

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09525

ZSHOKASTA

Anatole France

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אנאטאל פראנס

ז ש א ק א ט א

יידיש: ש. ז.

פארלאג שלמה גאלדפארב
ווארשע
1929

Printed in Poland

ANATOL FRANS
G O K A S T A

— — — przeł. Sz. Z. — — —

Wyd. SZ. GOLDFARB
Warszawa Dzika 31

9 2 9

— וואָס איז דאָס, הער לאַנמאַר — איר לייגט די זשאַ-
 מצם אין די טאַשן אַריין? פע, סאַר אַן עקל!
 — צוריקקערנדיק זיך אַהיים, פרייליך עלען, שלאָג איך
 צו די זשאַבע אויף אַ פּרעטל, אַנטבלייז איר דאָס גראַש און
 מיט אַ זייער דינעם צווענגל צערייץ איך דעם דאָזיקן אָרגאַן.
 — סאַר אַ גרויל! ס'טוט דאָך איר אָבער וויי, אייער
 זשאַבע!

— ווינטערצייט טוט איר נישט אַזוי שטאַרק וויי, נאָר
 זומער ליידיט זי דערפון שטאַרק. אויב דאָס גראַש איז, צוליב
 אַ אינערלעכער דערשיטערונג, אָנגעצונדן, ווען די יסורים
 אָנגעשטרענגט און דאָס האַרץ הערט אויף צו קלאַפן.
 — צו וואָס זשע פייניקט איר אַזוי די אַרעמע באַשעפּע-
 נישן.

— כּדי אויפצובויען מיין עקספּערימענטאַלע טעאָריע פון
 יסורים. כּוועל באַווייזן, אַז די סטאַיקער האָבן גערעדט נאָריש-
 קייטן, און אַז זענאָן איז געווען אַ טיפּש איר ווייסט נישט
 פרייליך עלען, ווער דערדאָזיקער זענאָן איז געווען? גאַנץ גוט,
 וואָס איר ווייסט נישט. ער האָט אָפּגעלייקנט די עמפינדונג.
 איר וועט באַקומען וועגן די סטאַיקער אַ גענויע און גענוגנדיקע
 פאַרשטעלונג, ווען כּוועל אייך זאָגן, אַז דאָס זענען געווען
 משוגעים, וואָס די לעבנסלוסטיגקייט איז זיי געווען לחלוטין
 פּרעמד; דאָס זענען געווען מענטשן, וועלכע פלעגן אומגעלומ-

פערט מאכן אן אָנשטעל, אַז זיי באַציען זיך צו לייַדן מיט אַ פאַראַכטונג. ווען איינער פון די אַזויקע געלערטע טעמפע ברוי-אים וואָלט אַרונטערגעפאַלן אונטער מיינע צווענגלעך, אין אַ מעמד פון מיין זשאַביע, וואָלט ער שוין געזען באַשיינפעלעך, צו מ'קאָן יסורים באַזייטיקן דורך אַ ווילן-אַקט, אָבער נישט איבעריקנס, איז די פעיקייט צו פילן ווייטאַק זייער נוצלעך פאַר די חיות.

- איר מאַכט שפּאַס! וואסער נוצן קאן זיין פון סורים?

- דאס איז נייטיק, פרייליך עלען. דאס איז אַ רעטונגס פרינציפ אין ארגאניזם. ווען דאס פייער, למשל, וואלט פון זיין ערשטער באַרירונג פונם ארגאניזם, אונדז נישט פאַרשאַפט קיין אומדערעגלעכע צערייצונג, וואלטן מיר אַלע געווען אויס געבראטן אַזש ביז די ביינער אַליין דאס נישט באַמערקנדיק. ער האט אויף איר אַ קוק געטאן.

- אין יסורים איז אויך פאַראַן אַ שיינקייט, - האט ער צוגעגעבן. - רישע האט געזאגט: „צווישן דעם פאַרנונפט און יסורים איז פאַראַן אַזאַ ענגער צוזאַמענהאַנג, אַז די קלוג סטע באַשעפענישן זענען, יענע וועלכע זענען צומערסטן פעיק צו לייַדן“.

- און איר, נאַטירלעך, האַלט זיך, אַז איר קאנט לייַדן מער פון אַלע-כ'וואלט אייך גערן געבעטן מיר צו דערציילן וועגן אייערע לייַדן, נאר כ'האב מורא צו זיין אומבאַשיידן.

- כ'האב אייך שוין געזאגט, פרייליך עלען, זענאן איר געווען אַ נאַר. ביי שטאַרקע יסורים וואלט איך געשריען. וואס אַנבאַאַנגנט אייך, איז אייער ארגאניזם אַ צארטער, די נערוון אייערע. זענען אמתע עמפינדלעכע סטרוקטור און איר שטעלט מיט זיך פאַר פאַר יסורים אַ קלינגענדיקן אינטערומענט, אַ פיאַנע אויף אַכט אַקטאַוועס, אויף וועלכן די לייַדן, די יסורים, וועלן קאנען שפילן, ווען זיי וועט זיך וועלן, די קינציקסטע און די רייכסטע וואַריאַציעס.

- מיט אַנדערע ווערטער הייסט עס, אַז איך וועל זיין

זייער אומגליקלעך. איר זענט אן אומדערטרעגלעכער מענטש.
קיין מאל ווייסט מען נישט, צי איר רעדט ערנסט, אדער איר
מאכט חוזק. און געדאנקען האט איר אַזעלכע אומגעוויינטלעכע
וואס פון דעם קנאַפן, וואס איך פאַרשטיי פון זיי, גייט ביי
מיר דער קאפ האַדאראם, ענטפערט מיר אבער, ווי עס גע-
הער צו זיין און זייט איין מאל אין לעבן פאַרגונפטיק, אויב
איר קאנט נאר: צי איז טאַקע אמת, אַז איר פאַרלאזט אונדז
און פארט אַוועק אַזוי ווייט?

— יא, פרייליך עלען; איך האב געזאגט וואָלדע-גראַסן
דעם לעצטן זיי געזונט. כוועל דארט מער שוין נישט טרינקען
קיין לימאנאַד. לויט מיין בקשה, וואָס איך האָב איינגעגעבן,
האָט מען מיך פאַרעכנט פאַר נישט קיין עטאַטאַוון באַאַמטן
און אויף דורכצומאַכן מיין סטאַזש פאַר איך אַוועק קיין קאַנ-
כינכינע. דעמדאָזיקן באַשלוס, ווי יעדן אַנדערן באַשלוס, האב
איך אָנגענומען נאך אַ גוטן ישוב הדעת... איר שמייכלט, פרייליך
עלען? איר האַלט מיך פאַר אַ לייכטיניקן מענטשן. נאר
הערט אויס מיינע אַרגומענטן: קודם-כּל ראַטעווע איך זיך
אַ דאַנק דעם, פון סטרוזשקעס, דינסטן און בעל-הביתטעס, טראַק
טיר-דינער, שניידערס און פון די איבעריקע פאַרביסענע שונ-
אים פון מיין היימיש גליק. כווייל מער נישט זען, ווי עס
עס שמייכלען צו מיר די דינער און די קאַפע-הייזער. צי האט
איר, פרייליך עלען, באַמערקט, אַז די דינער אין די קאַפע-
הייזער זענען אַלע אויפן זעלבן אופן געקריינט מיט פרעכטיקע
שאַרבנס? דאס איז אַ פרוכטבאַרע באַאבאַכטונג.

נאר ס'איז איבעריק צו אַנטוויקלען פאַר אייך טעאריעס,
וועלכע דידיאזיקע באַאבאַכטונג גיט מיר אָן. כוועל ווייטער
נישט זען מער דעם בולוואַר סען-מישעל. אין שאנכאי, וועל
איך געפינען פסטעאלאגישע דענקמאלער, וואס אויפן סמך פון
זיי וועל איך פאַרענדיקן מיין אַרבעט וועגן דעם בוי פון די
ציין ביי די געלע ראַסן. שליסלעך, וועל איך פאַרלירן יענע
צערע, וועלכע זאגט, לויט אייערע ווערטער, עדות וועגן אַ
געזונט, וואס שלאגט ממש מיט חוצפה, און וועל אננעמען אַ

מער אינטערעסאנטן אויסזען פון א ציטרין, וואס דערלעבט זיינע לעצטע טעג, אין מיין לעבער וועלן פארקומען קאמפליצירטע אומארדנונגען, וועלכע וועלן ביי מיר ארויסרופן א לעבהאפטע נייגעריקייט! כ'מיין, און איר וועט מיט מיר מסכים זיין, און צוליב דעם אלעם איז כדאי צו מאַכן אַזאַ ריזע.

רענע לאַנמאַר, דער פּוּלְקָאווע-דאקטאר פון דער ערשטער קלאַס, האט געהאַלטן דידאזיקע רעדע אין גארטן, וואס האט אַרומגערינגלט אַ הייזל פון יענער זייט שטאט. פאַר זיך האט ער געזען נישט קיין גרויסע לאַנקע, אַ קליינע סאַדזשעווקע מיט אַ קינסטלעכער גראט, אַ יהודה-בוים, קיסטעס פון אַ שאַרפ-בלאַט אין דער לענג פון די גראטן, און ווייטער פון יענער זייט גראַטן האט ער געזען אין דער ווייטן אַ שיינעם טאַל, די סענע, וועלכע האט זיך געשלענגלט פון דער לינקער זייט, צווישן בלאַס-גרינע ברעגעס, איבערגעשניטן פון רעכטס דורך דער ווייטער ליניע פון וויאַדוקט, וועלכע איז פאַרשווינדן געווארן אינמיטן דער מענגע דעכער, גלאַקן-טורעמס און קופאַלן, וועלכע רופט זיך פאַרוז. דער שיין, וואָס פאַלט אין דער ווייטקייט, וועלכע איז דורכגענומען מיט שטויב, אויפן באַגילדטן קופאַל פונם אינוואַלידן-הויז, האָט זיך אָפגעשפיגלט אין פאַרם פון שטראַלן. ס'איז געווען אַ בלאַער און היציקער יולי-טאַג; עטלעכע ווייסע וואַלקנס זענען אומבאַוועגלעך געשטאַנען אין הימל.

דאס מיידל, מיט וועלכער רענע לאַנמאַר האט געפירט דעם געשפרעך און וועלכע איז געזעסן אויף אַן אייזערנער קושעסלע, האט אויפגעהויבן אויפן פאַלקאווע דאקטאר אירע גרויסע, קלאַרע אויגן און איז שטיל געבליבן מיט אַן אויסדרוק פון עפעס אַ אַומזיכערקייט און אומזעט אויף די ליפן. עפעס פראַסטיקס האט זיך דורכגעלייכט אין אירע אויגן פון אַ אומבאַשטימטן ניואַנץ און זיי זענען געווען אַזוי באַלאַדן מיט אויסגעמאַטערטקייט, אַז זיי האבן צוגעגעבן דעם גאַנצן פנים, וואס זיי האבן באַשיינט, אַ מאַדנעם אויסדרוק פון תּאוה, נישט קוקנדיק אויף דער גלייכער פאַרעם פון דער נאז און אַביסל

אייגעפאלענע באקן. דער איינפארמיק בלאסער טאן פון
איר פנים האט געגעבן די פרויען א באוועגונד זי צו האלטן
פאר א „קאלירלאז מיידל“ און אזוי זי אַנצורופן. א צופיל גרויס,
אַביסל הייך מויל אירס האט עדות געזאגט וועגן א גוטן און
לייכטזיניקן כאַראַקטער.

רענע לאַנמאַר האט, מיט אנשטרענגונגען פארגעזעצט
זיינע עקלאַפּטע וויצן אין שפּאַסן.

– ניין! – האט ער געזאגט – כ'מוז זיך פאר אייך
מודה זיין, פרייליך עלען: פאַרלאזנדיק פרינקרייך, ראַטעווע איך
זיך דורך אַנטלויפן פון מיין שוסטער. כ'קאָן שוין מער נישט
אַריבערטראַגן זיין דייטשן אַקצענט.

זי האט אים נאך אַמאל געפרעגט, צי ס'איז אמת, אַז
ער פארט אוועק. דאָן האט ער פלוצלינג אויפגעהערט צו
שמייכלען.

– כ'פאר מאַרגן, – האט ער געזאגט, – זיבן פינף און
פופציק, אין דעם 26-טן זעץ איך זיך איין אין טולאַן אויפן שיף
„מאַדזשענט“.

פון הייז האט זיך דערטראַגן אַ קלאַפּעריי פון די ביליאַרד-
קוגלען, און אַ ברודיקע שטים האט אויסגעשריגן:
מיטן זיבעטן אין פערצנטן!

ער האט אַ שנעלן בליק אַ וואַרף געטאן דורך דער
גלעזערנער טיר אויף די שפילער, אנגעכמורעט די ברעמען,
זיך פלוצלינג אַ נייג געטאָן פאַרן מיידל און איז שנעל
אָוועק מיט אַ פאַרקריפ פנים אין אויגן, פול מיט טרערן.

פאַרן מיידל האט אויף אַ רגע אַ שימער געטאן זיין פרא-
פיל, אויבן ביי די קוסטעס, פון יענער זייט אייזענע שטאַנגען
פונם פאַרקן. זי האט זיך אויפגעהויבן, איז צוגעלאפן צו
די גראַטעס, האט צוגעקוועטשט צום מויל דאס טיכל, פונקט
ווי זי וואלט דערשטיקט אין זיך אַ געשריי, דערנאך, דעצי-
דירנדיק זיך, ענדלעך, האט זי אויסגעשטרעקט די הענט און
אַ רוף געטאן מיט אַ צוגעדעמפטער שטים:

– רענע!

די הענט האבן זיך ביי איר אַראַפגעלאזט: ס'איז שוין
געווען צו שפעט, ער האט נישט געהערט, ווי זי רופט
אים.

זי האט זיך צוגעשפּאַרט מיטן שטערן צום אייזערנעם
שטאַנג, די אַראַנפּעפּאַלענע געזיכטס-שטריכן, אַן אויסדרוק פון פאַר
צווייפּלונג אין איר גאַנצער פּאזע האבן עדות געזאָגט וועגן
זייער אַ שווערן פאַרלוסט.

די ברומדיקע שטים, וועלכע האט זי געטראָגן פון הויז-
האט אַ געשריי געטאָן:

— עלען מאַדערע!

דאס האט גערופן זיין טאכטער הער פעלער דע סיסאַק.
ער האט זיך אויסגעצויגן אין זיין גאַנצן, נישט גרויסן, וווקס,
פאַר דעם ברעט ווו ס'לעגן פאַרצייכנט ווערן מיט הילצערנע
רינגען אויף דראַטן, וויפיל יעדער שפילער האט געמאַכט „אויגן“
מיט אַ פּרעכטיקן זשעסט האט ער אנגעריבן מיט קרייט דעם
עק פונם קי. זיינע אויגן האבן זיך געפינקלט אונטער די ברע-
מען, וואס זענען געוואקסן ווי זייער געדיכטע קוסטעס, ער
האט געהאַט אַ מונטערן אויסזען, הגם אין שפיל איז אים נישט
געגאַנגען: ער האט פיל פאַרשפילט.

— הער העוילענד — האט ער זיך געווענדט צו זיין
גאַסט — כ'ויל דורכויס, אַז מיין טאכטער זאל אייך מיט
אירע אייגענע הענט דערלאָנגען מאַדיירע-וויין. וואס קאן מען
טאן! איך האָלט פון די אַלטע און ביבלישע מנהגים. אייך
אַלס מענטשן, וואס איז געבוירן געווארן אין אויסגעוואַקסן
אויף אַ אינזל, האָלט איך פאַר אַ גוטן מבין אויף וויין בכלל
און אויף מאַדיירע בפרט. פאַרוכט די אַזויקע מאַדיירע כ'בעט
אייך.

הער העוילענד האט טריב אנגעשטעלט זיינע אויגן
אויף עלענען און שווייגנדיק אַ נעם געטאָן דאס קעלישקל-
וועלכן זי האט אים דערלאָנגט אויף אַ לאַקיר-טאַץ.

דאס איז געווען אַ לאַנגער מענטש מיט לאַנגע ציין און

פיס, אַ רויטער, אַ פליכעוואַטער, מיט אַן אַנצוג אין קראַטן, מיט אַ בינאַקל אויף אַ רימן, אנגעטאן אויף די פלייצעס.

עלען איז פאַרשוונדן געווארן זי האט אַן אומרויקן קוק געטאן אויף איר פאטער. איר איז געווען דערווידער זיין שווער וואַגיגע ליבנסווירדיקייט. מיט אַן אויסרייד, אַז זי פילט זיך עפעס נישט מיט אַלעמען, האט זי געבעטן אַנטשולדיקונג, וואס זי וועט נישט קומען צום מיטאק.

אין עסציימער, וואָס איז געווען געמאַלט ווי אַ קאַפע-הויז אויפן בולוואַר, האָט הער פעלער דע סיסאַק אָנגעגאַסן די קעלישקלעך, צעשניטן דעם בראַטן, אָנגעפילט די טעלער מיט אַ גרויסן גערויש. „ער האָט געשריען:

„איי, אַ לאַפעטקע פאַר פיש; בעת די לאַפעטקע איז געלעגן אויפן טיש, פאַר זיינע אויגן. ער האָט פרוּבירט דעם שאַרף פונם מעסער, צי עס איז גענוג שאַרף מיט אַ ערנסטקייט פון אַ קונצן-מאַכער אויף אַ יריד און האָט זייער הויך פאַר-שטעקט די סאַלפעטקע אין וועסט אַריין ער האָט געלויבט זיין וויין און אָנגעהויבן ריידן וועגן זיסן סיראַקוזן וויין נאָך לאַנג איידער ער האָט דאָס פלעשל אויפגעפראַפט.

דער גערטנער, וועלכן ער האָט געדונגען אויף אַ יאַר, האָט דערלאַנגט צום טיש מיט אַ לעכערלעכן און כמורנעם אויסזען. דאָס איז געווען אַ טיפּ פון אַ פויער וואָס איז גע-בירן געוואָרן און אויסגעוואַקסן נעבן אַ שטאַדט. ער פלעגט אויף די באַמערקונגען, וואָס דער בעל-הבית פלעגט אים מאַכן, אַפּענטפערן מיט פעסטע ווערטלעך, וועלכע יענער האָט זיך געמאַכט, ווי ער הערט זיי נישט.

הער העוילענד, ביי וועלכן דאָס בלוט האָט אַ זעץ געטאָן אין פנים, האָט פיל געגעסן, איז שטאַרק רויט געוואָרן, געווען מעלאַנכאָוויטש און האָט גאָר נישט גערעדט. הער פע-לער דער סיסאַק, דערקלערנדיק, אַז ער וועט נישט ריידן וועגן געשעפטן, האָט זיך פּמעט באַלד גענומען דערציילן וועגן זיינע הויפט-אַפּעראַציעס

ער איז געווען אַ געשעפטס-מעקלער אין זיין קליענטור

איז באשטאנען פון הויזבאָזיצער און סוחרים, וועלכע האָבן געלייטן פון עקספּראָפּראַציע. דאָס דורכפירן ברייטע גאָסן און בולוואַרן, וועלכע הער האַוסמאַן האָט אַזוי לייכט דורכגעפירט, האָט אים געשאַפן פיל עסקים.

ס'איז אויסגעקומען צו טראַכטן, אַז ער האָט אין משך פון אַ קורצער צייט פאַרדינט פיל געלט, ווייל (דאָס האָט ער נישט דערציילט) מ'האַט אים פריער אַ לאַנגע צייט געזען, מיט אַ טעקע אונטער די ארעמס, זיך אַרומדרייענדיק מיט שיק און לאַטעס אין דער סביבה פון דער גאַס ראַמבויטא. דארט טאַקע אין דער טיפקייט פון אַ הויף, פלעגט ער געבן אוידיענצן געוויסע קרעמער, וואס האבן געמאַכט פליטה. ער האט אין דעם דאזיקן נישט געווינטן לאַקאַל באַקומען אויפגעבלאזענע וועלקן-דיקע פאַקן, וועלכע האבן פון דעמאלט אן נישט אויפגעהערט אַראַפּצוהענגען פון ביידע זייטן פנים.

אויף אַ מעשן ברעטל, וואס איז געווען צוגעשרויפט צו דער טיר איז געווען אנגעוויזן זיין פאַמיליע „פעלער“ און אין קלאַמערן האבן די ווערטער „דע סיטאַק“ אנגעוויזן זיין, אפ-שפאַמונג,

פעלער, (דע סיטאַק).

אויפן נייעם ברעטל, אויף דער טיר פון דער נייער וווינונג, וואס איז געווען צוגעשלאגן נאך דעם, ווי ער האט גענומען דאס דריטע מאל אַ דירה, זענען שוין די קלאַמערן נישט געווען נאכן ווארט פעלער און קיין זאך איז נישט געשטאַנען אַוועקגעשטעלט אויף זייער ארט :

פעלער, דע סיטאַק.

אַציגד איז שוין קיין שום ברעטל נישט שאַראַן אויף דער טיר פונם געשעפטס-מעקלער, ויעלכער האט שוין איצט גענומען אין שטאט אַ דירה מיט שפיגלען אויפן ערשטן

שטאק. אין איינעם פון די הייזער אויף דער גאס ניו-דע-פטי-שאן. ער האט זיך אויך אויסגעבויט אַ הויז הינטער דער שטאט אין מעדאן. הער פעלער שטאַמט פון סיסאַק, נישט ווייט פון סען מאַמע-לאַ-סאַלוועטאַ, אין דערפאַרטאַסענט קאַנטאַל, וווּ זיין ברוי-דער אַדבעט נאך עד-היום אַלס מילנער.

באַלד נאָכדעם ווי ער האָט זיך דערוויסט, אַז אַ טייל פון דער געביידע ביט-דע-מולען איז באַשטימט געוואָרן אַראָפּ-צונעמען, כדי אָפּצורייגיין דעם פּלאַץ פאַרן פּראַנצויזישן טעאַ-טער, האָט הער פעלער דע סיסאַק פאַ נאַנדערגעשיקט קאַרטלעך, אַנאַנסן, צירקולאַרן און איז אַליין אַוועק מאַכן ווייטן די איינגטימער אין די הויפט אַרענדאַטאָרס פון די געביידעס, וועלכע ס'איז באַשאַסן געוואָרן אַראָפּצונעמען.

מאַכנדיק אַזאַ „טורנע“, ווי ער פּלעגט זיך אויסדריקן, האָט ער אויך באַזוכט, אין האָטעל מעריס, דעם הער העווי-לענד, וועלכער האָט געהאַט אַ גרויס הויז ביי ביט-דע-מולען, נישט ווייט פון טעאַטער. דאָסדאָזיקע הויז האָט געהערט צו העוויילענדס פּאַטער, זיידעס און עלטער-זיידעס שוין זייט אַ צוויי הונדערט יאָר.

דעם באַנקיר דזשאַן העוויילענד האָט אינם דאָזיקן הויז-אין יאָר 1789 געעפנט זיין ביוראָ. ער האָט צוגעשטעלט צום רשות פונם אַרלעאַנער הערצאָג באַדייטנדיקע געלט-מיטלען, זעענ-דיק אין אים ביים צוקונפטיקן יורש פון לודוויק דעם זעכ-צעטן, מהמת ער, העוויילענד, האָט געמיינט, אַז די פּראַנצויזן וועלן ביי זיך נישט איינפירן קיין רעפּובליק, נאָר אַ קאָנסטיטו-ציאָנעלע מאָנאַרכיע. אָבער נישט די געשעענישן אין זייער שטור-מישן גאַנג, נישט דער הערצאָג גופא, אַזא נישט דעצידירג-דיקער לויט זיין נאַטור האָבן נישט געבראַכט דערצו, אַז די דערוואַרטונגען פונם דרייטן באַנקיר זאָלן מקוים ווערן. דער באַנקיר איז אַריבער אויפן צד פונם הויף און האָט אָנגעהויבן צו שטיצן די קאָנטר-רעוואָלוציע.

ער איז אַריין אין באַציונגען מיט דער קעניגין דורך דער פאַרימילונג פון דער באַקאַנטער זעלטן-שיינער פרוי עליאַ. נאָכן

ענדגילטיקן פאלן פון דער קעניגלעכער מאכט, וואָס איז פאָר-
געקומען דעם 10-טן אויגוסט, איז ער אַנטלאָפֿן קיין ענגלאַנד.
און איז ווייטער געשטאַנען אין באַציונגען מיטן הערצאָג פון
בראַונשווייג און מיט די אייראָפּעיִשע מלכים. זיי קאַריער
דעוויד דזשואַרט, אַ זקן פון איין און אַכציק יאָר, האָט געוואָלט
פאַרבלייבן אין פאַרזי, כדי צו באַשיצן די אינטערעסן פונם
באַנק-הויז, וועלכע זענען געווען אין סכנה.

אים איז נישט געלונגען צו באַקומען אַ באַשטעטיקונג
אַז ער איז איבערגעגעבן דער נייער מלוכה-אַרדנונג און אַזוי
ווי אויף אים איז צוליב דער זעלבער סיבה, געפאלן אַ חשד, האָט
מען אים אַרעסטירט און איינגעזעצט אין קאַנסיערוזשערי, וווּ מ'האַט
וועגן אים געהאַט אַפנים פאַרגעסן גאַנצע פיר חדשים נאָכאַ-
נאָנד. שטעלנדיק זיך, ענדלעך, דעם ערשטן טערמידאָר 1794
פאַרן רעוואָלוציאָנערן טריבונאַל און זייענדיק פאַרמשפּט אַלס
מורד צו טויט-שטראַף, איז ער דעם זעלבן טאָג גיליאַטינירט
געוואָרן ביי דער טראַן-ראַגאַטקע, וועלכע האָט זיך דאָן גערופן
די ראַגאַטקע פון דער אומגעקערטער.

העוילענס באַנק איז ניצול געוואָרן פון רוינ אַדאַנק
דער ענערגיע און טריישאַפט פונם דאָזיקן זקן. נאָר דאָס היז
אויף ביט-דע-מולען האָט אויפגעהערט צו זיין פאַר דער באַנק
אינע פון אירע ביווראָס און מ'האַט דאָס הויז פאַרדונגען-לאָ-
קאַטאָרן.

דאָסדאָזיקע הויז איז געווען שטאַרק פאַרקאָפּטשעט און
שמוציק, ווען מ'האַט באַשלאָסן עס צו צעברעכן און אַראָפּצונעמען.
די פענצטער פון פאַסאַד זענען געווען באַקריינט מיט הערבן
פון לודוויק דעם סופּצנטן. אַ מענטשלעכע מאַסקע אין אַ העלם
וואָס איז געהאַנגען אין דער פאַרם פון אַן אַרנאַמענט איבער
די געוועלען פון טויער, האָט נאָך אַלץ געמאַכט איר העלדישע
גרימאַסע, נאָר אַריינגעשטעקט צווישן די שילדן פון אַ פאַרבע-
ריי און שלאָסעריי, איז די מאַסקע געווען אויסגעפאַרבעט פון
איין זייט אין אַ בלאַען און פון דער אַנדערער זייט אין אַ געלן
פאַרבע. רעכטיס און לינקס. פון טויער אונטערן געוועלע

האָבן געהאַנגען נישט קיין גרויסע ברעטלעך מיט די פאַמיליעס פון די איבערשרייבער און קאסטיומיערן. אינעווייניק זענען די שטיינערנע שטיגן מיט פרעכטיקע פארענטשעס פון געשמידטן אייזן, געווען פאַרשוועכט דורך מיסט, שפורן פון שפייזעך און בלעטער פון סאַלאַט.

אויף די שטיגן איז געשטאַנען אַ זייער גיפטיקער ריח. געשרייען פון קינדער האבן זיך געהערט פאַר די טירן און צווישן די האַלב-געעפנטע טירן האבן שימערירט פרויען-כאַלאַטן און מאַנספערשוניצען אין וועסטן – ביי דער אומציקטיקייט פון אַרבעט אדער פון גארנישט טאן.

אַזוי האט אויסגעזען העוילענס הויז אין די לעצטע

טעג.

איבערנעמענדיק אויף זיך די פאַרטיידיקונגס פון הע-וילענס אינטערעסן, האט פעלער דע סיסאַק באַקוקט דאס-דא-זיקע הויז. ער האט פעסטגעשטעלט, אַז דאס הויז האט אַ פאַ-סאַד אין דער לענג פון דרייסיק מעטער, צוויי קראמען און צוויי און דרייסיק פאַרשידענע אַנשטאַלטן מיט אינווענטאַר, אַריינ-רעכנדיק אין דעם דאס שטאַל, וווּ די אויבס-הענדלער פלעגן איבערלאזן איבער נאַכט זייערע וועגעלעך, און אַ בוידעם-שטוב, וווּ אַ שניידערין האָט גענייט אויף אַ מאַשין. דאָס אַלץ איז אויסגערעכנט געווארן אין אַ באַזונדערן ראַפארט, וועלכער האט געהאַט דעם צוועק אויפצוקלערן דעם ראַט, וועלכען די שטאט-פאַרוואַלטונג האט באַשטימט אויף צו באַשטימען אַנטשע-דיקונג פאַר די, ביי וועלכע מ'האט אַנטאייגנט די אומבאַ-וועגלעכע גיטער – און וויפיל העוילענס הויז און פלאַץ זענען ווערט.

אינם עווענטועלן פאַל, ווען דער ענין וואלט איבערגע-געבן געווארן אויף צו באַטראַכטן אַ קאמפּעטענטן געריכט, וואָלט הער פעלער דע סיסאַק געדאַרפט קריגן אַ באַפאלמעכ-טיקטן און אַן אַדוואַקאַט.

פעלער דע סיסאַק האט איינגעלאָדן דעם הער העוילענד אויף אַ מיטאַק תחילת קיין פאַריו, דערנאך קיין מעדאן, ער

פלעגט זיך נוהג זיין אוועקצוועצן אלע זיינע קליענטן פאר זיין מיטאק-טיש, ווירקנדיק, אויף אזא אופן, סיי צוליב פאליטישע טעמים און סיי לויט זיין אינערלעכער נייגונג. אים פלעגט בא-זונדערס געלונגען צו ווירקן אויף די קליענטן דאן, ווען די קעלישקלעך זענען געשטאנען גרייט, מ'זאל זיי אָנגיסן מיט וויין און טרינקען. בעתן דעסערט איז פעלער דע סיסאק גע-ווען איבערצייגנדיק. דערצו האָט ער ליעב געהאט אַליין אָפּופראָפּן די פלעשער. דאָס האָט ער גערופן: לעבן.

אין די ערגסטע פעריאָדן פון זיין לעבן פלעגט פעלער דע סיסאק טרינקן אַ פשוטן ווייסן וויין, צובייסנדיק מיט גע-בראטענע קאשטאַנעס. ער פלעגט ס'רוב טרינקען אין שענק ביי אַ טישל, וואס איז געווען באַדעקט מיט סיראַטע.

דארט טאַקע פלעגט ער געבן עצות די קרעמער, וועלכע פלעגן זיך געפונען אין אַ שווערער לאַגע. איצט פלעגט ער אויפנעמען מענטשן ביי זיך אין דער היים. ער האט שוין לעצטנס איינגעפירט ביי זיך זיבבערנע געשיר טייערער טיש-טעכער, סערוועטן א. א. וו. מיט זיינע איניציאַלן.

אַזוי, אַרום זענען הער פעלער דע סיסאק און הער הע-ווילענד געזעסן און געטרונקען שוואַרצע קאַווע.

רויטע און קרומע שטראַלן פון דער זון, וואָס האט גע-האַלטן ביים אונטערגיין, האבן געגליט אינם עס-צימער פונם הויז הינטער דער שטאט. דער געשעפטס-פאַרמיטלער, וואס די טויט-בלאַסע באקן זענען ווייטער אַראפגעהאנגען פונם פנים איז דורכגעלאפן מיט זיין געשיקטן בליק איבער זיין גאַסט.

— פאַרוזוכט נאר, איך בעט אייך, דעם דאָזיקן קא-ניאַק, מיין טייערער אינזל-מענטש — האט ער געבעטן דעם גאַסט.

דעמדאזיקן צונעמעניש „אינזל-מענטש“ האט זיך אים אויסגעוויזן פאַר זייער אַ סובטעלן. ווייטער פלעגט ער אָנשטאַט ענגלאַנד ליב האבן צו זאגן „אַלדיאן“: נאר ער האט געבעטן אַנטשולדיקונג פאַר אזא ראַמאַנטיזם.

הער העווילענד, אויסטרוגנדיק דעם קאניאק, האט
געזעטן א גלאז וויין און געזאגט:

— איך האף אז פרייליך פעלער איז נישט ערנסט
קראַנק און איר שווערע קרענק וועט נישט האבן קיין
פאַלגן.

הער פעלער האט אויך אויסגעדרוקט די זעלבע האמע-
נונג, און הער העווילענד איז ווייטער געזעסן און פאַרשוויגן
געווארן.

ער האט זיך אויפגעהויבן פון זיין ארט מיט אַ ענגלי-
שער גרויזאַמקייט, קאַמפליצירט דורך זיין חלאת אַרטירט, ווייל
די קני האבן זיך ביי אים נישט פאַנאַנדערגעבויגן צוליב רעוו-
מאַטישע ווייטאַקן.

אַריבערוואַפנדיק איבער דער האַנט זיין פאַלטא איז ער
שוין געהאַט אַרויסגעגאַנגען פון יענער זייט גארטן, ווי ער
האט ווידער אנגעהויבן צו רעדן.

— כ'האב דעם פּבור, — האט ער דעם בעל-הבית גע-
זאגט, — אייך צו בעטן, איר זאלט דערלעבן אייער טאכטער,
פרייליך פעלער, פאַר מיר התונה צו האבן.

דאס קליין מענטשעלע האט זיך, געוויס, געגרייט צו
ענטפערן קונציק און שטעכעדיק.

דער ענגלענדער האַט אים אַריינגעדרוקט אין האַנט אַריין
אַ בויגן פאַפיר.

— איר וועט דא געפינען, — האַט ער געזאָגט, — אַ גע-
נויע באַשרייבונג פון מיין פאַרמעגן. שיקט מיר, איך בעט
אייך, אַן ענטפער דורך אַ רעקאָמענדירטן, בריוו. באַגלייט מיך
נישט. ניין!

און ער האַט זיך גענומען אַפּקלאַפן גרויזאַמע טריט אין
דער ריכטונג צום וואַקזאַל.

פעלער, וועלכער פלעגט געוויינטלעך פון קיין זאַך נישט
ווערן איבערראַשט, איז דאס-מאל שטאַרק איבערראַשט גע-
ווען.

ער איז צוועלף מאל געשיקט פארביי געלאפן ארום דעם גראָט.

די לבנה האָט באַשיינט זיינע פּוּקע לעבנסלאַזע באַקן, וועלכע האָבן אויסגעוויזן, ווי זיי וואָלטן געווען צעקנודערטע, באַ-זונדערס ווען פעלער איז געווען אויפגערעגט. ער האָט זיך גע-טראַכט:

— ווי אַזוי? דערדאָזיקער מענטש קומט צו מיר אַריין ווי פיל אַנדערע, ווי אַלע אַנדערע, דורך מיינע הענט גייען דורך יעדעס יאָר צווייהונדערט נישט באַקאַנטע מענטשן. ער רעדט גאָר נישט:

ער זעט זיין טאַכטער אינגאַנצן זעקס מאָל און עפנט דאָס מויל נאָר צוליב דעם, פּדי צו בעטן ביי מיר, איך זאל מספּים זיין, אַז זי זאל חתונה האָבן פאַר אים. אבער! זי האט דען עלען אפשר אַזוי קונציק און געשיקט געשפּילט דעמרא-זיקן וואדעוויל מיט צוויי ראליסטן?...

אַבער ניין, דאס איז דאך אוממעגלעך! איך בין נישט קיין פּאָטער פון אַ וואדעוויל, כ'בין נישט קאַסאַנדער. איך ווייס וואס ביי מיר אין הויז קומט פאַר און איך בין זיכער, אַז דאָס ארעמע קינד האט אַפילו קיין פיר מאל נישט אנגעקניפּט קיין געשפרעך מיט אים. כ'האב אַפילו מורא. אַז זי וועט נאך נישט אננעמען אויף אַ געהעריקן אופן דעמדאזיקן...

ער האט זיך אַ ביס געטאַן דעם גרויסן פינגער און זיך אפגעשטעלט מיט אַן אומבאַוועגלעכן בליק, ווי אַ מענטש, וואָס מעסט אויס אַ מניעה.

דערנאך האט ער זיך אַנטשידן צוריקגעקערט אַהיים. דורכגייענדיק דאס עס-צימער, האט ער איבערגעלייענט דאָס פּאַפּיר, וואס העוילעך האט אים איבערגעלאזט, דערנאך האט ער זיך אויפגעהויבן צו דער טאַכטער אין איר צימער אַריין. אַוועק לייגנדיק די ציגאַר אויף אַ ראזיק קערבל, וואָס האט באַצירט דעם קאַמין, האט ער זיך צוגעזעצט, ווי אַ דאַקטאר, צוקאַפּנס פון געלעגער, אין וועלכן עלען איז געלעגן. ער האָט זי גע-פרעגט:

— נו, ווי פילסטו זיך, קעצעלע מיינס?
נישט באקומענדיק קיין ענטפער, האָט ער פארגע-
זעצט:

— הער העווילענד האט היינט אין אוונט געפרעגט, וואס
דו מאכסט קעצעלע מיט א זייער פריינדלעכן טאן, כ'לעבן.
נאך א פויזע האט ער מיט אַ פעטער שטים פון אַ מענטשן
וואס האט אפגעגעסן אַ גוטן מיטאָג, געפרעגט:
— ווי געפעלט עס דיר?

און האָט ווייטער נישט באַקומען קיין ענטפער. נאָר
ביים שייַן פונם ליכט, וואָס האָט געברענט אויפן קאַמין, האָט
ער דערזען, אַז די אויגן זענען ביי איר ברייט געעפנט און
אומבאַוועגלעך און אַז דער שטערן איז צוזאַמענגעצויגן דורך
אַן אויסדרוק פון שווערע דאגות און האַרטן ישוב-הדעת. פּעלער
האָט גאַנץ קלוג באַנומען און איז געווען כמעט זיכער אַז
זי ווייסט וואָסערע כוונות און באַגערן העווילענד האָט בנוגע
איר און האָט שוין נישט קיין מורא געהאַט זי צו איבערראַשן
ער האָט צו איר געזאָגט:

— הער העווילענד בעט דיין האַנט.

זי האָט געענטפערט:

— כ'וויל נישט חתונה האָבן. מיר איז גוט מיט דיר.

דאַן האָט ער זיצנדיק אויף דער דראַשקע, אַנגענומען אַ
פויזע פיל מיט זעלבסטווערט, אַנגעשפּאַרט די פויסטן, אָן די
קני, האָט אַרויסגעלאָזט אַ פייפּעדיקן זיפּן פון האַלדן, ווי
פון אַ געשעפטס-פאַרמיטלער

— קינד מיינס, פאַרוואָס פרעגסטו נישט, וואָס איך האָב
אים געענטפערט?

— נו, וואָס זשע האָסטו אים געענטפערט?

— מיין קינד, כ'האָב אים גאָר נישט געזאָגט אַזעלכעס,
וואָס זאָל דיר קאנען אויף וועלכן נישט איז אופן בינדן: כ'האָב
געוואָלט איבערלאָזן דיר די גאַנצע פרייהייט אין אַזאַ ענין. איך
האַלט, אַז איך האָב נישט קיין רעכט דיר אַנצובינדן מיין ווילן
דו ווייסט גאַנץ גוט, אַז איך בין נישט קיין טיראַן.

זי האָט זיך אָנגעלעבט מיט די עלנבויוגנס, אויף די קישנס
— ניין, דו ביסט אַן אויסגעצייכנטער פּאָטער, און אַזוי
ווי איך וויל נישט חתונה האָבן, וועסטו מיך צו דעם נישט
צווינגען.

ער האָט גוטמוטיק פּאָרגעזעצט:

— כּוֹזָג דיר נאָך אַמאָל, מיין טאָכטער, דו וועסט זיין פּריי
ווי לופט; נאָר מיר קאָנען זיך נאָך דורכשמועסן וועגן אונדזערע
געשעפטן. דו ביסט שוין אַ גענוג דערוואַקסן מיידל, פּדי אויס-
צוהערן זאָכן, וועלכע איך דאַרף דיר דערציילן. לאָמיר זשע
אַביסל זיך דורכשמיעסן ווי גוטע פּריינט. מיר לעבן גוט, מיר
ביידע לעבן, קאָן מען אַפילו זאָגן גאַנץ גוט. נאָר מיר האָבן
נישט דאָס, וואָס מען רופט אַ באַפעסטיקטן מעמד. איך בין אַפ-
הענגיק פון מיין פּראַצע, שפעט האָב איך זיך דערשלאָגן צו אַ
באַוואַרנטער לאַגע, זייער שפעט; פיל וואַסער וועט אַוועקפליסן
אין ים, ביז וואַנען כּוועל צוואַמענשלאָגן פאַר דיר אַ נדן. און
ביז דעמאָלט, ווער ווייסט, וואָס עס וועט געשען? דו ביזט אַלט
22 יאָר, און אויף אַזאַ שידוך, וועלכער האָט זיך דיר פּאָרגע-
שטעלט, קאָן מען נישט אַוועקמאַכן מיט דער האַנט. כּוואַלט
אַפילו באַשלאָסן דאָס צו האַלטן פאַר אַ מציאה. העווילענד,
דעם אמת זאָגן, איז נישט קיין יונגערמענטש. דו זעסט, טאָכ-
טערשי, אַז איך בין יושרדיק. נאָר ער איז אַ דזשענטלמאַן,
ער איז אַ חוצדעם. זייער רייך

אויסריידנדיק דאָס וואָרט, האָט ער זיך אַ קלאַטש געטאָן
איבערן טאַש, וווּ ס'איז געלעגן דאָס פּאַפּיר, וואָס ער האָט
באַקומען פונם ענגלענדער.

ער האט ווייטער גערעדט, אָנהייבנדיק באַגייסטערט צו
ווערן:

— דערדאָזיקער טייוול העווילענד באַזיצט אַ גרויס פאַר-
מעגן. אומבאַוועגלעכע גיטער, וועלדער, פערמעס, ווערט פּאַפּירן
אַלץ! אַ קלייניקייט צו זאָגן אַזאַ עשירות!
— זי האט געמאַכט אַ העויה פון עקל און אַ קוועטש
געטאָן מיט די פלייצעס.

ער האָט דערפריקט, אַז ער איז געווען גראָב און האָט פארגעזעצט:

— מיין נישט, מיין מיידעלע. אַז איך וואָלט געוואָלט, אַז דו זאָלסט חתונה האָבן, ווי מען זאגט, לויט אַן אויסרעכע-נונג! כ'האַב דיר לייב און ווינש דיר, דו זאָלסט זיין גליקלעך! ער האָט ווירקלעך לייב געהאַט זיין טאָכטער, און די פאָטערלעכע לייבע האָט צוגעגעבן זיין שטים אַ צערטלעכקייט. ער האָט ווייטער גערעדט:

— גאָט איז אַן עדות, אַז איך וויל בלויז דיין גליק. איך ווייס, וואָס געפיל איז אַווינס, און ווען כ'האב חתונה גע-האַט מיט דיין מוטער, האָב איך, נישט געפרעגט, וויפיל זי האָט אָנגעגרייט נדן. ווייסט. וואָס כ'וועל דיר זאָגן? איך בין דאָך אַ טרוימער, אַ סענטימענטאַלער מענטש! אַ, אין דער טיף פון מיין נשמה בין איך דאָך אַ ראָמאַנטיקער. דו ווייסט, וואָס וואָס איך וואָלט געטאָן, ווען מיר וואָלטן עס דערלויבט די אומ-שטענדן? איך וואָלט פאַרפאַסט לידער אויפן שויס פון דער נאַטור נאָר וואָס קאָן מען טאָן? די געשעפטן האָבן מיך פאַרשלאָנגען אינגאַנצן, די נשמה און דעם גוף. כ'ווער ממש איצט אין זיי דערטרונקען! יאָ דער רוח זאָל עס נעמען, נישט מיט קיין רויון איז אויסגעבויט דער וועג און מען דאַרף קאָנען ברענגען קרבנות. איז אַט מיין מיידעלע, מיין טרוים איז — דיר אָפּצוהיטן פון דידאָזיקע קרבנות כ'ווייל דיר באַ-וואָרענען פון פאַרשידענע אָנשיקענישן, פון עקזיסטענץ-דאגות. געניג שוין, וואס דיין מוטער האָט זיי איבערגעלעבט אין גע-פילט זייער ביטערן טעם אַזוי, אַז זי האָט נעבעך אונטער זייער לאַסט, געמוזט גיין פון דער וועלט... זי איז געשטארבן אונטער זייער לאַסט, דו הערסט?

ער האָט פאַרמאַכט די אויגן מיט דער הינטערסטער טייל האַנט. ער איז געווען אויפריכטיק אויפגעגעבט. זיין פרוי איז, באַמת, געשטארבן פון שווינדזוכט, אין איר עלטערנס הויז, אין ביאָר, ווהיין ער האָט זי אָפּגעשיקט, כדי לייכטער פטור צו

ווערן פון אומאָנגענעמלעכקייט. נאָר אים האָבן פאַרשיכורט אַז
גערייט אַלע ווערטער, וועלכע זענען אים אַרויף אויף דעם
צונג. ער האָט גענומען אין די הענט דער טאַכטערס קאַפּ,
אים באַדעקט מיט קושן און האָט אָנגעהויבן צו ריידן נאָך
מיט אַ גרעסערער התלהבות:

— הער מיך אויס; איך קען דיך, מיין זיס מיידעלע,
דו דאַרפסט האָבן ווילשטאַנד, לוקסוס. דאָס איז מיין שולד
איך בין געווען אַ צופיל ערגיזיקער. אַלץ איז מיר אויסגעקו-
מען נישט גענוג גרויס פאַר דיר, נישט גענוג שיין. איך האָב
דיך דערצויגן אויף צו פירן אַ רייך לעבן. דו האָסט זיך נישט
אויסגעלערנט צו פירן אַ זעבליסשטענדיק לעבן, האָסט זיך נישט
אויסגעלערנט צו זיין אויסגעזעכנט. אויב דו וועסט נישט ווערן
רייך, וועסטו זיין די אומגליקלעכסטע פרוי אין דער וועלט,
און איך וועל זיין שולדיק אין דיין אומגליק. וואָס פאַר אַ פאַראַנט-
וואַרטלעכקייט עס ליגט אויף דיין אַרעמען פאַטער! זי וועט מיך דער-
הרגענען דידאָזיקע פאַראַנטוואַרטלעכקייט נאָר אַט האָט עס זיך
באַוויזן, דאָס רייכטום עס קלאַפט אין טיר. וואָס, קינד מיינס, אפשר
אַריינלאָזן עס אין שטוב אַריין? צי זעסטו, און וויסטו טאַכטערשי,
ווי איך האָב דיך ליב. איך פאַרגעטער דיך דאָך ממש. כווייס
וואָס דו דאַרפסט צו האָבן: די ליבע נאַרט אונדז נישט אָפּ.
לאָז מיך טון און ווירקן! פאַרלאָז זיך שוין אויף מיר.

עלען האָט געפרעגט מיט אַ פאַרנאַכלעסיקטן טאָן, צי האָט
העוועילענד בדעה צו בלייבן אין פאַריז?

— געוויס! — האָט פעלער אויסגעשריען, הגם ער לגמרי
נאָר נישט געוויסט וועגן דעם.

ער האָט צוגעגעבן, אַז זיין קינפטיקער איידעם צייכנט
זיך אויס מיט איידעלע מאַנערן און איז נאך פעיק צו פאַר-
דרייען דעם קאפּ נישט נאר איין יינגע פרוי. און וואס אַמבע-
לאַנגט זיין געפיל, — טא, נאטעניו — ס'אַרע דעליקאַטע געפילן
ער האט...

הער פעלער האט נישט געקאָנט פאַרשטיין, ווי אַזוי
מ'קאָן עס האבן אַוועלכע דעליקאַטע געפילן. ער האט אנגע-

ווענדעט די לעצטע מיטלען, געלאזט אין גאנג די לעצטע טרומפן; האט אנגעהויבן ריידן וועגן דעם פאלאץ וואס דער עני-לענדער האט, וועגן זיינע קארעטעס, זיינע קאסטפארע זאכן. עלען האט געטראכט וועגן דעם וואס רענע לאגמאר איז אוועקגעפארן ווייט און אויף לאנג. נישט ארויסריינגדיק קיין איין ליב-ווארט און נישט קיין ווארט פון באדויערונג, וואס זיי מוזן זיך שיידן אויף אזוי לאנג. ווען ער וואָלט כאַטש, לפחות, געזאָגט, אַז ער וועט זיך צוריקקערן, אַז ער טראָגט מיט זיך אוועק אַ געדאַנק אַ דעראינערונג... ער האָט דאָך אָבער גאָרנישט געזאָגט! הייסט אַז רענע ליבט זי נישט. ניין, ער האט נאר ליב זיינע ביכער, פליים לאַנצעטן און צווענגלעך. ער האט זיך צו איר באַצויגן אויפמערקזאַם, ווייל זי פלעגט מיט פאַרגעניגען אויסהערן וואָס ער פלעגט דערציילן. דאָס איז אַלץ און מער גאָר נישט! ער פלעגט איר דערציילן פיל נאַרישקייטן ווי ער וואָלט דאָס זעלבע געקאָגט דערציילן אַנדערע מיינלעך אויך נאָר פון דעסטוועגן - וואָס וואָלט געווען, ווען ער האָט זי אין געהיים ליב, ווי זי האָט עס, דאַכט זיך געפילט שוין נישט איין מאָל? וואָס-זשע, זי וועט זיך אָן אים נוקם זיין דערפאַר, וואָט ער איז אַנטלאָפן. און דערנאָך האָט דער פּאָטער געזאָגט דעם אמת: זי איז דערצויגן געוואָרן צופירן אַ רייך לעבן, זי האָט אַ באַרוף צו לוקסוס, ווי אזוי זשע קאָן מען באַשטיין אַזאַ נסיון? דער קאַמף איז דאָך אַזאַ שווערער! דער ערשטער שטורעם האָט זי שוין אַזוי אויסגעמאַטערט און מיד געמאַכט! דער פּאָטער וועט שוין אָנפירן מיט דער „באַלאַגערונג“.

עלען איז געווען איינע פון יענע נאַטורן, וועלכע פאַלן ביי זיך נישט אַראָפּ, ווען זיי האָבן אַ מפּלה און מאַכן מיט דעם שלום. שליסלעך, האָט די ליבע פונם אויסלענדער איר געשמייכלט זי האָט לויט ריכטיקע סמנים, געוואוסט, אַז דאָס איז אַן אויפריכטיקע ליבע! דערדאָזיקער מענטש, וועלכער איז 25 יאָר אַרומגערייגט איבער דער גרויסער וועלט און האָט זיך איבערזעטיקט מיט די דאָזיקע רייזעס, ער, וואָס האַלט זיך אַזוי אייז-קאַלט בנוגע אַלע און האָט זיך אין איר פאַרליבט

ידי א' ינגערמאן וועלכער האָט נאָך דריי חדשים וויזיט אָן ווער-
טער, האָט ער איר פאָרגעלייגט זיין נאָמען און פאַרמעגן, —
צי איז דען דאָס נישט אן אויסטערלישער נישט קיין ריטער-
לעכער, נישט קיין נאָבילער מענטש, און צי קאָן מען דען
נישט אים לייב קריגן?

זי האָט אַביסל אויפגעהויבן איר שיין פנים, וואָס האָט
אויסגעדרוקט נישט קיין באַשטימטע געפילן און אַ שעפטשע
געטאָן,

— מיר וועלן זען

דאָס איז ריכטיק: עלען פעלער איז באמת געווען דער-
 צייגן אויף צו פירן אַ ריין לעבן. פון די קינדערשע יאָרן אָן
 איז ביי איר פאַרבליבן אַ דעראינערונג וועגן לעכערדיקע זאָקן
 וועגן אַ עמפינדונג פון קעלט אין די פיס, וועגן דעם, ווי זי
 פלעגט עסן אין ווורט-געוועלבלעך, וווּ זי פלעגט שיער נישט
 ברעכן פון עקל, איר פלעגט אויסקומען צו שטיין אונטערן
 טויער פון די הייזער ביים איבערציען זיך פון איין דירה אין
 דער אַנדערער, וועגן דער מוטערס אויסגעדארטן געזיכט אין די
 ווינטער-געזיכט. וועגן דער מוטער פלעגט זי זיך דערמאָנען דאָ
 אַ זינגענדיקע, דאָ – ווי זי פלעגט זיך זידלען, אָן אויפגערג-
 טע אַ געמאַטערטע און ווי זי מאַטערט אַנדערע. אַמאָל האָבן
 זיי ביידע עפעס געמאַכט אַ רייזע. וווהין? ווען איז דאָס
 געווען? – האָט עלען שוין נישט געקאָנט זיך דערמאָנען. זי
 וויסט נאָר, אַז זי איז דעמאָלט געווען נאָך אַ קליין מיידע-
 לע. אין הויף איז געווען די נאַכט; די מוטער האָט זי
 אַוועקגעלייגט מיטן פנים צום ווענטל און באַפעלעריש אַ זאָג
 געטאָן: שלאַף, דערנאָך האָט די אַרעמע פרוי אַראָפגענומען
 פון זיך דאָס העמד און זיך גענומען עס וואַשן אין אַ טאָז.
 עלען האָט זיך זייער געוויילט, קוקנדיק אויף דער מוטער
 וואָס האָט דאָן אָנגעטאָן אַ פאַטשיילע אויפן נאַקעטן גוף און
 נאיינגעזיפט די הענט. נאָר שפעטער, ווען זי האָט זיך דער-

וואס, אז די מוטער האָט עס געטאָן צוליב דעם וואָס זי איז
געווען אַרעם, — האָט זי אַרומגעכאַפט אַ גרויל!
זי איז פון די קינדערשע יאָרן אָן געווען אַ צאַרט און
עמפּינדלעך באַשעפעניש. זי פלעגט ווערן גערירט פון אַלע
ליידן, וועלכע זי האָט נאָר געקאָנט פאַרשטיין. אַרעמע קינדער
פלעגט זי שענקען קאַרמעלקעס און קליידלעך פאַר די פּופּעס
אין אַ שטייגל האָט זי געהאַלטן, אַ שפּערגלינג, וועלכן זי פלעגט
קאַרמען מיט צוקער; ער איז שפּעטער אומגעקומען, צוגע-
קוועטשט מיטן טירל פונם שטייגל. דער דאָזיקער שפּערגלינג
איז פאַר איר געווען אַ קוואַל פון פרייד און צער. „פּראַקסא
האָט געשטעלט אַ דענקמאַל אַ היישעריק, וואָס איר ביישפּיל
האָט דעם מיידל אויסגעלערנט, אז אַלע באַשעפענישן, „שטאַרבן“.
אַזעלכע ווערטער לייגט אַריין דער דיכטער פון דער „אַנטאָ-
לאָגיאַע“ אין מויל פון אַ יאָניש קינד.
עלען האָט ביים אָנווען פון טויט פון איר שפּערגלינג
געפילט עפעס אַ גרויל, פון וועלכן זי האָט זיך נישט געקאָנט
באַפרייען אין משך פון אַ גאַנצן זומער.
איר מוטער, וואָס איז פאַרוועלקט געוואָרן פון אַרעמקייט
און זיך שטענדיק געקוועלט פון אייפּערזוכט צו איר מאַן, אַ
מענטש, וואָס האָט פיל און שיין גערעדט, ליב געהאַט אַרומ-
צובלאָנדזשען ביינאַכט און איז געווען גיריק נאָך טאַשן-געלט, —
האָט נישט געהאַט יענע גראַדליניקייט פון כאַראַקטער. יענע אי-
נערלעכע רויקייט, די מונטערקייט און וואַכזאַמקייט פון פאַר-
שטאַנד, וועלכע מוטערס באַדאַרפן צו האָבן, כדי ווי עס גע-
הער צו זיין און מיט דערפאַלג צו דערציען קלייניקע טונקע-
לע נשמהלעך, וועלכע זיי ברענגען אויף דער וועלט. עלען,
באַקומענדיק קושן מיט פעטש, אַליין נישט וויסנדיק פאַרוואָס
האָט זיך מיאוש געווען אין דער מעגלעכקייט צו דערגיין, ווען
ס'איז אַ חילוק צווישן שלעכטע מעשים און גוטע, פאַר וועל-
כע מען באַקומט קושן און פאַר וועלכע — געפאַטשט, און איז
צוליב דעם, געווארן טעמפיק.
— דאס קינד וועט דאך מיך דערהרגענען! — פלעגט

פלוזצלינג פרוי פעלער אנהייבן שרייען, - כ'ווייס נישט, מיט
וואס איך האב פארזינדיקט פארן רבוננו-של-עולם, וואס ער האט
מיך מזכּה געווען מיט אזא קריפּל!

דערנאך האבן זיך אנגעהויבן א געוויין און געיאמער, גע-
ביילטע פויסטן, א קלאפן מיט די טירן. דאס ארעמע מיידעלע
פלעגט דאן, שווער אטעמדיק, מיט א פארקלעמט הערצל, זיך
ארויסרוקן בגנבה צו איר בעטל און איינשלאפן מיט טרערן
אויף די אויגן און באקן.

אינ-דער-פרי פלעגט זי זיך אויפכאפן פון א קושעריי-
מוזיק, באַגלייט מיט צארטע ווערטער, פון דער מוטערס ליב-
לעכע לידלעך, וועלכע האט פון נעכטן אין אונט אן שוין
באוויזן אויפצושיינען פון פרייד, א דאנק דעם, וואס פעלער
האט ארויסגעוויזן עטלעכע פארשפעטיקטע סמנים פון אויפ-
מערקאמקייט צו איר.

וואס אַנבאַלאַנג עלענס פאטער, האט ער איר זיך אויס-
וויזן צו זיין זייער אַ שיינער, זייער אַ גוטער און זייער אַ
גרויסער מענטש. זיינע געדיכטע באקן-בערד און ווייסע וועסטן
זענען איר פארנעקומען ממש ווי ניסים. פעלער איז אין זיין
טאַכטערס אויגן, געווען א גאט; נאר פונקט ווי יעדער גאָט,
פלעגט ער זיך פאַר איר זעלטן באַווייזן. נישט זייענדיק אַ
גאַנצן טאג אין דער היים, פלעגט ער זיך צוריקערן שפעט
אין דער נאַכט. איבעריקנס, נאך געוויסע דורכפאלן, וועלכע
ער פלעגט האבן אין דער אויסערלעכער וועלט, פלעגט ער
צייטנווייז ווערן גאר אן אנדער מענטש און בלייבן עטלעכע
טעג כסדר אין דערהיים. ער פלעגט גיין שפאצירן מיט זיין
לידי אין באַטאנישן גארטן, פלעגט זי פירן אויף א שפאציר,
זיך דורכפארן, איר מכבד זיין אין צוקערניע מיט פארצוקערטן
וואסער און אפילו מיט סיראַפן. דערצו נאך פלעגט זי קוים
זיך אנרירן מיטן שפיץ צינגל צום פאָטערס קעלישקל און פלעגט
דערביי מאַכן אַ קאָמישע גרימאַסע פונם גרינעם געטראַנק. דאס
פלעגט זיין אזוי גוט, ממש א מחיה, נאָר דאס פלעגט פאָרקו-
מען זעלטן. און דער גאט איז ווידער פארשווונדן געוואָרן.

פרוי פעלער איז, נאָטירלעך פון דעם נישט געוואָרן ווייניקער
כמורנע און נישט ווייניקער צערייצט. עלען פלעגט, זיצנדיק
נעבן איר אויף אַ קליינער שטול, טרוימען וועגן איר פאָטער,
פילנדיק גרויסע אויפשווינגן פון ליבע און דאָס געשפענסט
פון אַ וונדערלעכער וויסער וועסט פלעגט דאָן אויפשטיין
פאר אירע אנציקטע אויגן; נאָר זי איז געווען אַ פוילע און
האָט ליב געהאַט גאָרנישט צו טאָן. און ארומצוגיין פוסט און
פאָס, דאָס איבעריקנס, פלעגט זיך איר איינגעבן בעסער פון
אַלץ. פרוי פעלער האָט נישט מורא געהאַט פאַר די שווייגן-
דיקע פוסט-און-פאסטקייט פון איר טאָכטער און, אדרבה.
ס'איז גענוג געווען, זי זאָל דערהערן אַ הילכיק קינדעריש גע-
לעכטער, — אַז זי זאָל דאָס קינד באַפאַלן מיט פאָרוורפן.
עלען האט געליטן אויף אַ פריציטיקער עמפּינדלעכקייט,
זי האט אינסטינקטיוו ליב געהאַט לוקסוס און, ווי ווייט מעג-
לעך, ארויסגעוויין אַ ראַפּינירטקייט אין פאַמיליען-לעבן, איר
נייגונג צו פיינע מאכלים און קליידער האבן פאַרשאפט פרייד
דעם הער פעלער, וועלכער איז אין דער הינזיכט געווען
אַ מבין.

עלען איז אלט געווען זיבן יאר, ווען מ'האט זי אריין-
געגעבן אין אַ פאַנסיאן צו די נאַנעס אין אטייל. די ווייסע
קליידער, די רויקע פנימער פון די נאַנעס, די שטיקלייט אין
דער היים דאס אפגעוויגענע און אפגעמאַסטענע לעבן — האבן
אויף איר געהאַט אַ גוטן איינפלוס.

אַמאל האט מען איר געזאגט, אז איר מוטער, וואס איז
אױעקגעפארן פון שטאט, וועט זיך שוין מער נישט צו-
ריקקערן. דאסדאזיקע „קין מאל נישט“ האט זי
שטאַרק דערשראקן; דער אטעם האט זיך ביי איר
אפגעהאַקט פון טרערן. מ'האט איר אנגעטאָן אַ שוואַרץ פאַרטוך
און זי ארויסגעלאזט אין גארטן אריין. דער נאַרטן איז פאַר
איר געווען עפעס אַ געהיימע מדינה, אַ גרויסע פול מיט לע-
בעדיקע זאַכן, מיט אַ צויבערנדיקער רויקייט, — אַ לאַנד פון
וונדער. דער פאָטער פלעגט זי באַזוכן יעדע וואָך און ברענ-

גען טשאסטעס. ער איז געווען ווונדערלעך שיין אין זיין
ליבע אין פאטערלעכן שטאָלץ.

מיד ווערנדיק פון אַ בחינמדיקן אַרומגיין איבער אלע
טראטוארן, פון אלע טרעפּ, אויף וועלכע ער האט זיך אויס-
געהויבן מיט פחד, פון אלע טירן, וואס פלעגן זיך פאר אים
פארמאכן פאר דער סאמער נאז, פון אלע בריוו, וועלכע ער
פלעגט אנשרייבן ביים עק טישל אין צוקערניע, פארשמירט און
אויסגעפאטשקעט מיט פלערליי בלאטעס און שמוץ, ווייל צייטן-
ווייז פלעגט אים אויסקומען זיך נאכצוהאנגן נאך א קליענט אי-
בער דער גאנצער שטאט, און אים פאקן ערשט ערגעץ אין
פארשטאט, אויף א עפנטלעכן באל, פארן בופעט-טיש, —
פלעגט פעלער, דערדאזיקער ארומבלאנדזשענדיקער הונט פון
ווינקל-אדוואקאטור, יעדן דאנערשטיק, אן אויסגעפוצטער,
א פריש אפראוירטער, אין הענטשקעס, און פרישע וועש, קומען
אין אויפנאמט-זאל פון די מנישקעס אין אַטייל. אן אויסזען
האט ער דאן געהאט א גליקלעכעס, דאס פנים איז ביי אים
געווען פאריונגערט, זיינע פורכע ווייסע באקן האבן אויס-
געזען גאנץ אנשטענדיק. די מוטער זשענעוויעפע, די די-
רעקטריסן פון פאנסיאן, האט זיך באצויגן צו אים מיט
גרויס אכטונג. צוויי פאנסיאנערקעס, די עלצטע פון אלע
האבן וועגן אים געטרוימט אין שלאפצימער.

עלען איז געווען שטארק אנציקט פון איר פאָטער.
און, דעם אמת געזאגט, פעלער איז, לויט זיין ערנסט און
שטייגער, געווען העראיש.

אמאל, נישט האבנדיק אין טאש קיין פרוטה, האט ער
גענומען ביי איינעם פון זיינע קאלעגן א זאמלונג לידער
פון אלפרעד מיסע.

— כ'ויל זיי איבערלייענען דאס הונדערטע מאל, —
האט ער דערביי געזאגט. און ער האט פארקויפט דאס ביכל
ביים ברעג סענע, פדי זיך צו קויפן האנטשן, וועלכע ער האט
צומארגנס נאכלעסיק פארשפילעוועט פאר דער שוועסטער, דער
פארטערין. די טשאסטעס, וועלכע ער פלעגט יעדעס מאל

ברענגען עלענען און אירע חברטעס, זענען שטענדיק געווען פון א באקאנטער קאנדיטאריי, און די קארמעלקעס - אין שאלעך פון א הויכן געשמאק מיט עמבלעמען און סורפריזן. די מוטער זשענעוויצעפּע, דורכגעדרונגען מיט א גרויסער אכ-טונג צו אים, האט אים אמאל געפרעגט אן עצה, וועגן עפעס אַ שטרייטבארן ענין. ער האט אפגעגעבן צו איר דיספּאזיציע זיין צייט, זיין ענערגיע, זיינע קענטענישן. זי האט באויליקט דאס אלץ אנצונעמען. ער האט ממש געשיינט פון פרייד און שטאלצקייט. באמיענדיק זיך מיט אלע מעגלעכקייט מוצא חן צו זיין ביי איר, האט ער ארומגעבונדן די אקטן און גע-שעפטס-פאפירן מיט בלאַצ בענדלעך און מיט א שמו-זינדליקער שטים מיטגעטיילט דער דירעקטריסע, ווי עס האלט מיט איר ענין.

איבערבלעטערנדיק פאר איר די אקטן, האט ער באנוצט דעם גרויסן פינגער, מיטן שפיצל צונג מיט אן אויסערגעוויינט לעכער באשיידנקייט און מיט א מין שעמעוודיקייט. יעדע קאנסולאציע איז פאר אים, אין דער אמתן, נעווען אן אפקו-מעניש, נאר דאס איז געווען א הערלעך אפקומעניש. גאנצע שעהן האט ער דאן געמוזט אויסהערן די דערקלערונגען פון דערדאזיקער באשרענקטער, עקשנותדיקער און מילדער דאמע. וועלכע האט קיינעם נישט געגלייבט, און האט מיט געוויינטלע-כער לייכטקייט אויסגעמיטן צוצושטעלן וועלכע נישט איז בא-ווייזן. דידאזיקע שיינע, וויספנימדיקע. פּוּקּע פרוי מיט אראפ-געלאזענע בליקן, מיט הענט, וואס זענען געווען אריינגערוקט אין די ארבל, האט גערעדט נאר מיט א שטילער שטים און אויף אים אנגעוואָרפן ממש א פחד.

דערפאר האט ער זיך געפילט פרייער מיט זיינע גע-וויינטלעכע קליענטן, מיט די שעניקערס פון פאָרשטאט, און מיט די פאבריקאנטן פון פאטענטירטע היגענישע גארטלעך, וואס פלעגן שליידערן אין זיין ביורקע, שרעקלעך זיך זינדלענדיק, פּעקלעך געריכטלעכע רעזאלוציעס און אסיגנאציעס. די מוטער זשענעוויצעפּע האט זיך אויסגעצייכנט מיט

מאיעסטעטישע מאנערן פון א משגיחטע אין א קלויסטער בעתן אלטן רעזשים. איינע פון אירע טובטעלע געוויינהייטן איז געווען דאס, וואס זי האט קיין מאל נישט חושד געווען פעלערן, אז ער האט נישט קיין געלט. ער פלעגט פארן אויס-האלטן און דערצייען זיין טאכטער שטענדיק באצאלן פארויס אזעלכע סומען, וואס פאר דער קלענסטער פון זיי איז אים אויסגעקומען צו מאכן קאמבינאציעס, פון וועלכן א גע-וויינטלעכער מענטשלעכער מח וואלט געוויס געפלאצט.

דערפאר איז פאר אים געווען א גרויסער נחת-רוח צו הערן זונטיק אוונט ביי גאטעס-דינסט די כארן פון קירך, וועלכע האבן פֿיין געשמעקט מיט וויריידן און איריס און זען אונטער. זיי זיין טאכטער איינגעבויגן איבער א תפלה-ביכל צווישן א פלעמעניצע פון א שטאטס-ראט אין דער קויניע פונם מאנטא-בערגישן פירשט! ווען ער האט געקוקט אויף די שיינע האר פון זיין טאכטער, און אויף אירע, א ביסל שארפע נאר פיינע פלייצעלעך אין רויטלעכן וואלן-שטאף, פלעגן זיך די גלעזלעך פון זיינע ברילן פארנעפלען און ער פלעגט זיך שנייצן ווי אין טעאטער נאך אן אויפרעגנדיקער סצענע.

די געשעפטן פון דער פאראפיע, ווו די מוטער זשע-געוועפע איז געווען די עלצטע און הויפט-פארוואלטערין, האבן פעלערן געקאסט פיל געלט. נאר ער האט וועגן דעם נישט באדויערט און זיך גערן געלאזט אויף דעם קאסטן געלט, ווייל דאס האט אים געגעבן די מעגלעכקייט צו שליסן נייע זייער באקוועמע באקאנטשאפט מיט א רייע אנגעזענע פערזענ-לעכקייטן.

— א, כוועל צו דעם עסק געוויס נישט דערלעבן — האָט ער זיך געטראַכט, און זיין וועסט, דאָס ווייס-פיקיענע אויבערהנד האָט זיך אָנגעבלאָזן אויף זיין ברוסט מיט גאָר אַ נייער פּוּלקייט.

עלען איז געוואקסן, געוואָרן שיין. אירע האָר, וועלכע זענען לאַנג געווען העל בלאַנד און נישט קיין שטייפע, ווי איר מוטערס האָר, האָבן באַקומען אַ פּרעכטיקן גאָלדענעם קאָ-

ליר. אַ כאַראַקטער האָט זי געהאַט אַ ווייכן, אַ פּוילן, וואָס איז
געווען גענייגט צו שטאַרקע אויפשווונגען פון צערטלעכקייט,
און פון יעדן שיינעם טאַט פלעגט זי שטאַרק גערירט ווערן.
אין עס-צימער פון קלויסטער איז שווער געווען ביי איר צו
פועלן זי זאָל עסן עפעס אַנדערש, אַ חוץ סאַלאַט, און ברויט מיט
זאַץ. זי האָט זיך בבפריינדעט מיט אַ מיידל, מיטן נאַמען
סעסיל וועלכע איז געוואָרן איר חברטע און ביי איר פלעגט
זי פאַרברענגען אַלע ימים-טובים. די דאָזיקע חברטע אירע, אַ
טאַכטער פון אַן אינהאַבער פון אַ וועקסל-געשעפט, איז געווען אַ
זעכציגאַריק מיידל, וועלכע איז געווען גלייכצייטיק קינדעריש
און זייער ערנסט, אַ קאַקעטירנדיקע, נישט זייער קיין שלעכטע
און נישט קיין שעדלעכע. אַ דאַנק דעם, וואָס די פאַנטאַזיע
איז געווען ביי איר שוואַך אַנטוויקלט, איז זי לגמרי נישט
געווען קיין פאַרדאַרבענע, און זייער אַ רייכע.

שכל האָט זי געהאַט, ווי אַ דרייסיק יאַריקע פרוי,
וואָס שטעלט מיט זיך גאַר נישט פאַר, און דאָס האָט איר
צווישן די חברטעס געשאַפן אַ רעפוטאַציע פון אַן אויסערגע-
וויינטלעכער נאַטור. סעסיל האָט געבראַכט צופירן עלענע צו
איר פאַטער, דעם באַנקיר, אין פאַסי אין אַ צימער, וואָס די
ווענט זיינע זענען געווען דעקאַרירט מיט שטאַף און ווו סעסיל
פלעגט אָפט זיין און זייגן קאַרמעלקעס עלען איז אַריינגעפאַלן
אין אַ זיסע מידקייט, געפינענדיק זיך אינם דאָזיקן גרויסן באַ-
קוועמען נעסט. עפעס אַ חלק פון איר נשמה האָט דאָרט פאַר-
לוירן זיין פרישקייט און געוועלקט. ווען זי פלעגט פון דאָרט
אָוועקגיין פלעגט זיך איר אַלץ אויסווייזן טריב שווער און
דערווידער. זי פלעגט דאָן פאַרלוירן מוט. זי, האָט אנגעהויבן
טרוימען, אַז זי זאל מיט דער צייט האבן אַן אַייגן בלאַ צימער
און דאָרט ליינען ראמאנען, לייגנדיק אויף אַ ווייכן פאַטער.
ס'האבן זיך ביי איר אַנגעהויבן ווייטאקן אין מאַגן, וועלכע האָבן
זי זייער שטאַרק געמאַטערט. אַ מאַל ביינאַכט האט מען אין
קלויסטער געמאַכט אַ פאַלשן אַלאַרם.

עמעצער האט אַ געשריי געטאָן:

אַלע שילערינס זענען אַראָפּגעשפרונגען פון די געלעגערט און זיך אַראָפּגעקייקלט איבער די טרעפּ, אייניקע אין אונטער קליידלעך, אַנדערע — איינגעוויקלט אין קאַלדרעס. די קליינע שילערינס זענען מיט אַ יאַמער און געוויין נאַכגעלאָפּן די על-טערע, אויסציענדיק די הענטלעך און פּלאַנטערנדיק זיך מיט די פּיס אין די לאַנגע נאַכט-העמדער אין גיכן האָט זיך אַרויס-געוויזן אַז קיין שרפה האָט נישט אויסגעבראַכן. די מוטער זשענעוויפע האָט אויסגעזידלט דידאַזיקע אַלע משוגענע מייד-לעך און געלויבט עלענען דערפאַר, וואָס זי איז נישט אויפ-געשטאַנען בעת-מעשה פון געלעגער. זי האָט זיך דאַן, ווירק-לעך, נישט קיין ריר געטאָן פון פוילקייט וועגן צוליב יענער באַ-זונדערער קליינמוטיקייט, וועלכע זי האָט געפילט פאַרן לעבן.

זי פלעגט אין קיין זאַך זיך נישט אַריינמישן, גלייכגילטיק צו אַרץ, וואָס רינגלט זי אַרום, טרוימענדיק וועגן קאָטבאַרע חפּצים, קליידער, פּערד, פאַרן שפּאַצירן אויף אַ שיפל און ווערנדיק צערייצט ביז טרערן טלויז ביי איין געדאַנק וועגן איר פּאַטער.

פון קלויסטער איז זי אַרויס קעגענדיק נאָר זיך באַגריסן אין די גאַסט-צימערן און שפּילן וואַלצן אויף דער פּיאַנע. זי האָט געפונען איר פּאַטערס הויז אויפּסניי מעבלירט. זי איז געוואָרן זיין בעל-הביתטע — געפירט די ווירטשאַפט ביי אים.

זי האָט באַקומען איר בלאַ צימער. דער פּאַטער האָט זיך באַצויגן צו איר מיט גוטסקייט און מילדקייט פון אַן אַלטן באַשיצער. ער פלעגט זי פירן אין די קליינע טעאַטערן און נאָכן ספּעקטאַל זי טראַקטירן מיט אַ אַוונט-ברויט. ער האָט געהאַלטן, אַז ער האַנדלט בנוגע זיין טאַכטער ריכטיק, ווי עס געהער צו זיין. אַ ביטערע אַנטוישונג איז פאַר איר געווען צו פאַרשטיין, אַז איר פּאַטער דערדאַזיקער גוטער נאַכגעביקער מענטש, איז נישט געווען יענער אַדעלעגער, וועלכן זי פלעגט

זען אין אויפנעם-זאל פונם קלויסטער! זיינע מאנערן פון
א מאַרק-פּאַקסניק, זיין רעספּאַראַציע-ליבנסווערטיקייט זענען
איר שרעקלעך געווען דערווידער. זי האָט זיך ביי די נאַנעס
אויסגעלערנט זיך שיין און איידל אויפפירן! ביי איר האָט זיך
אַנטוויקלט אַן איידעלער געשמאַק און חוש צו אַנשטענדי-
קייט.

איר שיינקייט האָט צוגעצויגן אָנהענגער און אַדאַראַטאַרן
נאָר זייער גראַבע היציקייט פלעגט ביי איר אַרויסרופן אַ פעס
אין עמפּערונג. קיינער פון זיי האָט נישט געהאַט בדעה צו
בעטן איר זאָגט און מיט איר חתונה האָבן. ווידער האָט זי
אַנגעהויבן ליידן אויף מאַגן-ווייטאַקן. אַלע מאַנספּערשוניען,
וועלכע זי פלעגט באַגעגענען ביי איר פּאַטער, זענען איר
אויסגעקומען לאַנגווייליק. אַלע זענען זיי געווען ענדלעך איינער
צום אַנדערן. איילעדיקע, אומרויקע, פאַרכאַפט פון אַ פיבער
פלעגן זיי בייסן די נעגל. בכלל זענען דאָס געווען אומרויקע
צעהיצטע מענטשן, וועלכע פלעגן זיצן ווי אויף שפּילקעס,
פלעגן בעתן פאַרן פאַרמאַטערן זייערע פּערד און לעבן אויף
וואָס די וועלט שטייט אַזוי אז דאָס לעבן פלעגט ביי זיי
אָוועקגיין מיטן רויך.

ענדלעך האָט זיך באַוויזן אַ מענטש, וואָס האָט זי פאַר-
אינטערעסירט.

דאס איז געווען דער מיליטערישער כירורג רענע לאַנ-
מאַר. אמאל האט אים זיין פאטער, דער אַלטער קאמוניקאציע
אינזשעניער, געשיקט צוליב געשעפטלעכע אנגעלעגנהייטן, צו
פלעצערן און זייט דעמאלט איז רענע שטארק צוגעבונדן גע-
ווארן צו פעלערס הויז אויף דער גאס ניי-דע-פטיע-שאַן און
איז דארט געווארן אן אפּטער איינגייער.

הגם רענע איז, ביי זיין פעטן קערפּער-בוי און בול-
טער צערע נישט געווען קיין שיינער, און ריידן פלעגט ער גראַב-
לעך און נעפּלהאפט, האט עלען דאך ליב געהאט מיט אים
צו פארברענגען און הערן, וואס ער דערציילט, ער פלעגט
ריידן מיט איר וועגן מאראלישקייט און רעליגיע אועלכע זאכן,

אז די האר אויפן קאפ האבן זיך ממש געשטעלט קאפויער.
נאר דידאזיקע שמועסן זיינע פלעגן זי וויילן, הגם זי האָט
ווייניק פארשטאנען אין דעם.

— דער מענטש שטאמט פון א מאלפע — פלעגט ער איר
זאגן.

און ווען זי פלעגט פון דעם ווערן אויפגעבראכט, פלעגט
ער שטיצן זיין טעזע מיט ראיות, דא דרייסטע און דא לע-
כערלעכע.

לאַנמאר האט אריינגעפירט צו איר אין הויז, זיינע עט-
לעכע גוטע פריינט און אזוי ארום האט זיך ביי דעמדאזיקן
גוטן פעלערן געבילדעט א קרייזל פון יינגע געלערנטע
און פעלער האט אויף דעם נישט געלייגט קיין שום
אכט.

דער אנסטער ארצט פלעגט פראקלאמירן אזעלכע מינים
הנאות.

— טוגנט — דאס איז א כעמישער פראדוקט, דאסזעל-
בע וואס פאָספאר אדער שוועבלויער העלדישקייט און קדושה
נעמען זיך פון מאַרץ-אַנצינדונג.
געטער זענען אדיעקטיוון.

געגשטאנדן האבן שטענדיק עקזיסטירט און וועלן שטענ-
דיק עקזיסטירן.

— הערט שוין אויף! — פלעגט זי אים זאגן. נאר אין
דער אמתן פלעגט זי ממש אויסגיין פונם קלאנג, וואס זיין
פעסטע שטים פלעגט ארויסגעבן, זי פלעגט נתפעל און אנציקט
ווערן. ווי פון א סודותפולער קראפט, פון זיין עקספּאַנסיוון און
פרייען פארשטאנד, וועלכער פלעגט איר, דעם יינגן מיידל,
אין די אוונט-שעהן צווישן א גלעזל טיי און קעלישקל, וויש-
ניאווקע — ווארפן געדאנקען וועגן זאכן, וואס זענען איר פדאי
צו זען און צו קענען, וועגן דעם גרויל און פראכט פון דער
נאטור, א. א. וו. אזעלכע זאכן פלעגט איר דער יינגערמאן
ווארפן פונקט ווי א באַרבאר ווארפט ער צו די פיס פון זיין

קעניגין, וועלכע איז דאך געווען פון דעם איבערראשט און געשמייכלט.

און אין דער זעלבער צייט פלעגן זיך פון גאסט-צימער דערטראגן טריבע קולות, וועלכע האבן גערעדט וועגן פרא-טעסטירטע וועקסלען, וועגן די רעזאלוציעס פון האנדלס-געריכט און בוי-ארבעט, וואס מ'האט אנגעגעבן לויט א לייצי טאציע. דאס האבן גערעדט איר פאטערס קליענטן און דער פאטער גופא.

דערנאך האט זיך באוויזן א שאטן, וואס האט שווינגדיק געבלאנדזשעט צווישן פארשידענע גרופן, א גרויסער, גרויזאמער און רויטער שאטן פון אַ ווונדערלעכער און גלייכצייטיק נא-בעלער פארם. דאָס איז געווען דער ליידנדיקער שאטן פון העוילענדן.

עלען האט דעם דאזיקן מענטשן נישט צוזאמענגעמישט מיט אנדערע און אים אויסגעטיילט פון זיי; זי האט אנער-קענט, אז ער איז א מענטש פון אן איידעלער ראסע, האט אנערקענט זיינע זעלטענע איבערלעכע מעלות און האט געוויסט אז ער ליבט זי, הגם ער האט מיט איר קיין מאל נישט גערעדט וועגן דעם.

וואס אנבאלאנגט לאנמארן, איז ער, טראץ זיין גאנצער וויסנשאפטלעכער דרייסקייט, געווען נאיוו. ער האט זי טיף געאכט און בסוד — פלעגט ער זיך פאר איר בוקן. דעמאנ-טטרינדיק אפט א גרויסע מאס גראבקיט, פלעגט ער פונדעסט-וועגן פאר עלענען געפונען די פארזיכטיקסטע ווערטער — א סימן אז ער האט פאר איר געהאט דעם גרעסטן דרך-ארץ. אין איר אנוועזנהייט איז ער שטענדיק געווען לויטיק; אפט-מאל פלעגט מען זיך עס דערקלערן דורך די אייגנשאפטן פון זיין כאראקטער; אפטמאל אויך דורך זיין ווילנס-קראפט, מחמת ער האט עלענען ליב געהאט און וואלט זיך זיכער איבערגע-ביסן מיט די ציין די צונג, איידער איר וועגן זיין ליבע צו זאגן עפעס. ער האט גארנישט געהאט, א חוץ זיין פענסיע און געווארט אויף בעסערע צייטן. וואס שייך פרייליך פעלער

איז ביי אים נישט געווען קיין ספק, אז זי איז שטארק
רייך.

זי פלעגט מאכן שפאס פון אים, זיך ווערטלען אויף זיין
קאנטא. זי פלעגט זיך מאכן, אז זי האלט אים פאר א גרויסן
משוגענעם און אפילו נאך ערגער פאר דעם, נאר פיר צוגע-
בונדנקייט צו אים איז געוואקסן פאמעלעך און טיף ביזן סא-
מען טאג, ווען ער איז געקומען קיין מעבאן, כדי פון איר
צו נעמען אָפּשייד.

דאס הייז אויף ביש-דע-מולען האט מען חרוב געמאכט. בעת דער ארבעט פונם צעברעכן און אראפטראגן דאס הייז האט מען צעבראכן אויף ברעקלעך די מענטשלעכע מאסקע, וואס איין באק אירע איז געווען א בלאע און די אנדערע א געלע. פארשוונדן איז געווארן מיט אלע איבעריקע זאכן דאס קליין צימערל, ווו מ'האט ארעסטירט דעם אלטן קאסירער דעוויד דושווארט פדי אים צו שטעלן פארן רעוואלוציאנערן טריבונאל און אים פארמשפטן צו טויט שטראף דורך גיליאטינירן א גע-וויסע צייט האבן וואלקנס גראער שטייב, וואס האבן זיך גע-טראגן איבער די ארומיקע גאסן, אריינגעווארפן אין די העל-זער פון די מענטשן און פערד בייסנדיקע חלקימלעך פונם אלטן בנין. די וואס האבן אין דעמדאזיקן הייז געווינט, צווישן זיי דער פארבער און שלאָסער וואָלטן שוין איצט נישט געקאָנט אָנווייזן פינקטלעך, ווו דער בנין איז געשטאַנען.

פעלערס פאָלואַרק אין מעדאַן איז באַדייטנדיק קיילעכני-קער געוואָרן. די קראַטן, וועלכע האָבן אַמאָל גענוג ענג אַרומ-געגאַרטלט דאָס הייזל הינטער דער שטאַט, זענען ברייטער געוואָרן, פדי אַרומצוריינגלען אויך דעם שכינותדיקן פּלאַץ, ווו ס'איז באַלד טאַקע אויסגעוואַקסן אַ קליין גאַטישער שלאָס מיט טורעמלעך און שלאַכט-טורעמלעך פון ציגל. דאָס אַלץ האָט באַקומען אַ נייעם נאָמען: איצט האָט מען עס גערופן „וילע דע סיסאַק“.

די שטוקאטור אויף די ווענט פונם נייעם שלאָס האָט
האָט נישט באַוווּן אָפּגעטרונקנט צו ווערן, ווי אויף די גראַטן
האָט זיך באַוווּן אַ שילד, וואָס האָט מיטגעטיילט, אַז דאָס
שלאָס, דאָס הויז מיט די שטאַלן א. א. וו. ווערן פאַרקויפט,
אַדער ווערן פאַרדונגען.

די צייטן פון יאָר האָבן זיך געוועקלט און די שילד
האָט זיך אַלץ געשאַקלט אויפן ווינט פונם רעגן און פון דער
זון האָט די שילד פאַרלוירן זיין גלאַטקייט און איז געל
געוואָרן.

ענדלעך, מיטן איינטריט פונם האַרבסט האָט זיך אויפן
בערגל מעדאָן אַראָפּגעלאָזט אַ שטילקייט פון פאַרצווייפלונג.
דערנאָך זענען, מיט שווערע טריט, מיט ביקסן אויף די
פלייצעס, און לעדערנע העלמען אַריינגעקומען דייטשע זעלנער
אין הייזל הינטער דער שטאָט און האָבן זיך דאָרט אָפּגעשטעלט
זיי האָבן געמאַכט אַ פייער אין קאַמין, אויסגעבראַכן די אַג-
געוואַקסטע ברעטלעך פון דער פאַסאַדסקע. דער דאָך האָט
דורכגעלעכערט אַ גראַנאַט. ס'איז געקומען דער ביזער ווינטער
דער שונא האָט פאַרנומען פראַנקרייך. פאַריז איז געווען באַ-
לאַגערט. בעתן דאָזיקן פאַלקס אומגליק האָט פּצלערס פּערלוירן
פמעט אינגאַנצן זיין פאַרמעגן.

דאָס אָפּשטעלן די שטאַטישע אַרבעט, וואָס איז פאַרגע-
קומען נאָכדעם ווי דער פרעפעקט פון דער סענע האָט זיך אָנגע-
געבן אין דימיסיע, ביים מיניסטאַר שעוואַנדיע דע וואַלדראַם,
האָט שוין געגעבן, קען מען זאָגן, אַ טויט קלאַפּ דער האַנדלס-
ביוראָ אויף דער גאַס ניי-דע-פּטי-שאַן. פּעריע, וועלכן דאָס גליק
האָט אָנגעהויבן פאַרנאַכלעסיקן, האָט אָנגעהויבן זיך אַליין צו
פאַרנאַכלעסיקן. ער האָט אויפּגעהערט צו פאַרבן זיינע באַקן-
בערד, איז געגאַנגען אין נישט קיין אויסגערייניקטן סורדוט און
האָט געטראָגן בריילן און אַ האָרן - איינפאַסונג. דאָס
געלט, וועלכעס ער פלעגט צופעליק באַקומען, פלעגט ער פאַר-
שפּילן אין פאַרשידענע מלינות. זייט די טאַכטער האָט אויפ-
געהערט צו פירן די ווירטשאַפט אין זיין הויז, האָט ער אָנגע-

הויבן אָננעמען ביי זיך רויטע געפארבטע מיידן, וועלכע פלעגן זינגען אויף די טרעפ.

אַמאָל האָט מען אים באַגענגט אין פאַלי-בערוזשעי געאַרעמט מיט צוויי פרויען. בעת דער באַלאַגערונג פון פאַריז איז ער ווידער געוואָרן סאָליד און האָט געגרינדעט אַ געזעלשאַפט צו אַסעקורירן דאָס לעבן אונטערן נאָמען „דער פעניקס פון דער נאַציאָנאַלער גוואַרדיי“. קיינער האָט זיך אָבער נישט פאַראינטע-רעסירט מיטן דאָזיקן פעניקס.

עלען האָט פֿיין חתונה געהאַט; פיר יאָר האָט זי פאַר-בראַכט אין נסיעות; אַזאַ פריי און זאַרגלאז לעבן איז איר גע-פעלן. פון אַ גרויסן וווקס, אַ שיינע, אָנגעטאָן מיט אַ שטרענגן לוקסוס, האָט זי ביי אַלעמען שטאַרק אויסגענומען און אין די האטעלן אין קאזינעס איז מען פון איר ממש געווען אַנטציקט. אירע נאַכלעסיקע מאַנערן האָבן איר אומעטום צוגעגעבן אַן אַרעסטאַקראַטישן אויסזען, איר מאַן האָט זי זיך באַמיט לייב צו קריגן נאָר ביי אַן ערלעכקייט, צו וועלכע מאַקאַן גאָר נישט האָבן, און ביי אַ הויכן ער-געפיל איז ער דאָך געווען שרעק-לעך לאַנגווייליק עפעס, אַליץ וואָס ער האָט געזען, געהערט, גערעדט און געטאָן, איז געווען אין דער זעלבער מאָס ערנסט. פאַר אים האָבן נישט עקזעסטירט קיין וויכטיקע זאַכן און נישטיקע; ס'האָבן עקזעסטירט נאָר זאַכן, וואָס זענען ראוי אָנגענומען צו ווערן אין אַכט. מאַכנדיק זיין פרוי אָן אַ שיער מתנות פון בריליאַנטן און קאָסטבאַרע הפצים, פלעגט ער זי תמימותדיק קוועלן שעהנווייז צוליב אַ רעכענונג פון דריי פיר פראַנק. ער איז, אַזוי צו זאָגן, געווען ברייט אויף אַ שמאָלן אופן. זיין פזרונות איז געווען אַ מין קאַרגשאַפט. ער פלעגט זיך אַריי-מישן אין אַלע הוצאות פון זיין יינגער פרוי, נישט צוליב דעם כדי זיי צו פאַרקלענערן נאָר כדי זיי צו רעגיסטרירן. ער פלעגט איר דערלויבן אויסצוגעבן זייער פיל געלט, נאָר מיט אַ תנאי, אַז ס'זאָלן אָפגעהיט ווערן אַלע פאַרמאָלטיטעטן, אַ דריטל פון זיין לעבן איז אַוועקגעגאַנגען אויף אויסרעכענען סאַנטימען מיט דער דינאַרשאַפט פון די האַטעלן. מיט אַ אומבאַזיגלעכער

עקשנות פלעגט ער אַרבעטן און זיך ברעכן זיין קאָפּ איבער
דער אויפגאַבע, ווי אַזוי זיך נישט צו לאָזן מ'זאָל אים חלילה,
באַגנבונען אויף איין סו. צוליב דעם, כדי דאָס צו דערגרייכן
ריז ער געווען גרייט צו פאַרלירן זיין פאַרמעגן.

ער האָט, איבעריקנס, אויסגעוועכנט אַלץ! די מרחקים
מיט אַ גענויקייט פון איין מעטער, די לענג, די ברייט, די
הויכקייט, די דריקונג פון באַראָמעטער, די טעמפּעראַטור, די ריכ-
טונג פונם ווינט, די לאַגע פון די וואַלקנס. אין נעאפּאל האָט
ער אויסגעמאַסטן דעם אויפגאַנג פונם ווירגילייס בערגל.

ער איז ממש צעמישט געווען און משוגע דאָרט, וווּ
ס'האָט זיך געהאַנדלט וועגן אָרדנונג. און האָט נישט געקאָנט
איבערטראַגן דאָס אנווען פון אן אויפגעוויקלטער צייטונג,
וואָס ליגט אויף דער קאנאפּע. ער פלעגט עלענען אַרויסברענ-
גען פון געדולד, אָפּגעבנדיק איר צוריק, צו צוואנציק מאָל
אַ טאָג אפּשר, אין די הענט אַריין אַ בוך אָדער אַ האַנטאַרבעט,
וועלכע זי האָט איבערגעלאָזט ליגן ערגעץ אויף דער קושעטקע.
זי פלעגט זיך דאָן דערמאַנען אן איר פאַטער, וועלכער האָט
געהאַט אַ טבע איבערצולאָזן אַ נישט דערייכערטן פּאפּיראַס
אויף די אנלענונגען פון די ווייכע קשעסלעס. נאָר דאָס איז
נישט געווען שרעקלעך. עלענס גרויס לעבן איז באַשטאַנען אין
דעם, וואָס איר איז אויסגעקומען צו לעבן מיט אַ מענטשן,
וועלכער האָט לגמרי נישט געהאַט די מינדסטע פאַנטאַזיע. די-
דאָזיקע מתנה פון גאָט איז אויף אַזוי ווייט געווען פרעמד דער
הער העוילענדן, אַז ער איז נישט געווען פעיק צו באַ-
שרייבן וועלכע ס'איז געפיל אָדער צוצוגעבן אָן אינטערעס
אַ וועלכן נישט איז געדאַנק. זינט זיי האָבן חתונה געהאַט, האָט
ער נאָך קיין איין מאָל נישט געעפנט דאָס מויל אַנדערש, ווי
מיטצוטיילן זיין פרוי אַ פינקטלעכן, קלאָרן דירעקטן פאַקט. ער
איז, נאָטירלעך, געווען פאַרליבט אין זיין פרוי און האָט זיך
געפילט גליקלעך, וואָס ער באַזיצט זי; נאָר זיין ליבע איז
געווען פונקט ווי אַ שפּריי-רעגן, איינער פון יענע רעגנס, וועל-
כע מ'הערט נישט, מ'זעט נישט, וועלכע געדויערן אָן אַ סוף.

וועלכע נעמען אָדער שטאַרק דורך די ביינער און פון וועלכע
ס'איז אזוי אומאָנגענעם קאַלט.

הער העוילענד האָט געהאַט אַ דינער, וועלכער האָט מיט
אים צוויי מאָל געמאַכט אַ רייזע איבער דער וועלט.

זיי פלעגן זיך קיינמאָל נישט שיידן. דעמדאָזיקן דינער
אַ פראַנצויז מיטן נאָמען גרוילט, האָט העוילענד צו זיך גענומען
ווען ער איז נאָך געווען אַ יינגערמאַן, אין אַווראש. גרוילט איז
נישט געווען קיין שיינער; האָר האָט ער געהאַט רויטע, האַרטע,
פייערדיקע, און אויגן - גרינע, זייער אומרויקע, ער איז געווען
אַ לאַמער. ער איז אָבער געווען זייער אַ זויבערער און זיינע
פליכטן פלעגט ער אויספילן מיט אַ טאדעלדאזער פינקטלעכקייט
ער איז געווען אַ פאַרהייראַטער; זיין פרוי, וועלכע האָט ווי
ער, געדינט ביי העוילענדן, פלעגט בלייבן אין פאַריז און אָפּ-
היטן העוילענדס פּרעכטיק באַזונדער הויז, וועלכעס ער האָט נישט
לאָנג אויסגעבויט אויפן בולוואַר לאַטור-מאַבור

העוילענד האָט זיך פאַרנומען מיט כעמיע און גרוילט
איז פאַר אים געווען אַ געהילף. העוילענד פלעגט יעדן טאָג
איינגעמען לפואות, און גרוילט איז געווען דער שומר פון זיין
רייזעאָפטייק. דערדאָזיקער גרוילט איז געווען אַ זעלטן פאַר-
שטענדלעכער און קלוגער מענטש. ער פלעגט קונציק זיך באַ-
גיין מיט די רפאות, האָט געקאָנט פיל מלאכות און ביי אַ גע-
לעגנהייט האָט ער זיך אַרויסגעוויזן פאַר אַ גוטן שלאָסער. ער
האַט געהאַט שרעקלעכע בייניקע הענט מיט זייער גרויסע פינג-
ער און דידאָזיקע מגושמדיקע הענט זענען מסוגל געווען
אויסצופירן די פיינסטע אַרברט; נאָר ביי אַלע זיינע טעכנישע
פעיקייטן האָט ער זיך, פונדעסטוועגן, נישט אויסגעלערנט צו
שרייבן דייטלעך, מ'זאָל קאָנען לייצען זיין כתב. ער האָט זיך
צוזאַמענגעשטעלט אַן אייגענעם אַלף בית, און קיינער, חוץ אים,
האַט נישט געקאָנט דערגיין, וואָס פאַר אַן אותיות דאָס זענען,
אָדער וואָס פאַר אַ צימער דאָס איז, אויף די שטיקלעך פאַפיר,
ווי ער האָט פאַרשריבן זיינע רעכענונגען. מיט זיין שמירעכקייט
מיט זיינע שרעקלעכע לאַפעס, מיט זיין בערישן גאַנג. מיט אַ

אָפטייק-ריח, וועלכער ס'האָט פון אים געטראַגן. מיט זיינע, פלעקן פון זויערקייטן אויף דער הויט—פלעגט ער אַריינברענגען אין אַ שרעק די פאקאייאָוקעס און קעכינס, וועלכע האָבן פאַר אים מורא געהאַט, ווי פאַרן רוח און געהאַלטן, אַז ער איז פעיק אויף אַלדינג, נישט וויסנדיק, פונדעסטוועגן, און וואָס, אייגנטלעך, מ'האָט אים פאַרצוואַרפן.

גרוילט איז געווען דיין פון יעדער זינד עלען, וועלכן דערדאָזיקער גרוילט האָט אַריינגעגעבן אַ אינסטינקטיוון עקל, האָט געפרוּווט פון אונז פטור צו ווערן אים באַזייטיקן פון זיין שטעל; נאָר אינגיכן האָט זי זיך איבערצייגט, אַז אָן אים קאָן מען זיך נישט באַגיין און זי האָט שלום געמאַכט מיט דער אומאנגענעמלעכקייט צו צווען, ווי ער שפאַצירט פסדר מיט זיין בערישן גאַנג צו איר מאַן און צוריק. ער האָט, דאַכט זיך. אויף עלענען זיך נישט באַליידיקט, וואָס זי האָט אים פיינט און אין זיין ארט באַהאַנדלען זי איז ער, ווי שטענדיק, געווען העפלעך ווי עס געהער צו זיין.

די נישט פריינטלעכע באַציונג צו אים מצד דעד בעל-הבית האָט אים שטאַרק נישט געשראַקן. דער בעל-הבית האָט געהאַט צו אים אַ פולן צוטרוי, פון אים שטאַרק געהאַלטן, און גרוילט האָט געוואוסט, אַז ער העוילענדן וועט זיין נישט לייכט מיט אים זיך צו שיידן. ס'האָט עקזיסטירט איין פונד צווישן העוילענדן און זיין דינער אָט ווערט שוין צוואנציק יאָר, ווי זיי האָבן ביידע געזוכט סעמועל דזשוואַרטן.

העוילענד איז נאָך געווען אַ פיצל קינד, ווען ער האָט דאָס ערשטע מאָל דערהערט די דערצייילונג וועגן דעם טויט פונם אַלטן קאָסירער דעוויד דזשוואַרט, וועלכן מ'האָט גיליאָ-טינירט אין יאָר 1794. די דאָזיקע דערהאַבנדיקע שטאַנדע האַפטיקייט פונם מוטיקן מענטשן, וועלכער האָט געוואַרט אויפן אויספירן דעם טויט-שטראַף איבער אים, אָפּהיטנדיק און באַהאַטלנדיק די האַנדלס-ביכער. וועלכער דער בעל-הבית האָט אים אָנגע-טרויט, — האָט זיך אַויסגעוויזן פאַר זייער פיינ און איידל דעם יורש פון העוילענד שטאַם, וועלכער איז געווען פעיק,

ביי זיין ערלעכן און פאזיטיוון שטייגער פונם וועלט-אויפפאסונג, צו
שעצן יעדע פראקטישע איבערגעבנקייט. ער האָט מיט גאַרנישט אַרויס-
געוויזן דאָס, וואָס ער האָט דערפילט, נאָר שפעטער, ווערנדיק
בעל-הבית איבער זיינע אייגענע מעשים, האַנדלונגען און אייגנ-
טום, האָט ער זיך גענומען זוכן פדי צו דערגיין. צי לעבט
נאָך עמיצער פון דעם אַלטן קאַסירערס אָן אוראייניקל. ער
האָט זיך דערוואָסט, ענדריי דזשואַרט, דעווידיס אָן אוראייניקל
ווינט, אַלס גרויסער סוחר, אין קאַלקוטע. ענדריי דזשואַרט
האָט ווירקלעך חתונה געהאַט מיט אַ הינדוסן און צוזאַמען היט
אַ בראַמין געגרינדעט אַ האַנדלס-הויז אונטער דער פירמע
„ענדריי דזשואַרט, לייסאַלי סאַלי עט קאַמפּ.“

העווילענד האָט זיך, אין באַגלייטונג פון זיין דינער
גרולט, געזעצט אויף אַ שיף, און געמאַכט אַ ווייטע נסיעה,
פדי אַפצוזוכן ענדריי אין קאַלקוטע און אים זאָגן: אייער על-
טער זידע איז געשטאַרבן אויף אַ פּאָסטן ביי מיינ עלטער
זיידן ווי אַן ערלעכער דזשענטעלמען. דערלויבט מיר אַ דריק
טאָן אייער האַנט צו קאָן איך האָבן דאָס פאַרגעניגן אייך מיט
עפעס צו דינען?

נאָר ווען ער איז געקומען צו פאָרן קיין קאַלקוטע, אין
יאָר 1849, האָט ער זיך דערוואָסט אַ די געזעלשאַפט „ענדריי
דזשואַרט, לייסאַליסאַלי עט קאַמפּ.“ איז ליקווידירט געוואָרן צו-
לייב דעם, וואָס ענדריי איז מיט אַ יאָר צוריק געשטאַרבן פון
כאַלערע, איבערלאָזנדיק נאָך זיך אַן אלמנה און אַ פיריאָריקן
זון סעמועל. מיסטריס ענדריי האָט, פאַרלירנדיק איר פאַרמעגן,
פאַרלאָזן מיט איר קינד די שטאָט. העליווענדן איז נישט גע-
לונגען זיך אַנצושטויסן אויף עפעס אַ שפור. דערוויסנדיק זיך
אַז אַנדריי דזשואַרטס שותף לייסאַליסאַלי האָט זיך באַזעצט אויף
אַ בורבאַנען-אינזל איז ער אַוועקגעפאַרן אַהין און דאָרט אָפּ-
געזוכט דעם בראַמין, וועלכער האָט געלערנט ענגליש די קינדער
פונם דאָרטיקן גובערנאַטאָר. הער לייסאַליסאַלי, האָט מיטגעטיילט
דעם הער העווילענד. אַז ענדריי דזשואַרטס אלמנה מיט איר
קינד איז אַוועקגעפאַרן, אויף צו באַזעצן זיך ביי איר ברודער.

הער דזשאנאָן אַ דעמיסיאָנירטער אָפיציר פון דער אַרמיי פון זיין מאַיסטעט.

מער האָט העוועלענד זיך נישט געקאָנט דערוויסן און דערגיין וועגן דעם גורל פון דזשואַרטס אלמנה און איר זון. איצט האָט סעמוועל דזשואַרט שוין געדאַרפט אַלט זיין זיבן אין צוואַנציק יאָר: יעדע וואָך פלעגט אין „טיימס“ ווערן אָפּ-געדרוקט אַן אַנאָנס, אין וועלכער מען פלעגט דעם יינגן דזשואַרטן בעטן מיטצוטיילן דעם מיסטער מערטין העוועלענד עסקוואַרי, וווּ ער וווינט, אָדער געפינט זיך צייטווייליק — קיין פאַריו. נאָר סאַמוועל דזשואַרט האָט זיך אויף דערדאָזי-קער אַנאָנס נישט אָפּגערופּן און נישט אַרויסגעוויזן קיין שפור פון לעבן.

העוועלענד איז געווען פאַרנומען מיט דידאָזיקע זוכענישן גאַנצע זיבן און צוואַנציק יאָר — מיט דער זעלבער היץ און ברען, נישט ווערנדיק מיד קיין איין טאָג אין דידאָזיקע ענער-גישע זוכענישן. דאָס איז געווען זיין אַרבעט, ער פלעגט זיך פאַר איר נעמען יעדן פרימאָרגן, ווי אַ טישלער נעמט זיך פאַר זיין הויבל. גרולט האָט געהאַלטן אין זיינע הענט אַלע פע-דערן פונם דאָזיקן ענין און פלעגט זיי קונציק פאַנאָנדער בינדן.

גרולט פלעגט זיין באַזונדערס נוצלעך פאַר העוועלענדן אין די פאַלן, ווען עס פלעגט אויסקומען צו דעמאָסקירן אַ געפעלשטן סעמוועל דזשואַרט, מחמת עס האָבן זיך געפונען פיל אַוואַנטוריסטן, וועלכע פלעגן קומען צו העוועלענדן און זיך פאַרשטעלן אַלס זון און יורש פון אַנדריי דזשואַרט. נאָך אַ קורצער חקירה ודרישה פלעגט זיך אַרויסווייזן, אַז דידאָזיקע פלומרשטע דזשואַרטס זענען פשוטע שוידלער און האָבן זיך קיינמאָל מיט אַנדריי דזשואַרט אָדער מיט זיין פרוי גאַרנישט אַנגעקערט.

אין האַרבסט 1871 איז העוועלענד געוואָרן שטאַרק נישט געזונט. ער האָט אַנגעהויבן ליידן אויף שפּאַפּלאָזיקייט און קאַפּשווינדלען. אַמאָל ודאָס איז געווען אַנפאַנג ווינטער, זיי

האַבן זיך דאָן געפונען אין ניצע אין דער איילבערטן ווילע)
האַט עלען, וועלכע האָט דאָן אין גאַסט-צימער געלייבנט אַ
ראַמאַן, דערווען איר מאַן אַריינגייענדיק אין צימער, און האָט
אַ געשריי געטאָן פון שרעק.

— אַך, וואָס פאַר אַ אויגן איר האָט! וואָס איז מיט אייך?
טוט אַ קוק אין שפיגל און זעט, וואָס פאַר אַ אויגן איר
האַט!

העוילענדס בלאַע אויגן זענען שוואַרץ געוואָרן. די ליפן
האַבן ביי אים געציטערט, דאָס פנים האָט אויסגעדרוקט אומרו
און ער האָט געענטפערט:

— ער וועט קומען, סעם, סעם, דזשוואַרט.

די לעצטע חדשים פון ווינטער איז העוילענד געקומען צוויפן פארברענגען אין פאריז. דער הויף פון זיין אָפּגע-זונדערט הייז איז געווען אָנגעשטעלט מיט וואַליזעס, קוישן, שאַטלעך און צווישן זיי האָט זיך שטאַרק געפּאַרעט פּרוי גרוילט. זי האָט געטראָגן אויף זיך אַ קאַרטינענע בלוזע אין בלימלעך און איר גאַנץ וועגן האָט אויסגעוויזן צו זיין פּונם דאָזיקן ווייכן שטאַף. פּרוי גרוילט, אַ מילדע און באַוועגלעכע, האָט מיט זיך דערמאַנט אַ קנויל שמאַטעס, וועלכער ווערט געשלעפט דורך אַ אומזיכבאַרער קראַפט. איר פנים איז שטענ-דיק געווען באַדעקט מיט אַ מין שווייס, דערום האָט זי גע-האַלטן אין איין אָפּווישן אים מיט די עקן פון אירע אַרבל. זייענדיק אַ פּחדנות האָט זי איבערגעשלעפט די שאַטלעך אונטער דער שטרענגער אָנפירונג פון דער פּאַקאָווקע און האָט זיך פּאַרלוירן פון די פּאַראַרדנונגען, וועלכע דידאָזיקע פּרוי האָט אַרויסגעגעבן. און וועלכע האָבן זיך איינע דער אַנדערער סוּתָר געווען, דידאָזיקע פּאַקאָווקע איז שוין איין מאָל געווען אַ געשיקטע און נישט קיין לעמעשקע. זי האָט געטראָגן אַ קאָקעטיש געמאַכטע פּריזורע און געוואָרפן אייגלעך די קאָ-ניורעס.

עלען האָט אַראַפּגעוואָרפן אויף אַ שטול איר וועג-פעלק און העוילענד האָט אים זאָרגזאַם צונויפגעלייגט און געבראַכט

אין אַרדנונג. אויפגעבראַכט. האָט זי זיך גענומען אָפּקלאָפּן
איבערן פענסטער-שויב אַ טערקישן מאַרש.

דער קופּאל פּון אינוואַלידן-הויז האָט קוים געבילאָנקט
אויפן טריבן הימל. אַלץ אַרום איז געווען פּאַרצויגן מיט
אַ כמורנעם נעפל. עלען איז אַריין אין איר צימער און זייער
אַ שלעכטער שטימונג.

גרולט האָט מיטגעטיילט, אַז ס'איז נעקומען פעלער דע-
סיסאַק. דער האַנדלס-מעקלער איז אַרויפגעלאָפּן אויף די טרעפּ-
זייער האַסטיק, פּדי מקבל-פנים צו זיין דעם איידעם און
אַ קוש טאָן זיין טאַגטער. ער איז געווען פּאַרשפּילעוועט ביזן
קראַגן. זיין צילינדער-הוט, אינגאַנצן אויסגעפּאַלדעוועט פּון
שפּילקעלעך, האָט זיך שוין מער נישט געלאָזט פּרעסן, ער
פלעגט זיך נאָר לאָזן באַשפּריצן מיט וואַסער: פעלער פּלעגט
אים בפּועל-ממש באַגיסן מיט וואַסער, פּדי אויסצוגלייכן די
טראַציקע טוכהערעלעך און צום לעצטע מאָל אים צוגעבן
אַ גלאַנץ, די אָפּצאַסן אויף פעלערס שייך זענען געווען שוין
אָפּגעטראָגן און האָבן זיך אַזוי אויסגעקרוםט, אַז ער האָט גע-
מוזט מאַכן טריט ווי אַ ענטל, פּדי צו פּילן זיך פּעסט אויף
די פּיס.

העוויילענד האָט זיין שווער נישט דערלאָנגט די האַנט
פעלער איז געקראַכן פּון דער הויט, זיך באַמיצנדיק וואַרעם
צו מאַכן זיין „טייערן אינזל-מענטש, דעם פּיל געשעצטן איי-
דעם“. מיט זיין מעטאַל-שטים האָט ער ווי געהאַקט מיט
קושעמען איבער אַ גרויען שטיין. נאָר קיין פּונקען האָבן זיך
פּון העוויילענדן נישט געשאַטן. דער האַנדלס-מעקלער האָט זיך
אַליין געזאָגט, אַז זיין טייוולאַנישער איידעם איז, סוף-כל-סוף,
לויט זיין נאָטור, אַ מענטש, און האָט אַרויסגעוויזן אַ גרויס
עקשנות אין זיין פּאַרלאַנג דעם איידעם אַנצוועלעקטריזירן.
נישט דערהערנדיק די פּראַנע, ווי עס גייען זיינע געשעפטן
האָט פעלער געזאָגט:

— אַנב, וועל איך פּון אייך נישט פּאַרבאַרגן, אַז מיר

איז דא אױסגאקומען שווערלעך. כ׳האָב איבערגעלעבט, קאָן מען זאָגן, אַ קריזיס.

האַלטן פאַרבאָרגן דיִדאָזיקע שוועריקייטן האָט ער, נאָ-טירלעך, נישט געקאָנט פֿון העווילענדן, וועלכן ער האָט אין משך פֿון פֿיר יאָר נישט געלאָזט צורױ. מיט בקשות וועגן געלט-שטי-צע. בעת דער באַלאַגערונג פֿון פֿאַרזױ האָט ער עטלעכע מאָל דעם שווער געבעטן דורך אַ לױפט-באַלאַן, דורך דער טױבן-פֿאַסט און דורך אַנאַנסן אין „דייל-טעלעגראַף“, ער זאָל אים צושיקן אַ טשעק אויף איינע פֿון די פֿאַרזױער בענק. די ערש-טע בקשה האָט העווילענד דערפֿילט, און אויף די איבעריקע האָט ער אַפֿילו גישט געענטפֿערט. פעלער איז אַוועק אויף דער וויקטואַר גאַס, צום באַנקיר טשאַרלז סימפֿסאָן און האָט זיך באַנוצט מיטן געשעצטן נאָמען פֿון זײן איידעם, פֿדי אויס-צובאַרגן אַ געוויסע געלט-סומע, באַנוצנדיק זיך דערביי מיט אַ פֿאַרטל, וועלכער איז העווילענדן שטאַרק גישט נעפעלן געוואָרן און אין וועלכן ער האָט איינגעזען אַ גישט דערלאָזבאַר אומ-קאַרעקטקייט.

דערפֿאַר האָט פעלער איצט נישט פאַרבאָרגן פֿון זײן איידעם זײנע פֿינאַנציעלע שוועריקייטן. נאָר איצט — האָט פע-לער צוגעגעבן — האָבן זיך זײנע געשעפטן אַביסל פֿאַרבע-סערט — עס האָט זיך מיר אונטערגערוקט אַ גלענצנדיק גע-שעפט.

באַרירנדיק דעמדאָזיקן ענין, האָט פעלער אָנגעלענט זײ-נע פּױסטן אויף די קני און אַ לאַנגן זיפֿן געטאָן. ער האָט אָנגענומען זײן פֿאַזע.

— דאָ האַנדלט זיך, — האָט ער געזאָגט אָנשטעלנדיק אין קאַרניז זײן נאַפֿאַלעאַנישן בליק, — דאָ האַנדלט זיך וועגן אַן עסן, וואָס זײן אומגעוויינטלעכע מאַראַלישע באַדייטונג וועט נישט אַנטרױנען פֿון אייער אויפֿמערקזאַמקייט. דאָ האַנדלט זיך וועגן אַן אַרבעטער-באַנק, וואָס איז געגרינדעט געוואָרן אויף גאָר נייע פֿרינציפֿן. אין דער תקופה, ווען די אויסערגעוויינט-לעכע אַנטוויקלונג פֿון די אַרבעטער קלאַסן פֿון דער באַפעל-

קערונג שטעלט פארן עקאנאמיסט נייע אויפגאבן און בילדעט מיט זיך, ווען כ'ועל האָבן די דרייסקייט אַזוי זיך אויסצו- דריקן, אַ שטענדיקע ספּנה פאַר דער גאַנצער געזעלשאַפט, פילט זיך די באַדערפעניש אין אַן אַנשטאַלט, וועלכער וואָלט אַריינגעגעבן דעם פּראָלעטאַריאַט אַ געפיל פון שפּאַרזאַמקייט. באַפרייענדיק זיך איצט פון יענע מניעות, וועלכע די פריער- דיקע רעגירונג וואָלט געוויס געמאַכט אַזאַ אויפטו, דאַרפן מיר טאָן און..

אין דערדאָזיקער רגע האָט פעלער דע-סיסאַק באַמערקט אַז זיין שלימדדיקער צילינדער איז פאַררעטעריש געוואָרן באַ- שיינט דורכן איינציקן שטראַל פון דער זון, וועלכער איז אַריינגעדרינגען אין גאַסט-צימער און, ס'קאָן זיין, אין הייז אַריין בכלל.

— און טאָן גיך.

נאָך אַזאַ לאַנגער הקדמה האָט פעלער געפרעגט זיין איידעם, צי וויל ער אפשר זיך באַקענען מיטן אוסטאַוו פון דער אַרבעטער-באַנק.

העוילענד האָט געענטפערט:

— ניין!

פעלערן וואָלט זיך געוואָלט, אַז זיין אָנגענעמער און דייכער איידעם זאָל האָבן אַן אַלגעמיינע פאַרשטעלונג וועגן די יסודות, אויף וועלכע די אַרבעטער-באַנק האָט זיך געגרינד- דעט. ער האָט געהאַפט דעהערן פון זיין איידעם קאָסטבאַרע אָנווייזונגען און עצות, שליסלעך, פאַרוואָס זאָל ער אים נישט זאָגן גלייך און אָפּן, און וואָס עס האַנדלט זיך! דערדאָזיקער ענין פאַרבונדט דאָך, אַז די גרעסטע קאַפיטאַליסטן זאָלן זיך באַ- ציען צו אים מיט אויפמערקזאַמקייט, און ער וואָלט זיך נישט געקאָנט מוחל זיין, ווען ער וואָלט נישט איינגעלאָדן זיין שווער זיך צו באַנצן מיט די פאַרצוגן, וועלכע די באַנק גיט די ער- שטע אקציאָנערן אירע

פעלער האָט אויפגעהערט צו ריידן.

העוילענד האָט אָנגעקלונגען צום דינער און יענער איו,
צוהינקנדיק, באַלד אַריינגעקומען אין צימער אַריין.
— גרוילט, — האָט ער צו אים געזאָגט, — רוימט אָפּ
דעמדאָזיקע ציגאַרן-שיריים.

דאָס איז געווען אַן אויסגעלאָשענע און צעקייטע ציגאַר,
וואָס קאָסט צען סאַנטים, וועלכע פעלער האָט אַריינגיענדיק
אין צימער, אַוועקגעלייגט אויפן עק בלומענטאַפּ.
דערנאָך האָט העוויילענד אַ קוק געטאָן זיין שווער אין
פנים אַריין און אים געזאָגט;

— כ'וועל אייך נישט געבן קיין אָנווייזונגען, וואָס צו
טאָן, ווייל איר וועט סיי ווי סיי זיי נישט פּאָלגן. כ'וועל אייך
נישט געבן קיין געלט, ווייל כ'ווייס, אַז איר וועט זיי מיר
נישט אָפּגעבן צוריק. איר זענט נישט קיין דושענטעלמען, גיין!
כ'בעט אייך, קיינמאָל נישט קומען צו מיר, גיין! די פרוי
העוויילענד קענט איר באַזוכן, ווען איר ווילט, יאָ!
און ער איז אַרויסגעגאַנגען

באַטייט ווי פון אַ קלאָפּ. דערהרגעט, פילנדיק זיך ווי אַ מענטש
וואָס איז שוין אָפּגעפּאַרן האָט פעלער דאָך געפונען אין זיך
מוט לֹוסטיק אַרומצוארעמען זיין טאָכטער און צו ריידן מיט
איר וועגן קלייניקייטן און נאַרישקייטן. זי האָט אים באַגעגנט
מיט אַ צערטלעכקייט פון אַ בת-יחידה. אינם כאַראַקטער פונם
דאָזיקן מענטשן איז געווען עפעס לייכטס און מיט דעם האָט
האַרמאָנירט עלענס פוילע נאַטור. שליסלעך, איז ער דאָך גע-
ווען איר פּאָטער. איין בליק פון אים איז געווען גענוג, כדי צו
באַמערקן, אַז זיין העמד איז אויף די עקן צעצופט און צע-
ריסן און אַז זיין סורדוט גלאַנצט שוין אויפן קראַגן מיטן
ספעציפישן גלאַנץ פון אָפּגעטראָגנקייט, זי האָט אויך באַמערקט
דעם שטאַרן אָפּגעטראָגענעם צילינדער און בכלל דעם גאַנצן
קלאָענדיקן טואַלעט פון איר פּאָטער. זי האָט זיך אָנגעהויבן
אַנשטויסן, פון וואָנען דידאָזיקע סמני - דלות נעמען זיך. נאָר
דערזענדיק אַז זיין טאָכטער איז פאַרזאָרגט, האָט ער, דער
אומגליקלעכער, אַ שמייכל געטאָן! ער האָט זיך פאַרופן אויף

דעם וואָס ער איז ממש פאַרשלונגען מיט זייער גוטע געשעפטן ער האָט זיך אַנטשוידיקט, וואָס ווערנדיק אַלט. פאַרנאַכלעסיקט ער זיין אויסערלעכקייט. ער האָט זי געפרעגט, צי זי איז גליקלעך. ער האָט איר געגעבן אַן עצה, זי זאָל שטאַרק ליב האָבן דעם מאַן. דערנאָך הייס אַ קוש טוענדיק זי, האָט ער זיך אַראָפּגעלאָזט איבער די טרעפּ מיט אַזאַ שווערן טריט, פונקט ווי ער וואָלט עלטער געוואָרן אויף צען יאָר און איז נידעריקער געוואָרן אין וואָס - ער איז אַרויס פון זיין טאַכטערס פּרעכיקער וווינונג מיט אַ טריבן בליק, מיט אַן אַראָפּהענגענדיקער גאַמבע, אַראָפּלאָזנדיק דעם קאַפּ אונטער זיין אייביקן צילינדער.

עלען האָט באַמערקט, אַז איר מאַן האָט זיך צעקריגט מיטן פּאָטער. הגם זי האָט זיך אָנגעשטויסן וועגן די סיבות פון דערדאָזיקער מחלוקה, איז זי פונדעסטוועגן געווען שטאַרק אויפגעבראַכט. דידאָזיקע מחלוקה האָט געדינט אַלס סיבה פאַר עלענען צו זאָגן דעם מאַן עטלעכע שטעכווערטער, צו מאַכן אים געוויסן קאַפּלעך אַנצוהערעניש און צו פירן אַ ברוגז מיטן מאַן אָן אַ רעאלן גרונט אָן אַ מעגלעכקייט צו געבן געהעריקע דער-קלערונגען.

זייענדיק שטאַרק שטורמיש אין אירע סימפּאַטיעס, האָט זי פּלאַצלינג געווענדט איר גאַנצע, נישט אויסגעגעבענע צערט-קייט אויף איר מאַנס פּלעמעניק, דושאַרוש, אַ העל-בלאָנדן, שלאַנקן יינגל, אַ קאַפּריזנער און ליבלעכן.

דזשארזש העוילענד, וועלכער איז געבוירן געוואָרן אין אַווראנש אין דערצויגן געוואָרן אין קאַטוילישן גלויבן צווישן אַ נישט קיין גרויסער ענגלישער קאַלאָניע פון דערדאָזיקער שטאַט, איז געווען אַ יתום. דער פּאָטער, וועלכער איז באַ-שטימט געוואָרן פאַר זיין אפּעקן, האָט אים אָפּגעגעבן אין סטאַניסלאָוו קאַלעדזש אַלס שילער, וואָס דאַרף קומען אַהין זיך בלויז לערנען, אָבער נישט וווינען דאָרט. עלען האָט אים אַלץ נאַכגעגעבן אַלע ווילטאַקן, אָבער געטאָן האָט זי עס פון

דערהאבנדיקע טעמים. זי פלעגט אים אלליין פארקעממען אויף צוואנציק אופנים, כדי צו זען, סאָרע פריזור עס פאסט אים בעסער. זי פלעגט אים צווינגען אין די אָוונט-שעהן אַוועקצו-וואַרפֿן ד לעקציעס און אים מיטנעמען אויף קאַנצערטן אָדער אין טעאַטער.

די טעג זענען אָבער ביי איר געווען נישט פאַרפולט, זי האָט געבענקט און געוויינט. איר האָט זיך געוואָלט וווינען ערגעץ אין אַ בוידעם-שטוב, אלליין מיטן פאָטער.

זי פלעגט בשתיקה אַנטלויפן פון דערהיים צו איר פאָטער וועלכער האָט דאָן געוויינט אויף דער רוימער גאַס, אין אַ ניי הויז, אויסטרינקנדיק מיט זיך זיין שטוקאַטור. דידאָזיקע נסיעות אין אַ פיאַקס צום פאָטער פלעגן זי שטאַרק ווייָן. זי פלעגט דאָן אַראָפּלאָזן די וואַלקע און ציטערן, פונקט ווי זי פלעגט פאָרן אויף אַ ראַנדקע,

דעם פאָטערס וווינונג האָט אויסגעזען ווי אַ קאָוואַלערישע אויפן טיש צווישן די פאַפירן, האָבן זיך געוואַלערט פאַיקעס; די אַטאַמאַנע איז געווען אַזאַ ווייכע און „גוטאַרציקע“, נישט קוקנדיק אויף אירע צעבראַכענע ספרונזשינעס;

עלען האָט געקושט איר פאָטער אין זיינע פּוכקע באַקן און זיך אָנגעהויבן אומעטום גליקלעכן ווען זי האָט געפונען עפעס אַ ווייכער געגנשטאַנד, ווי למשל, אַ שירם, אַ וואַלקע, האָט זי געמאַכט אַן אַנשטעל, ווי זי באַמערקט גאָר נישט, און האָט זיך דערביי געביסן די ליפן און געשמייכלט מיט די אויגן. דער פאָטער איז געשטאַנען פאַר איר אָן ווערטער פון ליבע און אַנציקונג ער האָט דאָן ממש נישט געפונען קיין ווערטער אויסצודריקן זיין הייסע ליבע צו זיין טאָכטער און זיין התפעלות.

צעוואַרפנדיק דעם פאָטערס פאַפירן, אָנעסנדיק זיך מיט טשאַטטעס, אָנטרינקנדיק זיך, אָנלאַכנדיק זיך אין אַ צופוטענדיק איר פאָטער פאַר די באַקנבערד, פלעגט זי אַוועקגיין מיט אַ

שווערן זיפין. און ער, שטייענדיק אויף די טרעפ, פלעגט ברענ-
גען אין אַרדנונג זיין יאַרמלקע, וואָס פלעגט אַראָפּפאַרן אין אַ
זייט פון די אַרומגעמענישן, און איר אַריינזאָגן אין אויער
אַריין :

— האָב שטאַרק לייב דיין מאַן, דו הערסט? מיטן גאַנצן
האַרצן האָב אים לייב.

דעמאָלט פלעגט זי פילן אַן עקל צו איר מאַן. איינקורטשענ-
דיק זיך אין אַ ווינקל פון עקיפּאָזש, פלעגט זי אים זען פאַר
זיך, אויפן קוטשערס רוקן, מיט זיינע טריבע אויגן און באַקן
אַנגעגאַסן מיט בלוט, ווי שלעכט אויסגעבראַטן פלייש. און זי
האַט דערביי געמאַכט אַ גרימאַסע, פונקט ווי איר וואָלט זיך
געוואָלט אָפּברעכן.

צי איז פאַרבליבן אין דער טיפּקייט פון דערדאָזיקער
נשמה, אויפן געביט פון די פריערדיקע וויזיעס, איין האַלב-
אָפּגעריבן געשטאַלט, נאָר עפעס אַזאָ לייבלעכס אין טייערס, —
דאָס געשטאַלט פון אַ אַפּוועזנד, וועלכער האָט זיך נישט צוריק-
געקערט ?

צי זענען אפשר צווישן די זיפּצן פון דערדאָזיקער פרוי
געווען אַזעלכע, וואָס זענען געווען געווענדט צו יענעם אָנ-
וועזנדיקן, זיפּצן, וואָס האָבן זיך אַוועקגעטראָגן ווייט זייער
ווייט און זענען קיין מאָל צו יענעם נישט דערפּלויגן ?

אַמאָל, ווען עלען האָט נישט ווילנדיק אַראָפּגעלאָזט
אויף די קני, ווי אַ שווערע משא, אַ האַנט-אַרבעט, וועלכע זי
האַט אַ טאָג פאַר דעם, אַנגעהויבן און געקוקט, מיט יענער
עקשנותדיקער אויפּמערקזאַמקייט, וועלכע קומט צוזאַמען מיט
דער לאַנגווייליקייט פון די פענצטער-שויבן, פון וועלכע עס
האַבן זיך געשאַקלט די אַרכיטעקטור-פּראָפּילן, וואָס האָבן גע-
קוקט אין די פענצטער אַריין, — האָט דאָס שטוב-מיידל איר
דערלאַנגט אַ וויזיט-קאַרטע.

איבערלייענדיק זי, האָט זי האַסטיק זיך אויפּגעהויבן.

פאַריכט די פריזור, די פאַלדן פון קלייד און איז אַריין אין
גאַסט צימע, אויפגעלעבט, שוין געוואָרן, מיט אַ גראַציע פון אַ
שוואַן אין דער צייכנונג פון האַלדז, באַפעלעריש צוקלאַפּנדיק
מיט די אַפּצאַסן אונטערן שלייף פון איר קלייד.

פאר איר האָט זיך אויפגעהויבן רענע לאַנמאַר.
 ער איז געווען בלאַסער, ווי אַמאַל. זיינע פּויל געוואָרענע
 באַקן און אַלע געזיכטס-שטריכן זענען ווייכער געוואָרן; זיין
 פנים האָט געהאַט אַ ערדישן ניואַנץ און אַרום בלאַנדיקע אויגן
 האָט ער געהאַט שניידיקע בלייענע האַלב-קרייזן. דאָס זענען
 געווען פּאָלגן פון פיבערן, וועלכע האָבן אים געפייניקט דאָרט,
 אויף די רייז-פּלאַנטאַציעס. ער האָט געהאַט דעם פריערדיקן
 מוטיקן אויסדרוק פון די אויגן, דאָס זעלבע ליבלעכע מויל,
 דאָס זעלבע אָפן פנים.

— איר זעט, — האָט זי אים געזאָגט, — די וועלט איז
 נישט גרויס, און מ'קומט צוריק פון אומעטום. איך בין נישט
 איבערראַשט, וואָס איך זע אייך ווידער, און דאָס פרייט מיך
 זייער.

תחילת האָבן זיי זיך געפילט זשענירט, ערנסט. יעדער
 פון זיי האָט הינטער זיך געהאַט אַ גרויסן פּאַס לעבן, מיט וועלכן
 דער אַנדערער איז נישט געווען באַקאַנט.

זיי האָבן זיך באַמיט צו דערקענען ווידער איינער דעם
 אַנדערן. צוליב דעם אפשר, וואָס זי האָט געוואָלט מקיים זיין
 דעם חוב פון גאַסטפריינטלעכקייט, אָדער איר האָט אַריינגעפירט
 אין אַ נסיון אַ געהיים געפיל, נאָר, — אַזוי אָדער אַזוי, —
 זי האָט אַרויסגעזעט דאָס ערשטע האַרציקע וואָרט.

— צי ווייסט איר, אז עמיצער האָט צייטנווייז געטראַכט וועגן אייך, — האָט זי געזאָגט.

דאָן האָט רענע מוטיק זיך פאַרטיפט אין זייערע אַלגע- מיינע זכרונות. ער האָט אָנגעהויבן ריידן וועגן די גלעזלעך טיי אויף דער גאַס ניי-דע-פטי-שאַן, וועגן זייערע שפציר-גאַנגען קיין מעדאָן, וועגן די דאָזיקע און ווייסע קליידער, וואָס זענען צעדראַפעט געוואָרן דורך די דערנער פון די קוסטעס, וועגן איר פאַטערס שיינע וועסטן, איבער וועלכע די יוגנט פלעגט זיך וויצלען בעת די וואַלד-עקסקורסיעס און פאַרשידענע אַנדערע זאַכן. זי האָט אים געפרענט, צי ער באַהאַלט נאָך ווי פריער, זשאַבעס אין די טאַשן. אין אַ פערטל שעה אַרום האָט זיך זיי שוין אויסגעוויזן, אַז זיי האָבן זיך קיין מאָל נישט געשיידט און אַז ער איז אין ערגעץ נישט אַוועקגעפאַרן.

דאָן האָט ער איר דערציילט אין אַ איינגעהאַלטענעם טאָן וועגן זיין ריזע און וועגן דער שרעקלעכער מאָנאַטאַנקייט פון זיין דינסט אויף נישט קיין געזונטע סטאַציע. הערנ-דיק, וואָס ער דערציילט, האָט זי ברייט געעפנט אירע שיינע פייכטע אויגן. דערנאָך האָט זי אים געפרענט, וואָס פאַר אַ פלענער ער האָט אויף ווייטער. אים האָט דערעסן, — האָט ער געזאָגט — די מיליטערישע מעדיצין. ער וועט זיך אָנגעבן אין דעמיסיע, וועט ווערן אַ דאָרפס-דאָקטאָר, אַ דאָרפישער „מכשף“.

אויב ס'וועט זיך געפינען אַ יונג מיידל, זייער אַ פשוטע, וועלכע עס וועט געפעלן די מעגלעכקייט אויסצוהאַדעווען הינדלעך אונטער זיין מיטהילף און שוץ אין אַזאַ געלעגנהייט וועט זי אָנלאָקן, וועט ער מיט אַזאַ מיידל חתונה האָבן.

זי האָט מיט אַ מין הייטערקייט געזאָגט:

— אַזוי גאָר, איר ווילט חתונה האָבן.

גאָר פון דעם, וואָס ער האָט איר געענטפערט, האָט זי געזען, אַז ער שטרעבט דערצו נישט אַזוי שטאַרק. אַז אין האַרצן איז ביי אים אַ גרויסע פּוסטקייט, אַ געוויסע בענקשאַפט, און, ס'קאָן זיין, — אַ גיהנום.

צוריקקומענדיק פון קאַלעדוזש, האָט זשאַרוז זיך אַ וואָרף

געטאן צו זיי ביידע מיט זיינע ביכער און האָט זיך דאָרט
אַנידערגעזעצט, ווי אַ צעפיעסטשעט קינד, פֿדי אויסצוהערן די
דערציילונגען פֿונם גאָסט וועגן זיין ווייטער רייזע און וועגן
די ווייטע מקומות, וווּ ער האָט אַזוי פֿאַנג פֿאַרבאַכט,
עלען האָט זשאָרזשן נישט אַרויסגעשיקט, אים געלאָזט
ווייטער זיצן צווישן זיי ביידע, זי האָט אים נאָר געהייסן
זיצן רויק און מאַכן זיינע פֿעקציעס.

דער דאָקטאָר האָט דערציילט וועגן אַן עפיזאָד פֿון זיין
רייזע איבערן ים. בעת דאָס אינגל האָט מיט אַ גערויש איבער-
געבלעטערט זיין ווערטער-בוך האָט ער אויפֿגעהויבן דעם קאָפּ,
דערהערנדיק, אַז עס האַנדלט זיך וועגן ים-שפינען, וועלכע
אַ מאַטראַס האָט געגעסן פֿעבעדיקערהייט אויפֿן פֿון שיף.
ס'איז אַריינגעקומען די דינסט און געזאָגט, אַז הער
העוילענד, וועלכער איז דאָן געווען קראַנק, בעט עלענען זי
זאָל אַריינגיין צו אים.

העוילענד האָט געהאַט אַ גרויס צימער, אין וועלכן
ס'זענען געווען אַרויסגעשטעלט, אין דער שטרענגסטער אָרד-
נונג פֿיל זעלטזאַמע זאַכן דאָרט האָט זיך געפינען אַ וויטרינע
וואָס איז געווען פֿיל אָנגעשטעלט מיט פֿלעשעלעך און אויף
זיי יארליקלעך און זיגלען. אויף די יארליקלעך האָט מען געקאָנט
איבערלייענען: „טאַכאַ“, „ירדון“, „סימאָיו“, „פֿרת“, „טיבר“,
„אַגיאָ“ א. א. וו. העוילענד פֿלעגט, בעת זיינע ווייטע נסיעות,
זיך נוהג זיין אָפּצושעפֿן אַ האַלבע פֿלאַש וואַסער פֿון יעדן
טייך, וועלכן ער פֿלעגט דורכפֿאַרן און דיִדאָזיקע האַלבע פֿלאַשן
מיט וואַסער האָט ער מיטגענומען מיט זיך און אַוועקשטעלט
אין יענער וויטרינע. אַן אַנדער וויטרינע האָט אַנטהאַלטן אין
זיך אַלע מוסטערן פֿון פֿלעלרליי מאַרמאַרן. אין צימער איז
אויך געשטאַנען אַ שאַנק פֿאַר היסטאָרישע רעליקויעס, וווּ
ס'האַבן זיך געפֿונען און זענען זאָרגזאַם אָפּגעהייט געוואָרן
שטיינער פֿון טאַסאַס תּפּיסה, פֿונם הויז, וווּ שעקספּיר איז גע-
בוירן געוואָרן.

פֿון זשאַנע דואַרקס שטיבל, דאָרט האָבן זיך אויך געפֿונען

פלעטער פון א וויינעדיקן וועבע-בוים פונם אינזל רבע סאנקעט העלען, ווהיין נאפאלעאן איז געווען פארשיקט און ווו ער איז געשטארבן:

ווייטער האָט זיך דאָרט געפונען אַ שיר, וועלכן לאַטענער האָט פאַרפאַסט אין תּפּיסה, אַ פּאָדסטאַווקע פּאָן אַ זייגער וועלכע איז אַוועקגענובעט געוואָרן פּון טיואיליריאשן פּאַלאַץ אין יאָר 1748, אַ קאַם, וואָס האָט אָנגעהערט צידער באַרימטער אַרטיסטקע ראַשעל, אין אַ גלעזערן רערל - דזשאוועץ סמיטס אַ האָר און אויך אַ האָר פּון מאַרמאָנער נביא און אַנדערע זעלטן-הייטן.

העוויילענד איז געלעבן אויסגעצויגן אין אַ לאַנגן פּאַטעל ציי זיין אייזערן בעט; די פּיס זיינע זענען געווען אַרומ-געוויקלט מיט אַ פּלעד, ער איז געווען בלאַס און האָט געהאַט רויטע פּלעקן אויף די באַקן.

זיינע אויגן, וואָס זענען געוואָרן טונקעלער, האָבן אַרויס-געשפּאַרט פּון די אויגן-לעכער.

ער האָט גענומען דער פּרויס האַנט מיט אַ גיריקער צערט-לעכקייט פּון אַ מענטשן, וואָס פּילט, אַז אַלץ גליטשט זיך פּון אים אַוועק. ער האָט איר געזאָגט, אַז ער ליבט זי, אַז ער איז איר דאַנקבאַר, אַז ער איז שטאַרק קראַנק, נאָר ער האָפט גע-זונט צו ווערן, ווייל ער קולירט זיך לויט אַ גוטער מעטאָדע, וועלכע גרוילט קאָן אויסגעצייכנט אַנווענדן. זיינע רייד זענען עטלעכע מאָל איבערגעריסן געוואָרן דורך קאַפּ-שווינדלען.

ער האָט ווייטער צו עלענען גערעדט:

— כּדאָרף אייך וואָרנען, עלען, אַז מינוטנווייז פּאַל איך אַריין אין היץ. דאָס נעמט זיך פּון מיין קראַנקהייט. אַלץ, וואָס מיר וואָלט אויסגעקומען צו טאָן אין אַזאַ רגע און אין אַזאַ צושטאַנד, דאָרף מען רעכענען פאַר אַזעלכעס, וואָס איז נישט געשעען.

צום גליק, זענען מיינע געשעפטן געבראַכט געוואָרן אין פּרדענונג. מיין צואה געפינט זיך ביים ראַיענט.

ער האָט דערנאָך איר געזאָגט, אַז ער האָט איר אָפּגע-
שריבן און איבערגעלאָזט זיין גאַנץ פּאַרמעגן אויף איר גאַנץ
לעבן און אַז די אייגנטום - רעכט אויף דעם וועלן, על
פי יושר, דערנאָך „איבער הונדערט יאָר“ איבערגיין צו
דזשאָרושן.

ער האָט אין זיין צוואה אויך געמאַכט אַ פּאַראַרדענונג
בנוגע זיין דינער גרוֹלט, וועלכער איז שוין, איבעריקנס, וועגן
דעם אינפּאַרמירט. ער האָט ווידער אַ דריק געטאָן דער פרוי
די הענט און אָנגעשטעלט אויף איר זיין מאַרטירער-בליק,
וועלכער פּלעגט זיך ביי אים צייטנווייז באַווייזן, און פייערלעך
זי געבעטן, זי זאָל אים אויסהערן אַלץ, וואָס אים איז נאָך
געבליבן אים צו זאָגן.

— אויב איך וועל שטאַרבן, און אויב דו וועסט אָן מיר
געדענקען, זאָלסטו זען זוכן, מיין טייערע לעצן, דו הערסט —
זוכן סעמועל דזשוואַרטן, כדי מקיים צו זיין מיין לעצטן ווילן צו
זיין גונסטן.

אין נאָמען פון אונדזער האַר יעזוס קריסטוס, וועלכער
וועט זיך באַווייזן מחיה-מחים צו זיין די טויטע, באַשווער איך
דיך, פאַר קיין זאַך זיך נישט אָפּצושטעלן, כדי צו קאַנען
איבערגעבן דעם אור-אור-אייניקל פון דעוידזשוואַרט אַ געלט-ביי-
טראָג, וואָס איך האָב אים אָפּגעשריבן; ער לעבט, דערדאָזיקער
דזשוואַרט, צייטנווייז זע איך אים ביינאַכט אין הלום. כ'וואָלט
אים דערקאַנט, ווען ער וואָלט געקומען און ער וועט זיכער
קימען.

דערנאָך האָט דער קראַנקער אויפּמערקזאַם זיך איינגעקוקט
אין דער פינצטערער פּאַרטייערע, וואָס איז געפּאַלן אין ברייטע
פּאַלדן, האָט אויסגעצויגן די ציטערדיקע האַנט און אַ געשריי
געטון:

— אָט, אָט, פאַר דערדאָזיקער טיר דאָס איז ער... ער,
סעם דזשוואַרט! איר זעט דעמדאָזיקן שראַם אויפן האַלדז, אונטער
דער מאַטראַסן בלוזע: דאָס איז דער רויטער שראַם פון זיין
עלטער זידן, דעם אַלטן דעויד... סעם! סעם!

ער איז א פאל געטאָן אין פאָטעל און איז אַריינגע-
פאלן אין אַ שווערן שלאָף.

עלען האָט נישט געוואוסט, וואָס צו טאָן און האָט זיך
נישט געקאָנט אַריבענטירן אין די פלעשלעך מיט די רפואות.
זי האָט אָנגעקלונגען צו גרוילטן און יענער האָט זי גענוג גראָב
משלח געווען און באַלד נאָכדעם זיך אַ נעם געטאָן צום
קראַנקן.

ביינאָכט האָט זי נישט געשלאָפן און דערזען ביי דעם
שיין פון דער לבנה, ווי איר מאַן, איינגעוויקלט אין אַ גע-
קעסטלען פלעד, האָט זיך אַראָפגעלאָזט פונם פענצטער פון
זיין צימער און זי געלאָזט גיין גלייך צום ברוגעם, וואָס גע-
פונען נישט ווייט פון דער קאַניושנע.

צויליגנדיק דאָס פנים צום שויב פונם פענצטער, האָט
עלען דערפילט אַ שאַרפן ווייטאָק אין די האַר-וואַרצלען; זי
האָט נישט געקאָנט זיך אַ ריר טאָן און נישט קיין געשריי
געטאָן.

זי האָט דערזען, ווי גרוילט איז האַלב אָנגעטאָן, אַרויס
פון דער אָפיצינע, ווו ער האָט גענעכטיקט. און גנבענדיק זיך,
איז ער נאָכגעגאַנגען, טריט ביי טריט, נאָך זיין בעל-הבית.
העוילענד האָט לאַנג געקוקט אויפן דגאָ פון דגאָ פון ברוגעם
האָט אויפגעהויבן דעם קאָפּ, אויסגעצויגן די האַנט, פונקט ווי
ער וואָלט געוואָלט וויסן, וואָס פאַר אַ ריכטונג דער ווינט האָט
דעמאָלט געהאַט, דערנאָך האָט ער זיך צוריקגעקערט אין זיין
צומיר אַריין דורכן פענצטער.

זי האָט געזען, ווי גרוילט האָט אַ צוק געטאָן מיט די
אַקסלען און איז אַוועק צוריק צו דער אָפיצינע, ברוגז שאַק-
לענדיק זיך און מאַכנדיק מיט די הענט.

די פרוי גרוילט האָט זיך אויף אַ רגע באַוויזן אין אַ
גרויסער קופּקע, אין איר שטענדיקער קאַפעטע, אין דער טיר
פון דער אָפיצינע.

עלען האָט געהערט - איר האָט זיך לפחות געדאַכט, -

אז גרולט, אריינקומענדיק צוריק צו זיך אין צימער, האָט געש-
לאָגן זיין ווייב.

העוילענד איז געוואָרן אַ לינאָטיקער.
צומאָרגנס האָט עלען אים געטראַפֿן אָנגעטאָן ווי ס'נעהער
צו זיין און אַ רויקן, ער איז געווען פֿאַרנומען מיט אויפקלעפֿן
יארליקלעך אויף די שטיינדלעך וועלכע ער האָט בעת זיין
רייזע אַראָפֿגעריסן פֿון באַרימטע בנינים.

ער האָט אָנגעשריבן אויף די פֿאַפֿירלעך, וועלכע ער האָט
צוגעקלעפֿט מיט קליי, צו די שטיינדלעך: „קאַלזיאום“ קאַטאָ-
קאמבעס“, „ביי קבר פֿון צעציליע מעטעלע“. זיינע אויגן, וואָס
זענען ווידער געוואָרן טריב-בלאָ, האָבן גאָרנישט אויסגע-
דריקט.

עלען האָט זיך נישט אינגאַנצן באַרויקט. זי האָט באַ-
שלאָסן צו בלייבן ביי אים. זי האָט זיך געגעבן אַ וואָרט צו
זען זיך צוזאָרגן וועגן אים, אַרומגיין אַרום אים און איינצולאָדן
אַ דאָקטוירים הגם ער איז געווען שטרענג קעגן דעם און האָט
עס פֿאַרבאָטן צו טאָן.

גרולט איז אַריינגעגאַנגען אין צימער אַריין מיט אַ פֿלאַש
און מיט אַ קעלישקל אין דער האַנט – ער האָט אָנגעגאַסן אין
קעלישקל אַ געדיכטע פֿליסיקייט און עס דערלאָנגט דעם בעל-
הבית, אויפֿמערקזאַם קוקנדיק אויף עלענען. ער האָט אויף
איר געקוקט מיט אַ צינישער פֿאַמיליאַריטעט, ווי צו אייגענעם
מענטשן, מיט וועלכן מען זשענירט זיך נישט און מיט אַ דרייס-
טער חוצפּה, פֿון וועלכער זי איז רויט געוואָרן, העוילענדיג
האָט באַלד נאָכדעם, ווי ער האָט אויסגעטרונקען דאָס קעלי-
שקל פֿליסיקייט, אָנגעהויבן צו שווינדלען אין קאַפּ, ער איז
געוואָרן טעמפּ, זיינע שוואַרצאַפל פֿון די אויגן זענען ווידער
ברייט געוואָרן.

זינט דעם טאָג האָט עלען זיך פֿסדר געקוועלט דורך
אַ נישט קלאָרן פּחד.

אַמאָל אין אָונט, פינף אַ זייגער, האָט זי באַמערקט
אויפֿן טעפֿיך אין איר צימער שפורן פֿון קאַמאַשן. וואָס זענען

אונטערגעשלאָגן מיט אייזן. די טריט, וואָס זענען אזוי אַרום אַנטדעקט געוואָרן, האָבן איבערגעשניטן אין דער קרום דאָס גאַנצע צימער און זענען אַוועק פון דער טיר, וואָס פירט אין דרויסן, צו דער טיר פון טואַלעט-צימער. דידאָזיקע שפורן, זייער שוואַכע, האָבן זיך אַרויסגעזען נאר צוליב דעם וואָס די קרומע שטראַלן פון דער זון, וועלכע זענען דאָן געפאלן אויפן טעפּיך, האָבן באַשיינט אַלע ערטער, וווּ די וואָל פון טעפּיך איז געווען לייכט צוגעקנייטשט און די שטויבעלעך די פּרעכטיקע און צוזאַמענגעגאַסענע טענער פונם סמירנער גע-וועבס האָבן זיך באַגילדט.

דערשראָקן און באַאומרויקט האָט עלען געהייסן דער דינסט באַקוקן דאָס טואַלעט-צימער, נאָר יענע האָט פאַרט אַלץ געפונען אין דער בעסטער אָרדנונג. אַ געוויסע צייט האָט עלען זיך באַמיט צו געפינען אַ דערקלערונג פון די טריט-אָפּדרוקן. דאָס איז אָבער געווען בחנם: זי האָט קיין שום דערקלערונג נישט געקאַנט געפינען און נישט דערגיין, פון וואָנען דידאָזיקע שפורן האָבן זיך גענומען. ווערנדיק מיד פון אומרויקייט, איז זי ווידער אַריינגעפאלן אין אַ גלייכ-גילטיקייט.

ווען רענע לאַנמאר איז ווידער געקומען, איז עלען, וועלכער האָט אויף אים געוואַרט, געווען צוגעקעמט אזוי, ווי אים פלעגט געפּעלן. זי האָט אין זיין געגנוואַרט אַרויסגעוויזן אַ שוואַכקייט: זי האָט אים דערציילט וועגן זייערע צרות, וועגן די אומאַנגענעמעלעכקייט פון איר צוזאַמענלעבן מיט איר מאַן. איר האָט זיך געוואַלט אַ וואָרף טאָן אויף דידאָזיקע ברייטע און הייסע ברוסט, וויינען אויף דערדאָזיקער ברוסט און זיך פאַרגעסן. רענע איז פאַרבליבן זייער רויק. ווען ער איז געווען ביי איר, וואָס מער זי האָט אים פאַרטרויט אירע סודות, אַלץ מער האָט ער זיך געהאַלטן פאַר מחויב, נישט מיסברויכן מיטן דאָזיקן צוטרוי.

ער האָט זי געליבט מיט אַכטונג; זי איז געווען אַ שטיק

פאָעזיע אין זיין בחורשן לעבן, ווי אין קיין פראזע אין נישט געווען קיין דוחק.

אין פאָרזי האָט ער זיך צוריקגעקערט צו זיינע אַלטע רגילותן און יעדן אָוונט פלעגט ער, נאָך עפעס אַ ספיעקטאקל, גיין אין רעסטאראן עסן אָוונטברויט. אין זיין נשמה איז געווען פריי אָפּגעהיט אַ דערהייבנדיק און גערוים אָרט פאַר אַ אידעאָל באַשעפעניש, און אויפן דאָזיקן אָרט האָט ער באַזעצט עלענען. זי, פון איר זייט, זייער אַ שוואַכע, אַ דערנידערקטע אין אירע אייגענע אויגן דערמיט, וואָס זי האָט חתונה געהאַט אָן ליבע, נאָר אַ צוריקגעהאַלטענע, אַ דאַנק דעם, וואָס זי איז געווען גוט דערצויגן און וואָס איר מאָראַל איז געווען אַ הויכע, — זי האָט פון אים געהאַלטן, פאַרבאָרגן דאָס, וואָס איז אין איר געווען ליידנשאַפטלעך אין זעלבספאַרגעסנקייט. זי האָט דערצו נאָך, נאָך קיין איין מאָל נישט געזינדיקט אין אַלס אַזאַ מאָראַליש ריינע, וואָלט זי די עבירה געהאַלטן פאַר אַן אומגעהייערע אוממעגלעכקייט.

זי האָט אים דערציילט וועגן דעם מאַנס קראַנקהייט. רענע האָט געשאַקלט מיטן קאַפּ, נישט וויסנדיק, וואָס צו

זאָגן.

נאָר מ'האַט געקאָנט מיינען, אַז הער העוילענד קורירט זיך נישט ריכטיק. דער מיליטערישער אַרצט האָט נישט געקאָנט דערקענען, לויט די סימפּטאָמען, וועלכע עלען האָט באַשריבן אויף וואָס איר מאַן איז קראַנק. ער האָט געמיינט, אַז אפשר נעמט זיך זיין קרענק פון אַ צופעליקער ווירקונג פון עפעס אַ שעדלעכן שטאָף. דאָס פאַרברייטערן זיך פון די שוואַראַצאָפּל האָט זיך, וואַרשיינלעך גענומען פון דעם, וואָס העוילענד פלעגט מיסברויכן מיט אַ טראָפּן, אַפּנים, אַז הער העוילענד האָט אין זיין קאַמף מיט זיין רעוומאַטיזם, גענוצט זאַלץ-ווי-ערן. אַצינד לויט אַלע סמנים, מיסברויכט ער מיט דעם אויף אַ סאַמע שרעקלעכן אופן. לויט רענעס דרינגענדיקע עצות, האָט עלען ווידער באַשלאָסן איינצולאָדן דאָקטורים, וואָס זאָלן אויף איר קראַנקן מאַן גוט אַכטונג געבן.

צומָאָרַגס האָט זי געפונען איר מאָן אויפן בוידעם, וועלע-
כער האָט אים געדינט אַלס וואַרשטאַט.

ער האָט זייער אויפמערקזאַם געהוּבֿלט אַ ברעט וויל ער
איז געווען נישט נאָר קיין כעמיקער, נאָר אַ סטאַליאַר אויך.

דערזענדיק, וואָס פאַר אַ רויקער, וואָס פאַר אַ פרישער
ער איז בשעת מעשה-געווען, האָט עלען אירע אייגענע אויגן
נישט געגלייבט. ער האָט איר אָנגעהויבן דערציילן וועגן קוכער
וועלכער האָט זיך אַרויסגעוויזן אַלס גנב אין וועלכן ער האָט
אַרויסגעיאָגט: גרוֹלט האָט אַנטדעקט דאָסדאָזיקע פאַרברעכן.

צייטנווייז האָט העוילענד אַוועקגעלייגט דעם הובל אויפן
ווערקטיש און פאַרזיכטיק אַראָפּגענומען די הובל-שפענדלעך.
וואָס זענען אַריינגעפאַלן אין די פאַלדן פון עלענס פעניוואַר.
די אויגן זענען ביי אים געווען פון אַ נאַטירלעכן קאָליר –
זיינע געוויינטלעכע בלאַע אויגן און קיין מאָל האָט אים נאָך
אַזוי פיל נישט געפעלט קיין דמיון, ווי איצט.

זי האָט זיך פאַרטראַכט וועגן רענען, וועלכער איז,
להיפוך צו איר מאָן, אַזאַ לעבעדיקער, אַזאַ קלוגער, מיט אַזעל-
כע אינטערעסאַנטע געדאַנקען, פונקט ווי אַ גוט אָנגעשריבן
בוך, מיט אַזאַ סימפאַטישער נשמה. וואָס בליצט מיט יוגנט און
קראַפט, אין איר האַרץ האָט זיך אָנגעפילט מיט שנאה ביים
אַנקוקן דעמדאָזיקן זקן, וואָס האָט געהוּבֿלט אַ ברעט,

גרוֹלט האָט אין דער באַשטימטער צייט געבראַכט א מע-
דעצין דעם בעל-הבית. דערזענדיק עלענען אויפן בוידעם, ווי
זי איז ביז איצט נאָך קיינמאָל נישט געווען, האָט ער אַ בליץ
געטאָן מיט די אויגן, ווי אַ משוגע-געוואָרענע קאַץ. דאָן האָט
ער, פונקט ווי דאָס ערשעע מאָל, בעת העוילענד האָט גע-
טרוקען די מיקסטור – ווידער אַ קוק געטאָן אויף עלענען
מיט אַן אומפאַרשעמטקייט, שטאַמלענדיק עפעס דורך די אויס-
געקרוּמטע ציין.

אין דערדאָזיקער רגע איז גרוֹלט געווען אַזוי מיאוס און
האַט אַרויסגעוויזן אַזאַ ציניזם, אַז פאַר עלענען איז באַלד

געוואָרן קלאָר, מיט אַ באַשטימטקייט, וואָס שליסט אויס יעדן ספק וואָס ער טוט מיט זיין בעל-הבית.

זי האָט אויסגעצויגן די הענט, פּדי אַוועקצונעמען דאָס קעלישקל מיט דער מיקסטור, וועלכעס גרולט האָט שוין געהאַט צוגעטראָגן דעם אַלטן צו די ליפּן. דאָן האָט גרולט איר אַ שעפטשע געטאָן אין אויער אַרײַן, מיט אַ נידערטרעכטיקער און באַפעלערישער אינטאָנאַציע:

— מאַכט זיך נישט פאַר קיין קינד! איר הערט.

זי איז פאַרשטאַרט געוואָרן אין אומבאַוועגלעכקייט, אַ לעבנסלאָזע, אַ טויט-בלאַסע.

העוילענד האָט אויסגעטרונקען די רפואה בײַן לעצטן טראָפּן און זיך אָפּגעווישט די ליפּן.

די אומגליקלעכע האָט זיך אַ לאָז געטאָן אַראָפּ פון די טרעפּ, נידערגעשלאָגן, צעשמעטערט און פילנדיק אויף יעדן טריט, ווי אַט אַט עפנט זיך פאַר איר אַן אָפּגרונט און זי פּאַלט אַהין אַרײַן פון שרעק פאַר איר גרענעצלאָזער קליינ-מוטיקייט.

זי האָט באַשלאָסן, מער זיך נישט צו ווייזן דעם מאַן אין די אויגן; נאָר דעם זעלבן אָונט האָט זי זיך דערוואַסט פון דער דינסט, אַז ער רעדט שטאַרק פון היץ און אַז איצט איז אים שוין אַביסל בעסער.

זי האָט געמיינט, אַז ער איז שוין געשטאַרבן; בײַ איר

האַט זיך אַרויסגעריסן אַ זיפּן פון פאַרלייכטערונג.

זי האָט זיך געזאָגט: „ער לעבט, ס'איז נאָך צײַט צו רײַדן, צו טאָן. איך וועל נישט זיין קיין אַנטיילנעמערן אין...“

נאָך אַ שטאַרקער נערוון-זעראַשיטערונג איז עלען לײַכט אײַנגעדרימלט און אײַנגאַנצן זיך אָנצײַנדיק אין דער מידיקייט פון שלאָף, האָט זי אָנגעהויבן צו טרוימען וועגן רענען, וועל-כער איז איר געקומען צו חלום, באַהויכט מיט דעם גאַנצן צײַבער פון אַ חלום, מיטן גאַנצן פישוף פונם טײערן און זיסן, וואָס איז אָפּווענד.

דערנאך זענען דידאָזיקע וויזעס געוואָרן נעפלדיק און
האַבן עלטנען שטאַרק געמאַטערט. דער קאַפּ האָט ביי איר גע-
ברענט, איר האָט געשוידערט, די ציין האָבן געקלאָפּט און
איין צאָן האָט נישט געקאַנט טרעפן אינם אַנדערן. לייגנדיק
זיך אויף איר געלעגער, האָט זי געשפּירט אַ עמפּינדונג, ענ-
לעך צו פּרייד, דערנאָך האָט זי אויפגעהערט צו פאַרשטיין,
וואָס מיט איר קומט פאַר.

זי האָט געזען שרעקלעכע פּנימער, וואָס האָבן זיך
פאַרבייגעטראָגן פאַר איר, וועלכע זי האָט נישט באַוויזן צו
באַקוקן.

וויזשע איז זי? וווּ געפינט זי זיך? און וואָס וויל פון
עיר דידאָזיקע מחנה אויסלענדער, וואָס זענען אָנגעטאָן אין
פאַרשידנאַרטיקע טעאַטראַלע קאַסטיומען? עפעס אַ הייסער קעגנ-
שטאַנד, וועלכן זי האָט די גאַנצע צייט מיט שרעק פון זיך
אַפגעשטויסן, האָט איר געדרוקט די ברוסט און זי האָט נישט
געהאַט מיט וואָס צו אַטעמען. דאָס איז געווען אַ דייטשע קאַץ
ביי וועלכער ס'האַט זיך געענדערט דער קאַליר פון די אויגן.
עלען האָט פאַנאַדערגערוקט די עלנבויגן די קני עפעס אַ
נאַנע האָט געבראַכט אין אַרדנונג איבער איר די קאַלדרע;
אַבער וווּ קומט זי אַהער? דערנאָך האָבן זיך באַוויזן צוויי
אַדער דריי מענטשן, וועלכע האָבן איר נישט געלאָזט אַוועק-
גיין.

און פונקט ווי אויפצולהכעיס, האָט זי גראַד איצט
געדאַרפט טאָן עפעס וויכטיקס עפעס אַזעלכעס, וואָס מ'האַט
נישט געקאַנט אַפלייגן אַפילו אויף קיין רגע; נאָר זי האָט
פאַרגעסן - וואָס. זי האָט געשריגן: „אַ, מיין קאַפּ, מיין
אַרעמער קאַפּ!“

אינם מאַרן איז געשטאַנען אַזאַ ווייטאַק, אַז זי האָט
אומעטום געזוכט אַ וואַנט, אַן אייזענע וואַנט, פּדי זיך אָן איר
צו צעשמעטערן דעם שאַרבן און שטילן דערמיט די ווייטאַקן.
אַ, וואָלט עס כאַטש גיכער געשען! דורכברעכן אַ ברייטן שפּאַלט

כדי עס זאל זיך אויסגיטן דאָס גאַנצע וואָסער וואָס זידט
דאָרט.

אַ אומבאַקאַנטע שטים האָט געזאָגט:

— אייז! נאָך אייז!

נאָר זי האָט נישט געזען דאָס אייז, פאַרוואָרפן אויף אַ
זאַמדיקן זייער הייסן ברעג-ים, פאַר אַ ים, פון צעשמאַלצענעם
בליי. זי האָט געשריען: רענע! רענע! פירט מיך אַוועק אין
די וועלדער פון מעדאָן! צי איז עס מעגלעך, אָז איר זאָלט
האָבן פאַרגעסן די צייט, ווען איר פלעגט מיר פון בלעטער
מאַכן בוקעטן?

דערנאָך פלעגט זי אַריינפאַלן אין אַזאַ צושטאַנד, ווען זי
פלעגט אין אַלץ פאַרגעסן. און אויפּוואַכנדיק אַלס קינד, האָט
זי געלייענט מיט אַן איינקלאַנגיקער שטים פון אַ שילערן פראג-
מענטן פון פאַבלען און קאַטעכיזיס. זי האָט געפליסטערט:
„איך קאָן נישט מאַכן די לעקציעס, פירט מיך אָפּ אַ היים
כ'וויל זען דעם טאַטן“

אַמאָל! האָט זי זיך אויפגעכאַפט אויף איר געלעגער,
זייער אַ שוואַכע, זייער אַ הונגעריקע.

פון דער נאָנע, וואָס איז געווען צו איר צוגעשטעלט
האָט זי זיך דערוואַסט, אָז זי איז געווען קראַנק דריי וואָכן
און אָז די סכנה איז שוין אַריבער.

מאַכנדיק אַ גרויסע אָנשטרענגונג, כדי זיך אָן עפעס צו
דערמאָנען, האָט זי געפרעגט:

— וואָס הערט זיך מיט מיין מאַן?

די נאנע האָט זי געבעטן, זי זאָל זיך נישט באַאומרויקן—
ער פילט זיך גוט.

עלען האָט לייכט אָפגעזיפצט. בעת זי איז געזונט געוואָרן
פלעגט זי צייטנווייז פילן יענע מידקייט אין קאָפּ און יענעם
פאַרוואַסט פון זכרון, וועלכע קומען, אַלס אומפאַרמיידלעכע
פאַלגן פון אַ מאַרן-אַנצינדונג. בלויז איין געפיל איז אין איר
געווען זייער בולט: די מורא זיך צו זען מיטן מאַן. זי האָט
באַקומען אַ האַרץ-קלאַפּעניש, ווען מ'האָט איר איבערגעגעבן.

אז הער העוויילענד, וועלכער איז שוין אויך כמעט געזונט גע-
זוארן, וועט צו איר קומען אין צימער.

ער האָט אויף איר אַ קוק געטאָן צערטלעך, האָט איר
געזאָגט, ווי ער ליבט זי, און דאָס ערשטע מאָל האָט זי דער-
זען אַ שמייכל אויפן דאָזיקן ערנסטן פנים.

דאָס איז געווען אַ שמייכל, וואָס איז געגאַנגען פון אינע-
ווייניק, אַזאַ טיפער שמייכל, אַזאַ אמתער שמייכל. אַז ער זען איז
פון דעם געוואָרן שטאַרק גערירט.

זי האָט זיך פאַנאָדערגעוויינט און, ווי אַ טאַכטער אַ קוש
געטאָן דעם אַלטן.

זי האָט אים אַרומגעוויקלט דעם האַלדז מיט איר האַנט,
נאָר ער האָט ווידער באַקומען זיין געוויינטלעכע האַרטקייט.

זי האָט געמאַכט אַ גרויסע אַנשטרענגונג, און דורכן נעפֿל,
וועלכער האָט אַרומגעוויקלט איר באַוויסטזיין, האָט זי דערזען
צוויי קעלישקעס רפואות, וועלכע גרוילט האָט אָנגעגאַסן. דאָן
האָט זי אַ כאַפּ געטאָן דעם מאַן פאַר די הענט און צו אים
מיט אַ בעטנדיקער שטים געזאָגט:

— אויב איר האָט מיך ליב, אויב איר ווילט אונדז ביידע
ראַטעווען פון אַ שרעקלעכן טויט, באַשווער איך אייך איר זאָלט
נאָך היינט, — אפּזאָגן פּאַסטן, אייער לאַקיי דאָס, וואָס ער האָט
געטאָן... איז אַ גרויל... כ'קאָן אייך דאָס נישט זאָגן... יאָגט
אים תּיכּף-ומיד אַרויס פון אייך טרייבט אים אַרויס.

זי האָט זיך אָנגעהויבן קלאַפּן אין אַ קראַמפהאַפּטן געוויין
און פאַרלוירן דאָס באַוויסטזיין.

העוויילענד, האָט, דערמאָנענדיק זיך, אַז ער זען האָט אַמאָל
אַרויסגעוויזן אַן עקל צו זיין לאַקיי, און דערזענדיק, וואָס
פאַר אַ שוואַכע און צעקלאַפטע זי איז איצט — געמיינט, אַז זי
רעדט עפעס נישט צו דער זאָך. נאָר האַלטנדיק פאַר נייטיק
מקריב צו זיין צו ליב איר זיין לאַקיי, האָט ער אים אַריינגערופן
אין זיין לאַבאַראַטאָריע און אים געזאָגט:

— גרוילט, מיר דאַרפן זיך שייַדן. כ'בין מיט אייך צו-
פּרידן און וואָלט געוואָלט, איר זאָלט בלייבן ביי מיר אין

הויז ביז מײן טױט, יאָ. נאָר אײער אָנוועזנהײט אינם דאָזיקן
הויז איז געוואָרן אוממעגלעך, צוליב סיבות, וועלכע איך בין
נישט מחויב צו דערציילן, ניין! איך וועל גאָרנישט ענדערן
אין די פאראַרדנונגען, וועלכע ציך האָב אין מײן צואה גע-
מאַכט צו אײער גונסטן. איך זאָג עס אַליין און איר קאָנט
מיר גלייבן. איר וועט פון דאָנען אַוועקגיין פרייטיק. איך
נעם אויף זיך אַלע הוצאות, וואָס איר דאַרפט מאַכן אויף צו
פירן אַלעבן, ביז איר וועט זיך נישט אײנאַרדנען – און
זײן באַוואָרנט מיט פרנסה. מיר וועט זײן אָנגענעם, ווען אײער
פּרוי וועט בלייבן בײ מיר אויף דער פּריערדיקער דינסט –
און איך האָב בדעה צו קאָמוניקירן זיך מיט אײך און שטיין
אין דירעקטע פּאַציונגען מיט אײך אין אַלע אָנגעלעגנהײטן, וואָס
שײך סעמועל דזשואַרט. מער האָב איך אײך נישט וואָס צו
זאָגן.
גרולט האָט גאָרנישט געענטפערט, האָט זיך פּאַרנייגט און
אַרויסגעגאַנגען.

VI

גרויסן איז, אזוי ארום, פארגעשטאנען באפרייט צו ווערן
פון זיין פאסטן - פרייטיק.
צומארגנס האָט העוילענד זיך געפילט אזוי געזונט ווי
ער איז שוין נישט געווען זייט עטלעכע חדשים.
דעמדאָזיקן טאָג האָט ער געמאכט אַ שפּאַציר איבערן
בולאָנען-וואַלד צוזאַמען מיט עלענען, וועלכע איז אויך געקומען
צו זיך און זיך פאַרבעסערט אין געזונט.
דאָס לייכטע טרייסלען אינם שטויב פונם עקיפאזש און די
לאַסטשענדע לופט האָבן אַרויסגערופן ביי די געזונט ווערנדיק
אַ מחיהדיקע מידקייט. עלען האָט געשפירט די גאַנצע אָנגע-
געמלעכקייט פון ווערן מיד אין אַזאַ לאַגע. אין דידאָזיקע מי-
נוטן איז זי מיט איר גאַנץ אויסגעקוועלט האַרץ מרוצה גע-
וואָרן צו האָבן דעמדאָזיקן קאָלירלאָזן מאַן אין האָט שלום
געמאכט מיטן מאנאטאנעם גורל, וועלכע איז איר געווען באַ-
שערט. שוואַכקייט גיט אַריין אַזאַ עונג. דער עגאָאיזם פון אַ
קראַנק באַשעפעניש האָט זי געמאכט פאַר ליבלעך בנוגע דעם
מענטשן, וועלכער האָט באַהאַלטן זיינע פיס אונטער דער זעלבער
פעל, וואָס האָט זי דערוואַרעמט.
זי האָט מיט אַ פּראַסטיקן בליק באַקוקט די ביימער, די
לאַמטערן, די דורכגייער, פאַר וועלכע ס'האַבן זיך פאַרביי-
געטראָגן, אי די הייזער אויף די עליזעום-פעלדער מיט זייערע
קאַרעטן - וואַרשטאַטן אי די אַלייען, באַשאַטן מיט זאַמד, איבער

וועלכע די קאָנזוכעס, מיט אויסגעבויענע פיס ווי די דוגעס האָבן אוועקגעפירט פאַר די ציימלעך די פערד אונטער דער האַלבער פינצטערקייט פון די געוועלעבן; זי האָט דערנאָך באַ-קוקט דאָס טריומף-טויער, וועלכעס האָט מיט אַ וואַגיקער אָנגע-בלאָזנקייט זיך דערהויבן אויף זיין רונדן פלאַץ. זי האָט דער-נאָך געקוקט אויף לינקס, אויפן פראַספעקט, וואָס פירט אין וואַלד אַריין, מיט די אַלייען פון ביידע זייטן פון ענגלישן פאַרק.

אויף רעכטס האָט זי געזען רייטער אויפן זאַמדיקן שאַסיי; די פּרילינגס-זון האָט געבאָדן די אומגעגנט; די גערט-נער האָבן שוין געשלעפט זייערע גומענע רערן אויף רעדלעך, צו באַגיסן די אַלייען, און זיי האָבן געלאָזט וואַסערדיקע שטראַמען אונטער די פיס פון די פערד, וואָס האָבן זיך פאַר דעם געשראַקן. צייטנווייז האָט זיך דער ווינט און דער שאַטן פון אַ עקיפאָזש, וואָס האָט זיך שנעל פאַרבייגעטראָגן ווי גע-פאַכעט איר אין פנים, אַריין און עקיפאָזש איז געזעסן אַ רויטהאַריקע פרוי מיט אַ מאַט פנים און געפאַרטע ליפן, האַלטנדיק די פלייצעס אין די אויסגעצויגענע הענט און פליענדיק איבערן פראַספעקט. און הינטער איר פלייצע איז געזעסן אויף אַ בענ-קעלע אַ גרום מיט איבערגעקרייצטע הענט. דערנאָך האָט דער עקי-פאָזש, וועלכער האָט אָנגעהויבן צו פאַרן פאַמעלעך, איינגעטינקט אינם פרישקייט פון וואַלד. די עקיפאָזשן, וואָס האָבן געווימלט מיט בונטע טואַלעטן און לויטערע פנימער, האָבן זיך געטראָגן אין אַ לאַנגזאַמער ריי. די וואָס זענען געזעסן אין זיי, האָבן זיך איינער דעם אַנדערן באַגריסט. אין אַ זייטיקער אַלייע איז צופוס פאַרנווייז דורכגעאַנגען אַן עולם — דאָס זענען געווען מחותנים, פריינט און באַקאַנטע פון אַ פאַרפאַלק, וואָס האָט זאָר וואָס גענומען חופּה-וקדושן.

העווילענד איז געזעסן רויק אין עקיפאָזש און זיך קיין ריר נישט געטאָן. דאָס איז שטאַרק געפעלן געווען עלענען, זי האָט געשעצט זיין גוט דערצויגנקייט און פלעמאַטישע נאַטור, זיין שוויגן בעתן שפאַציר, זיין רויק פנים, דאָס

פשוטות פון זיינע גערעכענען האָבן איר איצט פאַרשאַפט פאַר
געניגן, ווייל זי האָט אין דעם איינגעזען סמנים פון זאָרגזאַמער
צערטלעכקייט בנוגע איר ביי איר איצטיקער לאַגע נאָך אַ
קרענק.

בכלל האָט עלען מער אָנגעהויבן צו שעצן איר מאַן
נאָכדעם ווי זי האָט אים געראַטעוועט פון אַ זיכערן טויט.
מורא האָבנדיק נאָך, דערצו, צו דענקען, האָט זי זיך געקוויקט
מיט דער זיסקייט פון אַ לייכטער מידקייט און פון אַ בהדרגה
דיקער אָפשוואַכונג.

זי האָט זיך הנעמדיק צוואַמענגעצויגן מיט אַ צערטלעכקייט
פון אַ קאַץ, וואָס האָט מורא פאַר קעלט.
זיי זענען ביידע אַרויס פון עקיפּאָזש, נעבן אַ פּאַנטאָן
און זענען אַוועק אין אַ קאָנדיטאָריי, פּדי אויסצוטרינקען
מילך.

פון רעכטס און פון לינקס זענען די טישלעך געווען
פאַרנומען ס'רוב מיט אַלטיטשקע, וועלכע האָבן צווישן זיך גע-
שעפטשעט און דאָס שאַרכן פון קליידער-שטאַפּן האָט זיך דאָ
צונויפגעמישט מיט אַ לייכטער פייפּעריי פון פרויאישע שטימען.
פאַר איר זענען געזעסן דריי יינגעלייט און האָבן הויך געפירט
וועגן עפעס אַ ויכוח. די צוויי, וואָס זענען געזעסן צו איר מיטן
פנים, האָט עלען נישט געקענט, נאָרדעם דריטן יינגמאַן האָט
זי דערקענט בלויז לויט דער ליניע פון זיינע פלייצעס, הגם
ער איז געזעסן צו איז מיט די פלייצעס און אַ דינער האָט
אים נאָך כמעט אינגאַנצן פאַרשטעלט, זי האָט דערפילט נישט
קיינ געזונטן קראַמף אין מאַגן, ס'איז איר געוואָרן שווער צו
אַטעמען, דאָס בלוט האָט איר אַ שלאַג געטאָן אין פנים, איר
האָט אַרומגעכאַפט אַ פחד, וואָס איז שווער אויסצודריקן, און
גלייכצייטיק האָט זי דערשפירט אַ צופלוס פון אַ זיסער
שיכרות.

דאָס איז געווען לאַנמאַר, וואָס האָט זי געבראַכט אין
אַזאַ צושטאַנד פון זיסער צעטומלקייט. אים איז גאָרנישט איינ-
געפאַלן, אַז ער געפינט זיך אַזוי נאָענט פון איר, און ער האָט

זיך ווייטער געפירט זיין דיסקוסיע מיט די צוויי יונגעלייט, וואָס זענען געזעסן קעגן אים, און ווי זיין שטייגער איז, האָט ער, אַנטוויקלענדיק עפעס אַן אידיע, געבראַכט אַזוי פיל פאַר-דאָסן און, אין פלוג גענומען, גערעדט אומגעלוסערטע זאַכן.

— דער איינציקער אַרצט, פאַר וועמען איך ווער נתפעל, — האָט ער געזאָגט צו זיינע פריינט (וועלכע האָבן, פונקט ווי ער אַפנים, אָפגעגעסן אַ גוטן מיטאַק), — איז פינעל. ער האָט קיין מאָל נישט געגעבן זיינע פאַציענטן קיין שום רפואות, מורא האָבנדיק צושטערן — אָדער אָפצושטעלן דעם נאַרמאַלן גאַנג פון דער קרענק. זייענדיק צופרידן (און האַלטנדיק דאָס פאַר גענוגנדיק, ווען אים פלעגט געלונגען צו באַשרייבן און קלאַסי-פיצירן וואָס פאַר נישט איז קרענק, פלעגט ער טון גאַנץ גוט, וואָס ער פלעגט זיך צוריקהאַלטן פון קורירן דעם קראַנקן. וואָס פאַר אַ ווונדערלעכער דאָקטאָר דערדאָזיקער פינעל איז געווען!

רענעס שטים איז שטיל געבליבן צווישן עקספּלאָזיעס פון געלעכטער; די אפּאָנענטן האָבן זיך גענומען אַלע צוזאַ-זאַמען אים אָפּענטפערן און דערווייזן דעם היפּוך, ד. ה. די נויטווענדיקייט צו היילן דעם קראַנקן און נישט זיך באַ-גענוגן בלויז מיטן שטעלן אַ דיאַגנאָז.

עלענען איז טרוקן געוואָרן אין האַלדז; ס'האָט איר אַנ-געהויבן קלאַפן אין די שלייפּן, די אויגן אירע האָבן זיך פאַר-נעמפלט און אויפן שטערן איז אַריינגעטראָטן אַ שווייס באַמערקנדיק איר בלאַסקייט, האָט דער מאַן איר געפרעגט, צי איז זי נישט מיד, צי וויל זי נישט פאַרן צוריק אַהיים. זי האָט אויף אים אַ געטאַן. ער איז איר איצט פאַרגעקומען עקלהאַפט. דאָס פנים זיינס איז געווען באַדעקט מיט בלאַע אָדערלעך און מיט ווייסע הייטלעך אויף די באַקן. ער האָט פאַרגלאַצט זיינע פוסטע און טריבע אויגן. איצט איז זי אויף אים כמעט געווען ברוגז, און איר האָט פאַרדראָסן, וואָס ער איז געזונט געוואָרן.

ווען עלען מיטן מאַן האָבן זיך אויפגעהיבן פון זייערע
ערטער, האָט זי לאַנמאר באַמערקט. זיי האָבן זיך אויסגע-
וועקלט מיט אַ בליק, וועלכע האָט, ווי ס'האָט אויסגעזען, זייער
מעכטיק צוגעצויגן איינער צום אַנדערן.

צומאָרגנס איז דער אַלטער נישט געווען ברוח אַרויסצו-
גיין פון זיין צימער. ס'האָבן זיך ווייטער באַוווּן סימפטאָמען
פון זיין אַפּוועקסלענדיקער חלאת און אין עטלעכע טעג אַרום
האָבן זיי אָנגענומען אַ באַמריקנדיקן כאַראַקטער. פרייטיק אין
דער פרי האַט עלען גערופן אַ דאָקטאָר. דעמדאָזיקן טאָג האָט
דער קראַנקער אויסגעזען שרעקלעך. די הייטלעך פון די אויגן
זענען ביי אים בלאָ געוואָרן אין די אויגן גופא זענען אַרויס-
פון די אויגן-לעכער, פונקט, ווי ס'וואָלט ווער זיי פון דאָרט
אויף העלפט אַרויסגעריסן. ער האָט שרעקלעך גערעדט פון היץ.
דער דאָקטאָר ערסאן, קומענדיק צום חולה בעת ער האָט גע-
האָט אַן אַטאָקע, האָט אים פאַרשריבן אַ רפואה צו לינדערן די
ליידן. נאָר די דאָזיקע רפואה האָט דעם אַלטן גאָר נישט גע-
האַלפן. שטעלנדיק אַ דיאָגנאָז, אַז די נערוון-צענטער זענען ביים אַלטן
נישט באַשטימט נאָר טיף פאַרצליזירט און מורא האָבנדיק אַז
דער פאַטאָלער סוף וועט באַלד אָנקומען, האָט דער דאָקטאָר
ערסאן דערקלערט, אַז די לאַגע איז אַ געפערלעכע, און געבעטן
מאָכן אין אַוונט אַ קאָנסיליום.

אין דער זעלבער צייט האָט גרוילט, באַפּוילנדיק זיך ווייב
זי זאָל פאַרפאַקן זיינע זאָכן און נעמען אַ דראַשקע זיי אַוועק-
צופירן, זי האָט זיך געהאַט געזעצט אין דערדאָזיקע דראַשקע
און, לויט דער באַקומענער פאַראַרדנונג, האָט ער זיך געזעגנט
מיט העוילענדס הויז.

עלען איז געזעסן ביים קראַנקנס בעט. אַרומגעכאַפט מיט
אַ פּחד, וואָס איז שווער אויטצודריקן, האָט זי זיך נישט דע-
צירירט אַ קוק צו טאָן אויפן לאַקיי. דערנאָך אָבער האָט זי
פלוצלינג, - ווי אַ שטופט געטאָן דורך אַ שרעקלעכער נייגע-
ריקייט, - אויף גרוילטן געקוקט מיטן גאַנצן בליק און זי האָט
געוואָלט זען, זען נאָך און נאָך, הגם ווען אַפילו דאָס

דאזיקע אַנקוקן אויפן פאַרהאַסטן גרוילטן וואָלט זי דער-
הרגעט.

און דער חולה-מסופן האָט בינו-לבינו געפירט אַ קאַמף
מיט צוויי דינער, וועלכע האָבן אים קוים איינגעהאַלטן אונטער
דער קאָלדרע.

ער האָט געפאָדערט, מ'זאָל צושיקן צו אים זיין ווייב
און סעמוועל דזשוואַרטן. זיין שטים, וואָס אַלע אירע סטרוונעס
האָבן קרענקלעך געציטערט, איז געווען גאָר אַ נייע. אַ שרעק-
לעכע שטים איז דאָס געווען. שווער געווען אין איר צו דער-
קענען זיין פריערדיק קול. ער האָט מיט אַ יאָמערלעכער צערט-
לעכקייט אַרויסגערעדט דער פרויס נאָמען. און דערנאָך באַלד
אַרויסגעלאָזט אַ שניידנדיקן קוויטש און אַ שרעקלעך קיכערן.
די איבערגאַנגען פון צערטלעכן רופן די פרוי צום קיכערן זע-
נען געווען אַזוי פּלוצלינג, אַז ס'איז אוממעגלעך געווען תּופּס
צו זיין דעמדאָזיקן טריבן אינערלעכן פּראָצעס - די צערט-
לעכקייט בנוגע זיין פרוי, וועלכע האָט זיך באַלד געוואַקלט
מיט אַ ווילדער קיכעריי, פיל מיט אַזאַ גאַליקער איראַניע, און
דער גרויל פון דערדאָזיקער ווילדער סצענע איז נאָך געוואָרן
צען מאָל גרעסער, דורכגייענדיק דורך עלענס קראַנקע פּאַנטאַז-
יע. פונם נאָקן ביז די פינגער פון די פיס זענען איבער איר
ווי אַריבערגעלאָפן מעטאַלישע דראָטן; מיט אַ ברענענדיקן
גאַרטל זענען ביי איר געווען צוגעדריקט דער בויך און די
זייטן.

זי האָט זיך צוגעהערט צום קול פון איר מאַן מיט אַ
אַנגעשטרענגטער אויפּמערקזאַמקייט. אירע ענוים זענען שטאַר-
קער געוואָרן צוליב דעם, וואָס איז אוממעגלעך געווען אויפ-
צוכאַפן אינם דאָזיקן ריידן פון היץ כאַטש דעם קלענסטן
וין.

דאָס האָט עלענען שרעקלעך געפייניקט. און ווען זי
זאָלט אין דערדאָזיקער רגע דערהערט, אַז איר מאַן מאַכט
פאַרוורפן אָדער שעלט זי אַפילו מיט ווערטער אָדער דורך אַ

ושעסט, - וואָלט זי דערפילט אָן אמתע דערלייכטערונג און אַ שטיין וואָלט איר פשוט אַראָפגעפאלן פון האַרצן.
צען צווייגער אין אַוונט זענען די דאָקטוירים ערסאָן, העראַר און באַלדעק זיך צוזאַמענגעקומען ביים קראַנקס בעט אויף אַ קאַנסיליום, דערזענדיק די דאָקטוירים, האָט דער קראַנער אָנגעהויבן ציטערן מיטן גאַנצן גוף און איז אַריינגעפאלן אין אַ לייכטער חלשות.

ס'האָט זיך אויסגעוויזן, אַז ער איז איינגעשלאָפן, און נייע ענוים קשים, די שרעקלעכסטע פון אַלע, האָבן זיך איצט ערשט אָנגעהויבן פאר עלענען...

זי האָט ווידער דערפילט אַ צופלוס פון פריינטשאַפט און אַכטונג צום דאָזיקן ערלעכן מענטשן, וועלכער האָט זי געליבט פון אירע אויגן זענען אַרויסגעטרעטן טרערן און דידאָזיקע טרערן האָבן אויף איר אַרויפגעוואָרפן אַ גרויל. זי האָט אין זיי אַיינגעזען אַ נידערטרעכטיק צביעות, ווייל צי האָט זי דען?...

דאָס אַטעמען איז ביים קראַנקן געוואָרן אַפטער אַזוי שווער, אַז די, וואָס האָבן זיך צוגעהערט צום דאָזיקן אַטעמען - אַ חוץ די דאָקטוירים, - האָבן אַליין אויך אָנגע-הויבן קוים צו אַטעמען.

דעם חולהס בייניקע הענט, וועלכע זענען געווען אויס-געצויגן איבער דער קאָלדער האָבן זי געדראַפּעט דורך קאַלטע און אומגעלומפערטע באַוועגונגען. דער דאָקטאָר ערסאָן האָט אים אַ נעם געטאָן פאַרן לינקן אַרעם. ער האָט קאַנסטאַטירט די אָפשוואַכונג פונם פולס און אַז די הענט און פיס זענען קאַלט געוואָרן. די גאָז האָט זיך אויסגעצויגן, די אויגן-לעכער, ער האָט מיט זיי אַ פיר געטאָן אַרום זיך, פונקט ווי ער וואָלט געוואָלט נאָך איינמאַל אַלץ זען און אַלץ זיך דערוויסן... דער-נאָך האָט ער אַ וואָרף אָפּ געטאָן צוריק, האָט אַרויסגעלאָזט דריי זיפצן און זיך באַרויקט:

דער דאָקטאָר ערסאָן האָט מיט אַ זשעסט געוויזן, אַז ס'איז שוין נאָך אַלעמען.

ווען עלען, וועלכע איז געשטאנען אומבאוועגלעך און
גלייך ביי דער פייערלעכקייט פון דערדאָזיקער גסיסה, האָט
דערהעדט אָז איר מאַן איז געשטאַרבן, האָט זי דערפילט, אָז
אונטער איר עפנט זיך די ערד. זי האָט אין דערדאָזיקער
רגע איבערגעלעבט אַ גליקלעכע עמפּינדונג פון אומקומען פון
דער וועלט.

מיט וואָס פאַר אַ זיסער שיפרות האָט זי געפילט אין משך
פון אַ רגע, אַז אָט גייט זי אויס, אַז עס קומט אַ סוף צו איר
לעבן!

אַ ווי גוט און מחיהדיק זי האָט זיך יענער רגע גע-
שפירט פונם באַווסטזיין, אַז זי לעבט שוין נישט מער.
זי איז אומגעפאַלן.

די דאָקטוירים העראר און באַלדעק האָבן אין פאַדער-
צימער באַגעגנט אַ קליינעם האַר מיט גרויסע באַקנבערד און
אין ברילן פון הערנער, וועלכער האָט אַ נעם געטאָן זייערע
הענט אין זיינע און געזאָגט צו זיי מיט אַ דורכדרינגענדיקער
שטים:

— מיינע האַרן, אייערע באַמיונגען זענען געווען בחינם;
די מענטשלעכע קונסט, ווי גרויס זי זאָל נישט זיין, זענען
ליידער אַוועקגעשטעלט גרענעצן. די מלכים פון דער וויסנ-
שאַפט האָבן נישט שטענדיק קיין שליטה איבער דער נאַטור.
איך געהער צו יענע, וועלכע שעצן מוטיקייט, וועלכע איז
פאַרמשפט צו האָבן אַ מפלה. איך דערקלער אייך: פעלער דע
סיסאַק וועט קיין מאָל נישט פאַרגעסן די קולטורעלע רחמנות,
מוט וועלכע איר האָט זיך באַצויגן צו מיין חשובן און סימ-
פאַטישן איידעם.

דערנאָך איז פעלער מיט פייערלעכע און פאַמעלעכע
טריט אַריינגעגאַנגען אין עס-צימער, וווּ ער האָט געהייסן זיך
צוגרייטן אַ לייכט צובייסן.
פרוי גרולט, האָט באַגיסנדיק זיך מיט טרערן און שווייס,
געיאָמערט אין איר קעמערל.
דאָקטאָר ערסאָן האָט געבעטן אים באַגלייטן אין צימער

פון דער פרוי העווילענד, ווייל איר צושטאַנד האָט געפאָדערט
אַ געוויסע אויפמערקזאַמקייט.

ווען עלען האָט דערזען אַריינגיין צו איר אין צימער
דעם דאָזיקן הויכן שוואַרצן מענטש, וועלכן זי האָט נישט דער-
קענט, האָט די שרעק ביי איר אַרויסגערופן אַן אַנפאַל פון
משוגעט.

זי האָט אויסגעשטרעקט די הענט מיט אַ געשריי:
— גישט אַך בין עס! כ'שווער איך, אַז נישט איך!

VII

פעלער האָט אַרויסגעוויזן אַ גרויסן אָרדנונגס-גייסט נאָכֿן טויט פֿון זיין איידעם.

מ'האָט אים געזען גיין נאָכן קאַטאָפּאָלק אין אַ שוואַרצן פּראַק, אָן דער זייט פֿונם פּאַרשטאַרבענעם פּלעמיעניק. די לוייה האָט זיך פּאַמעלעך געצויגן איבער די בולוואַרן צום בית-עלמן מאָנפּאַרנאַס, וווּ העווילענד, אָנגעמענדיק די בירגערשאַפט פֿון זיין פּרוי, האָט געקויפט פּאַר זיך און פּאַר איר אַ שטיק ערד אויף צוויי קברים.

פעלער, וועלכער איז נישט געוויינט געווען אויפצושטיין פרי, איז געווען בלאַס און דאָס פנים זיינס אַ ביסל געשוואַלן פֿון נישט שלאָפֿן. די אָנגעצונדענע אויגן און אויגן-לעפּעלעך אונטער די בריילן האָבן צוגעגעבן זיין פנים אָן אויסדרוק פֿון מידיקייט און טרויער, וועלכע האָבן געפּאַסט צו דער סיטו-אַציע. אַ דאַנק דעם וואָס ער איז געווען אַ פּוכיקער, האָט ער אויסגעזען אַ דיקער און האָט געמאַכט ערנסטע וואָגיקע טריט. האַלטנדיק אַז ער איז נישט אַבי ווער, נאָר אַ שווער פֿונם חשובֿן פּאַרשטאַרבענעם, האָט ער זיך שטאַרק באַמיט צו האָבן אַ לייטישן אויסזען און האָט זיך געהאַלטן ערנסט און אַביסל אָנגעבלאָזן.

צוליב דער אומגעריכטער ווענדונג אין פעלערס גורל, איז זיין צילינדער-הוט שוין איצט געווען אַ פּרישנקער און בלאַנקער, איז שוין נישט געווען ענלעך צו יענעם שרעקלעך

אָפּגעטראָגענעם, קלאָגעדיקן ציילינדער, מיט וועלכן ער איז גע-
קומען צו זיין שווער און געהאַט צוליב דעם אויסצושטיין אַסך
בזיונות.

ער האָט איצט געהאַלטן דעם ציילינדער אין דער האַנט-
און מיט אים שוין זיך נישט געשעמט...

פאַרן גאַטישן סקלעפּ, ווי די קברנים האָבן אַראָפּגעלאָזט
די טרומע, איז פעלער געשטאַנען אומבאַוועגלעך, קוקנדיק
דורך די בריקן אַרויף אויפן הימל מיט אַ ספּיריטואַליסטישן
אויסדרוק.

זענדיק אים אין אַזאַ פּאַזע, האָבן אַלע פאַרשטאַנען,
אַז זיין געדאַנק איז נישט געבליבן שטיין פאַר די בראַנזענע
טירן פון קבר-שטוב, נאָר זי האָט זיך אויפגעהויבן אין
די הימלישע-ספּערן אויף די פּליגלען פון אַ הויכער פּילאָ-
זאַפּיע.

אַזוי האָט פעלער געשוועבט אין די ספּערן פון אידיאַ-
ליזם און ס'האַט זיך געדאַכט, אַז ער אַליין איז געווען אָפּגע-
ריסן פונם דאָזיין און ער האָט מיט דער זינדיקער וועלט נישט
געהערט קיין שום מגע ומשא.

נאָר אַ לייכטער הוסט האָט פּלוצלינג אַרויסגעריסן פּע-
לערן פון די הויכע ספּערן, וווּ זיין גייסט האָט דאָן געשוובט,
און אינגאַנצן צעשטערט זיין שיינע אילוזיע. דער הוסט האָט
אים דערמאַנט, אַז ער לעבט און איז אַ בירגער פון דערדאָ-
זיקער זינדיקער וועלט.

הינטער זיין רוקן זענען געשטאַנען עטלעכע ווייס-ברעמי-
קע ענגלענדער, יעדער איינער העכער פאַר אים מיט אַ גאַנצן קאַפּ.
זיי זענען געשטאַנען אויסגעצויגן אין זייער גוט-גענייטע פּראַקן
צוויי האַנדלס-מעקלערס, מיט וועלכע פעלער פלעגט אָפט צו-
זאַמען מאַכן אַ פּוסה אין קאַלמאַרס שענק, האָבן זיך וועגן
עפעס געשפּשטעט. אין אַ זייטיקער אַלייע, ביים קבר, וווּ ס'האַט
זיך צונויפגעזאַמלט אַ קופּע היימישע משרתים, האָבן זיך בולט
אַרויסגעזען די באַקנבערר פון די לאַקייען, די קופּקעס און
בענדער פוי די קעכינס; ס'האַבן זיך געזען די רונדקייטן

פון די עלנבויגן און די אומריסן פון זייער לאנגע שווארצע הויזן, וואָס זענען געפאלן אויף די שטיוול אין ברייטע פאלדן.

נאָך דער קבורה האָט פעלער אויסגעהערט די טרייסט-ווערטער, וואָס מ'האָט אים געזאָגט, מיט אַן אויסזען פון אַ מוטיקן מענטשן, וואָס איז זיך מצער צוליבן פאַרלוסט וואָס ער האָט געהאַט. ער האָט באַדאַנקט די אַלע מענטשן, וועלכע האָבן באַווייליגט זיך מצרף צו זיין צו זיין צער און זענען גע-קומען אָפגעבן דעם לעצטן פּבור דעם פאַרשטאַרבענעם. ער האָט געמאַכט אַן אַנשטעל, אַז אים איז אנגענעם נאָכאַמאָל זיך צו באַגעגענען מיט יעדן פון די אַנוועזנדיקע, הגם ער האָט קיינעם פון זיי נישט געקאָנט.

ער האָט יעדן געדריקט די האַנט מיט אַן ענערגיע, וועלכע האָט, הפנים, געהאַט אַזאַ זין: „איך דאַנק! איך וועל זיין מוטיק, כ'וועל זיך באַהערשן“.

ווען ס'איז געקומען די ריי צו זיינע צוויי גוטע פריינט מיט וועלכע ער פלעגט זיך אָפט באַגעגענען אין צוקערניע, און אין שענק, האָט ער פאַרקערט, זיי קוים אויסגעצויגן די פינגער און אָנמורענדיק די ברעמען, האָט ער פלוצלינג אויס-געדריקט פאַר זיי אַ ווילדן פחדנותדיקן צער. ער האָט מורא גע-האַט, זיי זאָלן אַקאַרשט נישט, מצשה גוטע ברידער, אים נישט אַרויפלייגן די הענט אויף די פלייצעס און אים היימיש נישט אַנרופן „אַרעמער אַלטעטשקער“.

ער האָט זיך עטלעכע מאָל גענומען אויסדריקן זיין דאַנק-באַרקיט די פאַרזאַמלטע און צום סוף זיך געווענדט מיט איר צו אַ גרופע פערזאָנען, וועלכע האָבן נאָר וואָס באַגלייט אויף יענער וועלט עפעס אַ פרידנס-ריכטער און וועלכע האָבן נישט אָנגעהויבן צו פאַרשטיין, וואָס ער וויל פון זיי דערדאָזיקער הער אין שוואַרצן פראַק.

אַזוי ווי ער איז נישט געווען אימשטאַנד דורכצופירן אַ דעמאָקראַטיאָנס-ליניע צווישן די פריינט פון זיין איידעם און דער איבריקער מענטשהייט, וואָלט ער רעפרעזענטירט דעם

טאָג אַלע ליוות, ווען אַלע פּראָצעסיסס וואָלטן געגאַנגען איינע
נאָך דער אַנדערער כסדר.

זייט דעם טאָג האָט פּעלער זיך שוין נישט געשיידט
מיט זיין שוואַרצן פּראַק און נישט מיט זיין סטאַישער טרויע-
ריקער מינע.

ער פּלעגט יעדן טאָג קומען אין העוילענדס הויז, פּלעגט
דאָרט עסן מיטאַק און אוונטברויט. נאָכן מיטאַק פּלעגט ער
אַרויפלייגן זיין האַנט אויף זשארזש קאַפּ און אויסשרייען,
צובליפענדיק:

— דאָסדאָזיקע יינגל אינטערעסירט מיך!

אין קאָלמאַרס שענק וווּ ער פּלעגט יעדן אָוונט שפּילן
אין בילאַרד, פּלעגט ער זאָגן:

— נישט נאָר בלויז אָן איידעם האָב איך אין אים פאַר-
לירן, נאָר אַ זון און דזשענטלמען אויך.

זשוליי, עלענס פּאקאיאָוקע, האָט געהערט דעם מאַדנעם
אויסגעשריי, וואָס האָט זיך אַרויסגעריסן ביי איר בעל-הביתא,ע,
בעת דער דאָקטאָר איז אַריינגעקומען צו איר אין צימער, און
אויפן צווייטן טאָג האָט מען שוין וועגן דעם זיך געשעפטשעט
אין שפּייז-געוועלבל און אין דער יאטקע.

דער קלאַנג, אַז דער ענגלענדער פּונם בולוואַר לאַרטו
מאַבור איז פאַרסמט געוואָרן און אַז זיין ווייב האָט זיך באַ-
טייליקט אינם דאָזיקן פאַרברעכן, — האָט זיך אין עטלעכע
טעג פאַרשפּרייט איבער די שכנותדיקע קוואַרטאַלן. דאָקטאָר
ערסאָן, וועלכער האָט געווינט אויף דער גאַס סען-דאָמיניק,
איז געווען שטאַרק איבערראַשט, ווען דעם צווייטן מאָנטיק
האָט זיין ווייב אים דערציילט וועגן דעמדאָזיקן קלאַנג, וואָס
איז מיט יעדן טאָג געוואָרן אַלץ עקשנותדיקער; ערסאָן, וועלכע
די וויסנשאַפטלעכע געוויינהייטן און די מעדיצינישע טעטיקייט
האַפּן אויסגעלערנט און צוגעוויינט צו זיין פאַרזיכטיק און
שטרענג אַביעקטיוו אין אַזעלכע פאַרשונגען, האָט נישט דער-
לאָזט, אַז אין דעם פּאַל זאָל קאַנען פּאַל אַ חשד אויף דער
פּרוי העוילענד. ער האָט געענטפּערט זיין ווייב, אַז די

געריכטס-מעדיצין דארף נישט זאמלען קיין פלאַטקעס פון פאר-
שידענע קומעס און זיך צוהערן צו זייערע רייד. יעדנפאלס
איז די קרענק, פון וועלכע העוילענד איז געגאנגען פון דער
וועלט, לויט זיין מיינונג, נישט געווען גענוג אויפגעקלערט
אין פראטאקאל, וועלכן ער האָט אונטערגעשריבן מיט צוויי
דאָקטוירים, וואָס האָבן זיך באַטייליקט אין קאָנסוליום. ער
האָט זיך אַליין פאַרגעוואַרפן פאַר אַ געוויסע לייכטזיניקייט,
וועלכע ער האָט אין דעם פאַל אַרויסגעוויזן. פילנדיק זיך
שוילדיק אין נאַכלעסיקייטן האָט ער געוואָלט, אַז דערדאָ-
זיקער ענין זאָל בלייבן אַן פאַנג און האָט געמיינט, אַז דער
ענין וועט טאַקע קיין שום פאַנג נישט האָבן.

VIII

לאַנמאר, וועלכן ס'האָבן פאַרהאַלטן אין שפּיטאַל די פאַרמיטאַקדיקע אַרבעט, וואָס האָבן געדויערט לאַנג צוליב דער טיפּוס-עפּידעמיע, — איז געקומען אויפן בית-עלמן מאָנפארנאס שוין נאָך העווילענדס קבורה. אַלץ וואָס אים איז, צו-ליב צערעמאַניאַלע טעמים, געלונגען צו זען, — איז געווען דעם ענערגיש און כּמורנעם פּראָפּיל פּונם הער פעלער, וועלכער איז אַוועקגעפאַרן פון בית-עלמן אין אַן עקיפּאָזש, איינ-געשפּאַנט מיט צוויי שוואַרצע פּערד (דעם עקיפּאָזש האָט פעלער גענומען אויף פּראָקאַט אין אַ באַערדיקונגס-ביוראָ). אומ קערנדיק זיך צוריק, איז ער דורכגעגאַנגען דורך אַ ריי סקולפּ-טוריגע ארונות און זאַמד-שיסלען, וואָס זענען געשטאַנען אויף סלופּעס פון די קראַטעס ביים אַריינגאַנג, און דאָ האָט אים אָפּגעשטעלט עפעס אַ קלייניקער רירעוודיקער מענטש, וועלכער האָט אים גאַנץ לוסטיק אָנגערופן געשפענסט, שאַטן און האָט אָנגעהויבן זינגען מיטן שיינעם באַס אַן אַריע פון ראַבערט-דער טיילור! „נאַנעס, רוט“... דאָס איז געווען לאַנמארס אַן אַלטער שול-חבר בוטייע, וועלכער האָט זיך באַרימט געמאַכט אין ליציאָום דערמיט, וואָס ער איז לגמרי נישט געווען פעיק צו הומאַניטאַרע וויסנשאַפטן און איז געוואָרן אַ רעפּאָרטער פון אַ גרויסער צייטונג. ער האָט נאָר מיטן שפּיץ אויער געהערט דריי רעדעס, וועלכע זענען געהאַלטן געוואָרן אויפן קבר פון

א מיטגליד פונם אינסטיטוט. ער איז געבליבן הענגען אויף
לאנמארס האנט.

— נשמה'ע מיינס, — האָט ער אים געזאָגט, — צו וועסט
היינט עסן מיטאָק מיט מיר ביי ברעוואָלן.

בעתן מיטאָק האָט לאַנמאר, שטאַרק אויפגערודערט, נאָר
ווי זיין שטייגער איז, פאַרבאָרגנדיק זיין אויפּרעגונג דורך
וויצן — באַריט פיל פּראַגן וועגן פּרויען און ליבע, מאַכנדיק
איבער זיי אַ וויסנשאַפּטלעכע אַנאַליזע אין באַזאָלצנדיק זיי
מיט טראַנסצענדענטאַלע קאלאָמבורן. זיי האָבן געגעסן מיטאָק
און געטרונקען שאַמפּאַניער-וויין. בוטייע האָט אַנדערש נישט
געקאָנט עסן קיין מיטאָק. שאַמפּאַניער-וויין איז געווען פאַר
אים אַ פּראַפּעסיאָנעלע נויטווענדיקייט, וועלכער ער פּלעגט
זיך שטענדיק אוינטערוואַרפן. בכלל איז דערדאָזיקער בוטייע
געווען שטאַרק פאַרנומען; ער האָט פיל שעהן פון זיין לעבן
פאַרבּראַכט אין וואַגאָן פון דער אייזנבאַן און דיִדאָזיקע שעהן
וואָלטן געקאָנט זיין פיל שענער, ווי אין וואַגאָן, ער פּלעגט
עפענען דענקטעלער אין אַלע שטעט פון פּראַנקרייך, פּלעגט
נאָכפּאַרן דעם פּרעזידענט פון פּראַנקרייך, ווהיין יענער זאָל
נישט פּאַרן, ער פּלעגט אים נאָכפּאַרן אין די דעפּאַרטאַמענטן,
וואָס האָבן געליטן פון פאַרפלייצונג, ער פּלעגט זיין אָנוועזנדיק
אויף אַריסטאָקראַטישע חתונות פּלעגט הערן באַריכטן וועגן
פּילאָקסערע 1) ער האָט געזען אַלץ און איז געווען דער נישט
נייגעריקסטער צווישן מענטשן. בלויו איין אָרט איז געווען
אויף דער וועלט, וועלכעס האָט אים אינטערעסירט, — דאָס
איז געווען שאַטו, ווו ער האָט געהאַט אַן אייגן הייזל און
אַ שיפּל. קיין זאָך האָט אים נישט אינטערעסירט אַ חוץ זיין
הייזל און שיפּל. און געמוזט האָט ער זיך אינטערעסירן מיט

(1) אזא ווערמל, וואָס מאַכט אַ הל כּון די וויינגערטער

באָמ. פּונם איבערזעצער

אַלץ אויף דער וועלט. קיין איין פאַבריק האָט נישט געקאָנט
אַפּברענען אָן אים. לאַנמאר האָט מיט אים אָנגעהויבן ריידן,
צווישן אַנדערע, וועגן העוילענדן, וועגן זיינע אויסטערלישע
געוויינהייטן וועגן זיין טויט און, אַלץ וועגן אַן אַלגעמיינער
טעמע, וועגן די קלאַנגען, אַז ער איז געשטאַרבן נישט מיט
זיין נאַטירלעכן טויט, נאָר אַז מ'האַט אים פאַרסמט.

און בוטייע האָט געזאָגט:

— נשמהלע מיינס, איך לויף אין רעדאַקציע: וואַרט אויף
מיר אַרגע אין דער שוועדישער צוקערניע, איך דאַרף זיך
דאַרט מיט עמיצן באַגעגענען.

אין אַ שעה אַרום האָבן זיי ביידע גערייכערט ביי אַ טישל
וואָס איז געווען באַצינקט, צווישן גערויש און די פייערן פון
בולוואַר.

בוטייע האָט געזאָגט:

— פאַרשטייסטו מיך, נשמהלע מיינס, וואָס עס הייסט
אַ ביסל אַ קורצער רודער, ווען דו פילסט עס, ווי ס'געהער צו
זיין, אין דער האַנט, און דער עיקר — זייער אַ פלאַכע ביי,
עק, און וואָס שניידט דאָס וואַסער, ווי אַ מעסער...

אַ יונגער בחור פון אונטער דער שטאָדט אין אַ בלוזע
און היטל האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר בוטייען און אים
אַ שעפטשע געטאָן:

— נישט די נאַכט.

בוטייע האָט דעם בחור געגעבן צוויי פראַגן און אים
משלח געווען. ער האָט געהאַט אַ נישט צופרידענעם אויסזען.
— די נאַטיק, וואָס איר האָב אָנגעשריבן פאַר דעם,
וועט נישט זיין געדרוקט.

דערנאָך, פּדי צו דער קלערן זיין פריינט, אין וואָס עס
האָט זיך, האָט ער צוגעגעבן:

-- דערדאָזיקער שלעפּער, וועלכן דו האָסט נאָר וואָס

געזען, ווייסט דעם גאנצן ענין פון דער ראַקעטער טורמע,
און אָט איז ער געקומען מיר זאָגן, אַז איבערן מערדער פון
דער גאַס שאַטאָ דע ראַנטיע וועט היינט ביינאַכט נישט ווערן
אויסגעפירט דער טויט-שטראַף. אגב דו ביסט דאָך אַן אַרצט,
זאָג מיר, צי טוט נאָך דעם מענטשן וויי נאָכדעם, ווי מ'האַקט
אים אָפּ דעם קאַפּ?

— כ'וועל דיר אויף דעם ענטפערן און עס דיר דערקלערן
אין צוויי ווערטער, — האָט לאַנמאַר געזאָגט.

און ער האָט זיך גענומען אים דערקלערן:

— דאָס לעבן איז אַ סכּום-כּוחות, ווי בופאַן האָט זיך
אויסגעדריקט, און איז מסוגל זיך צו פאַרגרעסערן און צו פאַר-
קלענערן, דאָס „לעבנס-בינטל“ פון פלוראַנס — איז אַ שטות.
דער מיך אויס מיט קאַפּ.. אויב איך וועל צוזאַמען מיט ביי-
שאַ זאָגן, אַז דאָס לעבן איז אַ פאַרייניקונג און געמיינשאַפט
פון כּוחות, וואָס שטעלן זיך אַנטקעגן דעם טויט, מוז איך צו-
געבן, אַז די דאָזיקע כּוחות שטעלן זיך, מער-ווייניק לאַנג אַנט-
קעגן דעם פיזיאָלאָגישן פּראָצעס פון פּערלייגן. נאָכן קעמפּן
פאַלט דער מענטש אַריין אין אַ טיף חלשות און ס'ווערט אין
אים פאַרניכטעט די עמפּינדלעכקייט ביי אומשטענדן, וועלכע
מ'קאָן האַלטן פאַר דעציירנדיקע. אָבער דאָס מוסקולאַ-
רע לעבן פונם געקעפטן ווערט פאַרגעזעצט. מ'דאַרף נישט
דורכמישן...

פאַרלירנדיק דאָס געדולד, האָט בוטייע אים אָפּגע-
שטעלט:

— ניין, ניין! כ'וועל בעסער מיך פריער וואַרענען. דיין
דערקלערונג וועט זיין זייער אַ לאַנגע און איך פאַרשטיי אין
דעם לגמרי גאַרנישט. איבעריקנס, די וויסנשאַפט איז מיר שטענ-
דיק אויסגעקומען אַ שרעקלעך פינצטערע זאַך. ס'זענען פאַראַן
פּראָגן ווי למשל, די פּראָגע וועגן דער אומשטערבלעכקייט פון דער
נשמה אָדער וועגן דעם עקזיסטענץ פון גאָט, אַזעלכע
שווערע!...

נאך גוט, וואָס גאָט איז איצט נישט אַקטועל... אַגב, ווי
האַט געהייסן דער ענגלענדער, וועלכן דו האָסט היינט קובר
געווען? מ'קאָן, דעד רוח זאָל עס נעמען, מאַכן אַ נאָטיץ פון
דעם, וואָס דו האָסט מיר דערציילט, אויב מ'זאָל עס נאָך באַ-
פּרעגן... וואָס האָסטו וועגן אים דערציילט?...

IX

גרויט האָט, אַן אויפגעבראַכטער, געהייסן זיין ווייב צו-
נויפלייגן און פאַרפאַקן זיינע זאַכן און איז אַוועקגעפאַרן קיין
אַווראַנש, וווּ ער האָט, ווי ער האָט געזאָגט, געדאַרפט צו דער-
ליידיקן עטלעכע ענינים, נישט לאַנג פאַר דעם האָט ער טאַקע
באמת, באַקומען אַלס ירושה אַ קליינע נחלה אין אַ שכינות-
דיקן דאָרף. ער האָט זיך אָפגעשטעלט דאָרט אין אַ האַטעלעכל
אונטער אַ שילד „רויט פערד“. מ'האַט אים געזען אין
אַ געזעלשאַפט פון פערמערס און אַקסן-הענדלער, וועלכע האָבן
געטרונקען קאַווע, און וועלכע ער האָט אַריינגעגאַסן בראַנפן
לויטן דאָרטיקן מנהג, גאַנצע פלעשלעך. ער איז געווען לויט-
קער און אָפנהאַרציקער ווי שטענדיק, האָט אַרויסגעוויזן אַ
רעדעוודיקייט, האָט אָנגענומען קאַמפלימענטן און מכבד געווען
די געסט.

מיטוואַך האָט ער זיך אַריינגעזעצט אין צוג, וועלכער
האַט אים געבראַכט קיין טרוויל אין אָוונט ביי זייער אַ שלעכטן
וועטער. ס'האַט געגאַסן אַ רעגן, אַ משוגענער ווינט האָט גע-
שמיסן די לאַמטערן און געווייעט אין די אַלייען. ער איז
אַוועק אויף דער אַלט-שטאָט איבער אַ שמאַלער גאַס, וואָס האָט
זיך געשלענגלט באַרג אַרויף. דאָ האָט געשמעקט מיט ים, זיין
לינקער פוס, דעדיאָנדיק דעם רעכטן, האָט זיך באַוועגט ווי
אַ סערפ אין זאַנגען און זיין גוף האָט זיך געשאַקלט ביי יעדן
טריט, וואָס ער האָט געמאַכט.

ער האָט זיך שנעל פאַרטויפט אין די דעמערן, קלאַטשען-
דיק איבער די קלאַוושעס, האָט געבוירטשעט און זיך געזינדלט.
ער איז אַריין אין באַקאַליי-געוועלבל, וווּ עס זענען אויפן פענצ-
טער געווען אויסגעשטעלט צוויי באַנקעס צוקער, און אונטער
די הילצערנע טרעפּ איז געשטאַנען אַ בעט פאַרהאַנגען מיט
קארטונענע פאַרהענגלעך. די פּאַדלעגע פון פאַרהאַרטעוועטן
ליים איז ערטערווייז געווען פייכט אין אויף אים איז געווען
צו זען שפורן פון פּאַדעשוועס, אונטערגעקלאַפט מיט
אייזן.

גרויס האָט אין געוועלבל קיינעם נישט געטראָגן, און
איז דאָרט נישט געבליבן וואַרטן ביז דער געוועלבער וועט
אַריינקומען, ער האָט זיך אויפגעהויבן אויף זי הילצערנע טרעפּ
אין אַנגעקלאַפט אין טיר, אויפן צווייטן שטאַק, וווּ ס'האַבן זיך
געענדיקט די פּאַרענטשעס.

אַן אַלעמעטשקער פון אַ נישט הויכן וויקס. האַלטנדק אין
דער האַנט אַ ליכט, וואָס האָט באַשיינט זיין גאַמבע, האָט
זיך איינגעקוקט אינם באַזוכער דורך דער האַלב געעפנטער טיר
און אים אַריינגעלאָזט אין שטוב אַריין, וווּ ס'זענען געווען אַג-
געוואָרפן פּעק צעריסענע פּאַפּירן אין אַקטן.

אַ דאָר און צעטרייסלט בעט אין פיגצטעמן ווינקל
האַט געטארטשעט פון הינטער די פאַרהאַנגען. אַלע זאַכן אין
שטוב זענען געווען באַדעקט מיט געדיכטע שיכטן שטויב. אַפילו
דאָס פנים פונם לאַקאַטאָר האָט אויסגעוויזן צו זיין באַדעקט
מיט שטויב.

קיין ציין האָט דער אַלטיטשקער שוין נישט געהאַט און
דער צונג זיינער האָט פּסדר זיך געגליטשט איבער די ווייכע
ליפּן.

— איר האָט געוואָלט מיט מיר ריידן? — האָט גרויס
אים געפרעגט, אַנידערזעצנדיק זיך אויף אַ טאַברעט — גוט,
אַט בין איך, ווי איר זעט. וואָס הערט זיך נייעס?
יענער האָט ווייך אַ פיר אום געטאָן איבער די ליפּן מיט
זיין צונג אין זיך אַנגערופן:

— ס'טוט מיר זייער הנאה אייך צו זען, מיין טייערער
הער גרוילט. פאראן נייעס, אויב איר ווילט און אויב איר ווילט
נישט, איז קיין שום נייעס נישטאָ. געווענדט אָן דעם, צי איר
ווילט, אָדער איר ווילט נישט.

ריידנדיק, האָט ער אַזוי ליבלעך זיך געגלעט איבער
די גראָע שוין לאַנג נישט ראַזרט, האָר פון דער גאַמבע.
גרוילט האָט אים איבערגעריסן דורך אַן אומגעדולדיק
וואַרטשען:

— וואָס איז מיט אייך דאָס איילעניש? — האָט ער דעם
אַלטיטשקן געזאָגט — וואָס האָט איר אַזוי קיין צייט נישט?
איז מיין נאָמען נישט טאַנקרעד רעלין, אויב איך בין נישט
גרייט אייך צו אינפאָרמירן וועגן אַלין, וואָס אייך אינטערעסירט
רעליגען קען מען אין דער גאַנצער סביבה, אָנהייבנדיק פון
קאָראָלער קאַפּ און ענדיקנדיק מיט די פּיט-אוינטערנעמונגען אין
ברעאַל. גרויסע און קליינע מענטשן — אַלע קומען, מוזן אָנ-
קומען צו מיר, אַלע ווענדן זיך צו מיר.

איך פיר די עסקים פון דיאָזיקע אַלע הערן. ערשט
נעכטן האָב איך דיסקאַנטירט אַ וועקסל פאַרן הער דע-טאַנקאַר-
וויל. אַך, מיין טייערער הער גרוילט, דאָס איז געווען, קאָן מען
זאָגן, אַ האַפּנונגסלאַזער וועקסל, אַ וועקסל, וואָס איז נישט
ווערט געווען קיין פּרוטה...

הער דע-טאַנקאַרוויל האָט מיר געזאָגט, — דאָס זענען גע-
ווען זיינע אייגענע ווערטער „רעלין, איך האָב מיטן דיאָזיקן
וועקסל געוואָלט פאַררייכערן די פּייקע“. הערט וואָס כ'וועל
אייך דערציילן. באַראַנעסא דיובאַק — מאַריאנוויל האָט יענע
וואָך...

גרוילט האָט אים איבערגעריסן, אַ קלאַפּ טוענדיק מיט דער
פּויסט איבערן טיש.
רעלין האָט לערך אַ מינוט צייט שטיל גערירט מיט זיינע

ליפּן;
דערנאָך האָט ער מיט זיין ציענדיקער שטים ווייטער
דערציילט:

— לָאָמיר איבערגיין, אויב איר ווילט, צו אייער ענין.
כ'בין צו אייער דיספּאָזיציע, און מיר וועלן זיך שוין אָן ספק,
צו עפעס דערריידן. כ'האָב פאַר אייך געקראָגן אַ מעטריקע וועגן
געבורט פון אַ געוויסן סעמועל דשוואַרט און פאַרשידענע דאָקו-
מענטן, וואָס באַשטעטיקן די אידענטישקייט פון דערדאָזיקער
פּערזאָן. כ'האָב אייך איבערגעגעבן דידאָזיקע פּאַפּירן פון האַנט
צו האַנט, מיין טייערער הער גרוילט, נישט פאַרויסזעענדיק און
נישט ווילנדיק וויסן, וואָס פאַר אַ געברויך איר וועט פון זיי
מאַכן, מיט אַנדערע ווערטער אויף וואָס איר באַדאַרפט צו
האַבן דידאָזיקע פּאַפּירן. כ'האָב געטאָן, וואָס איך האָב געקאָנט
פּדי נאָר אייך צו טון אַ טובה.

— ווייטער — האָט גרוילט אים אָפּגעשטעלט אַנכמורנדיק
די ברעמען.

— האָט נאָר אַביסל געדולד — האָט דער אַלטער געזאָגט
אַביסלשקע געדולד!

ער האָט באַנעצט די לייפן מיט דעם ציונג און פאַר-
געזעצט:

— כ'האָב נישט געוואָלט טראַכטן און וויסן, וואָס פאַר
אַ אינטערעס איר האָט אין דעם, אַז איר זאָלט האָבן אין אייער
רשות די דאָקומענטן פון סעמועל דשוואַרט; איך בין נישט
נייגעריק, טייערסטער הער גרוילט, דאָס קאָנען שווייגן — איז
איינע פון די גרונט-מעלות פון מיין באַשיידענער פּראָפעסיע.
נאָר זייט זיך משער, אַז סעמועל דשוואַרט איז געשטאַרבן.
וואָס וואָלט דעמאָלט געווען!

— דער רוח זאָל עס נעמען! — האָט גרוילט אַ געשריי
געטאָן, — ווען ער וואָלט געשטאַרבן, וואָלט ער דאָך מער זיך
נישט צוריקגעקערט.

און ער האָט זיך שטאַרק צעלאַכט.

— האָט נאָר צייט אַביסעלע, — האָט דער אַלטער גע-
זאָגט, (פאַטראַכטנדיק די שפּילקעס, וואָס זענען געווען אַריי-
געשטעקט אין די אַרבל פון זיינע בנדים) — וואָרט אַביסל.
לָאָמיר אָננעמען, אַז אַ געוויסע פּערזאָן האָט אין איר רשות

סעמועל דזשוארטס א טויט-שיין, באשטעטיקט דורך א געהערי-
קער אינסטיטוציע, אָדער דורך א געהעריקן באַצמטן. יאָ, אַז
יענע פּערזאָן האָט אַן אַקט וועגן דעם טויט פון סעמועל
דזשוארט, וועלכער איז געשטאַרבן אין דזשערס. נישט איבער-
לאַזנדיק נאָך זיך קיין יורשים. און אַז דער אינהאַבער פונם
דאָזיקן דאָקומענט קאָן דעם דאָקומענט צושטעלן אין דער גע-
העריקער צייט.

גרויט האָט פּאַנאַנדערגעפירט זיינע גרויסע הענט.
ער איז געווען איבערראַשט און צעמישט דורכן פאַרראַט
פון זיין אַלטן שותף, וועלכער האָט זיך איצט הפנים געקליבן
צו מאַכן פאַר נישט ווירקלעך און ווערטלאז אַלע דאָקו-
מענטן, וועלכע ער האָט פאַר אים געקראָגן פאַר גרויסע געל-
טער.

— אַן כיטרעקייט. — האָט גרויט גראָב אַ זאָג געטאָן —
רייד גלייך, אן הינטערגעדאַנקן, דו הערסט?
דעם אַלטנס אייגעלעך האָבן אָנגעהויבן אומרויק צו
פינטלען, נאָר זיין שטים איז געווען אַ גאַנץ רויקע, ווען ער
האָט ווייטער אָנגעהויבן צו ריידן:

— כ'זאָג דאָס אַלץ אייך נאָר צוליב אייערע אייגענעם
נוצן נאָר זע, אַז איר זייט אויף מיר פּרוגו. לאַמיר זשע
אויפהערן וועגן דעם צו ריידן און זיך פּאַנאַנדערגיין אַלס גוטע
פריינט.

ער האָט זיך אויפגעהויבן און גענומען פונם אַלטן שרייב
טיש אויס ניסגובים אַן אָפּגעשיילט טעפּל מיט וואַסער, אין
וועלכן ס'איז געשטאַנען אַ בינטל בלימעלעך, פאַרגעס מיך
נישט.

— טוט אַ קוק, — האָט ער געזאָגט, אַוועקשטעלנדיק
צוריק דאָס טעפּל אויפן טיש, — כ'וועל אַ גאַנצן זומער האָבן
בלומען. יעדעס מאָל, ווען איך גיי דורך דעם טייך, קאַרטעריי
רייס איך אַן אינם שלוכט פיל, פאַרגעס מיך נישט. כ'קלייב
זיי צונויף אין בוקעטלעך אין וויקל זיי איין אין נאָו-
טיכל.

ער האָט פאַרזיכטיק אַ פיר געטאָן מיט דער האַנט איבער
די בלאַע-בלימעלעך, כדי אָפּצושאַקלען די פאַרוועלטקט געוואָרענע
קריינדעלעך.

— אויב מ'זאָל נאָר אויסרייסן דאָס שטענגל מיטן וואַרצל, —
האָט ער צוגעגעבן, — קאָן מען זיין זיכער, אַז דאָסדאָזיקע
געוויקס וועט לעבן אין וואַסער פּונקט ווי אויף דער ערד. אַ
גרויסער גאָט, איך האָב נישט קיין ווייב, האָב נישט קיין קינד
נישט קיין רינד, נישט קיין קאַץ, נישט קיין הונט בין אַזוי
איינזאַם; כ'מוז דאָך זיין צו עפעס צוגעבונדן: איך האָב ליב
ב'לומען.

גרויסט האָט נישט געהערט, וואָס דער אַלטער האָט גע-
רעדט; ער האָט זיך געביסן די ליפּן און געגריזשעט די נעגל.
דערנאָך איז ער אונטערגעשפרונגען צום אַלטן און האָט אַ גע-
שריי געטאָן:

— איר האָט דעם אַקט וועגן סעמועל דזשוואַרטס טויט.
גיט אַהער דעם אַקט, כ'באַדאַרף אים צו האָבן, אַזוי ווייל
איך!

רעלין האָט מיט פליכטיקן בליק אַ קוק געטאָן אויף זיין
טיש אויס ניסנבוים און אויפהייבנדיק פאַרזיכטיק דאָס טעפעלע
מיט די „פאַרגעס מיך נישט“, האָט ער עס אַוועקגעשטעלט
אויפן פריערדיקן אָרט. דערנאָך האָט ער זיך אַנידערגעזעצט און
זיך באַנעצט די ליפּן.

— וואַרט אַביסל, — האָט ער געזאָגט — וואַרט. כ'האָב
דעמדאָזיקן אַקט, און איך האָב אים נישט. ס'איז מעגלעך, אַז
איך קאָן אים ווייזן, נאָר ס'איז מעגלעך, אַז איך האָב אים
נישט אין מיין רשות. לאַמיר אַבער באַהאַנדלען דעם ענין,
אַננעמענדיק די השערה, אַז איך קאָן יאָ באַקומען דעם אַקט.
כ'האָב זיך דערוויסט גענוג שפעט, אַז הצר העוויילענד (ביי
וועמען איר געפינט זיך אויף אַ פּאָסטן שוין פיל יאָרן, נישט
אַזוי?) זוכט אַרום ווי מיט ליכט דעמדאָזיקן סעמועל דזשוואַרט.
נאַטירלעך איז דעריבער, וואָס איך האָב בדעה העוויילענדן אויך
צו זיין גוצלעך, מיין טייערער הער גרויסט. אים וועט זיין

זייער אָנגענעם צו באַקומען ידיעות וועגן דעמדאָזיקן אָרעמען
סעמוועל, וועלכער איז אויף אַזאַ יאָמערלעכן אופן געשטאַרבן
אין דזשערס.

רעלין האָט אויפגעהערט ווייטער צו ריידן, כדי צו באַאָ-
באַכטן זיין געגנער און זיך איבערצוצייגן, צי האָט ער אים
נישט אפשר צופיל צערייצט און אַריינגעבראַכט אין כעס.
נאָר גרוילט האָט רויק געענטפערט:

— אויב איר האָט געוואָלט שיקן דעמדאָזיקן אַקט מיין
בעל-הבית, וואָלט איר זיך געדאַרפט צואיילן. איצט איז שוין
נאָך אלעמען איצט איז ער שוין טויט, אָדער ער וועט אינגליכן
שטאַרבן.

דער אַלטיטשקער האָט מיט דער הילף פון זיין צונג
אויסגעשפרייט די לינקע באַק און אויסגעשטעלט זיינע גרינע
אויגן אויף גרוילטן מיט דער גאַנצער קראַפט פון זייער אַ גרוי-
טער שאַרפזיניקייט.

גרוילט האָט זיך פונם דאָזיקן בליק דערפילט זייער נישט
באַקוועם.

— אָרעמער הער העוילענד! — האָט זיך דער אַלטער
אָפגערופן — אָט דאָס איז עס אונדזער גאַנץ לעבן, מ'שטיינס
געזאַגט. אָבער ווי שטאַרק איר זייט זיכער, מיין טייערער
הער גרוילט, אינם טויט פון אייער בעל-הבית! ס'זענען הפנים
פאַראַן קרענק, אַ יעזוס, וואָס זייער אויסגאַנג קאָן מען פאַ-
רויסזען. יא, נאָר מיר דאַרפן זיך צוריק אומקערן צו אונדזער
צינין.

הער העוילענד לאָזט איבער יורשים, וועלכע ס'וועט אָן
זום ספוק, הנאה טאָן זיך צו דערוויסן, וואָס ס'איז פאַרגעקומען
מיטן פאַרשטאַרבנעם סעמוועל דזשואַרט. איך האָב נאָר איין
פאַרלאַנג, מיין גוטער הער גרוילט, — צו טאָן מענטן אַ
טובה.

גרוילט האָט זיך ווידער באַרויקט, די קנייטשן אויף זיינע
שלייפן האָבן זיך צונויפגעלייגט. אין עפעס אַזאַ מין כיטורע
שמייכלע.

— אָבער הער העווילענד, ירושים, — האָט ער זיך אָפּ-
גערוּפּן, — וועלן אייך נישט געבן קיין צוויי סו פאַר אייער
פאַפּירל. איר וואָלט באמת נעווען אַ מענטש, וואָס האָט נישט
אין זיין זיין אייגן נוצן, ווען איר וואָלט זיי צוגעשיקט
דאָסדאָזיקע פאַפּירל. וואָס פאַר אַ נוצן וואָלט איר פון דעם גע-
האַט? וואָס וואָלט אייך פון דעם אַרויסגעקומען? גיט עס מיר
כ'וועל אייך אפילו קאָנען פאַר דעם עפעס באַצאָלן, — שפע-
טער.

— האָט צייט, מיין ליבער גרוילט. דערציילט מיר אייער
עסקל. איר וויסט דאָך, אז דער אַלטער רעלן קאָן שווייגן.
ווען כ'וועל זיך דערוויסן, מיט וואָס דאָס עסקל שמעקט, וועל
איך זיך מישב זיין.

— כ'האָב אייך נישט וואָס צו דערציילן.

— אַ, גאָטעניג, איך ווייס, וואָס דאָס הייסט. איר זייט
נישט קיין דרייטער מענטש, נאָר איך וועל אייך אַרויסהעלפּן.
דעם פאַרשטאַרבענעם סעמועל דזשואַרט האָט דער אַרימער הע-
ווילענד אָפּגעשריבן אין זיין צואה אַ זייער גרויסע געלט-סומע.
האָבנדיק, אַ דאָנק מיר, דאָקומענטן, וואס באַשטעטיקן די פער-
זאָן פונם פאַרשטאַרבענעם אַנטיילנעמער אין דער צואה, פון
סעמועל דזשואַרט, הייסט עס, — וועט מען שוין קאָנען לייכט
געפינען אַ יוגנמאַן וואָס זאָל זיין, אַ בעלן און איינגיין פאַר אַ
גוטע באַלוינונג צום קומען צום ראַיענט פונם פאַרשטאַרבענעם
העווילענד אונטערן נאָמען פון סעמועל דזשואַרט, און מיט
אזא קוואַליפיקאַציע צו באַקומען די געלט-סומע וואָס מ'האָט
אים אָפּגעשריבן.

אַ, גאָט אין הימל, פאַרטיידיקט זיך נישט; געלט, דאַרף
נישט ליגן אומזיסט, עמיצער דאַרף פון זיי האָבן הנאה און
אזוי ווי דערדאָזיקער אַרעמער סעמועל האָט פאַרלוירן דעם
געשמאַק צום לעבן... אָבער, מיין בעסטער הער גרוילט, ווער
וועט אייך ערב זיין פאַר דער ערלעכקייט פונם אינטערגע-
שטעלטן סעמועל דזשואַרט? ווען ער וואָלט דאָס גאַנצע געלט
גריבערלאָזן פאַר זיך און נישט דערלאָזן, אז נאָך עמיצער זאָל

פון דעם כאָטש אַביסל געניסן, וואָלט עס פון זיין זייט געווען
איינער נישט אנטשטענדיק, נאָר פאַר אייך - זייער נישט אָנ-
גענעם. מ'דאַרף וועגן אַלץ זיך באַטראַכטן, יעדע זאך זיך באַ-
קלערן. וויפל געמיינקייט זענען מיר זיך אָן אַרום און אַרום דאָ
אינם דאָזיקן קלאַנגעכן וועלט. ערלעכקייט איז דאָ בכלל נישט
בנמצא. באַטראַכט זיך. זייט זיך מישב. איך ווינטש אייך נאָר
גוטס.

דער אַלטער האָט דורכגעשטופט דורך די ציין אַ שפּיצל
צונג אַזא דינגקס ווי ביי אַ יאָטשערצע, און האָט ווייטער
אַנגעהויבן:

- איך לערן אייך. אַ געלערנטער מענטש איז ווערט
אַזוי פיל. ווי צוויי נישט קיין געלערנטער. איך קאָן די פּערזאָן,
וועלכע האָט אין איר רשות דעם אַקט פון סעמועל דזשואַרטס
טויט. דערדאָזיקער מענטש איז נישט קיין קליינלעכער און נישט
קיין רויבער, ער וויל אויך נישט טון קיין רעה; ער איז
אַ משונהדיקער מענטש. אָט וואָס איך בין באַפאלמעכטיקט
אייך איבערצוגעבן אין זיין נאָמען:

זעט אַרויסצובאַקומען דעם חלק ירושה, וואָס איז אָפּ-
געשריבן געוואָרן פאַר סעמועל דזשואַרט און ווען איר וועט
דעמדאָזיקן חלק ירושה באַקומען, זאָלט איר יענע פּערזאָן,
וואָס באַזיצט דעם אַקט וועגן דזשואַרטס טויט, געבן אָן
אַנטשענדיקן חלק פון דער געלט סומע, וואָס איר וועט באַקו-
מען, און איבערגעבן דאָס געלט יענעם זאָלט איר דורך מיין
פאַרמיטלונג... איר דאַרפט יענעם געבן נישט קיין העלפט,
ניין... דאָס וואָלט געווען שוין צופיל; מ'טאָר נישט צופיל
אויסנוצן יענעם און אים עקספּלואַטירן... איר וועט יענעם געבן
דאָמיר זאָגן, אַ פרעמיע פון פּופציק פּראָצענט. ווען איר וועט
נישט איינגיין אויף אַזא אופן, צופרידן צו שטעלן יענע פּער-
זאָן, וועט זי, נישט הערנדיק מיינע עצות, פאַרעפנטלעכן דעם
אַקט, וואָס זי באַזיצט, און דאָס קאָן אויך פאַרשאַפן גרויסע
אומאַנעמלעכקייטן און צרות.

גרוילט איז בעת דערדאָזיקער אַנגער רעדע אָפּגעטרעטן

צוריק און זיך צוזאמענגעקארטשעט אין פינצטערן ווינקל. ער
האָט זיך אַ וואָרף געטאָן אויפן אַלטן, אים אַ כאַפּ געטאָן פאַר
דעם האַלדז און אַ געשריי געטאָן:

— גיב אַהער דעמדאָזיקן אַקט, דו פאַרך איינער, אַ נישט
וועל איך דיך באַלד דערשטיקן!

גרוילט איז אַריינגעפאַלן אין אַ שרעקלעכער משוגעת,
אַנשטויסנדיק זיך אויף אַזאַ מניעה, וועלכע ער האָט פריער
נישט אַרויסגעזען.

רעלין, אַ געלער און שטשוּפלער, אַ טרוקענער, וואָס
האַט איצט אויסגעזען, אַז אַט אַט טוט ער דעם לעצטן זיפן
און הויכט אויס זיין נשמה, — האָט פּלוצלינג באַקומען
ייגנטלעכע פחות און האָט אַנגעהויבן צו דערלאַנגען
גרוילטן שטאַרקע קלעפּ מיט אַ שרעקלעכער קראַפט און בייג-
זאַמקייט, וועלכע האָבן זיך ביי אים שוין לאַנג אַנטוויקלט
פון די שטענדיקע געשלעגערען מיט די מאַטראַסן, וואָס
פלעגן איע ברענגען, אויף צו פאַרזעצן, זייגערס, פּדי צו קאָ-
בען גיין אין שנעק אַריין. דעם אַלטנס ווידערשטאַנד האָט נאָך
פאַרשטאַרקט גרוילטן שרעקלעכן פּעס. אים איז אויף אַ רגע
פינצטער געוואָרן אין די אויגן און ער האָט אַרויסגעשלעפּט
אַ מעסער. דאָס איז געווען אַ שלעכט מעסער. מיט אַ שפּיץ,
מיט אַ שאַרף וועלכער איז געווען אַריינגעשטעלט אין אַ „הענטל“,
גרוילט פּלעגט דאָסדאָזיקע מעסער שטענדיק טראָגן מיט זיך
צו דער אַרבעט, דער אַלטער, גליטשנדיק זיך, פּדי זיך אַרויס-
צורייסן, איז אומגעפאַלן און ביים פאַלן האָט ער זיך דערלאַנגט
אַ קלאַפּ אינם ווינקל פון קאַמין און זיך פאַרווונדעט דעם
שטערן.

גרוילט, וועלכער איז אומגעפאַלן צוזאַמען מיטן אַלטן,
האַט, נישט אַרויסלאָזנדיק אים דערזעען זייער נאַענט פון זיך
תחילת אַ ווייסן ווונד-שניט אויף אים און דערנאָך — ווי
ס'האַט זיך פון אים שטאַרק אַ גאַס געטאָן בלוט. דאָסדאָזיקע
בלוט און דער געשריי, וואָס רעלין האָט אויפגעהויבן נאָך
הילף, האָבן גרוילטן, פון שרעק, געצווונגען, ער זאָל דעם אַלטן

דערלאנגען א קלאפ. מיט אן אויסערגעוויינטלעכער קלארקייט פון באוויסטזיין האָט גרולט אויסגעקליבן אן אָרט און אַריינ-געשטאָכן דאָס מעסער דעם אַלטן אין ברוסט אַריין. דערנאָך, אין משך פון אַ מינוט, וועלכע האָט זיך אים אויסגעוויזן פאַר אַן ענדלאָז-לאַנגע, האָט ער גאַרנישט געזען. דער אַלטער איז נאָך אַלץ געלעגן אונטער זיין פויסט, דרייענדיק מיט זיינע גרינע אויגן, עפנענדיק דאָס מויל און אַקעגנשטעלנדיק זיך מיט אַלע זיינע מוסקלען. דערנאָך, נאָך דערדאָזיקער מינוט, האָט ער, ענדלעך, אַרויסגעלאָזט גרולטן, זיך אַ וואָרף אָפּ געטאָן צוריק, האָט קראמפהאפט צונויפגעקוועשט און פאַנאַנ-דערגעקוועשט די פויסן, ווי ער וואָלט עפעס געכאַפט, און זיך אויפגעהערט צו רירן.

זיינע געזיכטס-שטריכן האָבן שוין נישט אויסגעדרוקט קיין שום ליידנשאַפטלעכס; ער האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט כּיטרע געלאַכט אין זיין שלאָף.

גרולט האָט מיטן שפיץ פון זיין מעסער אויפגעבראָכן דעם שלאָס פונם טיש און אָנגעהויבן זיך דאָרט צו גראַבלען. ער האָט איבערגעקליבן דו פאַפירן און דאָרט שטאַרק געניש-טערט. דער פלאַם פונם ליכט, וואָס איז שוין געווען כּמעט אויסגעברענט האָט געטאַנצט און אין שטוב איז געווען טויט שטייל אַזוי, אַז מ'האָט דייטלעך געהערט דאָס שאַרכן פון די מויו אונטער דער פּאָדלאַגע, וווּ זיי האָבן געהאַט אַ גאַנצע קאָלאָניע.

גרולט האָט געזוכט און זיך געגריבלט אין די פעק און פעקלעך פאַפירן, אין קאָפּערטן, ביוואַרן, אינם וועש און די טעקעס. ענדלעך האָט ער געפונען אַ הערב-פאַפיר און עס אַריינגערוקט אין טאש אַריין, אַרויסלאָזנדיק דערביי אַ טיפן זיפן. קלאָר ווי דער טאָג, אַז ער האָט געפונען דאָס, וואָס ער האָט אַזוי גיריק געזוכט. ער האָט פאַרלאָשן דאָס ליכט, וואָס האָט שטאַרק געטשאַדעט; דאָס פייער, אָנגעזעטיקט מיט אַ צע-שמאַלצענעם חלב, האָט זיך אים אַ וואָרף געטאָן אין פנים און אָפגעברייט די אויגלעפלעך, איידער ס'איז פאַרלאָשן

געוואָרן. דערנאָך האָט גרוֹלט, טאַפּנדיק מיט דער האַנט, גע-
פונען זיין היטל און איז אַרויסגעגאַנגען פון שטוב.
אויף די טרעפּ האָט ער זיך עטלעכע סעקונדן געקווענ-
קלט, איז אין דער שטיל אַרויפגעקראָכן איבערן לייטערל.
אויפן בוידעם און אַריינגערוקט זיין קאַפּ אין פענצטער, וואָס
איז אַרויסגעגאַנגען אויף דער גאַס.

ער האָט, לויט די אָפּשיינונגען פונם ליכט אויף דער
נאַסער ברוק, באַמערקט, אַז דאָס באַקאַלייגעוועלבל איז נישט
פאַרמאַכט. ער האָט זיך צוגעזעצט, אַראָפּלאָזנדיק זיך אויף די
פיס, און זיך גענומען וואַרטן. געוואַרט האָט ער לאַנג מיט אַ
ציטער אין די קני, מיט אַן איבערגעטרוקנטן האַלדז, מיט אַ
שווערקייט אין די שלייפּן, אויפציטערנדיק ביים קלענסטן גע-
רויש. ענדלעך, ווען אים האָט זיך אויסגעוויזן, אַז דאָס היז
און די גאַס שלאַפּן שטאַרק, האָט ער צוגעבוּנדן צום בלאַק,
וואָס איז געווען צוגעמאַכט צום בוידעם-פענצטער, אַ שטריק
מיט אַ האַק, מיט וועלכע דער קרעמער פלעגט זיך באַנוצן,
אויף אַרויפצושלעפּן משאות אויפן בוידעם, און האָט זיך
מיט אַ געשיקטקייט פון אַ מאַלפּע, אַראָפּגעלאָזט אויף דער
גאַס.

X

נאָכדעם ווי עלען האָט אָנגעהויבן געזונט ווערן נאָך איר קרענק, האָט זי געלעבט נאָר מיט איין טרוים; צו זיין מיט רענען, אים צו האַלטן און קיין מאָל אים נישט פאַר-לאָזן.

ער איז געווען איר מקלט, איר קראַפט. זי האָט פעסט געהאַפט, אַז די אָנפאַלן פון שרעק וועלן מיט איר מער נישט פאַרקומען, ווען זיי וועלן זיין צוזאַמען פאַרשלאָסן אין איין און דעמזעלבן צימער. זי וועט מיט אים חתונה האָבן, וועט לעבן שטיל, אין וואַרעמקייט, גוט באַשיצט, אין דער געזעל-שאַפט פון איר מאַן און פאַטער. איר גאַנצע אומשוילדיקע פאַרגאַנגענהייט איז געווען פאַרבונדן מיט דידאָזיקע צוויי מענטשן. ניין, ניין! קיין בייזע חלומות וועלן מער זיך נישט דורכשלייכן איר צוקאָפּנס, וועלכע זי וועט זיך פאַרשאַפן מיט אַזאַ ליבצ.

זי האָט גאָרנישט געוויסט וועגן די קלאַנגען, וואָס זענען געווען פאַרשפּרייט אין קוואַרטאַל וועגן איר אין צוזאַמענהאַנג מיטן טויט פון איר מאַן.

וואָס אָנבאַלאַנגט העוילענדס צואה, איז דערדאָזיקער אַקט געעפנט און איבערגעלייענט געוואָרן אין קעגנוואַרט פון די יורשים, וועלכע האָבן נישט געפונען קיין שום סיבה צו וואָס פאַראַ גישט איז פרעטענציעס. ס'איז נישט געווען קיין

שום סיבה צו וואָס פאַר נישט איז מיספּאַרשטענדניש און די יורשים האָבן די צואה אַקצעפטירט.

לויט דער צואה, האָט דער פאַרשטאַרבענער העוילענד איבערגעלאָזט זיין פרוי, געבוירן פעלער זיין גאַנץ פאַרמעגן, באַוועגלעכע און נישט באַוועגלעכע גוטער, אויף איר גאַנץ לעבן, בתנאי, אַז נאָך איר טויט זאָל דאָס גאַנצע פאַרמעגן איבערגיין צו זשאָרוש העוילענד.

דעם פאַרשטאַרבענעם פלעמעניק, אָדער צו זיינע דירעקטע יורשים, אויב אַזעלכע וועלן נאָר ביי אים געבוירן ווערן.

דער פאַרשטאַרבענער האָט אין זיין צואה אויסגעדריקט זיין ווונטש אַז דער אפּוטרופּס איבער דזשארזש העוילענדס פאַרמעגן, ביז ער וועט ווערן פּויליאַריק, זאָל זיין דעם פאַר-שטאַרבענעם גוטער פריינט, דער חשובער באַנקיר טשער-סימפּסאָן אין פאַריז.

טשארל סימפּסאָן האָט אָפּער נישט געקאָנט איבערנעמען אויף זיך די דאָזיקע פליכט צוליב דעם, וואָס דער מאַרך פון חוט-השדרה איז אים פאַראַלזירט געוואָרן גאַכדעם ווי ער איז אַראָפּגעפאַלן פון אַ פּערד.

דערוויסנדיק זיך וועגן דערדאָזיקער שווערקייט, איז פעלערן אַרויף אויפן געדאַנק צו מאַכן פאַר מעגלעך אַז ער זאָל ווערן אַ ממלא מקום פונם באַנקיר.

אים איז איינגעפאַלן זיך צו באַמיען און זען, אַז ס'זאָל אָנגענומען ווערן זיין אפּוטרופּסות איבערן יינגן דזשארזש העוילענד און זיין פאַרמעגן.

ביי פאַרשידענע אומשטענדן פלעגט ער אַרויסווייזן אַ זייער לעבשאַפטן אינטערעס צום צושטאַנד פונם מינדעריאַריקן: וואָס ער טוט, ווי אַזוי ער לערנט זיך א. א. א. וו.

אַמאָל, נאָך מיטאַק, ווען מ'האַט אים דערלאָנגט קאַניאַק און ציגאַרן, האָט ער צו זיין טאַכטער געזאָגט:

— דאָסדאָזיקע קינד אינטערעסירט מיך אַזוי, פונקט ווי ער וואָלט געווען מיין אייגענער זון.

ב'קאן באַרנישט מיט זיך טאָן, זיך נישט גובר זיין כ'האַב
צו אים אָן אמת פאָטערלעך געפיל, אַזאָ געפיל קאָן מען נישט
גובר זיין.

אַראָפלאָזנדיק אַ גאַנצע פיראַמידע צוקער אין זיין קאווע
האַט ער ווייטער אָנגעהויבן ריידן:
— כ'ווייס אַליין נישט, וואָס איך בין נישט גרייט אַלץ צו
טאָן פאַרן דאָזיקן קינד.

ער האָט זיך פאַרקוקט אויף דער צוקערדיקער פיראַמי-
דע, וועלכע האָט זיך אַראָפגעזעצט צום טעצל, און האָט מע-
לאַנכאַליש אַ שמייכל געטאָן זעענדיק ווי דער צוקער צעגייט
זיך — פונקט ווי צוזאַמען מיטן צוקער וואָלט זיך צעגאַנגען
זיין זיסע האָפּענונג צו זיין נוצלעך דעם יינגן זשאָרזש העווי-
לענדן.

דערנאָך האָט ער איינגעשלאָנגען דעם סיראַפּ, וואָס האט
זיך געבילדעט דורכן צעגאַנגענעם צוקער און ווידער אַ
שמייכל געטאָן.

עלען האָט אויף אים געקוקט מיט אומרו. זי האָט זיך
אָנגעשטויסן, וואָס איר פאָטער האָט בדעה און קלייבט זיך איר
פאַרצולייגן.
אויסטריןקענדיק אַ קעלישקל קאַניאַק, האָט ער גע-

זאָגט:

— דער דאָזיקער ארעמער סימפּסאָן איז אַראָפּגעפאַלן פון
פּערד אויף זייער אַ שליממזלדיקן אופן. אָט אַזוי איז שוין
אונדזער גאַנץ לעבן. אַזאָ ווערט האָט שוין אונדזער זינדיק
לעבן. ערשט מיט אַ חודש צוריק איז ער נאָך געווען פול מיט
געזונט און פאַרשטאַנד. פריש און געזונט נאָך געווען און איצט
איז ער געוואָרן אַ אידיאָט... איבעריקנס, זאגנדיק, אַז ער איז
געווען פול מיט פאַרשטאַנד, בין איך מגום. קיין איבעריק קלוי-
גער און פאַרשטענדלעכער איז ער קיינמאָל נישט געווען און
האַט קיינמאָל נישט געקאָנט פירן די געשעפטן אין אַ ברייטן
מאַסשטאַב. דאָס איז געווען אַ פּחדנישער מח. ער פלעגט מורא
האַבן צו ריזיקירן.

אין פעלער האָט פאַרייכערט אַ ציגאַר, אָננעמענדיק אַ
שטאַלצע פּאָזע. ער אַליין פּלעגט שוין קיינמאָל נישט מורא
האַבן צו ריזיקירן און ווי אַזוי נאָך ריזיקירן! אַזאָ חסרון האָט
ער געהאַט.

עלען, ס'ווייזט אויס, אַ פאַרשעמטע, האָט געשוויגן.
איר פּאָטער האָט גערייכערט און געשוויגן, און אָנגעטאָן
אין שוואַרצן, אַ קאַרעקטער, מאַסיווער, אינם רויך פון זיין צי-
גאַר ענלעך צו אַ העלד אין די וואַלקן, — האָט מיט זיך
פאַרקערפערט אָן אפּאטעאזע פון אַ פינאַנסיסט.

ער האָט ווייטער גערעדט:

— דער דאָזיקער סימפּסאָן איז געווען אַ מענטש מיט
זייער אַ קאָלטער נשמה, זייער אַ טרוקענער. איך צווייפל, צי
ער וואָלט ווען עס איז זיך באַצויגן צו אונדזער זשאַרזשן מיט
אָן עכט פּאָטערלעכן מיטלייד.

דערנאָך, נאָך אַזאָ לאַנגער הקדמה, נישט קענענדיק וויי-
טער זיך איינהאַלטן, איז ער אַוועק גלייך צו זיין ציל.

ער האָט אַליין דיקטירט עלענען אַ בריוו אין וועלכן
זי האָט אַליין פאַרגעלייגט די מיטגלידער פון יתומים-געריכט
אַלס אפיטרופּוס איבער זשאַרזש העווילענדס פאַרמעגן.

שטייענדיק מיט אַ הויך אויפגעהויבענעם קאָפּ, האָט ער,
אַלס צייכן פון מאַכט, געטייטלט מיטן ווייז-פינגער אויף דער
אָנגעהויבענער זייט פון בריוו, און געזאָגט:

— שרייב, מיין קינד, שרייב.

„איך בין זיכער, אַז מיין מאַן וואָלט געפּעלן געווען דער-
דאָזיקער אויסוואַל און ער וואָלט אויף דעם געגעבן זיין
הסכמה“.

זי האָט געפילט וואַקלענישן פאַרן דאָזיקן אומגעהייערן
לייגן, האָט נישט געוואָלט שרייבן אַזוי, נאָר אויפהייבנדיק די
אויגן אויפן פּאָטער, האָט זי דערזען אויף זיין שטערן אַזאָ
רויקייט, אויפן פנים אַזאָ זיכערקייט, אין זיין גאַנצער פיגור
אַזאָ ווירדע, אַז זי האָט געהאַרכזאַם אָנגעשריבן דאָס, וואָס ער
האָט איר פאַרדיקטירט.

פעלער האָט ממש געשיינט פון נחת.
ער האָט אַליין אָפגעטרעגן דעם בריח אויף דער
פּאַסט.

בלייבנדיק אַליין, האָט עלען דערפילט אַ שרעק און אַ
חרפה צעליבן באַוווּסטזיין, אַז זי האָט פאַרראַטן דעם פאַר-
שטאַרבענעם מאַן, אַז זי האָט געהאַנדלט קעגן זיין ווילן. זי
האָט אַ טראַכט געטאַן: וואָס וואָלט געווען, ווען ער וואָלט
זיך פון דאָרט צוריקגעקערט!... איר מאַן האָט דאָך אַזוי
פיינט געהאַט איר פּאַטער, געהאַלטן אים פאַר אַ מענטשן,
וואָס פאַרדינט נישט דעם מינדסטן צוטרוי און דאָ קומט זי
און לייגט אַרויף אויף אים אַזאַ פאַראַנטפּאַרטלעכן פּונקט,
טרויט אים אָן אַזאַ וויכטיקן ענין, וואָס אויף דעם זענען ראַזי
נאָר די ערלעכסטע מענטשן. מיט אַן איידעלן פליכט-געפיל,
פון וועלכן איר פּאַטער איז ווידער אַזוי ווייט. דאָ האָט עלען
זיך ווידער דערמאנט, ווי איר מאַן פלעגט שרעקלעך פיינט
האַבן איר פּאַטער. און ווי אויפצולעהעיס איז איר פאַר-
שטאַרבענער מאַן געשטאַנען איצט פאַר איר ווי אַ לעבעדיקער.
זיין פנים, וואָס האָט גאַרנישט אויסגעדריקט, האָט געהאַט אויף
זיך ווי פריער, דעם סוד פון זיין געדאַנק. עלען האָט גוט
פאַרשטאַנען, אַז זי זעט איצט איר מאַן נאָר אין איר
פּאַנטאַניע נאָר זי האָט דאָך נישט געקאַנט אַליין נישט
זען.

פעלער האָט אַ גאַנצע נאַכט נישט געקאַנט איינשלאָפן.
אין קאַפּ האַבן זיך ביי אים שטורמיש געדרייט פאַרשי-
דענע געדאַנקען. ער האָט זיך געדרייט אויף זיין געלעגער
און פון דערדאָזיקער באַוועגונג האַבן יעדע רגע געקלונגען
דאָס געלישקל און קאראַפקע, וואָס זענען געווען אַוועקגעשטעלט
אויף זיין נאַכטטיש פון רויטן האַלץ, נעבן זיין פייקע, לייכ-
טער און בריילן. דערדאָזיקער זילבערנער קלאַנג האָט האַר-
מאַניש אַקקאַמפּאַנירט מיט זיינע געדאַנקען. די צוקונפטיקע
פאַראַרדנונגען, וועלכע ער וועט אַרויסגעגעבן אַלס אפּוטרופּוס
האַבן אים שוין איצט אַריינגעגעבן אַ זעלבסטאַכטונג און דאָס

איז נאך נישט אלץ. זיינע פלענער אויף דער צוקונפט זענען אױעק פיל ווייטער פון דער ראָל פון אַן אפּוטרוּפּוס. ער האָט געהאַט נאָך אַ ווייטגייענדיקערן פּלאַן. ער האָט גע- האָפּט צו געפינען אין דער פּערזאָן פון זיין טאָכטער אַ גע- האָרזאָמען קאָפיטאַליסט, וואָס זאָל זיך באַטייליקן אין אַ גרוי- סער אונטערנעמונג, אין וועלכער ער וועט, נאַטירלעך שפּילן די וויכטיקסטע ראָל און זיין איר קאַפּ און איר נשמה. דאָן וועט ער ענדלעך קאָנען פאַרווירקלעכן זיין גרויסע אונטערנעמונג, דעם טרויער פון זיין לעבן, ער וועט ברענגען אויף דער וועלט די פּרוכט פון זיין קאַפּ-אַרבעט, וועלכע האָט אים געקאָסט אַזוי פיל שלאָפּאַזע נעכט: „צוטרוי, אַ לייגעזעלשאַפט אונ- טער משפּנות.“ מיטן פּלאַן וועגן גרינדן אַזאַ געזעלשאַפט גייט שוין פּעלער אַרום יאָרן-לאַנג און דערדאָזיקער פּלאַן איז, ווי געזאָגט, געווען „דער טרוים פון זיין לעבן“. די רעגירונג וועט געוויס באַשטעטיקן דידאָזיקע געזעלשאַפט, וועלכע וועט זיך גרינדן אויף פּעסטע קאָפיטאַליסטישע יסודות. די ליסטע פון די מיטגלידער פון ראָט, צונויפגעשטעלט פון הויך אָנגעזעענע און טיטולירטע פּערזענלעכקייטן, וועט אַריינגעבן אַ צוטרוי דער רעגירונג.

אין דערדאָזיקער רגע האָט פאַרן טרוימערישן הער פּע- לער אַ מינע געטאָן אין די פאַרהאַנגען פון זיין געלעגער דער שרעקלעכער שאָטן פּונע „פּעניקס פון דער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע“.

ער האָט דערשפּירט, ווי אויפן שטערן איז ביי אים אַרויסגעטרעטן אַ קאַלטער שווייס, נישט קוקנדיק, וואָס ער איז געווען צוגעדעקט מיט אַ געדיכטער פּערענע נאָר פּעלער האָט פאַריאָגט דידאָזיקע חוצפהדיקער וויזיע.

ער האָט ווידער אָנגעהויבן אַריינקוקן אין דער צו- קונפט.

ער האָט געפונען פאַר דער געזעלשאַפט „צוטרוי“ אַן עפעקטפולן עמבּלעם: צוויי הצנט און אייבּ-אַרבל פון שפיצן וואָס האַלטן זיך איינע די אַנדערע אין חברשאַפט. ער האָט

שוין געזען דאָסדאָזיקע סימבאָלישע געשטאַלט אָפגעדרוקט אױן
די צירקולאַרן און מודעות אױסגראַווירט אױף קױטאַנציעס,
וועקסלען, באַנעס, טשעקן, אַקציעס און אָבליגאַציעס. און אױס-
געהאַקט אױף אַ שטיין, אױפן סאַמען מיטן פראַנט פון דער
געבױדע, וועלכע די „צוטרוי“ וועט פאַרנעמען, אױן שכינות
מיט דער נױער אָפערע, וױל די „צוטרוי“ וועט אױמבאַדינגט
קױפן אַ נחלה אױן יענעם קױאַרטאַל, וווּ די אָפערע געפינט זיך,
און וועט דאָרט אױפבויען איר אױגן הױז.
די ערשטע שטראַלן פון דער אױפגעאַנגענער זון זענען
דורך די שטארן אַרױנגעדרינגען אױן פעלערס שלאַפצימער, און
ער האָט באַמערקט נישט קױן באַצאָלטע רעכענונגען, וואָס
זענען געווען צעזױט און פאַנדערגעוואָרפן אױבער די טישן,
רעכענונגען פון די שוסטערס אױן רעסטאראַטארן.

XI

צומאָרגנס נאָכן מיטאַק ביי ברעוואַלן, האָט לאַנמאר, עסנדיק פרישטיק אין צוקערניע, דורכגעקוקט די צייטונג. צו-קומענדיק צו אַ שפּאַלט כראָניק, וועלכע איז געווען אונטערגע-שריבן „ספעקטאטאָר“ (ער האָט געוויסט, אַז דאָס איז בוטייעס פסעוודאָנים), האָט ער אָנגעכמורעט די ברעמען, לייענענדיק פאַלגנדע נאָטיץ:

„ס'איז אַוועק פון דער וועלט נאָך אַ אונטערנאַציאָנאַלער זאַנדערלינג. הער מערטין העוילענד, וועלכער איז נעכטן געבראַכט געוואָרן צום אייביקן רו, האָט איבערגעלאָזט אין זיין פרעכטיקן הויז אויפן לאַטור-מאַבור בולוואַר אַן אויסטערלישע קאַלעקציע — עטלעכע טויזנט פלעשער, וואָס אַנטהאַלטן אין זיך וואַסער פון אַלע טייכן, טייכלעך, קאַנאַלן, קוואַלן און וואַסערפאַלן פון דער גאַרער וועלט. העוילענד האָט זיך אויך אויסגעצייכנט מיט זיין וואַלטעטיקער אַרבעט, פונקט ווי מיט זיינע קאַלעקציעס. זיין טויט, וועלכער וועט זיך שמערצלעך אַפרופן אויף די אַרעמע לייט פונם איינזאמיקן קוואַרטל איז, הפנים, אַ פּועל-יוצא דערפון, וואָס העוילענד האָט צופיל און צו אַפט באַנוצט בעלאדאן, מיט וועלכער ער פלעגט זיך קו-רירן פון רעוואַטיוזם, וואָס האָט אים שטאַרק געקוועלט. אַזוי לפיחות, איז די מיינונג פון די אָנגעזעענסטע פארשטייער פון דער וויסנשאַפט, ביי וועלכע דער פאַרשטאַרבנער האָט זיך געהיילט: מיר זענען גליקלעך, וואָס מיר זענען אויף אַזוי

פ' אינפארמירט וועגן העוילענדס טויט, אז מיר האָבן די מעגלעכקייט צוצוגעבן דעמדאָזיקן טרויעריקן פּאַקט זיינע ריכטי-קע סיבות".

די לעצטע שורות פון דערדאָזיקער נאָטיץ האָבן לאַנמארן שטאַרק אויפגערעגט. ער האָט זיך געגעבן דאָס וואָרט צו דערלאָנגען מיט אַ קאַנטשיק זיין פריינט בוטייע איבערן פנים: אַ שאָד נאָר, וואָס „כיוויס נאָר גישט - אַ ווו דערדאָזיקער לאָבוס געפינט זיך איצט"! - האָט ער אויסגע-שריגן אין גרעסטן פעס און אומגעדולד.

דער העכסט אויפגעבראַכטער לאַנמאר איז אַוועק אין רעדאַקציע אים אָפצוהוכן און אים באַגעגנט אין קאָרידאָר צווישן אַ קאַטשקע פון בראַנז און אַ טייבל פון אַ ראַזיקן מאַרמאָר, וועלכע זענען געזעסן איינע אויף אַ קעסטל פון בריוו, און די אַנדערע אויף אַ קעסטל פון מאַגוסקריפטן.

די גוטמוטיקע און פאַרחידושטע פּיזיאָנאַמיע פונם דיקן רעפערטואַר האָט מיטאַמאָל אַנטוואָפנט לאַנמארן אין זיין גאַנ-צער פעס איז מיטאַמאָל אויסגעלאָשן געוואָרן. ער האָט זיך פּלוצלינג דערמאָנט אין דער צייט, ווען בוטייע פלעגט ביי אים גנבענען פון דער באַנק, ווו זיי זענען ביידע געזעסן אין דער שולע, איבערזעצונגען, פּדי רויק זיי איבערצושרייבן און צושטעלן דעם לערער אַלס זיינע אייגענע. דערמאָנענדיק זיך אין דעם, איז לאַנמאר ווייכער געוואָרן און פון זיין פריער-דיקן פעס איז שוין גישט געבליבן קיין שפור.

אַ שמייכל טוענדיק ביים באַגעגענען זיין אַלטן חבר, האָט בוטייע אַ געשריי געטאָן:

- נשמהלע מיינס! דו עסט היינט מיטאָק מיט מיר ביי ברעוואָלן. דאָס איז אַ באַשלאָסענע זאַך. איך פאָר באַשטעטיקן אין זיין אַמט דעם הויפּטראַבינער (רב הכולל).

לאַנמאר האָט אים פאַרשטעלט דעם וועג, אים אַ רויק נעטאָן די צעקנייטשטע צייטונג אונטער דער נאָז און נעזאָגט:

- וואָס הייסט די לעצטע פּראָזע פון דיין נאָטיץ? ווער

האט עס, לויט דיינע ידיעות, צוגעגעבן העווילענדס טויט
נישט קיין געהעריקע פראָאָרציע וואָס האָט מען חושד געווען?
און וועמען האָט מען חושד געווען? זאָג.

בוטייע האָט איבערגעפירט זיינע פּוּלשטענדיקע רונדע
אויגן פון לאַנמארן אויף דער צייטונג. דערנאָך האָט ער גע-
ענטפערט מיט אַ קלאַרער אָפּנהאַרציקייט,

— כ'וועל דיר זאָגן, נשמהלע מיינס, כ'וועל דיר דער-
צייילן. כ'האָב עס אָפּגעדרוקט, כדי עו לָאָן אַ קלאַנג — דאָס
איז אַלץ. און באַמערק, ווי כ'האָב עס געטאָן אַלץ אין דער
מאָס, נישט מגוז געווען! איך בין פּיקאַנט און קאָמפּראַמיטיר
נישט קיין מענטשן אומזיסט און אומנישט. דאָס דאַרף מען
קאָנען. אַלזאָ, עס איז באַשלאָסן: היינט עסן מיר מיטאַק ביי
העלדערן, דו הערסט?

לָאָנמאר, א אנטוואָפנטער, האָט אַ קוועטש געטאָן מיט
די פלייצעס און האָט זיך אויסגעדרייט צו אים מיטן רוקן.
געשאַקלט דורך פאַרשידענע אינערלעכע באַוועגונגען, האָט ער
זיך געפונען אין אַ שטאַרקער נערוועישער צערייצונג. ער איז
אַריינגעפאַלן אין אַ שרעקלעכן פעס און באַלד נאָכדעם אין
אַ רחמים און האָט זיך בכלל געפילט, אַז ער איז גרייט צו
פאַגין אַ אומזין. ער האָט געליבט עלענען, אין דעם איז
נישט געווען קיין ספק, און דידאַזיקע ליבע האָט אָנגעהויבן
אים אַריינצוברענגען אין אַ אומרו. אונטערן איינפלוס פון
אויפּרעגונג, אין וועלכער עס זענען געבראַכט געוואָרן אַלע
זיינע פעיקייטן, דורכן דאָזיקן געפיל צו עלענען, האָט ער
פאַר איין וואָך אָנגעשריבן אַן אַרטיקל פאַר דער „מעדיצינישער
צייטונג“, האָט פארפאַסט זיין ערשטן סאָנעט „און על רנל
אחת“ שטאַרק נאָענט געוואָרן מיט אַ בלומען-פאַרקויפערין אויף
אַ עפנטלעכן באַל, דערביי האָט ער אויף איר אויסגעגעבן
אַ געלט-סומע, וואָס עס באַטרעפט זיין פענסיע פון דריי
חדשים. דערנאָך זענען אים דאָס אַרטיקל, דער סאָנעט און די

בלומען-פארקויפערין פארגעקומען אומגעלומפערט און נודנע.
נאך אַ וואַך צייט האָט ער זיך אזוי אָפגעקוועלט אַ שטארק
צערריצטער און אין איין העלן טאָג איז ער גלייך אַוועק אויפן
בולוואַר לאַטור-מאַבור אין עלענס שיין הויז. ס'איז אַריבער
גענוג צייט, אַז ער זאָל שוין קאָנען אין אַ אַנשטענדיקער פּאַרם
אויסדריקן דער אלמנה זיין מיטגעפיל.

ווען ער האָט ווידער דערזען די קראַטעס אין דערלענג
פון דער גאַס, דעם פּאַראַד-אַריינגאַנג טיף אין הויף, דאָס
פאדערצימער מיטן פּאַיאָנס-אויזן, האָט זיך אים אויסגעוויזן,
אַז ער איז שוין דאָ נישט געווען קיין גאַנצע הונדערט. וואָר
ער איז געווען מיד, פונקט ווי ער וואָלט אָפגעלעבט עטלעכע
לעבנס.

עטלעכע מינוט האָט ער געוואַרט. אויף עלענען איך
גאַסטצימער. ווען זי האָט זיך באַוויזן פאַר אים, איצט שוין
אַביסל אַ דיקלעכע און אַ בלאַסע אין אירע טרויער-מלבישים,
האָט זיך אים אויסגעוויזן, אַז ער זעט זי דאָס ערשטע
מאָל.

זייט זי איז געווינט געוואָרן, האָט זי אָנגעהויבן דיק צו
ווערן און די באַקן אירע זענען געווארן גענוג שטייף. נאָר
זעננדיק זי, האָט ער די גאַנצע צייט איבערגעלעבט אַ מחיהדיק
געפיל פון נייקייט.

אין עלענס אויגן, אונטער די גאָלדענע לאַקנס, וואָס
האָבן זיך אַראָפגעלאָזט אויפן שטערן, האָט געבלאָנדזשעט אַ
ליבלעכער און נישט קלאַרער שמייכל. זי האָט אָנגעהויבן ריידן די
ערשטע. פון אַ פאַר געוויינטלעכע ווערטער, פון אַ קלייניקייט,
וואָס זי האָט געזאָגט, האָט ער אַ ציטער געטאָן און געענטפערט
נישט צו דער זאך.

באהערשנדיק זיך אין אַ גרויסער מאַס, האָט זי הנאה
געהאַט דערפון, וואָס זי האָט אים אַריינגעבראַכט אין פאַר-
לעגנהייט.

ער האָט אין נישט קיין באַשטימטע אויסדריקן באַרירט די טרויעריקע זכרונות פון נישט לאַנג; דערנאָך איז ער איבער אַ באַקוועמען „באַרג אַראָפּ“ אַריבער צו אַ געשפרעך וועגן דער צוק-נפט.

זי האָט, לויט איר ווערט אויפגעהערט לייב צו האָבן די „אייבערשטע פון שטייכל“, — די העכערע געזעלשאַפט. זי האָט אים געפרעגט, מיט וואָס ער האָט בדעה זיך צו באַשעפטיקן להבא. ער האָט איר דערציילט, אַז ער האָט געוואָלט פרוּוון זיין גליק אין פּרוּוואַטער פּראַקטיק; דער פּאָטער זיינער איז געווען גרייט אים אויסצובאַרגן געלט, וואָס זענען נייטיק אויף צו בויען אַ געהעריקע וווינונג מיט אַ קאַבינעט איר איז דעדדאָזיקער פּלאַן געפעלן געוואָרן: אין סין-דזשעמס און אין ניי-פּאַרק האָט זי געהאַט באַקאַנטשאַפטן, וועלכע וואָלטן געקאַנט געבן דעם יינגן דאַקטאָר אַ סאַלידע פּראַקטיק. צוואַנגדיק אים שטיצע, האָט זי, אויף אַזאַ אופן, גענומען אויף זיך זיין גורל. זי גופא האָט, לויט אירע ווערטער, אַליין נישט געוואוסט, וואָס זי וועט טאָן און מיט וואָס זי וועט זיך באַשעפטיקן. זי האָט דערביי באַמערקט, זאָגנדיק אַ קליינעם לייגן צוליב טאַקטישע טעמים, אַז די ירושה פון איר מאַן, וועלכע ער האָט איר אָפּגעשריבן אויף צו באַנוצן זיך מיט זיין פאַרמעגן און איז באַלאַסטעט מיט התחייבותן, האָט זי באַוואָרנט מיט אַ סך קלענערן עשירות, ווי מ'וואָלט געקאַנט מיינען. זי האָט אים אויף קאַטאַ-וועס געפרעגט:

— אויב איך וועל ווערן אַן אַרעמע פרוי, וועט איר מיך נישט אויסמיידן?

ער האָט געהאַט גענוג טאַקט און געשמאַק אויף דעם נאָר נישט צו ענטפערן.

זיי האָבן זיך איינער פון דעם אַנדערן נישט גע-וואָנט קיין איין צאָרט וואַרט. נאָר יעדער הויך פון זייער מויל איז געווען פּלאַם-פייער.

זיי האָבן קוים געאַטעמט; האָבן זיך געפילט שווימע-
דיק און אַ מחיהדיקער פייכקייט, וואָס האָט זיי שווער געמאַכט
דאָס אַטעמען.

זי האָט געזאָגט, אַז איר איז דושנע.

ער האָט זי גענומען פאַר דער האַנט, שוואַך זי צונויפ-
דריקנדיק, און זי האָט די האַנט נישט אַוועקגענומען. זיי האָבן
אַליין נישט געוווּסט, וואָס זיי טוען. און ביידער האָבן געהאַט
אַ ווונש צו שטאַרבן.

נאָר דאָס באַוווּסטזיין פון דער ווירקלעכקייט האָט זיך
צוריקגעקערט צו עלענען. זי האָט באַפרייט איר האַנט פון
זיינער. אַ שאַטן האָט זיך אַריבערגעטראָגן איבער איר שטערן.
זי האָט זיך פאַרטראַכט אויף אַ רגע און געזאָגט:

— פיל זענען פאַראַן זאַכן, וועלכע איך האָב אָפגעטאַ
און וועלכע איך וועל מער נישט טאָן. איך גופא בין בעסער
ווי מיין לעבן.

ביי די דאָזיקע ווערטער, וועלכע האָבן אַ ריר געטאָן אין
זייער נשמה אַלע דרעמליקע וואַסערן פון זכרונות, האָט זיך
אָפגעקערט אָן אַ זייט און איינגעהאַלטן די טרערן, וועלכע
האָבן ביי אים שיער שיער נישט אַרויסגעטרעטן אויף די אויגן
איצט האָט זי, אין איר ריי, אים גענומען פאַר דער
האַנט.

זיי האָבן דערהערט אין פאָדערצימער טריט.

— פריינט מיינער, פריינט מיינער, — האָט זי אים גע-
פליסטערט און נישט פאַרענדיקנדיק דאָס, וואָס זי האָט גע-
וואָלט זאָגן, איז זי אָפגעגאַנגען אויף עטלעכע טריט און זיך
אַראָפגעלאָזט אין פאַטעל.

הער פעלער, סקריפענדיק מיט די שטיוול, איז אַריינגעקו-
מען אין גאַסט-צימער און האָט אַ דרוק געטאָן די האַנט דעם
דאָקטאָר. ער האָט זיך אָנגעהויבן דערמאנען וועגן אַמאָליקע
אָוונטן אויף דער גאַס ניי-דע-פטי-שאַן.

— איר זייט ביי אונדז דערצויגן נעוואָרן, — האָט ער
דענען געזאָגט — ביי אונדז זיך אויספאַרמירט; איר זייט
דעריבער אונדזער זון און איך האָלט אייך פאַר אַן אייגענעם-
און מ'דאַרף זאָגן דעם אמת, — ביי מיר אין הויז זענען פאַר
אייזערע אויגן פאַרבייגעגאַנגען פיל טשעקאַווע טיפן. דאָס איז
פאַר אייך געווען אַ שול פון באַאַבאַכטונג. הייסט עס, אַז
איר זייט געשווומען איבער די ימים און געמאַכט אַ לאַנגע
דייזע אַהין און צוריק? אַך, ימעלע!

און פעלער האָט אָנגעהויבן ריידן וועגן דער גרענעצלאַך-
זיקייט און מאַעסטעטישקייט פינעם אַקעצן און איז דערביי
געוואָרן שטאַרק אויפגערעגט. דערנאָך האָט ער ביים דאָקטאָר
געבעטן, ער זאָל אים דערלויבן איבערלייענען די אָנגעקומענע
פּאָסט און זיך פאַרנעמען מיט זיין קאַרעספּאָנדענץ.

אַנידערזעצנדיק זיך פאַרן טיש, האָט ער געלייענט די
פּאַפּירן, צופּייפנדיק און צוהוסנדיק דערביי, מיט דעם פּלעגט
פעלער אויסדרוקן זיין פאַראַכטונג אָדער אומגעדולד.

צוגעבנדיק זיין פיגור, זיינע פּאַפּירן, זיינע צייטונגען די
גאַנצע וויכטיקייט און ערנסטקייט, אויף וועלכע ער איז נאָר
געווען פעיק האָט ער דאָ געמאַכט אַן אָנשטעל פון אַ מענטשן,
וואָס איז אָנגעשטרענגט ביז גער, און דאָ — פון אַ מענטשן,
וואָס באַצייט זיך זייער גלייכגילטיק צום ענין, וואָס ער באַ-
האַנדלט.

עלען און רענע האָבן שווינגנדיק געקוקט איינער אויפן
אַנדערן און זיי האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז זיי זענען געווען
איינע אַליין אויף דער גאַנצער וועלט.

ענדלעך האָט פעלער אָנגעהויבן צו סקריפן מיט דער
פּעדער עטלעכע בלעטלעך פּאַפּיר, ער האָט זיך מיט אַ קנאַקעריי
אונטערגעשריבן; האט, ווי ביי זיך אין דער היים, אָנגעקלונגען
און ווען די דינסט איז אַריינגעקומען, האָט ער געהייסן אָפּ-

טראָגן זיינע בריוו אויף דער פּאָסט, און האָט איינגעאַטע מעט
אין זיך די לופט מיט דער פּוילער ברוסט.

די שטימונג האָט זיך ביי פעלערן געענדערט. ער איז
געוואָרן אַ גוטמוטיקער פשוטער „ווילער יונג“, אַ ביסל נאָר
אַ לעכערלעכער. ער האָט פּאָרגעלייגט צו מאַכן אַ שפּאַציר אוי-
סער דער שטאָדט. קיינער וועט וועגן דעם נישט וויסן. דער-
צו, איז דאָך דאָס נישט קיין ווייטע רייזע. מ'דאַרף דאָך
ערגעץ אָפּעסן מיטאַק. פאַרוואָס נישט צופּאָרן אַביסל קיין
מעדאן? און דאָרט עסן געבראַנטע פּיש?

זיי האָבן אַלע דריי ליב געהאַט אַזעלכע אינטימע
שפּאַצירן.

אין מעדאן זענען זיי אַריין אין א רעסטאראן אויפן
ברעג פון טייך, עלען האָט, פּאַנאָדערבינדדיק די בענדער אויף
איר הוט, אויפגעהויבן די הענט, ווי צוויי אויערלעך פון
אַ גריכישן קרוג, פול מיט גראַציעזע באַוועגונגען און דאָס
בילד האָט געשאַנקען רענען אַ ווונדערבאַרע רגע.

דער געלבלעכער הוט פון דער יונגער פרוי האָט זיך איר
ווי צוגעקלעפט צום שטערן און אונטער אים האָבן ווייך גע-
שיינט אירע ווונדערבאַרע שיינע אויגן.

עלען און רענע האָבן זיך אויסגעוועקסלט מיט אַזעלכע
טיפע און דורכזיכטיקע בליקן, אַז זיי האָט זיך אויסגעוויזן,
ווי זיי ווערן איינער אין דעם אַנדערן דערטרונקען.

הער פעלער האָט, אָננעמענדיק ווידער אַ סוגעסטיוון
אויסזען, און האָט, שווער אָפּופצנדיק, זיך דערמאָנט אין זיין
ענין, און אין זיינע עסנים. ער האָט געבעטן, מ'זאָל אים
געבן טינט און פּאַפּיר, נאָר מ'האַט קוים פאַר אים געקראָגן
אַ שמוציק פלעשל, אַ פאַראסטע פעדער און אַ בלאָ בייגעלע
פּאַפּיר, וועלכעס ער האָט באַשריבן מיט ציפּערן און דערנאָך
עס פאַרוקט אין טאַש אַריין. דערנאָך האָט ער עפעס פּלוז-
לינג געפרעגט, צי זיין יונגער פריינט האָט נישט קיין באַקאַנטע

אַרמאַטאָרן 1) אין טולאַן. ער האָט בכיוון אונטערגעשטרעכט און
אַקצענטירט דאָס וואָרט אַרמאַטאָרן, ס'האָט אויסגעוויזן אַז די
גאַנצע פּראָזע האָט ער אַרויסגערעדט פּדי נאָר זי זאָלן גוט
קלינגען. זיי האָבן זיך געזעצט עסן מיטאַק.

הער פּעלער האָט אויסגעקוועטש אויף די פּיש אַ האַלפּן
צייטרין. ער האָט עס געטאָן מיט אַ סובטעלקייט, אויף וואָס
עס זענען מסוגל געווען זיינע בלאַסע, פּוכקע און קורצע
פינגער, יעדער כמעט אין אַ טייערן רינג. ער האָט דורך די ברייך
געקוקט אויף דעם יונגן פּאָר - נישט אַ געהיימען פּאַרלאַנג
זיי אונטערצוגעבן חשק, אַז דער ראָמאַן זייערער זאל אָננעמען
די געהעריקע ווענדונג און ער זאָל זיי, אַלס פּאַטער, אינגיכן
בענטשן (פּונקט, ווי אין דראַמע).

דער שמאַלער לענגלעכער אינזל האט פון זיי באַהאַלטן.
דעם האַרזאנט מיט אַ פּאַרהאַנג פון כאַפּל-ביימער. ס'האָבן זיך
פאַרבייגעטראָגן אויף קליינע שיפלעך פיל פישער און סתם
אַמאַטאָרן צו פארן אין אַ שיפּל און פונם אינזל האבן זיי גערופן
פּרויען אין העלע קליידער און האָבן געלאַכט מיט אַ זילבערנע שטייב.

דער הימל איז ביים זון-אינטערגאַנג שטאַרק רויט
געווארן, פונקן האָבן אויפן טייך אנגעהויבן ציטערן; דערנאָך
זענען דער הימל און דאס וואַסער אויסגעלאשן געוואָרן. אַ
פּרישער ווינט האָט זיך אויפגעהויבן אין טונקעלן גרינס.

רענע האָט אַראַפּגענומען פון קליידער-האַקן א שוואַרצע
פאַטשיילע און זי אנגעטאן אויף עלענס פלייצעס.

הער פּעלער האט געשאטן מיט פיקאַנטע אַנעקדאָטן און
דערציילט, ווי אַזוי מ'דאַרף קאכן געוויסע מאכליים.

פּלוצלינג האט ער זיך גענומען אַ אַנציקטער
קוקן אויפן אַרומיקן פּייזאַזש און געזונגען דעם איי-
בערשטן אַ לויב-געזאַנג פאַר די זעלטענע שיינקייט פון פּייזאַזש.
לאַנמאר האט אים געזאגט, אַז די נאַטור איז אַן אַרענע פון

1) מענטשן, וואָס באַזאָרגן אַ שיף.

אין אייביקער קעגנזייטיקער פארמיליקונג און אז אלץ אין דער
נאטור לעבט נאר פון רציחה.

— אייער מח איז פארנעפלט פון גבפילן און איר אור-
טיילט נישט אביעקטיוו — האט פעלער אים אויף דעם גע-
ענטפערט.

זיי זענען געווען גליקלעך אלע דריי; די דעמערן האָבן
זיי אָנגעהויבן אַרומוויקלען. זיי וואָלטן אַזוי געזעסן דאָרט
נאָך לאַנג, פאַרגעסנדיק אָן דער צייט, ווען פעלער וואָלט זיך
נישט דערמאָנט אָן קאלמארס קאַפּע-הויז. ער האָט באַשלאָסן אַז
ס'איז שוין צייט צוגיין אַהין שפּילן מיט די מעקלערס און
סוחרים אין ביליאָרד.

— קינדער מיינע, — האָט ער געזאָגט, אַ קוק טוענדיק
אויפן זייגער און רירנדיק מיט זיינע געדיכטע ברעמען, —
כ'מוז אַוועקגיין, כ'האַב צו דערליידיקן אַ וויכטיקן עסק און
דאַרף זיך זען מיט מיינע קליענטן. חוץ דעם, קלייבט זיך אויף
אַ רעגן.

ס'האַט זיך אויפגעהויבן אַ ווינק. כמאַרעס זענען האַסטיק
געלאָפן איבערן הימל פאַר דער רונדער און רויטער לבנה,
וועלכע האָט אויסגעזען, ווי זי טראָגט זיך אין דער זייט פון
אַנטקעגן.

זיי האבן אנגעהויבן זוכן די שמאלע שטעזשקע, וועלכע
פירט באַרג אַרויף צום וואקזאל, עלען איז געאַנגען געארעמט
מיט רענען, צוליב דעם נישט קלאַרן שיין פון דער נאַכט
האט רענע געמאַכט נישט קיין זיכערע טריט. זיי האבן ביידע
געשוויגן. פלוצלינג האט עלען אַ ציטער געטאָן.

— אַי! אַי! אַ גרויל! — האט זי אויסגעשריען.

אַ מענטש אין טראַנטעס, אַ הויכער, דאַרער, אַ לאַנגהאַרי-
קער איז געאַנגען זיי אַנטקעגן. אַראַפּנעמענדיק דעם שטרויענעם
הוט, אנבייגנדיק צו זיי זיין מאַגער פנים מיט גרויסע טריבע
אויגן, האט ער אויסגעצויגן די האַנט, מורמלענדיק עפעס ווי אַ
תפילה. עלען האט זיך צוגעטוליעט צו רענען און אים אַ שלעפּ
געטאָן נאך זיך.

— איר האט אים געזען? — האט זי געפרעגט, — ער
איז ענלעך צו... איי! א שרעק, א גוידל!..
רענע גופא האט אויך געשפילט א נישט אנגענעם געפיל.
יערדאזיקער אָרעמאָן האט טאַקע באמת דערמאנט אן העווילענדן
און איז געווען שטאַרק ענלעך צו אים. און שרעקלעכער
פון אַלץ, איז דאס — וואס דערדאזיקער ארעמאן האט
דערמאנט אן העווילענדן אין אַזאַ יאמערלעכן אויסגעמאַטערטן
אויסזען און מיט אַזאַ אויסדרוק פון אוימהיילבאַרע ליידן, אַז
ער האט אַרויסגערופן דאָס געשטאַלט נישט פון דעם פריערדיקן
הער העווילענד, נאר פון יענעם, ווי אַזוי ער דאַרף איצט
אויסזען.

זיי האבן זיך זאַלבערדיט אויפגעהויבן איבער דעד סטעזש-
קע אין דער לענג פון פארקנס און ווענט. שטיינדלעך האבן
זיך געקייקלט אונטער זייערע פיס.
עלען האָט זיך פּלוצלינג אפגעשטעלט: זי האט אַריינ-
געשטאכן איר בליק אין עפעס אַ געגנשאַנד אין דער פינצ-
טערקייט. רענע האט גארנישט געזען פאַר זיך, חוץ קוסטעס
קראפּעווע אַרום אַ טומבע. נאר די יינגע אלמנה האט, ווייזט
אויס, געזען עפעס אַנדערש. זי האָט אַ געשריי געטאן און
איז אומגעפאַלן אויפן רוקן, מיטן פנים אַרויף.
פעלער האט זי געוואלט אויפהייבן.

— לאזט זי ליגן, — האט רענע געזאגט, איינבייגנדיק זיך
איבער איר.

זי איז געווען אומבאַוועגלעך, לעבנסלאז, בלויז די ליפן
אירע האבן זיך גערירט. און אויף די ווינקלען האט אנגעהויבן
אַרויסטרעטן אַ ביסל שוים. די אפענע אויגן, וואס האבן אבער
גאר נישט געזען, זענען געווען געווענדט צום הימל. ווען זי
איז געקומען צו זיך, האט זי גאר נישט געדענקט — זי האט
נאר געפילט אַ מידקייט. פאַרן טויער פון איר הויז האט זי
אנגעהויבן בעטן איר פאטער, ער זאל די נאַכט פאַרברענגען
ביי איר.

זי האט זיך נאך אַלץ געשראקן. זי האט אויסגעשטרעקט

די האנט רענען, נאר די האנט אירע איז געווען א קאלטע,
זוי אייז, א צונויפגעקראמפטע, א לעבנסלאזע, און עלען האט
אויף אים א קוק געטאן מיט א דורכגעצענדיקן אויסדרוק פון.
האפנונגסלאזיקייט און יאוש.

XII

נאָכן שרעק, וועלכן עלען האָט איבערגעלעבט ביים באַ-
געגענען זיך מיטן שנאָרער, האָט זי נישט אויפגעהערט צו
ציטערן. מענטשן, וואָס פלעגן קומען צו איר, און יענע,
אויף וועלכע זי פלעגט וואַרטן, און וועלכע פלעגן נישט קו-
מען, ווי דאָס גערויש, די שטילקייט פון צימער, אַפילו די גאַס
גופא — אַלץ האָט איר אַריינגעגעבן אַ שרעק. אַלץ האָט אויף
איר אַרויפגעוואָרפן אַ פחד.

איר פריערדיקער שול-חברטע סעסיל, וועלכע האָט שוין
ילאנג חתונה געהאַט פאַר אַ גרויסן פינאַנסיסט, איז צו איר
געקומען צופאָרן מיט זייער אַ פייערלעכן וויזיט. דורך דער
ליבנסווערטיקייט און פלאַפּלעריי פון דער באַזוכערין האָט
אַרויסגעקוקט דער שפיץ פון נייגעריקייט, וועלכע האָט עלענען
פאַרשאַפט פיל עגמת נפש. ספעקטאטאָרס נאָטיץ וועגן טויט
פון עלענס מאַן האָט פאַנאָדערגעפרייט די נייגעריקייט אין
סעסילן, וועלכע האָט, איבריקנס, נאָך פריער שלום געמאַכט
מיטן געדאַנק, אַז איר נייגעריקייט וועט נישט באַפרידיקט
ווערן און אַז זי וועט וועגן דעם, וואָס איר האָט אַזוי איג-
טערעסירט, גאַרנישט דערגיין.

סעסיל האָט זיך שוין געקליבן אַוועקצוגיין, ווי איר איז
איינגעפאַרן אָט וואָס צו זאָגן צו איר חברטע מיט אַ בולטן
מיינן, זיך פאַרט עפעס צו דערוויסן וועגן יענעם סוד.
— די דאָזיקע זשורנאַליסטן — האָט זי געזאָגט — זענען

אזעלכע מאַדנע מענטשן. איינער פון זיי האָט געזאָגט, אַז
דעם שרעקלעכן צער, וואָס האָט אייך געטראָפֿן, מיין טייערינקע,
זענען צוגעגעבן געוואָרן פּראָפּאַרציעס... פּראָפּאַרציעס!... קודם
פֿל ווייס איך נישט, וואָס איז דאָס אַזוינס פּראָפּאַרציע.
עלען האָט, זיך דערשרעקנדיק, אָבער נישט אַרויסגעבן-
דיק איר שרעק, געענטפערט:

— כ'פּאַרשטיי אויך נישט; כ'שווער אייך, אַז איך...
זי האָט זיך אָפּגעשטעלט אויפֿן ראַנד פֿון אַ שרעקלעכער
אומפּאַרויכטיקייט און אַ גרויסן פעלער. זי האָט זיך געקליבן,
צו דערקלערן איר חברטע, אַז זי איז אין איר מאַנס טויט נישט
שולדיק!

עלען האָט אָפּגעזוכט דעם נומער פֿון דער צייטונג, האָט
אים איבערגעלעזן און פֿון דעמאָלט אָן איז זי שוין מער
נישט געשלאָפֿן.

בינו לבינו האָט די פּראָקוראַטור אין אַוואָרנאָש געפירט
אַ ענערגישע תקירה ודרישה וועגן דעם פּאַרברעכן, וואָס
ס'איז פּאַרגעקומען. אַ געוויסער רעלין, אַהאַנדלס-מעקלער וועל-
כער האָט געהאַט זייער נישט קיין גוטן שם, איז געפונען גע-
וואָרן אַ דערהרגעטער אין זיין ווינונג אויף דער גאַס זשעוו
אין גראַנוויל. דער חשד איז תחילת געפּאַלן אויף אַן אַרבע-
טער פֿון פּאַרט, אַן אַלקאָהאָליק און אַ אויסגעלאָסענער מענטש,
וועלכער האָט פינף אַ זייגער נאַכמיטאַק אַ טאַג פּאַר דעם ווען
מ'האַט געפונען דעם טויטן קערפּער, באַזוכט רעלינען.

דער קרעמער, וואָס האַנדלט אויפֿן מיטן שטאַק פֿון יע-
נעם הויז, האָט געזען, ווי דערדאָזיקער מענטש איז אַרויסגע-
גאַנגען פֿון רעלינען מיט סמנים פֿון אַ שטאַרקער אויפרעגונג.
נאָך אַ לאַנגן פּאַרהער האָט מען אים אָנערקענט פּאַר
נישט שולדיק און מ'האַט אים באַפרייט.

דער אויספאַרשונגס-ריכטער, וועלכער איז געווען גע-
צוונגען צו ווענדן זוכענישן אין אַן אַנדער ריכטונג
האט ווידער באַקוקט דאס ארט, וווּ דאס פּאַרברעכן איז פּאַר-
געקומען; ער האט באַמערקט אַז בינטלעך פּאַפּיר וואס זענען

אַרויסגענומען געווארן פון שרייב-טיש, נאכן מארד, אין דער
 גיך איבערגעבלעטערט און אַרויפגעווארפן אויפן קערפער פונם
 קרבן, - זיי זענען געלעגן אין באַזונדערע פעקלעך אין יעדעס
 פעקל איז געווען אַרומגעוויקלט אין אַ פאַפיר מיט אַן אויפ-
 שריפט. אויף דעם פונם אדרעס און פאַמיליע. דעמא-
 זיקן פאַק פאַפיר האט די אויספארשונגס-מאַכט איבערגעלאזט
 אַזוי ווי זי האט עס געפונען און האַלטנדיק אַזוי, האט זי
 גאַנץ גוט געטאן דעם קערפער פונם דערהרגטן האט מען
 אַרויסגעשלעפט פון אונטערן פאַק פאַפיר מיט דער גרעסטער
 פארויכטיקייט. איינע פון די פאַפירענע אומלאגן וואס איז גע-
 לעגן פון אויבן, אויף די איבעריקע, און וועלכן דער מערדער
 האט אַ ווארף געטאן נאך דעם, ווי ער האט געענדיקט זיינע
 זוכענישן, איז געווען אין גאַנצן פוסט, בעת יעדער פון די
 איבעריקע אומשלאגן האט אנטהאַלטן אין זיך פאַרשידענע פאַ-
 פירן און דאקומענטן. - אַ סימן, אַז דער מערדער האט פונם
 דאזיקן אומשלאג אַרויסגענומען דאקומענטן, וועלכע זענען אים
 געווען נייטיק. אויפן דאזיקן אומשלאַג, וועלכן דער מערדער
 האט געהאַט די אומפארויכטיקייט איבערצולאזן אויפן ארט און
 נישט מיטנעמען מיט זיך, אדער עס פאַרניכטן, איז געווען אַן
 אויפשריפט: „הער גרולט, ביים הערן העוילענד, אין פאַריז.“
 די פאַמיליע גרויט איז אפגעזוכט געווארן נישט אין
 גראנוויל, נאר אין אַווראַנש, צווישן די לאקאטארן פונם האַטעל
 רויט פערד.

גרולט האט דא נאך געווינט, ווען, ס'איז אַרויסגעגעבן
 געווארן די פאַרארדנונג. מ'זאל אים צוציען צו דער אויספאר-
 שונג וועגן דעמדאזיקן מארד; מ'האט אים אַרעסטירט.
 עלען האַט זיך דערוויסט וועגן דעמדאזיקן נייטס
 פון צייטונגען, נאָך אַ שווערער נאַכט, וואָס זי האַט גע-
 האַט.

זי האַט אין דערדאזיקער שווערער נאַכט אים געזען,
 אים. דאָס איז געווען אַ שרעקלעכע וויזיע, ער איז געשטאַ-
 נען פאַר איר, נישט פאַרוואַרפנדיק איר גאַרנישט, מיסרנדיק

זיין נישט אויסדריקנדיק קיין שנאה קיין פעס. נאָר ער האָט זיך פאַר איר באַוווּן, אַזעלכע ווי זי האָט פון אים געטראַכט, אין וואָסער שרעקלעכן אויסזען ער האָט איצט געהאַט. גאָט אין הימל, ווי וועט זי קאָנען לעבן ווען ער וועט זיך אָג-הייבן באַוווּן פאַר איר יעדע נאַכט אין אַזאַ אויסזען?

עלענס פאַטער איז געקומען צום מיטאַק. זי האָט זיך אים אַ וואָרף געטאָן אויפן האַלדז אין אַ משוגענעם אויפשטונג פון צערטלעכקייט און שרעק. זי האָט אים געבעטן רחמים מיט די אויגן, זי האָט אים אַזוי צוגעדריקט צו זיך, אַז ער האָט איר געזאָגט.

— וואָס איז מיט דיר עלען? מיר טוט דאָך וויי פון דיין דריקעניש. וועסט מיר דאָך אַזוי דערשטיקן?

דערנאָך האָט פּעלער דערקלערט, אַז ער פּלעגט שטענדיק זיך באַציען צו גרויסן מיט מיסטרוי און דאָס וואָס ער האָט זיך וועגן אים דערוויסט, איז פאַר אים, פּעלערן, אַ אומגעזעכט-טע נייעס. דאָס פאַרברעכן פונם דאָזיקן נידערטרעכטיקן יינג וואָרפט אויף אים אַרויף אַ ציטער, — האָט ער געזאָגט. נאָר די נאַכט איז אים איינגעפאַלן אַ גלענצנדיקער רעיון, ס'האַט אים באַזוכט אַ מין רוח-הקדש ער וועט זיך נעמען זוכן סע-מועל דזשוואַרטן. יאָ ער וועט דאָס אומבאַדינגט טאָן אין דער פרי האָט ער שוין וועגן דעם אָנגעשריבן קיין לאַנדאָן אין דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדע. ער וועט אין זיינע זוכענישן זיין ענערגיש און עקשנותדיק. ער וועט דזשוואַרטן זוכן אוימע-טום, וווּ ס'איז נאָר פאַראַן די מינדסטע אויסזיכט און די מינדסטע מעגלעכקייט אים אפצוזוכן. און אין דער רגע, ווען פּעלער האט אַרויסגעזעט דידאזיקע ווערטער, האט זיין בליק ווי געשטרעבט דורכצולעכערן דאס געזימס.

עלען האט שטאַרק געליטן, זעענדיק ווי איר פאטער האט זיך מיט אַזאַ ברען גענומען צו די עסקים פון איר פאַרשטאַר-בענעם מאַן. זי האט אים געזאגט:

— פאפא, דו וואלסט נישט געוואלט אוועקפארן מיט דיין
טאכטער ווייט, ווייט?

— ווהיין? — האט ער געפרעגט אַ גוטמוטיק-דערשרא-
קענער.

פאַר פּעלערן איז די פּראַפּאָזיציע פּון זיין טאכטער גע-
ווען אַ שרעקלעך אומגעהייערע אוועקפארן טיט איר ווייט,
ווייט... נאָר סאיז זעלטן צו געפינען נאך אַזאַ מענטשן, ווי
פעלער, וואס זאל האבן אזא אפשיי פאר נסיעות און בפרט נאך
ווייטע, ווי ער. אַוועקפאַרן ווייט פון קאַלמאַרס קאַפּע-הויז, איז
אין זיינע אויגן געווען אַזאַ ווילדער געדאַנק און ער האט עס
באַטראַכט אַלס אַ זאָך אויף וועלכער ער וואלט בשום-אופן
נישט געקאנט דעצידירן, וואס פאַר אַ נויטווענדיקייט עס זאל
דערביי נישט זיין, און דא האסטו גאר — אַוועקפארן ווייט,
ווייט... עלען מיינט דאך אוודאי זייער אַ ווייטע נסיעה, ווי
יענע, וועלכע איר פאַרשטאַרבענער מאַן פלעגט מאַכן.

קומענדיק צו זיך פון איבערראַשונג און באַוונדערונג,
האט ער עלענען אַ קוש געטאן אין שטערן.

— קינד מיינס! — האט ער אַ שטאַמל געטאן.

דערנאך האבן די אינסטינקטן פון אַלייכטן לעבן און
פון אַ נישט באַשיידענער גוטסקייט אים אונטערגעזאגט, וואס
עס וואלטן געקאנט פאַרהאַלטן אין פאַרזי די יינגע
אַלמנה.

— אונדזער פריינט לאַנמאַר — האט ער געזאגט, — וואלט
געווען אויסער זיך און איך וואלט מיך קיינמאל נישט געקאנט
טרייסטן, ווען דו וואלט אַוועקגעפארן.

נאר זי האט געענטפערט אין אַן ערנסטן טאן. אַז הער
לאַנמאַר דאַרף נאר טראַכטן וועגן אַ יינג מיידל. דערנאך פאַר-
ברעכנדיק די הענט, האט זי מיט אַ יאַמער, וואס האט זיך
אַרויסגעריסן פון דער טיפקייט פון איר נשמה, — אויסגע-
שריגן:

— גאט אין הימל, ווי אַכזריותדיק דאס לעבן
איז!

ער האָט גענומען אירע הענט אין זיינע און מיט זיין פעטן קול געזאָגט:

— וועמען זאָסטו דאָס, קינד מיינס!

דערנאָך, אַרויסוואַרפנדיק אויפן טיש פאַפירן פון זיין טייערן טייסטער, האָט ער זיך אַנידערגעזעצט איינער אַליין איינגעהילט אינם רויך פון זיין דיקער ציגאַר און צוזאַמענגע-שטעלט אַ באַריכט אויפן נאָמען פון סעמועל דזשואַרט, וואס געפינט זיך, אין אַן אומבאַקאַנטער אפּוועזנהייט.

זייט דעם טאג האבן די צרות און מאַטערנישן פון שרעק און געוויסנסביסן ביי עלענען פּסדר זיך פאַרשטאַרקט. זיי האבן זיך ביי איר פאַרשטאַרקט אָן אן אויסערלעכער סיבה, אונטערן איינפלוס בלוז פון דער אַרבעט פון איר איבערראַשטן מח. די וויזיעס זענען געווארן אפטער און זענען אויך גע-ווארן דייטלעכער. איר איז אויסגעקומען צו טראַכטן, קלערן און חקירהן, פּדי אונטערצושיידן די וויזיעס פון דער וויר-קלעכקייט.

אַלס רעזולטאַט פון דער אויספאַרשונג וועגן דערהרגענען רעליגען און נאכן אויסהערן גרולטן אויף וועלכן ס'איז גע-פאַלן אַ חשד, אַז ער איז דער מערדער, האט די אויספאַרשונגס-מאַכט פאַרארדנט צו מאַכן אַ רעוויזיע ביי אים אין דער היים. אַ פּאַליצייאַישער קאַמיסאַר איז אינדערפרי געקומען אין באַגלייטונג פון אַ שלאסער אין העוועלענדס וויליע. ס'איז אים אויסגעקומען מיטצוטיילן דער פרוי העוועלענד, אַז ער פאַרחתמעט די פאַפירן ביי דער סטרוזשקע אין אפיציע און ער בעט די בעל-הביתטע אין א שעה אדער צוויי שעה אַרום אים שענקן עטלעכע מינוט אויף אַ געשפרעך.

עלען האט אנגענומען די דאזיקע ידיעה, ווי אַ קלאַפּ מיט אַ האַמער.

זי האט דערזען דייטלעך ביי זיך אין צימער, דעם טויטן קערפער פון איר מאַן, נאר אַן אויסזען האט ער איצט געהאַט אַ קאַרעקטס, זייער אַ רויקס און אַ צופרידנס. זי האט אים געזען, ווי ער איז געזעסן, איבערבאַטערנדיק אַ זשור-

באל. ער האט אויסגעזען, ווי ער זאל זיך האפן באַרויקט, ווי
 אַ מענטש, וואס האט זיך צוריקגעקערט אַהיים. הגם זיינע
 אויגן זענען זיך פולשטענדיק פאַנאָדערגעשווומען און זיך צו-
 נויפגעמישט מיט דער ערד, האט ער דאך באַמערקט אַ פע-
 דימל אויפן טישטוך און האט דאס פעדימל פאַרויכטיק אַראַפּ-
 גענומען, ווי ער פלעגט עס טאן יעדן טאג ווען ער האט גע-
 לעבט, און איז דערנאך פאַרשוונדן געווארן.
 דאן האט עלענס פחד און שרעק אנגענומען אַן אַנדער
 דיכטונג.

אין איר פאַנישן פחד, וועלכער האט זי אינגאַנצן באַ-
 הערשט, האט זי זיך פאַרגעשטעלט און געמאלט אין איר פאַנ-
 טאַניע אַ בילד, ווי די יוסטיץ איז אויפגעשטאַנען קעגן איר,
 וואס פאַר אַ שרעקלעכן חשד זי האט אויף איר, ווי מען
 רייסט ביי איר אַרויס מיט געוואַלט ווערטער און מען צווינגט
 זי זיך מודה צו זיין אין אַ פאַרברעכן, אין וועלכן זי איז —
 גאט די נשמה שולדיק, און ווי מ'שיקט זי אויפן עשאַפּאט
 צוזאַמען מיטן דינער גרולט.

אַלץ, וואס איר איז אויסגעקומען צו ליידן וועגן די
 צרות און מאטערנישן פון מאַריע אַנטוואַנעט, איז איר איצט
 געקומען אין קאפּ אַריין. זי האט געפילט אויפן נאַקן, ווי צו
 אים רירט זיך צו אַ קאַלטע שער פונם תּלּין. אַ משוגעת פון
 פחד האט זי אַרומגעכאַפּט אינגאַנצן. פונם שאַרף פון איר איי-
 גענעם פעניואַר איז זי שיער נישט געפאַלן אין חלשות.
 צען אַ זיינער האט זיך דערהערט אַ פראַלן מיט די
 טירן. זי האט געעפנט דאס פענצטער, פּדי צו באַגיין זעלבסט-
 מאַרד — זיך אַרויסוואַרפן אויפן טראַטוואַר. אדער זיך צו ראַ-
 טעווען, זי ווייסט אַליין נישט ווי אַזוי. דאס האט איר פלע-
 מעניק זשאַרזש אַזוי געקלאַפּט מיט די טירן, קומענדיק צוריק,
 ווי געוויינטלעך פון קאטעדוזש. ער האט אַ צערייצטער אַ וואַרף
 געטאן די ביכלעך אויפן טיש און צופעליק אַ קוק געטאן אויף
 זיין מומע.

— ס'פארא גרויסע אויגן דו האסט היינט, — האט ער איר געזאגט.

ער האט, ווי שטענדיק, געעפנט זיינע ביכלעך, ווארטנ-דיק אויף מיטאק. און מיט אַ קרומער העויה פון אַ שלעכטן שילער, האט ער זיך אנגעהויבן קלאגן, אַז ער דאַרף מאַכן די גריכישע לעקציע. דערנאָך. אונטערלייגנדיק אונטער זיך דעם פוס, זיצנדיק אויפן עץ שטול, אָנשפארנדיק זיך מיט דער גאמבע אויפן טיש, וועלכער איז געווען ווייט אפגערוקט פון זיין שטול, האט ער זיך גענומען פויל אַיבערצובלעטערן דאס ווערטערבוך.

נישט געקוקט אויף דעם, וואס ער האט געמאַכט אַזעלכע העויות פון אומצופרידנקייט, האט ער די אַיבערזעצונג פון גריכיש דאך געמאַכט נישט שלעכט.

געשריבן האט ער מאַכנדיק גרויסע טינט פלעקן אויפן פאַפיר, וועלכע ער האט אפגעלעקט מיט דער צונג. עלען האט זיך זינלאז צוגעהערט צו יעדן גערויש און האט אויפגעציטערט ווען דאס יינגל האט אַ קלאַפ געטאן מיט זיין פוס אן דאס פיסל פון טיש.

זשארזש האט קאפירט און גוט נאכגעמאַכט דאָס ערשטע קול און דעם אנגעבלאזענעם טאן און אַרט ריידן פון זיין לערער:

— לייגט אַכט, מיינע הערן, אויף דעם, ווי שיינ עס-קלינגען סאָפאקלס שירים. מיר ווייסן נישט, ווי אַזוי מ'פלעגט זיי אַרויסריידן אין דעמאלטיקן גריכנלאַנד, מיר ריידן זיי אַרויס-לגמרי נישט ריכטיק, אבער וואס פאַר אַ קלאַנג זיי האבן! הער-לאברוניער, איר וועט מיר צען מאל קאניוגירן דאס צייטווארט דידאמי. אַך, ווי ווונדערלעך דאס קלינגט!

דערנאָך האט דזשארזש פארגעזעצט מיט זיין אייגענעם הויך קולעכל:

— מומעשי, כשווער דיר, מיין לערער טראגט פאַפירענע קראַנגס, מיר רופן אים פיפאן, ווייסטו פאַרוואס? ער האט אונדז אַמאל עפעס געזאגט: מיינע הערן, פיפאן איז געווען אַ

אומגעהייער, אן אפשטויסנדיק עקלהאפטק און ביזו באשעפע-
פעניש". דאן האט לאברוניער א געשריי געטאן: פונקט ווי
איר". ער איז א ווילער יינג, דערדאזיקער לייברונער! הער נאר
מומעשי צו ווייסטו, אז דו ביסט זייער א שיינע פרוי?

דערנאך האבן זיך דזשארזש געדאנקען, נאך די אלע
שפרינגענישן, אפגעשטעלט אויפן גריכישן טעקסט.

ער האט אויסגעשריבן א ווארט נאך א ווארט און ווי א
פלאַפּלדיקער פויגל. האט ער אנגעפילט דאס צימער מיט זיין
קלינגענדיקן קול, ארויסריידנדיק אין דער הויך די ווערטער
פון אריגינעל און פון דער איבערוועצונג.

— קארע טייאן געטלעכער קאפ, זשאקאסטעס זשא-
קאסטי טעטנעקען זי איז געשטארבן... אך, ווי נאָריש דאס
איז! זי איז אַוועק... פראסטא לעקע נומפיקא. צום
חתונה-געלעגער... דאס הייסט — אין שלאפצימער... באַמערקט
מיינע הערן, וואס פאַר אַ גליקלעכער אויסדרוק! און ווי שיינע עס
קלינגט!... ספּאַזאָ קאַמען, צעשויערט די האר. קאלא
זי רופט לאיאן, לאיען, נעקראן דעם טויטן. זעסטו, מומע-
שי, אויף אונדזער שפראַך איז לאי אַ זידל-ווארט און אויף
גריכיש איז דאס אַן אַלטיטשקער, פאַר וועלכן זשאקאסטע האט
חתונה געהאַט און דערדאזיקער זיווג איז געווען אן אומ-
גליקלעכער.

זי רייסט אויף זיך די האר פונם קאפ און
רופט דעם טויטן לאי.

עלען האט דורכן דאזיקן געמיש פון די גריכישע און
פראנצויזישע שפראַכן דערקענט די אַלטע און איידעלע נא-
וועלע פון א פרוי, וואס איז אַריינגעפאַלן אין יאוש.

דאס יינגל דערנענטערנדיק זיך מיט ברען און היץ צום
סוף. האט זיך געאיילט.

— עסי דאמען טען גונציקא קרעמאסטען —
מיר האבן דערזען די פרוי, ווי זי איז געווארן
פריילעך.

ער האט געמאַכט א שטיפערישן אונטערשריפט, דורכלע.

בערנדיק דאס פאפיר, האט אַרויסגערוקט די צינג, אינגאנצן
אַ בלאַע פון טינט, און אנגעהויבן זינגען:

— מזל טוב! מזל טוב! כ'האב געענדיקט!

עלען האט זיך אויפגעהויבן פון איר ארט, זיך אויסגע-
גלייכן, און איז אַריין אין איר צימער, מיט אַזאַ רויקן, גלייכן,
און זיכערן גאַנג, אַז זי האט אויסגעזען ווי אַ פאַרקערפערונג פון
נױטװענדיקייט.

איינהילנדיק זיך אין איר שוואַרצער פאַטשיילע און
אַלמנה-טוך, איז זי דורך דער הינטערשטער טיר אַראַפּ אין
גאַס.

XIII

ווען זי איז אַרויסגעגאַנגען אויף דער גאַס, האט איר אנגעהויבן שווינדלען אין די אויגן און זי האט זיך אנגעהויבן צו וואַקלען.

דערדאזיקער פרימארגן איז געווען אַן אויסערגעוויינטלעך העלער

דער שיין, צעזייט און צעשפרייט איבער אַלע געגנט-שטאַנדן, האט זיי באַלויכטן אויסערגעוויינטלעך דייטלעך. די עקיפאָזשן, ביימער, צייטונגס-קיאסקן און די דורכגייער האט מען דייטלעך געזען אויף זייער אַ ווייטן מרחק, נישט קוקנדיק וואס זיי זענען פון דער ווייטקייט קלעגער געווארן, — פונקט ווי זיי וואלטן זיך געפונען אונטער דער האַנט.

דידאזיקע בולטקייט איז געווען זייער שווער און נישט אַנגענעם עלענען, וועלכער האט אויף גארנישט געקוקט און אַלץ געזען.

די סאַמע גישטיקסטע זאַכן פאַר איר, ווי די נומערן אויף די פאַקן און די אותיות אויף די שילדן, האבן זיך איינגעדריקט אין איר ראיה מיט איינצלעהייטן, וואָס האָבן פאַ-לעסטיקט אירע קראַנקע נערוון. אַלץ, וואָס זי האָט געזען, איז איר אויסגעקומען, אַז זיי רייסן זיך און דרינגען אַריין גראָב אין איר און פאַרווונדן זי. ניין, קיינמאַל איז נאָך אין אַ לע-בעדיקן מענטשן נישט געווען אַזוי שטאַרק פאַרניכטעט די פּע-קייט צו דענקען, ווי ביי עלענען.

און זי איז געגאנגען, ווי אַ פאַרמשפּטע, ווייל איר האָט
באַשאַטנט נאָר איין געדאַנק, אַ פשוטער, קלאַרער, און אַזאָ
ענטגילטיקער, אַז ער האָט באַזייטיקט אַלע איבעריקע
געדאַנקען.

זי איז געגאנגען, נישט פּילנדיק אַפּילו, אַז זי גייט,
פונקט ווי זי וואָלט געפּלויגן, נאָר דאָך אַלץ אַזאָ שוואַכע
און נישט פעיקע אויף קיין שום באַוווּסטיניקע באַוועגונג.
זי איז געגאנגען. פאַר איר האָט זיך דורכגעשאַרט
אַ מיידעלע מיט אַ פּיצל קינד אויף דער האַנט און מיט
אַ קריגל מילך.

עלען האָט באַמערקט, ווי ווייסע טראָפּן זענען פון קריגל
געפאַלן איינס נאָך דעם אַנדערן.

דאָס גאַנצע ביסל רעשט פון איר באַוווּסטיין איז געווען
געווענדט אויף דערדאָזיקער פאַרגאסענער מילך.

ביי יעדן טראָפּן מילך, וואָס איז אַראָפּגעפאַלן אויפן
טראָטואַר, האָט עלענען אַרומגעכאַפט אַן אויפּרעגונג פון פחד,
וואָס איז שווער געווען צו פאַרשטיין.

ווען זי איז אַרויס אויפן ברעג טייך, האָט די ברייטע
פאנאראמע, וואָס האָט זיך פאַר איר געעפנט, די ליכט-שפּריצן
אויפן טייך און דאָס בלאָזן פון אַ פּריש ווינטעלע איבערן
וואַסער האָבן ביי איר אַרויסגערוּפן אַ לאַנגזאַמען זיפּן. זי
האַט זיך אויף אַ רגע אַ וואַקל געטאַן. נאָר פאַרקערעווענדיק
אויף רעכטס, האָט זי פארגעזעצט איר וועג. פון דער גאַס,
וואָס ליגט אויפן ברעג אונטערן נאַמען דאָרסי האָט זיך גע-
טראָגן אַ ריח פון גערטנער.

זי איז געגאנגען. י

ביים אַרויפגאַנג, אן דער גאַס דע-באַק, אויף דער קע-
ניגלעכע בריק, האבן אַ לאַנגע ריי פּיאַקערן, אמניבוסן און
פארהאוועטע מענטשן פאַרשטעלט עלענען דעם וועג. זי איז
אַרויף אויף דער בריק, נישט קוקנדיק אויפן וואַסער, האט
פאַרקערעוועט אויף רעכטס, זיך אַראַפּגעלאזט צום ברעג
און דורכגייענדיק פאַרביי אַ גרופע ווייסע-ביימער איבער די

בריקלעך, איז עלען אריין אין א באַד-הייזל, ווו ס'איז געשטאַנען א שטאַרקער ריח פון הייס וואַסער און פון סמאלע.

זי האט געדולדיק געוואַרט, בייסנדיק דעם אייבערשטן עק פאַרצאָלאַ, ביז אַ מיידל אין אַ ווייסן פאַרטוך האט איר אנגעגרייט אַ וואַננע. זי איז געווען זייער רויק. אַריינגייענדיק אין דער קאַבינע, האט זי געזאגט, אַז זי וועט אַנקלונגען ווען זי וועט דאַרפן אַ פעניואַר.

באַלד נאָר ווי די קליינע טיר האט זיך נאך איר פאַר-מאַכט, האט זי מיט אַ שניידיקן שטויס אויפגעעפנט דאס פענצער, פאנאַנדעררוקנדיק די קאַלענקאַרענע פאַרהאנגען און האט אנגעשעפט לופט אין אירע לונגען.

פאַר איר האט די סענע געבלאַנקט, באַדעקט מיט באַ-וועגלעכע קליינע שיפן. פון אַ פלאַט, ווו וועשאַרינס האָבן גע-וואָשן וועש אויף יענער זייט ברעג, האָט זיך דערטראָגן טוי-בע קלעפּ פון וואַלצלעך. אַ הוי-האַ און געפילדער האָט זיך אויפגעהויבן פון יענער זייט געמאַלטע ווענט פון דער מענע-רישער באַד-אַנשטאַלט. עלען האָט געקוקט אויף דעמדאָזיקן בולטן בילד מיט אַ רויקן, מ'קאָן זאָגן, גליקלעכן בליק. מיט פלייצעס, וואָס זענען געווען צוזאַמענגעצויגן דורך דער שוואַר-צער קאַשעמישער פאַטשיילע, מיט אַ טרויער-וואַלקע, וואָס איז געווען אויפגעהויבן איבערן היטעלע, איז עלען געווען שיין ווי נאָך קיינמאַל נישט. און מיט אַ רויקן ענג האָט געאַטעמט איר גאַנצע פיגור. אַ קלאַפּעריי עלעך צו אַ קלאַפּעריי פון שרייב-מאַשינען האָט אָנגעהויבן זיך צו דערנענטערן און זיך צו פאַרשטאַרקן. דאָס באַד-הייזל האָט זיך לייכט אַ וואַקל געטאַן, און דאָס דאַמפּשיפל, וואָס איז גענאַנגען פון פּוּענט-דיווזשור, איז פאַר איר פאַוּבייגעלאָפּן אַזוי נאָעט, אַז זי האָט געהערט די קולות פון די פאַסאָזשירן. צוויי יינגעלייט פון אַ ווילגאַרן אויסזען, אָנשפאַרנדיק זיך אויפן אַנלעך פונם דעק האָבן אויסגעשטעלט אויף איר חיהשע אויגן, טראַכטנדיק, ווי ס'ווייסט אויס, וועגן דעם, אַז אָט וועט זי זיך אויסטאַן.

זי האָט זיי באַמערקט. זי האָט געהערט, ווי יענער, וועלכער איז געווען דער עלטערער, אַ בלאַנדין מיט רויטע קרעץ אויפן פנים, האָט געזאָגט צו זיין חבר: — אַ שיינע פרוי, דער רוה זאָל זי נעמען! הע... נאָר דאָס שיפּל האָט זיך שוין אַוועקגעטראָגן וויי-טער, אַראַפּלאַזנדיק דעם קוימען ביים דורכפאַרן אונטער דער בריק.

צי איז דאָס געווען אַ פאַראַכטונג, אָבער אַ סאַטיספאַק-ציע? — די ווינקלען פון אירע ליפן האָבן זיך אונטערגעהויבן, און זיך אָנגעהויבן צונויפלייגן אין אַ שמייכל. זי איז געווען רויק; איר מילדער בלאַנזשענדיקער בליק האָט נישט אויסגעדריקט קיין אומרו זי האָט אויפגעהויבן אי-רע שיינע הענט דורך אַ גראַציעזער באַוועגונג, פון וועלכער פיל מאַנספערשוניגען וואָלטן איינגענומען אַ פּרה, און אַדורכ-געפירט אירע פינגער איבער שטרעך. דערנאָך האָט זי זיך גלייכגילטיק אָפגעריסן פון דעם, וואָס זי האָט געזען, און פאַר-מאַכט דאָס פענצטער. ס'איז געווען צוועלף אַ זייגער ביי-טאָג.

צוויי אַ זייגער און זי האט נאך נישט געהאַט אנגעקלונ-גען. צוויי אַ זייגער מיט צען מינוט האט דאס מיידל פון באד-הייזל, ווונדערנדיק זיך, וואָס מ'האַט זי נאָך נישט גערופן געעפנט די טיר פון דער קאַבינע און געפרעגט, צי די מאַ-דאָם דאַרף אפשר עפעס.

אין באַד-הייזל איז קיינער נישט געווען. נאָר אין דער טיפקייט, צווישן פענצטער און שפיגל, איז געהאַנגען אַ גרוי-סער שוואַרצער שאָטן.

דאָס מיידל איז אַרויסגעלאָפן און געמאַכט אַן אַלאַרם. עלען העוילענד האָט זיך אויפגעהאַנגען אויף איר פלע-געניקס אַ קראַוואַט אויף אַ האַק אין דער שאַטניע פון דער אָפּטינג אויף די פלעצער איז אויף איר געווען די פאַ-טשיילע, וועלכע רענע האָט מיט אַ חודש פאַר דעם איר אָנגע-טאָן אין מעדנאַ. די קני האָבן זיך ביי איר נישט אונטער-

געבויגן און מיט די שפיצן פון די באָטן האָט זי זיך אָנגערירט
אָן דער פּאָדלאָגע. דער שטול, וועלכער איז אפנים, בכיוון
אָוועקגעשטעלט געוואָרן לינקס פונם קערפער, האָט אים אָפגע-
בויגן אין אַ זייט און גישט געלאָזט זיך אָנשפארן אן דער
פּאָדלאָגע מיט די פיס. די טרויער-וואַלקע איז געווען אַראָפּ-
געלאָזט איבערן פנים.

מ'האָט זי אויפגעהויבן. דאָס פנים איז ביי די זעלבס-
מערדערין געשוואָלן געוואָרן; די שוואַרצע און אויפגעשוואָלענע
צונג איז געווען אַרויסגערוקט פון מויל.

דער פּאָליצייאישער קאָמיסאַר, וואָס איז געוואָרן אַרויס-
גערופן אויפן אָרט פון פּאַרפאַל, האָט באַטראַכטנדיק דעם קער-
פער פון דער זעלבסטמערדערין, אַזוי געזאָגט :

— כ'האַב געזען פיל פרויען זעלבסטמערדעריןס, נאָר
דאָס ערשטע מאָל זע איך אַ פרוי, וואָס האָט זיך גע-
האַנגען.

XIV

שטארק איבערראשט און נידערשלאָגן דורך דעמדאָזיקן
 שרעקלעכן און סודותפולן זעלבסטמאָרד פון אַ פרוי, וועלכע
 ער האָט געליבט, האָט לאַנמאר תחילת נישט אַרויסגעוויזן, אַז
 ער זאָל זיך עס נעמען שטארק צום האַרצן און זיין פאַר-
 צווייפלט. ער האָט זיך מיט אַ פאַזונדער היץ און ברען אַ נעם
 געטאָן צו דער מעדיצין און איז געזעסן ימים וליילה און שטוי-
 דירט דיקע מעדיצינישע ביכער, נישט קאָנענדיק זיך גענוג
 אָנוועטיקן מיט דער וויסנשאַפט, נאָך וועלכער ער האָט אַזוי
 שטארק געלעכצט. ער איז אָבער געוואָרן אָנגעפלאָזן, כמורנע,
 גראַב און שטרענג. צוויי מעלות האָט לאַנמאר נאָר געהאַט, —
 וואָס ער איז געווען אַ באַגאַבטער און אַ מתמיד. מיט זיינע
 חברים האָט ער זיך געהאַלטן אין איין קריגן און צו פרויען
 האָט ער זיך אָנגעהויבן פאַציען ציניש. ער איז געווען שטענ-
 דיק אויפגערעגט און ס'איז ממש אוממעגלעך געווען מיט אים
 צו האָבן צו טאָן און אַלע האָבן טאַקע אויסגעמיטן מיט אים
 צו האָבן וועלכע ס'איז מגע-ומשא. די צערייצטקייט זיינע איז
 געווען אַזוי גרויס, אַז ער האָט נישט געקאָנט אָפּעסן מיטאַק
 אין דער רעסטאָראַציע; ער זאָל זיך נישט זידלען מיטן קעל-
 נער, בעל-הבית אָדער מיט דער אויפזעערין פון בופעט.
 נאך אַ שאַרפער באַמערקונג, וואס אים האט געמאַכט
 דער הויפט-דאקטאר פון שפיטאל, האט לאַנמאר זיך אנגעגעבן
 אין דעמיסיע און אין איין שיינעם פרימארגן איז ער געקומען

צופאָרן צו זיין פאטער אין אַן אָרדינער פאַרוואַרפן ווינקעלע, אן
ביכער, אן וועש, מיט אַ באַרד, וואס איז שוין דריי וואכן
נישט געווען ראַזירט, און מיט אַ כמורנעם אויסדרוק אין
פנים.

דער אַלטער קאמוניקאַציע-אויפזעער, אַ טרוקענער אַלטי-
טשקער, האט אונטערגעשוירן די ביימער ביי זיך אין גארטן
פאַנגדערעגאַסן דעם וויין אין פלעשער, פאַריכט אין די
שטובן די פאַדלאַגע, געהאַקט האַלץ, געגאַנגען אַהין און אַהער
און אַלץ אין לעבן צוגעגעבן אַ גרויסע באַדייטונג, פון אַלץ
„געמאַכט אַ וועזן“.

ער האָט געקוועטשט מיט די פלייצעס, זעענדיק, ווי זיין
זון וואַלדערט זיך גאַנצענע טעג אויפן גראַז מיט אַן אויסגע-
לאַשענער פליקע אין די ציינער און מיט אַ לעכערדיקן הוט,
וואָס קריכט אים אַראָפּ ביז דער נאָז.

אַמאָל, נאָך מיטאַק, האָט דער אַלטער דערציילט זיין זון
אַז ביי אים אויף דער האַנט האָט זיך געבילדעט אַ געשווילעכץ
וועלכע פאַרשאַפט אים נישט קיין ווייטאק, נאָר וואַקסט אָבער.
ער האָט געפרעגט, וואָס ער זאָל טאָן דערצו.

— גאַרנישט, — האט רעגע געענטפערט און זיך אָפגע-
קערט פונם פאַטער, וועלכער איז געווען שטאַרק אויפגעבראַכט
פונם זונס אַרט באַהאַנדלען אים:

אַפט פלעגט דער אַלטער, ווי נישט בפיוון, דורכגיין מיט
אַ לאַפּעטע און ביימער-שער פאַר די קופעס היי ווו זיין זון
פלעגט ליגן, אויסגעצויגן אינם גראַז אויפן בויד. צייטנווייז
פלעגט ער אים זאָגן:

— אויב דו ביסט קראַנק, לייג זיך אין בעט אַריין.
אַדער:

— אויב עמיצער וועט קומען, בעט איך דיר, צוליב
דיינע אייגענע אינטערעסן, זיך האַלטן אַנדערש.
נאָך מיטאַק פלעגט רענע, געוויינטלעך, אַוועקגיין פון דער
היים. אַוועקגיין פלעגט ער נישט ווייט, כדי זיך אויסצוציען
צווישן די שילפערען אויפן הויכן ברעג פון אַ קליין טייכל.

ער האָט אָפֿילו נישט געטרוימט. אַלץ איז אים אויסגעקומען
שווער, אומגעלומפערט, מיאוס; זיינע ליידן האָבן נישט געהאַט
אין זיך קיין רייך און קיין שיינקייט. עטלעכע וואָכן האָט ער
פאַרבראַכט אין אַזאַ צושטאַנד.

אַמאָל, לייגנדיק אַזוי און גענעצנדיק ביים וואַסער, האָט
ער דערזען נאָקטע קינדער, וועלכע זענען מיט נישט קיין
גראַציעזע, נאָר ליבלעכע באַוועגונגען, געקראַכן אויף די שטיינער
וואָס זענען געלעגן אויפן פּוסבעט פון טייך. די דאָזיקע קליינע
געל האַריקע און רויטפנימדיקע באַשעפענישן, לאַכנדיק, שטופנדיק,
איינער דעם אַנדערן, שרייענדיק און קלאַטשנדיק איבערן
וואַסער, האָבן צוגעגעבן אַ לעבנסלוסטיקייט דעם טריבן פֿיין-
זאָש. לאַנמארן איז פּלוצלינג איינגעפאַלן אַ געדאַנק. ער האָט
צוגערופן די קינדערלעך. זיי האָבן זיך, הפנים, דערשראָקן,
נישט געוואָלט צוגיין צו אים און זיך נעלאָזט אַנטלויפן. נאָר
אַנטלויפנדיק, האָבן זיי אָנגעהויבן זיך צו טשעפען מיט די
הענט און קניעלעך פאַר די מאַכיקע שטיינער, זיך אַראָפּ-
גליטשן אויפן בלאַטיקן דנאָ, געמאַכט קאָזשאַלקעס אין
וואַסער און קיינער האָט זיך צו אים נישט דערנען-
טערט.

איינ יינגל, פארקלייבנדיק זיך אין אַ שפּאַלט פון פעלד,
וואָס האָט זיך אויפגעהויבן הויך איבערן טייך, האָט גע-
מיינט, אַז ער האָט זיך דאָרט באַהאַלטן. רענע האָט אים דאָרט
געפאַקט און אַרויסגעשלעפט פון לאַך, ווי אַ שלאַנג. רענעס
פנים איז, ווייזט אויס, נישט געווען ביזו, ווייל דאָס קינד
האָט זיך פאַר אים נישט דערשראָקן.

— הער נאָר אויס, יינעלע, — האָט אים דער כירורג
געזאָגט, — אויב דו ווילסט פאַרבונדן נייענקע מטבעות, טאָ
ברענג מיר זשאַבעס. דו קאָנסט דאָך געוויס כאַפן זשאַבעס.
איך ווין דאָרט, ביים פעטער לאַנמאַר.

באַקומענדיק זשאַבעס, האָט רענע שוין נישט פאַרלאָזן
זיין צימער, וועלכער איז געווען אָנגעפילט מיט אַ ריח פון אַ
אַפטייק און פון טאַבאַק.

דער אַלטער לאַנמאַר, אונטערשערנדיק זיינע ביימער און קוסטעס, האָט געקוקט מיט אַן אויסזען פון צופרידנקייט אויפן קליין פענצטערל, וווּ עס זענען אויף דראַפֿטן געווען אויסגע- האַנגען צענדליקער זשאַבעס. איצט, ווען זיין זון האָט געאַר- בעט און איז געווען פאַרנומען מיט זיין מעדיצין, האָט דער אַלטער געהאַט צו אים דעם גרעסטן דרך-אויף און זיך באַצויגן צו אים מיט אַ יראת-הכבוד. ער האָט זיך באַמיט, מ'זאָל אים נישט באַמערקן אין זיין אייגענעם הויז און איז געגאַנגען אי- בער די צימערן אויף די שפיץ פינגער. ער האָט נישט גע- לאָזט די דינסטן צו רעכט מאַכן די בעטן פּל-זמן דער יינגער פּריץ איז נאָך געזעסן איבער זיין אַרבעט.

אַמאָל, ביים מיטאַק-טיש, אָפּשיידנדיק אַ באַרן, האָט ער געזאָגט צום זון:

— צי קאָן איך דיר אפּשר העלפּן ביים פרעפּאַרירן די זשאַבעס? ווילסטו אפּשר איך זאָל דיר אויסהיבלען די ברעט- לעך. כ'וואָלט זיי דיר געקאָנט אויספאַרבן און אַפילו צוקלעפּן צו זיי דינע שיכטן זאַמד.

— צו די ברעטלעך, זאָגסטו, צוקלעפּן שיכטן זאַמד? צו וואָס?

דער פּאָטער האָט דערקלערט, אַז אים האָט זיך געדאַכט, אַז די זון מאַכט פון די זשאַבעס סטראַשידלעס, און שטעלט פון זיי צענויף קינסטלערישע גרופּן.

— כ'האָב געזען אין פאַריז, — האָט ער געזאָגט — אין די קראַמען ביי די נאַטוראַליסטן זייער קונציק צוגעגרייטע זשאַבעס; זיי האָבן געהאַט אַן אויסזען, ווי זיי וואָלטן זיך געשלאָגן און זיך געקריגט צווישן זיך, און אין די לאַפּקעס האָבן זיי געהאַט הילצערנע שווערדלעך; געווען זענען אויך דאָרט אַזעלכע, וואָס האָבן געשפּילט אין פּיקעט מיט קלייניג- קע קערטלעך. כ'האָב אויך דאָרט געזען זשאַבעס, וואָס האָבן געטרונקען וויין אין אַ אַלטאַנקע פון פּיצעלעך קעלישקלעך. דאס איז זייער אַ טשעקאַווע זאַך, כ'האָב געמיינט, זונדעלע, אַז דו ביסט אויך פאַרנומען מיט עפעס ענדלעכס צו דעם.

דער אַלטער איז אַנטטוישט געוואָרן, ווען ער האָט זיך
דערוווסט, אַז זיין זון פאַרנעמט זיך בלויז מיט וויסנשאַפֿטלעכע
עקספערימענטן איבער זשאַבעס. אין זיינע אויגן איז דאָס אויס-
געקומען, אַז ער מאַכט זיך צו נאַר, אַז דאָס איז קינדעריש,
וואָס פאַסט נאַר פאַר שול-קינדער.
זייט דעם האָט זיך ביים אַלטן דאָס פנים ווידער אויס-
געצויגן. און ווען ער האָט פון גאַרטן געוואָרפן אַ בליק פון
אַ בעל-הבית אויף זיין גאַנץ הויז, און האָט באַמערקט די
אויסגעהאַנגענע זשאַבעס אויף אַ דראַט, האָט ער פון רחמנות
געשאַקלט מיטן קאַפּ.
אַמאָל אין דער פרי האָט רענע מיטגעטיילט זיין פאַטער
אז ער פאַרט אַוועק.
ביידע האָבן, געזעגענענדיק זיך, גערעדט טרוקן און אַפ-
געהאַקט, גערעדט רויק, געהאַלטן זיך גלייך און זיך צעשיידט
אַנגעבלאָזן און האָרט.
נאַר בעת דער פאַטער האָט, צוריקקומענדיק אַ היים,
געוויינט, האָט דער זון, אויסציענדיק זיך אויף דער באַנק אין
וואַגן דריטער קלאַס, זיך אויסגעריבן די אויגן און אַנגעפאַקט
מיט טאַבאַק די פייקע.
אויף דער סטאַציע אין ריימס זענען צוויי יינגעלייט,
לויטן אויסזען קלייט-משרתים, אַריינגעקומען אין קופּע. איינער
פון זיי האָט געלייענט די „קליינע צייטונג“ און מיטגעטיילט
דעם אַנדערן די וויכטיקסטע נייעס.
— דער מיניסטאַרן-קריזיס דויערט ווייטער... אין דער
ווינונג פון גראַקאָיו איז פאַרגעקומען אַ שטאַרקער אויפרייס...
היינט, זעקס אַ זייגער אינדערפרי, האָט מען אויפן מאַרק-
פלאַץ אין גראַנוויל אויסגעפירט דעם טויט-שטראַף איבער
גרולטן.
— וואס האט ער אָפּגעטאָן אַזעלכעס, דער דאָזיקער
גרולט? — האָט דער אַנדערער געפרעגט.
— ער האָט דערהרגעט אַן אַלטן מענטש. מ'האָט אים
אויך חושד געווען, אַז ער האָט פאַרסמט אַ רייכן ענגלענדער,

נאָר דידאָזיקע צווייטע באַשולדיקונג האָט דאָס געריכט אָנער-
קענט אַלס נישט קיין דערוויזענע, דו געדענקסט נישט גרוילט
פראַצעס?

— ניין, — האָט דער צווייטער געענטפערט.
שווייגנדיק אַ ווילע האָט ער געפרעגט:
— ס'זענען פאַראַן איינצלע הייטן?
ער האָט זיך גענומען האַלב שטיל צו ליינען:
„שוין פיר אַ זייגער אין דער פרי האָט די פאַטאַלע
מאַשין...“

דאָס איבעריקע האָט לאַנמאַר נישט געהערט.
דער אינהאַבער פון דער צייטונג האָט זי צונויפגעלייגט
און געזאָגט:

— ביז דער לעצטער רגע האָט ער זיך געשווירן, אַז
ער האָט דערלאָנגט דעם קרבן אַ קלאַפ אָן אַ שום כּוּנָה. דאָס
איז נישט וויכטיק. ער איז בכלל געווען אַן אויסגעשפּראַכענער
געמיינער יינגל... הער נאָר אויס, ווייסט, אַז איך וואָלט גע-
וואָלט עפעס צובייסן, און דו?

לאַנמאַר האָט געווינט אין פאַריז אין אַ טעמפער דער-
שטאַרונג. פון דער פענסיע, וואָס ער האָט פאַרדינט אין קא-
כינכינע, איז אים פאַרבליבן עטלעכע הונדערט פראַנק, וועלכע
האַבן אים באַפרייט פון דער נויטווענדיקייט מיט עפעס זיך
צו באַשעפטיקן, פּדי צו פאַרדינען אויף חיונה. ער פלעגט
אויפשטיין נאָך צוועלף אַ זייגער, האַלבן טאָג, און אַוועקגיין
אין לוקסעמבורגס-גאַרטן, וווּ ער פלעגט זיצן אויף אַ באַנק
צווישן טויטע בלעטער, וואָס פלעגן זיך דרייען אין האַרבסטיקן
ווינט. ער פלעגט אַזוי אַפּזיצן שעהנווייז אַנשפאַרנדיק זיין פּנימ
אויף די ביידע הענט. ער פלעגט אַזוי לאַנג אַפּזיצן אין אַזאַ
פּאָז, אַז אויף די באַקן זענען ביי אים געבליבן צייכנס פון
די פּויסטן. מיט די ערשטע קעלטן, וואָס האַבן זיך אָנגעהויבן
אין האַרבסט, איז ער ענטגילטיקט אַריינגעפאַלן אין אַ גייסטיקע
טעמפּקייט. די ווינטער טעג פלעגט ער פאַרברענגען אין די
דושנע צימערן פון דער קליינער צוקערניע, נישט ליינענדיק

אפילו קיין צייטונגען און נישט שפילנדיק קיין ביליאָר. פריי-לינגצייט האָט ער דאָרט באַגעגנט אַן אַלטן באַקאַנטן, נוליאַק, אַ דיקער באַרדיקער מאַן, אַ האַלבער פּויער, וואָס האָט געפּו-נען געלט אין אַ הילצענעם קאַמאַש ביי זיין פּאַרשטאַרבענעם פּאַטער, אַ דאָרפּס מאַן אין אווערן, האָט אויסגעגעבן דאָסדאָזי-קע געלט מיט אַן אַפעטיט פּון אַ זולל-וסובהניק און מיט אַ קאַרגשאַפט פּון אַ מענטש, וואָס שטאַמט פּון נידעריקן שטאַנד. ער איז אַלט געווען לערך פּערציק יאָר און האָט אָנגעהויבן ווערן אויס-גערעכנט און געשעפטסמעסיק.

אויסקויפּנדיק ביי זיך אין דער הימאַט אַ פּאַרגעסענעם און פּאַרלאָזטן הייל-קוואַל און אַ וואַסער-הייל אַנשטאַלט, וואָס איז פּאַרשימלט געוואָרן, האָט ער געטראַכט און זיך געבראַכן דעם קאַפּ, ווי אַזוי צו צוציען אַהין געסט און צו פּאַרוואַנדלען מיט דער צייט יענעם קוואַל אין אַ קוראַרט. זיינע טאַשן זענען געווען אָנגעפולט מיט פּלעשלעך מיט מינעראַל-וואַסער און מיט אַנאַנסן.

ער האָט דערלאָנגט איין פּלאַש לאַנמאַרן און גע-זאָגט:

— מינעראַל-גאַזירט וואַסער, וואָס אַנטהאַלט אין זיך שוועבל זאָדע, אַרשעניק און בראַם-יאָד. דערנאָך האָט ער דערציילט פּון אָנהייב ביזן סוף די געשיכטע פּון הייל-אַנשטאַלט.

דער אַנשטאַלט האָט זיך געפּונען אויף אַ מרחק פּון פּופּ-ציק קילאָמעטער פּון קלערמאַן. אויף אַ ברעג פּון אַן אָזערע ביי אַ פּוס פּון אַ פּרעכטיקער באַזאָלטענער פּיראַמידע. דאָס דאָרף, וווּ דער קוואַל געפינט זיך, איז באַוווינט פּון צוויי צענדליק פּויערים, וואָס האָדעווען ציגן און פּון דריי צענדליק מענטשן, וואָס זענען קראַנק אויף קראַפּ.

נוליאַק האָט באַקומען בירושה פּון זיין פּאַטער דריי-פיר כאַטקעס. אויב מ'וועט זיי אויספאַרבן און אַרומצוימען, וועלן זיי גילטן אַלס קאַטעדוזן פאַר אויסלענדער. דער האַטעל „צע-זאַר“, וואָס ליגט ביים אַנשטאַלט, קאָן אַריינעמען פּון דרייסיק

ביזו פערציק געסט. שפעטער וועט מען קאָנען טראַכטן וועגן אויסבויען אַ קאָזינג. אָנהייבן קומט אויס פון קליינס, נאָר ווייטער – ווער ווייסט? ... סוף-כל-סוף האָט נוליאַק געפרעגט יאַנמאַרן, צי וויל ער אפשר זיך באַטייליקן אין דערדאָזיקער אונטערנעמונג.

– לאַמיר צופאַרן אַהין, – האָט ער לאַנמאַרן גע-
זאָגט, – איר וועט זיין דער דאָקטאָר פונם הייל-אַנ-
שטאַלט.

נוליאַק האָט שטאַרק געהאַלטן פון מעדיצינישן טאַלאַנט פונם געוועזענע מיליטערישן כירורג און אַלע זיינע באַקאַנטע, וועלכע האָבן אויך געהאַלטן לאַנמאַרן פאַר זייער אַ גוטן אַרצט, האָבן נאָך פאַרשטאַרקט נוליאַקס דרך-אַרץ און אַכטונג פאַר זיינע מעדיצינישע קענטענישן און טאַלאַנט.

חויף דעם האָבן לאַנמאַרס אַלע חברים אויך פון אים שטאַרק געהאַלטן און אָנערקענט, אַז ער באַזיצט זעלטענע פעיקייטן פון אַ דיאָגנאָסטיקער און האָט אַ האַנט פון אַ מייס-טער ביים מאַכן אַן אָפּעראַציע.

לאַנמאַר האָט געענטפערט נוליאַקן:

– אייער קוואַל ליגט אין אַ לאַך, קיינער וועט קיילמאַל אַהין נישט אַריינשטעקן די נאָז, אַ חויף עטלעכע אייראָפּעער, וואָס ליידן אויף שווינדזוכט וועלכע וועלן דאָרט אינגאַנצן פאַר-שימלט ווערן: אויב איך וועל מיט אייך מיטפאַרן אַהין, וועל איך דאָרט לעבן אַ גאַנץ יאר.

ער איז איינגעגאַנגען אַהין צו פאַרן און אַנצונעמען דעם פּאַסטן אויף אַ קליינע פענסיע, וועלכע נוליאַק האָט אים פאַרגעלייגט, האַלטנדיק, אַז אַ דאָקטאָר פון אַ הייל-אַנשטאַלט זוערט גוט באַלוינט דורך דער אינטערנאַציאָנאַלער קליענטור, וועלכע וועט זיך ביי אים, אַן ספק בילדן.

צומאַרגנס איז לאַנמאַר אַרויסגעגאַנגען איבער פאַריז איינ-קויפנדיק אַביסל, אינסטרומענטן און ביכער, וועלכע ער האָט געדאַרפט צו האָבן. פינף אַזייגער אין אַוונט, גייענדיק אַראָפּ איבער די עליועאום-פעלדער, האָט ער זיך אָפּגעשטעלט פאַר

א באַלאַגאָן. אַ דרייפאַכיקע ריי פון ליידיקגייער האָט זיך גע-
שטופט צו אַ שטריק, - וואָס איז געווען אויסגעצויגן צווישן
די ביימער, מיט וועלכן ס'איז געווען אָפגעצוימט אַ שטח אויף
וועלכן ס'האָבן זיך געפונען געצאָלטע זיץ-ערטער און געוויינט-
לעכע ערטער.

פון הינטן האָבן קליינע קינדער אנטוישט באַקוקט,
צווישן די פיס פון זעלנער, דאָס קלייד פון זייער ניאַניע.
לאַנמאר האָט צווישן המון צוקוקער באַמערקט פון דער-
ווייטנס אַן איינגעהויקערטן, מאַסיוון, פּוּכקן, פון נישט קיין
געזונטער פעטקייט, אַלטן מענטשן, וואָס זיין אָפגעבליאַקעוועט
פנים איז געווען האָפנונגסלאָז גלייכגילטיק. דער אַלטער האָט
געטראָגן אַ סורדוט, וואָס האָט געשפילט מיט אַ גלאַנץ פון
אָפגענוצטקייט. אויפן קראַנג און אויף די פלייצעס. פון הינטן
איז דער סורדוט געווען אַ קורצער און פון פאַרענט - אַראָפּ-
געהאַנגען אַראָפּ. דערדאָזיקער אַלטער האָט איינגעשטאַכן זיינע
אויגן אויפן באַלאַגאָן, אָדער, ריכטיקער געזאָגט, - אויף דער
ריכטונג פונם באַלאַגאָן. צווישן הימל און ערד און די אויגן
זיינע זענען געווען אויסטערלישע.

לאַנמאר האָט אין אים דערקענט פעלער דע סיסאַקן,
איז געוואָרן אויפגערעגט און אַלע זכרונות האָבן זיך מיטאַמאַל
אויפגעהויבן אויפן אויבערפלאַך פון זיין נשמה.
פעלער האָט אים געדריקט די האַנט, זוכנדיק ווערטער
אויסצודרוקן זיין פרייד, און נישט געפונען.
לאַנמאר האָט מיט עפעס אַ רחמנות, מיט עפעס אַ פלוז-
לינגדיקער צייטלעכקייט אים געזאָגט!

- קומט, איך נעם אייך מיט מיט זיך.
פעלער האָט געזאָגט, אַז ער וווינט אויף דער גאַס-
טראַפּאָ אויפן סאַמען עק פון באַטינאיי.

- דאָס איז זייער נישט קיין צענטראַלער פונקט, -
האָט ער צוגעגעבן, - נאָר אַ טראַמוויי-קאָמוניקאַציע...
זיי האָבן זיך אַנידערגעזעצט אין דעמערן אינם פאַרקאָפּ-
טשעטן זאָל פּוּ אַ טראַקטיר אויפן מאַנמארטר. האָבן געקוקט

איינער אויפן אַנדערן, פאַרחידושט, נישט פאַרשטייענדיק. צו זיי האָבן זיך נישט געזען ערשט זייט איין טאָג, אָדער שוין גאַנצע הונדערט יאָר...

וועגן איר האָבן זיי נישט גערעדט. נאָר ביידע האָבן זי געזען נעבן זיך.

לאַנמאר, האָט, קנאַקנדיק ניס, רערציילט וועגן זיין אי-בערזיען זיך, קיין מאַנבאר און אויך וועגן דעם, וואָס ער קלייבט זיך דאָרט טאָן.

ער האָט איבערגעזען מיט אַ פשוטן טאָן:

— איך פיר אייך מיט מיט זיך.

דער אַלטער האָט דערשראָקן אַ פיר געטאָן מיט די

אויגן.

— פאַרלאָזן פאַריז! — האָט ער אַ געשריי געטאָן, —

דאָס איז אוממעגלעך! און די געשעפטן? לעבן קאָן מען נאָר אין פאַריז, לעבן זאָל עס און געזונט זאָל עס זיין.

פאַרכאַפט דורך אַ רחמנות-געפיל צום אַלטן, האָט לאַנמאר זיך נישט געקאָנט איינהאַלטן אַ שמייכל צו טאָן.

פאַרט מיט מיר מיט, — האָט לאַנמאר אים איינגע-רעדט, — דאָרט וועט איר זיין אַ אינספעקטאָר, אַ קאָנטראַליאר, אַ פאַרוואַלטער.

דידאָזיקע טיטולן האָבן געווירקט אויפן אַרעמען מאַרך פונם אַלטן און אים שטאַרק אימפּאָנירט. ער האָט דערקלערט, אַז ער איז גרייט מיטצוהעלפן אַ אונטערנעמונג, וועלכע... און פאַר וועלכער... מיט איין וואָרט, אויב זיין דערפאַרונג קאָן נאָר מיט עפעס זיין נוצלעך דער אונטערנעמונג...

זיי האָבן אָפּגערעדט זיך צו באַגעגענען צומאָרגנס.

לאַנמאר, גייענדיק צוריק איבער דער בריק, האָט זיך געטראַכט.

— כ'קאָן עס נישט בייקומען, מיר דאַכט זיך, אַז ער איז מיין שווער.

דער באַד-סעוואַן איז אויסגעפאַלן נישט קיין שלעכטער

פאר נוליאקן. עטלעכע רוסן און איין פאמיליע. ון ליאן, זענען געקומען צופאָרן זיך קורירן אין זיין אַנשטאַלט. פעלער איז געשטאַנען פאר דעם קוואַל און פרובירט דאָס וואַסער מיט אַן אויסזען פון אַ מבין. פליכטן האָט ער געהאַט נישט קיין גאַנץ באַשטימטע. נוליאק וואַלט, נאַטירלעך, נישט איינגעלאָרן פעלערן אויף אַ פּאַסטן. אמת טאַקע, אַז ער האָט אים געצאַלט, נאָר גע- צאַלט האָט ער אים פון לאַנמאַרס פענסיע...
 - רעדט אים איין, אַז ער באַקומט ביי אונדז געהאַלט - האָט לאַנמאַר געבעטן נוליאקן - און דער עיקר, כאַפט זיך נישט אַרויס מיט אַ וואַרט, אַז ער באַקומט באַצאַלט פון מיין געהאַלט.

נוליאק האָט דעם דאָקטאָר צוליב געטאָן און געזאָגט פעלערן ווי ער האָט אים געבעטן. לאַנמאַר האָט געהילט עטלעכע רוסישע רייזנדער און יעדן זונטיק פלעגט מען אים רופן אין די בערג „צורעכטצו- מאַכן“ די פיס ביי די, וועלכע האָבן זיי אויסגעלענקט ביי די טירן פון שענק.
 די געסט זענען פאַרשווינדן געוואָרן פון הייל-אַנשטאַלט צוזאַמען מיט די שוואַלבען, נישט מחנהווייז. נאָר איינצלווייז און פאַרנווייז, איינער נאָכן אַנדערן.

ס'איז אָנגעקומען דער ווינטער. דער שניי האָט באַדעקט די גאַנצע סביבה אויף די זייטן פון די בערג האָט דער נעפל פאַרגרעסערט די סאָסנעס - אַזאַ איינדרוק האָט מען געהאַט קוקנדיק אויף זיי דורכן געדיכטן נעפל. ער האָט זיי אויך צוגעגעבן אילוזאָריש, נישט דייטלעכע ליניעס. דער האַריזאָנט איר געווען איינגעשלאָסן דורך אַ ים פון האַלבפינצטערקייט. אויף די ווענט פונם הייל-אַנשטאַלט איז אָפּגעפאַלן און אָפּגע- בליאַקעוועט געוואָרן די פאַרב אויף די רויטע און שוואַרץ-ברוינע אַנטיקע-טענער.

אין נידעריקן זאַל פון האָטעל צעזאָר אַקעננאיבער, האָט פעלער געשפילט אין דאָמינע מיטן בעל-הבית. לענמאַר האָט

אָרויפֿלייגנדיק די פיס אויף דער שטאכייט פון קאַמין, גערייכערט
זיין פייקע. ער האָט צוגעלייגט דעם גראָבן פינגער פון דער
רעכטער האַנט צום פולס אויף דער לינקער האַנט און חקירנ-
דיק אַליין מיט זיך, האָט ער געשטאַמלט:

— היץ, אַ ציעדיקער און אַ שאַרפער ווייטאַק אונטערן
אַרעם, אַ הוסט אַ געדריקטער שטימונג פון גייסט, ווייטאַקן
פון די נערוון-קניפן ווייטאַק אין דער רעכטער פלייצע.
אַלע סימפּטאָמען זענען פאַרצן: כ'האַב אַן אויסגעצייכנט לעבער
אַנצינדונג.

און דאָס ערשטע מאָל איןמשך פון א יאָר, פיר חדשים
און זעקס טעג, האָט ער אַ שמיכל געטאַן.

די טענצעריין

I

די סצענע איז פאָרגעקומען הינטער די קוליסן, אין דער
 גארדעראָבע פונם טעאטער „אָדעאָן“. פעליציע נאַנטייל איז גע-
 זעסן אונטערן עלעקטערישן לאַמפּ איט אַ פּודירט געזיכט, אונטער-
 געשוואַרצטע אויגן, ראַז-געפאַרגטע באַקן און אַ שניי-ווייסן האַלז
 און אַרעפּס. זי האָט אויסגעשטרעקט דעם פּוס דער גארדעראָבע-
 אויפזעערין, שרוי מיכאַן, וועלכע האָט איר אָנגעטון קליינע שוואַר-
 צע שיכלעך מיט רויטע אָפּצאָסן. דער טעאטער-דאַקטאָר טרובלעט,
 דער שוישפילערינס פריינט, האָט זינגעשפּאַרט זיין פליכעוואַט קאַפּ
 אויפן קאַפּע-קישעלע. די הענט זענען ביי אים צונויפגעפלאַכטן
 געווען אויפן בוידן און די קורצע פיס האָט ער געהאַלטן פאַרלייגט
 איינעם אויפן צווייטן. ער האָט אין דער פּאָזע אַ פרעג גע-
 טון:

— אין וואָס נאָך, טייער קינד?

— איך ווייס וואָס! דושנעקייט, קאַפּ-דרייעניש... עפעס אַ
 פּלוצלינקער איינדרוק, ווי דער טויט וואַלט זיך דערנען-
 טערט.

— צי באַפּאַלט אייך נישט אַ פּלוצלינקער חשק צו לאַכן
 אָדער גאָר וויינען אָן אַ שום סיבה?
 — איך קען דאָס אייך גענוי נישט דערקלערן, אין לעבן
 זענען דאָ אַזוי פיל סיבות צו לאַכן און וויינען!

— צי באפאלט איך נישט א שרעק?

— ניין... נאָר שטעלט איך פאַר, דאָקטאָר, אז ביינאָט קריג איך דעם איינדרוק, אז איך וע צווישן דעם מעבל אַ קאַץ, וואָס קוקט מיך אָן מיט ברענענדיקע אויגן.

— באַמיט איך נישט צו קלערן וועגן דעם — האָט זיך פרוי מיכאָן אָנגערופן, — דאָס איז אַ שלעכטער סימן... אז מ'זעט אַ קאַץ אין הלום באַדייטעט עס אַ פאַראַט פון פריינט, און עס ווייזט אויך אָן אויף דער פאַרדאָרפֿנקייט פון דער פרוי.

— איך זע דאָך אָבער די קאַץ נישט אין הלום, נאָר וואַכעדיקערהייט.

דער דאָקטאָר טרובלעט, וואָס פלעגט האָבן זיין דיושור אין „אָדעאָן“ נאָר איין מאָל אין חודש, פלעגט דאָך גאַנץ פרויוואָט דאָ אַהערקומען כמעט יעדן אָונא. ער האָט זייער ליב געהאַט די שוישפילערניס און פלעגט מיט זיי גערן רעדן. ער פלעגט זיי געבן פאַרשידענע עצות און זיי האָבן געהאַט צו אים דעם פולן צוטרוי. אויך יעצט האָט ער פעליציען צוגעזאָגט, איר באַלד אַ רעצעפט צו פאַרשרייבן.

— מיר וועלן היילן אייער מאָגן, טייער קינד, — האָט ער געזאָגט — וועט איר אויפהערן צו זען קעץ צווישן מעבל.

די פרוי מיכאָן האָט איר יעצט דעם גאַרעטע צוגעצויגן. דער דאָקטאָר איז פלוצלינג ערנסט געוואָרן און אָנגעהויבן זיך צו-קוקן, ווי זי שטייפט איר צו די שנירלעך.

— קנייטשט נישט אַזוי שטאַרק מיט די ברעמען, דאָך-טאָר, — האָט זיך פעליציע אָנגערופן — איך שטייף זיך נישט צו אַזוי שטאַרק. ביי מיין פיגור וואַלט דאָס געוועזן אַן אַב-סורד.

— דאָס איז נאָר גוט פאַר פאַנעטן — האָט זי צוגעגעבן, דערמאָנענדיק זיך אָן איר האַרציקער פריינדין — וועלכע האָט נישט קיין אַרעמס און נישט קיין לענדן... זי איז אינגאַנצן פלאַ-טשיק, מיכאָן, מעגסט נאָך אַ ביסל צוציען. יאָ, איך ווייס, דאָך-טאָר, אז איר זענט אַ עונא פון גאַרעטען. שטעקט אַריין, דאָך-

נאָר, די האַנט, וועט איר זיך איבערצייגן, אַז איך בין נישט צו
שטייף צוגעצויגן...

ער האָט זיך אָנגעהויבן פאַרענטפערן, אַז ער איז נישט
קיין שונא פֿון גאַרסעטן, ער באַקעמפט נאָר בלוזי דאָס צו שטאַר-
קע צושטייפֿן זיך. ער האָט אויך אויסגעדריקט זיין באַדויערן צו-
ליב דעם, וואָס די פרויען האָבן נישט דעם מינדסטן פאַרשטאַנד
פאַר די האַרמאָניע פֿון די לייניען, און דאָס איינשרומפֿן די
טאָליע זעט זיי אויס צו זיין זייער שיין און פֿראַכטפֿול. זיי פאַר-
שטייען גאַרנישט, אַז די גאַנצע שיינקייט באַשטייט נאָר אין דעם
אויסבויג פֿון די קערפער-לייניען, וועלכע ווערן נאָך אַ פֿראַכט-
פֿולער פֿונאַנדערבלוינג פֿון די ברוסטן ביסלעכווייז שמעלער
אונטערן בוים, ביז זיי אַנטוויקלען זיך אין דער פֿולקייט פֿון די
לענדן.

— די טאָליע — האָט ער צוגעגעבן — די טאָליע, אויב
מען מוז זיך שוין דורכאויס באַנוצן מיט דעם באַנאַלן אויסדרוק,
דאַרף זיין אַן איידעלער און וויכער איבערגאַנג צווישן די צוויי
פֿרעכטיקע טיילן פֿון דער פֿרויס קערפער: צווישן אירע ברוסטן
און דער שויס, און איר פֿרעסט זיי צו אויף אַ זייער נאַרישן אופן.
איר דעפֿאַרמירט דעם ברוסט-קאַסטן: איר שאַדנט אייערע ברוסטן,
מאַכט אייך קינסטלעך פֿלאַטשיק די לענדן און דריקט אייך אויס
מיאוסע קאַרבן איבערן נאַפֿל. די מוזשינקיס, וואָס זעגן זיך צו די
ציינ אויף שפיציק און לעכערן זיך דורך די ליפֿן, פֿדי אַרייַן
צוציען אין זיי אַ הילצערן רינגל, דעפֿאַרמירן זיך נישט אויף אַזאַ
באַרבאַרישן אופן ווי איר, ווייל מען קען נאָך פֿאַרשטיין, אַז די
פֿרוי, וואָס האָט זיך דורכגעצויגן דורך די ליפֿן אַדער נאָז אַ
רינגל, וואָס איז אפילו אַזוי גרויס, ווי אַ פֿאַסטאַ-שעכטל, פֿאַרמאַגט
נאָך עפעס פֿרויאישעס אין זיך. די אמתע פֿאַרניכטונג ווערט ערשט
דאַמאַלס פֿאַלקאַם, ווען די פֿרוי מאַכט אָן אַ פֿאַרוויסטונג אינם
מיטלפֿונקט פֿון איר קערפער.

אַנטוויקלע:דיק ווייטער דאָס טעמאַ, וואָס איז אים געלעגן
אויפֿן האַרץ, האָט ער פֿסדר אויסגערעכנט אַלע דעפֿאַרמירונגען
פֿונם שקלעט און די מוסקולן, וואָס דער גאַרסעט פֿאַראורזאַכט,

געבנדיק דערביי גענויע באשרייבונגען און מאַלנדיק פאַרשידענע טרויעריקע און קאַמישע סצאַנעס פֿן דעם. נאנטײל האָט געלאַכט, הערנדיק אים רעדן, זי האָט דערפאַר געלאַכט, ווייל זי איז אַלס פרוי געווינט געווען זיך גאַרנישט צו מאַכן פון פיזישער שוואַכ-קייט, און אויך דערפאַר, ווייל זי האָט יעדע זאַך באַטראַכט פון שוישפּילערישן וועלטל, און יעדע דעפאַרמירונג, וואָס דער דאָק-טאַר האָט איר דערמאָנט, האָט איר אויפן געדאַנק געברענגט עמעצן פון אירע חברטעס, וואָס איז גלייך אויסגעוואַקסן פאַר איר צו אַ קאַריקאַטור. ענדלעך, וויסנדיק, אַז זי איז פיזיש גוט געבויט, האָט זי זיך זייער געפרייט מיט איר יונג: און געזונטן קערפער. אַזוי לאַכנדיק, איז זי צוגעגאַנגען צום דאָקטאָר, נאַכשלאַפענדיק נאָך זיך די פרוי מיכאַן, וואָס האָט געהאַלטן די שנירלעך אין אירע הענט ווי צוויי לייצן, און אויסגעזען ווי אַ מכשפה.

— שטייט שוין איין אויף אַן אָרט — האָט זי זיך אָנגע-
רופן צו פרוי מיכאַן.

דערביי האָט זי באַמערקט, אַז די דאַרפישע כרויען, וואָס טראָגן נישט קיין גאַרסעטן, זענען נאָך מער דעפאַרמירט, ווי די שטאַטישע.

דער דאָקטאָר טרובלעט הייט איצט מיט פאַרביטערונג פאַרגעוואַרפן די מערב-ציוויליזאַציעס זייער פאַראַכטן און אינגאַ-
רירן די שיינקייט פון די לעבעדיקע באשעפענישן.

דאָקטאָר טרובלעט, וואָס איז דערצויגן געוואָרן אינם שאַטן פון די טורעמס פונם סט.-סילפיזיש קלויסטער, איז אַלס אַ יונג-
גער דאָקטאָר נאָך אַרויסגעפאַרן קיין קאַראַ. פון דאָרט האָט ער צוריקגעברענגט אַ ביסל געלט, אַ לעבער-קרענק און אַ באַקאַנט-שאַפט מיט פאַרשידענע מענטשלעכע מנהגים. צוריקקומענדיק שוין אויף דער עלטער אין זיין היימלאַנד, האָט ער די אַלטע דע-
סיין-גאַס שוין נישט מער פאַרלאָזט, און געלעבט גאַנץ אומצופרידן פון דעם, וואָס די מענטשן לעבן שוין צייט 1800 יאָר נישט בשלום מיט דער נאַטור.

עמעצער האָט אָנגעקלאַפט אין דער טיר. אַ פרויען-שטימע
האַט זיך פון יענער זייט אָנגערופן:

— דאָס בין איך!

אַרויפפאַפּנדיק אויף זיך אַ ראָזע קליידל, האָט פעליציע גע-
בעטן דעם דאָקטאָר, ער זאָל די טיר עפענען. עס איז אַרײַנגע-
קומען די דיקע און צעגאַסענע פּרוי דולק, וועלכער עס איז לאַב-
גע יאָרן געלונגען צו שפּילן מיט ווירדע אויף דער סצענע די
ראָל פּון איידעלע מוטערס.

— גוט מאָרגן, טייערע... גוט מאָרגן, דאָקטאָר... פעליציע,
דו ווייסט דאָך, אַז איך האָב זייער נישט ליב צו מאַכן קאַמ-
פּלימענטן, איך האָב דיך אָבער נעכטן געזען, און איך גיב דיר
מיין וואָרט, אַז אינם צווייטן אַקט פּון די „באַגלייבזע מוטערס“,
באַווייזט זייער שיינע זאַכן, וועלכע זענען גאַנטישט לייכט אויס-
צופירן.

אין נאַנטײלס אויגן האָט זיך באַוויזן אַ שמייכל, און ווי
עס קומט פאַר שטענדיק, האָט זי, הערנדיק יעצט דעם קאַמפּלימענט,
געוואָרט אויף נאָר.

זייענדיק צופּירדן פּון פעליציעס שווייגן, האָט פּרוי דולקן
נאָך מער זי אַנגעהויבן לויבן.

— זייער שיינע זאַכן, אינדוידועלע זאַכן.

— אַזוי מיינט איר? אַך זייער גוט, ווייל איך פיל נישט
אַזוי גוט די ראָלע. דערצו פאַראַליוירט מיך נאָך די גרויסע פּערי-
אינגאַנצן. איך זאָג אייך דעם אמת, אַז ווען איך זיך ביי איר
אויף דער שויס, באַקום איך דעם איינדרוק... איר קענט אייך גאָר-
נישט פאַרשטעלן, וואָס פאַר אַ שרעקלעכע זאַכן זי רוימט מיר
אין, ווען מיר זענען אויף די סצענע. עפעס אינגאַנצן ווי באַפאַלן
פּון אַ ש.ע.ו.נ... יאָ איך פאַרשטיי אַלץ, עס זענען אָבער דאָ זאַכן
וואָס דערוועקן אין מיר אַן עקל... מיכאַן, גיט נאָר אַ קיק, צי עס
קנייטשט זיך נישט אַמאָל דער סטאַניק אויף דער רעכטער זייט
פּלייצע?

— טייער קינד — האָט דאָקטאָר טרובעלט ענטוואַסטיש אַ
געשריי געטון, דו האָסט איצט אַרויסגעזאָגט זייער אַוואַנדערלעכע
זאָך.

— וואָס פאַר אַ זאָך? — האָט נאַנטײל אַ פּרעג געטון.

— דו האָסט געזאָגט: „איך פארשטיי אַלץ, עס זענען אָבער דאָ זאָכן, וואָס דערוועקן אין מיר אַן עקל.“ דו פארשטייט אַלץ. די געדאַנקען און טאַטן פון דער מענשהייט באַהאַנדלט, ווי איינצולע דערשייננגען פונם אַלגעמלעכען אָרגאַניזם און זיי דערוועקן נישט אין דיר, נישט קיין פעס און נישט קיין שונאָה. עס זענען אָבער דאָ זאָכן, וואָס דערוועקן אין דיר אַן עקל. דו די ביסט זייער שאַרפזיניק און מאַראַל איז אַ זאָך פון גוטן געשמאַק. איך וואָלט געוואָלט, טייער קינד, אַז די שילער פון דער אַקאַדעמיע פון מאַראַל-וויסנשאַפט, זאָלן האָבן אַזאַ געזונטן קוק אויף זאָכן, ווי דו האָסט, דו ביסט גערעכט. צו מאַכן אָבער דיין פריינדיקן פאַר-וואַרפן פאַר די אינסטיטוטן, וואָס דו האַלטסט, אַז זיי באַזיצט זיי, וואָלט אַזוי געווען אומזיסט, ווי דאָס פאַרוואַרפן מילך-זויערקייט, פאַרוואָס עס איז אַ קוואַס, וואָס האָט אין זיך אַזעלכע און אַזעלכע ספּעציעלע אייגנשאַפטן.

— וואָס באַדייט דאָס? וואָס מיינט איר דערמיט?
 — איך זאָג, אַז מיר טאַרן נישט לויבן און אויך נישט טאַדלען קיין שום מענטשלעכען געדאַנק אָדער טאַט פון דעם מאַמענט אָן, וואָס מיר זענען געוואויר געוואָרן, אַז דער טאַט אָדער געדאַנק איז אַ גויטווענדיקער פאַר אינו.
 — וואָס הייסט עס, אַז איר אַראַפירט פּערינס אויפפירונגען, איר, אַמענטש מיט אויסצייכנונגען! שוין!
 — דער דאָקטאָר האָט זיך אַ ביסל אינטערגעהויבן אויף דער קאַנאַפע און זיך אָנגערופען:
 — הער מיך אויס עטלעכע מינוט מיט געדולד. איך וועל דיר דערציילן אַ זייער נוצלעכע געשיכטע.

די מענטשלעכע נאַטור איז אַמאָל מיט יאָרן צוריק אַדערש געווען ווי איצט. עס האָבן דאַמאָלס עקזיסטירט נישט נאָר מאַנס-פּערזאָנען און פרויען, נאָר אויך אַדרוגינוסן, דאָס הייסט, אַזעל-כע באַשעפענישן, וואָס האָבן אין זיך פאַראייניקט ביידע געשלעכט-טער. די אַלע סאָרטן מענטשן האָבן פאַרמאַגט צו פיר הענט, פיר פיס און צוויי פינגער. זיי זענען זייער שטאַרק געווען און פּלנגן זיך קאָלערן אַזוי ווי רעדער. פון דעם פּת זייערן איז ביי זיי גע-

בוירן געווארן אַ בראַווער געדאַנק, און נעמלעך: צו באַזיגן די געטער, ווי די ריזן האָבן עס אַמאָל געוואָלט. נישט קענענדיק פאַרטראַגן אזאָ באַליידיקונג, האָט גאָט...

— מיכאַן, גייט נאָר אַ בליק, צי דאָס אונטערקליידל לאָזט זיך נישט אַמאָל נאָך אין דער לינקער זייט? — האָט נאַנטייל אַ פּרעג געטון.

— ... באַשלאָסן — האָט ווייטער גערעדט דאָקטאָר טרוב-לעט — צו מאַכן דעם מענטש ווייניקער שטאַרק און בראַוו. ער האָט יעדן מענטש צעטיילט אויף צווייען, אזוי, אז ער האָט שוין נישט געהאַט מער ווי — נאָר צוויי הענט, צוויי פיס און איין קאָפּ, און — פֿון דאָס לאַס אָן איז דאָס מענטשלעכע געשלעכט געבליבן דאָס, וואָס עס איז יעצט. יעדער פֿון אונז איז אַלזאָ נאָר אַ האַל-בער מענטש, וואָס איז צעטיילט געוואָרן, די העלפטן זוכן זיך קעגן-זייטיק. די ליבע, וואָס מיר פילן איינער צום צווייטן, דאָס איז נאָר די קראַפט, וואָס טרייבט אונז די צוויי העלפטן צו פאַראייניקן, פֿדי זיי אויפצולעבן אויפסניי אין זייער אַמאָליקער גאַנצקייט. די מאַנספּערזאָנען, וואָס קומען אַרויס פֿון דעם טייל אנדרוגינוסן, האָבן ליב פרויען, און די פרויען, וואָס קומען אַרויס פֿון דעם טייל ערשטע פרויען, לייגן נישט קיין גרויסן אַכט אויף די מענער און פילן נאָר אַ צווייאונג צו פרויען. דו דאַרפסט זיך אַלזאָ נישט צו וואַנדערן, ווען דו זעסט...

— דאָס האָט איר, דאָקטאָר, אויסגעטראַכט די געשיכ-טע? — האָט אַ פּרעג געטון נאַנטייל, צושפּילענדיק אַ רויו צום קליידל.

דער דאָקטאָר האָט זיך אַנגעהויבן פאַרטיידיקן קעגן דעם חשד, אז ער זאָל האָבן צוגעלייגט עפעס צו דעם. פאַרקערט, ער האָט אפילו באַשטעטיקט, אז ער האָט נאָר אַסך דורכגעלאָזט.

— אזוי איז עפעס אַנדערש — האָט נאַנטייל אַ זאָג גע-טון — ווייל איך וועל אייך זאָגן, אז דער, וואָס האָט די געשיכ-טע אויסגעטראַכט, איז נאָר נישט קיין וויצלער.

— ער איז שוין געשטאַרבן — האָט זיך דאָקטאָר טרובלעט אַנגערופן.

נאנטטייל האָט נאָכאַמאָל אויסגעדריקט דעם עקל, וואָס איר שותפטע האָט אין איר אַרויסגערוּפן. פרוי דולק אָבער, וואָס איז געווען פאַרויכטיקער און פלעגט נאָמאָל פרישטיק עסן ביי פערין, האָט דאָס געשפרעך אויף אַ צווייטן וועג אַרויפגעפירט.

— עס איז גאַנץ גענוג פון דיין זייט, טייערע, וואָס דו האָסט באַהערשט די ראַלע פון אַגניעשקען. געדענק נאָר וועגן דעם, וואָס איך האָב דיר שוין אַמאָל געזאָגט: די מאַניערן מוזן זיין באַשיידן און די פיגור אַביסל שטייפלעך. אין דעם באַשטייט דער גאַנצער סוד פון נאָאיוויטעט. היט דיך פאַר דיין אייגענע רענער גראַציעזקייט. יונגע מיידלעך פון דיין גלייכן מוזן האָבן אין זיך אַביסל רייץ. אזוי פאַדערט דער סטיל, דער קאַסטיום. וועגן דעם דאַרפסטו טאָקע געדענקען פאַר אַלעם, ווען די שפּילסט אין די באַגלויבטע מוטערס, וואָס איז אַן אַנטזיקענדע פּיעסע.

— וויסט איר וואָס, — האָט איר פעל ציע איבערגעריסן — מיר גייט נאָר אין אַ גוטער ראַלע. אויף דער קונט פּיף איך, און צווייטנס, האָב איך נישט זייער ליב מאַרוואַקסן... איר לאַכט, דאָקטאָר? אפשר האָב איך געזאָגט אַ נאַרישקייט? אפשר האָט נישט מאַרוואַקס פאַרפאַסט די „באַגלויבטע מוטערס“?

— יאָ.

— אַלזאָ! איר באַמיט אייך, דאָקטאָר, מיר כסדר זאָרג צו פאַרשאַפן... אַניעלאַ לאַנגווייליקט מיך, איך וואָלט געוואָלט עפעס מער דייטלעכער... איבערהויפט היינט נעמט מיך די ראַלע אַדורך מיט עקל... —

— דאָס איז אַ באַווייז, אַז דו וועסט זי זייער גוט שפּילן — האָט זיך דולק אַנגערופן.

— קיינמאָל פאַרקערפערן מיר נישט אזוי גוט אַ ראַלע — האָט זי צוגעגעבן — ווי ווען מיר שפּילן זי געצוואונגענערהייט, געגן אינזער ווילן. איך וואָלט דיר דערויף געקאָנט געבן פאַרשידענע ביישפּילן. איך צום ביישפּיל, האָב אַמאָל דעם גאַנצן זאַל אין פאַרוואונדערונג אַריינגעבראַכט מיט מיין דייטלעכן אַקצענטירן פּריילעכקייט, בשעת מען האָט מיר אויף דער סצענע מיטגעטיילט, אַז מיין עלענדער דולק, דער אזוי גרויסער אַרטיסט און גוטער

מענטש האָט באַקומען אַ פּאַפּלעקסיע-אַטאַק אינם אָפּערטע-אַר-
קעסטער, ווען ער איז צוגעגאַנגען נעמען זיין פלייט צום
שפּילן.

— פּאַרוואָס ווילן אָבער אַלע פּון מיר, אַז נאָר איך זאָל
זיין נאָרוו? — האָט נאַנטייל אַ פּרעג געטון. זי האָט געוואָלט
זיין אַ העלדין אין שפּילן אויך אַנדערע ראָלן.

— און דאָס איז אויך אַ גאַנץ פּאַרשטענדלעכע זאַך —
האַט זיך פּרוי דוּלף ווייטער אַריינגעמישט — די אַקטיאָרישע
קונסט איז אַ קונסט פּון נאַכמאַכן, און אַמבעסאַן קען מען נאַכמאַכן
דאָס, וואָס מען פּילט נישט.

— הער אויף צו פּאַנטאַירן — האָט זיך דער דאָקטאָר
אַנגערופן צו פעלציען. אויב מען איז נאַרוו, בלייבט מען שוין
אַזוי אויף שטענדיק. יעדע שוישפּילערין ווערט גלייך געבוירן אין
אַניעלאַ, דאָרענאָ אָדער פּאַרלענאָ. אין טעאַטער זענען טייל שטענ-
דיק אַלט צוואַנציק יאָר, טייל דרייסיק יאָר, אַנדערע ווידער
זעכציק יאָר... דו, פּריילין נאַנטייל, וועסט שטענדיק אַלט זיין
נאָר ניינצען יאָר, און וועסט אויך שטענדיק נאַרוו בלייבן.

— אמת. פון מיין שטעלע בין איך גאַנץ צופרידן, איר
קאָנט אָבער נישט, דאָקטאָר, פּאַרלאָנגען פון מיר, אַז אַלע נאַרווע
ראָלן זאָל איך שפּילן מיטן זעלבן פּאַרגעניגן. עס איז דאָ, צום
ביישפּיל, איין ראָלע, וואָס איך וואָלט זי דורכאויס געוואָלט שפּילן.
דאָס איז אַנגיעשקאָ אין דער „פּרויען-שולע“.

דער מאַנענדיק זיך אָן נאָמען אַנגיעשקאָ, האָט דער דאָקטאָר
טרובלע: אַטנציקט אַנגעהויבן צו שעפטשען: צי האָב איך דען
אַזוי פּיל שלעכטס אין די אויגן, וואָסן איך קאָן אַזוי פּיל שאָרן
ברענגען?

— דאָס איז אַזאַ שיינע ראָלע — האָט נאַנטייל גע-
זאָגט — איך האָב שוין טאַקע געבעטן וועגן איר פּראַדעלן.
דער טעאַטער-דירעקטאָר פּראַדעל איז געווען אַן עלטע-
רער, אָרנטלעכער און פּאַרויכטיקער שוישפּילער, אָן שום פּאַנ-
טאָיעס און גרויסע פּאַרלאָנגען. ער האָט ליב געהאַט רוי, ביכער

און... פרויען. באנטייל האט זיך נישט געקאנט קלאַנג אויף אים, גערעדט וועגן אים אָן באַליידיקונג, אָפן און פריי :

— ער איז געווען געמיין, עקלהאפט און מיאוס. ער האָט מיך נישט געוואָלט לאָזן שפּילן אַגניעשקאַס ראַלע, נאָר דערפאַר, וואָס ער האָט זי אוועקגעגעבן שפּעטער פּאַלעמפּיען. איך מוז אָבער מודה זיין, אַז איך האָב אים נישט צו שטאַרק געבעטן, דאַמאָלט, ווען פּאַלעמפּיען ווייסט, ווי אזוי זיך צו נעמען צו אַ זאַך. און דאָס איז מיר אַלץ איינס. אויב פּראַדעל וועט מיך נישט לאָזן שפּילן „אַגניעשקאַס“, וועל איך אים לאָזן שוויצן מיט דער גאַנצער בודע“.

פּרוי דילק האָט פּאַרגעזעצט אירע דרשות, זי האָט גע- האָט גרויסע פּאַרדינסטן פּאַרן טעאַטער, זי איז שוין אָבער גע- ווען אַלט און אָפּגעניצט און פּלעגט שוין אויף דער סצענע נישט אַרויסטרעטן, דערפאַר פּלעגט זי אָבער זינען מיט עצות די יונגע שווישפּילערענס, פּלעגט זיי זייערע בריוו שרייבן, און אזוי אַרום פּאַרדינען זיך אויף איר עסן. עסן פּלעגט זי נאָר איין מאָל אין טאָג, אַמאָל מיטאַנגזייט און אַמאָל אין אָונט.

ווען פּרוי מיכאָן האָט איר אַרומגעבונדן דאָס סאַמעטענע טאַשמעלע אַרום האַלד, האָט פּעליציע אַ פּרעג געטון דעם דאָקטאָר :

— איר זאָגט, דאָקטאָר, אַז מיינע קאַפּ-שמערצן קומען מיר פּון מאָגן, איר ווייסט דאָס זיכער ?

איידער דאָקטאָר טרובלעט האָט נאָך באַוווּן איר צו ענט- פּערן, האָט פּרוי דילקשוין דערקלערט, אַז קאַפּ-שמערצן קומען שטענדיק פּון מאָגן און אַז זי האָט שטענדיק אַ צוויי, דריי שעה נאָכן עסן טאַקע אַזעלכע שמערצן, און דערביי געבעטן, דער דאָק- טאָר זאָל איר פּאַרשרייבן אַ רעצעפט.

פּעליציע האָט דערווייל וועגן עפעס געקלערט, זי פּלעגט האָבן אַזאַ טבע שטענדיק צו קלערן.

— דאָקטאָר, — האָט זי פּלוצלינג אַ זאַג געטון — איך האָב אייך געוואָלט אַפּראַגע שטעלן, עס קען זיין, אַז זי איז אַ קאַמפּי- שע. . . איך וואָלט אָבער דורכאויס געוואָלט וויסן, אויב דאָס, וואָס

איר ווייסט אלץ אזוי גענוי, וואָס עס געפינט זיך אינם מענטשלעכן
קערפער און אויך דאָס, וואָס איר האָט שוין אַליין געזען, די אַלע
זאָכן, וואָס מיר טראָגן אין אינווער קערפער איבערווייניק, צי דאָס
שטערט אייך נישט צו האָבן באַציאונגען מיט פרויען, מיר שיינט,
אז דאָס דארף ביי אייך אַן עקל אַרויסרופן.

דאָקטאָר טרובלעט האָט איר פונם קישן, ווו ער איז געזעסן,
פונדערווייטנס אַ קיש צוגעוואָרפן:

— טייער קינד — האָט ער צוגעעפן — עס איז נישטאָ
אויף דער וועלט קיין איידעלער, רייכערער און שטערער שטאָף,
ווי די הויט פון דער פרוי. מיט אַ פאַר מינוט צוריק האָב איך
טאַקע, באַטראַכטנדיק דיין האַלז, געקלערט וועגן דעם. דו קאַנסט
אַלזאָ גאַנץ לייכט פאַרשטיין, אז אונטער דעם איינדרוק...
זי האָט מיט פאַראַכטונג זיך אַ קרים געטון.

— איר מיינט, אז עס איז זייער קלוג צו ענטפערן מיט
נאַרישקייטן אויף ערנסטע פראַגן?

— אויב דו ווילסט טאַקע דורכאויס וויסן, וועל איך דיר
געבן אַ מער אינטערסאַנטן ענטפער, פון וועלכן דו וועסט זיך שוין
קאַנען אַ סך אָפּלערנען: מיט צוואַנציק יאָר צוריק האָבן מיר אין
פראַנצאָזעקטאָריום פונם סט. יוזעפּס שפיטאַל געהאַט אַן אַלטן משרת,
אַ שיכור, ער איז געווען ראַסעס פאַטער, און פלעגט יעדן טאַג
עסן פרישטיק אַרום עלף אַ זייגער, אויף דעם עק טיש, אויף
וועלכן עס פלעגט ליגן אַ טויטער. ער האָט געזעסן, ווייל ער איז
הונגעריק געווען. קיין שום זאך אין דער וועלט קאַן קיין הונגערי-
קע נישט אָפהאַלטן פון עסן, אויב זיי האָבן נאָר, וואָס צו עסן,
און דאָך פלעגט דער זעלבער ראַסעס פאַטער פסדר זאָגן: איך
ווייס נישט, צי די לופט פונם זאַל ווירקט אזוי אויף מיר, איך
קאַן נאָר עסן בלויז פרישע זאָכן, אַזעלכע, וואָס רייצן מיר דעם
זעמיט.

— אַהא, איך פאַרשטיי — האָט זיך פעליציע אַנגערופן —
איר דאַרפט האָבן, דאָקטאָר, יונגע מיידלעך, בלומען-מאַכערקעס...
דאָס טאָר מען אָבער נישט... איר ווייסט אַליין... איר זיצט

אָבער פּונקט ווי אַ טערק, און קיין רעצעפּעז האָט איר מיר נאָך
אַלץ נישט אָנגעשריבן.

זי האָט אויף אים אַ וואָרף געטון אַ בליק, וואָס פּאָדערט אַן
ענטפּער נאָך זיך.

— דער מאָגן טאַקע, אין אמתן?

די טיר איז אַ ביסל אָפּן געווען. אַ שלאַנקער און זייער
אינטעליגענטער יונגערמאַן האָט זי נאָך מער געעפּנט, און
אַריבערטענדיק די שוועל אויף אַ צוויי טריט, האָט ער ערשט אַ
פרעג געטון, צי ער קאָן אַריינגיין.

— אַ, דאָס זענט איר! — האָט באַנטיי אַ געשריי געטון.

זי האָט אים דערלאַנגט איר הענטל, וועלכעס ער האָט מיט
פאַרגעניגן אַ קוש געטון. אין דעם קוש איז אויך געווען אַ ביסל
איבערגעטריבענע העפלעכקייט.

די פּרוי דולק האָט ער באַהאַנדלט אַן ספעציעלער אויפּמערק-
זאַמקייט.

— וואָס מאַכט איר, דאָקטאָר סאַקראַטעס? — האָט ער אַ
פרעג געטון.

טרובלעטן האָט מען טיילמאַל אַזוי גערופן — צוליב זיין
פּלאַטשיק געזיכט און זיין שאַרפּזיניקן און פּלינקן געדאַנק.

— הער דע-ליני, אַט שטייט פאַר אונז אַ יונג מענטשל, וואָס
זייסט נישט אויף זיכער, צי זי האָט אַ מאָגן. דאָס איז אַן ערנסט
פּראָבלעם. מיר ראַטן איר, זי זאָל זיך ווענדן נאָך אַן ענטפּער
צו דעם יונגן מיידל, וואָס האָט געגעסן צופיל איינגעמאַכטס. די
מוטער האָט איר פּריער געזאָגט: „עס נישט אַזוי פיל, די וועסט
דיר דעם מאָגן קאַליע מאַכן“, האָט זי דערויף געענטפּערט: „מאָגנס
האַבן נאָר דערוואַקסנע פּריילינס, קליינע מיידלעך האָבן נישט קיין
מאָגנס“.

— אַך, מיין גאַט, ווי נאַריש איר זענט, דאָקטאָר! — האָט
באַנטיי אַ געשריי געטון.

— ווען דייע ווערטער וואָלטן כאַטש אמת געווען. ווייל
נאַרישקייט איז אַ סימן פון גליק. עס איז דאָס גרעסטע פאַרגעניגן,
און אויך די בעסטע זאַך אין דער פּאַליציי-געוועלשאַפּט.

— איר אַפערירט, דאָקטאָר, כסדר מיט פאַרדאָקטן, (מיי-
לונגען, וואָס זענען לחלוטין דער היפך פון די איבעראַל-אָנגענומענע
נע באַגריפן) — האָט דע-ליני באַמערקט, — פונדעסטוועגן שטים איך
אין מיט אייך, און עס איז גלייכער צו זיי באַריש, ווי יעדער
מענטש, איידער קלוג, ווי קיינער נישט.

— ראַבערט איז גערעכט — האָט נאַנטייל אָפנהערציק און
פול מיט פאַטאָס אַ געשריי געטון. דערנאָך האָט זי אַ ביסל פאַר-
קלערט צוגעגעבן:

— איין זאך איז אָבער יעדנפאַלס זיכער, דאָקטאָר, און
נעמלעך, און די באַרישקייט שטערט אַ סך מאָל באַרישקייטן צו טון.
איך האָב שוין דאָס נישט איינמאָל באַמערקט. באַריש פירן זיך
אויף נישט דווקא די באַרישסטע מענטשן. עס טרעפן זיך אויך
אינטעליגענטע פרויען, וואָס זענען באַריש אין זייער באַצונג
מיט די מענער.

— דו מיינסט זיכער יענע פרויען, וואָס קאָנען זיך נישט
באַגין אָן די מענער.

— פאַר אייך, סאָקראַטעס, קאָן מען באַרישט באַהאַלטן.

— אַך! — האָט די שטאַרקע פרוי דולק אַ זיפן געטון —
וואָס פאַר אַ שרעקלעכע קנעכטשאַפט דאָס איז! די פרוי, וואָס קאָן
אירע ליידנשאַפטן נישט באַהערשן, איז שוין אויף אייביק פאַרלוירן
פאַר דער קונסט.

נאַנטייל האָט אַ באַוועג געטון מיט אירע שיינע, נאָך אַ ביסל
שפיציקע עלבבוֹיגנס.

— זעט נאָר, מיינע הערן! וואָס פאַר אַן עלטער-באַבע דאָס
איז. כאַפט זשע אייך נישט לערנען די יונגעטשקע! פונקט ווי אין
איינערע צייטן וואָלטן די שוישפילערינס יאָ געווען באַהערשט זיי-
ערע... ווי אזוי רופט איר דאָס? אודא! זיי האָבן אַבסאָלוט נישט
באַהערשט זייערע ליידנשאַפטן.

זעננדיק, און נאַנטייל ווערט אויפגערגט, האָט זיך פרוי
דולק פאַרזיכטיק און מיט ווירדע אַרויסגערוקט. פון פאַרציימער האָט
זי איר ערשט אַ וואַרונג צוגעוואָרפן:

— געדענק, מיין ליבע, אז די ראלע פון אניעלא דארף
הערלעך-שיין געשפילט ווערן. די ראלע פאָדערט עס.
נאנטלי, וואָס האָט זיך שוין צופיל געלאַנגווייליקט, האָט זי
שוין אָבער נישט געהערט.

-- די אלטע דולק רעגט מיך שרעקלעך אויף מיט איר
מאָראַל — האָט זי אַ זאָג געטון, אוועקזעצנדיק זיך צום טואַלעט.
טיש, — עס דאַכט זיך איר אַלץ, אז מען האָט שוין פאָרגעסן
איר געשיכטעס. זי האָט אָבער אַ טעות! פרוי ראוואַט דערציילט
זיי זעקס מאָל אין דער וואָך. אַלע ווייסן, אז זי האָט איר מאָן
דעם מוזיקאַנט, צוגעברענגט צו אַזאַ שטופע פון אויסשעפונג,
אז ער איז פּלוצלינג געשטאַרבן אין אַ געוויסן אַונט ביי זיך
פלייט. פון אירע געליבטע ווידער, מענטשן, וואָס זענען געווען
געזונט און שטאַרק, האָט זי געמאַכט — פּרעגט מיכאַנען — אין
פאַרלויף פון נישט קיין גאַנצע צוויי יאָר — שקעלעטן,
שאַטנס.

אַט אזוי אַרום האָט זי באַהערשט אירע... און ווען מען
זאָגט דאָס איר אַליין, אז זי איז שוין פאַר דער בינע פאַר-
לוירן!

דאָקטאָר טרובלעט האָט אויסגעשטרעקט צו נאנטלין זיינע
צעשפרייטע הענט, ווי ער וואָלט זי געוואָלט צוהאַלטן!
— ווערט נאָר נישט אויפגערעגט, פרוי דולק איז אַן אָפּ-
הערציקע. אַמאָל האָט זי ליב געהאַט מאַנספּערזאָנען, און אַצינד
האָט זי ליב גאַט. יעדער מענטש ליבט דאָס, וואָס ער קאַן, ווי
אזוי ער קאַן אין מיט וואָס ער קאַן. ווען זי האָט ענדלעך דער-
גרייכט איר געהעריקע עלטער, איז זי געוואָרן באַשיידן און
פרום. אַלע רעליגיעזע צערעמאָניעס פירט זי אויס. זונטיק אין אין
די חגא-טעג גייט זי צו גאַטעס-דינסט...

— זי איז גערעכט, מיט דעם, וואָס זי גייט אין קלויסטער
אַריין, — האָט נאנטלי באַמערקט, — מיכאַן, צינד אָן, איך
בעט דיך, אַ ליכט. מען דארף אַנוואַרעמען די ראָזע פאַרב,
איך מוז מיר נאָכאַמאָל די ליפּן אָפּ... געוויס איז זי גערעכט,

וואָס זי גייט אין קלויסטער אַרײַן. די רעליגיע שטערט דאָן אָבער
נישט צו האָבן אַ געליבטן.

— אַזוי מיינסטו? — האָט דער דאָקטאָר אַ פּרעג גע-
טון.

— די יסודות פון דער רעליגיע, קאָן איך, זיכער, בעסער
פון אייך, דאָקטאָר!

עס האָט זיך דערהערט דער טריבער קלאַנג פון גלעקל, און
אין אַין קאָרידאָר האָט די טרויעריקע שטימע פונם אויפזעער אַ
דונער געטון:

— דער איינאָקטער איז געענדיקט.

נאַנטייל האָט זיך אויפגעהויבן און אָנגעטון אויף דער האַנט
אַ שוואַרץ שאַקל סאַמעט מיט אַ מעדאַליאָן.

פרוי מיכאַן האָט קניענדיק גלייך געמאַכט די פאַלדן פון
איר ראַזע קלייד אַלס וואַס, אין מיט אַ מויל, פול מיט שפּילקעס,
אַרו סגעוואָגט פאַלגנדן אַפּאַריזש:

— די גוטע זייט פון דער עלטער באַשטייט אין דעם, וואָס
מען הערט אויף צו ליידן פון די מענער.

ראַבערט דע-ליני האָט אַרויסגענומען פון טאַש זיין פּאַפּיר-
ראַקסן-שאַכטל אין אַ פּרעג געטון:

— איר וועט דערלויבן?

אין איז צוגעגאַנגען צום ליכט, וואָס האָט געברענגט אויפן
טאַלעט-טיש.

נאַנטייל, וואָס האָט פון אים קיין אויג נישט אַראָפּגענומען,
האָט ביי דער שיין פונם ליכט באַמערקט, פון אונטער זיינע וואַנטן
אַפּער, זיינע פּורפּור-רויטע, ליידיגשאַפּלעכע ליפּ, וואָס האָבן דעם
רויך דורכגעלאָזט. זי האָט דערפילט, ווי דאָס בלוט קומט איר אין
פנים אַרײַן.

זי האָט זיך געמאַכט זוכן איר צירונג, האָט אָנגערירט מיטן
מויל דע-ליניס האַלז און אים דערביי שטיל איינגערוימט:

— וואַרט אויף מיר נאָך דער פאַרשטעלונג אין אַ דראַזשקע
ביים עק פון דע-טאַרנאַן-גאַס.

אין קאָרידאָר האָבן זיך אין זעלבן מאַמענט דערהערט טריט

און אויך שטימען. די שוישפילער זענען נאָכן איינאקטער אַריינגע-
גאַנגען אין זייערע גאַרדעראַבע-צימערן.

— דאָקטאָר, דערלאַנגט מיר, איך בעט אייך, די ציי-
טונג.

— זי איז זייער לאַנגווייליק.

— עס מאַכט נישט אויס, גיט זי מיר.

זי האָט זי גענומען און געהאַלטן זי, ווי אַן אַפאָשור איבערן
קאַפּ.

— די אויגן טון מיר שוין וויי פון ליכטיקייט — האָט זי
געזאָגט.

עס איז טאָקע אמת געווען, אַז זי פלעגט פון צו שטאַרקער
ליכטיקייט באַקומען טיילמאָל קאַפּ-שמערצן. איצט אָבער, דערזע-
ענדיק זיך אינם שפּיגל מיט די אַנגעפאַרבעטע אויגן, אַפגעשוואַרצ-
טע ברעמען, ראַז-אַפגעפאַרבעטע בעקלעך און אַפגערויטלטע ליפּן,
האַט איר אויסגעזען, אַז זי זעט אויס זייער מיאָס. זי האָט דערי-
בער נישט געוואָלט, אַז דע-לייני זאָל זי איצט אָנקוקן.

אין דעם זעלבן מאָמענט, ווען זי האָט באַהאַלטן איר געזיכט
אינם שאַטן, איז אין דער לאַזשע אַריינגעקומען אַ הויכער און דא-
רער יונגערמאַן.

אינטער די טונקעלע אַראָפגעלאָזטע אויגן, האָט ער געהאַט
אַן אויסגעקרימטע נאָז, ווי דער שנאָל ביי אַ וואַנע; דאָס מויל-
האַט ביי אים אויסגעזען, ווי עס האָלט ביי לאַכן; פון זיין לאַנגן
האַלז האָט אַרויסגעשטאַרט, ווי אדם-הראשונס אַ גרויסער אַפּל.
אַנגעטון איז ער געווען אין אַ לאַקייאישן אַנצוג.

— דאָס זענט איר שעוואַליער? וואָס מאַכט איר פריינט!

האַט פריילעך אַ זאָג געטון דאָקטאָר טרובלעט, וואָס פלעגט אין
אַלבעמיינ ליב האַפן שוישפילער, און נאָך מער די שוישפילער פון
דער צווייטער מדרגה. צו שעוואַליערן האָט ער אויך געהאַט אַ
באַזונדערע סימפּאַטיע.

— אַלע זענען שוין דאָ! — האָט נאַנטייל אַ געשריי גע-

טון — דאָס איז נישט קיין גאַרדעראַבע, נאָר אַ ריינע מיל.

— אויב אַזוי, ווינש איך גליק דער מילנערין — האָט זיך

שעוואליער אָנגערופן. — שטעלט אייך פאַר — האָט ער זיך גע-
ווענדט צו באַנטיילן — אז אין זאָל זענען היינט דאָ אַ גרויסע
מאַסע אידיאָטן! איר וועט מיר גלויבן, אז זיי האָבן מיר אַפּלאַ-
דירט?

— דאָס איז נאָך נישט קיין גענוגדער באַוויוו, אז איר זאָלט
מעגן אַריינגיין, גישט אָנקלאַפּנדיק פּריער — האָט באַנטייל נישט
ווילנדיק געענטפערט.

דער דאָקטאָר האָט דערביי באַמערקט, אז דאָס האָט דע-
ליני די טיר אזוי אָפּן געלאָזט.

— אזוי גאָר? דאָס האָט איר געמאַכט? — האָט זיך באַג-
טייל געווענדט צו ראַבערטן מיט אַ פאַרוואַרף — אז מען גייט
אַריין דאַרף מען די טיר פאַרמאַכן פאַר אַ צווייטן. דאָס איז אַ זאָך,
וואָס יעדער פאַרשטייט עס.

זי האָט זיך איינגעהילט אין אַ וויסן פּלאַנעלענעם מאַנטל.
דער אויפזעער האָט גערופן די שוישפּילערינס אויף דער
סצענע אַרויף.

באַנטייל האָט אָנגענומען די האַנט, וואָס דע-ליני האָט איר
דערלאָנגט, און אָפּזוכנדיק מיט אירע פינגער זיין פּולס, האָט זי
אירע נעגל טיף אַריינגעשטעקט לעבן זיינע בלוט-אַדערן, דאָרט,
וואו די הויט איז צום איידלסטן, און איז פאַרשוואַנדן אין טונקעלן
קאַרידאָר.

II

איבערטוענדיק זיך, האָט זיך שעוואַליער אַוועקגעזעצט אין אַ לאַזשע לעבן פרוי דילק. ער האָט זיך גוט צוגעקוקט צו פעלי-ציען, וואָס איז געשטאַנען חייט פון אים אויף דער סצענע, און דערמאָנענדיק זיך, אַז ער האָט זי שוין אַמאָל געהאַלטן אין זיינע אַרעמס, אין זיין דאַך-שטיבל אויף דע-מאַרטירס-גאַס, האָט ער זיך אַזש צעוויינט פון ווייטיק און אויפּרעגונג.

זיי האָבן זיך געהאַט נעטראָפּן פאַריקעס יאָר אויף דעם קאַנצערט, וואָס איז איינגעאַרדנט געווען אונטער דער אויפ-זיכט פון דעפּוטאַט לעקאַרעל פאַר די אַרימע שוישפּילערס פונם צענטן רעוויר. ער האָט זיך געדרייט אַרום איר אַ שווייגן-דיקער, אויפגעקאַכט פון ליידנשאַפט, מיט צונויפגעבאַלטע פויסטן און ברענענדיקע אויגן. צוויי וואַכן האָט ער זיך כסדר נאַכגע-שלעפט, קאַלטבלוטיק און רויק. זי האָט זיך געמאַכט, ווי זי זעט אים גאַרנישט. פּלוצלינג אַבער און אומגערעכט האָט זי זיך אים אַפּ-געגעבן. ער איז דאַמאָלס געוואָרן אַזוי צעקאַכט, אַז אַוועקגייענדיק דאַמאָלס פון איר צעפלאַמט און אַ ביסל צעמישט, האָט ער אַן אומפאַסיק וואַרט אַרויסגעזאָגט.

ער האָט דאַמאָלס אַ זאָג געטון צו איר:

— און איך האָב געמיינט, אַז דו ביסט פון פאַרצע-

ליין.

אין משך פון דריי וואָכן האָט ער פאַרוזכט דעם טעם פון
 וואוילטאָג. דערנאָך אָבער איז פעליציע וואָס אַמאָל אַלץ הייטער
 און פרעמדער געוואָרן פון אים, און אָנגעהויבן אים אויסמיידן.
 היינט האָט זי אים שוין גאַרנישט ליב געהאַט. ער האָט געזוכט
 די סיבה דערפֿון און זי נישט געקאָנט געשיינען. דערפֿאַר, וואָס
 זי האָט אים שוין נישט ליב, האָט ער שטאַרק געליטן, נאָך מער
 האָט ער אָבער געליטן פון אייפערזוכט. עס איז פֿאַר אים קיין
 סוד נישט געווען אפילו אין די ערשטע און שענסטע מינוטן פון
 דער ליבע, אַז פעליציע האָט שוין געהאַט אַ געליבטן, אַ געוויסן
 זשערמאַנדעל, אַ ביורגליסט פון מיניסטעריום. דאָס האָט אים זייער
 געקערעקט. נישט זעענדיק אים אָבער אַפט, האָט זיך ביי אים אין
 געדאַנק ביסלעכווייז איינגעבילדעט אַזאָ נישט קלאָרע מינונג
 וועגן אים, אַז זיין אייפערזוכט האָט אינגאַנצן אויפגעהערט. פע-
 ליציע האָט פאַרוזכערט שוואַליערן, אַז זשערמאַנדעל האָט ביי איר
 קיין שום ראָלע נישט געשפילט, צו האָט איר געגליבט און דאָס
 האָט אים אויך זייער געפרייט. זי האָט אים אויך געזאָגט, אַז שוין
 לאַנג גאַנץ לאַנגע חדשים צוריק, האָט זי מיט זשערמאַנדעלן נאָר
 אַלס גוטער פריינט געלעבט, און ער האָט דערין געגליבט. באַזונ-
 דערס האָט ער דאָך אַצינד יענעם אָפגענאַרט, און די איבערגע-
 זיכט אַליין האָט אים שוין פאַרגעניגן פאַרשאַפט. ער האָט זיך
 שפעטער דערוואוסט, אַז פעליציע האָט נאָכן ענדיקן דאָס צווייטע
 יאָר שטודירן אין דער דראַמאַטישער שולע, אויך דעם פראָפּעסאָר
 נישט אָפגעזאָגט אין איר גענאָד. די ווייטיק אָבער, וואָס דאָס האָט
 אים פאַרשאַפט, איז אַ סך פאַרלייכטערט געוואָרן דורכן גרויסן
 פאַרגעניגן, וואָס ער האָט לעבן איר גענאָסן. איצט אָבער האָט ער
 אומנאַטירלעך געליטן, צוליב ראָבערט דע-לייני פון אַ געוויסער
 צייט אָן פלעגט ער אים פּסדר טרעפן לעבן פעליציען. ער האָט
 אויך נישט געקאָנט צווייפלען אין דעם, אַז פעליציע ליבט ראָבערטן,
 און אַז ער האָט נאָך טיילמאָל געטראַכט וועגן דעם, אַז זי
 האָט זיך אים נאָך נישט אָפגעגעבן, איז דאָס נאָר געווען אַן
 אומין, וואָס ער האָט אַליין אויסגעטראַכט, פּדי זיינע ליידן פון
 צייט צו צייט אַ ביסל צו פאַרלייכטערן.

אפלאדיסמענטן האָבן זיך דערהערט אינעם טעאטער־זאל, און די הערן אין די לאַזשעס האָבן שטיל מיט די הענט געפאָטשט, איינרוימענדיק איינער דעם צווייטן עפעס איינצייטיק, נאָנטייל האָט איצט אירע לעצטע ווערטער געזאָגט דער שוישפילערין פּערין.

— בראַוואַ, בראַוואַ! די קליינע איז גרויסאַרטיק! — האָט פּרוי דולק אַ זיפּץ געטון.

שעוואַליערוו האָט דער שגעון פון אייפּערזוכט באַהערשט, און פון אים אַ שלעכטן פּריינט געמאַכט.

ער האָט מיטן פינגער זיין שטערן אָנגערירט און אַ זאָג געטון:

— זי שפּילט מיט דעם, שפּילן דאַרף מען אָבער מיט דעם.

און ער האָט דערביי די האַנט אויפן האַרץ אַרויפגעלייגט.

— אַ דאַנק, אַ גרויסן דאַנק דיר מײן פּריינט — האָט פּרוי דולק אים שטיל געזאָגט, ווייל זי האָט עס אָנגענומען פאַר אַ קאַמפּלימענט, וואָס איז ספּעציעל צו איר געווענדט.

ווייל זי פלעגט טאַקע שטענדיק דערקלערן, אַז נאָר דאָ מאַלס שפּילט מען גוט, ווען מען שפּילט מיטן האַרץ; זי פלעגט אויך זאָגן, אַז אויב מען וויל אויסדריקן אַ ליידנשאַפט שאַרפּער, דאַרף מען זי איבערלעבן, אַז מען דאַרף פּילן אַלע איינדריקן, וואָס מען וויל שאַפן.

זי פלעגט טאַקע מיט פאַרגעניגן שטענדיק זיך אַלס ביי־שפּיל שטערן אין דערצײלן, אַז אין דער צײט, ווען זי האָט אַמאָל, שפּילנדיק אַלס טראַגישע קעניגין, אויסגעטרונקען אויף דער סצענע אַ בעכער סם, האָט זי זיך נאַכדעם אַ גאַנצע נאַכט געקאַרטשעט פון ווייטיק. דאָך פלעגט זי אויך זאָגן, אַז די הראַמאַטישע קונסט, איז אַ קונסט פון נאַכמאַכן, און צום בעסטן קאָן מען נאָר נאַכ־מאַכן די געפּילן, וואָס מען לעבט אַליין איבער. כדי צו שילדערן און איבערצוצײגן יענעם אין איר מיינונג, פלעגט זי

שטענדיק געפינען ביישפילן אין איר טריאומפֿירנדע קאריע-
רע.

זי האָט טיף אָפּגעזיפּצט.

— די קליינענקע איז אויסערגעוויינטלעך טאַלאַנטפֿול. עס
איז נאָר אַ גרויסער שאַד, וואָס זי האָט אָנגעטראָפּן אויף שלעכטע
צייטן. אַצינד איז שוין נישטאָ נישט קיין פּובליקום, נישט קיין
קונסט, נישט קיין טעאַטער און נישט קיין אַרטיסטן. די קונסט
טרעט אַריין אין איר אונטערגאַנגס-עפּאַכע.

שעוואַלער האָט מיטן קאַפּ אַ שאַקל געטון.

— דערבאַרעמט אייך נישט אַזוי איבער איר — האָט ער
געזאָגט — זי וועט סיי ווי דערגרייכן אַלץ, וואָס זי וועט נאָר
וועלן, זי וועט האָבן דערפּאַלג און אויך קאַפיטאַל. זי איז איין
אַנטשלאַסענע און אַנטשלאַסנקייט ברענגט צו אַלצדינק, אין דער
צייט, וואָס מענטשן מיט געפֿיר בלייבט איבער נישט מער, ווי
נאָר זיך אָנצופֿינדן אַ שטיין אין האַלד און אין טיך אַריין זיך
וואַרפֿן. איך אָבער וועל אויך הויך שטייגן און וועל אויך ווערן
אַנטשלאַסן און כּיטרע.

ער האָט זיך אויפּגעשטעלט און איז אַרויסגעגאַנגען, נישט
וואַרטנדיק ביזן סוף פֿון דער פּאַרשטעלונג. אין פעליציעס גאַרדע-
ראַבע-צימער האָט ער איצט נישט געוואַלט אַריינגיין, אויס מורא,
ער זאָל נישט טרעפֿן דאָרט דע-לינין, וועמענס בליק עס איז אים
געוועזן אומדערטרעגלעך, און אויך דערפּאַר, ווייל אַזוי אַרום
האַט ער זיך געקאַנט איינרעדן, אַז דע-ליני איז דאָרט איצט
נישטאָ.

צוליב דעם וואָס פעליציעס דערווייטערן זיך האָט אים
פּאַרשאַפט פיזישע שמערצן, האָט ער אָנגעהויבן אויס אומגערוילד
היין און צוריק צו שפּרייטן דורך די ליידיקע און פינסטערע גאַ-
לעריעס פֿון „אַדעאַן“. אַזוי געשפּרייזט האָט ער אַ פּיר פינף מאָל,
נאָכדעם איז ער אַראָפּגעגאַנגען פֿון די טרעפּ און זיך געווענדט
אין דער ריכטונג פֿון דע-מעדיציס-גאַס, די סטאַנגרעטן האָבן גע-
דרימלט אויף די קאָזשלעס פֿון די קאַרעטעס, צוואַרטנדיק, ביז די

פאַרשטעלונג וועט זיך ענדיקן, און די לבנה-שיין האָט זיך געגאַסן
אויף די הויכע בוימער-שפיצן.

מיט אַ קליין ביסל זיסע און אומזיניקע האַפנונגען איז ער
די נאַכט, פינקט ווי אין די פּרעזעדיקע נעכט, געגאַנגען אַפּוואַרטן
פעליציען אין איר מוטערס וואוינונג. כמעט יעדן אָונט פלעגט
ער זי דאָרט אַפּוואַרטן.

פּרוי נאַנטייל האָט צוזאַמען מיט איר טאַכטער פאַרנומען אַ קליינע וואוינונג אויפן 5טן שטאַק אויפן סט. מיכעל-בול-וואר. די פּענצטער זענען אַרויסגעגאַנגען אין לוקסענבורג-גאַרטן אַריין. פעליציעס מוטער האָט שעוואַליערן העפלעך אויפגענומען, זייענדיק אים זייער דאַנקבאַר דערפאַר, וואָס ער האָט פעליציען ליב געהאַט, כאָטש זי האָט אים נישט געליבט. זי האָט אפילו גאַר נישט געוואוסט, אַז שעוואַליער איז אַמאָל געווען איר טאַכטערס געליבטער. זי האָט אים אַריינגעבעטן אין עס-צימער, וואו עס האָט אין קוימען געברענט אַ פייער.

ביי דער שיין פון קאַמפּ האָבן פון דער וואַנט אַראָפּגעבלאַנקט רעוואָלווערן און שווערדן, מיט אָפּגעגילטע הענטלעך. זיי זענען געהאַנגען אַרום אַ פּרויען-פאַנצער, וואָס אויפן אָרט פון די ברוסטן איז ער געווען אויסגעקילעכיקט. געווען איז עס פעליציעס גע-ווער, וואָס האָט נאָך פאַריקעס יאָר, זייענדיק אַ שילדערין פון דער דראַמאַטישער שולע, געשפילט די ראָלע פון זשאַנאַ ד'אַרק. פּרוי נאַנטייל, וואָס איז געווען אַן אלמנה נאָך אַן אָפיציר און די מו-ד פון אַ שוישפילערין, האָט דאָס געווער ביי זיך איבערגעלאָזט אמתער נאָמען איז אָבער געווען נאַנטייל.

— פעליציעס זיין נאָך נישט צוריקגעקומען. איך רעכט זי

נישט, אז זי זאל קומען פאר האלבע נאכט. זי בלייבט שטענדיק
אויף דער סצענע ביזן סוף פון דער פארשטעלונג.

— איך ווייס, איך האב היינט אויך געשפילט, נאר בלויז
אינם ערשטן אקט. פונם טעאטער בין איך טאקע ארויסגעגאנגען
נאכן ערשטן אקט.

געשפילט האט מען די „באגלייבטע מוטערס“.

— פארוואס זענט איר טאקע נישט געבליבן ביזן סוף, הער
שעוואלדער? מיין טאכטער וואלט דערפון זייער צופרידן געווען.
עס איז דאך אזוי גוט צו האבן גוטע פריינט אינם זאל, בשעת
מען שפילט.

— גוטע פריינט פעלן קיינמאל נישט — האט שעוואלדער
אפגעענטפערט.

— איר האט א טעות, אמתע גוטע פריינט זענען א זעלבנ-
הייט.

— פרוי דולק האט זיכער געמוזט זיין, אמת? איז זי צו-
פרידן געווען פון פעליציען?

— איך וואלט מיך באמת גליקלעך געפילט — האט זי בא-
שיידן צוגעגעבן — ווען פעליציע זאל דערפאלג האבן. אין איר
איצטיקער לאגע איז זייער שווער זיך הויך צו דעהייבן אן אונ-
טערשטיצונג און פראטעקציע! דער עלדער קליינטיקער איז
דערפאלג זייער נוצלעך.

אין זיין איצטיקער שטימונג איז שעוואלדער נישט אימשטאנד
געוועזן מיטלייד צו האבן אויף פעליציען.

— באאומרויקט איך נישט — האט ער מיט פארוואורף גע-
זאגט, מאכנדיק דערביי מיט די הענט — דאס, וואס זי וויל, וועט
זי זיכער דערגרייכן, ווייל זי איז א שוישפילערין פון בלוט און
פלייש, זי וועט דעריבער זיכער בלייבן אין טעאטער אויף א פעסטן
מעמד און אויף זיכערע פיס.

פרוי נאנטייל האט ליבלעך א שמייכל געטון.

— די פיסלעך אירע זענען גארנישט אזוי שטארק. פעליציע
איז וואס אן אמת גישט קיין שוואכע, זי דארף זיך אבער צופיל

אָנשטרענגען און מאַטערט זיך זייער. צייטנווייז האָט זי קאָפּ-דרייעניש
און מיגרענע.

די דינסט איז אַריינגעקומען און אַוועקגעשטעלט אויפן טיש
אַ שיסל וואָרשט, אַ פּלעשל און עטלעכע טעלערס.

שעוואַלער האָט דערווייל געזוכט אַ געלעגנהייט, ווי אַזוי
אַ פרעג צו טון פעליציעס מיטער וועגן עטלעכע זאַכן, וואָס זענען
אים אויף דער צונג געלעגן, פון דעם מאַמענט אָן, וואָס ער האָט
דאָ די שוועל איבערגעטרעטן. ער האָט דורכאויס געוואָלט וויסן,
אויב פעליציע פאַרברענגט נאָך צוזאַמען מיט זשערמאַנדעלן, וועגן
וועלכן מען האָט איצט גאַרנישט דערמאַנט. אינזערע וואונשן פאַסן
זיך שטענדיק צו צו דער לאַגע, אין וועלכער מיר געפינען זיך.
געפינענדיק זיך איצט אין אַ גרויס פאַרלעגנהייט און זייענדיק זיי-
ער פאַרצווייפלט, האָט ער זייער געוואָלט, אַז פעליציע, וועלכע
האָט אים אויפגעהערט צו ליבן, זאָל ליב קריגן זשערמאַנדעלן, וועלכן
זי פלעגט נישט זייער ליב האָבן. זיין גאַנצע האַפנונג איז באַשטאַ-
נען אין דעם, אַז זשערמאַנדעל באַזיצט זי איצט אינגאַנצן פאַר
זיך אַליין און פאַר דע-לינין וועט ער גאַרנישט איבערלאָזן. דער
בלויזער געדאַנק, אַז פעליציע ליבט זשערמאַנדעלן, איז פאַר אים
שוין געווען אַ דערלייכטערונג, און ער האָט נאָר געציטערט, ער
זאָל זיך נישט דערוויסן, אַז זי האָט אים שוין אַוועקגעוואָרפן.

מען קאָן דאָך אָבער נישט אויספרעגן קיין מוטער וועגן
איר טאַכטערס געליבטע! ער האָט אָבער דערצו אַן עצה געפון-
נען: ער וועט גלאַט אַזוי אָנהויבן צו רעדן מיט פרוי נאַנטייל
וועגן זשערמאַנדעלן, ווייל ער איז זיכער געווען, אַז פרוי נאַנטייל
רעכנט זיך פאַר אַ גרויסע ערע צו האָבן געזעשאַפטלעכע באַציי-
אנגען מיט אַ מיניסטריאַלן באַאַמטן, וועלכער איז אַ רייכער מענטש,
פאַרהייראַט און דער פאַטער פון צוויי פראַכטפולע טעכטער. ער
האָט נאָר געדאַרפט אַ מיטל געפינען, ווי אַזוי זשערמאַנדעלס נאָמען
אין געשפרעך אַריינצומישן. שעוואַלער איז אָבער געפאלן אויף
אַ געדאַנק, וואָס האָט זיך אים אויסגעוויזן, אַז ער איז זייער גע-
ביאַל.

— אַ איך האָב פאַרגעסן — האָט ער אַ זאָג געטון — אַ

איך האָב אויפן וועג אַהער געטראָפן פאַרן זשערמאַנדעלן אין אַ
דראַושקע.

פּרוי נאַנטייל האָט דערויף גאַרנישט געענטפּערט.

— געפאַרן איז ער דורכן סט.-מיכעל-בולוואַר. איך האָב
אים גלייך דערקאַנט, איך האָב מיך זיכער נישט טועה געווען.

פּרוי נאַנטייל האָט ווייטער גאַרנישט געענטפּערט.

— זיין בלאַנדן בערדל, זיין רויט פנים... זשערמאַנדעלן
איז גאַנץ לייכט צו דערקאַנען.

פּרוי נאַנטייל האָט ווידער קיין שום ענטפּער נישט גע-
געבן.

— איר פלעגט, דאַכט זיך, מיט אים אַמאָל זיין אין זייער
נוטע באַציאָונגען, צי זעט איר אים איצט אויך אַלעמאָל?

— דעם הער זשערמאַנדעל? יאָ, מיר זען זיך מיט אים, —
האָט פּרוי נאַנטייל שוואַך אָפּגעענטפּערט.

דערהערנדיק די ווערטער, האָט שוואַליערן שער נישט אַ

פרייד אַרומגעכאַפּט. אין אמתן האָט אים פּרוי נאַנטייל אָפּגעזאַרט

און נישט געזאָגט דעם אמת. זי האָט געזאָגט ליגנט צוליב אַמ-

ביציע און אויך צוליב דעם, וואָס זי האָט נישט געוואָלט אַנט-

דעקן אַ געוויסן סוד, וואָס וואָלט איר הוילן זיכער קיין פּבּוד נישט

פאַרשאַפּט. דעם אמת זאָגנדיק, האָט פעליציע אַוועקגעוואָרפן

זשערמאַנדעלן צוליב דע-לינין, און זשערמאַנדעל, וועלכער איז גע-

ווען אַ באַאַמטער און אַ מענטש פון דער געזעלשאַפּט, האָט זיך פון

דאַמאָלס אָן מער נישט געוויזן.

אויס שטאַרקער מוטער-ליבע און אויך אויס מורא, אַז איר

סאַכטער זאָל קיין נויט נישט ליידן, האָט פּרוי נאַנטייל, נישט

קוקנדיק דערויף, וואָס זי איז שוין געווען אין דער שפּעטערער

עלטער, זיך אָנגעהויבן אָפּגעבן מיט אַ געליבטן. זי האָט אויפּסניי

אָנגעקניפּט באַציאָונגען מיט טאַני מייערן, דעם אַלטוואַרג-הענדלער

פון דע-קלישי-גאַס. טאַני מייער האָט אָבער זשערמאַנדעלן נישט

געקאַנט פאַרטרעטן: ער האָט ווייניק געלט געגעבן. פּרוי נאַנטייל

וואָס איז געווען זייער אַ קלוגע פּרוי און אַ מבין אויף דעם ווערט

זיין יעדער זאָך, האָט גאַרנישט געמירמעלט. באַזונדערס איז זי

אזוי אויך באַרױנט געוואָרן פאַר איר מקריב זיין זיך, ווייל אין-
זעקס וואָכן צײַט, זײַנט זי אױז אַ געליבטע געוואָרן, אױז זי אױפֿס
נײַ יונג געוואָרן.

— זשערמאַנדעל מוז שױן נישט זיין קיין יונגער? — האָט
שעוואַליער אַ פֿרעג געטון.

ער אױז פֿאַרטון געווען אױן זײַנע געדאַנקען אױן געוואַלט
אַרױפֿפירן דעם שױמעס אױפֿן ריכטיקן וועג.

— ער אױז נישט קיין אַל טער — האָט פֿרוי נאַנטייל אָפֿגע-
געטפֿערט — אַ פֿערציק-יעריקער מאַנספֿערזאָן הייסט נישט קיין
אַלטע.

— אױז ער נאָך נישט קיין צופֿיל אָפֿגעניצטער?

— נײַן — האָט פֿרוי נאַנטייל רויק אן ענטפֿער געטון.

שעוואַליער האָט זיך באַרטראַכט און אױז שטיל געבליבן.
פֿרוי נאַנטייל אױז אײַנגעשלאָפֿן. ווען זי האָט זיך אױפֿגעכאַפֿט אַ
ביסל דערנאָך צוליבן אַרײַנקומען פֿון דער זינסט, וואָס האָט
אַרײַנגעפֿורענגט אַ וואַלן-מעסט? און אַ קאַרפֿינקע, האָט זי אַ פֿרעג
געטון:

— און איר, הער שעוואַליער, זענט צופֿירידן?

אָבער נײַן, ער אױז גאַרנישט צופֿירידן געווען. די טעאַטער-
קריטיקער האָבן זיך צוזאַמענגערעדט אים זי קאַריערע צוצוגע-
מען. דער בעסטער באַווײַז, אַז זײַ האָבן זיך פֿאַרלייגט אױף אים,
אױז דאָס, וואָס יעדער אײַנער פֿון זײַ, האָט געהאַלטן אױן אײַן אױ-
בערוואַרן דאָס זעלבע: „ער באַזײַט אַן אומדאַנקבאַרע מאַסקע.“
— וואָס הייסט אַן אומדאַנקבאַרע מאַסקע — האָט ער מיט
פֿעס אַ געשרײַ געטון — זײַ דאַרפֿן זאָגן, אַן אומגליקלעכע מאַס-
קע... אױך וועל עס אײַך גלייך דערקלערן, אױך זע צופֿיל זאַכן
און דאָס פֿאַרשאַפֿט מיר אַ סך שאַדן. אינם „23-טן אַקטאַבער“, פֿון
וועלכן די פֿרוון קומען אײַצט פֿאַר, שפּיל אױך די ראַלע פֿון
פֿאַרענטײַן: זעקס רעפּליקיס האָב אױך צו זאָגן. דאָס געשטאַלט
האַב אױך רײַז-גרויס געמאַכט, אױבער דער מאַס. דורווײַל אױז
שױגע פֿון אױפֿרעגונג, און מאַכט מיר דעם גאַנצן עפֿעקט קאַליע.

דער רוקער און וואוילער פרוי נאָנטייל איז געלונגען עט-
לעכע טרייסט-ווערטער פאַר אים צו געפינען.

— געוויס — האָט זי געזאָגט — זענען דאָ שטערונגען,
צום סוף באַזיגט מען זיי אָבער שטענדיק. איר טאַכטער האָט זיך
שוין אויך אָנגעשאַוסן אויפן שלעכטן ווילן פון געוויסע קרי-
טיקער.

— ס'איז שוין האַלב איינס — האָט שוואַליער אַ ביסל
טרויער קאַ זאָג געטן — פעליציע וועט הייבן שפעט אַ היים
קימען.

פרוי נאָנטייל האָט אויסגעדריקט איר מיינונג, און דאָס האָט
זי מן הסתם דולק פאַרהאַלטן.

— פרוי דולק — האָט זי געזאָגט — פאַרנעמט זיך גע-
וויינטלעך מיט אָפּפירן אַ היים פעליציען, און איר ווייסט דאָך,
אַז זי איילט זיך קיינמאָל נישט.

שוואַליער האָט זיך אויפגעשטעלט און זיך געמאַכט, ווי
ער וויל שוין אַוועקגיין.

פרוי נאָנטייל האָט אים פאַרהאַלטן.

— בלייבט נאָך אַ ביסל, פעליציע קומט באַלד צוגיין. זי
וועט זיך דערפרייען, ווען זי וועט אייך דאָ דערנען. איר וועט צו-
זאַמען מיט איר עסן אָונט-ברויט.

פרוי נאָנטייל האָט ווידער איינגעדרימלט אויף דער שטוף.
שוואַליער האָט זיך שווייגנדיק איינגעקוקט אינס זייגער,
וואָס איז געהאַנגען אויף דער וואַנט. און וואָס מער דער ווייזער
האָט זיך גערוקט פאַראויס, אלץ מער האָט ער געפילט, אַז אַ
ברענענדיקע וואונד צעוואַקסט זיך ביי אים אין דער ברוסט. יעדע
באַוועגונג פון אומרו האָט אים טיף, טיף אָנגערירט און זיין איי-
פערזוכט געוועקט. יעדער טיק-טאק האָט אים אָנגעצייכנט די מי-
גל, וואָס נאָנטייל פאַרברענגט צוזאַמען מיט דע-לינין, ווייל ער
איז שוין זיכער געווען, אַז זיי זענען אַצינד צוזאַמען. די שטיל-
קייט פון דער נאַכט, וואָס איז נאָר איבערגעריסן געוואָרן דורכן
קלאַפן פון די דראַזשקעס, וואָס זענען אַדורכגעפאַרן איבערן בול-

וואר, האָט נאָך מער פאַרשטאַרקט די בילדער און השערות, וועל-
כע האָבן אים שרעקלעך געפייניקט. ער האָט זיי גוט געזען.

אויפכאַפּנדיק זי פּלוצלינג פון געזאַנג, וואָס האָט זיך דער-
הערט פון דער גאַס, האָט פרוי נאַנטייל ווייטער אַנטוויקלט איר
געדאַנק, ביי וועלכן זי האָט זיך געהאַט פריער אָפּגעשטעלט.

— איך זאָג דאָס אלעמאַל פּ לייצען: מען דאַרף נאָר נישט
דעם מוט פאַרלירן. עס טרעפן זיך אין לעבן שרעקלעכע טעג...

שעוואַליער האָט מיט אַ מאַך פון דער האַנט באַשטעטיקט, אַז
עס זענען טאַקע דאָ שלעכטע טעג. די אַבער, האָט ער בעזאָזט,
וואָס ליידן, באַקומען דאָס, וואָס זיי האָבן זיך אַליין פאַרדינט;
איין רגע איז אַבער גענוג, צו פטרן אַלע אומאַנגענעמלעכקייטן,
וואָס קוועלן אונז, איז עס נישט אמת?

פּרוי נאַנטייל האָט דערמיט מסכים געווען:

— געוויס טרעפן פּלוצלינגע דערפאַלגן, איבערהויפט אין
טעאַטער.

— אויב עס מיינט ווער, אַז איך ערגער מיך צוליבן טע-
אַטער... — האָט ער מיט אַ פאַרשטיקטער שטימע אָנגעהויבן —
וואָס אָנבאַלאַנגט דעם טעאַטער, בין איך גאַנץ זיכער, אַז איך
וועל מיך דערשלאַגן צו זייער אַ גוטע שטופּע. וואָס קומט אַבער
אַרויס פון דעם, וואָס מען איז אַ גרויסער אַרטיסט, אַז מען איז
נישט גליקלעך. עס טרעפן נאַרישע אומאַנגענעמלעכקייטן, וואָס,
זענען אַבער שרעקלעך. עס זענען דאָ אינם לעבן אַזעלכע ליידן
וואָס שלאַגן אין די שלייפן, מיט גאַנץ קליינ: און מעסיקע פאַ-
וועגונגען, נישט שטאַרקער, ווי דער טיק-טאַק פּונם זיגער, און
וועלכע קאָנען דאָך דעם מענטש צו שגעון צופּרענגן.

ער האָט אויפּגעהערט צו רעדן. דער טרויעריקער בליק
פון זיינע אייגענפאַלענע אויגן איז שטיין געבליבן אויפן געווער,
וואָס איז אויף דער ווינז געהאַנגען. דערנאָך האָט ער חידער
אָנגעהויבן:

אויב מען טראָגט לאַנג איבער די נאַרישע אומאַנגענעמלעכ-
קייטן און קאַמישע ליידן, איז מען אַ פּחדן.

און האָט גלייכצייטיק מיט דער האַנט אָנגערירט דאָס שייטל פֿונם רעוואָלוציער, וואָס איז געלעגן ביי אים אין קעשענע.
פרוי נאַנטייל האָט אים רויק אויסגעהאַרכט. זי האָט זיך גלייכצייטיק באַמיט, נישט צו וועלן וויסן וועגן וואָס ער האָט איר געוואָלט דערציילן. דאָס איז געווען איר איינציקע קענטעניש אינם לעבן.

— אַ שרעקלעכע זאַך — האָט זי אַ זאָג געטון — איז אויך די קיך, פעליציען שמעקט עפעס גאַרנישט. איך ווייס נישט, וואָס איך זאָל איר קאָכן.

דער שלעפּעריקער שמועס האָט זיך פֿון איצט אָן נאָר גע- האַלטן מיט איינצלנע ווערטער. פֿרוי נאַנטייל, די דינסט, דאָס פייער, דער קאַפּ און די שיסל מיטן וואַרשט, דאָס אַלץ, וואָס האָט אזוי שלעפּעריק און טרויעריק אויסגעזען, האָט איצט געוואַרט אויף פעליציען. דער זייער האָט געשלאַגן איינס. שעוואַליערס ליידן זענען געוואָרן שרעקלעך, ער איז אָבער געווען רויק און איז אויך גענוג זיכער געווען. דאָס קלאַפּן פֿון די אַלץ-ווייניקער דורכפאַרנדע דראַזשקעס איז דייטלעכער געוואָרן. איין דראַזשקע האָט זיך פֿאַרן הייז אָפּגעשטעלט. אין אַ מינוט אַרום האָט זיך דערהערט דאָס גרילצן פֿונם שליסל אין שלאָס, דאָס קלאַפּן מיט דער טיר און לייכטע טריט אינם קאַרידאָר. דער זייער האָט גע- וויינט 23. 1. מיט אַמאָל האָט אים אַרומגעכאַפט אַ צעמישונג און צוגלייך אויך אַ האַפּנונג. דאָס איז זי דאָך! ווער ווייסט, וואָס זי וועט זאָגן! עס קען זיין, אָן זי וועט פֿרויבירן דער קלערן איר פֿאַרשפּעטיקונג אויף אַ גאַנץ באַטירלעכן אַוּן.

פעליציע איז אַריינגעקומען אינם עס-צימער מיט צעוואַרפע- גע האָר, פינקעלדיקע אויגן, פֿורפֿור-רויטע פֿאַרקנייטשטע ליפּן, אָפּ- געמאַטערט, גלייכגילטיק, שווייגנדיק, גליקלעך און שייַן. זי האָט אויסגעזען, ווי זי וואָלט אינזערן מאַנאַל, וואָס זי האָט געהאַלטן אין ביידע הענט, באַהאַלטן איר איבעריק ביסל וואַרעמקייט אין פֿאַרגעניגן.

— איך האָב שוין אָנגעהויבן אומרויך ווערן — האָט זי מיטער אַ זאָג געטון. — דו וועסט זיך נישט אויסטון?

— איך בין זייער הונגעריק — האָט זי אָפּגענוטמערט.
זי האָט זיך אנדערגעזעצט אויף אַ שטול ל'עפּן אַ קליין
קייילעכדיק טישל. פאַרוואַרפּנדיק דאָס מאַנטל אַ הינטער זיך, האָט זיך
פאַוויזן איר איידל-אַנגעצייכנטער ביוסט, וואָס איז צוזאַמענגעצויגן גע-
ווען אינם פאַשיידענעם שוואַרצן קליידל, אין וועלכן זי איז גע-
ווען אָנגעטון, און אָנשפּאַרנדיק דעם לינקן עלנבויגן אויף דער
צעראַטע, וואָס האָט דעם טיש פאַרדעקט, האָט זי אָנגעהויבן אַרײַב-
צושטעכן דעם גאַפּל אין די וואַרשטלעך.

— האָט זיך היינט עפעס גוט איינגעגעבן? — האָט פּרוי נאַנ-
טייל אַ פרעג גוטן.

— זייער גוט.

— זעסט: שוואַלייער איז געקומען מיט דיר אין געזעל-
שאַפט צו פאַרברענגען. פון זיין זייט איז עס זייער שיין, אמת?
— אַ שוואַלייער... לאָז ער זיך זעצן ביים טיש.

און נישט ענטפערנדיק מער אויף דער מוטערס פּראַגן, האָט
זי אָנגעהויבן עסן מיט זשק. דערנאָך האָט זי שוין אוועקגערוקט
פון זיך דעם טעלער, און אַרונטערבייגנדיק זיך איבער דער שטול,
האָט זי מיט פאַרמאַכטע אויגן און אַן אָפּן מויל, זיך צעלאַכט
מיט אַזאַ געלעכטער, וואָס איז זייער ענלעך געווען צו אַ
קוש.

אויסטרונקענדיק איר ווייך, האָט זיך פּרוי נאַנטייל אויפּגע-
הויבן.

— איר וועט מיר אַנטשולדיקן, הער שוואַלייער — איך
האַב אייניקע רעכנונגען צו ע:דיקן.

מיט די ווערטער פלעגט זי זיך שטענדיק באַנוצן, ווען זי
פלעגט זיך וועלן גיין שלאָפּן לייגן.

פאַרבלייבנדיק אליין אין צימער מיט פעליציען, האָט ש-
וואַלייער האַסטיק און אויפּגעזעט אַ זאָג געטון:

— דאָס איז נאַריש, נידערטרעכטיק, איך האָב דיך אָפּער
ליב ביז משוגעת... הערסט פעליציע?

— געוויס הער איך. דאַרפסט נישט שרייען אזוי הויך.

— דאָס איז פאַמיש, אמת?

גיין, דאָס איז נישט קאָמיש, דאָס איז...
 זי האָט נישט געענדיקט. זר האָט זיך צוזאמען מיט זיין
 צטול גענטער צוגערוקט צו איר.
 — דו ביסט צוריקגעקומען אַ זייגער 25! דע-ליגי האָט
 זיך אָפגעפירט. דאָס ווייס איך זיכער. אין אַ דראַזשקאָ האָט ער
 זיך אָפגעפירט. איך האָב געהערט, ווי די דראַזשקע האָט זיך
 פאַרן הויז אָפגעשטעלט.
 זי האָט גאַרנישט גענטפערט.
 — זאָג, אַז נישט!
 זי האָט ווייטער געשוויגן.
 — זאָג, אַז נישט — איז ער צוגעשטאַנען צו איר און אי-
 בערגעזורט, כמעט בעטנדיק זיך.
 ווען זי וואָלט געווען געוואָלט, האָט זי מיט איין וואָרט, מיט
 איין קליינער באַוועגונג פונם קאָפּ אָדער פון די הענט, געקעגט
 מאַכן אים פאַלקאָם באַפרידיקט, כמעט גליקלעך. זי איז אָבער גע-
 זעסן פאַרזונקען אין אַ שלעכטן הומאָר.
 מיט צונויפגעפרעסטע לייפן און קוקנדיק אינם ווייטן הלל,
 האָט זי אויסגעזען, ווי זי וואָלט פאַרזונקען געווען אין אַ שלאָף.
 ער ה'ט אַ טיפן זיפן געטון.
 — וואָס פאַר אַ נאָ איך בין, וואָס איך האָב גאַרנישט
 קיין קלער געטון וועגן דעם, איך האָב געווענט, אַז דו וועסט
 אַהיים קומען, ווי שטענדיק, מיט פרוי דולק, אָדער גאַר אַליין...
 ווען איך זאָל געווען וויסן, אַז דו וועסט זיך לאָזן אָפּפירן דורך
 זעם פאַרשוין...
 — וואָס וואָלטו אַזעלכעס געווען געטון, ווען דו וואָלט
 געווען געוואוסט?
 — איך וואָלט אייך געווען נאָכגעגאַנגען.
 זי האָט האָרט אַ קוק געטון אויף אים מיט אירע העלע
 אויגן.
 — איך פאַרווער דיר דאָס, דו הערסט? ווען איך זאָל מיך
 אַמאָל ערקונדיקן, אַז דו האָסט מיר נאָכשאַפּאַירט, וועסטו מיך שוין
 מער נישט אַנקוקן, פאַר אַלעם, האָסטו דערצו אויך נישט קיין

רעכט. איך מעג, דאכט זיך, טון אַלץ, וואָס מיר גלוסט זיך נאָר.
— איך האָב נישט קיין רעכט? איך האָב נישט קיין רעכט? —
האַט ער, ווערנדיק זיך, קוים אַרויסגעשטאַמלט. — דו זאָסט, אז
איך האָב נישט קיין רעכט?
— ניין, דו האָסט נישט קיין רעכט, און באַזונדערס — וויל
איך נישט.

אויף איר געזיכט האָט זיך באַוווּן אַן אויסדרוק פון עקל.
— עס איז נידערטרעכטיק נאָכצושפּיאַנירן אַ פּרוי, אויב
דו וועסט פּרווון אפּילו נאָר איין איינציג מאָל זיך צו וועלן
עריקונדיקן וואוהין איך גיי, וועל איך דיך אַרויסוואַרפּן הינטער
דער טיר, און טאַקע באַלד.

— הייסט עס אַלזאָ — האָט ער דערשטוינט אַרויסגעשעפּ-
טשעט — אז מיר זענען שוין איינער פאַר דעם צווייטן גאַרנישט,
איך בין שוין פאַר דיר גאַרנישט... מיר האָבן נישט געלעבט צו-
זאַמען... פעליציע, דערמאָן זיך נאָר...
— וואָס האָב איך מיך צו דערמאַנען? — האָט זי אומ-
רויק אַ פּרעג געטון.

— פעליציע, גיב נאָר אַ טראַכט וועגן דעם, אז דו האָסט
דיך מיר איבערגעגעבן.

— דו וועסט דאָן אָבער נישט פאַרלאַנגען, מיין טייערער,
אז אַ גאַנצן טאַג זאָל איך נאָר וועגן דיר קלערן. דאָס וואָלט דאָך
געוועזן נישט ווי געהעריק.

איין מאַמענט האָט ער זי אָנגעקוקט מער נייגעריק ווי ביז, נאָכדעם
האַט ער זיך, האַלב פאַרביטערט און האַלב ווייך, אָנגע-
רופּן:

— אָ, דו ביסט שוין איינמאָל האַרט! דו קענסט אזוי בלייבן,
פעליציע! מענסט זיין האַרט, וויפּיל דו ווילסט נאָר! וואָס פאַר
אַ באַדייטונג האָט דאָס אָבער קעגן דעם, וואָס איך ליב דיך. דו
געהערסט נאָר צו מיר. איך נעם דיך צוריק. איך וועל דיך נע-
מען און פאַרהאַלטן לעבן זיך. איך קאָן נישט ליידן, ווי אַן עלט-
דע חיה. הער מיך אויס: איך וועל אין אַלעם פאַרגעסן, אונזער
ליבע וועט אויפּסיי זיך אָנהייבן, און פונם איצטיקן מאָל אָ וועט

שוין אלץ גוט זיין. אויף שטענדיק וועסטו שוין צו מיר געהערן
נאָר צו מיר אליין. דו וויסט דאָך, איך בין אַן אַרנטלעכער מענטש.
אויף מיר קאָנסטו דיך פאַרלאָזן. אזוי ווי איך באַקום נאָר אַ שטע-
לע, האָב איך מיט דיר גלייך חתונה.

זי האָט אויף אים אַ קוק געטון מיט אַן אויסדרוק פון דער-
שטוינונג אין פאַראַכטונג. שוואַליער האָט דאָס אָנגענומען אַלס
אַ צווייפל פון איר זייט, וועגן זיין דראַמאַטישער קאַריערע, ווילן-
דיק זי דעריבער אַ ביסל צעשטרייען, האָט ער, אויסגלייכנדיק זיך
אויף זיינע צוויי גרויסע פיס, וויטער אָנגעהויבן:

— דו גלויבסט נישט אין מיין שטערן, פעליציע? דו טוסט
דערמיט זייער שלעכט איך פיל, אז איך בין פעזק צו גרויסע
שאַפונגען. לאָז מען מיר נאָר געבן אַ וויכטיקע ראַלע, וועלן זיי
זיך גלייך איבערצייגן. נישט נאָר קאָמעדיעס, טראַג איך אין זיך,
נאָר אויך דראַמאַטן, טראַגעדיעס... יאָ, יאָ, טראַגעדיעס! איך
קאָן אויך דעקלאַמירן אין אַזאַ טאַלאַנט, איז היינט אַ זעלטנהייט.
נאָר מין נישט אויך, פעליציע, אז מיט מיין פאַרלייגן דיר חתונה
האַבן, באַליידיק איך דיך! קיינמאַל אין דער וועלט נישט אַ
ביסלע שפעטער, ווען די זאך וועט מעגלעך זיין, און ווען די
צייט וועט פאַסיק זיין, וועלן מיר חתונה האָבן. קיין שום זאך יאָגט
דאָך אונז אייגנטלעך נישט. מיר וועלן זיך דערווייל איינאַרדענען,
אזוי ווי דאָמאַלס אויף דער מאַרטירס-גאַס... געדענקסט, פעליציע,
ווי גליקלעך זענען מיר דאָמאַלס געווען. דאָס בעטל איז נישט
ברייט געווען — עס שאַדט גאַרנישט, האָבן מיר ביידע געוואָגט
אך האָב איצט צוויי שיינע צימערן אויף דע-לאַ-מאַנטזן סענט
זשענעווייע-גאַס הינטער סענט עטיען דע-מאַן. אַלע ווענט זענען
באַהאַנגען מיט דיינע פאַטאַגראַפיעס. דו וועסט דאָרט דאָס בוסל
פון דע-מאַ-טירס גאַס אויך טרעפן. האָרץ אויס. איך האָב שוין
צופיל געליטן... מער ליידן קאָן איך נישט. איך פאַרלאַנג אַז
דו זאָלסט געהערן צו מיר, נאָר צו מיר אליין.

אין דער צייט, ווען ער האָט אזוי אַן אויפהער גערעדט,
איז פליציע צום קוימען צוגעגאַנגען נאָר די קאַרטן, מיט וועלכע

איר מוטער פלעגט יעדע נאכט שפילן, און האָט זיי אָנגעהויבן
גלייך לייגן אויפן טיש.

— צו מיר אליין... הערסט פעליציע?

— קאָז מ'ך צורה, איך לייג גלייך די קאַרטן צום פאַס-
יאָנס*)

— הער, פעליציע, איך פאַרלאָנג פון דיר, אַז דו זאָלסט
מער נישט אויפנעמען אין דיין גאַרדער־בעצימער דעם שוטה...

— אַלס טונקעלע זענען פון אונטן, — האָט זי, צוקוקנדיק

זיך צו די קאַרטן, שטיל געזאָגט.

— אַזוי איז עס, דעם שוטה. ער איז אַ דיפּלאָמאַט, און דאָס
גאַנצע אויסזען מיניסטעריום איז איצט אַן אַנשטאַלס פאַר עמי-
האַרצים.

ער האָט העכער אָנגעהויבן:

— פעליציע, אין דיין אינטערעס, צוגלייך ווי אין מיינעם,

האַרץ מ'ך...

— שריי נישט אַזוי, די מאַמע שלאָפּט דאָך.

— געדענק, אַז איך וויל נישט, אַז דע-ליגי זאָל זיין דיין

געליבטער — האָט ער שוין שטילער אַ זאָג געטון.

— און אויב, ער איז שוין מיין געליבטער?

ער האָט זיך צוגערוקט צו איר אויף אַיין טריט, מיט אַן
אויפגעהויבן בענקל, און מיט אַ בליק פון אַ משוגענעם, האָט ער
אויף איר אַ קוק געטון.

— אויב ער איז, וועט ער דאָס לאַנג נישט זיין.

ער האָט אַראָפּגעלאָזט דאָס בענקל.

פעליציען האָט אַ שרעק אַרומגעכאַפּט.

זי האָט געברווט אַ שמייכל טון.

— דו זעסט דאָך, אַז איך שפּאַס. — האָט זי געזאָגט.

אַן איבעריקער אָנשטרענג, האָט זיך איר איינגעגעבן אין
אייבערצייגן, אַז געזאָגט האָט זי נאָר אַזוי, פּדי צו באַשטרעפן

* אַזאָ שפּל.

אים, ווייל ער איז געווען אומערטרעגלעך. ער האָט זיך באַרוקט.
זי האָט אים אַ זאַג געטון. אַז זי איז וויער מיר, אַז זי פאַלט פון
מידעקייט. ערשט דאַמאַלס האָט ער זיך דעצידירט פון איר אַוועק-
ציגיין. שוין אויף דער שוועל שטייענדיק, האָט ער זיך ערשט אויס-
געדרייט אין אַ זאַג געטון:

— פעליציע, אויב דו ווילסט אויסמיידן אַן אומגליק, ראַט
איך דיר, דו זאָלסט זיך מער מיט דע-ליבן נישט זען.
— קלאַפּ אַן צום סטרוזש, וועט ער דיר עפענען — האָט
זי אים דורך דער אָפּגעלענטער טיר נאָכגעשריגן.

IV

אינם טונקעלן טעאטער-זאל, זענען די באַלקאנען און לאַ-
זשעט פאַרהאַנגען געווען מיט גרויסע שטיקער לייוונט, די שטולן
זענען פאַרשטעלט געווען מיט אַ גרויסער פאַרהאַנג, וואָס איז אין
די זייטן, אָבער, אַ ביסל אונטערגעהויבן געווען, פּדי די קליינע,
צאָל מענטשן עכע פיגורן, וואָס מען האָט קוים אין דער פינסטער-
קייט דערקענט, ווי: שוישפילערס, מאַשיניסטן, קאָסטיוּם-אַנטוערס,
דעם דירעקטאָרס פריינט אין די מיטערס און געליבטע פון די
שוישפילערס, זאָלן האָבן דן מעגלעכקייטן צו זען דאָס, וואָס עס
טוט זיך אויף דער בינע. אין דער טונקעלער פאַרטער-אַפטיילונג
האַבן אויגן אין פאַרשידענע ערטער געפינקלט.

צום זעקס-און פּיפּציקסטן מאָל האָט מען געגעבן די פּראָ-
בע פון דער „נאַכט פונם 23-טן אָקטאָבער 1812 יאָר“, אַן אַלטע
וועלט-פאַרימטע דראַמע, וואָס איז אין דעם טעאטער נאָך נישט
געשפילט געוואָרן. די פּיעסע האָט מען שוין געקאָנט, און אויפן
צווייטן טאַג איז באַשטימט געוואָרן די לעצטע גענעראַל-פּראָבע.
נאָנטייל האָט אין דער פּיעסע קיין אַנטייל נישט גענומען.
זי האָט אין דעם טאַג בלויו געהאַט אַ געוויסן ענין צו דערליידיקן
אינם טעאטער. און אזוי ווי מען האָט איר געזאָגט, אַז מאַריאַ-
קלאַראַ האָט זייער מיאוס געשפילט איר ראָלע פון גענעראַל

מאלעטס פרוי, איז זי א ביסל לענגער געבליבן, כדי זיך צו צו-
 זיין פונם לאזשע-הוינקל, וואו זי איז פארשטעקט געווען.
 ס'האט זיך אָנגעהויבן די גרויסע סצענע פונם צווייטן אַקט.
 די דעקאָראַציע האָט פאַרגעשטעלט אַ בוידעם-שטיבל אין אַ סאַ-
 נאַטאָריום, וואו אַ פאַרשווערער איז געזעסן זרעסטירט. אויף
 דער סצענע האָט זיך באַוווּן דורווייל, וואָס האָט געשפּילט די ראָ-
 לע פונם גענעראַל מאַלעט. געקליידט איז ער געווען אין אַ לאַנגען
 גראַנאַטענעם סורדוט מיט אַ הויכן קאַלנער, וואָס האָט אַזש אי-
 בער די אויערן דערגרייכט, און אין זאַמד-קאַלירטע הויזן מיט לאַמ-
 פאַס. דאָס פנים איז שוין ביי אים געווען גרימירט: אַ גלאַטיק,
 אינגאַנצן אַ זעלנעריש פנים, פון דער קיסרישער עפאַכט, מיט אַ
 האַזן-ליפּ, וואָס איז איבערגעגאַנגען בירושה פון די זיגער ביי אויס-
 טערליך צו זייערע זין, שטאַט-איינוואוינער, פון דער יוליי-עפאַכע.
 געשטאַנען איז ער אָנגעשפאַרט מיטן רעכטן עלנבויגן אויף דער
 לינקער האַנט און מיט דעם שטערן אויף דער רעכטער האַנט. אין
 דער פּויע האָט ער אַרויסגעוויזן די גאַנצע גאַוזה, וואָס האָט זיך
 אָנגעזאַמלט אין אים, צוליב זיין טיפער שטימע און זיינע ענג-ג-
 פאַסטע הויזן.

— איינער אליין, אָן געלד, גלייך פון טורמע אַרויס צו
 וואַרפן זיך אויף דעם ריו, וואָס פירט אָן מיט אַ מיליאָן זעלנער,
 פאַר וועלכן אַלע פעלקער און קעניגן. פון איראַפּאַ ציטערן...
 דער העלד וועט זיכער פאַלן!
 פון דער טיף פון דער סצענע האָט זיך דערהערט די רעפּ-
 ליקע פון אַלטן מאַריס, וועלכער האָט געשפּילט די ראָלע פונם פאַר-
 שווערער זשאַקמאַן:

— אומפאַלנדיק קאָן ער אונז צערייבן.
 אויבן זאל האָבן זיך פּלוצלינג דערהערט פאַרזיטערטע און
 טרויעריקע געשרייען. ד ס האָט זיך דער אויטאָר פון דער פּיעסע
 אַזוי צעבזערט. געווען איז ער אַ יבציק-יעריקער מאַן, וואָס האָט
 זאָך גענוג יוגנט לעכקייט און טומפעראַמעט פאַרמאַגט.
 — וואָס זע איך דאַרט? — האָט ער געדויערט — דאָס איז
 גאַר נישט קיין שוישפילער גאַר אַ קיימען. מען וועט מוזן בילי-

מלאכות אהרברעבען אים צו צונעמען... מאורי, רירט איך, צום
טייול!

מאורי איז דורכגעגאנגען דורך די סצענע.

— אמפאלנדיק קאן ער אונז צערייבן. איך ווייס, אז דאס
וועט נישט זיין דיין שולד, גענעראל. דיין פראקלאמאציע איז
הרעך. דו זאגסט זיי צו קאנסטיטוציע, פרייהייט, גלייכהייט...
דאס איז מאכאוועליזם!

— פנים ריינסטן וואסער. זיי דאזיקע נידערטרעכטיקע
מענטשן גרייטן זיך צו פארגוואלטיקן די שביעה, וואס זיי האבן
נאך נישט פאלייגט, און צוליב דעם, וואס זיי זאגן ליגנט, דאכט
זיך זיי, אז זיי זענען מאכאוועליסטן... וואס-זשע וואלט געווען
אין אייערע הענט, די אבסאלוטע מאכט, נאראניס?

— איר האט נישט געכאפט דעם געהעריקן טאן, דוריל —
האט דער אויטאר אנגעהוהן צו קרעכצן.

— איך? — האט זיך דורויל, איבעראשט, א פרעג גע-
טון.

— יא, איר, דורויל. איר פארשטייט נישט קיין איין ווארט,
וואס איר זאגט.

פדי צו דערנידעריקן די שוישפילערס און זייער גלאנץ פאר-
טונקלען, האט דער דאזיקער מענש, וועלכער האט נאך אין זיין
לעבן נישט געהאט פארגעסן די פאמיליע-נעמען פון א גאסן-
סוחרטע אָדער פון אַ לאַקיי, דאָך נישט איינגעווייליקט, צו געדונ-
קען די פאמיליע-נעמען פון די בארימטע אַרטיסטן.

— דורויל, הייב עס אָן, פריינט, נאכאמאל פון אָנהייב.

ער האט געקאנט אלע ראָלן שפילן, אלעמאל אנדערש, פריי-
לעך, טרויעריק, גוואלטיק, גערירט, באפעלעריש, געזערטלט. ער
האט געקאנט רעדן אויף אַ גראַב קול און באַלד איבערגיין אויף
אַ דינס. ער האט געזיפצט, געשריגן, געלאכט און געוויינט.

ער האט זיך געענדערט, ווי יענע מענטשן אין דער פאָלקס-
לענענדע, דאָ איז פון אים געוואָרן אַ פייער, דאָ אַ טייל, דאָ איז
ער געווען אַ פרוי און באַלד איז פון אים געוואָרן אַ טיבער.

די שוישפילערס, וואָס זענען געשטאַנען צווישן די קוליסן, האָבן גערעדט צווישן זיך גאַנץ קורצע, נישט באַדייטנדיקע ווער-טער. נישט קוקנדיק אויף זייער אייגנאַרטיקער פרייהייט פון אַרויס-זאָגן זיך, נישט קוקנדיק אויף זייערע אויפפירונגען און געוואוינ-היינן, האָבן זיי דאָך נישט געקאַנט נאָך לויז ווערן, פון דער גע-מיסער דאָזע היפּאָקריזיע, וואָס איז אַזוי נויטיק ביי יעדן צוזאַמען-קומען זיך פון מענטשען, פּוּי זיי זאָלן קאַנען קוקן אויף זיך קעגן-זייטיק אָן עקל אַדער פאַרדרוס. אין דער קונסט-געביידע האָבן אויך געהערשט אַלערליי סימנים פון שלום און האַרמאָניע, וואָס זענען געשאַפן געוואָרן דורכן פעסטן אַדער שוואַכן געדאַנק פונם אוטאָר. עס האָט געהערשט עפּזס אַזוי ווי אַ גייסט פון אַרדענונג, וואָס האָט באַפוילן אַלערליי ריוואָלוציאַניעס און שלעכטן ווילן, מיטגעאַנדערשט צו ווערן אויף איידעלע צוזאַמענאַרבעט און גוטן ווילן.

ווען זי האָט זיך דערמאַנט, אַז שוואַלירער געפינט זיך זיי-ער נאַנט לעבן איר, האָט זיך נאַנטייל נישט גיט געפילט אין איר לעאַזשע. ער האָט זיך איר פאַרגעשטעלט נאָך פון אייערנעכטן, פון יענער נאַכט, ווען ער האָט איר געוואָרפן אַ טרויעריקע דראָונג און די שרעק, וואָס זי האָט דאַמאַלס דערפילט, האָט אין איר איצט אויפגעלעבט. „פעליציע, אויב דו ווילסט אויסמיידן אָן אומגליק, עצה איך דיר, מער מיט דע-ליגין זיך נישט צו זען.“ וואָס זאָל דאָס באַדייטן? זי האָט זיך וועגן דעם גאַנץ ערנסט פאַרטראַכט. דער בחור, וואָס האָט ערשט נעכטן איר אויסגעזען אַזוי באַנאַל און גאַרנישט באַדייטנדיק, וועלכן זי האָט פון אויסנחייניק גע-קאַנט, וועמענס געזיכט זי האָט שוין געהאַט גענוג, האָט זיך איר איצט אויסגעוויזן אַזוי רעטזלהאַפט און געהיימיגשאַפּל. ערשט איצט האָט זי באַמערקט, אַז זי קאָן אים גאַרנישט. צו וואָס אייגנט-לעך קאָן ער אַלץ פעיק זיין? זי האָט געפרוווט טרעפן. וואָס רעכנט ער צו טון? גאַרנישט אוודאי. אַלע מענער, וועלכע מען וואַרפט אוועק, דראָען אַזוי, אין אַתּן טוען זיי צום סוף גאַרנישט. איז אָבער שוואַלירער פונקט אַזעלכער, ווי אַלע יונגעלייט? מען זאָגט אויף אים, אַז ער איז אַ משוגענער. אָבער אַזוי זאָגט מען דאָך נאָר.

זי ווייסט אָבער נישט אויף זיכער, צי געפינט זיך טאָקע נישט אין
 אים קיין משוגעת. זי האָט מיט אַ שטאַרקער נייגעריקייט וועגן
 אים אָנגעהויבן זיך אַרומטראַכטן. זייענדיק זייער אינטעליגענט,
 האָט זי אין אים קיינמאָל קיין גרויסע אינטעליגענץ נישט געפון.
 ער האָט זי נאָר טיילמאָל פאַרוואונדערט מיט זיין שטאַרקן
 ווילן, מיט האַנדלונגען פון ווילדער ענערגיע. זייענדיק אייפערזיכ-
 טיק אויף אַ נאַרמאַלן אופן, האָט ער גאַנץ גוט געקאָנט פאַרשטיין
 געוויסע זאַכן. ער האָט טאָקע געוואוסט, צו וואָס פאַר אַ שרעקלע-
 כע זאַכן אַ פרוי ווערט אַלץ געצוואונגען, כדי זיך צו קאָנען אַ
 שטעלע אין טעאָטער אויסאַרבעטן, אָדער כדי צו האָבן גענוג מיט-
 לען אויף איינצוקויפן זיך טואַלעטן; ער האָט אָבער נישט געוואָלט
 זיין פאַראַטן אין ליבע. צי איז ער פעיק אַ פאַרברעכן צו באַגיןן,
 אַן אומגליק אַרויסצורופן? אַט דאָס האָט זי נישט געקאָנט דערגיין.
 זי האָט זיך דערמאָנט די ליבשאַפט, וואָס שוואַליער פלעגט אַרויס-
 צווייזן צו יעדער מין געווער. ווען זי האָט אים געהאַט באַזוכט
 אין זיין וואוינונג אויף דע-מאַרטירס-גאַס, פלעגט זי אים שטענדיק
 טרעפן אויסרייניקן אָדער צענעמען אַן אַלטע ביקס. אויף גע-
 יעג פלעגט ער אָבער נישט גיין. ער פלעגט זיך שטענדיק רימען,
 אַז ער שיסט אויסגעצייכנט און פלעגט ביי זיך טראַגן אַ רעוואַל-
 ווער. וואָס-זשע האָט דאָס אַלואַ געקאָנט באַדייטן? נאָך קיינמאָל
 האָט זי וועגן אים אַזוי פיל נישט געטראַכט.

ווען זי איז אַזוי אומרויק געזעסן, איז אין איר לאַזש
 אַריינגעקומען די שוואַכע און דאַרע יעני פאַגעט. פאַגעט פלעגט
 ביינאַכט אָנשטרענגען אירע אויגן מיט שרייבן אַרטיקלען וועגן דער
 מאַדע אין די צייטונגען אַריין.

זי איז געווען אַ גאַנץ געוויינטלעכע שוישפילערין, אָבער
 זייער אַ ספּריטע פרוי און פעליציעס האַרציקסטע פריינדין. זיי
 פלעגן זיך קעגנזייטיק זייערע גרויסע טאַלאַנטן באַשטעטיקן, און
 אַלס די צוויי גרויסמאַכטן פון "אַדעאַן" פלעגן זיי צוזאַמען אַרבעטן.
 נישט קינדליק אָבער אויף דעם, האָט פאַגעט אָנגעווענדט אַלע
 אירע מעגלעכקייטן אָפּצושלאַגן איר פריינדין דע-ליינין, נישט אַזוי
 אַפּשר צוליבן סענטימענט, ווייל אין דער אמתן, איז זי אין דער

נאטור געווען זייער אַ טרוקענע, און מאַנסלייט פלעגט זי פאַראַכטן,
 נאָר דערפאַר, ווייל זי האָט געהאַפּט, אַז דאָס שטיין אין באַזי-
 אונגען מיט אַ דיפּלאַמאַ קאָן איר געוויסע נוצן פאַרשאַפן. אַמ-
 מערסטן אָבער איז איר געאַנגען אין דעם, כּדי נישט אויסצומיידן
 קיין געלעגנהייט צו באַווייזן איר פעיקייט, נאַנטייל האָט וועגן דעם
 נאָך גוט געוואוסט. זי האָט אויך געוואוסט, אַז אַלע אירע חבּר-
 טעס, ווי: ערען מיר, דווערבּעט, הערש, פאַלעמפּין, סטעלאַ און
 מאַריאַקלאַראַ באַמען זיך איר, דע-לינין, אַפּצושלאַנגן. זי האָט
 געזען, אַז אויך לויזא דאַל, נאָס פלעגט זיין געקליידט, ווי אַ מו-
 זיק-לערערין און פלעגט שטענדיק אויסזען, ווי זי שטייגט אַרוי-
 פּון אַן אַמניבּוס, וועלכע האָט אפילו דאַמאַלס, ווען זי האָט אָנגע-
 הויבן פאַרטשעפּן מאַנסלייט, אָנגעשטעלט אַ פנים פון דער ריינס-
 טער טוגענד, פלעגט זיך אויך אויף גירע לאַנגע פיס, נאַכיאַנגן
 נאָך דע-לינין און פאַרטשעפּן אים מיט די בליקן פון אַן עלנדער
 פאַסיפעע. זי האָט אויך נישט איינמאַל פאַמערקט, ווי ראַווערדס
 אַרנטלעכע מוטער. ווען זי פלעגט זען, אַז דע-ליני קומט אָן,
 פלעגט זי אויפדעקן דאָס, וואָס איז איר נאָך געבליבן: אירע שיי-
 נע אַרעמט.

מיט עקל האָט פאַגעט אָנגעוויזן אויף דער סצענע, איבער
 וועלכער עס האָבן זיך געדרייט דורווייל, דער אַלטער מאַרי און
 מאַריאַקלאַראַ.

— גיב נאָר אַ קוק אויף די פאַרשוניען. זיי זען דאָך אויס,
 ווי זיי וואַלטן געשפּילט זעכציק מעטער טיף אונטערן וואַסער.
 — דאָס איז דערפאַר, ווייל די לייכטערס זענען נישט אָנ-
 געצונדן.

— ניין, דאָס טעאָטער זעט שטענדיק אויס, ווי עס וואַלט
 געלעגן טיף אונטערן וואַסער, און ווען איך דערמאָן זיך, אַז באַלד
 וועל איך אויך מוזן אַריינגיין אין דער סאַדזעווקע, כאַפט מיך אָן
 אַ שרעק. נאַנטייל, דו דאַרפסט נישט פאַרבלייבן אין דעם טעאָטער
 מער פון דעם סעאָן. דאָ ווערט מען דערטרינקען. גיב נאָר אַ
 קוק, גיב נאָר אַ קוק אויף זיי!
 דורווייל, וועלנדיק זיך ווייזן דערהאַבענער און מער מענע-

רישער, האָט פּמעט אויסגעזען, ווי אַ קונצן-מאַכער, וואָס רעדט דורכן בויך.

— פּרידן, אַ הויכע געהאַלט פּארן מיליטער. — אָט דאָס זענען די מיטלען, וואָס כּוון אויבאָדינגט זיין.

אין דער לֵאזשע איז אַריינגעקומען פּרוי דולק. אויפהייבנדיק איר מאַנטל, וואָס איז טראַגיש אונטערגענייט געווען מיט קרוליק-פּוטערלעך, האָט זי געוויזן אַ קליין ביכעלע מיט פּאַרביגענע אויערלעך.

— פּרוי דע-סעוויניעס בריוו — האָט זי אַ זאַג געטון. — געוויס ווייסט איר דאָך, אַז אינם קומענדיקן זונטיק וועל איך פּאַר-לעזן דע-סעוויניעס שענסטע בריוו.

— וואו וועט דאָס פּאַרקומען?

— אין רענאַרד-זאַל.

דאָס האָט געמוזט זיין אַ ווייטער און ווייניק-באַקאַנטער

זאַל.

נאַנטייל און פּאַגעט האָבן גאַרנישט געהערט וועגן אים.

— די פּאַרלעזונג אַרגאַניזיר איך, אַלס איינקונפט פּאַר די יתומים, וואָס זענען געבליבן נאָכן שוישפּילער לֵאקור, וועלכער איז אַזוי טרויעריק דעם ווינטער געשטאַרבן אויף שווינדזוכט. איך רעכן אויף איך, מיינע טייערע, אַז איר וועט אייך אונטערנעמען צו פּאַרקויפּן די ביכעלען.

— די מאַריאַ-קלאַראַ איז ווירקלעך קאַמיש — האָט נאַנטייל

אַ זאַג געטון.

אין דער לֵאזשע האָט עמעצער אָנגעקלאַפּט. געווען איז עס קאַנסטאַנטי מאַרץ, דער יונגער אויטאָר פּון דער פּיעסע „די קראַ-זע“, די פּרובן פּון וועלכער עס האָבן זיך אין קורצן געדאַרפּט אָנהייבן אין „אַדעאַן“. קאַנסטאַנטי מאַרק, כאַטש ער איז געווען אַ דאַרפּס-איינוואוינער און איז געווען צוגעוואוינט צו וואוינען אין די וועלדער, האָט שוין דאָך גישט געקאַנט איצט אַנדערש אַטע-מען, ווי מיט דער טעאַטער-לופּט. נאַנטייל האָט אין דער פּיעסע געהאַט צו שפּילן די הויפט-ראַלע.

ער האָט אויף איר געקוקט טיף גערירט, אַזוי ווי מען קוקט:

אויף אן אלטפרענקישן חפץ, רעכענדיק זי אלס באשטימטע אויס-
צופירן זיין געדאנק.

דורויל האט הייזעריק געזאגט :

— און אויב פראנקרייך קאן געראטעוועט ווערן נאָר פארן
פרייז פון אונזער לעבן און ערע, חזר איך דאָ איבער דאָס איי-
גענע, וואָס עס האָט אַמאָל געזאָגט יענער פּונם דריי אין ניי-
ציקסטן יאָר: לאַז שוין בעסער אונזער אַנדענקונג אינגאַנצן פאַר-
לוירן גיין!

פאגעט האָט אַווייז געטון אויף דעם יונגן מענטש, וואָס
איז געשטאַען צווישן די שטולן, מיט דער באַרד אַנגעשפּאַרט
אויף אַ שטעקן.

— ווער איז דער? איז עס נישט אַמאָל באַראָן דעץ?

— דו פּרעגסט זיך נאָך! — האָט נאַנטייל אָפּגעענטפּערט.
עלען מידי שפּילט דאָך. זי טרעט אַרויס אַנאָם פּירטן אַקט. בא-
דאָן דעץ איז אַלזאָ געקומען זיך ווייזן.

— וואָרט אַ ביסל, טייערע קינדער. אַ פּאָר ווערטער מוז
איך זאָגן אַט דער שמאַטע, וואָס האָט מיך נעכטן געטראָפּן אויפן
פּרידנאָס-פּלאַץ, און זיך נישט געגריסט צו מיר.

— ווער? באַראָן דעץ? ער האָט דיך נישט געמוזט זען.
— ער האָט מיך גאַנץ גוט געזען, נאָר ער איז געווען צו-
נאַמען מיט זיין פּאַמיליע, נו, גוט — איך וועל אים שוין דאָס
געזל אַפּרייבן — איר וועט זען.

— דעץ, דעץ! — האָט זי שטיל אַ רוף געטון.

דער באַראָן איז צוגעקומען, און שמייכלענדיק מיט צו-
פּרידנאָסייט, האָט ער זיך אַנגעשפּאַרט אין דער לאַזשע.

— הער דעץ! ווען איר האָט מיך נעכטן געטראָפּן, האָט
איר זיך געמוזט געפינען אין אַן עלנדער געזעלשאַפּט, און דער-
פּאַר האָט איר זיך נישט געגריסט צו מיר?

דער באַראָן האָט אויף איר דערשטוינט אַ קוק געטון.

— איך? איך בין געווען מיט מיין שוועסטער.

— אַ

און פון דער סצענע אַראָפּ האָט זיך דערהערט מאַריאַ-קלאַ-
 ראָס שטימע, וועלכע האָט זיך אָנגעהאַנגען אויף דורוויילס האַלד.
 — „גיי, זיג אָדער פאַל אין דער מלחמה! אין נצחון, אַזוי
 גוט ווי אין מפלה, וועט דיין נאַמען גרויס און באַרימט בלייבן,
 וואָס עס זאָל זיך נאָר נישט טרעפן, וועל איך דער וועלט וויינן,
 אַז איך בין ווערט צו זיין דעם העלדס פּרוי.“
 — ביטע אַריבערגיין, פּרוי מאַריאַ-קלאַראַ — האָט פּראַדעס
 אַ זאָג געטון.

אויף דער סצענע איז אַריינגעקומען שוואַלער. באַלד נאָך
 זיין אַריינקומען, האָט דער אויטאָר זיך אָנגעהויבן רייסן די האַר
 פּון קאָפּ און שעלטן:

— דאָס איז נישט קיין אַריינקומען. דאָס איז אַן אַריינשוּפן
 זיך. דאָס איז אַ קאַטאַסטראָפּע. דאָס איז אַ שרעקלעך אומגליק.
 אַך, מיין גאָט, ווען עס זאָל אַריינפאַלן אויף דער סצענע אַ פייער-
 דיקער מעטעאָר, אַ שטיק שטערן-שאַס, אַ גאַנץ שטיק לבנה, וואָלט
 עס נישט אָנגעמאַכט אַזאַ שרעקלעכן חורבן... איך נעם צוריק
 אַראָפּ די פּיעסע!... שוואַלער, קומט נאָכאַמאָל אַריין, יונגל
 מיינס.

דער מאַלער מישעל, וואָס פלעגט אַרויסגעבן די פּראָיעקטן
 אויף די קאַסטיומען, אַ יונגער בלאַנדין מיט אַ מיסטיש בערדל,
 איז געזעסן אויף אַ פּאַטעל-אַנלען אין דער ערשטער ריי. ער האָט
 זיך צוגעבויגן צום דעקאָראַטאָר ראָזשערס אויער:
 — און אַז מען נעמט באַטראַכטן דאָס, וואָס דער אוי-
 טאָר וואַרפט זיך שוין אויף שוואַלעיערן דאָס זעקס-און פּופּציק-
 סטע מאָל!

— שרעקלעך איז ער, דער שוואַלעיער — האָט, נישט וואָס
 לענדיק זיך, אָפּגעענטפּערט ראָזשער.

— ער איז גאַרנישט אַזאַ שלעכטער — האָט נאָכגיביק אַ
 זאָג געטון מישעל — ער זעט נאָר אויס, ווי ער וואָלט געלאַכט,
 און פאַר אַ קאַמיק קאָן שוין קיין ערגערס נישט זיין. איך האָב
 אים נאָך געקאָנט אויפן מאַנט-מאַרטער, ווען ער איז נאָך זייער
 קליין געווען. וואָס לאַכסטוּ? פלעגן אים די לערערס אין דער

שולצ פרעגן. ער האָט אָבער גאַרנישט געלאַכט. ער האָט אפילו גישט אין זינען געהאַט צו לאַכן, מען האָט אים גאַנצע טעג געשלאָגן, די עלטערן האָבן אים דורכאויט געוואַלט אַוועקגעבן אין אַ געוועלפ אַרײן. ער אָבער האָט נאָר געחלומט פון טעאַטער, און גאַנצע טעג פלעגט ער פאַרברענגען אין מאַלער מאַנטמאַלענעס אַרבעטס-צימער. מאַנטמאַלענט האָט זאַמאַלס גאַנצע טעג און נעכט געאַרבעט מיטן גרויסן מאַשין, איבער דעם „הייליקן לודוויגס טויט“, וואָס מען האָט ביי אים באַשטעלט פאַר די קאַ-טעדע אין קאַרטאַרוש.

אין אַ געוויסן טאַג האָט מאַנטמאַלענט צו אים הויך אַ זאַג

געטון :

— ביטע רויקער זיין! — האָט פראַדעל אַ זאַג געטון.
 — ... שוואַליער, אַזוי ווי דו האָסט איצט גישט וואָס צו טון, שטעל זשע דײך אַוועק אַלס מאַדעל פאַרן „דרייטן פּיליפּ“. מיט פאַרגעניגן האָט שוואַליער געענטפערט. מאַנטמאַלענט האָט אים געהייסן אָננעמען אַ פאַזע פון אַ מענטש, וואָס איז פון ווייטיק צוזאַמענגעבראַכן. נאַכמער, אויף דער פאַק האָט ער אים צוגע-קלעבט 2 טרערן, אַזוי גרויס, ווי די בריילן-גלעזלעך. ער האָט גע-ענדיקט דאָס בילד, אַוועקגעשיקט עס קיין קאַרטאַרוש און פון פרייד געשטעלט זעקס פלאַש שאַמפאַניער. אין דריי חדשים אַרום האָט ער דערהאַלטן אַ בריוו פון קאַרנעמוס פאַטער, וועלכער איז דער שעה פון דער פראַנצויזישער מיסיע אין טוניס, אין וועלכן ער האָט אים מיטגעטיילט, אַז דאָס בילד פונם „הייליקן לודוויגס טויט“, איז אָפגעוואַרפן געוואָרן דורכן קאַרדינאַל-אַרציביסקופּס האַהייט, צוליב דעם גישט-אַנשטענדיקן אויסדריק פונם דרייטן פּיליפּס געזיכט, וואָס קוקט לאַכנדיק, ווי זיין פאַטער גוססט אויפן שטרוי. מאַנטמאַלענט האָט גאַרנישט פאַרשטאַנען. ער איז געווען שטאַרק פאַרביטערט און געוואַלט פאַרפירן אַ פראַצעס קעגן אַרצי-ביסקופּ. ער באַקומט דאָס בילד צוריק, פאַקט עס אויף, קוקט זיך אייניקל מינוט שווינגנדיק דערין איין און גיט פּלוצלינג אַ געשריי: „אמת, דער דרייטער פּיליפּ זעט טאַקע אויס, ווי ער וואַלט חווק גע-מאַכט, וואָס פאַר אַ נאַר איך בין! איך האָב אים געגעבן שוואַ-“

ליעזס קאפ, און די בהמא ועט שטענדיק אויס, ווי ער וואָלט גע-
זכט.

— זייט שוין אַמאָל שטיל! — האָט פראַדעל אַ געשריי
געטון.

— פראַדעל, טייערער, וואָרף זיי אַלע אַרויס הינטער דער
טיר, — האָט דער אויטאָר אַ זאָג געטון.

ער האָט אומדערמידלעך רעזשיסירט.

— טראָויל, אַ ביסל ווייטער רוקט אייך, דאָרט... שעוואַ-
לייער, איר גייט צו צום טיש, נעמט די פאַפירן איינס נאָכן אַנדערן
און זאָגט: דער טאָג-באַפעל... טעלעגראמען צו די דעפּאַרטאַמענ-
טען... פראַקלאַמאַציעס... איר פאַרשטייט?

— יאָ מייסטער... דער טאָג-באַפעל, די טעלעגראמען צו
די דעפּאַרטאַמענטן... פראַקלאַמאַציעס...

— נאָ — מאַריאַ-קלאַראַ! מער רירעוודיק! גייט אַריבער...
גוט, אויסגעצייכנט... יעצט גייט צוריק; גוט, זייער גוט, אַלואַ
דרייסטער... אָ, אומגליקלעכע! זי האָט אַלץ אויף דער ערד אַראָפּ-
געוואָרפן.

— ראַמילי, — האָט ער אַ רוף געטון, — מאַכט ליכטיקער,
מען זעט גאַרנישט. דורויל, מיין טייערסטער, וואָס טוט איר
דאָרט ביים סופּלערס ביידל? איר רירט אייך עפעס גאַרנישט!
קלאַפט אייך שוין איין מאָל אַריין אין קאָפּ, אַז איר זענט נישט
גענעראַל מאַלעטס קיין דענקמאָל, נור גענעראַל מאַלעט אַליין, און
אַז מיין פיעסע איז נישט קיין קאַלעקציע פון וואַקסענע פיגורן,
נאָר אַ לעבעדיקע, רירנדע טראַגעדיע, וואָס רופט אַרויס טרערן
אין די אויגן, און...

איידער ער האָט נאָך געענדיקט, האָט ער אָנגעהויבן צו
יאַמערן, באַהאַלטנדיק דאָס געזיכט אין אַ טיכל. דערנאָך האָט ער
אַ ברום געטון:

— צו אַדע טייוול! פראַדעל! ראַמילי! וואו איז ראַמילי!
אַ ער איז דאָ, דער אַפּעריסט! ראַמילי, איך האָב דאָך אייך שוין
נישט איינמאָל געזאָגט, אַז מען דאַרף צורוקן דעם אויחן צום

פענסטערל אויפן דאך. איר האָט אָבער אַזוי נישט געטון. ווי
מיינט איר אייגנטלעך?

דערווייַל האָט זיך געמאַכט אַן ערנסטע שטערונג, וואָס האָט
אַלעס איבערגעריסן. שעוואַלדער האָט געדאַרפט, אַרייַנטראַגנדיק
די פּאַפּירן, פון וועלכע עס איז אָפּהענגיק געווען דער גורל פון
דער רעגירונג, פאַרשווינדן צו ווערן פון טורמע אַרויס דורכן
דאָך-פענסטערל. דערווייַל זענען די דעקאָראַציעס שלעכט געמאַלט
געווען און עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז צום פענסטערל איז גאָר
קײן צוטריט געווען.

דער אויטאָר איז האַסטיק אַרויפגעשפרונגען אויף דער
סצענע.

— ראַמלי, דער אויוון איז אויף אַ שלעכט אַרט. ווי אַזוי
קאָן זיך שעוואַלדער צוקריגן צום פענסטערל! רוקט אָפּ דעם אויוון
אויף רעכטס.

— מיט פאַרגעניגן — האָט ראַמלי אָפּגעענטפערט, — מיר
וועלן דאָך אָבער דערמיט די טיר פאַרשטעלן.

— ווי אַזוי? ווי אַזוי וועלן מיר פאַרשטעלן די טיר?
— נו, אונדאָי.

דער טעאַטער-דירעקטאָר, דער סצענע-אויפזעער און די
מאַשיניסטן האָבן זיך אַלע איינגעקוקט אין די דעקאָראַציעס, און
דער אויטאָר האָט געשוויגן.

— זייט רוזק, מייסטער — האָט שעוואַלדער אַ זאָג געטון —
עס איז נישטאַ צוליב וואָס זיך צו באַאומרויקן, מען דאַרף אויך
גאַרנישט צו ענדערן. איך וועל אַריבערשפּרינגען.

אַרויפכאַפּנדיק זיך אויפן אויוון, האָט זיך אים טאַקע אייב-
געגעבן צו דערגרייכן די פיטרינע פּונם פענסטער און אַנצושפּאַרן
זיך אויף די עלנבויגס, וואָס האָט אינגאַנצן אויסגעוויזן צו זיין
אוממעגלעך דורכצופירן.

אַ געמורמל פון פאַרוואַנדערונג איז אַדורכנעלעאָפּן דורך דער
סצענע, קוליסן און זאָל, פאַרגאַפט זענען אַלע שטיין געבליבן:
שעוואַלדער האָט באַמת אַרויסגעוויזן אַן אומבאַטירלעכע קראַפט
און פלינקייט.

— פראכטפול! — האָט מיט אַנטציקונג אַ זאָג געטון דער

אויטאַר.

— הערלעך, שעוואַלער! די בעסטיע איז פּלינק, ווי אַ מאַלפּע. קיינער פון אייך וואָלט דאָס זיכער נישט געקאַנט ב'ווייזן ווען אַלע ראַלן זאָלן זיין אַזוי באַזעצט ווי פּלאַרענטניס, וואָלט די פּיעסע אַרויסגערופן אָן אומגעהייערן רושם.

אויך נאַנטייל האָט אים פון איר לאַזשע אַרויס באַוואונדערט. ער האָט זיך איר אין דעם מאַמענט אויסגעוויזן, אַלס עפעס וויכטיק-טיקערס ווי אַ מענטש — אַ מענטש און אַ גאַריל (אזא מאַלפּע). און די שרעק, וואָס זי האָט געהאַט צוליב אים, האָט זיך נאָך מער פאַרשטאַרקט, זי האָט אים נישט ליב געהאַט, זי האָט אים קיינ-מאַל נישט געליבט; זי האָט אים גאַרנישט באַגערט. די מינוטן פון באַגערן אים זענען שוין לאַנג פאַרביי. זייט אַ גאַנצע ריי וואָכן האָט זי זיך נישט פאַרגעשטעלט קיין שום פאַרגעניגן מיט קיינעם, אויסער מיט דע-לינין; פונדעסטוועגן, ווען זי זאָל זיך איצט געווען געפינען איינע אַליין מיט שעוואַלער, וואָלט זי זיך געפילט שוואַך, און וואָלט, מיט אַלע מעגלעכקייטן, זיך באַמיט אים מילד צו מאַכן, אפילו מיט איבערגעפן זיך אים, אַזוי ווי מען באַמיט זיך מילד צו מאַכן אָן איבערן אַטירלעכע קראַפט.

אויף דער סצענע האָט מען אָנגעהויבן „סאַלאַן עמפיר“. פון גערויש, פון די איבערגערוקטע דעקאראַציעס, האָט מען געהערט דעם אויטאַרס שטימע, וועלכער האָט דיריגירט מיט די שוישילערס און סאַטאַטן, עפנדיק יעדן פון זיי אַגווייזונגען און עצות.

— איר! ... דיקע. .. קיכלך-הענדלערין! נו, פרוי ראַוואוד! צי האָט איר נאָך קיינמאַל נישט געהערט, ווי מען שרייט אויף די עליוואַזשע פעלדער: „קיכלעך, די בעסטע קיכלעך!“ דאָס דאַרף מען זינגען. איר זאָלט אייך אויסלערנען אויף מאַרגן דעם טאָג! פאַגעט, קינד מיינס, פאַרוואָס האַסטו נישט אָנגעטון קיין זאָקן מיט קיין גאַלדן שטערנדל. דאָס איז די לעצטע פּיעסע, וואָס איך גיב אין דעם טעאַטער אַריין. .. וואו איז ווידער דער פּול-קאָוויק פונם צענטן רעגיימענט? דאָס ביסט דו, פריינט טייערער,

דיינע זעלנער מארשירן דאך, פונקט ווי די חורים. ... פרוי מאר-
יא-קלארא, ביטע, רוקט אייך צו אביסל, וועל איך אייך אויס-
לערנען, ווי אזוי מען דארף זיך גיין.

ער האט געהאט הונדערט פאך אויגן, הונדערט מילער אין
די הענט אומעטום.

אויפן זאץ האט קאמילי געדריקט הער גאמבאטס הענט,
ער איז געווען א לערער אין דער אקאדעמיע פון מאראל-וויסנ-
שאפטן. אריינגעקומען איז ער גלאט אזוי, אלס שכן.

— זאגט, וואס איר ווילט, הער גאמבאטס. עס איז אפשר
נישט אינגאנצן פינקטלעך, פון פאקטישן שטאנדפונקט. עס פארמאגט
אבער אין זיך א סצענישן בערוו.

— מאלעטס באשווערונג — האט הער גאמבאטס א זאג גע-

טון — וועט אייביק פארבלייבן א היסטארישע רעטעניש. דער אוי-
טאר פון דער פיעסע האט אויסגענוצט דאס, וואס עס האבן זיך
דערין געפונען אומדייטלעכע מאמענטן און דערין אריינגעפירט
דראמאטישע מאמענטן. וואס עס וועקט אבער נישט אין מיר קיין
שום צווייפל, איז דאס, אז גענעראל מאלעט, כאטש ער איז פאר-
בונדן געווען מיט די ראיאליסטישע-פארטיי, איז דאך אליין געווען א
רעפובליקאנער, און האט געארבעט, אין דער ריכטונג, איינצופירן
א פאלקס-רעגירונג. ווען מען האט אים אויסגעפאָרשט, האט ער
ארויסגעזאָגט הויכע און טיפע געדאנקען, ווען דער פאָרויצנדער
פונם קריגס-ראַט האט אים אַ פרעג געטון: „ווער זענען געווען
איערע מיטהעלפערס“? האט ער געענטפערט: „גאנץ פראנקרייך,
און איר, הער פאָרויצנדער, אויך, ווען עס וואָלט זיך מיר נאָר
געווען איינגעגעבן“.

א געוויסער אלטער שניצער, שיין, ווי אן אלטפרענקישער
אפגאט, איז געשטאנען אנגעשפארט אין גאנטיילט לאזשע און מיט
פייכטע אויגן און א שמייכל אויפן מויל האט ער זיך איינגעקוקט
אין דער סצענע, אויף וועלכער עס איז געווען פול לעבן און
באוועגונג.

— איר זענט צופרידן פון דער פיעסע, מייסטער? — האט
אים גאנטייל אַ פרעג געטון.

און דער מייסטער, פאר וועלכן עס האָבן נאָר עקזיסטירט
ציינער און מוסקולן, האָט אָפגעענטפערט:

— געוויס! געוויס! עס איז דאָרט דאָ איין קלייניטשקע,
מידי הייסט זי, וואָס האָט אַ וואונדערפולע פאַרבינדונג פון אירע
אַרעמס.

ער האָט אָנגעצייכנט מיטן פינגער אַ שטריך, אין דער
לופטן. טרערן האָבן זיך אים געשטעלט אין די אויגן.

שעוואַליער איז צוגעקומען און זיך געפרעגט, צי ער מעג
אַריינגיין אין דער לאַזשע. ער איז איצט זייער צופרידן געווען,
נישט אפשר אזוי פיל צוליב זיין גרויסן דערפאַנג, ווי צוליב דעם,
וואָס ער זעט פעליציען. אין זיין משוגעת, וואָס האָט אים פלוצלינג
אָנגעכאַפט, האָט ער גערעכנט, אַז זי איז געקומען נאָר ספעציעל
צוליב אים, אַז זי האָט אים ליב, און אַז זי וויל זיך אים אויפסניי
אַיבערגעבן.

זי האָט פאַר אים מורא געהאַט, אין זייענדיק בטבע אַ
שרעקעוודיקע, האָט זי אים אָנגעהויבן חנפענען.

— איך וויבש דיר גליק, שעוואַליער. דו ביסט געווען
אַנטציקנד, גלויב מיר. נישט נאָר איך אַליין זאָג אזוי. פאַגעט
זאָגט, אַז דו ביסט וואונדערלעך שיין געווען!

— אין אמתן? — האָט שעוואַליער אַ פרעג געטון.

אין דער לושט איז דורכגעלאָפן אַ שאַרפע שטימע, ווי אַ
פייף פון אַ לאַקמאַ-יוו. געהערט האָט מען זי פונם דריטן שטאַק
אַראָפּ:

— מען הערט אייך גאַננישט, קינדער, רעדט העכער, און
זאָגט דייטלעך אַרויס.

אין דער פינסטערניש האָט זיך באַוויזן דער איטאַר, ביים-
סאַזע סופיט.

נאָך העכער האָט מען געהערט די שטימע פון די שוי-
שפילערס, וואָס זענען גרופירט געווען אין פאַדערגרונט, פון דער
בינע אַרום אַ קאַרטן-שפיל.

— דער קיסר וועט דעם מיליטער געבן אַ דריי-וואַכנדיקן

אורלויב, ווען זיי וועלן אריינמארשירן קיין מאַסקווע, און דערנאָך
וועט ער זיך, ווי אַן אַדלער, אַ וואָרף טון אויף פעטערבורג.

— פּיסק, טרעפל, טרומף, הייסט צוויי פּונקטן.

— דאָרט וועלן מיר פאַרבלייבן אַ גאַנצן ווינטער, און מיטן

צוקומען פּונם פּרילינג, וועלן מיר זיך דורך פּערסיען אַרייַן—
קריגן קיין אינדיען, און צו ענגלאַנדס גרויס-מאַכט וועט געמען
אַן עק.

— זעקס און דרייסיק.

— טויו טרומף.

— אָבער, מיינע הערן, וואָס זאָגט איר, וועגן קיסרס דעק-

רעט, וועגן די שווישפּילערס, וועלכער איז דאָטירט פּון קרעמל.

ער וועט איין עק מאַכן צום קאַמף פּון פּריילין מאַרס מיט פּריילין
לעווערד.

— ביטע, אַ קוק געבן, ווי שייַן פּאַגעט זעט איצט אויס —

האַט זיך נאַנטייל אָנגערופן. זי גייט געקליידט אין דעם נייבליוען
קלייד, וואָס איז געפּוצט מיט שענשילין.

פּרוי דולק האָט פּון אונטער איר פּוטער אָפּערגעצויגן אַ

פּעקל בילעטן, וואָס זענען שוין גוט צעקנייטשט געווען פּונם אָפּטן
געמען זיי אין דער האַנט אַריין.

— הער מייסטער, — האָט זי אַ זאָג געטון צו קאַנסטאַנטי-

מאַרק — איר ווייסט דאָך געוויס, אַז קומענדין זונטיק וועל איר

פאַרלעזן און קאַמענטירן פּרוי דע-סעווינס שענסטע בריוו. דער

פאַרדינסט דערפּון איז באַשטימט פאַר די דריי יתומים, וואָס דער

שווישפּילער לאָקור האָט נאָך זיך איבּרגעלאָזט, דער, וועלכער

איז אויף אַזאַ טרויעריקן אופן געשטאַרבן פאַריקן ווינטער.

— האָט ער עפעס געהאַט טאַלאַנט? — האָט קאַנסטאַנטי

מאַרק אַ פּרעג געטון.

— ניין, אַבסאָלוט נישט — האָט נאַנטייל אָפּגעענטפּערט.

— וואָס-זשע דען פאַר אַ טרויעריקייט איז דאָ אין זיין

שטאַרבן?

— אַך, וואָס רעדט איר, הער מייסטער? מאַכט אייך נישט

גלייך ווי איר וואָלט געווען אַ מענטש אָן אַ האַרץ.

— איך מאך מיך גארנישט פאר א זעלכן. עס זענען אָבער דאָ זאכן, וואָס וואונדערן מיך שטאַרק, און געמליך: די פרייז, וואָס מיר גיבן די עקזיסטענצן, וואָס אינטערעסירן אונז דאָך מיט גארנישט. עס זעט אויס, ווי מיר וואָלטן געהאַלטן, אז דאָס לעבן אַלס אַזעלכעס איז טייער. די נאַטור אָבער לערנט דאָך אונז גאַר עפעס אַנדערש, און געמלעך, אז קיין שום אַנדערע זאך, ווי דאָס לעבן איז אויף דער וועלט גישטאַ, און קיין שום זאך איז נישט ווערט אזוי פיל פאַראַכטעט צו ווערן, ווי דאָס לעבן, אַ מאַל איז די מעגשהייט ווייניקער אָנגעשטעקט געווען מיט סענטימענטאַ-ליזם. יעדער איבער האָט זיין לעבן באַטראַכט, אַלס אַ זאך, וואָס איז אומגעהייער טייער, און דאָך פלעגט דער זעלבער נישט פאַר-מאַגן אין זיך די מינדסטע אַכטונג פאַר דעם צווייטנס לעבן. וואָס אַן אמת, געווען איז עס אַ גאַנץ נאַטירלעכע זאך, מיר זע-נען דאָך עפעס באַשאַפן געוואָרן איינער דעם צווייטן אויפצואַרעסן. אונזער שוואַכע, דענערוירטע און פיל מיט היפּאָקריזיע ראַסע, האָט זיך איינגעליבט אין קאַניבאַליזם, אויפּפּרעסנדיק זיך קעגענזיי-טיק, האַלטן מיר אין איין באַקאַנטמאַכן עפנטלעך, אַז דאָס לעבן איז אַ הייליקע זאך, און מיר האָבן נישט דעם מינדסטן מיט מודה צו זיין, אַז דאָס לעבן איז אַ מערדעריי.

— דאָס לעבן איז אַ מערדעריי — האָט שוואַליער, זיי-ענדיק פאַרקלערט, נאַכגעזאָגט, נישט פאַרשטייענדיק אַליין, וואָס ער זאָגט. ערשט דערנאָך האָט ער אָנגעהויבן אַרויסצוזאָגן פאַר-פלאַנטערטע געדאַנקען:

— אַ מערדעריי און אַ שחיטה קאָן זיין! אָבער אַ פריילעכע שחיטה און אַ קאַמישע מערדעריי. דאָס לעבן איז אַ פאַרוויילונגס-קאַטאַסטראָפּע, אַ שרעקלעכער קאַמיום, עס איז אַ קאַרנאַוואַל-מאַס-קע אויף די מיט פלוט-פאַרלאַפענע באַקן. אַט דאָס איז דאָס לעבן פאַר אַן אַרטיסט, אַן אַרטיסט אינם טעאַטער און אַן אַרטיסט אין דער טעטיקייט.

די זייער פאַרדאַהטע נאַנטייל האָט געפרווט דערגיין די באַדייטונג פון די אומדייטלעכע ווערטער.

דער אויפגעוועגטער אַרטיסט האָט ווייטער גערעדט:

— דאָס לעבן איז נאָך עפעס: עס איז אַ מעסער און אַ
בלום. עס איז פיינטשאפט און ליבע, אַ וואַנדערלעכע פיינטשאפט
פון פאַרגעניגן און אַ באַרבאַרישע ליבע.

— הער שעוואַליער — האָט אים קאָנסטאַנטי מאַרק אין אַ
גאַנץ רויקן טאָן אַ פּרעג געטון — צי פאַשטעטיקט איר דען נישט,
אַז אַ מערדער צו זיין איז אַ גאַנץ נאַטירלעכע זאַך, און אַז נאָך
די בלויע מורא, אַז מיר זאָלן נישט אַליין געהרגעט ווערן, שטערט
אונז צו הרגענען אַ צווייטן?

— ניין — האָט שעוואַליער געענטפערט. — נישט די שרעק
פאַרן טויט וואָלט מיר געשטערט עמעצן צו דערמאַרדן. פאַרן טויט
האַב איך אַפּסאָלוט קיין מורא נישט. איך האָב אַבער אַכטונג פאַר
דעם צווייטנס לעבן. איך בין מענטשלעך, און דאָס געפֿל איז
שטאַרקער פון מיר אַליין. וועגן דער פּראַגע, וואָס איר האָט מיר
געשטעלט, האָב איך שוין זייט אַ געוויסע צייט, גאַנץ ערנסט גע-
טראַכט. גאַנצע טעג און נעכט פלעג איך וועגן דעם קלערן, און
איצט ווייס איך שוין אויף זיכער, אַז איך וואָלט פאַר קיין שום
פאַל נישט פּעיק געווען וועמען עס איז צו דערהרגענען.

גאַנטייל, וועלכע איז איצט ווי גליקלעך געוואָרן, האָט אויף
אים געוואָרפן אַ בליק פול מיט פאַראַכטונג. איצט האָט זי פאַר אים
שוין מער קיין מורא נישט געהאַט. זי האָט אים גאַרנישט געקאָנט
שענקען דאָס, וואָס ערשט דאָ נישט לאַנג האָט ער זי אַזוי איבער-
געשראַקן.

זי האָט זיך אויפגעשטעלט.

— צום ווידערזען, דער קאָפּ טוט מיר עפעס זייער וויי...

ביז מאַרגן, הער מאַרק.

און איז אַרויסגעגאַנגען מיט אַ לייכטן טריט.

שעוואַליער איז איר נאַכגעגאַנגען אין קאָרידאָר אַריין און

האַט זי דעריאָנט לעבן סטרוזשס ביידל.

— פעליציע, קום היינט מיט מיר עסן מיטאַג אין רעסטאָ-

ראַן אַריין. דו וואָלסט מיר דערמיט אַזוי פיל פאַרגעניגן פאַר-

שאַפט! גוט?

— אַך, ניין.

— פארוואָס ווילסטו נישט ?
— אַך, לאָז מיך צורו. דו פארמאָסט מיך.
זי האָט געוואָלט אַנטלויפן, ער האָט זי אָבער צוריקגע-
האַלטן.

— איך האָב דך אַזוי ליב ! פייניק מיך נישט.
זי האָט זיך צו אים אַ ביסל נענטער צוגערוקט, און דורך
אירע צוזאַמענגעפרעסטע ציין, האָט זי אים גלייך אין אויער אַרײַן
איינגערוימט :

— צווישן אונז איז אַלץ געענדיקט, געענדיקט ! געענדיקט !
דו הערסט ! איך האָב דך שוין איבערגענוג !
— לאָמיר כּאָטש צום לעצטן מאָל זיך דורכשמועסן — האָט
ער זייער ערנסט און מילד אַ זאָג געטון — הער אויס, פעליציע,
איך וויל דך וואָרנען, איידער עס וועט געשען אַן אומגליק. איך
קאָן דך נישט צווינגען, אַז דו זאָלסט מיך ליב האָבן. איך וויל
אָבער נישט, אַז דו זאָלסט ליב האָבן אַ צווייטן. צום לעצטן מאָל
ראַט איך דיר, אַז דו זאָלסט דיך מער מיט דע-לינין נישט זען.
איך וועל נישט דערלאָזן, אַז דו זאָלסט צו אים געהערן.

— דו וועסט נישט דערלאָזן ? דו ? אַך ! דו עלנדער !
— איך וויל אַזוי און אַזוי וועל איך טון — האָט ער נאָך
מילדער אָפגעענטפערט. — אַ מענטש דערגרייכט דאָס, צו וואָס
ער שטרעבט. ער מוז נאָך דערפאַר געהעריק באַצאָלן.

V

פעליציע האָט אַהיימקומענדיק ספּאָזמירט. זי האָט אַרץ
 אינאיינעם געזען שעוואַליערן, בעטנדיק זי הכנעהדיק מיט דער
 מינע פון אַ בעטלער און מיט אַ טרויעריקער שטימע. זי האָט שוין
 אַזאַ אויסדרוק פון אַ פנים אַמאָל געזען און אַזאַ טרויעריקע שטי-
 מע געהערט, ביי די בעטלערס, וועלכע שטייען דאָרט, וואו די וועגן
 צעשיידן זיך, אין די אַנטיפן, וואו איר מוטער האָט זי געהאַט אַהין
 געפירט, ווען זי איז פאַרזאָרגט געווען וועגן אירע לונגען. אַ גאַנצן
 ווינטער האָט זי דאָרט געהאַט פאַרברענגט ביי איר רייכער מומען.
 זי האָט איצט פאַראַכטעט שעוואַליערן, צוליב זיין מילדקייט און
 רויקייט. דאָס בלוזע דערמאַנען זיך וועגן זיין פנים און קול
 האָט איר אָבער שרעקלעך וויי געטון. זי האָט גאַרנישט געקאָנט
 ע.ן. עס איז איר ענג געווען אינם האַלז. ביינאַכט האָט זי אַרומ-
 געכאַפט אַזאַ אומרויקייט, אַז זי האָט געמיינט, זי שטאַרבט אַוועק.
 זי האָט גערעכנט, אַז די דענערווירונג אירע שטאַמט אפשר פון
 דעם, וואָס זי האָט שוין ראָבערטן גאַנצע צוויי טעג נישט געזען.
 עס איז איצט געווען ניין אַ זייגער. זי האָט אים נאָך געקאָנט
 טרעפן אין דער היים. זי האָט אָנגעטון דעם הוט.

— טאַמאַ, איך מוז היינט גיין אין טעאַטער אַריין. איך לויף

שוין.

אויס אכטונג צו איר מוטער, פלעגט זי שטענדיק עפעס אן אויסרייד אויסזוכן.

— גיי קינד, און קום נישט צוריק זייער שפעט.

דע-ליני האָט געוואוינט ביי זיינע עלטערן. אין אַ שיין פאָ-
לאַציל, אויף ווערבעט-גאָס, האָט ער אינדערהייך געהאַט אַ קליין
קאָואַליערסקע צימער, מיט קיילעכדיקע פענסטערלעך. ער האָט
עס אַ נאָמען געטון „דער אויגן-קראָפּ“. פעליציע האָט אים דורכן
שוויצער צו וויסן געטון, אַז עס וואָרט עמעצער אויף אים אונטן
אין אַ דראָזשקע, דע-ליני האָט נישט ליב געהאַט, אַז פרויען זאָלן
זיך צופיל אַרומדרייען אין זיין פאַמיליע-הויז. זיין פאַטער, אַ
דיפּלאָמאַט פונם פאָך, וועלכער איז זייער פאַרנומען געווען מיט
דער אויסערלעכער פאַליטיק פון פראַנקרייך, האָט קיין שום אַנונג
נישט געהאַט וועגן דעם, וואָס פלעגט זיך ביי אים אין הויז טון.
פרוי דע-ליני, דאָגען, פלעגט אויפאַכט געבן אויף דער אָפּהיטונג
פון די גוטע מרות. און דער זון אירער פלעגט זיך באַמען זי
צופרידן צו שולען און מקיים צו זיין די פאַדערונגען, וועלכע
פלעגן, וואָס אַן אמת, ווערן נאָר אויסגעפירט דורך דער בלוזער פאַרם,
נישט צוקומענדיק קיינמאָל צו דער עצם זאך אַליין.

אין דער ליבע פלעגט זי אים פולע פרייהייט איבערלאָזן,
געבנדיק אים נאָר גאַנץ זעלטן צו פאַרשטיין, אַז עס איז דורכ-
אויס גויטווענדיק, אַז יונגע לייט זאָלן האָבן באַציונגען, נאָר מיט
דאָמען פון דער געזעלשאַפט. ראַבערט האָט דעריבער טאַקע אָפּ-
געהאַלטן פעליציען פון צו פאַזוכן אים אויף ווערבעט-גאָס, און
האַט דערפאַר ספעציעל געדונגען אַ קליין הייזל אויפן דע-ווי-
לערס-בולוואַר, ווי זיי האָבן זיך שוין געקאָנט גענוג און פריי זען.
איצט אָבער, נאָך צוויי טעג פון צעשיידונג, האָט ער זיך זייער
דערפרייט מיט דעם אומגעריכטן וויזט, און איז גלייך אַראָפּגע-
גאַנגען.

דורך גאַסן און בולוואַרן, אין פינסטערניש און שניי, זענען
זיי אַזוי געפאַרן, צוגעט וליעט אייבער צום צווייטן, און די טונ-
קלע נאכט האָט אין איר מאַנטל זייער ליבע איינגעהילט

— צום ווידערזען, ביז מאַרגן — האָט ער איר אַ זאָג גע-
טון, אָפּפירנדיק זי אַהיים.

— יאָ, ביז מאַרגן אויפן דע-לייווערס-בולדזאַר, קום, וואָס
פריער.

ביים אַרויסשטייגן פון דער דראָזשקע האָט זי זיך אויף
אים אָנגעשפּאַרט, פּלוצלינג האָט זי זיך גוואַלטיק אַ וואָרף געטון
אַהינטער.

— דאָרט! דאָרט! צווישן די ביימער... ער האָט אונז גע-
זען... ער האָט אונז אָפּגעוואַרט.

— ווער איז ער דאָס?

— אַ מאַנספּערוואַן... וועמען איך קאָן נישט.

זי האָט גלייך דערקאָנט שעוואַליערן.

זי איז אַראָפּגעגאַנגען, האָט אָנגעקלונגען, און ציטערנדיק
פּסדר, געוואַרט, זייענדיק אינגאַנצן איינגעהילט אין ראַבערטס
מאַנטל. ווען די טיר האָט זיך געעפנט האָט זי אים אָנגע-
כאַפט.

— ראַבערט, קום מיט מיר אַרויף אויבן, איך שרעק

זיך.

ער איז איר אוימגעדולדיק באַכגעגאַנגען אויף די טרעפּ.
שעוואַליער האָט צוזאַמען מיט פּרוי נאַנטייל געוואַרט אויף פעלי-
ציען אינם עס-צימער קעגנאייבער זשאַנאַ דאָרקס געווער, וואָס
איז אויף דער וואַנט געהאַנגען. נאָכדעם איז ער אַראָפּגעגאַנגען
אונטן און געטשאַטעוועט אויף איר אויפן טראַטוואַר, און ווען ער
האַט דערהערט, אַז די דראָזשקע האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַרן
טויער, האָט ער זיך באַהאַלטן הינטער אַ בוים. ער האָט גאַנץ
גוט געוואוסט, אַז זי קומט אָן צוזאַמען מיט דע-ליינין. ווען ער
האַט זיי אָבער צוזאַמען דערזען, האָט זיך אים געדאַכט, אַז די ערד
צעטיילט זיך אונטער זיינע פיס, און פּדי נישט אַנידערצופאַלן האָט
ער זיך געמוזט אָנכאַפּן אינם בוים. געשטאַנען איז ער דאָרט ביז
דע-לייני איז אַרויסגעגאַנגען פּונם הויז, ער האָט זיך צוגעקוקט,
ווי דע-לייני איז צוריק איינגעזעסן אין דער דראָזשקע און האָט
געמאַכט צוויי טריט, ווי ער וואַלט זיך געוואַלט וואַרפּן אויף אים.

פונדעסטוועגן האָט ער זיך גלייך אָפגעש-עלט און אָנגעהויבן
גיין מיט גרויסע טריט לענגאויס דעם בילדוואַר.

ער איז גענאָגען, זייענדיק געטריבן דורכן רעגן און ווינט.
עס איז אים צו הייס געוואָרן, ער האָט אויסגעטון דעם הויט און
געפילט מיט אַן אמת פאַרגעניגן, ווי די קאַלטע טראָפנס טאַנצן
אים אויפן שטערן. ער האָט זיך אַ גאַנץ שוואַכן רעכנונג אָפגע-עבן
וועגן דעם, אַז ער מיידט אויס הייזער, בוימער, פֿלויטען און
לאַמטערן, ער איז גענאָגען אַן אויפהער און געטראַכט.

נישט וויסנדיק אפילו מיט וואָס פאַר אַ וועג ער איז דאָ
אָהערגעקומען, האָט ער זיך פֿלוצלינג דערוען שטיין אויף אַ
בריק, וואָס ער האָט נאָך קיינמאַל נישט געהאַט געזען. אין מיטן
דער בריק איז געשטאַנען אַ גרויסע פרוי-ען-סטאַטוע. ער איז שוין
איצט רויק געווען. ער האָט עפעס באַשלאָסן. דאָס איז געווען אַ
געדאַנק, וואָס האָט געשטאַמט נאָך פון גאַנץ לאַנג צוריק, וואָס ער
האָט איצט געפרווט אַריינקלאַפן זיך אין קאַפּ אַריין, ווי מיט
טשוועקעס, אַ געדאַנק, וואָס האָט דורכגענומען זיין גאַנץ ווען.
ער האָט שוין איצט נישט געטראַכט וועגן דעם, צי דער געדאַנק
איז גוט אָדער שלעכט, ער האָט נאָר קאַלט באַטראַכט דעם אופן,
ווי אַזוי אויסצופירן דאָס, וואָס ער האָט באַשלאָסן. ער איז אַן
אויפהער גענאָגען פאַראויס פאַרטראַכט און גלייכצייטיק רויק.

אויף דע אַרטס-בריק האָט ער באַמערקט, אַז אַ הונט גייט
אים נאָך, געווען איז עס אַ גרויסער דאַרפישער הונט מיט לאַנגע
האַר, זיינע מילדע אויגן האָבן אויסגעדריקט באַגרענעצטע פאַר-
צווייפלונג.

— דו האָסט גאַרנישט קיין האַלז-בענדל? — האָט שוואַ-
יער צו אים אַ זאָג געטון. — איך קאָן גאַרנישט טון פאַר דיר
עלענדער.

אַרום פיר אַ זייגער פאַטראַג, איז ער אָנגעקומען אויפן
אַפסערוויר-געסל. באַמערקנדיק די הייזער פונם סט-מיכאַל-
בילדוואַר, האָט ער דערפילט אַ ברענענדיקן קראַמף און האָט זיך
אויסגעדרייט אין דער ריכטונג פון אַפסערוואַטאַריום. דער הונט
איז פאַרשוואַנדן. נישט ווייט פֿין ליאַן-דע-בעלפאַרט האָט זיך

שעוואַליער אָפגעשטעלט ביי אַ טיפן רינשטאַק, וואָס איז געלאָפן
לענגאויס דער גאַס. דערלעבן איז ביי אַ לייוונטן ביידל געזעסן
אַן אַלטער מאַן, וואָס איז געווען אַ שומר. אָנגעטון איז ער געווען
אין אַ פוטערן היטל מיט אויערן. די גאַז זיינע איז געווען רויט.
ער האָט אויפגעהויבן דעם קאַפּ; זיינע פאַרוויינטע אויגן האָבן אויסגע-
זען אינגאַנצן ווייס, אָן אויגן-אַפּלען, אַ רייפּל פון רויטקייט ווי
פייער און טרערן האָט זיי אַרומגענומען. ער האָט פונקט אַריינגע-
געשיט טיטון. דער טיטון איז געמישט געווען מיט ברויט-קריש-
קעלעך, דער מישמאַש האָט אָבער די פייקע אפילו ביז דער העלפט
נישט פול געמאַכט.

— דו ווילסט טיטון, אַלטער? — האָט אים שעוואַליער אַ
פרעג געטון.

דער אַלטער האָט זיך נישט געאיילט מיט קיין ענטפער. ער
האַט זיך נישט שוועל אַריענטירט, און שעוואַליערס העפלעכקייט
האַט אים שטאַרק געוואונדערט. ענדלעך האָט ער אָן עפן געטון זיי-
נע פאַרשוואַרצטע ליפן:

— איך וועל נישט אוועקוואַרפן — האָט ער אַ זאָג גע-
טון.

ער האָט זיך אַ ביסל אונטערגעהויבן. אויף איין פוס האָט
ער געהאַט אַן אַלטן שיך, דער צווייטער פוס איז אַרומגעוויקלט
געווען מיט פאַרברודיקטער לייוונט. לאַנגזאַם האָט ער אָנגעשטופט
די פייקע מיט זיינע אומגעשיקטע הענט. עס האָט געשנייעט און
גערעגנט צוזאַמען.

— איר דערלויבט? — האָט אים שעוואַליער געפרעגט און
האַט זיך אַרונטערגערוקט אונטערן ביידל. פון צייט צו צייט האָבן
זיי איינער דעם צווייטן עפעט אַ וואָרט געלאָזט פאַלן.

— אַ שרעקלעך וועטער!

— אין דער צייט איז שטענדיק אַזוי, דער ווינטער איז
שווער. זומער איז בעסער.

— הייסט עס, אַלטער, אַז איר היט ביינאַכט די וועגן?
דער אַלטער האָט אויף זיינע פראַגן גערן געענטפערט.

— היינט טו איך דאָס, מאַרגן עפעס אַנדערש! וואָס עס לאָזט זיך נאָר!

— איר זענט נישט קיין פאריזער?

— געבוירן בין איך אין קרויז און האָב געארבעט אַלס קוילן-גרעבער אין דעפארטאמענט וואַסגעז. אַרויסגעפאַרן פון דאָרט בין איך ערשט דאָס יאָר, ווען די דייטשן און אַנדערע פעלקער זענען דאָרט אַריין. גאַנצע מיליאָנען זעלנער האָבן זיי דאָרט צו-זאַמענגעצויגן. עס איז אפילו שווער צו פאַרשטיין, פונדאָנען עס האָבן זיך אַזוי פיל דערנומען... דו האָסט אודאי געמיזט הערן וועגן דער מלחמה מיט די דייטשן.

ער האָט לאַנג געשוויגן, נאָכדעם האָט ער זיך אָנגעהויבן אויספּרעגן, ווער שעוואַליער איז.

— איך בין אן ארטיסט!

דער אַלטער האָט נישט פאַרשטאַנען.

— וואו איז דיין וואַרשטאַט? — האָט ער אַ פּרעג גע-

טון.

שעוואַליער האָט געוואַלט דעם אַלטן פאַרוואַנדערן.

— איך טרעט אַרויס אינם גרויסן טעאַטער. איך בין איי-נער פון די ערשט-קלאַסיקע אַרטיסטן פון „אַדעאַן“. איר קאַנט „אַדעאַן“?

דער שומר האָט אַ שאַקל געטון מיטן קאַפּ. ער האָט נישט געקאַנט „אַדעאַן“.

נאָך אַ לאַנג שוויגן האָט ער ווידער אַ זאַג געטון:

— גייסטו נישט צוריק אין דיין וואַרשטאַט אַריין?

— לעזט מאַרגן איבער די צייטונג — האָט שעוואַליער אָפּ-

געענטפערט — וועט איר דאָרט מיין נאָמען געפינען.

דער אַלטער האָט געפרוווט פאַרשטיין די פאַדייטונג פון די ווערטער, עס איז אָבער פאַר אים צו שווער געווען. ער האָט אַלדזאָ רעזיגנירט און אומגעקערט זיך צו זיין טעמאַ.

ווען עס האָט שוין געבליט, איז שעוואַליער צוריקגעגאַנגען גען אין וועג אַריין. דער הימל איז בלאַס געווען. דאָס שווערע קלאַנגן פון די רעדער האָט דעם שאַסיי אויפגעוועקט. דאָ און דאָרט

האַבן זיך אָנגעהויבן אַנרוּפן שטימען. עס האָט איר ~~געטען~~ שנייען. שעחאָליער איז אַן אויפהער געגאַנגען, נישט ~~היינט~~ וואוּאָהין ער גייט. דאָס דערוואַכנדע לעבן האָט אים אַר ~~געטען~~ ברענגט פּמעט אין אַ פּריילעכער שטימונג. אויף דע-אַרטס ~~היינט~~ האָט ער זיך אָפּגעשטעלט און לאַנג צוגעקוקט זיך צו דער סעק-וואַנע, נאָכדעם איז ער ווייטער געגאַנגען. אויפן האַוור-פּלאַץ האָט ער דערזען אַן אָפּענע קאָוואַרנע, די שוואַכע שיין פּונם זון-אויפ-גאַנג האָט אויף די שוויבן אַ רויטע ליכטיקייט געוואָרפן. די קעל-נער האַבן גערייניקט די פּאָדלאַגע און גלייך געשטעלט די טיש-לעך.

ער האָט זיך האַטטיק אַ וואָרף געטון אויף אַ שטול.
— קעלנער, גרינס!

אין אַ דראָזשקע, וואָס איז געפאָרן איבערן ליידיקן בילדוואַר, ענען געזעסן צוגעטויליעט איינער צום צווייטן פעליציע און ראָ-וערט.

— האָסט נישט ליב דיין פעליציען — זאָג? עס טוט דיר נישט הנאה דאָס, וואָס דו האָסט אַ פרוי, וועלכער מען האָלט אין זיין אפּלאַדירן, וואָס מען שרייבט וועגן איר אין די צייטונגען? זיין מאַמע קלעבט איין אין אַלפּאַמען אַלע צייטונגען-אַרטיקלען וועגן מיר. דער אַלפּאַם איז שוין פול.

ער האָט איר געענטפערט. אַז ער האָט זיך מיט איר אַנט-ציקט נאָך איידער זי האָט זיך געהאַט דערוואַרפן אַזאָ דערפּאָלג. און אין אמתן זענען זיי טאַקע נאַנט געוואָרן נאָך דאַמאַלט, ווען זי האָט ערשט אָנגעהויבן צו שפּילן אין „אַדעאַן“, ווען קיינער האָט נאָך וועגן אים נישט געוואוסט.

— ווען דו האָסט מיר געזאָגט ביים ערשטן מאַל, אַז דו ווילסט מיר באַזיצן, האָב איך דיך נישט געלאָזט לאַנג וואַרטן, אמת? צו אינטעליגענט ביסטו, אַז דו ווילסט מיר פאַר אימגוט נעמען דאָס, וואָס איך האָב נישט אָפּגעשלאָפּט, נאָר באַלד זיך דיר איבערגע-געבן! ווען איך האָב דיך צום ערשטן מאַל דערזען, האָב איך זיך אַיך דערפּילט, אַז איך וועל דייע בלייבן. צו וואָס האָט מען וואַרטט זוימען? איך באַדויער עט נישט, און דו?

די דראָזשקע האָט זיך אָפגעשטעלט פאר די קראַטעס, וואָס האָבן אַרומגעצוימט דעם גאַרטן.

די קראַטעס, וואָס זענען שוין לאַנג נישט געפאַרבט, זענען אַרויפגעזעצט געווען אויף אַ נידעריקער אונטערמויערונג, וואָס איז אָבער געווען גענוג ברייט, אַזוי, אַז קיין קינדער זאָלן זיך נישט קאָנען אַרויפכאַפן. די קראַטעס זענען ביז אין דער העלפט אַריין פאַרקלאַפט געווען פון אינעווייניק מיט ברעטער, און זייערע פאַר-זשאַווערטע שפיצן האָבן נישט דערגרייכט מער, ווי דריי מעטער פון דער ערד. אין דערמיט, צווישן צוויי געמיערטע זאָלן מיט האַזאַנעס אין דער היך, האָבן די שטאַכעטן געבילדעט אַ טיר מיט טאַפעלע פליגלעך, וואָס זענען פון אונטן און אויך פון אינעווייניק מיט ברעטער פאַרקלאַפט געווען.

זיי זענען אַרויסגעשטיגן. לענגאויס דעם בולוואַר האָבן זיך געצויגן פיר רייען נאַקעזע ביימער. אין דער אַלגעמיינער שטייל-קייט האָט מען כסדר אַלץ מער געהערט דאָס שטילע אָפּקלאַפן פון זייער אַוועקפאַרנדיקער דראָזשקע. און די געוויינטלעכע טריט פונם פערד, וואָס איז געגאַנגען אין דער ריכטונג פון דער שטאַט.

— אַך, ווי טר יעריק עס איז אין דאָרף! — האָט זי אינג-באַנצן ציטערנדיק אַ זאָג געטון.

— אָבער טייערע, דע-ווייליערס בולוואַר איז דאָך נישט קיין דאָרף!

ער האָט נישט געקאַנט דאָס טויער אויפמאַכן, און דער שלאָס האָט געסקריפעט.

— עפן שוין אמאָל אויף, כּיבעט דיך — האָט זי אומרויק אַ זאָג געטון, דאָס סקריפען רייצט מיר די בערוון.

זי האָט באַמערקט, אַז די דראָזשקע וואָס איז אַנגעקומען פון דער זייט פון פאַריו, האָט זיך אָפגעשטעלט לעבן זייער הויז, הייט פון אים אפשר אַ צען ביימער. זי האָט אַ קוק געטון אויסן אויסגעדאַרטן פערדל, אויסן אָפגעריסענעם פורמאַן און אַ פרעג געטון דע-לייבן:

— וואָס פאַר אַ דראָזשקע איז דאָס?

- א געוויינטלעכע דראָזשקע, טייערע.
- זי האָט זיך דאָך נישט אָפגעשטעלט דאָ נאָר ביים שכנותדיקן הויז.
- דאָרט איז דאָך גאָרנישט קיין הויז, נאָר אַ ליידיקער פּלאַץ.
- נו, וואָס-ושע איז? האָט זי זיך אָפגעשטעלט פארן ליי-
דיקן פּלאַץ, וואָס נאָך קאָן איך דיר זאָגן?
- איך זע נישט עס זאָל ווער פון איר אַרויסשטייגן.
- דער פּורמאן וואָרט אודאי אויף אַ פּאַסאַזשיר.
- פאר אַ ליידיקן פּלאַץ?
- ווייזט אזוי אויס... דאָס שלאַס איז שוין פאַרושאַוואַרט געוואָרן.
- זי איז באַהאַלטנדיק זיך אינטער די ביימער, ציגע-
גאַנגען אַזש ביז דעם אָרט, וואו די דראָזשקע איז געשטאַנען, נאָכ-
דעם צוריקגעגאַנגען צו דע-לינין, וועמען עס האָט זיך ענדלעך
איינגעגעבן צו עפענען דאָס טויער.
- ראָבערט, די פאַרהענגלעך זענען אַראָפּגעלאָזט.
- נו, איז וואָס? מן הסתם זיצט דאָרט אַ עליבט פאַרל.
- דו באַמערקסט דען נישט, אַז די דראָזשקע איז עפעס
אַ וואַנדערבאַרע?
- זי איז נישט שיין, אַלע דראָזשקעס זענען מיאוס, גיי
אַריין.
- איז דאָס נישט אַמאָל איינער, וואָס שפּיאַנירט אונז
נאָך?
- הער האָט דען אונז נאָכצושפּיאַנירן?
- איך... איך ווייס נישט... אודאי איינע פון דייען
פרויען.
- זי האָט נישט געזאָגט דאָס, וואָס זי האָט געהאַט אויפן גע-
דאַנק.
- גיי שוין אַריין, טייערע.
- מאַך גוט צו דעם האַק-שלאַס, ראָבערט.

פאר זיי האָט זיך פונאָדערגעשפּרייט אַן אַוואָלער פּלאַץ.
אין דער טיף איז געשטאַנען אַ הייזל מיט זעקס פענסטער, מיט
אַ באַלְקאָנדל און דריי שטי גלעך אַרויף צו גיין דערויף. דער
דאך איז געדעקט געווען מיט דאַכעווקעס.

דע-ליני האָט דאָס הייזל אָפּגעדונגען אויף אַ יאָר, ביי אַן
אַלטן באַקאַנטן, וועמען עס איז דערעסן געוואָרן דאָ צו וואוינען,
ווייל מען האָט ביי אים כּסדר צוגעגנבעט די הינער און קרוֹליקעס.
פון ביידע זייטן טראַטואַר האָבן צוויי מיט זאַמד אויסגעשטיטע
סטעזשקעס צום הייזל צוגעפירט. זיי זענען געגאַנגען מיט דער
אַלע רעכטס. דאָס זאַמד האָט אונטער זייערע פיס געטקרי-
פעט.

— פרוי סימאָנאַ האָט חידער פאַרגעסן די לאַדנס צו פאַר-
מאַכן — האָט דע-ליני אַ זאַג געטון.

פרוי סימאָנאַ איז געווען אַ פרוי פון גיילי, וואָס פלעגט
יעדן אינדערפרי קומען אויפּוועמען. די שוואַרצע און אויסגעקרימ-
טע צווייגן פונם גרויסן בוים האָבן אַזש געגרייכט ביזן ראַ-
לעט.

— איך האָב נישט ליב דעם בוים — האָט פעליציע אַ זאַג
געטון — זיינע צווייגן זען עפעס אויס, ווי די שלאַנגען. איין
צווייג דערגרייכט אַזש אַריין אין אונזער צימער.

זיי זענען אַרָפּגעגאַנגען מיט די שטיגן אויפן באַלְקאָנדל,
און אין דער צייט, ווען ראַבערט האָט ביי זיך אין טאַש געזוכט
דעם שליסל פון דער טיר, האָט פעליציע אָנגעשפּאַרט איר קאַפּ
אויף זיין אַקסל. די רויקייט, מיט וועלכער פעליציע האָט זיך אויס-
געזון, האָט זי געמאַכט באַצויבערנד. זי האָט איצט אַרויסגעוויזן
אַזוי פיל נישט באַטריבטן שטאַלץ, אַז דאָס העמד, וואָס איז איר
געלעגן לעפן די פיס, האָט אויסגעזען ווי אַ ווייסע פּאַוע.
זי האָט זיך איצט געוויזן ראַבערטן נאַקעט און פּלאַמענ-
דיק...

— דו הייסט דיך אפילו גאַרנישט בעטן — האָט ער אַ זאַג
געטון. — עס איז זייער וואונדערלעך. עס זענען דאָ פרויע, וואָס
ווען מען בעט זיי אפילו נישט, טון זיי דאָך אַלץ, וואָס מען קאַנ

נאָר טון, און דערלויבן דאָך נישט בשעת אַזעלכע באַציאונגען צו זען אפילו איין קליין שטיקעלע פון זייער קערפער.

— פארוואָס? — האָט אים פעליציע אַ פּרעג געטון, שפּילנדיק זיך מיט אירע האַר.

ראָבערט דע-ליני האָט געקאָנט פרויען, ער האָט פונדעסט-וועגן נישט דערפילט איצט, ווי פאַלש די פּראָגע איז געווען. דער-צויגן אויפן גרונט פון די מאַראַלע יסודות, פלעגן שטענדיק פון זיינע ענטפערן אַרויסרעדן זיינע אַמאָליקע פּראָפעסאָרן.

— דאָס, זעט אויס, איז אָפהענגיק פון דער דערציאונג, פון די יסודות פון דער רעליגיע, פון געוויסע אייגנשאַפטן, צו וועלכע מען איז צוגעוואוינט, וועלכע פארווישן זיך קיינמאָל נישט...

ער האָט נישט געדאַרפט אַזוי ענטפערן, ווייל פעליציע האָט מאַכנדיק מיט די עלנבויגנס און אַנשפאַרנדיק אירע הענט אויף אירע לענדן, אַם גלייך איבערגעריסן:

— דו ביסט נאַוו... דאָס באַווייזט נאָר, אַז זיי זענען מיאוס געבויט... דערציאונג! רעליגיע! דאָס קאָן איך רויק נישט הערן... זי בין איך דען ערגער פון אַנדערע דערצויגן געוואָרן? אַדער אפשר בין איך ווייניקער רעליגיעז? זאָג מיר נאָר, ראָבערט, וויפיל פרויען האָסטו שוין געזען שיינ-געבויטע? צייל איבער אויף די פינגער... יא, יא, אַ גאַנצע מאַסע פרויען זענען דאָ, וואָס באַ-ווייזן קיינמאָל נישט זייערע אַרעמס, און איך גאַרנישט! פאַגעט, צום ביישפּיל, ווייזט נישט איר קערפער אפילו פאַר קיין פרויען. זען זי טוישט איבער איר העמד, האַלט זי מיט די צייגן צו יענק, וואָס זי טוט אויס. ווען איך זאָל זיין אַזוי געבויט ווי זי, וואָלט איך אפשר אויך אַזוי געטון.

זי איז שטיל געבליבן, האָט זיך באַרויקט און האָט לאַנגזאַם די הענט דורכגעפירט איבער איר שויס און אירע פיס. נאָכמער וויכטיק איז, וואָס נישט קיין סך וועסטו אַזעלכע געפינען — האָט זי מיט שטאַלץ אַ זאָג געטון. זי האָט גאַנץ גוט געוואוסט וויפיל הערלעכקייט עס האָט איר צוגעגעבן די עלעגאַנטע שלאָנקייט פון איר קערפער.

איר קאפ, וואָס איז איצט פאַרוואָרפן געווען אַהינטער, איז פאַר-
״ונקען געווען אינם ים פון אירע בלאַנדע האַר, וואָס זענען צע-
וואָרפן געווען אויף אלע זייטן. איר שייַן-אַנטוויקלעטער קערפער,
וואָס איז איצט אַביסל אונטערגעהויבן געווען אויפן קישעלע,
האַט איז אַראָפּגערוקט געווען אונטער אירע פליי צעס, האָט גערוט
אומבאוועגלעך. לענגאויס דער זייט פונם בעט האָט געבלאַנקט איר
אויסגעצויגענער פוס, וואָס איז אונטן פאַרענדיקט געווען, ווי מיט
אַ שפיץ פון אַ שווערד, מיט אַ פיינעם פיענטעלע.

די שייַן פונם פייער, וואָס האָט אינם קוימען געברענט,
האַט איר קערפער גאַלד-פאַרביק געמאַכט. די לייכטיקייט צוגלייך
מיטן שאַטן האָבן זיך געשפילט אויף אים, צוגעבנדיק אים שייַן-
קייט און עפעס סודותדיקעס, בשעת אירע קליידער און וועש,
וואָס זענען צעוואָרפן געווען אויפן מעבל און פאַרלאָגע, האָבן גע-
דולדיק געוואָרט.

זי האָט זיך מיט דער הילף פונם ע לנבויגן אַביסל אונט-
טערגעהויבן און אָנגעשפּרעט די באַק אויף דער האַנט:

— דו ביסט, אין אמתן, דער ערשטער. איך זאָג דיר נישט
קיין לייגנט: אַנדערע האָבן פאַר מיר ווי גאַרנישט עקזיס-
טירט.

ער איז נישט אייפערזיכטיק געווען וועגן דער פאַרגאַנגענע-
הייט און האָט אויך קיין מורא נישט געהאַט פאַר פאַרגליי-
כונגען.

— און ווער זענען די אַנדערע געווען? — האָט ער
געפרעגט.

— פאַר אַלעם קאָן מען נאָר אין באַטראַכט נעמען צוויי:
מייַן פראָפעסאָר, אין דער רעכנט זיך דאָך געוויס נישט, און דער
צווייטער איז דער, וועגן וועלכן איך האָב דיר שוין געזאָגט:
אַ פּריוואַטער מענטש, וועלכן מייַן מאַמע האָט מיר געשאַפּט.

— און מער קיינער נישט?

— איך שווער דיר.

— און שוואַלדער?

— שוואַליער? ניין, ניין! דו קלערסט דאָך אונדאיי נישט, אז...

— און די אָנגעזעענע פּערזאָן, וואָס דיין מאַמע האָט דיר אויסגעקליבן, רעכנט זיך אויך נישט?

— איך גיב דיר מיין וואָרט, אז מיט דיר בין איך גאָר אַן אַנדערע פּרוי. דו ביסט, וואָס אַן אמת, דער ערשטער, וואָס האָט מיך שוין געהאַט... עס איז אַבער דאָך ווונדערבאַר! דיר, אַזוי ווי איך האָב דיר נאָר אָנגעקוקט, האָב איך דיר גלייך פאַרלאָנגט. איך האָב געטראָפּן וואָס, ניין אפשר? איך וואָלט דערויף גאַרנישט אימזשטאַנד געווען צו ענטפּערן... איך האָב גאַרנישט אפילו אי-בערגעלייגט. דו ביסט מיר געפּעלן מיט דייע גוטע מאַניערן, מיט דיין אויפפירן זיך... איצט וואָלט איך שוין אַן דיר נישט געקאָט לעבן! אַ, ניין, איך וואָלט נישט געקאָנט:

ער האָט איר געענטפּערט, אַז לעבן איר האָט ער דערפילט דעם אמתן טעם פון פאַרגעניגן, איבעראַשוניגען. ער האָט איר שיינע און צערטלעכע ווערטער געוואָגט, אַלץ אַזעלכע ווערטער, וואָס זי האָט נאָך פאַר אים געהערט.

זי האָט זיין קאָפּ אַריינגענומען אין אירע הענט:

— ציין האָסטו ווי אַ וועלפּל, בנאמנות. דאַכט זיך, אַז צו-ליב דייע ציין האָב איך גלייך דעם ערשטן טאָג, ווען איך האָב דיר דערזען, דעם חשק באַקומען דיר צו באַזיצן. גיב מיר אַ ביס...

ער האָט זי צוגעדריקט צו זיך און דערפילט, ווי דאָס שלאַנקע און קרעפטיקע פיגורל האָט אָפּגעענטפּערט שום אויף זיין צודריקן, פּלוצלינג האָט זי זיך אַרויסגערוקט פון זיינע אַזמאַר-מונגען:

— דו הערסט, ווי דאָס זאָמד קנאַקט *

— ניין.

— האָרן, איך הער דאָס רוישן פון טריט אינם גאַרטן.

איינגעבדיגן איז זי געזעסן און זיך איינגעהאַרעכט.

ראָבערט איז געווען אויפּגערעגט, אומגעדולדיק און גערייז

אין זיין אייגן-ליבע!

— וואָס איז מיט דיר? ס'איז דאָך קאָמיש!
— זיי נאָר שטיל — האָט זי שאַרף אַ געשריי געטון.
זי האָט דערהערט אַ שטילן און נאָנטן גערויש, ווי דאָס
גערויש פון צעבראָכענע צווייגן.

פּלוצלינג איז זי אַרויסגעשפרונגען פונם בעט. אַזוי לעבע-
דיק און פּלינק, ווי אַ יונג חיהלע, אַזוי, אַז דע-ליני, כאַטש ער
איז זייער ווייניק פּאָעטיש געשטימט געווען, איז זי אים דאָך פּאָר-
געקומען, ווי אַ קעצל, וואָס איז פּאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ
פּרוי.

— ביסט משוגע געוואָרן! וואַזאָהין גייסטו?
זי האָט אויפגעוויפן דעם עק פון דער פּאַרהאַנג, האָט אָפּ-
געווישט אַ שטיקל שויב אין אַרויסגעקוקט דורכן פענסטער. אַ הויך
דער פינסטערדיש האָט זי גאַרנישט באַמערקט. דאָ איז שטיל
געוואָרן.

דע-ליני האָט אוימצופרידן אַ ברום געטון:
— טו וואָס די ווילסט, דו קאָנסט אָבער אַ קאָטאַר באַ-
קומען.

זי האָט זיך צוריק אַריינגערוקט אין בעט.
אין אָנהייב האָט ער זי אַ ביסל אויסגעמיטן; זי האָט אים
אָבער באַלד פאַרשיכורט מיט אַ גרויסער פאַרגעניגן-צערט-
לעכקייט.

ווען זיי זענען צום באַוואַסטזיין צוריק געקומען, האָבן זיי
זיך מיט איבערצושונג איבערצייגט, אַז עס איז שוין זיבן אַ
זייער.

ראַבערט האָט אָנגעצונדן דעם נאַמט-לאַמפּ, וואָס איז זייער
ענלעך געווען צו אַ קאַלומנע, מיט דער קרישטאָלעבער באַניע, און
וועלכער די קנויט האָט זיך געשלענגלט, ווי אַן עכטע שלאַנג.
פעליציע האָט זיך שנעל אָנגעטון. זיי האָבן געמזט אַראָפּגיין פונם
ערשטן שטאַק דורך שמאַלע פינסטערע האַלצערנע טרעפּ. דע-ליני
איז געגאַנגען פאַראַויס מיטן אָנגעצונדענעם לאַמפּ אין דער האַנט.
אין קאַרידאָר האָט ער זיך אָפּגעשטעלט.
— גיי אַרויס, טייערע, איידער איך לעש אויב

זי האָט געפונט די טיר און זיך גלייך צוריקגעצויגן, געבן-
דיק דערביי אַ שרעקלעכן געשריי. אויפן באַלקאָנדל האָט זי דער-
זען שעוואַליערן. ער איז געשטאַנען אַ לאַנגער, אַ שוואַרצער, ווי
אַ צלם, מיט די הענט איבערגעלייגט איי. ע אויף דער צווייטער.
אין דער האַנט האָט ער געהאַלטן אַ רעוואַלוער. דאָס געווער האָט
נישט געלאַנגט אין פונדעסטוועגן האָט עס פעליציע גלייך דער-
קאַנט.

— וואָס איז געשען? — האָט דע-ליני אַ פּרעג געטון, אַרויס-
דרייענדיק די קנויט פונם לאַמפּ.

— פאַלגט מיך און רוקט אייך נישט צו איינער צום
צווייטן — האָט שעוואַליער מיט אַ שטאַרקער שטימע אַ געשריי
געטון. — איך פאַרווער אייך צו געהערן צו זיך, אַזוי איז מײן
לעצטער ווילן. זיי געזעגנט פעליציע!

און ער האָט אַריינגעשטעקט אין זיין מויל די לופע פון
רעוואַלוער.

זי האָט, זייענדיק צוגעדריקט צו דער וואַנט פונם קאַרידאָר,
צוגעמאַכט אירע אויגן. ווען זי האָט זיי צוריק געעפנט, האָט זי
דערזען שעוואַליערן ליגן אין דער ברייט פון דער טיר, זייענדיק
אויסגעדרייט אויף אַ זייט. די אויגן זענען באַ אים געווען ברייט
געעפנט, עס האָט אויסגעזען, ווי ער קוקט אין לאַכט. אַ שמאַל טיי-
כעלע בלוט איז אים גערונען פון מויל אויף דער שטייבערנער פאַ-
סאָדוקע פונם באַלקאָנדל. די האַנט האָט גאָך באַ אים קאַנוואַל-
סיוו געציטערט. נאָכדעם איז ער געבליבן ליגן, נישט רירנדיק
זיך מער, און זייענדיק איינגעצויגן אין דער העלפט, האָט ער
אויטגעזען קלענער, ווי ער איז באמת געווען.

אויפן רעוואַלוער-קלאַפּ איז דע-ליני צוגעלאָפּן. אין דער
פינסטער האָט ער אונטערגעהויבן דעם קערפער, ער האָט אים
אַבער גלייך צוריק אַנידערגעלייגט און געפרוּווט אַנצירן אַ שווע-
בעלע, וואָס דער ווינט האָט יעדעס מאָל פאַרלאָשן. ענדלעך האָט
אויפגעפליצט אַ קליינע ליכטיקייט, אין דער שיין פון וועלכער ער
האָט דערזען, אַז די קויל האָט אַרויסגעריסן אַ שטיק שאַרבן פונם
קאַפּ, און דורכן לאַך, וואָס איז אַזוי גרויס געווען ווי אַ פּויסט,

האַט מען אינגאנצן אַרויסגעזען די געהירן. דאָס לאַך איז געווען פון אַ נישט רעגלמעסיקער פאַרם און האָט דערמאָנט די קאַנטורן פון אַפריקע, וואָס די שול-יונגט צייכנט לויט די אַטלאַסן.
דע-ליני האָט צו דעם פארשטאַרבענעם פלוזלינג דערפילט אַ גרויסע אַכטונג. אויף אַ דעליקאַטן אופן האָט ער אים אַריינגע-שלעפּט אינם פאַדערצימער אַריין. דאָרט האָט ער אים געלאָזט ליגן און איז געלאָפן אַפּזוכן פעליציען. ער האָט זי אָן אויפהער גערופן.

געפונען האָט ער זי אין שלאָפצימער. מיטן קאַפּ איינגע-גראָבן אינם נישט-אויפגעבעטן בעט, שרייענדיק אַלעמאַל: „טאַטע, מאַמע“ און זאָגנדיק תפילות.

— קום אַרויס פון דאַנען, פעליציע.

זי איז מיט אים אַראָפגעגאַנגען פון די טרעפּ.

— דו וויסט דאָך, אַז מען קאָן נישט אַדורכגיין -- האָט

זי אים אין קאָרדאָר א זאָג געטון.

ער האָט זי אַרויסגעפירט דורך דער קיך-זיי.

בלייבנדיק אליין אינם שטילן היין, האָט דע-לייני אָנגע-
 צונדן אַ לאַמפּ. פּלוצלינג האָט ער דערפּילט, אַז ערגעץ טיף אין
 זיין נשמה האָבן זיך אָנגעהויבן אַגרופן ערנסטע און פייערלעכע
 שטימען. זייענדיק פון דער קינדהייט אָן דערצויגן אויף די גרונד-
 געזעצן פון דער מאַראַלישער פאַראנטוואָרטלעכקייט, האָט ער אָנ-
 געהויבן פּילן אין זיך עפעס אַ פּיינלעכע ווייטיק, וואָס איז ענ-
 לעך געווען צו געוויסנסביסן. טראַכטנדיק וועגן דעם, אַז ער האָט
 דאָס צוגעברענגט צום טויט פון דעם מענטש, האָט ער, נישט
 קוקנדיק אויף זיין ווילן און וויסנשאַפט, געפּילט זיך אויף אַן
 אמת נישט אינגאַנצן אומשוואַדיק. די דערי גערונגען פון זיין רע-
 ליגיעזער און פּילאָזאָפּישער וויסנשאַפט האָבן זיין געוויסן אָנגע-
 הויבן אַביסל צו באַרוינקן. די געדאַנקען פון די מאַראַליסטן און
 מוסר-זאָגערס, וואָס ער האָט אַמאָל קאָנען געלערנט אין דער שו-
 לע און וואָס האָבן דאָרט ערגעץ אין דער טיפעניש פון זיין זכרון
 גערוט, האָבן פּלוצלינג אויפסניי אין אים אויפגעלעבט, ציטירט
 דורך יענע איבערלעכע שטימען. זיי האָבן זיך אָנגערופן אין אים
 מיט דעם זעלבן סטיל פון אַ געוויסן אַלטן מוסר-זאָגער:
 „אַפּגעבנדיק זיך די תּאווה, וואָס זאָגען לויט דער מענטש-
 לעכער מיינונג אַזווייניקסן ווערט אפּילו באַשטראַפּט צו ווערן,
 איז דער מענטש גרייט אָפּצוטאן די ערגסטע מעשים. שרעקלעכע

ביישפילן לערנען אונז, אז ליידנשאפט פירט צו מער-
דעריי".

די יסודות, וועגן וועלכע ער האט זיך גאך קיינמאל נישט
אָפגעשטעלט אַ טראַכט צו טון, האָבן איצט באַקומען פאַר אים
אַ גוואַלטיקע באַדייטיגג. ער האָט זיך ערנסט פאַרטראַכט וועגן זיי.
צוליב דעם אָבער, וואָס זיין געדאַנק איז נישט געווען דורך און
דורך רעליגיעז און אויך נישט פּעיק צו איבערגעטריבענע ספקות.
איז אַלזאָ דער רעזולטאַט פון זיין איבערלייגן זיך געווען די
אָפשוואַכונג פון זיינע ערשטע געפילן, וואָס ער האָט איצט אָפ-
געמשפּט אַס אַ זאך אָן אַ זין און אַלס אַזעלכע, וואָס לאָזן זיך נישט
צופאַסן צו דער לאַגע. . . אָפגעבנדיק זיך די תּאוות, וואָס זענען
לויט דער מענטשלעכער מיינונג אַמווייניקסטן ווערט אפילו באַשטראַפּט
צו ווערן. . . שרעקלעכע ביישפילן לערנען אונז. . . די זאַצן, וואָס
ערשט מיט עטלעכע מינוטן צוריק האָבן זיי זיך צעשפּרייט אין זיין
נשמה ווי אַ דונער-קלאַפּ, האָבן אים איצט צום באַוואוסטזיין צו-
ריקגעברענגט, אַזוי ווי די לעקציעס פון זיינע אַמאָליקע פּראָפּע-
סאָרן און גלחים און האָבן זיך אים אפילו אויסגעוויזן אַביסל
קאַמיש. מיט דער קראַפּט פון זיין אָנגעשטרענגטן און קאַנצענט-
רירטן פאַרשטאַנד האָט ער זיך דערמאַנט אַ זאך פון אַן אַלטער
רוימישער דערציילונג, וואָס ער האָט אַמאָל געליינט, גאָך זייענדיק
אין דער צווייטער קלאַס. אין דער דערציילונג האָט זיך גערעדט
וויגן אַ פּרוי, וואָס איז אָנגעקלאַגט געוואָרן, אַז זי האָט געוואַלט
אונטערצינדן רוים. אמת איז טאַקע — האָט דער היסטאָריקער
געשריבן — אַז דער מענטש, וואָס זינדיקט און טרעט אַרויס קעגן
דער גוטער אויפפירונג, איז פּעיק צו יעדן פאַרברעכן. דערמאָנענ-
דיק זיך דאָס, האָט ער אין זיך אַ שמיכל געטון און דערביי
געטראַכט, אַז די מאַראַליסטן האָבן אָך קאַמישע אַנשוואַונגען
וועגן לעבן.

דער לאַמפּ האָט זיך שלעכט געברענט און אָנגעהויבן קאַפּ-
טשען, און צוליב דעם, וואָס דע-ליני האָט אים נישט אין אַרדנות
געברענגט, איז אַנטשטאַנען אינם צימער אַ שרע, לעכער עקלהאַפּ-
טער גערין פון נאַפּט.

ראבער איז שוין איצט, וואָס אַנבאַאַנג זיין שולד, פאַר
קאָס רויק געווען. זיינע געוויסנסביסן זענען פאַרשוואַנדן. ער
האַט אַפילו נישט פאַרשטאַנען, ווי אזוי ער האָט אין מינוט גע-
קומט פילן זיך פאַראַנטוואָרטלעך פאַר שוואַלערס טויט. די זאָך
אַליין איז אים אַבער דאָך געווען אומאַנגענעם.
— אפשר לעבט ער נאָך? — האָט ער פּלוצלינג אַ טראַכט
געטון.

מיט עטלעכע מינוטן צוריק האָט ער אין שוין פון שווע-
בעלע געזען אין משך פון אַ סעקונדע דעם שווישפילערס דורכ-
געלעכערטן שאַרבן. אפשר האָט ער שלעכט געזען?

אפשר איז דאָס נאָר געווען אַוועקגעשאַר פעטע הויט? צו
קאָן זיך דען אַ מענטש אָפּגעבן אַרעכנונג אין ערשטן מאָמענט
זען ער ווערט דערשראָקן? די וואַנד קאָן טאַקע שרעקלעך זיין,
אַבער דאָך נישט שטערבלעך, און אַפילו נישט געפערלעך. עס
האַט זיך אים טאַקע געדאַכט, אַז דער מענטש לעבט שוין
מער נישט. איז ער דען אַבער אַ דאַקטאָר, אַז ער זאָל דאָס קאַנען
פאַשאַעטיקן, זייענדיק דערין פאַלקאָס זיכער?

ער האָט זיך זייער באַאומרויקט צוליב דעם קאַפּטשענדן
לאַמפּ און שטיל געשעפטשעט צו זיך
— דער לאַמפּ פאַרסט די לופט.

און דערמאָנענדיק זיך דעם דאַקטאָר סאַקראַטעסעס געוויינ-
לעכן אויסדרוקן האָט ער זיי נאָכגעזאָגט וואָרט ביי וואָרט:
— דער לאַמפּ שטינקט, ווי הוינדער ט טיילוואַנים צו-
זאַמען.

עס האָבן אים אָנגעהויבן אַרויפקומען אויפן געדאַנק פאַרשי-
דענע נישט געלונגענע זעלבסטמאָרדן, ער האָט זיך דערמאַנט,
אַז ער האָט געלעזן אין אַ צייטונג וועגן אַ מאַן, וואָס האָט דער-
מאַרדעט זיין פרוי, האָט זיך נאָכדעם ווי שוואַלער געשאָסן אין
מויל אַריין און זיך בלוז צעהאַקט די קינבאַק. ער האָט זיך אויך
זעמאַנט, אַז אין קלויב האָט אַ געוויסער באַקאַנטער ספּאַריטסמאַן
נאָך אַ סקאַנדאַל ביי אַ קאַרטן-שפּיל, זיך האָט לעבן געוואַלט גע-
זאַמען.

מען און האָט דערביי נאָר איין אויער פאַרלוירן. די ביישפּילן
האָבן זיך געלאָזט צופאַסן אויך צו שעוואַליערן.
„אפשר לעבט ער נאָך“?

קעגן יעדער וואַרשיינלעכקייט האָט ער פּאַנטאָזירט, אַז דער
אומגליקלעכער האָט נאָך נישט אויסגעהאַכט זיין לעצטן אָטעם
און קאָן נאָך אָפּגעראַטעוועט ווערן. ער האָט איצט געטראַכט זעגן
אַפּזוכן אַ שטיקל לייבונג, וואָס זאָל טויגן צו מאַכן דערפּון דעם
אומגליקלעכן דעם ערשאַן באַנדאָוש, וועלענדיק נאָכאַמאָל באַטראַכטן
דעם מענטש, וואָס איז געלעגן אינם פּאָדערצימער, האָט ער אויפֿ-
געוויבן דעם לאַמפּ אַזוי הויך, אַז ער האָט זיך אַזש אויסגע-
פּאַשן.

געפּינענדיק זיך פּלוצלינג אין דער פינסטער, האָט ער אָנגע-
געוואוירן דאָס געדולד און אָנגעהויבן שולטן :
— צו אַרדע רוחות!

אַנציגנדיק, אויפּסניי דעם לאַמפּ, האָט ער זיך דערפּרייט
מיטן געדאַנק, אַז שעוואַליער העט קומען צום באַוואוסטזיין, ווען
מען וועט אים נאָר ברענגען אין שפיטאַל אַריין, און וועט ווייטער
לעבן. און זעננדיק אים גיין אויף זיינע לאַנגע פיס, אַ שרייענ-
דיקן, אַ הוסטנדיקן, אַ לאַכנדיקן, האָט ער שוין ווייניקער אָנגע-
הויבן פאַרלאַנגען, אַז ער זאָל געזונט ווערן, ער האָט אים
אפילו אויפּגעהערט אינגאַנצן צוריק פאַרלאַנגען, באַטראַכטנדיק
אים פאַר אַ זאך, וואָס איז פּאַלקאַם אומנוצלעך און אויך אומ-
באַקוועם.

— וואָס וועט דאָס עלענדע קאַמענדיאַנט פּ טון אויף דער
וועלט? — האָט ער זיך אַליין מיט אומרויקייט געפרעגט. ער וועט
צוריקגיין אין „אַדעאַן“? ער וועט זיך אַפּישירן מיט זיין גרויסן
העפט אויפּן פנים? ער וועט זיך ווייטער דרייען אַרום פּע-
ליציען?

ער איז צוגעגאַנגען צום קערפּער מיטן אָנגעצו-דענעם
לאַמפּ און ווידער דערנען די בלוזנדע וואונד, וואָס איר געשטאַלט
האָט אים נאָכאַמאָל דערמאַנט אָן דער אַפּריקע פּון זיינע שילער-
אַטלאַסן.

דער טויט האָט מאַמענטאַל געמוזט קומען, און ער האָט איצט באַרנישט געקאָנט פאַרשטיין, ווי אַזוי ער האָט אַפילו איין איינציקע מינוט געקאָנט צווייפלען דערין.

ער איז אַרויס אין דרויסן און אַנגעהויבן גיין מיט גרויסע טריט היין און צוריק איבערן גאַרטן. דאָס געשטאַלט פון דער וואונד האָט זיך אים פסדר פאַרגעשטעלט פאַר די אויגן, ווי דער איינ-דרוק פון אַ צושטאַרקער ליכטיקייט, דאָ האָט זי זיך פאַרגרעסערט אין דאָ פאַרקלענערט. עס האָט אים אויסגעזען, ווי זי וואַלט זיך גע-לייגט אויפן טונקלען הימל, אויפן ווייסן פלעק פונם האַרזיאַנט, פון וועלכן עס זענען אַרויסגעשפרונגען קליינע מוזשיגען באַוואַפנט מיט פּייל און בויגנס.

ער האָט באַשלאָסן, אַז פריער פאַר אַלעם מוז ער דאָ אַהער רופן פרוי סימאָנאַ, וואָס האָט געוואוינט נישט ווייט, ביים בינאַ-בולוואַר, אינם זעלבן הויז, וואו די קאָוויאַרניע איז געווען. ער האָט פלייסיק צוגעמאַכט די קראַטן און געגאַנגען נאָך איר זייענדיק אויף דער גאַס, האָט ער ערשט צוריק באַקומען זיין גלייכגעווייכט. ער האָט איצט שלום געמאַכט מיט דעם צושטאַנד פון דער זאַך, אַזוי ווי זי איז געווען, ער האָט נאָר פאַרגעוואַרפן זיין גורל געוויסע איינצלע אומשטענדן, אויב עס האָט שוין טאַקע געמוזט זיין אַ טויטער.

— גוט, ער האָט דערמיט איינגעשטימט, ער וואַלט אַבער געווען געוואַלט עפעס אַ צווייטן. טאַקע בנוגע דעם האָט ער דער-פילט אַ געפיל פון עקל און אַפשיי.

— איך אַנערקען דעם זעלבסטמאַרד — האָט ער זיך גע-טראַכט — פאַרהאַט עפעס אַ זעלבסטמאַרד אַ קצמישער, וואָס איז אויסגעריכט אויף עפעסט? צי האָט דער מענטש זיך נישט געקאָנט דערמאַרדן ביי זיך אין דער היים? צי האָט ער זיין פאַ-שלום, אויב ער האָט אַזוי געהאַט באַשלאָסן, נישט געקאָנט דורכפירן מיט ווירדע און גאַנץ דיכקעט? אַזו וואַלט געטון אויף זיין אַרט אַן אמתער דושנעלמאַן. אַלע וואַלטן אים באַ-דויערט און געאַכטעט זיין אַנדענק.

ער האָט זיך דער מאָנט דאָס גאַנצע געשפרעך, וואָרט ביי
וואָרט, וואָס ער האָט מיט אַ שעה צוריק פאַר דעם פאַרפאַל
געהאַט מיט פעליציען אינם שלאָף-צ-מער. ער האָט זי דאַמאָלט גע-
פּרעגט, אויב זי האָט נישט אַ געוויסע צייט צוזאַמען געלעבט מיט שוואַ-
ציערן. ער האָט זי געפרעגט, נישט פּרי געוואויר צו ווערן, ווייל זיין
דעם האָט ער קיין איין רגע אויך נישט געצוהיפּלט, ער האָט
נאָר אזוי אַרום געוואָלט אונטערשטרייכן, אַז ער ווייסט עס און
זי האָט אים דאַמאָלט אויפגערעגט געענטפערט: וואָס, ער? ניין,
ניין! דו רעכנסט דאָך זיכער נישט, אַז...

דאָס, וואָס זי האָט ליגנט געזאָגט, האָט ער איר נישט גע-
נומען פאַר אומנוט. אַלע פּרויען זאָגן ליגנט. פאַרקערט, ער האָט
זיך נאָך דערפרייט דערמיט, וואָס זי האָט דעם יונגענמאַן אזוי
שנעל אויסגעשטראַכן פון איר פאַרגאַנגענהייט. עס האָט אים נאָר
פאַרדראַסן; דאָס, וואָס זי האָט זיך איבערגעגעבן אזא נישטיקן
אַקטיאָר. דאָס האָט גערייצט זיין גאַסן געשמאַק. זי האָט זיך
גאַרנישט גערעכנט מיט קיין שום אויסוואַל? פאַרוואָס האָט זי
עפעס גענומען געליבטע פון אַזעלכע ספּערן? וואָס, עס האָט איר
אויסגעפעלט אַ גוטער געשמאַק? זי האָט זיך אויפגעפירט ווי יע-
דעם מיידל! זי האָט נישט פאַרמאָגט אַן זיך דאָס געפיל פון
רייניקייט. וואָס דיקטירט די פּרויען דאָס, וואָס איז זיי דערלויבט
צו טון און וואָרנט זיי פאַר דעם, וואָס עס איז זיי נישט דער-
לויבט צו טון. זי האָט זיך נישט געקאַנט אויפפירן אַנשטענדיק?
אַט צו וואָס אַ שלעכטע אויפפירונג קאָן צוברענגען. שוואַליער
האָט אים קאַליע געמאַכט פעליציען. ער האָט זי איצט פאַראַנט-
וואָרטלעך געמאַכט פאַר דעם אומגליק. וואָס איז געשען, און האָט
דערמיט אַ גרויסע דערלייכטערונג דערפילט.

כרוי סימאמאַנאַ איז נישט געווען אין ער היים. ער האָט
זיך אָנגעהויבן נאָכפּרעגן אויף איר ביי די יונגלעך פון דער צו-
קערגיע, פונם קאַלאָניאַל-געשעפט, ביי די מיידלעך פון דער ווע-
שערי און ביי די וואַך-פאַליציאַנטן.

ענדלעך, גייענדיק לויט די אַנווייזונגען, וואָס אַ געוויסע
שכונטע האָט אים געגעבן, האָט ער זי געפונען, צוליבגוויק קאַמ-

פֿרעסן אַ פֿרוי, סימאנא אױ געװען אַ קראַנקע װעכטערין. איר גע-
 זיכט אױ געװען פֿורפֿיר-רויט און מען האָט געפֿילט פֿון איר
 פֿראַנפֿן. דע-ליני האָט זי אהין געשיקט זי זאָל װאַכן ביים טױטן.
 ער האָט זי געהייסן צודעקן אים מיט אַ לײלעך און װאַרטן
 אױף דער דיספּאָזיציע פֿונם פּאַליציי-קאַמיסאַר און דאַקטאָר, װאָס
 װעלן קומען אַ פּראַטאַקאָל צוזאַמענשטעלן. זי האָט אים, זייענדיק
 אַ ביסעלע פּאַלידיקט, געענטפּערט, אַז זי װײסט אַלײן, װאָס צו
 דאַנקען, װאָס זי האָט צו טון. און אין אמתן האָט זי טאַקע גע-
 װואוסט, װײל זי אױסגעװאַקסן אין אַזאַ סביבּה, װאָס װאַרפט
 זיך אונטער די פֿון געזעץ באַשטימטע אױטאָריטעטן און אַכטעט
 די פּאַרשטאַרבענע. װען זי האָט זיך דערוואוסט פֿון דע-ליני, אַז
 ער האָט דעם טױטן קערפּער אַרײַנגעשליעפּט אין פּאַדערצימער
 אַרײַן, האָט זי אים מודיע געװען, אַז ער האָט זייער אומפּאַרזיכ-
 טיק געטון און אַז אַזאַ האַנדלונג קאָן אים פּאַרשאַפֿן געװיסע אומ-
 צוגענעמלעכקײטן.

— איר האָט נישט געדאַרפט אַזױ טון — האָט זי גע-
 זאָגט — קײן זעלבסטטערדער טאַר מען גישט רירן פֿון אָרט בױ
 די פּאַליציי קומט.

דערנאָך אױ דע-ליני געגאַנגען צו װיסן טון דער פּאַליציי.
 װען זײַן ערשטע אױפגעבראַכטקײט אױ שױן געהאַט פּאַרשוואַנדן,
 האָט ער זיך ערשט רױק דערפֿילט, זיכער צוליב דעם, װײל אַלע
 געשעענישן, װאָס זען אױס אױסערג, װײנטלעך, װערן פּאַלד נאַטיר-
 לעך אין דעם מאַמענט, בשעת זײ זענען שױן אַפּגעטון געװאַרן,
 דאָס הײסט, זײ װערן אַזעלכע, װי זײ זענען אין דער װירקלעכ-
 קײט, און צעפּאַלן זיך אױף אַ גאַנצער רײ קלײננשיקע פּאַקטן
 בױ זײ װערן ענדלעך פּאַרזונקען אין דער געװײנטלעכקײט פֿונם
 אַלטעגלעכן לעבן. זײַן אױפּמערקזאַמקײט אױ איצט אַפּגעצױגן גע-
 װאַרן פֿונם טראַגיום פֿון שעװאַליערס טױט דורך די בלויע אומ-
 שטענדן פֿונם טױט, דורך דעם אַנטײל, װס ער אױ אַלײן גע-
 צװאַנגען געװען צו נעמען אין אים און דורך דער באַשעפּטיקונג,
 װאָס דער טױט האָט אים פּאַרשאַפּט. גײענדיק איצט אױט פּאַלי-
 ציי-קאַם סאַריאַט, האָט ער זיך אַזױ רױק געפֿילט, װי ער װאַלט

צ'יט געבאָגען אין מיניסטעריום אַרײַן אָשױפּרירן דעפּעשן.
אַרום צען א זײַגער אין צוונט זענען אָנגעקומען אין גאַרטן
אַרײַן דער פּאַרײַז-קאַמיסאַר מיט זײַן סעקרעטאַר און אַ געהײם-
אַגענט. דער שטאַט-דאַקטאַר הײַרי איז אָנגעקומען אַ ביסל שפּע-
טער. אינם גאַנצן הײַז האָט מען שוין, צוליב פּרוי סימאַנאַ גע-
שפּירט קאַרפּאַל. די לײכט זענען געווען אָנגעצונדן. פּרוי סימאַנאַ
האַט זיך אויך שטאַרק מי געגעבן, אַז מען זאָל ברענגען דעם
טױטן אַ קרוציפּיקס. ביים שײַן פּוין אַ לײכט האָט דער דאַקטאַר באַ-
טראַכט דעם טױטן קערפּער.
געווען איז ער אַ דיקער מאַנספּערזאָן מיט אַ רױטער גע-
זיכטס-פאַרב און אַ שווערן אַטעם. ער האָט גיך וואָס געהאַט אַפּ-
געעסן מיטאַג.

— די קױל, וואָס איז פּוין אַ גרויסן קאַלײַבר — האָט ער
געזאַגט — האָט דורכגעהאַקט דאָס מױל-לאַך, איז דורכגעלאָפּן די
געהײרן און האָט צעטראַסקעט דעם קאַפּ-שאַרבן, אויסרײסנדיקן
דערבײַ אַ גאַנצן שטיק פּוין אים. דער טױט איז געקומען מאַטענטאַל.
דאָס לײכט האָט ער אַוועקגעגעבן פּרוי סימאַנאַ און האָט
וױטער פאַרגעזעצט:

— די שטיקלעך פּונם שאַרבן זענען צעשפּרונגען געוואָרן
אויף אַ גענוג וױטן שטח. מען וועט זײ קאַנען געפּינטן אין גאַרטן.
די קױל האָט געמוזט זײַן קײלעכדיק, אַ לענגלעך-קײלעכדיקע וואָלט
נישט געווען אָנגעמאַכט אַזאַ גרויסן חורבן.
דער קאַמיסאַר אָפּער, הײַר יאַסע אַרבריסל, אַ הױכער, אַ
דאַרער, מיט גרויסע גרויע וואַנסן, האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט
גאַרנישט געזען און געהערט. הײַטער די קראַטן האָט אַ הונט גע-
וואָיעט.

— די ריכטונג פּוין דער וואונד — האָט דער דאַקטאַר וײ-
טער געזאַגט — ווי אויך די נאָך אײנגעבויענע פּינגער בײַ דער
רעכטער האַנט באַשעעטיקן גענוג קלאַר, אַז מײַר האָבן דאָ צו טוין
מיט אַ זעלבסטמאַרד.
ער האָט פאַרויכערט אַ צײַגאַר.

— אלץ, וואס האט צו אינו געהערט, האבן מיר שוין זענען
פילט — האט דער פאליצי-קאמיסאר באקאנט געמאכט.
— עס איז מיר זייער נישט אנגענעם, וואס איך האב אייך
נעמוט באמלען — האט זיך דע-ליני אנגערויפן — אין איך דאנק
איך זייער פאר דער פלייסיקייט, מיט וועלכער איר האט אייער
פליכט דערפילט.

דער פאליצי-סעקרעטאר און דער אגענט האבן, אונטער
דער אָנפירונג פון כרוי סימאָנא, אַראָפּגעטראָגן דעם טויטן קער-
פער אויפן ערשטן שטאק.
הער יאָסע אַרבריסעל האט זיך געביסן די נעגל און גע-
קוקט פאר זיך אין ווייטן חלל.

— אַ דראַמע אויפן באַדן פון אייפערזוכט — האט ער אַ
זאג געטון — אַ גאַנץ-געוויינטלעכע זאך, וואָס טרעפט ביי אינו
כמעט יעדן טאָג. מיר האָבן דאָ אין נייַל אַ גרויסע צאל זעלבסט-
מאָרדן, פון דעם קומען דרייסיק פראַצענט פאַר צוליב אַזאַרד-
שפּיל און די איבריגע צאל זענען ליבעס-אַנטווישונגען, נויט און
נישט אויסהיילבארע קראַנקהייטן

— דאָס איז דאָך, דאָכט זיך, שעוואַליער? — האט דער דאָק-
טאָר היברי, וואָס איז געווען אַ גרויסער טעאַטער-ליבהאַבער, אַ
פרעג געזאָן — טאָקע, שעוואַליער? וואָרט נאָר איין מאָמענט,
מיינע הערן. איך האָב אים, דאָכט זיך, דאָ נישט לאַנג
צוריק געזען אויף עפעס אַ בענעפיס... יא, יא... ער האט אַ
מאָנאָלאָג געזאָגט.

הינטער די קראַטן האט אלץ דער הונט געוואָיעט.
— עס איז זייער שווער זיך פאַרצושטעלן — האט דער
קאָמיסאר זיין געשפרעך ווייטער געצויגן — וואָס פאַר אַ פאַר-
וויסטונג דער אַזאַרד-שפּיל מאַכט אָן אין דעם רעוויר. עס וועט נישט
וויין קיין שום גומאַ, אויב איך וועל זאָגן, אַז דרייסיק פראַצענט
פון די זעלבסטמאָרדן קומען פאַר אויף דעם באַדן. אַלע שפּילן
דאָ. נישט לענגער ווי מיט איין וואָך צוריק האט זיך אינם וואַלד
אויפגעהאַנגען דער סטרוזש פון אַ הויז, אויף דער דו-רוף-גאַס,
ווי אַרבעטער, די דינערשאַפט און די קלענערע באַאַמטער דאַרפן

מיך נאך נישט אזוי נעמען דאָס לעבן, זיי ציען זיך נאָר איבער
האין אַ צווייטער גאס אַרײַן. זיי ווערן פאַרשוואַנדן. אַ מענטש
אַבער אויף אַ שטעלע, אַ באַמטער, וועמען דאָס שפּילן האָט צו,
געברענגט צו רואינאַציע, העלכער דאַרף באַצאַלן חובות און עס
דראָט אים נאָך די תּפּיסה, דער קאַן שוין נישט אַנטלויפּן.

— אַהא, איך ווייס שוין — האָט דער דאַקטאָר העכער אַ
זאַג געטון — ער האָט דאַמאַלס דעקלאַמירט, דעם דועל אין סאַ-
וואַנאַ. די מאַנאַלאָגן זענען שוין דערעסן געוואָרן, דער, אַבער,
האַט שטענדיק יעדן געוויילט. איר געדענקט מיינע הערן? „איר
וויילט אייך שלאָגן אויף שווערדן?“ „ניין.“ „אויף פּיסטאַלעטן?“
„ניין.“ „אויף מעסערס?“ „ניין.“ „אַהא, איך ווייס שוין, וואָס איר
וויילט, אַ דועל אן דער סאַוואַנאַ. איך בין מסכּים. מיר וועלן
פאַרטרעטן די סאַוואַנאַ מיט אַ פינף שטאַקיק הויז, איר מעגט
אייך פאַרשטעקן ערגעץ דאַרט אינם גראָו. שוואַלעך האָט דאָס
זייער קאַמיש דעקלאַמירט. ער האָט מיך האַרציק געוויילט. וואָס
דער גמת איז, בין איך אַ דאַנקבאַר פּובליקום. איך פאַרגעטער
דאָס טעאטער.

דער פּאַליציי-קאַמיסאַר האָט זיינע ווערטער גאַרנישט גע-
הערט. ער איז פאַרטון געווען אינם לויף פון זיינע געדאַנקען.
— עס איז אוממעגלעך גענוי צו באַצייכענען, וויפיל עקזיס-
טענצן דער אַזאַרד-שפּיל דערהרגעט יעדעס יאָר. זיינע קרבנות
לאָזט ער שוין נישט אָפּ. דאַמאַלס, ווען ער האָט זיי שוין אַלץ
צוגענומען, בלייבט נאָר איבער איין איינציקע האַפּנונג...

ער האָט אויפגעהערט צו רעדן און אַנגעשטעלט זיין אויער
אויפן געשריי פונם צייטונגס-פאַרקויפער, וואָס מען האָט פונדער-
ווייטנס געהערט, ער האָט זיך גלייך אַ וואָרף געטון נאָך דעם
צייטונגס-פאַרקויפערס פאַרבייפלענדער סילוועסקע. ער האָט אים
נאַכגעשריגן, געקויפט ביי אים אַ צייטונג און אַנגעהויבן זי דורכ-
יקוקן. ביים שיין פון דער לאַמטער, זוכנדיק אין איר די נעמען פון
זיינע פּערד, „פלער דע פּאַי“, „לאַ שאַטעליין“, „לוקרעציוש“.
פון זיינע ציטערדיקע הענט איז אים די צייטונג אַרויסגעפאַלן.
זיינע אויגן האָבן באַקומען אַ טריבן אַנבליק. זיין פּערד האָט גי...

געוואונען. און דאקטאר היברי, וועלכער האט אים פונדערווייטנס
אבסערווירט, האט געמיינט, אז אלס שטאט-דאקטאר וועט ער אין
קורצן ארויסגערופן ווערן צו קאנסטאטירן דעם פאליציי-קאמיסארס
טויט, און האט פאראויס באשלאסן, צו קאנסטאטירן, אויב עס
וועט נאר מעגלעך זיין אן אומגליקס-צופאל.

פלוצלינג האט ער א כאפ געטון זיין רעגן-שירם.

— איך אנטלויף. איך האב געקריגן אויפן היינטיקן אונט
און ארט אין דער קאמישער אפערע. עס וואלט א שאד געווען צו
פארלירן עס.

פארן ארויסגיין פון דער שטוב האט דע-ליני א פרעג געטון
פרוי סימאנא:

— ווי האט איר אים געלייגט?

— אויפן בעט — האט זי געענטפערט — אזוי איז צום

פאסיקסטן.

ער האט זיך נישט קעגנגעשטעלט. אויפהייבנדיק די אויגן
צום דאך, האט ער דערזען אין די פענסטער פון זיין שלאף-זי-
מער, דורך די מושלין-פארהענגלעך, די שיין פון צוויי ברענענדע
ליכט, וואס פרוי סימאנא האט אנידערגעשטעלט אויפן נאכט-שענ-
קעלע.

— אפשר זאל איך רופן א אַרדענס-שוועסטער, זי זאל

וואכן לעבן אים?

— עס איז נישט נויטיק — האט פרוי סימאנא געענטפערט.

זי האט שוין געהאט פארבעטן די שכנים און באשטעלט וויין —
מען דארף נישט, איך וועל אליין וואכן לעבן אים.

דע-ליני האט זיך נישט מער געשפארט.

הינטער די קראטן האט אלץ אינאיינעם געוואיעט דער

הונט.

אהיימגייענדיק צופיס, האט ער דערזען, ווי איבער פאריז
הייבט זיך אויף א רויטע לאגע, וואס פארדעקט דעם גאנצן הימל.
די קליינע צאל דורכגייער, וואס ער האט באגעגנט אויפן בילדוואר,
זענען זיך צעגאנגען רויק, נישט אויפהייבנדיק אפילו דעם קאפ.
נישט קינדליך אויף דעם, וואס ער האט געוואוסט, אז גאנץ אפט

טרעפט ביינאכט אין די שטעט, אז האָס פייכטע וועטער מישט זיך אויס מיט דער ליכטיקייט פון דער שטאָט און באַקומט אַ פּרופּור-רויטן קאָליר, האָט ער זיך דאָך פּאַרגעשטעלט, אז דאָס איז אַ לאַנגע פּון אַ גרויסער שרפה. אָן אַ טיפּן צריינקלערן אין דער זאך האָט ער צוגעשטימט צום געדאַנק, אז גאַנץ פּאריז שטייט אין פּלאַמען; ער האָט עס געהאַלטן פאַר אַ גאַנץ נאַטירלעכע זאַך, די פּערזענלעכע קאַטאַסטראַפּע, אין וועלכער ער איז צופּעליק צריינגעצויגן געוואָרן, האָט אַ צוזאַמענהאַנג מיט אַן אַלגעמיינעם אומגליק און אז די נאַכט איז פאַר יעדן, פּונקט ווי פאַר אים, אַ נאַכט מיט אַ שלעכטן סימן.

זייענדיק שטאַרק הויגעריק, איז ער ענדלעך איינגעשטיגן אין אַ דראַזשקע און געהייסן זיך אָפּפירן צו דער רעסטאָראַציע אויף דער ראייל-גאַס. אינם ליכטיקן און וואַרעמען זאָל האָט ער זיך גוט דערפילט. באַשטעלנדיק נאַכט-עסן האָט ער געעפּנט די אָונט-לייטונג און דערזען אינם פאַרלאַמענט-באַריכט, אז זיין מי-ניסטער האָט אין פאַרלאַמענט געהאַלטן אַ רעדע. אַדורכלעזונ-דיק די רעדע, האָט ער איינגעהאַלטן אין זיך דאָס געלעכטער, וואָס האָט זיך ביי אים אַרויסגעריסן. ער האָט זיך דערמאַנט וועגן עטלעכע געשיכטעס, וואָס מען האָט וועגן אים פאַרציילט און קווי-ראַרסי-גאַס. דער אויסערן-מיניסטער איז פאַרליבט געווען אין פּרוי ניייערס, וואָס איז שוין געווען אַן אַלטע קאָקאַטקע. די געזעלשאַפטלעכע מיינונג האָט זי געהאַלטן פאַר אַן אַוואַנטוריסטן און אַ שפּיאַן. מען האָט דערציילט, אז ער פלעגט פּרזער פּרוון פאַר איר האַלטן זיינע רעדעס, וואָס ער האָט געדאַרפט האַלטן אין פאַרלאַמענט. דע-ליני, וואָס איז אַמאָל פאַרליבט געווען אַ ביסל אין פּרוי ניייערס, האָט זיך פּאַרגעשטעלט דעם מלככה-מאַן. שטייענדיק אינם העמד און רעציטירנדיק פאַר זיין געליבטער פּאַלגנדע דעקלעראַציע:

„איך פאַרלייקן געוויס נישט די הייצבאַרע נאַציאָנאַלע גע-פילן, די רעגירונג, וואָס איז, פאַרשטייט זיך, געשטימט פאַציפּיס-טיש און וואָס זאָרגט אָבער דאָך אין אַ גענוגנדער מאָס פאַר פּראַנקרייכס ערע, וועט אימשטאַנד זיין...“

דאָס האָט אים : ריינגעברענגט אין אַ גוטן הוימאָר.
ער האָט איבערגעמישט אַ בלעטץ אין דער צייטונג און אי-
בערגעליינט :
„מאָגן קומט פאַר אין „אַדעאָן“ די ערשטע פאַרשטעלונג
פונם „23-טן אַקטאָבער 1812“ מיטן אַנטייל פון הערן : דורוויל,
מאָרי, ראַמילי, דעסטרעני, וויקאַר, לעאַן קלימ, וואַלראַך, צמען,
שעוואַליער...“

VIII

צומאַרנוס, איינס אַ זייגער נאַכמיטאַג, איז אינם טעאָטער-
שטיבל פאַרגעקומען די פרובע פון „קראַטי“. די טרויעריקע שיין
האַט זיך צעלייגט אויף דעם גרויען געוועלעב, אויף די ווענט און זיילן.
אין דער טרויעריקער מאַיעסטעט פון דער בלאַסער אַרכיטעקטור האָבן
די הויפט-אַקטיאָרן, ביי די פיס פון ראַקינס סטאַטוע, געלעזן זייערע
ראַלן, וואָס זיי האָבן נאָך נישט גוט געקאַנט, פאַרן טעאָטער-
דירעקטאָר פראַדעל, רעזשיסאָר ראַמילי און דעם פאַרפאַסער פון
דער פיעסע — קאַנסטאַנטי מאַרק. אַלע דריי זענען געזעסן אויף
אַ רויטער סאַמעטענער סאַפקע. פון דער באַנק, וואָס איז טיפּע-
אַריינגערוקט געווען צווישן די זיילען, האָט זיך געהערט אַ בייזווילי-
קער, שטילער גערויש פון די אייפערזיכטיקע קאַלעגן, וואָס האָבן
אין דער פיעסע קיין אַנטייל נישט גענומען. אַמען, וועלכער האָט גע-
שפילט די ראַל פון פאַוועל דעלאַזש, האָט מיט אַ געוויסער שווערקיט
שיפּירט פאַלגנדיקע רעפּליקע:

איך דערקען דאָס שלאָס מיט די ציגל-ווענט, וואָס איז געדעקט
מיט דאַכעווקעס, און דעם פאַרק, וואוּ איך האָב נישט איין מאָל
איר נאַמען צוזאַמען מיט מיינעם אויסגעקריצט אויף דער קאַרע
פון די ביימער און אויך די סאַדזעווקע, וועמענס שלאָפּנדע וואַ-
סער...

דערנאָך האָט ווידער פאַגעט אַנגעהויבן:

— ציטער, אימער, ווייל דער שלאָס מוז דין זיין נישט
 דערקענען, דער פארק האָט דיין נאָמען פאַרגעסן און די סאָדזעווע-
 קע וועט באַלד שעפטשען: „ווער איז דאָס דער פרעמדער?“
 זי האָט געהאַט אַ קאַסאַר און האָט געלעזן פון אַן עקזעמ-
 פּליאַר, וואָס איז פול געווען מיט גרייזן.
 — שטייט נישט דאָרט, פאַגעט; דאָרט דאַרף שטיין די
 אַלטאַנק: — האָט אַ זאַג געטון ראַמלי.
 — פון וואָנען דאַרף איך דאָס צו וויסן?
 — מען האָט דאָך אַ שטול געלאָזט אויף דעם אָרט
 שטיין.
 — .. רי סאָדזעווקע וועט באַלד שעפטשען: „ווער איז
 דאָס דער פרעמדער?“
 — פרייליך נאַנטייל, איצט איז אייער ריי... וואו איז
 נאַנטייל? ... נאַנטייל!
 נאַנטייל האָט זיך באַוווּן איינגעהילט אין אַ פוטער, מיטן
 בייטל און מיט דער ראָל אין דער האַנט, בלאָס ווי אַ לייזונט,
 מיט בלויע רענדער אַרום די אויגן, וואַקלענדיק זיך אויף די פיס.
 זי האָט איבערגעלעבט אַ שרעקלעכע נאַכט. זי האָט דעם טויטן
 געזען וואַכעדיקערהייט, אַריינקומענדיק צו זיך אין צימער.
 — דורך וועלכער זייט דאַרף איך אַריינקומען?
 — דורך דער רעכטער זייט
 — גוט.
 זי האָט אָנגעהויבן לעזן.
 — קוויין, איך האָב מיך היינט אין דער פרי אַזוי פריילעך
 אויפגעכאַפט פון של אָף. איך ווייס נישט, וואָס די סיבה דערפון
 איז. צי וואַסטו מיר דאָס נעקאַנט דערקלערן?
 דעלאַזש האָט געלעזן דעם ענטפער:
 — „דאָס איז אפשר געשען, צעציליע, צוליב אַ ספעציעלעך
 פאַראַיסזעאונג אָדער באַשטימונג פון דער השגחה העליונה. דער
 גאַט, וועלכער האָט דין ליב, שיקט דיר אַ שמיכל אין דיין
 טרויעריקער צייט פון טרערן און קריצן מיט די ציין.“

— נאנטייל, גיי אריבער קינד, אויף דער צווייטער זייט —
האט ראמילי א זאג געטון.

— דעלאזש, רוק דרך צביסל צפ, זי זאל קאנען דורכ-
גיין.

— „שרעקלעכע טעג, זאגסטו אימער? די טעג זענען
אזעלכע, ווי מיר שאפן זיי אליין פאר זיך, זיי זענען נאר שרעק-
לעך פאר שלעכטע מענטשן.“

ראמילי האט איר איבערגעריסן:

— דעלאזש, רוק דרך אפ אביסל, גיב אכטונג, אז דו זאלסט
זי נישט פארשעלן פאר די צושייער... נאנטייל, איך בעט דיך,
הייב נאכאמאל אן.

נאנטייל האט היידער אנגעהויבן:

— „שרעקלעכע טעג, זאגסטו אימער? די טעג זענען אזעל-
כע ווי מיר שאפן זיי פאר זיך, זיי זענען נאר שרעקלעך פאר
שלעכטע מענטשן.“

קאנסטאנטי מארק האט שוין נישט דערקאנט זיין ווערק און
אויך נישט דעם אפקלאנג פון די באליבטע זאצן, וואס ער פלעגט
אליין פאר זיך אלעמאל איבער חורן ויווארייס וועלדל. ער האט
געשוויגן זייענדיק דערשויבט.

נאנטייל איז זייער שיין דו רכגעגאנגען אויף דער צווייטער
זייט און האט זייער געלעבן:

— דו וועסט מיך אפשר האלטן פאר א משוגענער, אימער,
אינם קלויסער, וואו איך בין דערצויגן געווארן, האב איך נישט
איין מאל מקנא געווען די קרנות פון זייער אייגענעם גורל.
דעלאזש האט איצט גענומען דאס ווארט, ער האט אבער
פארפאלט אין סזראפע.

— דאס וועטער איז אויסגעצייכנט. די געסט שפאצירן שוין
איבערן גארטן.

מען האט געמוזט אויפסניי אן הויבן:

— שרעקלעכע טעג, זאגסטו אימער... .

און זיי האבן פארגעזעצט, נישט קימערנדיק זיך וועגן דעם

אינהאלט, זייענדיק בלויז פארנומען מיטן אויסארבעטן די האר-
מאגיע פון זייערע באזעגונגען, ווי זיי וואלן שטודירט טעגן-פרי-
ברן.

— צום גונסטן פון דער פיעסע אליין וועט מען מוזן מאכן
פארקירצונגען — האָט פראדעל אַ זאָג געטון צום דערשטוינטן
אויטאָר.

און דעלאַזש האָט ווייטער פאָרגעזעצט:

— „באשולדיק מיך נישט, צעציליע; איך האָב פארמאָגט
אין זיך פאר דיר אַ קינדערישע פריינטשאַפּט, איינע פון יענע
פריינטשאַפּטן, פון וועלכע עס ווערט געבוירן די ליבע מיט באַ-
אומרוקנדע סמים פון בלוט-שאַד.“

— אַ בלוט-שאַנדע — האָט אַ געשריי געטון פראדעל. —
דאָס וואָרט בלוט-שאַנד קאָנט איר בשום אופן נישט איבערלאָזן,
הי-מאַרק. איר פילט אפילו נישט, ווי ווייט דאָס פובליקום איז
פילבאַר אויף געוויסע פונקטן. אַ הויך דעם דאַרף מען צוזאַמענ-
שטעלן דעם סדר פון די צוויי ווייטערדיקע פראַגן. די סצענישע
טעכניק פאָדערט דאָס.

מען האָט איבערגעריסן די פרובע. ראַמלי האָט זיך אויס-
געדרייט צו דורווילן, וועלכער איז געשטאַנען לעבן אַן אַלקערל
און דערציילט פילעכע מעשהלעך.

— דורוויל, איר קאָנט שוין גיין. דעם צווייטן אַקט וועט
מען שוין נישט איבערהערן.

פארן ארויסגיין איז דער אַלטער שוישפילער צוגעגאַנגען
צו גאַנטיילן, פרי צו דריקן איר די האַנט. באַטראַכטנדיק פאַר פאַ-
סיק איר אויסצודריקן מיטגעפיל, האָט ער אָנגענומען אַן אויס-
דריק, ווי די אויגן וואָלטן אים געווען פאַרוויינט. יעדער, וואָס
דריקט אויס מיטגעפיל, זעט אזוי אויס. ער האָט דאָס אויסגעצייכנט
גאַנצעמאַכט און האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט ווירסלעך פאַרצאָגט
געווען.

— איך פל-מיט מיט דער עלענדער — האָט ער געזיפּצט —
צו זען, ווי אַ מענטש, פאַר וועלכן מען האָט געהאַט... געפילן...
מיט וועמען מן האָט געלעבט... אין פריינגשאַפּט... צו זען

ווי אזוי ער שארפט... דאָס איז שרעקלעך! און האָט איר מיט
מיטגעפיל דערלאנגט די האַנט...

נאָנטייל, אַ דענערזירטע, האָט דריקן דיק אין דער האַנט
איר נאָז-טיכל און דעם שירם, זיך אויסגעדרייט צו אים מיט זיין
פלייצעס און האָט דורך די ציין געסיקעט:
— אַלטער איריאַט!

פאָגעט האָט זי אַרומגענומען ביי דעם טאַליע און צופירנען.
דיק זי לאַנגזאַם צו ראַקניס סאַזאַנע, האָט זי איר איינגערוימט
אין אויער.

— הער, טייערע, צו דער זאך מוז מען מאַכן אַ סוף. מען
רעדט גאַרנישט וועגן עפעס אַנדערש. נאָר וועגן דעם. אויב דו
וועסט נישט מענטשן צו מאַכן די מילער, וועלן זיי מאַכן פון דיר
שוין אויף שטענדיק שוואַליערס אַלמנה.
דערנאָך האָט ער צוגעגעבן:

— איך קאָן דיר גוט: איך בין דיין בעסטע פריינדן. איך
הייס, וואָס דו ביסט ווערט. זיי אָבער פאַרוזכטיק, פעליציע!
פרויען האָבן אַזאַ ווערט, ווי זיי גיבן זיך אַליין.

פאָגעט אַלע קוילן האָבן געטראָפן אין ציל. פעליציעס באַקך
האַבן געברענט. גאַנץ שווער איז איר אָנגעקומען אירע טרערן.
איינצוהאַלטן. דערצו וואָס זי איז נאָך געווען צו יונג, פדי זיך צו
באַדאַכטן, און אפילו צו פרובירן זיך באַדאַכטן, אַ זאך, וואָס איר
אזוי נויטוענדיק ביי שוישפילערניס, ווען זיי ווערן וועלט-פרויען.
איז זי נאָך געווען אויך אַמפּיציען, און פון דעם מאַמענט אָן זינט
זי האָט זיך פאַרליבט, האָט זי געפרוּווט פאַרווישן אין איר פאַר-
גאַנגענהייט אַלץ, וואָס מיט איר איז פאַרגעקומען, זי האָט געפילט,
אַז שוואַליער האָט, געמענדיק זיך צוליב איר דאָס לעבן, עפענט-
לעך אַקצענטירט דערמיט אַ געוויסע פאַרטרוילעכקייט צו איר
וועלכע האָט זי אינגאַנצן באַדעקט מיט לעכערלעכקייט. נישט
וויסנדיק נאָך, אַז אַלץ ווערט פאַרגעסן און פאַרווישט מיט דער
ציט, אַז אינזערע אַלע מעשים שווימען אַוועק, ווי די כוואַליעס.
ביי די ברעגן פונם טייך אָן אַ שום געדעכעניש, איז זי געשטאַנען.
ביי ראַקניס סאַזאַנע זייער טרויעריק און פאַרטראַכט. די סאַזאַנע.

האַט פאַרשטאַנען, ווי גרויס אירע ליידין זענען.

— גיב נאָר אַ קוק אויף איר — האָט מאַריאַ קלאַראַ אַ זאָג:
עטון צום יונגן דעלאַזש — זי גייט וויינען. איך פאַרשטיי זי.
צוליב מיר האָט זיך אויך דאָס לעבן גענומען אַ געוויסער מאַנס-
פערזאָן. דאָס האָט מיר דאַמאַלס פאַרשאַפט גרויס עגמת-נפש. ער
איז געווען אַ גראַף.

— מיר וועלן שוין אַמאָל אָנהייבן — האָט פראַדעל אַ זאָג
געטון — פרייליך באַנטייל, ביטע!
— „קויזן, איך האָב זיך היינט אויפגעכאַפּט פֿונם שלאָף
אַזוי פריילעך!“

פלוצלינג איז אַריינגעקומען פרוי דולק. דורכגענומען איז-
גאַנצן מיט ווייטיק, האָט זי געלאָזט פאַלן פאַלגנדע ווערטער:
— אַ טרויעריקע ידיעה, דער גייסטלעכער וויל אים נישט
געבן אין קלויסטער אַריין.

דערפאַר, וואָס שעוואַליער האָט, אַ הויך אַ שוועסטער, קיין
שום קרובים נישט געהאַט, האָט זיך פרוי דולק אונטערגענומען
זיך צו פאַרנעמען מיט זיין קבורה, אויף דער שוישפילערדיגס
קאַסטן.

פון אלע זייטן האָט מען זיך אַרום איר אַרומגעשטעלט.
— דער קלויסטער שטופט אים אָפּ פון זיך, אַזוי ווי אַזעלכע,
וואָס מען לייגט אין חרם אַריין — האָט זי איבערגעחזרט — דאָס
איז שרעקלעך!

— פאַרוואָס? — האָט ראַמילי אַ פּרעג געטון.
— ווייל ער האָט זיך אַליין דאָס לעבן גענומען — האָט
פרוי דולק זייער שטיל און מיט עגמת נפש געענטפערט.
— מען מיז דאָס אָבער דאָך, ווי עס איז דערליידיקן —
האַט אַ זאָג געטון פראַדעל.

— דער גייסטלעכער קאַן מיך גוט — האָט זיך ראַמילי
האַסטיק אָנגערופן — ער איז זייער אַן אַרנטלעכער מענטש. איך
וועל גלייך אַהין לויפן אויף סט. עטיען, דו-מאַן-גאַס, און איך רעכנ
נישט, אַז...

פרוי דולק האט טרויעריק געשאקלט מיטן קאפ.

— עס וועט באַרנישט העלפן.

— און פונדעסטוועגן מוז דער קלויסטער-צערעמאניאל פאַר-

קומען — האט מיט אַ באַפעלערישן טאָן, ווי אַ רעזשיסער, אַ זאָג
געטון ראַמילי.

— געוויס — האט פרוי דולק צוגעשטימט.

די אויפגערגטע פרוי מאַריאַ-קלאַראַ האַט ווידער געהאַלטן,

אז מען קאָן צווינגען די גייסטלעכע זיי זאָלן דורכפירן די צערע-
מאניע פונם גאַטעס-דינסט.

— לאַמיר רויק באַהאַנדלען די זאך — האַט, גלעטנדיק זיין

ווירדיק צו באַרו, זיך אָנגערופן פראַדעל. — אין דער צייט, ווען

פּוּדוויק דער אַכצענטער האַט געלעבט, האַט דער המון אויפגע-

בראַכן די טירן פון הייליקן ראַכט קלויסטער, וועלכע מען האַט

געהאַט פאַרמאַכט פאַר דער טרומנע פון פרוי ראַסקאַרט. איצט

זענען אָבער די צייטן און אומשטענדן באַר אַנדערע. מיר וועלן

באַנוצן מיר דערע מיטלען.

קאָנסטאַנטי מאַרק, זעענדיק מיט פאַרדרוס, אז מען האַט

אינגאַנצן פאַרגעסן אין זיין פּיעסע, האַט זיך אויך צוגערוקט צו

פרוי דולק און זי אַ פרעג געטון :

— צו וואָס דאַרפט איר אַזוי גויטיק, אז שעוואַליער זאָל

געבענטשט ווערן דורכן קלויסטער? וואָס אָנבאַלאַנגט מיר, בין

איך אַ קאַטאָליק, פאַר מיר הייסט דאָס נישט דאָס גלויבן אַריין,

נאָר דער בלויוער סיסטעם, און איך האַלט פאַר מיין פליכט אַנ-

טייל צו נעמען אין אַלע אויסזרלעכע רעליגיעזע צערעמאניעס. איך

אַנערקען אַלע אויטאָריטעטן : דעם ריכטערס, דעם זעלנערס, דעם

גייסטלעכנס. מען קאָן מיך אַלואַ נישט חושד זיין, אז איך זאָל

זיין אַן אָנהענגער פון וועלטלעכע לוויאות, איך פאַרשטיי אָבער

נישט, צוליב וואָס איר שאַרפּט אייך דוקא אַיין, אָנצוואַרפן דעם

גייסטלעכע פון סט. עטיען דו-מאַן-קלויסטער אַזא טויטן, וועלכן ער

שטופט אַפּ פון זיך, צוואָס דאַרפט איר אַזוי גויטיק, אז מען זאָל

שעוואַליערן נעמען אין קלויסטער אַריין?

— צוליב וואָס? — האַט אָפּגעענטפערט פרוי דולק —

צדי אַפצוראַטעווען זיין גשמה, און אויך דערפאַר, ווייל אזוי איז אַנשטענדיקער.

— אַנשטענדיקער וואָלט געווען — האָט גענטפערט קאַנ-סטאַנטי מאַרק — צו פאַלגן די פאַרשריפטן פּונם קלויסטער, און פאַרשריפטן לייגן אין חרם אַרײַן זעלבסטמערדער.

— הער מאַרק, האָט איר שוין אַמאָל געלעזן „די נעכט אין נײַלי“ — האָט פּראָדעל, וועלכער איז זייער אָנגעלעזן גע-ווען, אַ פרעג געטון. — וואָס, איר האָט נישט געלעזן, „די נעכט אין נײַלי פון הער פּאַנדזשער“, אַך, וואָס פאַר אַ שאַד דאַס איז, זייער אַן אינטערעסאַנט ביכל, וואָס מען קאָן אומעטום און אויך דאָ באַקומען. עס איז באַצירט מיט אַ צייכנונג פון היינריך מאַניער, וואָס שטעלט פאַר סטענדהאַלן, איך ווייס נישט אייגנטלעך פאַר-וואָס, אַן אַ קאַריקאַטור. דער נאָמען „פּאַנדזשער“ איז אַ פּסעוודאָנים פּון צוויי ליבעראַלן, פון דער צייט, ווען די בורבאַנס זענען צו-ריק אַרויף אויפן פּראַנצויזישן טראָן: דיטמעראַ און קאַווע. דאַס ווערק באַשטייט פון אַ קאַמעדיע און דראַמען, וואָס קאָנען נישט פּאַרגעשטעלט ווערן און אַנטהאַלטן אין זיך דאָך זייער אינטע-רעסאַנטע סצענעס און לעבנס-בילדלעך. איר וועט דאָרט געפינען אַ פאַשרייבונג פון דער צייט, ווען קאַראַל דער X-טער האָט געקעניגט. איינער פון די פאַריזער קלויסטערס האָט דאַמאָלט נישט געלאָזט באַגראַפן אַ נעוויסע אַרעמע פּוי, און אַן אַטעיסט וואָקא יאָ געוואָלט באַגראַפן. פּרוי דײַהאַטעפּייל איז געווען אַ פּרוי-מע און צו-גלייך די אויפזעערין פון זי מלונה-גיטער. ביי איר טויט איז אָנוועגנד געווען דער גייסטלעכער פון יאַנסן, און דערפאַר האָט דער גייסטלעכער מוכאָוט זי נישט געוואָלט אָננעמען נאָכן טויטן אינם זעלבן קלויסטער, וואו זי האָט איר גאַנץ לעבן פאַרברענגט. גלייכצייטיק מיט פּרוי האָטעפּייל, אין דאַמאָלט אין דער זעלבער פאַראַפּיע געשטאַרבן דער רייכער באַנ-קיר, הער דובאַרג. אין דער צוואה זייער האָט ער באַפוילן, אַז מען זאָל אים גלייך טראָגן אויפן בית-עולם. „אַט דער איז אַ קאַטאַליק — האָט אַ טראַכט געטון דער גייסטלעכער מוכאָוט — ער געהערט צו אונז. ער האָט גלייך איינגעפאַקט זיין קיטל מיט

דער גלחישער פאנד, איז צוגעלאפן צום טויטן, האָט אים באַ-
שפּריצט און גלייך איבערגעפירט אין קלויסטער אריין.

— דער גלח — האָט קאָנסטאַנטי מאַרק געענטפערט —
איז געווען אַן אויסגעצייכנטער פּאַליטיקער. ער האָט געוואוסט,
אַז די אפיקורסים זענען נישט פאַרן קלויסטער קיין געפערלעכע
שונאים. זיי זענען גאַרנישט קיין קעגנער, זיי קאָנען נישט שאַפן
קיין צווייטן קלויסטער, וואָס זאָל מיט זייערן קאָנקורירן, און זיי
קלערן וועגן דעם אפילו גאַרנישט. אפיקורסים האָט מען געקאָנט
אויך שטענדיק טרעפן צווישן די הויכגעשטעלטע גייסטלעכע, און.
אַ סך פון זיי האָבן דעם פויפסטנום אומגעהייערע נוצן געברענגט
דאָקעגן דער, וועלכער וואַרפט זיך נישט אינגאַנצן אונטער דער
קלויסטער-ד סציפלין און רייסט איבער מיט דער טראַדיציע נאָר אן
איין איינציקן פונקט, ווער עס שטערט דעם גלויבן צוליב אַ צווייטן
גלויבן, אַ צווייטער רעליגיעזער פראַקטיק, שטעלט זיך אַקעגן דער
פּאַנסטיקער און פון פּאַנג אַנגענומענער פראַקטיק, דער רופט
אַרויס אַ צעמישונג, דער קאָן ווערן געפערלעך און מוז דערפאַר
באַזייטיקט ווערן. דער גלח מוכאַוט האָט דאָס פאַרשטאַנען. ער
האָט דערפאַר געדאַרפט, אַלס בנאָינונג, ווערן אַ גיסקופ אָדער
אַ קאַרדינאַל.

פרוי דולק האָט נאָך נישט געהאַט אַלץ דערציילט, זי האָט
אַלץ ווייטער אַנגעהויבן רעדן.

— נישט קוקנדיק אויף דעם גייסטלעכנס ווידערשטאַנד,
האַב איך מיך נאָך אַלץ נישט אַנערקענט אַלס באַזיגט. איך האָב
נאָך אַלץ געבעטן.

— גייט צום אַרציביסקופ — האָט ער ענדלעך אַ זאַג גע-
טון — „איך וועל טון דאָס, וואָס זיין עקסעלענץ וועט באַפּעלן“,
עס בלייבט מיר נישט איבער קיין אַנדערע ברירה, ווי צו האַרכן
זיין עצה, איך לויף שוין צום אַרציביסקופ.

— פאַמיר צוטרעטן צוריק צו דער אַרבעט — האָט פראַ-
דעל אַ זאַג געטון.

ראמלי האט זיך אָנגערופן צו פעליציען.
— נאַנטייל, ביטע, מיר הייבן אָן די נאַנצע סצענע
אויפסניי.
— אויך נאַנטייל האָט נאַכאַמאל אָנגעהויבן :
— „קווי, איך האָב מיך היינט אינדערפרי אויפגעכאַפט
אַוי פריילעך פונם שלאָף“...

IX

דאָס גערויט, וואָס די צייטונגען האָבן אָנגעמאַכט וועגן זעלבסטמאָרד אויפן וויליערס-בולוואַר, האָט שטאַרק באַשווערט די אונטער-האַנדלונגען פֿונם טע טער מיטן קלויסטער: די צייטונגס-רעפּאָרטע ן האָבן גענוי באַשריבן אַלע איינצלהייטן און ביי אַזאַ צושטאַנד האָט, לויט דעם גייסטלעכן מיראַבעלס מיינונג, וועלכער איז געווען דער צווייטער גייסטלעכער לויט דער מדרגה אינם אַרציביסקופֿ-שטאַנד, דאָס אַריינלאָזן שוואַליערס קערפּער אינם קלויסטער אַריין געהייסן, אָנאַרקענען די רעכט פֿון די אין חרם אַריינגעלייגטע זיך צו באַנוצן מיטן קלויסטער, דער גלח מיט ראַבעל האָט אַבער דאָך געוויזן אַ וועג, וואָס האָט געקאָנט ברענגען צו אַ פֿאַרשטענדיקונג.

— איר פֿאַרשטייט דאָך אַליין — האָט ער געזאָגט פֿרוי זילק, — אַז די מיינונג פֿון דער פרעסע אַרט אונז גאַנץ ווייניק. זי איז פֿאַלקאָם גלייכגילטיק און מיר זאָרגן אבסאַלוט גאַרנישט וועגן דעם, וואָס פֿופּציק עפענטלעכע אַרגאַנען שרייבן וועגן דעם אומגליקלעכן יונגמאַן. צי זיי שרייבן דעם אמת אָדער גאַר ליגנט. דאָס איז זייער זאָך און נישט מיינע. איך ווייס איבערהויפּט נישט און וויל אויך נישט וויסן, וואָס זיי שרייבן דאָרט. די פֿראַגע אַליין פֿונם זעלבסטמאָרד איז דאָך אַבער אַ גאַנץ זיכערע זאָך וועלכע מען קאָן נישט אַפֿלייקענען. מען וואָלט אַלזאַ איצט עדאַרפֿט אויספֿאַרשן גענוי פֿון דער גאַנט און מיט דער הילף

פון דער וו סנשאפט, ביי וועלכע אימשטע. דן דער טאט איד
פארגעקומען. איר זאָט איך נישט וואונדערן, וואָס איך נעם מיר
צו הילף די וויסנשאפט. די רעזיגיע איז איר בעסטע פריינדן.
די מעדיצין קאָן אונז פיל באהילפיק זיין. איר וועט דאָס באַר
פארשטיין. דער קלויסער שטויסט אָפּ פּין זיך נאָר אַזעלכע
זעלבסטמערדער, ביי וועלכע דער זעלבסטמאָרד איז פאָרגעקומען
צוליב פאָרצווייפלונג. די משגעים אָפּער, אָדער היץ-קעפּ, וואָס
נעמען זי אַרײַן דאָס לעב, זיי זאָגט דער קלויסטער נישט אָפּ
זיין הילף: מיר בעטן פאָר אַלע אומגליקלעכע. אויב מען זאָל קאָנען
באַשטעטיקן, אז דאָס אַרימע קינד האָט דעם טאָט אָפּגעטון אין
אַ צושטאַנד פון היץ אָדער פון אַ גייסטיקער קראַנקייט, ווען עס
זאָל זיין אַ דאָקטאָר, וואָס זאָל קאָנען באַשאַעטיקן, אז ביים נע-
מען זיך דאָס לעבן איז דער אומגליקלעכער נישט געווען ביי די
קלאַרע געדאַנקען, וואָלט די רעליגיעזע צערעמאָניע געקאָנט דורכ-
געפירט ווערן אַ שום שטערונגען.

אויסהערנדיק דעם גלח מיראַבעלס רייד, איז פרוי דולק
גלייך געלאָפּן אינם טעאַטער אַרײַן. די פרובע פון „קראַטי“ איז
שוין געווען געענדיקט. זי האָט געטראָפּן כראַדעלן אין זיין קאָ-
בינעט מיט צוויי נאָך זייער יונגע שוישפילערניס, פון וועלכע
איינע האָט אים געבעטן ער זאָל זי צוגעמען אין די אַנדערע,
אז ער זאָל זי פריי לאָזן. ער האָט זייערע ביטעס אָפּגעזאָגט,
בלייבנדיק טריי זיין פעסט-באַשלאָסענעם רעגזל, אז פרי צו דער-
פילן וועלכע עס איז ביטע, דאַרף מען פריער אָפּזאָגן. אזוי אַזום
פלעגט ער די אומבאַדייטנסטע זאָכן, אויף וועלכע ער פלעגט מסכים
זיין, צוגעבן ווילן עס איז ווערט. זיינע גלאַנצנדיקע אויגן, זיין
פאָסריאַרכאַלע באַרד, דער אופן פון זיין אויפפירן זיך מיט די
שוישפילערניס, וועלכער פלעגט שטענדיק זיין האַלב ווי פאַרליבט
און האַלב ווי פאַטערלעך, האָפּן אים גאַנץ ענלעך געמאַכט צו
לוטן, וועלכן מיר זען באַגלייט דורך זיינע טעכטער אויף די פיל-
דער פון די אוראַטע קינסטלער. די אַלטערטימלעכע קרוג פון
באַגילדטן קאַרטאָן, וואָס איז געשטאַנען ביי אים אויפן טיש, האָפּן
די פאַנטאַזיע נאָכמער פאַרשטאַרקט.

— דאָס, דאָס איז אוממעגלעך — פלעגט ער יעדער איינער
 דאָס זעלבע איבערהורן. — דאָס איז אין אמתן אוממעגלעך, טיי-
 ער קינד... איבעריקנס, קומט צו גיין מאַרג...
 ווען ער האָט אָפגעפארטיקט זיי ביידע, האָט ער, אונטער-
 שרייבנדיק אייניקע בריוו, אַ פּרעג געטון פרוי דולק.
 — נוי, וואָס הערט מען, פרוי דולק?
 קאָנסטאַנטי מאַרק, וועלכער איז אַריינגעקומן צוזאַמען מיט
 נאַטטיילן, האָט אַ הויכן געשריי געטון:
 — און וואו זענען מיינע דעקאָראַציעס, הער פּראַדעל?!
 נאַכדעם האָט ער שוין אפשר צום צוואנציקטן מאָל אָפּ.
 געמאַלט דאָס לאַנדשאפט, וואָס האָט זיך געדאַרפט ווייזן גלייך
 נאָכן אויפהייבן דעם פּאַרהאַנג.
 — אויפן ערשטן אַרט דאַרף זיין אַן אַלטער פּאַרק. די
 שטאַמען פון די גרויסע ביימער, וואָס שטייען אויף צפון-זייט
 דאַרפן זיין באַדעקט מיט מאַך. מען דאַרף פילן די פייכטקייט פון
 דער ערד.
 — איר מעגט זיין זיכער — האָט דער דירעקטאָר געענט-
 פערט, — אז מען וועט אַלץ טון, וואָס מען קאַן נאָר, און אז עס
 וועט זייער אָנשטענדיק אויסזען... נוי, וואָס הערט מען, פרוי
 דולק?
 — טיפער דאַרף עס זיין איינגעהילט אין אַ נעפל — האָט
 דער אויטאָר ווייטער גערעדט — די גרויסע קאַנטורן...
 — יאָ, יאָ. זיצט פרוי דולק, איך בין גרייט צו דינען.
 — מען האָט מיך דאָרט אויפגענומען אין דער קאַנצעלאַריע
 פונם אַרציביסקאָפּ, ווי צום בעסטן.
 — הער פּראַדעל, די ווענט דאַרפן אויסזען טרויעריק און
 שטיף, און ווי אויסגעאיידלט פון ביינאַכטיקן נעפל. דער הימל
 דאַרף זיין העל-גאַלדפאַרביק.
 דער גלח מיראַבעל — האָט פרוי דולק אויפסניי אָנגע-
 הויבן — איז אַ מענטש פון דער העכערער געזעלשאַפט.
 — הער מאַרק, צי גייט עס אייך טאַקע שטאַרק דערין, אז
 דער הימל זאָל זיין העל-גאַלדפאַרביק — האָט אַ פּרעג געטון

דער דירעקטאָר — רעדט ווייטער, פרוי דולק, איך הער אייך.

— ... און אויך אויסערגעוויינטלעך העפלעך. ער האָט גע-
לאָזט פאלן אן איידל שטעכווערטל אויפן אָדרעס פון די צייטונג-
גען, וואָס קאָנען נישט האַלטן קיין סוד. ..

אין זעלבן מאָמענט איז געקומען אַרײַנצולויפן אין קאַפּינעט
הער מאָרטשעגיי, דער רעזשיסער. זײַנע גרינע אויגן האָבן גע-
פּינקלט און זײַנע רויטלעכע וואַנסעס האָבן אויסגעזען, ווי פּלאַ-
מען פּײַער, ער האָט אָנגעהויבן שיטן ווערטער מיט איין אומגע-
וויינטלעכער שנעלקייט.

— עס הייבט זיך שוין ווידער אָן! די קליינע שוישפּילערין
לידיאַ שטייט אויף די שטיגן און שרייט, ווי אַ משוגענע. זי
זאָגט, אז דעלאַזש האָט זי געוואָלט פאַרגוואַלטיקן, די געשיכטע
חורט זיך שוין אַזוי איבער אין דעם חודש דאָס צענטע מאָל.
אוי, איז דאָס!

— אזעלכע זאכן קאָנען מיר נישט דערלאָזן אין אזא אַג-
שטאַלט, ווי אונזערער — האָט פּראָדעל אַ זאָג גוטן — איך באַ-
פעל צו באַשטראַפן דעלאַזשן מיט אַ געלט-שטראַף. .. פרוי דולק,
פּיטע ווייטער דערציילן.

— דער גלח מיראַבעל האָט מיר געגעבן צו פאַרשטיין, אז
אַ זעלבסטמאָרד איז אַ פאַרצווייפלונגס-אַקט.

קאָנסטאַנטי מאַרק האָט שטאַרק פאַראינגערעסירט אַ פּרעג
געזון פּראָדעלן, אויב די שוישפּילערין לידיאַ איז עפעס אַ
שיינע.

— איר האָט זי דאָך געזען שפּילן אין „די נאַכט פּינס 23-טן
אַקטאַבער“. זי האָט דאַמאַלס געשפּילט די ראָלע פון אַ דאַרפּס-
פרוי, וואָס קויפט אויפן גרענעל-פּלאַץ ביי פרוי ראָוואַט קיכ-
לעך.

— אויב איך האָב נישט קיין טעות, איז דאָס געווען זייער
אַ שײַן מיידל. — האָט קאָנסטאַנטי מאַרק זיך אָנגערופן.
— עס איז אמת — האָט פּראָדעל געזענטערט — זי וואָלט

נאך אפער פיל שענער געווען, ווען די קנעכלעך זאלן נישט זיין
ביי איר אזוי דיק.

— און דעלאזש האט זי פארגוואלטיקט. . . — האט קאנסטאנטי-
טי מארק א טראכט געטון. יא, יא. דער פארשוין פארשטייט די בא-
דייט נג פון ליבע, ליבע איז א גאנץ געוויינטלעכער און פרימי-
טיווער אקט. זי איז א קאמף אין שנאה. גוואל טאט איז ביי ליבע
א נויטווענדיקע זאך. אזא ליבע ציבער, וואס שטיצט זיך אויף-
א קעגנזייטיקער פארשטענדיקונג, איז נישט אנדערש, ווי אן אומ-
דערטרעגלעכע קנעכטשאפט.

— דעלאזש איז א געניאלער יונג — האט ער א געשרי-
געטון מיט באגייסטערונג.

— צוהיצט אייך נישט אזוי שטארק — האט אים פראדע-
א זאג געזון — די קליינע שוישפילערין פארנארט צו זיך אין
דער גארדע אבע אריין די שוישפילערס און דערנאך גיט זי
פלוצלינג א געשריי, אז טען פארגוואלטיקט זי, פדי ארויסצוציען
געלט. דאס האט זי אזוי איר געליבטער אויסגעלערנט די קינין,
זון ציט דערפון פארדינסטלעך. . . זאגט איר, הייסט עכ, אלזא,
פ וי דולק. . .

— נאכדעם, וואס ער האט זייער לאנג גערעדט, אלץ אזעל-
כע זאכן, וואס האבן מיך פאראינטערעסירט, האט מיר דער גלח
מיראבעל אנגעוויזן אויף איין אויסגאנגס-פונקט. נעמלעך: ער האט
מיר געגעבן צו פארשטיין, אז פדי אויסצומיידן אלערליי שטע-
רונגען, איז גענוג, אז וועלכער עס איז דאקטאר זי א באשע-
טיקונג ארויסגעבן, אז שוואליער איז נישט אינגאנצן געווען ביי
די קלארע געדאנקען אין איז דעריבער נישט פאראנטווארטלעך
פאר זיינע מעשים.

— אך, וואס איר רעדט דארט — האז זיך אנגערופן פרא-
דעל — שוואליער איז נישט געווען קיין משוגענער.
— איך דארף וועגן דעם גארנישט קלערן — האט פרוי
דולק אפגענוטפערט — וואס קאנען מיר דען וויסן וועגן
דעם?

— ער איז טאקע נישט געווען אינגאנצן ביי די קלאַרע
געדאַנקען — האָט זיך נאָנטייל אַרײַנגעזישט.

פראדעל האָט אַ מאַך געטון מיט דער האַנט.

— איבעריקום, עס איז אפשר גאָץ מעגלעך. נאַרמאַליטעט
און אומנאַרמאַליטעט זענען נישט קיין רעלאַטיווע באַגריפן...
וועמען קאָן מען אָבער בעטן, ער זאָל אַרױסגעבן אזא באַשטעטי-
קונג?

פּרוי דולק און פראדעל האָבן, איינע נאָך דער צווייטער,
אויסגערעכנט דריי דאַקטוירים. דעם ערשטן אַדרעס האָבן זיי
אָבער ישט געוואוסט, דער צווייטער ווידער איז געווען אַן אומ-
העפּלעכער מענטש, וואָס אַנבאַלאַנגט ווידער דעם דריטן, האָט
זיך אַרױסגעוויזן, און ער לעבט שוין גאַרנישט.

נאָנטייל האָט זיך אָנגערופן, און מען דאַרף גיין צום דאַק-
טאָר טרובלעט. — דאָס איז אַ געדאַנק! — האָט פראדעל אויס-
גערופן — מיר וועלן בעטן דעם דאַקטאָר סאַקראַטעס וועגן אזא
מין באַשטעטיקונג. וואָס פאַר אַ טאַג האָבן מיר היינט? פרייטיק.
היינט נעמט ער אָן. מיר וועלן אים טרעפן אין דער היים.

דאַקטאָר טרובלעט האָט געוואוינט אין אַן אַלטן הייז אויף
סעקוואַנע-גאַס. פראדעל האָט מיט זיך מיטגענומען נאָנטיילן ווייל
ער האָט גערעכנט, און סאַקראַטעס וועט דער שיינער פּרוי און
גאַרנישט אָפּזאָגן. באַגלייט האָט זיי קאַנסטאַנטי מאַרק, וועלכער
האַט אויפן פאַריווער באַדן נישט געקאַנט לעבן דערווייטערט פון
די שוישפּילער. שעוואַליערס ענין האָט אים אָנגעהויבן וויילן.
נישט קוקנדיק אויף דעם, וואָס די אויפנעם-שאַנדן האָבן זיך שוין
געהאַט געענדיקט, איז דאָך דאַקטאָר טרובלעט און פאַם-צימער
נאָך געפאַקט געווען מיט פאַציענטן, וואָס האָבן געוואַלט געווען
ווערן. טרובלעט האָט זיי אַרױסגעבעטן און האָט אַרײַנגעבעטן
אין זיין קאַבינעט אַריין די שוישפּילער. ער האָט זיך אַוועקגע-
זעצט ביי אַ טיש, וועלכער איז אינגאנצן פאַרליינט געווען מיט
ביכער און פאַפּיראַסן. ביים פענסטער איז געשטאַנען אַוועקגע-

שטעלט א צוזאמענלייגס-פאטעל, וועלכער האט אינגאנצן אויסגעזען
ציניש אין קראנקהאפט.

דער דירעקטאר פון „אדעאן“ האט פארגעלייגט דעם ציל פון
זייער וויזיט, און פארענדיקט מיט די ווערטער:

— דער קלויסטער וועט שוואלייערן נישט אפגעבן די לעצ-
טע באדינונג, אויב איר וועט נישט באשטעטיקן, אז דאס אומ-
גליקלעכע יונגל איז נישט אינגאנצן געווען נאָרמאל.

דערויף האט דאָקטאר טרובלעט דערקלעט, אז שוואלייעד
קאָן זיך פאָלקאם באַגיין אַן דער קלויסטער-צערעמאָניע.

— אַדריען לעקורייער איז געווען אַ פיל מער אָנגעזעענע
פערזענלעכקייט און פונדעסטוועגן איז זי זיך באַגאנגען אַן דער
צערעמאָניע. נאָך פרייליך מאַנימע האַט מען אויך נישט אָפּגערעכט
קיין גאַטעס-דינסט און מען האַט איר אויך אָפּגעזאָגט, אויב איר
ווייסט, דעם גרויסן כבוד, צו פוילן אויפן פינסטערן בית עולם
אין דער סביבה פון אַלע בעטלערס פון דער גאַנצער אימגענט.
און דאָס האַט איר פונדעסטוועגן גאַרנישט געשאַט.

— איר ווייסט דאָך אָבער, דאָקטאר — האַט פראַדעל אָפּ-
געענטפערט — אז די שוישפילערס זענען די צום מיינסטן רע-
ליגיעזע קאַסטע. מיינע פענסיאָנערן וואָלטן זיך אוימגעלעך גע-
פילט, ווען זיי זאָלן נישט קאָנען אויסהערן קיין גאַטעס-דינסט
נאָך זייער פאַרשטאַרבענעם קאַלעגע. זיי האָבן שוין אפילו באַ-
שטעלט עטלעכע אַרטיסטן און עס וועט אויך זיין אַ זייער שיינע
מוזיק.

— דאָס איז אַ צווייטע פראַגע, — האַט זיך אָנגערופן טרוב-
לעט — קעגן דעם פראַטעסטיר איך נישט. קאָראָל מאָנסעלעט, וועל-
כער איז געווען זייער אַ פאַרשטענדיקער מענטש, האַט אַ פאַר
שעה איידער ער איז געשטאַרב, געדענקט צו באפעלן, אז אַ
מוזיק זאָל שפילן אַ טרויער-מאַרש אויפן גאַטעס-דינסט ביי זיין
קבורה, איך קאָן אַ פאַר אָפּערע-אַרטיסטן — האַט ער געזאָגט —
איך וועל האָבן אַ שיינע „Pie Jesu“, איצט אָבער, קוים שטימט
די קלויסטער-מאַכט נישט איין אויף דעם קאַנצערט, וועט מען עס
נוון אַפלייגן אויף אַ צווייטער געלעגנהייט.

— וואָס אָנפאלאנגט מיר, — האָט דער טעאָטער-דירעקטאָר אָפגעטופערט — בין איך אינגאנצן נישט קיין רעליגיעזער מענטש. איך בין אָבער אין דער מיינונג, אַז דאָס קלויסטער און דאָס טעאָטער זענען צוויי סאָציאלע גרויסמאַכטן, און אַז עס איז זיי-ער געוואונשן, אַז זיי זאָלן לעבן צווישן זיך אין פרידן און פאַר-שטענדיקונג. אַך באַמי זיך, נישט אויסצומיידן קיין שום געלעגן-הייט, די פאַרשטענדיקונג ענגער צו מאַכן, אין דער צייט פון נאַנטן פאַסט וועט דורוויל פאַרלעזן בורדאַלאַס דרשות. איך בין אַ פעסיאָנע מענטש, און אַלס אַזעלכער, מוז איך האַנדלען ווי יע-דער שותף, און אויסער דעם, וואָס עס לאַזט זיך אַממייסטן זאָגן, אַז, אַז דער קאָטאַליציזם איז די אַממייסטן מעגלעכסטע פאַרם פון רעליגיעזער גלייכגילטיקייט.

— קוים ווילט איר אָבער דאָקומענטירן אייער אַכטונג פאַרן קלויסטער — האָט זיך קאָנסטאַנטי מאַרק אָנגערופן — כאַר וואָס-זשע וואַרפט איר אים אָן מיט געוואָלט אָדער מיט אַ שפיצל, אַזאַ טרומנע, וועלכע ער וויל נישט?
דער דאָקטאָר האָט ווייטער גערעדט אין דעם זעלבן גייסט און נאָכדעם האָט ער געענדיקט:
— מײן טייערער פראַדעל, פאַרנעמט אייך נישט מיט דער אָנגעלעגנהייט.

— דאָקטאָר, ער מוז אימפּאָדנגט זיין אין קלויסטער — האָט זיך, מיט אַ הייזעריקער שטימע, אָנגערופן נאַנטייל, און אירע אויגן האָבן ווי פייער געברענט — שרייבט אונזער, דאָקטאָר, דאָס, וואָס מען וויל פון אייך. שרייבט אָן, אַז ער איז נישט געווען ביים קלאָרן זינען. איך בעט אייך זייער, דאָקטאָר.
די סיבה פון דעם, וואָס זי האָט אים אַזוי שטאַרק געבעטן, איז נישט דאָס בלוזע רעליגיעזע געפיל. פעליציע האָט זיך איינגע-זענען, אַז דער קלויסטער און דאָס באַשפּריצן אים מיטן היי-ליקן וואַסער וועלן שעוואַליערן מילד מאַכן אַזוי, אַז ער וועט ווערן אַ גוטער בר-מינן און וועט זי שוין נישט מער פייניקן. זי האָט מורא געהאַט, אַז אָן ברכות און געבעט וועט ער זיין ווי אַ פאַרשאַלטענער גייסט און וועט זיך פּטור דרייען אַרום איר אַ

בייזער. אירע ליפן האָבן געציטערט, און זי האָט פאַרבאָרן די הענט.

דער אַלטער מענטשן-קענער טרובלעט האָט זיך איינגעקוקט אין איר מיט פאַראינטערעסירונג. ער האָט געקאָנט און פאַרגע-טערט די סטרוקטור פון דעם פרויענלעכן וועזן. דאָס האָט אים גראָסט אין אַנטציקונג אַריינגעברענגט, אין דער צייט, ווען ער האָט זי אַזוי אַבסערווירט, האָט זיין געזיכט געלויכטן פון צופרידנ-הייט.

— זיי רוקן, טייער קינד. מען וועט שטענדיק געפינען אַ מיטל, ווי אַזוי צוצוברענגען צו אַ פאַר שטענדיקונג מיטן קלויסטער. דאָס אָבער, וועגן וועלכן איר בעט מיך, געהערט נישט צו מיין אַמט. איך בין אַן אומבאָדייטנד דאָקטאָר. מיר האָבן אָבער, גאָט צו דאַנקען, אין דער היינטיקער צייט, דאָקטוירים גלויביק, וועלכע שיקן זייערע פאַציענטן אין די הייליקע וואַסערן אַריין, און וועמענס ספעציאַליטעט עס איז די קאַנסטאַטירונג פון געזונט-ווערן אויף אַ וואונדערלעכן אָפּן. איך קאָן אַזעלכן, וואָס וואוינט אין דעם קוואַרטאַל. איך וועל אייך געבן זיין אַדרעס. גייט אַריין צו אים. די קלויסטער-מאַכט האָט אים אַבסאָלוט גאַרנישט, וואָס פאַרצו-וואַרפן. ער וועט די גאַנצע זאַך באַלד דערליידיקן.

— גיין, — האָט פראַדעל אַ זאַג געטון — איר האָט דעם אומגליקלעכן שוואַציער געהיילט און איר זאַרפט אויך די באַ-שטעטיקונג אַזויסגעבן.

ראַמילי האָט אויך מיט דעם איינגעשטימט.
— געוויס, דאָקטאָר, איר זענט דאָך עפעס דער טעאָטער-דאָקטאָר, ברודיקע וועש וואַשט מען אינדערהיים.
נאַגטייל האָט געוואַרפן אַ בעטנדיקן בליק אויף סאַקראַ-טעסן.

— וואָס האָב איך אייגנטלעך צו שרייבן? — האָט שוין טרובלעט ווייכער אַ פּרעג געטון.
— דאָס איז דאָך אַזוי איינפאַך, שרייבט אַן אַז ער איז ביז אַ געוויסער מאָס נישט פאַראַנטוואָרטלעך געווען פאַר זיי-גע מעשים.

— הייסט עס אַלזאָ, אז איר פאָדערט פון מיר, איך זאָג
ארויסטרעטן אין דער ראלע פון אַ געריכטס-דאָקטאָר. איר פאָר-
לאַנגט פון מיר צופיל.

— רעכט איר אַלזאָ, דאָקטאָר, אז שוואַליער איז אינ-
גאַנצן פאַראַנטוואָרטלעך געווען פאַר זיינע מעשים?

— ניין, אַרדבא, איך מיין, אז ער איז קיין ביסל אויך
נישט פאַראַנטוואָרטלעך געווען פאַר זיי.

— אַלזאָ?

— איך מיין אָבער אויך, אז ער האָט זיך אין דער הינזיכט
אַפּאַנישט אונטערגעשיידט פון אייך, פון מיר און פון אַלע אַי-
בעריקע מענטשן. מיינע קאלעגן יוריסטן אונטע-שיידן פאַרשידענע
שטופן פון פאַראַנטוואָרטלעכקייט. זיי האָבן פאַרשריפטן, ווי אזוי
אונטערגעשיידן צווישן אַ גאַנצער און טיילו זייער פאַראַנטוואָרט-
לעכקייט. דערביי איז אויך אַינטערעסאַנט, אז אויב עס גייט אין
פאַרמשפּן, עפעס אַן אומגליקלעכקייט, אַנערקענען זיי אים שטענדיק
אַלס פאָלקאָם פאַראַנטוואָרטלעכן...

אן דאָקטאָר סאָקראַטעס האָט אַנטוויקלט פאַר די אייבער-
ראַשטע שוישפילער אַ ברייטן טעאָריע וועגן דער אַלווע-טלעכער-
דעטערמינאַציע. ער האָט אַנגעשפאַרט אַזש ביו די קוואַלן פונם
ליעבן און זיך ברייט צערעדט, פונקט, ווי סירען ווירגיליוש, ווען
ער איז פאַראַומרייניק געוואָרן פון די מויל-בשראַלעך און דער-
ציילט די פאַסטוכער וועגן דער וועלט-באַשאַפונג.

— פאַראַנטוואָרטלעך מאַכן אַן אומגליקלעכן מענטש פאַר
זיינע מעשים... אָבער דאַמאָלס שוין, ווען דער זון-סיסטעם איז
נאָך געווען בלויז אַ בלאַטער געפיל, וואָס האָט געשאַפן אין
עטער אַ לייכטע מאַסע, וועמענס פאַרנעם עס איז טויזנט מאָל
גרעסער געווען פון דעם פלאַנעטן-וועג פון „נעפטון“, שוין דאָ-
מאָלס זינען מיר אַלע גאָר צו עפעס באַשטימט געווען, שוין דאָ-
מאָלס איז דיין פאַראַנטוואָרטלעכקייט פאַראַויס אַנגעצייכנט געווען,
קינד מיינס, און אויך שוואַליערס און אַלע מענטשנס. אַלע אונ-
זערע באַוועגונגען, וואָס זענען אַרויסגערופן געוואָרן דורך די איינער-
לעכע באַוועגונגען פון אינזער, מאַטעריע, זענען אונטערגעוואָרן

די רעכט פון יענע, וואָס רעגירן מיט דער קאָכמישער קראַפֿט, און דער מענטש־לעכער מעכאַניזם איז בלויז אַן אויסדרוק פֿון אַלגעמײַנלעכע מעכאַניזם.

ער האָט אַ ווייז געטון מיט דער האַנט אויף דער פּאַר-מאַכטער שאַנק.

— איך האָב דאָרט שטיין אין פֿלעשלעך מיטלען אויף אי-בערצואַרבטן, פּאַרדאַרבן און פּאַרשטאַרקן דעם ווילנס-גייסט פֿון פּופֿציק טויזנט מענטשן. די סובסטאַנצן זענען אָבער נישט קיין לאַבאָראַטאָרישע פּראָדוקטן. די לאַבאָראַטאָריע מישט נאָר צוזאַמען די פּאַרשידענע פּראָדוקטן, זי באַשאַפט אָבער גאַרנישט. אין אַ פּרייען צושטאַנד רינגלען זיי אונז אַרום און דרינגען אַריין אין אונז. זיי צייכענען אַן אונזער ווילן. זיי מאַכן אָפהענגיק אונז-זעך פּרייען ווילן פֿון עפעס אַזוינס, וואָס איז בלויז אַן אייגרעדע-ניש, וואָס אַנטשטייט אין אונז, דערפּאַר, וואָס מיר ווייסן נישט, צו וואָס מיר זענען באַשטימט.

— וואָס זאָגט איר? — האָט פּראָדעל צעטומלט אַ פרעג גע-
טון.

— איך זאָג, אַז דער ווילן אונזערער איז נישט מער ווי אַן איינגרעדעניש, וואָס ווערט אַרויסגערופן אין אונז, צוליב דעם, וואָס עס זענען אונז נישט באַקאַנט די סיבות, וואָס צווינגען אונז צו וועלן. דאָס, וואָס וויל אין אונז, דאָס איז נישט מיר אַליין, נאָר די טויזנטער קעמערלעך, וועלכע מיר קאַנען גאַרנישט, וועל-כע קאַנען אונז נישט און אויך נישט זיך קעגנזייטיק, און וועלכע שאַפן פּונדעסטוועגן אונזער וועזן. מיט זייערע באַוועגונגען שאַפן זיי און רופן אַרויס אין אונז אַן אימגעהייערע צאָל שטראַמען, וואָס מיר רופן אַן אונזערע ליידנשאַפטן, געדאַנקען, פּריידן, ליידן, באַגען, שרעקן. אונז דאַכט זיך, אַז מיר זענען די הערשער פֿון זיך אַליין, איין טראַפּן אַלקאהאָל אָבער צערייצט די אַלע עלעמענטן צוליב וועלכע מיר פילן און ווילן.

קאַנסטאַנטי מאַרק האָט איבערגעריסן דעם דאָקטאָר:

— אַנטשולדיקט, דאָקטאָר, אַזוי ווי איר האָט דאָ דערמאַנט וועגן אַלקאהאָל, וואָלט איך מיך אַלזאָ געוואָלט מיט איין באַראַט:

אין דער הינזיכט. נאך יעדן מאַלצייט טרינק איך אויס אַ גלעזעלע
בראַנפן. זאָגט מיר, איך בעט אייך, איז דאָס נישט אַמאָל צו-
פיל?

— עס איז געוויס צופיל. אַלקאהאָל איז ריינער סם, אויב
איר האָט שטיין אין דער היים אַ פלעשל בראַנפן, זאָלט איר עס
גלייך אַרויסוואַרפן.

פראַדעל איז געזעסן פאַרטראַכט. עס האָט זיך אים געדאַכט,
אַז דער דאָקטאָר פאַרשאַפט אים מיט זיין אַנולירן דעם פרייען
וויילן און פאַראַנטוואָרטלעכקייט פון מענטש אַ פערזענלעכע רעה.
— זאָגט, וואָס איר ווילט, דאָקטאָר, דער ווילן און פאַר-
אַנטוואָרטלעכקייט זענען קיינמאָל אין דער וועלט נישט קיין בלוז-
זע איינערדעניש. זיי זענען גאַנץ רעאַלע זאַכן. איך ווייס, וואָס
פאַר אַ פליכטן די פאַרשריפטן לייגן אויף מיר אַרויף און מיין
אייגענעם ווילן וואַרף איך ווידער אָן מיין פערסאָנאַל:

דערנאָך האָט ער מיט פאַרביטערונג צוגעגעבן:

— איך גלייב אין ווילן, מאַראַלישער פאַראַנטוואָרטלעכקייט
און אין דעם אונטערשייד צווישן גוטס און שלעכטס. לויט אייער
מיינונג, איז דאָס זייער אַ נאַרישער שכל.

— געוויס — האָט דער דאָקטאָר געענטפערט — איז דאָס
אַ נאַרישער באַגריף. עס איז אונז אָבער באַקוועם מיט די באַ-
גריפן. מיר זענען דאָך בהמות אין פאַרגעסן אָן דעם. דאָס זענען
געדאַנקען נאַרישע, גרויסע און היילבאַרע. מענטשן האָבן דערפילט,
אַז אָן די באַגריפן וואָלטן זיי משוגע געוואָרן. זיי האָבן בלויז
געקאָנט מאַכן אָן אויסוואַל צווישן נאַרישקייט און משוגע. און
זיי זענען באַמת גערעכט געווען דערמיט, וואָס זיי האָבן אויסגע-
וויילט נאַרישקייט. אָט דאָס איז דער גאַנצער גרונד-געדאַנק פון
די מאַראַלע באַגריפן.

— אַך, וואָס פאַר אַ פאַראַדאָקס! — האָט זיך ראַמילי אָנגערופן.

דער דאָקטאָר האָט ווייטער ערנסט פאַרטגעזעצט:

— דאָס אונטערשיידן צווישן גוטס און שלעכטס אין דער
מענטשלעכער געזעלשאַפט האָט קיינמאָל נישט איבערגעשטיגן די
גרענעץ פון געמיינסטן עמפיריות. געשאַפן זענען זיי צוואַרן,

דורכן געמישטן געפיל פון פראקטישקייט אין פאקוועלעכקייט. מיר האבן צו זיי די זעלבע באצונג, ווי א שטייגער צו קרישטאָל אָדער האָרץ. אין באצוג צו דער חיות-וועלט פראקטיצירן מיר מאַראַלישע גלייכגילטיקייט, מיר פראקטיצירן דאָס זעלבע אויך אי באצוג צו ווילדע מענטשן. דאָס דערלויבט אונז טאָקע זיי אויסצוראָטן אָן דער קלענסטער מאָס פון געוויסן סביסן. דאָס טאָקע ווערט אָנגערופן קאָלאַניאַלע פאַליטיק. מיר באַמערקן אויך, אַז די גלויביקע מענטשן פאָדערן פון זייער נאָט אַ גאָר הויכע מאַראַל. ביים איצטיקן געזעלשאַפטלעכן אַרגאַניזם וואָלטן זיי קיינמאָל נישט איינגעשטימט, אַז זייער נאָט זאָל זיין אַ בעל-תּאוּוה און זאָל זיך קאָמפּראַמאַטירן מיט פּרויען, זיי האָלטן אָבער פאַר גוט, אַז ער זאָל זיין אַ נוקם ונוטר און אַ גרויזאַמער, די מאַראַל איז אַ קעגנזייטיקע פאַרשטענדיקונג צו באַזיגן דאָס, וואָס מיר פאַרמאָגן: ער, הייזער, מעבל, פּרויען און דאָס לעבן, זי אָנערקענט נישט פאַר די יעניקע, וועלכע וואַרפן זיך איר אינטער, קיין שום ספּע-ציעלע אייגנשאַפט פון אינטעליגענץ אָדער כאַראַקטער. זי שטיצט זיך אויפן אינסטינקט אין איז זייער גרויזאַם. דאָס רעכט פּונם שרייבן מיידט זי נישט אויס און פאַסט זיך נאַנץ גוט צו איר צו. מיר זען טאָקע דעריבער, אַז די געניאַלע מענטשן און אויך יע-גע, וועלכע האָבן פאַרמאָגט גרויסע הערצער, זענען פּמעט שטענדיק געווען באַשולדיקט אין אַפּיקורסות, און פּונקט אַזוי ווי סאָקראַטעס, זע-גען זיי אויך פאַרפּאָלגט געוואָרן דורך דער געריכטס-מאַכט אין זייערע היימאַטס-לענדער און מען קאָן גאַנץ זיכער זאָגן, אַז דער מענטש, וועלכער איז נישט באַשטראַפּט געוואָרן כאַטש מיט טורמע פאַר-שאַפט גישט קיין גרויסן כּבוֹד זיין פּאַטערלאַנד.

— עס זענען אָבערפאַרהאַן אויסנאַמען! — האָט זיך אָנגע-
רופּן פראַדעל.

— גאַנץ ווייניק — האָט אָפּגעענטפּערט דער דאָק-
טאָר.

— מיין טייערער סאָקראַטעס — האָט זיך אַריינגעמישט
פעליציע — איר קאַנט גאַנץ דרייסט באַשטעטיקן, אַז שעוואַליער

איז געווען אַ משוגענער, איך ווייס גאנץ באַשטימט, אַז ער איז נישט געווען ביי די קלאַרע געדאַנקען.

— אַבער גוט, קינד. ער איז טאַקע געווען אַ משוגענער, עס איז אַבער אַ פּראַנע, צי איז ער מער משוגע געווען פּוין אַ צווייטן מענסש. די געשיכטע פּוין דער גאַנצער מענטשהייט, וועל-כע איז דורכגעזאַפּט מיט ליידן, עקסטאַז און שחיתות איז אַ גע-שיכטע פּוין בלויו שווינדלערס און משוגעים.

— דאַקטאָר — האָט אַ פּרעג געטון קאַנסטאַנטי מאַרק. — זענט איר נישט אַמאַל אַן אַנהענגער פּוין מלחמות? ווייל, אויב איר ווילט וויסן, ווען מען קוקט זיך אַביסל בעסער איין, זעט מען פּונדעסטוועגן, אַז מלחמות זענען אַ פּראַכטפולע זאַך. חיות פּרעסן זיך גלאַט אזוי איינפאַך, איינס דאַס צווייטע אויף. מענטשן האָבן אַבער דערפאַר אויסגעטראַכט אַ פּיל שטער מיטל זיך קעגנזייטיק צו מאַרדן. זיי דערמאַרדן זיך קעגנזייטיק, זייענדיק גע-קליידט אין גלאַנצנדיקע פּאַנצערס און אין קאַסקעס מיט שיי-גע פּעדערן. מיטן באַנוצן די אַרטילעריע פּאַרטיפּיקאַציאָנס-קוגסט. האָבן זיי אַריינגעפירט די כעמיע מיט דער מאַטעמאַטיק אינם קאַמף, וועלכע פירט צו צו דער אומבאַדינגטער פּאַרניכטונג. דאַס איז איינפאַך אַן ערהאַבענער געדאַנק! און ווייל עס דאַכט זיך אונז, אַז אונזער איינציקער לעבנס-ציל, איז די פּאַרניכטונג פּוין נפשות, האָט זיך די מענטשלעכע חכמה אַרויסגעוויזן אין דעם, וואָס זיי קאַנען אַנקליידן די פּאַרניכטונג און שיינע קליידער... ווייל איר קאַנט דאָך זיכער נישט אַפּליקענען, דאַקטאָר, דעם פּאַקט, אַז דאַס עצם מאַרדן איז אַ רעכט פּוין דער נאַטור, און דערפאַר איז עס געטלעך.

אויף דעם האָט דר. סאַקראַטעס געענטפּערט:

— מיר אַליין זענען נישט מער, ווי אומגליקלעכע חיות און פּונדעסטוועגן זענען מיר אַליין פאַר זיך זעלבסט די השגחה העליונה און גאַט. די חיות פּוין דער גידעריקער מדרגה, וועמענס רעגירן איז פּאַרגעקומען נאָך איידער מיר האָבן רעגירט איבערן פּלאַנעט, האָבן זיי דאַס אויסגעבילדעט מיט דער קראַפט פּוין זייער געניאַ-לייטעט און דרייסטיקייט. די ווערים האָבן אַנגעצייכנט וועגן, האָבן

צעגראָבן די ערד, האָבן אויסגעהוילט די ביימער-שאַמע, או סקא-
 לעס, האָבן אויפגעבויט הייזער, איבערגעאָנדערשט דעם באַדן, די
 לופט אין דאָס וואַסער. די אַרבעט פון די קלענסטע באַשעפענישן,
 ווי למשל סוף די פאַליפן, האָט געשאַפן אינזלען און קאָנטינענטן.
 יעדע מאַטעריעלע ענדערונג רופט צוגלייך אַרויס אויך אַ מאַרצ-
 לישע ענדערונג, ווייל די מדות זענען פאַלקאָם אָפהענגיק פון
 דעם מיטלפּונקט. די פאַרענדערונגען, וואָס דער מענטש רופט אַרויס
 אויף דעם ערד-קוגל, זענען אָן צווייפל אַ סך טיפער און האַרמאַ-
 גישער פון יענע איבערבילדונגען, וואָס ווערן געמאַכט דורך
 אַנדערע חיות. פאַרוואָס-זשע זאָל די מענטשהייט נישט קאָנען
 דערגרייכן אַמאָל צו דעם. אַז זי זאָל, צום ביישפּיל, אומשאַנד
 זיין די נאַטור צו באַרויַקן? פאַרוואָס זאָל די מענטשהייט נישט
 קאָנען אַמאָל צו קומען צו דעם, אַז זי זאָל קאָנען אָפּשאַפן אַדער
 ווייניקסטנס רעגולירן די קאָנקרעטע פּונם לעבן? פאַרוואָס זאָל
 זי ענדלעך נישט אומשאַנד זיין צו באַזייטיקן די רעכט פון מאַרדן?
 פון דער כעמיע קאָן מען אַ סך דערוואַרטן. איך בין אָבער נישט
 פאַראַנטוואָרטלעך פאַר איר. עס איז גאַנץ מעגלעך, אַז אונזער
 ראַסע וועט זיך אַזוי לאַנג געפונען אונטערן איינפלוס פון מע-
 לאַנכאַליע, משוגעת און אָפּגעשטאַנענקייט, ביז דעם טרויעריקן
 סוף פון דער אַלגעמיינער פינסטערניש. עס איז אויך מעגלעך,
 אַז די וועלט איז אַ האַפנונגסלאָז-שלעכטע. יעדנפאַלס האָב איך
 מיך אָבער אויף איר זייער גוט געוויילט. מיר האָבן דאָ דער-
 שיינונגען, וועלכע וויילן אינז און דער ווירקלעכקייט, און איך
 הייב אויך אָן צו גלייבן, אַז שוואַליער איז טאַקע מער משוגע
 געווען פון אַלע אַנדערע מענטשן, קיים זע איך, אַז ער האָט
 אַוועקגעוואָרפן די וועלט מיט זיין אייגענעם ווילן.
 נאַנטווייל האָט אַראַפּגענומען פון דער ביורקע אַ פּעדער, זי
 איינגעטונקען אין דער טינט און דערלאַנגט דעם דאָקטאָר.
 ער האָט אָנגעהויבן שרייבן:
 — זייענדיק אייניקע מאָל אַרויסגערופן צו...
 ער האָט אויפגעהערט שרייבן און אַ פּרעג געטון, ווי שו-
 וואַליערס פאַמיליען-נאָמען איז געווען.

— איים — האָט נאָנטייל אָפּגעענטפּערט.
— ... צו הער איים שעוואַליער, האָב איך ביי אים קאָנ-
סטאַטירט אַ געוויסע צעשטרייאונג אין זיינע געפילן, אין זיין חוש
הראיה און אין זיינע באַוועגונגען, וועלכע זענען די געוויינטלעכע
סמנים...

ער איז צוגעגאנגען צו זיין ביבליאָטעק-שאַנק און אַראָפּ-
גענומען אַ בוך פון אַ שענקעלע.

— עס וואָלט געווען אַ ווונדערלעכע זאַך, ווען איך זאָל
נישט קאָנען געפינען קיין באַשריטיקונג אויף מיין דיאָגנאָזע אין
פּראָפּעסאָר באַלס לעקציעס וועגן די גייסט-קראַנקהייטן.

ער האָט אָנגעהויבן צו בלעטערן דאָס בוך.

— זעט, ראַמלי, וואָס איך האָב געפונען גלייך אין אַן-
הייב; די אַכצענטע לעקציע אויף דער 389-טער זייט: „מיר טרעפן
זייער אַ ס' משוגעים צווישן די שווישפילער.“ פּראָפּעסאָר באַלס
אַפּסערורירונג דערמאָנט מיך, וואָס דער באַרימטער געלערנטער
קאַבאַניס האָט אַמאָל געפרעגט דעם פּראָפּעסאָר עספרעט בלאָנש,
אויב דאָס טעאָטער איז נישט קיין סיבה פון משוגעות.

— אין אמתן? — האָט ראַמלי אַ באַאומרויקטער אַ פּרעג
געטון.

— איר דארפט נישט צווייפלען דערין אפילו קיין איין מי-
נוט — האָט טרובלעט געענטפּערט — אָבער האַרַכט, וואָס פּראָ-
פּעסאָר באַלס זאָגט אַ ביסל ווייטער אויף דעם זעלבן בלעטל: „עס
איז נישט קיין שום ספק, אַז דאָקטוירים זענען ספּעציעל גענייגט
צו גייטיקע אַפּווייכונגען.“ דאָס איז אַ גרויסער אמת, עס איז
טיילמאָל גאַנץ שווער אַפּצושאַצן, ווער עס איז מער משוגע, דער
משוגענער אליין אָדער גאַר זיין דאָקטאָר. מען זאָגט אויך, אַז
געניאַלע מענטשן זענען גענייגט צו משוגעות. דאָס איז אַ גאַנץ
זיכערע זאַך. אַלענפאַלס איז אָבער דאָך נישט גענוג צו זיין אַ
נאַר, פּרי צו זיין גייטיק פּולקאָם געזונט.

ער האָט נאָך אַ פאַר מינוט געבלעטערט די „לעקציעס“
פונם פּראָפּעסאָר באַלס, נאָכדעם האָט ער ווייטער אָנגעהויבן
שרייבן:

... געוויינטלעכע סמנים פון א געוויסער גייסטיקער אומ-
נארמאלטעט, און ווען מען נעמט נאך אין באטראכט דאס, וואס
דער פאזיציענט פלעגט שטענדיק זיין אין א גערוועזער שטימונג,
דארף מען אלזאָ אָננעמען, אז זיין צושטאנד פלעגט טיילמאל אי-
בערגיין אין א גאנץ געוויינטלעכער משוגעת, וועלכע איז, לויט
דער מיינונג פון די בארימטסטע פראפעסארן, די בליזע פאר-
שטארקונג פון דער געוויינטלעכער שטימונג פונם אינדיווידואום.
מען קאן אלזאָ דעם הער איים שעוואַליער פאר קיין פאל נישט
באטראכטן אלס מענטש, וועלכער איז פולקאם מאַראַליש פאר-
אנטוואַרטלעך.

ער האָט אונטערגעשריבן און דאָס פאַפיר דערלאַנגט פאַר-
דעלן.

— אַט דאָ האָט איר פאַר אייך א זאך, אין וועלכער עס
פעלט צופיל אינהאַלט, אז זי זאָל קאָנען אַנטהאַלטן אין זיך כאַטש
א שפור פון ליגנט.

פראדעל האָט זיך אויפגעשטעלט:

— גלייבט מיר, טייערער דאָקטאָר, אז מיר אַליין וואַלטן
פון אייך נישט געווען פאַרלאַנגט איר זאָלט שרייבן ליגנט.
— פאַרוואָס? איך בין א דאָקטאָר. איך האַנדל מיט ליגנט,
איך צעטייל מיינע פאַזיענטן פאַרלייכטערונגען. איך טרייסט. קאָן
מען דען באמת פאַרלייכטערן און טרייסטן אַן ליגנט?

ער האָט גוטמוטיק אַ קוק געטון אויף גאַנטיילן:

— פרויען און דאָקטוירים ווייסן, ווי נויטיק עס איז ליגנט
און וואָס פאַס אַ וואוילטעטיקייט דאָס איז פאַרן מענטש.
פראדעל, ראַמ לי און קאָנסטאַנטי מאַרק האָבן זיך אָנגע-
הויבן געזענען.

— קומט דורך דעם עס צימער, איך האָב דאָרט שטיין אַ
קליין ביסל אַלטן בראַנפן. איר וועט מיר זאָגן אייער מיינונג וועגן
אים.

גאַנטייל איז פאַרבליבן אין דאָקטאָרס קאַבינעט.

— סאַקראַטעסל — האָט זי אים איינגערוימט, — איך האָב

איבערגעלעבט א שרעקלעכע נאכט... איך האב אים גע-
זען...

— אין הלום?

— נין, וואכנדיקערהייט.

— ביסטו זיכער, אז דו ביסט דאמאלס נישט גע-

שלאפן?

— איך בין גאנץ זיכער.

ער האט זי געוואלט פרעגן, צו די וויזיע האט עפעס גע-
רעדט, ער האט זיך אבער בלייך צוריקגעכאפט און זי נישט גע-
פרעגט וועגן דעם, פרי זי נישט צו היפנאטיזירן אין דער ריכ-
טונג. די האלוצינאציע פון דער שמיעה איז פיל געפערלעכער,
ווי די האלוצינאציע פון דער ראייה. עס איז נישט פרעמד געווען
די מאס פון דער אונטערטעניקייט. וואס די קראנקע ווייזן ארויס
פאר די וועמענס שימע עס דאכט זיך זיי, אז זיי הערן.

רעזיגנירנדיק אלאץ פון שטעלן אין דער הינזיכט פעליציען
פראגן, האט ער א צט געפרואווט באפרייען זי פון די געוויסנס-
ביסן, וואס האבן זי געקאנט באאמרויקן. וויסנדיק אבער פון דער
איבערציגונג אז די געפילן פון מאראלישער פאראנטווארטלעכ-
קייט שטייען ביי פרויען אויף א גענוג שוואכער שטופע, האט ער
נישט געמאכט קיין צו גרויסע אַנשטרענגונגען און בלויז לייכט אונ-
טערגעשטראַכן:

— דו דארפט דיך נישט פילן, קינד מיינס, פאראנטוואַרט-
לעך פאר דעם טויט פון דעם עלענדן יונגמאן. א זעלבסטמאָרד,
וואָס איז דער פועל יוצא פון ליבע, איז בלויז א רעזולטאַט פונם
אַלגעמיינעם פאַטאַלאָגישן צושטאַנד פונם זעלבסטמערדער. יעדער
מענטש, וועלכער נעמט זיך דאָס לעבן האָט זיך געמוזט דאָס לעבן גע-
מען, דו ביסט נאָר אַ צופעליקער גורל פון דעם טרויעריקן פאַרפאַל,
די באַדייטונג פון וועלכן מען דאַרף נישט איבערשאַצן.

ער האט איינגעזען, אז ער האט שוין אויף דער טעמע גע-
נוג געזאגט, און ער האט זיך איצט באַמיט איר צו דערקלערן און
פארשטיין געבן, אז דאָס, וואָס זי האָט געזען, איז נישט מער,
ווי בלויז אַ וויזיע, און דער אָפשיין פון אירע אייגענע געדאַנקען.

פדי צו אילוסטרירן זיינע באווייזן, האָט ער איר דערציילט פאַר-
גענדע געשיכטע :

— אַ באַוואוסטער ענגלישער דאַקטאָר האָט קירירט אַ געווי-
סע דאַמע, וועלכע איז אויך אזוי אינטעליגענט געווען ווי דו
ביסט. זי פלעגט אויך זען קעץ צווישן מעבל, און די גיסנער
פלעגן איר אַלעמאָל אָפּשטאַטן אַ וויזט. ער האָט זי פאַרויכערט.
אַז דאָס אַלץ, איז בלויז איינרעדענישן, פאַנטאַזיעס. זי האָט אים
אַבער נישט געוואָלט גלייבן, ביז איינמאָל, נאָכדעם, ווי זי האָט
אַ גאַנץ לאַנגע צייט געלעבט איינזאַם און אָפּגעזינדערט, האָט זי
זיך באַוויזן אין דער געזעלשאַפט פון מענטשן. ווען זי איז אַרייב-
געקומען אינם זאַל, האָט איר די ווירטין פונם זאַל אָנגעוויזן אַ פּאָ-
טעל צום זיצן. ווען זי האָט זיך אָפּער געוואָלט אַוועקזעצן, האָט
זי אַיפן זעלבן פּאָטעל דערזען זיצן אַן עלטערן הער, מיט זייער
אַן איראַנישן פנים, זי האָט זיך דאַמאָלס איבערגערעכנט, אַז איי-
נער פון די צוויי פּערזאָנען מוז זיכער זיין נאָר בלויז אַ וויזיע
און האָט ביי זיך באַשלאָסן, אַז דער עלטערער הער עקזיסטירט
גאַרנישט, און האָט זיך גלייך אַריינגעזעצט אינם פּאָטעל. אַנדער-
זעצנדיק זיך אזוי אָן שום שטערונג, האָט זי ערשט פרייער אָפּגע-
עטעמט. פון דעם טאָג אָן האָט זיך איר שוין קיינמאָל נישט פאַר-
געשטעלט קיין גייסט, נישט פון קיין מענטש און אויך נישט פון
קיין חיה.

פעליציע האָט געשאַקלט מיטן קאַפּ.

— אַ דאָס איז נאָר עפעס אַנדערש.

דערמיט האָט זי געוואָלט זאָגן, אַז איר גייסט איז נישט
געווען קיין אַלטער הער, אויף וועלכן מען קאַן זיך אַוועקזעצן,
נאָר אַן אייפּערזיכטיקער פאַרליבטער, וועלכער באַזוכט זי אַלעמאָל
אַן אַ שום סיבה. זי האָט אַבער מורא געקריגן וועגן די זאכן צו
רעדן. און אַראַפּלאָנדיק אירע הענט אויף אירע קניען, האָט זי
געשוויגן.

זענדיק זי אזוי נידערגעשלאָגן, האָט ער איר אָנגעהויבן
אויפּווייזן, אַז אַזעלכע וויזיעס טרעפן זיך גאַרנישט אזוי זעלבן
און זענען גאַרנישט אזוי ערבסט, ווי זי מ'נט, און אַז אין פאַר-

לויף פון א גאנץ קליינער צייט וועלן זיי פולקאם פארשווינדן.
גישט איבערלאזנדיק נאך זיך קיין שום שפור.
— איך האב אַמאַל אויך געזען אַ וויזיע — האָט ער צוֹ-
געעבֿ.

— איר ?

— יא, נאָך מיט צוואַנציק יאָר צוריק, אין עגיפטן.
ער האָט באַמערקט, אז זי קוקט אויף אים זייער פאַראינ-
טערעסירט, האָט ער איר אַלזאָ אָנגעהויבן דערציילן די געשיכטע,
אַנצוינדנדיק פריער אַלע עלעקטערישע לאַמפּן.
— בשעת איך בין געווען דאָקטאָר אין קאַראַ, פלעג איך
יעדעס יאָר פאַרן אינם חודש פעברואַר לענגאויס דעם טיך נילוס,
זוש ביז לוקסאָר, און פון דאָרט בין איך ווייטער געפאַרן אין
באַגלייטונג פון מיינע פריינט אין דער מדבר. דער צוועק פון
אונזער פאַרן דאָרט אהן, איז געווען דאָס באַזוכן די דאָרטיקע
קברים און הייליקטימזר. די אויספליגן פלעגן מיר מאַכן אויף
איזעלעך. ווען איך בין דאָס לעצטע מאָל געווען אין לוקסאָר,
האָב איך ביי אַ יינגל אָפּגעדונגען אַ ווייס אייזעלע, וואָס האָט
געהייסן ראַמזעס. דאָס יינגל, וועלכעס האָט געהייסן סעלים, איז
געווען שטאַרק געבויט, שלאַנק אין שייך, אַלט געווען איז ער אַ
יאָר פופצען! הינטער זייגע שוואַרצע לאַנגע ברעמען האָבן גע-
ברענט זיינע זיסע און אַרויסרופנד קע אויגן. זיין טונקל-ברוין גע-
זיכט האָט אויסגעזען, ווי אַ ריינער און רעגולערער אַוואָל. ער
פלעגט גיין באַ וויס דורך דער מדבר, און זיין גאַנג פלעגט דער-
מאַנען דעם טאַנץ פון די קערפער, וועגן וועלכע די ביבל דער-
ציילט. אַלע זיינע באַוועגונגען זענען געווען זייער פראַכטפול, און
אַבטצ קנט-פריילעך האָט ער אויסגעזען, פונקט ווי אַ קליין יונג
חיהלע. טרייבנדיק דאָס אייזעלע, פלעגט ער מיט מר איינטענהן
אין אַ זשאַרגאָן, וואָס איז געווען אַ געמיש פון ענגליש, פראַנצויז-
זיש און אַראַביש. ער פלעגט זייער גערן רעדן וועגן די רייזנדע,
וועלכע ער פלעגט דורכפירן און וועלכע ער פלעגט מיינען, און
זיי זענען פירשטן און פירשטיגס. ווען איך פלעג אים אָבער אַ פרעו
טון וועגן זיינע נאַטור-קרובים אָדער קאַלעגן, פלעגט ער שווייגן,

באקומענדיק א גלייכגילטיק אין לאנגווייליק פנים. כדי צו באקוי-
מען א פאפיראס, פלעגט ער באנוצן פארשידענע סובטעלע פארט-
לען און הינטערוועגן. ער פלעגט אויך טיילמאל הכנעהדיק בעטן.
באמערקנדיק, אז מיר געפעלט א מילדע באהאנדלונג פון חיות,
פלעגט ער אין מין אנוועזנהייט קושן ראמזעסן אין די נאזלעכער
אריין, און ווען מען פלעגט זיך אָפּשטעלן אין מיטן וועג אָפּ-
רוען, פלעגט ער טאָנצן מיט אים. ווען ער פלעגט חשק קריגן
עפעס צו באקומען, פלעגט ער אין זיינע איינפאלן ווערן ממש גע-
ניאָר. אזוי פיל פארזיכטיק אָבער, אז ער זאָר אַרויסווייזן א
זאָנקבאַרקייט פאַר דעם, וואָס ער פלעגט באקומען, איז ער נישט
געווען. ער פלעגט דורשטיק זיין נישט דווקא אויף גאַלד, נאָר
אויך אויף בלישטשנדיקע זאַכן, ווי: גאַלדענע שפילקעס, פינגער-
לעך, מאַנקעטן-שפילקעס. דערזעענדיק אַ גאַלדן קייטל, פלעגט
זיין געזיכט באַלויכטן ווערן מיט אַ צופרידענעם שמייכל.
דער זומער, וואָס פלעגט נאָכדעם קומען, איז געווען דער
שווערסטער פעריאָד אין מײן דאַרטיקן לעבן. אין פלאַך-עגיפטן
פלעגט גאַנץ אָפּט אויסברעכן די כאַלערע-עפידעמיע. איך פלעג
לויפן איבער דער שטאָט פֿון דער פרי ביז שפעט אין דער נאַכט,
דער זומער אין אַפריקע איז פאַר איראַפּעער זייער שווער. מיר
האַבן דאַמאַלס דורכגעלעבט די שרעקלעכסטע היצן, וואָס איך
געדענק נאָר. אין אַ געוויסן טאָג בין איך געוואויר געוואָרן, אז
סעלים איז דורכן היימישן טריבונאַל פאַראורטיילט געוואָרן צום
טויט. ער האָט דעדמאַרדעט אַ קליין צען-יעריק מיידעלע, כדי
ביי איר צוצונעמען אַ פאַר אויערינגלעך. מען האָט מיר געזאָגט,
אז מען וועט אים זיכער אויפהענגען, ווייל די מוטער פונם קינד
שטימט נישט איין אויף קיין אויסלייז-געלט. דער כעדיף האָט
דאַרט נישט קיין רעכט צו באַגנעדיקן, און לויט די מאַכמעדאַנישע
געזעצן, קאָן זיך אַ מערדער אַפּקויפן דאָס לעבן נאָר דאַמאַלס,
ווען דעם ערמאַרדעטנס פאַמיליע איז מסכים צו נעמען ביים מער-
דער אַ געוויסע סומע אויסלייז-געלט. צוויי בין איך דאַמאַלס
פאַרנומען געווען, אז איך זאָל קאַנען אַ טראַכט געבן וועגן דער
זאַך; אין קירצן האָב איך אינגאַנצן וועגן דער געשיכטע פאַר-

געסן. די עפידעמיע האָט זיך דאָמאָלס פאַרשפּרייט אויך איבערן
 אייראָפּעיִשן קוואַרטאַל. יעדן טאָג פלעג איך באַזוכן פון דרייסיק
 ביז פּערציק קראַנקע. יעדן האָב איך געמאַכט אַן איינשפּריצונג.
 איך האָב דאָמאָלס געליטן אויף דער לעבער. אַנעמיע האָט מיך
 שרעקלעך אָפּגעמאַטערט און איך בין געפאַלן פון מידקייט. כדי
 צו דערווערבן פּרישע פּוחות, האָב איך מיך יעדן טאָג צו מיטאַג-
 צו געמוזט אַ ביסל אָפרוען. נאָכן פּרישטיק פלעג איך מיך אַני-
 דערלייגן אויפן הויף, ווי מיין וואוינונג איז געווען, און פלעג
 אזוי אַ גאַנצע שעה צייט לייגן אינם אַפּריקאנישן שאַטן, וואָס
 איז קאָלט און דערפּרישנד ווי וואַסער. אַ געוויסן טאָג, לינגערדיק
 אזוי דאָרט אויף מיין סאַפּקע, האָב איך אין זעלבן מאָמענט, ווען
 איך האָב פאַרייכערט אַ פאַפּיראַס, דערזען אַריינקומען סעלימען.
 ער איז צוגעגאַנגען צו מיר אין זיין בלויער אַבאַיע. ער האָט
 גאַרנישט געזאָגט, נאָר בלויז אַ שמיכל געטון צו מיר מיט זיין
 אומשוואַדיקן און אזוי ווילדן שמיכל, און פון אונטער זיינע פּור-
 פּור-רויטע ליפּן האָבן אַפּערגעבלאַנקט זיינע שניי-ווייסע ציין. זיי-
 גע אויגן האָבן זיך מיט תּאוּוה איינגעקוקט אין מיין זיגערל, וואָס
 איז געלעגן אויפן טיש.

איך האָב גערעכנט, אַז עס איז אים געלונגען צו אַנט״ויפן
 און האָב מיך שטאַרק געוואונדערט, ווייל איך האָב געוואוסט, אַז
 די מאַכמעדאַנער גיבן זיך אונטערטעניק אונטער זייער גורל. סע-
 לים האָט אַנידערגעקניט און אַנגערירט מיט די ליפּן מיין האַנט.
 איך בין נישט געשלאָפּן און האָב געהאַט אַ באַווייזן דערויף. איך
 ווייס אויך באַשטימט, אַז די וויזיע האָט גאַרנישט לאַנג געדויערט.
 ווען סעלים איז שוין געהאַט צוריק פאַרשוואַנדן, איז אויף מיין
 ברענענדיקן פאַפּיראַס נאָך קיין אַש גישט געהאַט אַרויפגעקומען,
 אזוי קורץ האָט עס געדויערט.

— האָט ער שוין דאָמאָלס נישט געלעבט, ווען איר האָט אים
 געזען? — האָט נאַנטייל אַ פּרעג געטון.
 — גיין — האָט דער דירעקטאָר געענטפּערט — אין אַ
 פאַר טעג אַרום בין איך געוויר געוואָרן, אַז סעלים פלעכט קיילעך
 אין טורמע, אָדער שפּילט זיך גאַנצע שעהן מיטן גלעזערנעם

רויזן-קראַנץ, און ביי די פראַנצויזישע באַזוכער, וואָס קוקן זיך אין אים גערן איין און ווערן דערשטוינט פון דער ליבלעכקייט פון זיינע אויגן, בעט ער אַ פיאַסטער. דער מאַכמעדאָנישער באַשטראַך פונגס-סיסטעם איז אַ לאַנגזאַמער. אין זעקס מאָנאַטן אַרום האָט מען אים ערשט געהאַנגען. דאָס האָט אויף קיינעם, אפילו אויף אים אַליין, קיין גרויסן איינדרוק נישט געמאַכט. איך בין דאַמאָלס שוין געווען אין אייראָפּע.

— און פון דאַמאָלס אָן האָט ער זיך שוין מער נישט גע-

וויזן ?

— ניין, שוין קיינמאָל נישט מער.

נאַטטיל האָט אַ קוק געטון אויף אים מיט אַ מינע פון אַ

פאַרפירטער.

— איך האָב געמיינט, אַז נאָכן טויט איז ער צוריקגעק-

מען. קיים איז ער געווען דאַמאָלס אין טורמע, האָט איר דאָך

אים געוויס נישט געקאַנט זען ביי זיך, און דאָס אז זיכער גע-

ווען בלוז אַ האַלוצינאַציע.

דער דאַקטאָר האָט פאַרשטאַנען נאַטטיל'ס פּוונה און האָט

שנעל געענטפערט:

— גלייב מיר, קינד, אַז די גייסטער פון טויטע מענטשן

זענען מיט גאַרנישט מער רעאַל, ווי די גייסטער פון די לעבע-

דיקע.

נישט לייגנדיק קיין אַכט אויף זיינע ווערטער, האָט אים

נאַטטיל אַ פּרעג געטון, צי די האַלוצינאַציע האָט זיך אים דערנו-

מען צוליב זיין לעבער-קראַנקייט. ער האָט איר געענטפערט, אַז

דער שלעכטער צושטאַנד פון די פאַרדייאונגס-אָרגאַנען, די דערשע-

פונג און דער שנעלער בלוט-לויף אין קאָפּ אַריין האָבן אים אין

אַזא שטימונג אַריינגעברענגט.

עס איז אָבער אויך געווען אַ מער דירעקטע סיבה — האָט

ערצו געגעבן. — לייגנדיק אויף דער סאַפּע, האָב איך געהאַלטן דעם

קאָפּ זייער נידעריק. איך האָב אים אויפגעהויבן צו פאַרייכערן אַ

פאַפיראַס און אים גלייך צוריק אַראָפּגעלאָזט. אַזא פּאָזיציע איז

זייער גינסטיק פאר האלוצינאציעס. איך ראט דיר טאקע, דו זאלסט
נישט שלאפן אויף קיין הויך קישן.
פעלציע האט זיך צעלאכט.

— אזוי ווי מיין מאמע, מאיעסטעטיש!
און זי איז גלייך איבערגעגאנגען צו א צווייטער טעמע.
— קענט איר מיר גארנאטירן, אז נאכן טויט בלייבט פונם
מענטש גארנישט.

— נאכן טויט בלייבט גארנישט אזעלכעס, וואס זאל דין
קענען איבערשרעקן.

זי האט זיך אויפגעהויבן, גענומען דעם בייטל מיטן מאנוס-
קריפט און דערלאנגט דעם דאקטאר די האנט:
— איר, סאקראטעס, גלייבט אין גארנישט.

נאך א קליינע וויילע האט ער זי פארהאלטן אין פארצי-
מער. ער האט איר געראטן זיך אין זין צו האבן, צו פירן א רויק
לעבן און אויך אפט רוען.

— איר מיינט, אז אין אונדזער פאך איז עס אזוי לייכט! ...
מארגן האב איך א פראבע צו לעזן, איינע ווידער אויף דער
סצענע, איצט ווידער אַנצומעסטן דאָס קלייד; היינט באַנאכט שפּיל
אין. אַט אזוי אַרום יאָג איך אָפּ דאָס לעבן שוין מער ווי אַ יאָר.

X

אונטער א הויכן געוועלע, אן וועלכן עס האָבן זיך אָנגע-
שלאָגן די אָפּקלאַנגען פֿון די תּפֿילות, איז געשטאַנען אַ גאַנצער
המון מענטשן.

ביים קאַטאַפּאַלק, וועלכער איז געווען אַרומגעשטעלט מיט
ליכט און אינגאַנצן מיט בלומען באַדעקט, האָבן זיך אַלע צוזאַ-
מענגעקליבן: דורוויל, דער אַלטער מאַורי, דעלאַזש, וויקאַר,
דעסטריי, לעאַן קלום, וואַלאַראַך, אַמען, רעגנאַר, פּראַדעל, ראַמילי,
מאַרטשעגיי און אויך די שוישפּילער־ינגס: ראַוואוד, פּרוי דילק,
עלען-מידי, דו-וויערנעט, הערשל, פּאַלעמפּין, סטעלאַ, מאַריאַ.
קלאַראַ לאַויזאַ דאָר, פּאַגעט און גאַנטייל, די לעצטע אין אַ קניענ-
דיקער פּאַזע און אָנגעטון אין טרויער-מלבושים. עטלעכע פֿון זיי
האָבן געהאַלטן תּפֿילה-ביכלעך, אַנדערע ווידער האָבן געוויינט. די
צייטונגס-רעפּאָרטערן, שוישפּילערס, פּיעסן-אויטאָרן, גאַנצע פּאַמי-
ליעס פֿון די, וועלכע לעבן פֿונם טעאַטער, און אַ המון פֿון גלאַט-
נייגיריקע מענטשן, האָבן דעם גאַנצן קלויסטער-זאַל פּאַר-
פּילט.

די יינגלעך, וועלכע זענען באַשטימט ספּעציעל צו די גאַ-
טעס-דינגסטן, האָבן וויינענדיק אָפּגעזאַגט: "Kyrie eleison" —

דער גייסטלעכער האָט אַ קוש געטון דעם אַלטאַר, און אויסדרייענ-
דיק זיך צום עולם, האָט ער געזאָגט :

— „Dominus Vobiscum”

ראַמילי האָט מיטן אויג אַרומגענומען דאָס גאַנצע פּובלי-
קום.

— שוואַרצער האָט אַ פּוּלן זאָל.

— גיב נאָר אַ קוק אויף לואיזע דאָל — האָט זיך אָנגע-
דופּן פּאָגעט. — זי האָט געוואָלט אויסזען ווי אין טרויער, האָט זי
אָנגעטון אַ שוואַרץ גומי-מאַנטל.

דער דאָקטאָר טרובלעט, וועלכער איז געשטאַנען אַ ביסל
פּוּן הינטן, צוזאַמען מיט פּראָדעלן און קאַנסטאַנטי מאַרקן, האָט
געזענדט ביידנס אויפּמערקזאַמקייט אויף דעם, וואָס ער האָט
אָבסערווירט :

— באַמערקט גוט, אַז אויפּן אַלטאַר און אַרום דער טרוימ-
נע, צינדט מען אָן, אָנשטאַט ליכט, קליינע לעמפלעך מיט בוימאיי-
ל אויף די הויכע שטעקנס, דאָס הייסט, אַז אַלס קרבן, שיקט מען
גאָט בוימאיי-ל אָנשטאַט וואָקס. פּרומע מענטשן און אויך אַזעלכע, וואָס
פּלעגן אָפּלעבן זייערע יאָרן אין די הייליקע הייזער, פּלעגן פּוּן
אייביק אויף גענייגט זיין אָפּצונאָרן זייערע געטער אויף אַזאָ דע-
ליקאַטן אופן. איבעריקנס איז דאָס נישט מיין אייגענע אָבסערווי-
רונג, זי שטאַמט נאָך, ווי מיר שיינט, פּוּן רענאַנען.

דער צעלעבראַנט פּוּן דער רעכטער זייט אַלטאַר האָט שטי-
ל ציטירט אַ תּפּילה.

— ווער האָט איבערגענומען פּלאַרענטינס ראַלע? — האָט
דורוויל אַ פּרעג געטון ראַמילין.

— רענאַרט, ער וועט נישט ערגער זיין פּוּן שוואַ-
לייערן.

פּראָדעל האָט אַ צי געטון טרובלעטן ביים אַרביל :

— דאָקטאָר, זאָגט מיר, איך בעט אייך, צי איר אַלס גע-
לערטער און פּיזיאָלאָג, זעט אַ גרויסע שטערונג אין דעם, אַז מען
וואָל קאַנען גלייבן, אַז דער גייסט איז אומשטערבליך?
ער האָט אים געפּרעגט מיט דעם טאָן פּוּן אַ פּאַרנימענעם

און פראקטישן מענטש, וואָס דאַרף האָבן פּערזענלעכע דערקלע-
רונגען.

— איר וויסט דאָך אורדאי — האָט דער דאָקטאָר געענט-
פּערט, — וואָס דער פּויגל ציראַנאָ דע בער געראַק, האָט שוין אויף
דער טעמע אַמאָל געזאָגט. אין אַ געוויסן טאָג האָט ציראַנאָ גע-
הערט, ווי צוויי פּייגעלעך האָבן גערעדט צווישן זיך אויף אַ בויס.
איינס האָט געזאָגט: דער גייסט פון פּייגל איז אומשטערבלעך. —
דאָס אונטערליגט נישט קיין שום ספק, אַז אַזוי איז עס. — האָט
דאָס צווייטע פּייגעלע געענטפּערט — איך פאַרשטיי אָבער נישט
אַט וואָס: די באַשעפּענישן, וואָס האָבן נישט קיין שנאָבל און
קיין פּעדערן און גייען ווי מיר אויף צוויי פּיס, רעדן זיך איין,
אַז נייער גייסט איז אַזוי אומשטערבלעך ווי אונדערער.
— עס איז אַרץ איינס — האָט זיך פּראַ דעל אָנגערופן —
איך ווייס נישט, וואָס דאָס איז, דער אָפּקלאַנג פונם אַרגל ברענגט
מיך עפעס אַריין אין אַ פרומער שטימונג.

— *RePuiem aeternam dona eis, Domine*.

דער באַרימטער אויטאָר פון דער פּיעסע: „די גאַכט פונם:
23-טן אָקטאָבער 1812“, איז אויך אַריינגעקומען אין קלויסטער.
און אין איין רגע האָט מען אים שוין אומעטום געזען: אין דער
גאַנצער ביים כּאָר. און אונטער דער קלויסטער-זיר, נישט אַנדערש,
גאָר ער האָט געמוזט אַזוי ווי דער לאַמער טייוול, וואָס האָט פאַר-
וויקלט אונטער זיך דעם וויידל, אַרומזליען איבער די מענטשלע-
כע קעפּ, ווייל אַנדערש קאָן מען גאַרנישט פאַרשטיין, ווי אַזוי ער
האַט געקאַנט אין איין אויג בליק זיך איבערטראַגן פון דעפּוטאַט
מאַרלאַט, וואָס איז אַלס פּריידענקער געשטאַנען אין פּאַליש, צו
מאַריאַ קלאַראַן, וועלכע האָט געקניט ביים קאַטאַפּאַליק.
אַלע מאָל האָט ער יעדן איינגערוימט אַן אַנדער גלייכ-
זערטל:

— פּראַדעל, צי קענט איר פאַרשטיין אַזאַ מענטש, וועלכער
וואַרפט אַוועק די ראַלע, אַזאַ אויסגעצייכנטע ראַלע, און נעמט זיך
דאָס לעבן? איין טאָג פאַר זיין בעגעפּיס, שיסט ער זיך אין קאַפּ
אַריין און צווינגט אונדו צו זוכן אַ צווייטן, וואָס זאָל זיין אַרט.

פארטרעטן, און פאראורזאכט דערמיט, אז די פארשטעלונג זאל זיך פארשפעטיקן מיט א גאנצער וואך. וואָס פאַר אַ גייסטיקער קאַליקע איז דאָס! ער האָט שרעקלעך שלעכט געשפּילט, מען מוז אָבער זאָגן דעם אמת, אז שפּרינגען האָט ער געקאָנט אויסערגע-וויינטלעך גוט. היינט האָלב צוויי אַ זייגער וועלן מיר מאַכן אַ פּרובע. גיט אַכטונג, אז רענאַרט זאל נאָך היינט באַקומען די קאַ-פּיע פון זיין ראַלע און זאל קאָנען גוט קריכן אויף דעכער. ער זאל נאָר נישט אַמאָל נאַכטון שעוואַלערן! וואָס וואַלט מען גע-טון, ווען ער שיסט זיך אויך? פֿאַכט נישט. איבער געוויסע ראַלן הענגט אַ פּאַטום! אין מיין „מאַרינאַ פּאַליערי“ האָט דער גאַנדאַלער סאַנדראַ צעבראַכן אַ האַנט אויף דער פּראָבע. האָט מען מיר גע-געבן אַ צווייטן סאַנדראַ, צעברעכט ער אַ פּוס באַלד אויף דער ערשטער פּאַרשטעלונג. דער דריטער ווידער... קריגט אַ טיפּוס... הער אויס, נאַנטייל, ווען דו וועסט שפּילן אין פּראַנציוזשן קאַ-מעדיע-טעאַטער, וועל איך דיר געבן אַ וואונדער-שיינע ראַלע. איך שווער צו פייערלעך, אז אין דעם טעאַטער וועל איך מער קיין שום פּיעסע נישט שטעלן.

און באַלד נאָך דעם האָט מען אים שוין געזען אונטערן קליינעם סירף, וואָס פירט צום כאַר, וויינדיק זיינע קאַלעגן די געדענק-טאַפּעל פון ראַצינאַ, וואָס איז געהאַנגען אויף דער וואַנט. ער האָט זיך אָנגעהויבן דערמאַנען די געשיכטע פון דעם שטיין און דערביי אַרויסבאַקומען פון זיין זכרון אומצעליקע אינטערע-סאַנטע פאַקטן און פריילעכע מעשהלעך.

— מיר איז זייער אינטערעסאַנט צו וויסן, וואָס פאַר אַ נאַ-ראַנים עס האָבן דאָס געקענט איינמויערן דעם שטיין אין דער וואַנט. דאָס איז ליגן! ראַצינאַס קערפּער ליגט גאַרנישט דאָ. מען האָט אים גאַר באַגראָבן אין דער דריטער קאַפּליצאַ, לינקס פּונם איינגאַנג. וואָס פאַר אַן אידיאָטן!

ער האָט זיך פּלוצלינג באַרויקט, און מיטן פינגער געוויזן אויף פּאַסקאַלס מצבה.

— זי שטאַמט פון מיזעאום, דז פּעטיסס-אויגוסטינס. דאָס

איז לעניאָרס פאַרדינסט, וועלכער האָט זיך אין דער רעוואָלוציע-
צייט פאַרנומען מיט איר און געזאָרגט פאַר איר...

באַלד נאָכדעם האָט ער געהאַלטן אַ צווייטע רעדע, נאָך אַ
סך אַ שענערע, ווי די פּרעזעדיקצן. ער האָט פון פּאַסקאַלס געשיכ-
טע געשאפן אַ דראַמע, אָן אינטערעסאַנטע און שרעקלעכע, און
איז גלייך פאַרשוונדן. ער האָט זיך געזוימט אין קלויסטער נישט
מער ווי צען מינוט.

איבער די קעפּ, וואָס זענען פיל געווען מיט גשמיותדיקע
זאָרגן און תּאוּהות, איז ווי אַ דובער אַרויפגעפאַלן דער „Dies
irae“.

— זאָגט מיר, דוטייל, ווי אזוי האָט אַזאַ אינטעליגענט און
שיין מיידל, ווי נאַנטייל, געקאַנט לעבן מיט אַזאַ געמיין אַקטיאָר,
ווי שווערלייך?

— עס וואונדערט מיך שטאַרק אייער נישט קענען קיין
פּרויען.

— הערשט און נאָך שענער געווען, ווען זי איז געווען אַ
ברוגעטין.

— איך מוז גיין עס פּרישטיק.

— צי קענט איר אַזאַ מענטש, וואָס קאָן אַ מיניסטער?

— גיט מיר אַ קורצע נאַטיץ וועגן פאַלעמפינען. זי איז אין
איר ראַל הערלעך געווען. אין אמתן.

— און גענומען האָט ער זיך דאָס לעבן איבער נאַנטיילן?
איבער אַזאַ גענול, וואָס איז נישט ווערט, אַז מען זאָל זיך פאַ-
מין דעריבער.

דער צעלעבראַנט האָט אָנגעגאַסן אין אַ בעכער אַריין וויין
און וואַסער.

ווידער האָבן זיך געהערט די תּפילה-קלאַנגען.

— דאָקטאָר, צי האָט ער זיך טאַקע דאָס לעבן גענומען,
ווייל נאַנטייל האָט אים נישט געוואָלט?

— ער האָט זיך דאָס לעבן גענומען, ווייל נאַנטייל האָט
צעליבט אַ צווייטן!

— נישט בלייזן שרשפילער — האָט זיך אָנגערופן קאַן-
 סטאַנטי מאַרק — פּילן אָן אומבאַזוגבאַרע נויטווענדיקייט צו ציען
 אויף זיך יעדנס אויפּמערקזאַמקייט פאַר יעדן פּרייז. פאַריקעס יאָר
 האָט זיך ביי מיר אין סט. באַרטאַלעמאַ פאַרלאָפּן פּאַלגנדער פאַרפאַל:
 ווען די מאַשין איז געווען אין באַוועגונג, האָט אַ דרייצען-יעריק
 יינגל אַריינגעשטופּט זיין האַנט אין מאַשין-אַד. די האַנט איז
 זעלבסטפאַרשטענדלעך צעריפּן געוואָרן. ווען דער דאָקטאָר, וועל-
 כער האָט אים געמאַכט די אַמפּוטאַציע, האָט אים געפרעגט, פאַר-
 האָט ער האָט דאָס געטון, האָט זיך דאָס יינגל מודה געווען, אַז
 ער האָט אַזוי אַרום געוואַלט ציען אויף זיך די אויפּמערקזאַמקייט,
 פּדי מען זאָל וועגן אים רעדן.

גאַנטייל האָט זיך דערווייל, מיט שוין אויסגעטרוקנטע אויגן
 פונם ווייבען און צונויפגעפרעסטע לייפן, עקשנותדיק איינגעקוקט
 אינם שוואַרצן געוואַנט, וואָס האָט פאַרדעקט די טרומע, און זי
 האָט אוימגעדולדיק נאָכגעפאַרשט, אויב עס איז דאָ גענוג געהיי-
 ליקט וואָסער און עס ווערן געזאַגט גענוג לאַטיינישע תּפּילות, אַז
 דער פאַרשט רבענער זאָל אַוועקגיין פון דער וועלט אַ מילדער
 און גוטער. די נאַכט האָט זי אים ווידער געזען, און זי האָט גע-
 מיינט, אַז ער איז דערפאַר צוריקגעקומען, ווייל די גייסטלעכע
 האָפּן נאָך נישט אָפּגעוואָגט איבער אים זייערע תּפּילות. דערנאָך,
 טראַכטנדיק, אַז זי וועט אויך אַמאָל שטאַרבן און אויך אַזוי לייגן
 אין אַ טרומע אונטער אַ שוואַרץ געוואַנט, האָט זי פון שרעק אַ
 ציטער געטון און צוגעמאַכט די אויגן. דער באַגריף פונם לעפּן
 איז אין איר אַזוי שטאַרק געווען, אַז זי האָט זיך דעם טויט פאַר-
 געשטעלט אַלס אַ שרעקלעך לעפּן. זי האָט זיך דערשראָקן פאַרן
 טויט, און געבעטן גאָט, ער זאָל איר שענקען אַ לאַנג לעבן. קניענ-
 דיק אויף דער ערד, מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאָפּ און מיט אַ פּונאַב-
 דערגעוואָרפענע כּוואַליע בלאָנדע האָר אויפן שטערן, האָט זי גע-
 לייענט פון אַ קליין געבעט-ליכעלע ווערטער, וועלכע זי האָט
 באַגרישט פאַרשטאַנען און וועלכע האָפּן זי דאָך באַרויקט.

„הער יעזוס קריסטוס, דער קעניג פון רום, באַפּריי די
 געמוות פון אַלע פּרוימע פאַרשטאַרבענע פון די פּיין פון גיהנום און

פינסטערע אָפּגרוּנטן. זיי זיי מציל פונם לייבן-מול. הלואי זאָל זיי דאָס גיהנום נישט איינשלינגען און זיי זאָלן נישט אַרײַנפאַלן אין דער פינסטערניש. זאָל דער הייליקער מלאך מיכאל, דער פירשט פון אַלע מלאכים, פירן זיי צו דער הייליקער ליכטיקייט, וואו עס רוען אברהם און זיינע קינדער“...

בעת מען האָט די טרומנע אויפגעהויבן, פדי זי אַרויסצו-טראַגן, האָבן די פאַרזאַמלע, וועלכע זענען דורכגעדרוינגען געווען מיט אַ נישט-קלאָרן געפיל, אַז די געהיימיש פונם לעבן ווערט מער דערהאַבן, איבערגעריסן זייערע געשפרעכן און זייערע פנימער זענען געוואָרן אָנגעשטרענגט. דער אַרגל איז אַנטשוויגן געוואָרן, און אויפן אָפּקלאַנג פונם גלאַק, וואָס אַ קינדיש הענטל האָט אַ צי געטון, האָבן זיך אַלע קעפּ איינגעבויגן. ווען דער גלח איז נאָך דער לעצטער עוואַנגעליע און נאָכן פאַרענדיקן דאָס גאַטעס-דינסט צוגעגאַנגען ביים געזאַנג פון דער „ליבעראַ“ צום קאַטאַפּאָלק, האָט דעם גאַנצן המון באַהערשט אַ פאַרלייכטערונגס-געפיל, און דער עולם האָט זיך אָנגעהויבן לייכט שטופן, פדי אַרויסצוקריגן זיך אין דרויסן, איידער מען וועט די טרומנע אַרויסטראָגן. די פרויען, וועמענס פרוּמקייט, טרויער און פאַרזונקענקייט עס איז אָפהענגיק געווען פון זייער אומבאַוועגלעכער און קניענדיקער פאַזיציע, זע-גען דורך דער אַלגעמיינער באַוועגונג און אויך דורכן טרעפן זיך מיט באַקאַנטע צוריק אַרײַנגעברענגט געוואָרן אין דער געוויינטלע-כער שטימונג. זיי האָבן אָנגעהויבן צווישן זיך, ווי אויך מיט די מענער, פאַרפירן קירצע שמועסן:

— דו וויסט — האָט אַ זאָג געזון עלען מידי צו פאַלעם-פין — נאַנטיל טרעט אַרײַן אין פּראַנצויזישן קאַמעדיע-טעאַטער.

— עס קאָן נישט זיין!

— דער קאַנטראַקט איז שוין אונטערגעשריבן.

— ווי אַזוי האָט זי דערגרייכט צו דעם?

— געוויס נישט מיט אַרטיסטישע אָנשטרענגונגען — האָט

עלען אָפּגעענטפערט און אָנגעהויבן דערציילן עפעס אַ סקאַנדאַל-ליעזע געשיכטע.

— גיב אַכטונג — האָט איר פאַלעמפּין געזאָגט — זי גייט
 הינטער אונדן.
 — איך זע זי! זי האָט אָבער אַ צופיל אויסגעריבענעם
 שטערן פון וויינען, אז זי זאָל דאָ קענען אַהערקומען! וואָס זאָגסט-
 טו, ניין?
 מאַריאַ קלאַראַ האָט איינגערוימט אָן אויסערגעוויינטלעכע
 ידיעה!
 — מען זאָגט, אז ער האָט זיך גענומען דאָס לעבן. דאָס
 איז גאַרנישט אמת! ער האָט זיך גאַרנישט גענומען דאָס לעבן.
 דער בעסטער סימן איז, אז מען האָט אים געהאַלטן אין קלויס-
 טער.
 — וואָס דען? — האָט דורוויל געפרעגט.
 — דע ליני האָט אים געכאַפט צוזאַמען מיט נאַנטיילן, אין
 האָט אים דערמאַרדעט.
 — עס איז נישט מעגלעך.
 — איך זאָג דיר, אז איך ווייס עס אויף זיכער.
 די געשפרעכן זענען אַלץ באַלעבטער און פאַרטרוילעכער
 געוואָרן.
 — אַ. דו. . דו ביסט אָן אַלטער אומבאַהאַלפּענער.
 — די איינקונפטן ווערן קלענער.
 — סטעלאַ איז פּראַטעזשירט דורך זיבצען דעפּוטאַטן, פון
 וועלכע ניין געהערן צו דער ביודזשעט-קאָמיסיע.
 — איך האָב דאָך טאַקע געזאָגט הערשליען: דער קליינער
 בוקעט איז נישט קיין געשעפט פאַר אייך. איר דאַרפט האָבן אַן
 אַנגעזעענעם מענטש.
 ווען די טרומע, וואָס די קלויסטער-דינערשאַפט האָט גע-
 טאַגן אויף די אַקסלען, איז דורכגעגאַנגען די קלויסטער-טיר,
 זענען אויף די פּנימער פון די פרויען און אויף די רויזן-קרענץ
 געפאַלן ווונדערשיינע שראַלן פון דער ווינטער-זון. ביי אַ פּופצען
 שילער פון פאַרשידענע שולן האָבן זיך אייסגעשטעלט אין ביידע
 זייטן קאַרדאַר און האָבן זיך אייגעקוקט אין די אַנגעזעענע פּער-
 אַנען איז דער מאַסע. די אַרבעטערינס פון די אַרומיקע פאַבריק-

ל'עך זענען געשטאנען פאָרנוחיין, און האָלטנדיק זיך קעגנזייטיק ביי די טאָליעס, האָבן זיי זיך גוט איינגעקוקט אין די שוישפילערנס קליידער; צוויי שלעפערס, וואָס זענען געוואוינט צו לעבן אונטערן פרייען הימל, האָבן, שטייענדיק אָנגעשפארט אָן אַ מויער, געוואָרפן אַרויסקע בליקן אַרום זיך, איין שילער ווידער האָט זיך ליידן-שאַפטלעך איינגעקוקט אין די רויטע פאָליעס האָר, וואָס האָבן זיך געשלענגלט אויף פאָגעטס קאַרק.

געשטאָנען איז זי אויף די טרעפּ פון דער פראַנט-זייט, אויפן העכסטן שטאַפּל, און האָט געפירט אַ שמועס מיט קאָנסטאַנטי מאַרק און עטלעכע צייטונגס-רעפאָרטערן.

— הער דע לייג? ער איז געווען ביי מיר אַ גאַנץ אַפּטער גאַסט, נאָך איידער ער האָט געקאָנט גאַנטיילן. גאַנצע שעהן פלעגט ער זיך איינקוקן אין מיר מיט אַ לייזשאַפטלעכן בליק, נישט וואָנדיק אפילו צו רעדן צו מיר אַ וואָרט. איך פלעג עס גאַנץ גערן אויפנעמען, ווייל ער איז געווען, וואָס אַן אמת, זייער פיין. מען מוז אָפּנהערציק מודה זיין, אַז מאַניערן האָט ער אויסגעצייכנט-טע, און מען קאָן אים גאַרנישט פאַרוואָרפן. ווי ווייט ער פלעגט נאָר קאָנען, פלעגט ער זיך באַמזען צו באַהערשן. געדויערט האָט עס אַזוי, ביז ער האָט זיך אין אַ געוויסן טאַג מיר אין ליבע דערקלערט, און האָט דערביי צוגעגעבן, אַז ער ליבט מיך ב'ז משוגעת. איך האָב אים געענטפערט, אַז צ'ליב דעם, וואָס ער האָט זיך געווענדט צו מיר גאַנץ ערנסט, וועל איך אים און ענטפערן דערויף ערנסט, אַז עס טוט מיר זייער לייד, וואָס איך בין גע-צוואונגען צו זען אים אין אַזאַ צושטאַנד; אַז איך בין אַן אָנגע-זענע פרוי אין אַזאַ האָב מיר מיין לעבן שוין פון פריער אָנגע-געצייכנט אויף אַ גאַנץ אַנדערן אופן; אַז וויפיל מאַל עס טרעפן זיך מיר אַזעלכע פאַרשאלן פון ליבע-דערקלערונגען, האָב איך גרויס עגמת-נפש און אַז איך קאָן פאַר אים גאַרנישט טון. ער איז אַריינגעפאַלן אין פאַרצוהייפלונג. גלייך נאָך דעם האָט ער מיר דערקלערט, אַז ער פאַרט אַוועק פונדאָנען קיין קאָנסטאַנטינאָפּל. פוּדעסטוועגן האָט ער זיך נישט געקאָנט דעציידירן: צי זאָל ער בלייבן דאָ אָדער אַוועקפאַרן. ער איז פון צרות קראַג געוואָרן.

נאנטייל, וועלכע האָט געמיינט, אַז איך בין אין אים פאַרליבט און
ווייל אים האַלטן לעבן זיך, האָט געטון אַלץ, וואָס זי האָט נאָר
געקאָנט, אַבי אים אָפצוזייסן פון מיר. זי האָט זיך צוגעלעקט צו
אים אויף אַן אומדערהערטן און אומפאַסיקן אופן. זי האָט מיר
טיילמאָל אויסגעזען מיט אירע העזיות אַ ביסל לעכערלעך. איר
זעט איך אָבער געוויס אַנשטויסן, מיינע הערן, אַז קיין שום
שטערונגען האָב איך אירע אַנשטערענגונגען נישט קענעגעשטעלט.
הער דע ליני ווידער פֿין זיין זייט, צי האָט ער געמיינט דערמיט
מיר עגמת-נפש צו פאַרשאַפן, אָדער זיך צו רייצן מיט מיר —
ווייס איך? אָדער אפשר גאָר, ווייל ער האָט געהאַט, אַז איך וועל
אַזוי אַרום אייפערזיכטיק ווערן, האָט ער גאַנץ דייטלעך אָפגעענט-
פערט אויף נאנטיילס פאַטשעפן אים. אַט אַזוי האָבן זיי זיך דאָס
פאַרבונדן. איך בין געווען גליקלעך. נאנטייל איז מײן האַרציקס-
טע חברטע.

פֿרוי דולק איז לאַנגזאַם אַראָפגעגאַנגען פון די טרעפּ צווישן
צוויי רייען נייגיריקע, און האָט זיך איינגערעדט, אַז זי הערט,
ווי מען האַלט אין איין שעפּטשען: „דאָס איז דולק“!

אויפן וועג האָט זי אַנגעכאַפּט נאנטיילן, האָט זי צוגעדריקט
צום האַרץ, און מיטן שיינעם זשעסט פון אמתער קריסטלעכער
באַרמערציקייט, האָט זי זי אַרומגעהילט מיט איר מאַנטל, זאַגנ-
דיק דערביי מיט אַ זיפּץ:

— פֿרוו בעטן צו גאָט, קינד, און נעם צו דעם מעדאַל-
יאָן. דער פּויפּסט אַליין האָט אים געבענטשט. איך האָב אים באַ-
קומען פון אַ פּאָטערל אַ גלח.

פֿרוי נאנטייל איז אַרויסגעגאַנגען צום לעצט. זי איז געווען
אַ ביסל פאַרסאַפּעט, מען האָט אָבער דערקאַנט אין איר, אַז זי
איז זייער פאַרינגערט געוואָרן, זינט זי האָט באַקומען אַ געליבטן.
דורויל האָט איר געדריקט די האַנט.

— דער אַרימער שעוואַליער! — האָט ער געשעפּטשעט.
— ער איז נישט געווען קיין שלעכטער מענטש — האָט
פֿרוי נאנטייל אָפגעענטפערט, — עס האָט אים אָבער געפעלט

טאקט. א מענטש פון דער געזעלשאפט נעמט זיך נישט דאָס לעבן
אויף אַזא אופן. ער האָט געהאַט אַ שלעכטע דערציִונג.
דער טרומנע-וואָגן האָט גערירט פֿונם אָרט און זיך אַריינגע-
דרייט אין דער סופֿלאַט-גאַס, וואָס איז פֿול געווען מיט בוכהאַנד-
לונגען.

נאַכגעגאַנגען זענען שוואַליערס קאַלענן, די טעאַטער-באַ-
אַמטע, דער דירעקטאָר, דאָקטאָר סאַקראַזעס, קאַנסטאַנטי מאַרק,
עטלעכע צייטונגס-מיטאַרבעטער און אַ ביסל בייגיריקע. די גייסט-
לעכע און די שוישפֿילערינס זענען געפֿאַרן אין דרִיִזשקעס. נאָג-
טייל אין, נישט קוקנדיק אויף פֿרוי דולקס עצה, אויך מיטגעפֿאַרן,
אין איין דראָזשקע מיט פֿאַגעטן.

דאָס וועטער איז געווען שיין. די, וועלכע זענען נאַכגע-
גאַנגען נאָך דער טרומנע, האָבן צווישן זיך פֿריי געשאַעסט:

— דאָס בית-עולם איז עפעס אין עק וועלט!
— מאַנטפֿאַרנאַס? העכסטנס נאָך דרייסיק מינוט נאָג.
— דו ווייסט, אַז מען האָט נאַנטיילן אַנגאַזשירט אין פֿראַג-
צוויזשן קאַמעדיע-טעאַטער?

— וועלן מיר היינט האָבן אַ פֿרובֿע? — האָט קאַנסטאַנטי
מאַרק אַ פֿרעג געטון ראַמילין.

— געוויס. דריי אַ זייגער אין פֿאַיע. זי וועט דויערן ביז
פינף. היינט ביינאַכט שפֿיל איך. מאַרגן שפֿיל איך אויך. זונטיק
ווידער שפֿיל איך נאָך מיטאַג, און ביינאַכט... מיר שוישפֿילערס
ענדיקן קיינמאָל נישט, מיר הייבן אַלץ אין איינעם אָן אויפֿסניי.
שטענדיק שענקען מיר זיך אַוועק דער מענטשהייט...
דער פֿאַעט אַדאַלף מיינער האָט אים אַרויפֿגעלייגט די האַנט
אויפֿן אַקסל.

— וואָס הערט מען עפעס, ראַמילי?
— און ביי אייך, וואָס הערט מען, מיינער? אַלץ די זעלבע
אַרבעט פֿון שיפֿרירן?... דאָס וואַלט נאָך גאַרנישט געווען. דער
פֿערפֿאַלג איז אָבער אָפהענגיק נישט בלויז פֿון אונדז. אויב די
פיעסע איז שלעכט און זי געפעלט נישט, ווערט מיט איר צוואַ-
גען פֿאַרפֿאַרן אויך דאָס אַלץ, וואָס מיר האָבן אין איר אַריינגע-

לייגט; אונזער האַרעוואַניע, אונזער טאַלאַנט, אַ שטיק פון אונז-
זער לעבן. וויפיל קאָטאָסטראַפּעס האָב איך שוין אַזעלכע דורכ-
געמאַכט. וויפיל מאָל איז דאָס טעאַטער-שטיק געפאַלן לעבן מיר,
ווי אַ שקאַפּע אויף דער ערד, און מיך אַליין אויך מיטגעשלאַפּט
מיט זיך. אַך, ווי גוט וואָלט עס געווען, ווען מען זאָל נאָר באַ-
שטראַפּט ווערן פאַר אייגענע זינד און נישט פאַר פרעמדע!

— טייערער ראַמילי — האָט מיינער לעבשאַפּט געענט-
פערט — צי מיינט זיך, אַז דער דערפאַלג פון אונז, דראַמען-
אַויסאַרן, ווענדט זיך נישט אין די שווישפּילער אַזוי גוט ווי אין
אונז? צי ווייסט איר נישט, אַז גרויסע און דערהאַבענע פּיעסן זע-
בען נישט איינמאַל אַריינגעפאַלן אין אַ בלאַטע צוליב דער אומ-
פאַרזיכטיקייט אַדער אומוויסנהייט פונם שפּילער? באַפאַלט אונז
אַמאָל אַ אומרויקייט און עגמת-גפּש ביים בלויון געדאַנק, אַז אונז-
זער גורל איז אָפהענגיק, נישט נאָר פון אונזער אייגענעם ווערט,
נאָר אויך פון די, וואָס קעמפן צוזאַמען מיט אונז.

— אַט דאָס איז טאַקע דאָס לעבן! — האָט זיך אַריינגע-
מישט קאָנסטאַנטי מאַרק. באַ יעדע זאַך, אומעטום ליידן מיר פאַר
פרעמדע זינד.

— דאָס איז אַ גרויסער אמת! — האָט מיינער, וועמענס
ל' רישע דראַמע „פּאַנדאַלף עט קלאַרימאַנד“, האָט געהאַט אַדורכ-
פאַל, געענטפערט. — די אומרעכט פּונגע אונז רעגט אונז אָבער
אויף.

— זי דאַרף אונז גאַרנישט אויפרעגן — האָט קאָנסטאַנטי
מאַרק געענטפערט. — עס עקזעסטירט איין הייליק געזעץ, וואָס
רעגירט מיט דער וועלט און וועלכעס מיר דאַרפן פאַלגן, וועל-
כעס מיר דאַרפן פאַרגעטערן: דאָס איז די אומרעכט — אַ מעכ-
טיקע הייליקע אומרעכט! זי איז אומעטום געבענ טשט, אונטערן נאָ-
מען פון גליק, דערפאַלג און געניאַליטעט! אונזער שוואַקייט איז
וואָס, וואָס מיר ווילן זי נישט אָנערקענען און ערן אונטער איר
אייגענעם נאָמען.

— איר רעדט וואונדערבארע זאַכן! — האָט ליבלעך אַ זאַג
געטון מיינער.

— בארעכנט אייך נאך — האָט קאַנזאַנטי מאַרק ווייטער
 גערעדט — איר אַליין שטייט אויך אויף דער זייט פון דער אומ-
 רעכט, ווייל איר שטרעבט צו כבוד, און איר וואָלט גאַנץ באַוואוסט-
 זיניק געוואָלט פאַרניכטן אייערע קאַנקורענטן. דער פאַרלאַנג איי-
 ערער איז נאָטירלעך, אומגערעכט און געזעצלעך. צי קאַנט איר
 נאָך אַ נאַרישערע און עקלהאַפּטערע זאַך ווי מענטשן, וואָס פאַ-
 דערן פאַר זיך רעכט? די עפנטלעכע מיינונג, וועלכע איז געוויס
 נישט זייער אינטעליגענט, דער געזונטער פאַרשטאַנד, וואָס איז גע-
 וויס נאָך נישט דער העכסטער שול פון דער וועלט, האָבן דאָך
 דערפילט, אַז זיי טרעטן אַרויס קעגן דער נאַטור, קעגן דער גע-
 זעלשאַפט און קעגן דעם לעבן.

— געוויס — האָט מיינער געענטפערט — אָבער די גע-
 רעכטיקייט...

— די גערעכטיקייט איז בלויז אַ פאַנטאַזיע פון עטלעכע
 נאַראַנים. די אומרעכט איז דער ווילן פון גאָט אַליין. די בלויזע
 דאָקטרינע פון דער ערשטער עברה, וועלכע איז אָפגעטון געוואָרן
 אויף דער וועלט, וואָלט גענוג געווען צו מאַכן מיך פאַר אַ קריסט,
 און די דאָקטרינע פון מוחל זיין אויך די עברות, ענטהאַלט אין
 זיך אַלע מעגלעכע און אויך געטלעכע אמתן.

— איר זענט אַ גלויביקער? — האָט מיט אַכטונג אַ פרעג
 געטון ראַמילי.

— ניין, איך בין נישט. איך וואָלט אָבער געוואָלט זיין אַ
 גלויביקער. איך האַלט, אַז דאָס גלויבן אין גאָט איז דאָס גרעס-
 טע גוטס, וואָס מען קאַן אויף דער וועלט באַזיצן. יעדן זונטיק
 אָדער אנדערע חגאות גיי איך אין סט.-באַרטאָלאָמע, און עס האָט
 זיך מיר נאָך נישט געטראָפן דער פאַל, אַז איך זאָל נישט טראַכטן
 בשעת דער גלח פריידיקט: „איך וואָלט אַוועקגעגעבן אַלץ, וואָס
 איך פאַרמאָג, מירן הויז, מיינע פעלדער און וועלדער, בלויז פאַר
 דעם אַליין, איך זאָל אַזוי נאַריש קאַנען זיין, ווי די בעסטע.“

מישעל, איינגער מאַלער, מיט אַ מיסטישער באַרד, האָט
 ווידער גערעדט צום דעקאָראַטאָר ראַגער:
 — דער עלנדער שעוואַליער פלעגט טיילמאָל האָבן מערק-

אירדיקע איינפאלן. נישט אלע פלעגן אָבער גוט זיין. איין מאל
 געדענק איך, איז ער געקומען אין שענק אריין פריילעך און ווי
 ניי-געבוירן. ער האָט זיך אַוועקגעזעצט לעבן אונז, אין ציפענדיק
 זיין אלטן הוט מיט זיינע לאַנגע און רויטע פינגער, האָט ער זיך
 אָנגערופן צו אונז: איר ווייסט וואָס, איך האָב אַנטדעקט אַן אמת
 מיטל, ווי אַזוי צו שפילן דראַמען. ביז איצט איז נאָך קיינעם נישט
 געלונגען צו שפילן קיין דראַמע, איר הערט? קיינעם נישט. און
 ער האָט אונדז דערציילט, ווי אַזוי דאָס איז געשען. איך גיי אַהיים
 פון טעאָאַטער. איך האָב מיך דערמאָנט, אַז מען האָט מיך געהייסן
 ארויפצאָפן זיך אויפן אַמפיטעאָטער: איך האָב געזען אַזוי פיל דע-
 פוטאַטן, וואָס האָבן געווימלט, ווי די ווערעמלעך אויפן אָפּגרונט פון
 אַ גרונען. פּלוצלינג גייט אַרויף אויף דער טריבונע אַ קליין, פעסט
 געבויט מענשאַל. אויסגעזען האָט ער, ווי ער וואָלט אַ די פּליי-
 צעס געטראַגן אַ זאָק קוילן. די עלנבוינגס האָט ער געהאַלטן פאַר
 זיך און די פּויסטן האָט ער געהאַט צונויפגעבאַלט. ווי לעכערלעך
 האָט ער אויסגעזען! גערעדט האָט ער מיט אַן אַקצענט פון די
 דרום-לענדער, און אויסער דעם, האָט ער געהאַט אַ שלעכטע אויס-
 שפּראַך. ער האָט גערעדט וועגן פּראָלעטאַריאַט, וועגן דער סאַ-
 ציאַלער גערעכטיקייט. אויסגעזען האָט עס הערלעך! זיינע זשעסטן,
 זיין שטימע האָבן אָנגערירט דעם מענטש ביז דער זיבעטער ריפּ:
 דער גאַנצער זייל האָט זיך געטרייסלט פון די אַפּלאַדיסמענטן. און
 איך האָב מיר געטראַכט: דאָס, וואָס ער האָט דאָ געמאַכט, וועל
 איך דאָס זעלבע מאַכן אין טעאָטער, נאָך אפשר בעסער. איך, אַ
 קאָמיקער, וועל שפילן אין אַ דראַמע. גרויסע דראַמאַטישן ראַלעס
 דאַרפן געשפילט ווערן דורך אַ קאָמיקער, און דאָן רופן זיי אַרויס
 דעם אמתן עפעקט. דער קאָמיקער מוז אָבער פאַרמאָגן אַ נשמה.
 און דעם עלענדן האָט זיך געדאַכט, אַז ער האָט אַ גאַנצע קונסט
 אַנטדעקט. „מענטשן וועלן זען“ — האָט ער געזאָגט.
 אין עק פּונם סט. מישעל-בולוואַר איז צו מיינערן צוגעקו-
 מען אַ צייטונגס-מיטאַרבעטער:
 — איז עס אמת, אַז דע-ינ: אַז געווען פאַרליבט אין פּאַ-
 געטן ביז משוגעת?

— אויב ער האָט זי לייב, איז עס יעדנפאלס נישט פון
לאַנג. מיט צוויי וואָכן צוריק האָט ער מיך ערשט געפרעגט אין
טעאָטער: „ווער איז די קליינע פלאַנדינקע?“ און געוויזן אויף
פאָגעטן.

— איך ווייס נישט — האָט זיך אָנגערופן דער רעפּאָרטער
פון אַוונט-בלאַט צום רעפּאָרטער פון פרימאַרגן-בלאַט — פון וואָ-
נען עס האָט זיך צו אונו דערנומען די מאַניע פון טרייבן רכילות.
איך בין, אדרבא, איבעראַשט פון דער גרויסער צאָל אָרנטלעכע
מענטשן, מיט וועלכע איך טרעף מיך צונויף. איך הייב אָן גלייב,
אַז מענטשן שעמען זיך מיט זייערע גוטע מעשים און באַהאַלטן
זיך מיט זיי. זענט איר נישט איינשטימיק מיט דעם מיינונג?

— וואָס אַנבאַלאַנגט מיר — האָט דער נאַכט-רעפּאָרטער
אַפגעענטפערט — איז וויפיל מאָל עס טרעפט זיך מיר צו עפענען
ווי עס איז אַ טיר, איך בעט דאָס צו פאַרשטיין אָן שום גוזמא
און בוכשטעבערן, האָב איך שטענדיק אַנטדעקט דאָרט אַזאָ מין
שאַנד, וואָס קיינער וואָלט עס זיך נישט פאַרגעשטעלט. ווען מען
זאָל קאָנען די געזעלשאַפּט איבערדרייען אויף דער צווייטער זייט,
ווי אַ הענטשקע, און מען זאָל אויך קאָנען אין איר אַריינקוקן אי-
נעווייניק, וואָלטן אַלע געחלשט פון עקל און שרעק.

— איך האָב זייער צייט געקאָנט שוואַליערס פעטער —
האָט זיך אָנגערופן ראָגער צום מאַלער מישעל. — ער איז געווען
אַ פּאָטאַגראַפּיסט און פּלעגט זיך קליידן ווי אַן אַסטראָלאָג. ער
איז געווען אַן אַלטער משוגענער, וואָס פּלעגט אָפּשיקן זיינע קלי-
ענטן די פּאָטאַגראַפּיעס פונם צווייטן קליענט. די קליענטן פּלעגן
דערנאָך רעקלאַמירן... אָבער נישט אַלע. עס זענען געווען אַזעל-
כע, וועלכע האָבן זאָגאַר איינגעפונען, אַז זיי זענען זייער ענ-
לעך.

— און וואָס איז מיט אים דער סוף געוואָרן?
— ער האָט באַנקראַטירט און זיך אויפגעהאַנגען.
בייענדיק אויפן סט. מישעל בולוואַר לעבן דאָקטאָר טרובלעט,
האָט פּראַדעל אויסגעזעצט די געלעגנהייט זיך צו אינפאַרמירן,
וועגן דער איממשט גרבלעכקייט פונם גייסט און וועגן מענטשט גורל

נאָכן טויט. ער האָט זיך אָבער באַרנישט ערקנידיקט אַזעלכעס, וואָס זאָל אים אויסזען גענוג פּאַזיטיוו, און פּלעגט אַלץ זאָגן :

— איך וואָלט געוואָלט וויסן :

אויף דעם האָט אים דאָקטאָר סאַקראַטעס געענטפּערט :
— מענטשן זענען נישט באַשאַפן געוואָרן זיי זאָלן וויסן ; מענטשן זענען נישט באַשאַפן געוואָרן, אַז זיי זאָלן קאַנען פאַר-שטיין. זיי האָבן נישט דערויף קיין פאַקטן. דער מענטשלעכער מח איז גרעסער און פאַרצווייגטער, ווי דער מח פון דער גאַריל. עס איז אָבער צווישן זיי קיין גרויסער אונטערשייד נישטאָ אין דער הירקלעכקייט. אונזערע דערהאַבנסטע געדאַנקען און הערלעכס-טע סיסטעמען וועלן נאָר שטענדיק בלייבן אַ פּראַכטפולע אַנט-וויקלונג פון די באַגריפן, וואָס די מאַלפּע-קעפּ האָבן שוין אין זיך. דאָס, וואָס מיר וויסן מער פונם הונט, וויילט אינז וואָס אַן אמת און מאַכט אינז צופרידן ; אין דער גופא זאָך אָבער איז עס אַ גרנישט מיט באַרנישט. און אינזערע איינרעדענישן ווערן כסדר גרעסער צוזאַמען מיט די וויסנשאַפטן, וואָס מיר דערווערבן.

פּראַדעל האָט אָבער באַרנישט געהערט. זיין קאַפּ איז פאַר-נומען געווען מיטן איינחזרן זיך די רעדע, וואָס ער האָט געדאַרפט האַלטן ביי שוואַליערס אָפּענעם קבר.

ווען דער קאָנדיקט האָט זיך או סגעדרייט צום גרינעם פּלאַץ אויף עוועניו דיאַבסערוואַטאָר, האָט זיך דער טראַמוויי אָפּגעשטעלט, און אָפּגעבנדיק ערע דעם טויט, האָט ער אים אָפּגעטרעטן דעם וועג.

טרובלעט האָט דערויף אויפּמערקזאַם געמאַכט :

— די מענטשן ערן דעם טויט — האָט ער געזאָגט — פאַרשטייענדיק פּילקאַם ריכטיק, אַז אויב דער פאַרשטאַרבענער איז ווערט מען זאָל אים אַכטן, האָט יעדער פון זיי די זיכערקייט, אַז אויף דעם אופן, וועט ער זיך אויך כאַטש אַמאָל פאַרדינען אַכ-טונג.

די שוויפּילער האָבן טרויעריק געשמיעט צווישן זיך וועגן שוואַליערס טויט. מיט אַ פאַרשליקטער און געהיימישפּולער

שטימע האָט דורוויל דערציילט די גאַנצע געשיכטע פון דער דראַמע:

— דאָס איז נישט קיין זעלבסטמאָרד. דאָס איז אַ פאַרברעכן אויפן באַדן פון ליבע. דע ליני האָט געפאַקט שוואַליערן צוזאָ- מען מיט נאַנטיילן ביי אַ מיאוסער מעשה, האָט ער צו אים זיבן מאָל אויסגעשאָסן פון אַ רעוואָלווער. צוויי קוילן האָבן גוטראַפן אונזער אומגליקלעכן קאַלעגע, פיר האָבן אינגאַנצן נישט געטראַפן אין ציל, און איינע האָט נאַנטיילן צעראַצט אונטער דער לינקער זייט ברוסט.

— וואָס איך הער ? נאַנטייל איז פאַרוואונדעט.
— לייכט.

— וועט דע ליני צוגעצויגן ווערן צו געריכטלעכער פאַר- אַנטוואַרטלעכקייט.

— זיי וועלן שוין דעם פראַצעס פאַרטושן און זיי וועלן אויך ווייטער בלייבן גערעכט. איך בין אָבער וועגן אלעם גענוי אינפאַרמירט.

די שושפילערינס, וואָס זענען געפאַרן אין די דראַזשקעס, האָבן אויך פאַרשפרייט די כאַרשידנסטע ידיעות, וואָס זענען נישט גע- שטויגן און נישט געפלוּיגן. טייל פון זיי האָבן געגלייבט, אַז עס איז געשען אַ זעלבסטמאָרד, אַנדערע ווידער, אַז עס איז געווען אַן איינפאַכער מאָרד.

— ער האָט זיך אַליין געשאָסן אין דער ברוסט אריין — האָט פאַלעמפּין פאַרזיכערט — ער איז בלוין פאַרוואונדעט גע- וואָרן. דער דאָקטאָר האָט געזאָגט, אַז ווען מען וואַלט אים באַ- צייטנס געווען פאַרבאַנדאזשירט, וואַלט מען אים געקאַנט אַפראַ- טעווען. זיי האָבן אים געלאָזט ליגן אוף דער פאַדלאָגע און אָפ- גיין אין בלוט.

פרוי דולק ווידער האָט איינגעטענהט מיט עלען מידי:
— נישט איין מאָל בין איך שוין געשטאַנען ביי אַ טיטן- בעט. אין אַזאָ מאָמענט קני איך אַנידער און בעא צו גאָט. איך פיל דאַמאָלס, ווי עס שווימט עפעס אַרויף אויף מיר אַ הימלישע רו.

— איר זענט א גליקלעכע — האָט איר עלען מידי געזענט.
פערט.

ביים עק פון די גאסן שאַמפאָן-פרעמיער, אויף די ברייטע
גרויע בולוואָרן, האָבן אלע מיטאמאָל דערפילט, וואָס פאַר אַ ווייטן
מהלך זיי זענען שוין אָפגעגאַנגען און ווי טרויעריק די וואַנדערונג
האָט אויסגעזען. אויף דער רוכטער זייט האָבן זיך געצויגן אַ גאַנ-
צע רייע ווערקשטאַטן פון מצבות, געשעפאָן, פון בלוזמען, שווי-פענ-
סטער מיט בלוזמען-אָפ, שטרוי-קרענץ און גיפסענע מלאכים. אויף
דער לינקער זייט ווידער האָט מען שוין אַרויסגעזען, דורך דער
נידעריקער מויער פונם בית-ע-לם, די ווייסע קרייצן, וואָס האָבן
מיט זייער היץ געגרייכט און זיך אויסגעמישט מיט די נאַקעטע
צווייגן פון די ליפּע-ביימע. און פון אלע זייטן האָט זיך געפילט
דער טויט, דער באַגאַלער, סיסאַמאַטיזירטער טויט, וועלכער איז
אַדמיניסטירט געווען דורך דער רעגירונג און דער שטאַט-פאַרוואַל-
טונג, און באַצירט דורך די פאַריתומטע פאַמיליעס.

זיי זענען איצט דורכגעגאַנגען צווישן צוויי שווערע שטיי-
נערנע פילאָרן, דער קאַראַוואַן האָט זיך לאַנגזאַם גערוקט איבערן
קנאַקנדיקן זאַמד. אַרום איז געווען שטיל. דאָ אין טויטן-הויז
האָט דער טרומנע-וואַגן אויסגעזען צוויי מאָל אַזוי הויך, ווי ער
איז געווען אין דער ווירקלעכקייט. די מענשן, וועלכע זענען גע-
גאַנגען אינם אַרשאַק, האָבן געלייענט די אויפשריפטן אויף די
מצבות פון באַרימטע מענשן, אַדער האָבן זיך איינגעקוקט פאַר-
גאַפּט אין די קאַנומונטן, וואָס האָבן פאַרגעשטעלט פאַרשידענע
פילדער, צום ביישפּיל, אַ יינג פרייליך, וואָס זיצט מיט אַ בוך אין
דער האַנט א. ד. ג. דער אַלטער מאַורי ווידער האָט ספעציעל
געזוכט אויף די מצבות די עלטער פון די פאַרשטאַרבענע. ווען
ער האָט דערווען איינעם, וואָס איז נאָך יינג געשטאַרבן, אַדער
אפילו אין די מיטל-יאָרן, איז ער טרויעריק געוואָרן און עס באַ-
טרעכט פאַר אַ שלעכטער נביאה. פאַרקערט וו דער, ווען ער האָט
געזענען עלטערע יאָרן, האָט ער זיך דערפרייט, און אָנגעהויבן
האַפּן, אַז ער וועט נאָך לאַנג לעבן.

דער טרומנע-וואַגן האָט זיך אָפגעשטעלט אין מיטן דער

אלעזר, וואָס האָט זיך געפונען אין דער זייט פונם סקווער. די
 גייסטלעכע און די פרויען זענען אַרויסגעשטיגן פון די דראָזש-
 קעס. דעלאַזש האָט פונם שטיבל פון דער דראָזשקע אַ כאַפּ גע-
 טון די אַרנטלעכע און שוין אַ ביסל שווערע פּוּי ראַוואַנט, און
 אַראָפּשטעלנדיק זי אויף דער ערד, האָט ער איר, האַלב אין ערנסט
 און האַלב אין שפּאַס, געמאַכט אַ געוויסן פאַרשלאַג. זי איז שוין
 גישט יונג געווען. זי האָט שוין געהאַט הינטער זיך אַ האַלבן
 הינדערטער טעאַטער-טראַדיציע. דעלאַזש, וועלכער איז קוים אַלט
 געווען פינף און צוואַנציק יאָר, האָט זי שוין געהאַלטן פאַר אַ
 פּוּלקאַם אַלטע. פונדעסטוועגן, ווען ער האָט איר אַן אויער אַרײַן
 אײַנגערױמט די אײניקע ווערטער, איז ער אַלײן גלײכצײטיק אויפֿ-
 גערייצט געוואָרן און איז געוואָרן אָפּגעהערציק. ער האָט איצט גו-
 איר חשק באַקומען מיט אַ מאַראַליש-פאַרדראַרבענער פאַראַינטע-
 רעסירטקײט. ער האָט גלאַט איצט געוואָלט אָפטן עפעס אַ אוי-
 טערגעוויינטלעכע זאַך. קאָן זײן, אַז ער האָט געהאַט דאָס פאַרגע-
 פיל, אַז ער איז גענוג שטאַרק אַזעלכעס אָפּצוטוּן, אפשר גאָר צו-
 ליבן אינסטינקט פון אַן אַנשטענדיקן מאַנספּערזאָן. וואָס ער האָט
 געהאַט אָדער אפשר גאָר צוליב דעם, ווייל בעטנדיק פּרײער וועגן
 דעם, וואָס ער האָט באַמת גאַרנישט געוואָלט, האָט ער שוין איצט
 אָנגעהויבן וועלן אויף אַן אמת דאָס, וואָס ער האָט פּרײער גע-
 יעטן. פרוי ראַוואַנט האָט זיך אַרויסגעריסן פּוּ זײנע הענט אויפֿ-
 גערעגט און דאָך אַ ביסל צופּרידן.

און די טרומנע, וואָס איז געטראָגן געוואָרן דורך מענטשן,
 האָט זיך גערוקט אויף דער שמאַלער אלעזר. וואָס איז באַוואַקסן
 געווען מיט נידעריקע ציפּריסן, מען האָט גאַנץ דײטלעך געהערט דאָס
 שעפטשען פון די תפּילות.

די סטעוּשקע האָט זיך באַלד פאַרענדיקט. נאָכגײענדיק דער
 טרומנע, דעם גלח אין דעם כאָר, האָט מען געמוזט אַריבערקריכן
 איבער אומגעוואָרפענע מצבות און אַדורכשטופּן זיך דורך די דענקמע-
 לער. אַט האָט מען די טרומנע פאַרלוירן פון אויג און אַט האָט מען זי
 באַלד צוריק דערוען. נאַנטײל איז נאָכגעגאַנגען דער טרומנע צע-
 היצט, אומרויך, אויפּגערעגט און מיט אַ געבעז-ביכל אין די הענט.

זי האָט זיך פאַרטשעפּעט אין די קראַטעס מיטן קלייד. און די פאַרדארטע קינען האָבן אויף איר קלייד איבערגעלאָזט סמנים פון בלומען-שטרויעלעך. ענדלעך האָבן די, וואָס זענען געגאַנגען אין דער ערשטער ריי, דערפילט דעם ריח פון פריש אויפגע-גראָבענער ערד. און פון די קברים-בערגלעך, וואָס זיי זענען גע-שטאַנען, האָבן זיי דערזען דאָס קבר, אין וועלכן מען האָט אַראָפּ-געלאָזט די טרומנע.

די שוישפילער האָבן נישט געוואָלענעט קיין הוצאות אויף דער לויה. זיי האָבן זיך צוזאַמענגעלייגט גענוג געלט אויף צו קויפן דעם קאַלעגע זייערן אַווי פיל ערד, וויפיל מען האָט גע-דאַרפט — צוויי מעטער, — און באַצאָלט האָבן זיי פאַר פינף יאָר פאַרויס. ראַמליי האָט אין נאָמען פון די ארטיסטן פון „אַדעאַן“, איינגעצאָלט אין דער אַדמיניסטראַציע 300 פראַנק, ריכטיקער גע-זאָגט: 301 פראַנק מיט אַכציק סענט. ער האָט אויך געמאַלט אַ פראַיעקט פון אַ דענקמאַל פאַר שעוואַליערן: אַ צעבראַכענע זייל, אויף וועלכער עס הענגט אַ קאַמישע מאַסע. קיין אַנטגילטיקע דע-ציויע איז אָבער וועגן דעם נאָך נישט אָנגענומען געוואָרן.

דער צעלעבראַנט האָט געבענטשט דאָס קבר. דער גייסט-לעכער און זיין פאַרטרעטער האָבן אָנגעהויבן שטיל צו זאָגן אַ מפילה.

אַלע האָבן איינער נאָכן צווייטן, באַשפּרצט די טרומנע מיט געהייליקט וואַסער. נאַנטייל האָט אויף אַלעס אַכזונג געגעבן, אויף די תפילות, אויפן באַשפּריצן, דערנאָך האָט זי אין דער זייט אַנדרערגעקניט און האָט מיט היץ אָפּגעזאָגט:

„פאַטער אינווערער, וואָס דו ביסט דאָ אין הימל.“

פראַדעל האָט ביים אָפּענעם קבר גערעדט. אין אָנהייב האָט ער זיך געוואָלט דערפון אַרויסדרייען. די שוישפילער אָבער פון „אַדעאַן“ האָבן אים נישט אָפּגעלאָזט, ווייל זיי האָבן נישט גע-וואָלט דערלאָזן, אַז זייערס אַ יונגער קאַלעגע זאָל אַוועקגיין פון דער וועלט אימבעזענט.

— איך וועל רעדן אינם נאָמען פון דער גאַנצער גרויסער

אַרטיסטישער משפחה עטלעכע ווערטער, וואָס יעדער פון אייך
טראַגט אין האַרץ.

די אַרטיסטן, וועלכע זענען געווען גרופירט אַרום דעם רעד-
נער, האָבן אין קלאַסישע פּאָזעס זיך איינגעהאַרכט אין זיינע ווער-
טער. געהערט האָבן זיי נישט איינפאַך, נאָר מיט אמתער געניט-
שאַפט; מיטן מויל, מיט די אויגן, מיט די אויערן, מיט די הענט,
מיט די פיס. יעדער פון זיי האָט זיך איינגעהאַרכט אויף זיין איי-
גענעם אופן: מיט ווירדע, נאַיוו, מיט עג מת-נפש, אָדער גאָר מיט
אַן עפנטלעך בונטעווען זיך — אָפהענגיק פון זייער פאַן.

גייך, דער טעאָטער-דירעקטאָר אַליין וואַלט אויך נישט גע-
ווען דערלאָזט, אַז דער טיכטיקער אַרטיסט זאָל אַוועקגיין פון זיי
אויף שטענדיק אומגעזעגנט, וועלכער האָט אין אַזאַ קליינע צייט
פון זיין סצענישער קאַריערע אַרויסגעוויזן אַזעלכע שיינע האַפנונ-
גען, אַז עס וועט אַרויסוואַקסן פון אים מיט דער צייט אַ גרויסער
אַרטיסט.

— שעוואַליערס בריווענדער, אומרויקער און צעשטרייטער
גייסט האָט אַלע זיינע געדאַנקען צוגעגעבן אַ ספעציעלן און אומ-
געוויינטלעכן כאַראַקטער. ערשט מיט עטלעכע טעג צוריק, כמעט
מיט עטלעכע שעה צוריק, האָבן מיר געזען, ווי ער האָט צוגע-
געבן דעם עפיוואַדישן געשטאַלט דערהאַבענדיק און ערשטקלאַ-
סיקע באַדייטונג. דער געערטער אויטאָר פון דער פיעסע איז דער-
שטוינט געווען. שעוואַליערס דערפאַלג האָט זיך שוין אָנגעהויבן.
אין זיין נשמה איז פאַרבאָרגן געווען אַ הייליק פיער. מען פרעגט,
וואָס איז געווען די סיבה פון זיין אַזוי-טראַגישן סוף. הלוואי זאָלן
מיר זיך נישט דערוואַרטן אויף אַזאַ סוף. שעוואַליער איז גע-
שטאַרבן איבער זיין טאַלאַנט. ער איז געשטאַרבן צוליב דעם דראַ-
מאַטישן פיער, וואָס ער האָט אין זיך געהאַט. ער איז געשטאַרבן,
זייענדיק אַ דורכגעברענטער דורך דעם פלאַם, וועלכער פרעסט
אויף אַלע אויף ביסלעכווייז. צום גרויסן באַווייערן! דאָס טעאָטער,
אין וועלכן דאָס פובליקום באַמערקט בלוז געלעכטער און טרערן,
אין וועלכן עס זעט, ווי זיס די געלעכטערן זענען, איז אַ מעכ-
טיקער און אייפערזיכטיקער הערשער, וועלכער פאָדערט פון זיי.

בע אונטערטאנען אן אבסאָלויט מקריב זיין זיך, אַפּאָגן זיך פּוֹן
אַזעלכע זאַכן, וואָס דאָס נישט דערגרייכן זיי פאַרשאַפט אונז אומ-
געוהייערע שמערצן און פאַדערט טיילמאַץ אויך קרבנות. איך גע-
זעגן זיך מיט דיר, שעוואַליער, אין נאָמען פון אַלע קאַלעגן. זיי
געזעגנט!

די טיכלעך האָבן זיך אַ הייב אויף געטון צו די אויגן. די
שוישפּילער האָבן אָפּגעהאַרציק געוויינט: זיי האָבן געוויינט אויף
זייער אייגענעם ביטערן גורל.

ווען אַלע זענען זיך שוין געהאַט פּונאַנדעריגעגאַנגען, זענען
אויפן בית-עולם נאָך געבליבן נאָר טרובלעט און קאַנסטאַנטי מאַרק.
דער דאָקטאָר האָט מיטן אויג אַרומגענומען אַלע קברים.

— צי קאַנט איר אייך אפשר דערמאַנען אויגוסט קאַמטס
אַ געוויסע רעפּליקע: „די מענשהייט באַשטייט פּוֹן פאַרשטאַרבענע
און לעבעדיקע, פאַרשטאַרבענע געפינען זיך אויף דער וועלט באַ-
דייטנד מער, ווי לעבעדיקע. עס אינטערליגט נישט קיין שום ספק,
אַז זיי זענען מער אין דער צאָל. זיי זענען אָבער שטאַרקער,
נישט נאָר מיט דער צאָל זייערער, נאָר אויך מיט דער גרויס-
קייט פּוֹן דער אַרבעט, וואָס איז דורך זיי אָפּגעטון געוואָרן. זיי
רעגירן איבער אונדז, און מיר זענען זיי אויגטערגעוואָרפּן. אונטער
די שטיינער רוען אונזערע מייסטער. אָט דאָ ליגט אַ יוריסט, וואָס
האַט געשאַפּן דאָס געזעץ, וואָס האָט איצט די מאַכט איבער אונז,
דאָ דערלעבן ליגט אַן אַרכיטעקטאָר, וואָס האָט מיין הויז אויפגע-
שטעלט, אַ ביסל ווייטער ליגט אַ פּאָעט, וואָס האָט געשאַפּן פּאַנ-
טאָזיעס, וועלכע באַאומרויזן אונז נאָך היינט; דאָ ליגט ווידער אַ
טאַלאַנטפולער רעדנער, וועלכער האָט אונז דורכגענומען מיט גע-
וויסע איבערצייגונגען, נאָך איידער מיר זענען געקומען אויף דער
וועלט. אָט זענען די שעפּער פּוֹן אַלע אונזערע אַגתע אָדער פּאַל-
שע קענטענישן פּוֹן אונזער קלוגשאַפט און פּוֹן אונזער משוגעות.
אַט דאָ זענען די אַלע גרויסע פירער אינזערע, וועמען מיר מוזן
זיין געהאַרכאָם. אין זיי געפינט זיך קראַפט, אויסדויער און פּעס-
קייט אינם דענקען. . . וואָס באַדייט דען איין דור לעבעדיקע
מענשן, אין פאַרגלייך מיט די אַן אַ צאָל דורות פאַרשטאַרבענע?

וואָס פאַר אַ באַדייטונג האָט דען אונזער ווילן פון איין איינציקן טאָג, אין פאַרגלייך מיט זייער ווילן פון טויזנטער יאָרן. צי קאָן זען מיר זיך בונטעווען קעגן זיי? מיר האָבן אפילו נישט גענוג צייט, און מיר זאָלן קאָנען זיי געהאַרנאָם זיין.

— זענט איר ענדלעך, הייסט עס, געקומען צום באַשלוס, דאָך-טאָר! — האָט הויך אַ זאָג געטון קאָנסטאַנטי מאַרק. — זאָגט איר איך, הייסט עס, אַפּ פונם גאַנצן פאַרשריט, פון דער מאַדערנער גערעכטיקייט, פונם אַלגעמיינעם פרידן, פונם פרייען געדאַנק, און איר גיט איך אינגאַנצן אונטער דער טראַדיציע. איר שטימט איין מיט די אַמאָליקע פעלערן, עם-הארצות און אומווירדיקייט פון אונזערע עלטערן. איר קערט איך צוריק אום צו דער פראַנצויזישער טראַדיציע, איר וואַרפט איך צוריק אונטער די אַלטע מנהגים און דעם אויטאָריטעט פון אונזערע זיידעס.

— פונדאָנען האָט זיך איינגעטלעך דערנומען צו איך די טראַדיציע? — האָט טרובלעט אַ פּרעג געטון — פונדאָנען האָט זיך דערנומען צו איך דער אויטאָריטעט? עס עקזיסטירן טראַדיציעס, וועלכע לאָזן זיך נישט צופאַסן צו זיך, פאַרשידענע מינים מנהגים, קעגנזעצטע אויטאָריטעטן. די טויטע וואַרפן אונז נישט אַן קיין שום ווילן. זיי הייסן אונז אונטערטעניק זיין פאַרשידנאַר-טיקע ווילנס, וועלכע זענען זיך אַליין איינס דאָס צווייטע סתּר. די אָפּיניעס פון דער פאַרגאַנגענהייט, וועלכע דריקן אונז ווי אַ שווערע לאַסט, זענען נישט זיכער און נישט קלאַר. צעקוועטשנדיק אונז פאַרניכטן זיי זיך אַליין קעגנזייטיק. די אַלע טויטע האָבן געלעבט ווי מיר אין אומאויפהערלעכע רייבונגען צווישן זיך. יעדער טון זיי האָט אויף זיין אייגענעם אופן זיין חלום געחלומט, אין ליבשאַפט אָדער פיינטשאַפט. לאַמיר אויך חלומען אין פרייד זיין גוט, אויף חיפּיל עס לאַזט זיך נאָר, און לאַמיר גיין עסן צורגען פרישטיק. איך וועל איך פירן אין אַ קליין פאַרוואַרפן לאַך, אויף וואַווינג-גאַס צו קלעמענטיגען. זי גיט נאָר אין און איינס ציך געריכטס, עס איז אָבער אַן אויסערגעוויינטלעכס: אַלע קאַס-טעלנאַ, הייסט עס, און עס האָט נישט קיין שום געמיינזאַמס מיט דעם געריכטס אַלע קאַרקאַסאַן, וועלכעס איז געוויינטלעך שעפּטן-

פלייש מיט קיילעכדיקע ארבעס. דאָס געריכטס אַלאַ קאסטעלנאָו
פאַשטייט פון געפרעגלטע גענוז-פיסלעך, ווייסע אַרבעס, חזיר-פלייש,
און אַ שטיקל קעלבאַס. אַז מען וויל עס זאָל זיין זייער פאַזעמט
מאז מען עס זייער לאַנג קאַכן אויף אַ קליין פייער. קלעמענטינעס
געריכטס קאַכט זיך שוין זייט צוואַנציק יאָר. זי לייגט אלעמאַל
אַריין אינם ראָנדעל עפעס אַנדערש, דאָ אַ שטיקל געזונט, דאָ
חזיר-פלייש, דאָ קעלבאַס, דאָ קליינע אַרביסלעך. עס איז אַבער
טאָך דאָס זעלבע געריכטס. דער תּמצית דערפון בלייבט, און אַט
טאַקע דער אַלטער און טייערער תּמצית גיט עס צו דעם טייערן
געשמאַק, וועלכן מיר פילן, ווען מיר קוקן אויף די פרויען-גע-
שטאַלטן, וועלכע זענען געמאַלט אויפן לייזונט פון די גרויסע ווע-
געציאנער מאַלער און זענען איינגעפאַסט אין גאַלדענע רעמען.
קומט מיט מיר, איך וועל איך געבן צו פאַרוזכן דעם טעם פון
קלעמענטינעס געריכטסן.

XI

נאנטייל האָט נאָכדעם, ווי זי האָט אָפּגעזאָגט די תּפּילות, שוין נישט געהערט פּראָדעלס רעדע, נאָר איז אַריינגעשפּרונגען אין אַ דראָשקע און זיך געהייסן אָפּפּירן אויפן מאַנטפּאַרנאַס-וואַקזאַל, וואו ראָבערט דע ליני האָט אויף איר געוואַרט. צווישן דער מאַסע אַדורכגייערס האָפּן זיי זיך געדריקט די הענט און שווייגנדיק געקוקט אויף זיך. זיי האָבן זיך איצט מער פאַרבונדן געפילט, ווי ווען עס איז. ראָבערט האָט זי שטאַרק געליבט. ער האָט זי געליבט, נישט אָפּגעבנדיק זיך קיין רעכנונג דערפּון. די איז געווען פאַר אים עפעס אַזעלכעס, נאָך מער, ווי ער האָט אַליין גערעכנט, אַ רינגעלע אין דער אלגעמיינער קייט פון וואויל-טאָג, וואָס איז נאָר מעגלעך צו באַקומען. פעליציעס געשטאַלט אַליין האָט אין זיך פאַרקערפערט דעם וואוילטאָג, און ווען ער זאָל זיך געווען טיפּער אַריינטראַכטן אין דער זאַך, וואָלט ער גע-ווען באַמערקט, אַז די אַלע פּרויען, אויף וועלכע ער האָט נאָר אַן אויג געוואַרפן, צו באַזיצן זיי די גאַנצע צייט פון זיין לעבן, זע-נען אַלע ענלעך געווען צו פעליציען, זיי זענען געווען פאַר אים זי אַליין. ער האָט אַמווייניקסטן באַמערקט, אַז נאָך נישט אָפּ-

פאסנדיק ביי זיך צו בלייבן נאָר איר אליין טריי, האָט ער דאָך
נישט דעם מינדסטן קלער געהאט זי צו פערראַטן, און אז פון
דעם מאַמענט אָן, וואָס זי האָט זיך אים איבערגעגעבן, האָט ער
שיין מער קיין צווייטע נישט פאַרלאַנגט. ער האָט זיך אָבער פון
דעם קיין רעכנונג נישט אָפגעגעבן.

איצט אָבער, אויף דעם באַוועגונגס-פּוילן און באַנאלן פּלאַץ,
זענדיק זי נישט אינם האַלבן שאַטן פון דער נאַכט, נישט ביי
דער מאַטער שיין אינם אַלקערל, וועלכע הָט צוגעגעבן אירע
נאַקעטע פאַרמען, אַ קוים באַמערקבאַרע נעפּלקייט פונם מיַך-
וועג, נאָר ביים שאַרפן לִיכט פונם טאַג, אינם העלן און מיט גאַר-
נישט געמילדערטן בלישטשען פון דער זון, וואָס האָט בולט באַ-
וויזן אונטער דער וואַאַלקע אירע פון טרערן-פאַרברענטע ברע-
מען, אירע בלאַסע באַקן און פאַרמאַטערט מויל, האָט ער דער-
פילט, ווי שטאַרק עס ציט אים צו איר, אַ טיפע און אַ געהיימניס-
פולע קראַפט.

ער האָט זי וועגן גאַרנישט געפרעגט. זיי האָבן נאָר גע-
שמועס צווישן זיך עטלעכע האַרציקע ווערטער. אזוי ווי זי איז
זייער הונגעריק געווען, האָט ער זי געפירט עסן פרישטיק אין אַ
באַקאַנטער רעסטאָראַציע, וועמענס פירמע עס האָט געבלאַנקט אויף
דער שיַט מיט גאָלדענע פּוכשטאַבן. די רעסטאָראַציע האָט זיך
געפונען אין אַן אַלט הויז. זיי האָבן זיך געהייסן דערלאַנגען עסן
אין ווינטער-גאַרטן אַרײן, פון וועלכן די סקאַלעס, פאַנטאַזען און
ביימער האָבן זיך אָפגעשלאָגן אין די שפּיגלען, וואָס זענען פאַר-
זעצט געווען אין גרינע רעמען. זיצנדיק ביים טישל און קלערנ-
דיק וועגן די גערעכטסן, וואָס זיי האָבן אויסצוקלויבן, האָבן זיי
צווישן זיך פרייער געשמועסט, ווי ווען עס איז. ראַבערט האָט איר
דערציילט, אַז די איינדריקן און פאַסירונגען פון די לעצטע טעג
האַבן אים שטאַרק דענערוירט, נאָר איצט האָט ער שוין וועגן
אַלעם פאַרגעסן און עס וואַלט פון זיין זייט געווען אַן אַמזין
זיך דעם קאַפּ צו פאַרנעמען מיט אַזעלכע גאַרישקייטן. זי ווידער
האַט אים דערציילט וועגן איר געזונט-צושטאַנד, זי האָט זיך
געקלאַגט, אַז זי שלאָפט זייער שלעכט אין אַז זי האָט הלומות,

וואָס פייניקן זי און מאַטערן זי אָפּ. זי האָט אים אָבער נישט גע-
 זאָגט, וואָס זי וועט אין אירע חלומות און האָט אויסגעמיטן צו
 רעדן וועגן דעם פאַרשטאַרבנעם. ראָבערט האָט זיך אויך גע-
 פרעגט, צי דער פרימאַרגן האָט זי שטאַרק אָפגעמאַטערט און צו-
 ליב וואָס זי איז מיטגעגאַנגען אַזש ביזן בית-עולם, וואָס עס איז
 פולקאָם איבעריק געווען. נישט זייענדיק פּענק אינעם איצטיקן מאָ-
 מענט צו דערקלערן אים דאָס, וואָס עס האָט זיך אָפגעטון אין
 דער טיפּיקייט פון איר נשמה, וועלכע איז זיך מכינע אונטער די
 ריטועלע געדאַנקען, האָט זי בלוין געשאַקלט מיטן קאָפּ, ווי איי-
 גער רעדט: „איך האָב געדאַרפט“.

בשעת ביי די שכנותדיקע טישלעך האָבן די געסט שוין
 געהאַט געענדיקט דאָס פּרישטיק, האָבן זיי צווישן זיך נאָך גע-
 רעדט מיט אַ נידעריקער שטימע, וואַרטנדיק ביז מען וועט זיי דער-
 לאַנגען עסן.

ראָבערט האָט ביי זיך אין האַרצן באַשלאָסן, ער האָט זיך
 אפילו צוגעשוואוירן, אַז ער וועט פעליציען קיינמאָל קיין פאַר-
 ווארף נישט מאַכן דערפאַר, וואָס זי איז אַמאָל געווען שעוואַליערס
 געליבטע, ער וועט איר אפילו קיין פּראָגע אויך נישט שטעלן
 וועגן דער זאַך, און דאָך האָט אים אַן אינערלעכער שמערץ, אַ
 פּלוצלינגער שלעכטער הומאָר, אַ געוויינטלעכע נייגעריקייט דיקטירט,
 ער זאָל איר אַרויסזאָגן פאַרביטערט:

— דו ביסט דאָך אַמאָל זיין געליבטע געווען.

אין עס קאָן זיין, אַז ער האָט צופיל געליבט, אַז ער זאָל
 זיך קאַנען אָפהאַלטן צו זאָגן איר דאָס. פעליציע האָט געשוויגן
 און נישט געפרוּווט אָפלייקענען, נישט דערפאַר, ווייל זי איז זי-
 כער געווען, אַז איצט וועט איר די לינגט שוין גאַרנישט העלפּן,
 פאַרקערט, זי פלעגט האָבן אַ טבע אָפצולייקענען זאָכן גאַנץ-זיכע-
 רע, זי האָט צו גוט געקאַנט די מענער, אַז זי זאָל נישט וויסן,
 אַז עס געפינט זיך גאַרנישט אויף דער וועלט אַזאַ פּרימטיווער
 ליגן, אין וועלכן זיי זאָלן נישט גלויבן, אויב זיי ווילן גאָר אינעם
 איצטיקן מאָמענט זיכער האָט זי קעגן איר נאַטור און געוואוינ-

דייט, דאך נישט געלייקנט, ווייל זי האט מורא געהאט, אז זי וועט דערמיט באליידיקן דעם טויטן. זי האט גערעכנט, אז אפצושטופן אים איצט פון זיך, וואלט געהייסן דאס זעלבע ווי אים פארשאפן אן אומרעכט, ביי אים צוגולבען זיין קליינישקן טייל, וואט ער פארמאגט נאך אין איר, אים אויפרייצן. זי האט געשוויגן, ווייל זי האט מורא געהאט, אז זי וועט אים דערוען באלד צוקומען צו זיך, מיט זיין אייביקן שמייכל אויף די ליפן און מיטן דורכגעלעכערטן קאפ, אז ער וועט זיך אגשפארן ביים טיש און וועט זיך אַרופן מיט דער שטימע, וואס איז פיל מיט פארביטערונג: „פעליציע, דו האסט דאך אבער זיכער נאך נישט פארגעסן אונ-זער צימערל אויף דער מארטיר-גאס“.

זי וואלט איצט בשום אופן נישט אומשטאנד געווען צו דערקלערן דאס, וואס ער איז פאר איר געווען, דאס וואלט איבערגעשטיגן די גרענעצן פון אירע באגריפן, עס וואלט זיך פשוט קעגנגעשטעלט איר שכל און די ווערטער אליין, מיט וועלכע זי וואלט געוואלט דאס באצייכען, האבן איר אויסגעזען זייער פארעלטערט, קאמיש און אויסערגעוויינטלעך. פון דער גאר לאנגסדיקע דעריבערונגען אירע, נאך פון איר קינדהייט, איז געקומען אן אומקלאר געפיל, וואס האט זי ארומגענומען אינגאנצן, אז ער געהערט צו דעם מין פארשטארבונע, וועלכע האבן ביי זייער לעבן געפייניקט די אנדערע לעבעדיקע מענטשן, און וועמען די גייסטלעכע פלעגן אין חרם אריין לייגן; דערפאר טאקע, קלערנדיק איצט וועגן דעם, האט זי אינסטינקטיוו געמאכט אינם חלל א צייכן פון א קרייץ, און אויב זי האט זיך פון דעם אפגעהאלטן אין דער ווירקלעכקייט, איז עס נאר געווען אויס מורא, זי זאל נישט אויס-זען קאמיש.

זעננדיק, ווי טרויעריק און צעטומלט זי איז געווארן, האט זיך דע-ליגי אין הארץ אליין פארגעווארפן זיין אַרופן זיך, וואס איז נישט נייטיק געווען. גלייכצייטיק אבער האט ער נאך צוגע-ווארפן עטלעכע ווערטער, אויך אזוי שמערצפולע און אומנויטיקע, ווי די פריערדיקע:

די האַסט דאָך מיר אָבער געוואָלט, אַז עס איז נישט

אמת!

— ווייל איך האָב טאַקע געוואָלט, אַז דאָס זאָל נישט אמת זיין! — האָט זי היציק געענטפערט — גלויב מיר, טייערסטער — האָט זי נאָך צוגעגעבן — אַז פון דעם מאַמענט אָן, וואָס איך בין דיין, האָב איך צו קיינעם אויסער צו דיר נישט געהערט, איך זאָג נישט, אַז דאָס זאָל זיין אַ פאַרדינסט פון מיין זייט: איך וואָלט אַיינפאַך נישט געקאָנט.

פֿלוצלינג האָט זי דערפילט אין זיך אַ שט רעבונג צו ווערן 'זוסטיק, ווי אַ קליין חיהלע. דער ווין, וואָס האָט געזינקלט אינם קעלישיק, ווי פליסיקער קוועק-זילבער, האָט זי פריילעך געמאַכט. זי האָט איינגענעצט אין אים איר צו ליפן מיט אַ געפיל פון אַ גייסט-טיקן פאַרגעניגן. זי איז איצט פאַרנומען געווען מיט די גערעכטסן, וואָס מען האָט איר דערלאָנגט, איבערהויפט האָבן זי זייער פאַר-אינטערעסירט די געפרעגלטע קאַרטאָפלעס, וואָס האָבן אויסגעזען, ווי גאַלדענע עפל. ביסלעכווייז האָט זי אָנגעהויבן באַאָפּאַכטן די געסט, וואָס זענען געזעסן ביי די אַרומיקע טישלעך און האָט זיך אָנגעהויבן וויילן מיטן געדאַנק, אַז זיי זענען אויס קאָמיש, אָדער אַז זיי האָבן וואונדערבאַרע ליידנשאַפטן, אַפהענגיק פון די מינעס, וואָס זיי האָבן געמאַכט. זי האָט געלייגט אַכט אויף די בייע בליקן, וואָס די פרויען האָבן איר צוגעוואָרפן, און אויך די אַנשטרענגונג-גען פון די מענער, וועלכע האָבן איר געוואָלט געפעלן.

— צי האַסטו באַמערקט, ראָבערט, אַז מענטשן זענען קיינ-מאַל נישט נאַטירלעך. זיי זאָגן נישט דאָס, וואָס זיי טראַכטן, נאָר דאָס, וואָס זיי מיינען, אַז מען דאַרף זאָגן, דערמיט ווערן זיי לאַנג-ווייליק. אַ נאַטירלעכן מענטש טרעפט מען אַזוי זעלטן. דו ביסט יאָ נאַטירלעך.

— מיר שיינט, אַז איך פּאָזיר נישט.

— דו פּאָזירסט אויך, ווי אַנדערע. דיין פּאָזירן האַלטסטו אָבער אייגעקלאַמערט אין די גרענעצן פון דיין אמתער נאַטור. איך דערקען באלד, ווען דו ווילסט מיר אימפּאַנירן.

זי האָט אָנגעהויבן איינטעהנען מיט אים וועגן אים אַליין.
זייענדיק אָבער צוליב אירע אייגענע געדאַנקען אַרויפגעזירט אויף
דער דראַמע, וועלכע האָט זיך אָפגעשפילט אויף ניילי-גאַס, האָט
זי אים אָנגעהויבן אויספרעגן:

— דיין מאַמע האָט מיט דיר גאַרנישט גערעדט וועגן

דעם?

— ניין.

— זי מוז אָבער וויסן...

— גאַנץ מעגלעך.

— ביסטו מיט איר אין גוטע באַציונגען!

— אוודאי! וואָס פאַר אַ פראַגע!

— מען זאָגט, אַז דיין מאַמע איז נאָך זייער אַ שיינע, איז

עס אמת?

ער האָט גאַרנישט געענטפערט און זיך באַמיט אַרויפצופירן
דאָס געשפּרעך אויף אַ צווייטער טעמע. עס האָט אים זייער נישט
געשמעקט, ווען פעליציאַ פלעגט אָנהייבן רעדן וועגן זיין מוטער,
אַדער ווען זי פלעגט זיך אינטערעסירן מיט זיין פאַמיליע. די פאַ-
מיליע דע-ליני איז אין דער פאַרזעצער געזעלשאַפט געאַכטעט גע-
ווען אויף דער העכסטער שטופע. הער דע-ליני, וועלכער איז גע-
ווען אַ דיפּלאָמאַט פון זיין נאַטור און פאַך, איז אַליין ווערט גע-
ווען, אַז מען זאָל אים אַכטן. אַכטונג איז ער אָבער ווערט געווען
נאָך איידער ער איז אויף דער וועלט געקומען, דאָס איז געווען
דערפאַר, ווייל זיינע עלטער-זיידעס האָבן פאַרשאַפט פראַנקרייך
גרויס פאַרדינסטן און האָבן פיל אויפגעטון פאַר איר. זיין על-
טער-זיידע האָט אונטערגעשריבן דעם אַקט פון אָפּזאָגן זיך פון
דער פראַנצויזיש פאַנדיטשעריי לטובת ענגלאַנד. פרוי דע-ליני האָט
געלעבט מיט איר מאַן זייער מוסט ערהאַפט. כּאָטש זי האָט נישט
פאַרמאָגט קיין אייגן פאַרמעגן האָט זי דאָך געפירט איר הויז
גרויסאַרטיק, און אירע טואַלעטן זענען באַרימט געווען אויף גאַנץ
פראַנקרייך. זי האָט אָנגעקניפּט האַרצל עכע באַציונגען מיט אַ גע-
וויסן געוועזענעם אַמבאַסאַדאָר. און זיין עלטער, מעמד, איבערציי-

גונגען, טיטולן און גרויס פארמעגן האָבן צוגעגעבן דער פארבינד-
ונג זאגאר אן אכטונגספולן כאראקטער.

די דאמען פון דער רעפובליק פלעגט פרוי דע-ליני האלטן
פון זיך פון א געוויסער ווייטקייט, געבנדיק זיי, ווען זי פלעגט
נאָר חשק באַקומען, אַ לעקציע פון גוטער אויפפירונג און דער-
ציונג. זי האָט זיך גאַרנישט געדאַרפט רעכענען מיט דער מיי-
נונג פון דער גרויסער וועלט. האַבערט האָט גאָנץ גוט געוואויסע,
אַז די מענשן פון דער געזעלשאַפֿט פלעגן זי אַכטן. ער פלעגט
נאָר שטענדיק מורא האָבן, אַז פעליציאַ זאָל זיך אַמאָל גישט אַרויס-
כאַפן מיט קיין אויפפאַסיק וואָרט, בשעת זי רעדט וועגן איר, און
דערפאַר האָט ער געוואָלט, אַז פעליציאַ זאָל זיך פארהאלטן צו
איר אין רעזערוו. די מורא איז אָבער פולקאם איבעריק געווען:
פעליציאַ איז אינגאַנצן אומבאַקאַנט געווען פרוי דע-ליניס פּריוואַטן
לעבן, און ווען זי זאָל אפילו יאָ געווען האָבן אַן אַנגע וועגן דעם,
וואָלט זי עס אויך גישט געווען באַקעמפֿט. די פרוי האָט אין איר
בלויז דערוועקט אַ נאַזווע בייגריקייט און אַ פאַרוואַנדערונג, וועל-
כע איז געמישט געווען מיט שרעק. אין איר געליבטנס צוריקגעהאַלטן-
קייט, וועלכער האָט אויסגעמיטן צו רעדן מיט איר וועגן זיין
מוטער, האָט זי איינגעפוינען אַן אַריסטאָקראַטישן שטאַלץ און אויך
אַ געוויסע גרינגשעצונג, וואָס האָט גערייצט איר אַמביציע אַלס
אַ פּרייע פרוי. „איך מעג דאָך, דאַכט זיך, רעדן מיט דיר אַמאָל
וועגן דיין מאַמען“, פלעגט זי אים זויער זאָגן. זי האָט אפילו
אַמאָל צוגעגעבן: „מיין מאַמע איז אינגאַנצן פונקט ווי דיין-
נע! זי האָט אָבער נאָכדעם איינגעפוינען, אַז דאָס איז צו
אַרדיגער געווען, און זי פלעגט עס שוין מער גישט איבער-
זורן.

דער זאָל איז שוין אינגאַנצן ליידיק געווען.

זי האָט אַ קוק געטון אויף איר זייגערל. עס אַז שוין גע-
ווען דריי אַ זייגער.

— איך מוז שוין גיין — האָט זי זיך אָנגערופֿן. — נאָך

מיטאג קימט פאר א פרובע פון „קראטי“. קאנסטאנטי מארק איז שוין זיכער דא אין טעאטער. אך, וואָס פאר אַ קאָמישער יונגער-מאן ער איז! ער דערציילט, אַז אין וויוואַריס געפינט זיך נישט קיין איין פרוי, וואָס זאָל זיך קאָנען פאר אים פארהיטן. אין גלייכצייטיק איז ער אַזוי אומדרייסט, אַז ער וואָגט נישט צו רעדן מיט פאָגעטן און פאַלעמפּינען. פאר מיר האָט ער גאָר מורא. מיך וויילט דאָס זייער.

זי איז געווען אַזוי שטאַרק דערשעפט, אַז זי האָט נישט גע-האַט קיין דרייסטקייט זיך אויפצושטעלן פון אָרט.

— עס איז וואונדערבאר. אַלע זאָגן דאָס זעלבע, אַז מען האָט מיך אַנגאַזשירט אין פראַנצויזישן קאָמעדיע-טעאטער. דאָס איז אָבער נישט אמת. עס קאָן גאַרנישט זיין קיין רייד דערפון. איך וועל געוויס נישט זיצן אייביק אין „אַדעאַן“. קיין שום זאך יאָגט מיך אָבער נישט. אין „קראטי“ שפיל איך אַ גרויסע ראָלע. נאָכדעם וועלן מיר זען. פאר אַלעם גייט עס מיר אין שפילן. איך האָב נישט קיין שום ציל צו גיין אין קאָמעדיע-טעאטער, פּדי דאָרט גאַרנישט צו טון.

פּרובירינג, אַ קוק געבנדיק מיט אירע שטאַרק איבערגעשראַ-קענע אויגן פאר זיך, האָט זי זיך געגעבן אַ וואַרף אַהינטער, איז פּלאַס געוואָרן און אַ געשריי געטון גוואַלטיק. אירע ברעמען האָבן אָנגעהויבן ציטערן. זי האָט געשעפטשעט, אַז עס ווערט איר נישט גוט.

ראָבערט האָט איר אויפגעקנעפּלט די פּלוצקע און באַנעצט אירע שלעפּן מיט וואַסער.

— דער גלח — האָט זי קיים אַרויסגעזאָגט. — איך האָב געזען דעם גלח. ער איז געווען אָנגעטון אין זיין קיטל! זיינע ליפּן האָבן זיך באַוועגט אָן אַ שום גערויש... ער האָט געקוקט אויף מיר.

— אָבער טייערע — האָט ער זיך באַמיט זי צו באַרוקן — ווי אַזוי וואָלט אַ גלח אין אַ קיטל אַריינגעקומען אין רעסטאָ-ראַציע.

זי האָט געהאַרכנאָם אויסגעהערט זיינע ווערטער און זיך
אונטערגעגעבן.

— דו ביסט גערעכט. דו ביסט גערעכט. . . איך הייס. . .

אין איר קליינעם קעפל זענען אירע פּאַנטאַזיעס שנעל
פאַרשוואַנדן. געבוירן איז זי געוואָרן צוויי הונדערט און דרייסיק
יאָר נאָך קארעזיושס טויט. וועגן אים האָט זי נאָך קיינמאָל נישט
געהערט, און דאָך האָט ער זי אויסגעלערנט זיך באַנוצן מיטן
שכל — ווי דאָקטאָר סאַקראַטעס וואָלט זיך אויסגעדריקט.

אַרום זעקס אַ זייגער נאָך דער „פרובע“ האָט ראַבערט גע-
וואַרט אויף איר הינטער דעם געוועלב, און זי אַרײַנגענומען אין
אַ דראָזשקע.

— וואוהין פאָרן מיר? — האָט זי אים אַ פֿרעג געטון.

— מאַמענט האָט ער זיך געוואַקלט מיטן געדאַנק.

— ווילסט נישט צוריקפאָרן דאָרט אַהין. . . צו אונז?

— ניין, ניין, ניין! קיינמאָל נישט! — האָט זי נישט מיט
איר שטימע אַ געשריי געטון.

ער האָט איר געענטפערט, אַז ער אַליין האָט דאָס אויך
פאַרשטאַנען, און דעריבער וועט ער זיך פאַמיען צו שאַפן אַ
צווייטע דירה, קאָן זיין אַ קליינע, אין פאַריג און פאַרלויפיק
מוזן זיי זיך באַנוגעבען היינט מיט וועלכן עס איז צופעליקן
צימער.

זי האָט אַ קוק געטון אויף אים מיט אירע אויסגעמאַטערטע
אויגן און אים געוואַלטיק אַ צי געטון צו זיך. אויף זיין אויער
און האַרץ איז געפאַלן אַ ליידנשאַפֿטלעכע היץ פון פאַרלאַנגען
אים. נאָכדעם האָבן זיך אירע עלנבויגנס צענומען — זי איז טרוי-
עריק און אַנמעכטיק געפאַלן אויפן געזעס פון דער קאַ-
רעטע.

ווען די דראָזשקע האָט זיך אָפּגעשטעלט, האָט זי אַ זאָג

געטון:

— ראַבערט, דו וועסט מיר נישט נעמען פאַר אַומגוט

דאָס, וואָס איך וועל דיר זאָגן, אמת? היינט נישט... מאַרגן...
זי האָט גערעכנט, אז עס איז נייטיק צו ברענגען
דעם קרבן פאַר דעם טויטן, וועלכער איז אייפערזיכטיק גע-
ווען.

XII

צומאָרגנס האָט ער זי געפירט אין אַן איינפאַך אָבער פריילעך צימערל אַריין אין אַ האַטעל אויפן ערשטן שטאַק. די פענסטער זענען אַרויסגעאַנגען אויפן סקווער, נאָט פון דער ביבליאָטעק, אינמיטן סקווער איז געשטאַנען אַ פּאַנטאָן, אונטערגע-שפּאַרט דורך נימפּן. די אַלעען זענען ליידיק געווען, און אויף דעם שטיין אַרט האָט מען געהערט פּונדערווייטנס דאָס גערויש פון דער גרויסער שטאַט. ווען זיי זענען אַריינגעקומען אינם צימער, האָט די נאַכט, וואָס האָט שוין אַנגעהויבן צופאַלן, געוואָרפן אויף די וואַנט-טאַפעטן אירע מרה-שחורהדיקע שאַטנס. די גרויסע שפיג-לען, די שענק און קוימענס זענען פול געווען מיט געהיימישפּו-לע בלישטשן און שאַטנס.

פעליציע האָט אויסגעטון דעם פּוטערנעם זשאַקעט און האָט אַרויסגעקוקט דורכן פענסטער פון אונטער די פּאַרהאַנגען אַפער. — ראַבערט, די שטיגן פונם באַלקאָן זענען נאַס. ער האָט איר געענטפערט, און קיין באַלקאָן איז דאָ אינ-גאַנצן נישטאַ, עס איז נאָר דאָ איין טראַטואַר און איין אַלעע. זייער אַ צווייטער טראַטואַר און דער פּלויס פונם סקווער.

— דו ביסט דאך א פארווערין און דארפסט דעם פלאך
גאנץ גוט קאנען. פינקט אינדערמיט שטייט צווישן ביימער א מאָ-
נמענטאלער פאָנזאָן, אונטערגעשפאָרט דורך גרויסע פרויען, ווע-
מענס ברוסטן עס זענען א סך מיאסער פון דייגע.
שוין זייער אימרויק האָט ער איר געהאַלפן אויפקנעפלען
דאָס גוואַנטענע קלייד, ער האָט אָבער נישט געקאָנט טרעפן
צו די העקצעלעך, און האָט זיך צעשטאַכן די פינגער אָן די פּיל-
קעס.

— איך בין אומגעשיקט — האָט ער א זאָג געטון.
— געוויס ביסטו נישט אזוי געשיקט, ווי פרוי מיכאַן —
האָט זי אַרויסגעשטן מיט א געלעכטער... ס'איז נישט אזוי ווייט
צוליב דיין אומגעשיקטקייט, ווי צוליב דעם, וואָס דו האָסט מורא,
דו זאָלסט דיך נישט צעשטעכן, אַלע מאַספערשוניגען זענען פחדנים,
בשעת די פרויען מוזן זיך צו די ליידין ביסלעכווייז צוגעוואוינען...
אין דער ווירקלעכקייט טוט דער פרוי שטענדיק עפעס ווי!

ער האָט נישט באַמערקט, אז זי איז בלאַס און האָט פלױע
רעמלעך אַרום די אויגן. צו שטאַרק האָט ער זי איצט פאַרלאַנגט,
אז ער זאָל זי קאָנען איצט אַנקוקן.

— פרויען זענען זייער פילבאַר אויף ווייטיק — האָט ער גע-
ענטפערט — זיי זענען אויך זייער פילבאַר אויף פאַרגעניגנס. דו
ק נאָט קלאָר בערנאַרדן ?

— ביין.

— ער איז געווען א גרויסער געלערטער. ער האָט געזאָגט,
אז ער וואָקלט זיך אַבסאָלוט גאַרנישט צו אַנערקענען, אז די
פרוי איז אויף אַ העכערער מדרגה פון פיזישער און מאַראַלישער
פילבאַרקייט.

— אויב ער האָט געמיינט דערמיט צו זאָגן, אז אַלע פרויען
זענען פילבאַר — האָט נאָנטיל געענטפערט, אויפקנעפלענדיק
דעם גאַרסעט — האָט ער געהאַט אַ גראַפן טעות, מען האָט אים
געדאַרפט אַהינשיקן פאַגעטן, וואָלט ער זיך געווען איבערצייגט,
ווי לייכט עס איז אַרויסצוציען פון איר כאַטש עפעס אויפן גע-

ביט פון .. ווי אזוי האָט ער עס אָנגערופן? .. אַהא, פּיזיש און
מאָראַלישע פּילבאַרקייט.

— מײן נישט ראַבערט — האָט זי צוגעגעבן מיט שטאַלץ —
אַז מען קאָן אַ סך אַזעלכע פּרויען ווי איך געפּינגען.
ער האָט זי צוגעצויגן אין זיינע אַרעמס אַרײן. זי האָט זיך
אַרויסגערוקט פון אים.

— שטער נישט, — האָט זי געזאָגט.
זי האָט זיך אָנגעבויגן און זיך אָנגעהויבן אויפּבינדן די
שיד.

— דו וויסט, דאַקטאָר סאַקראַטעס האָט מיר דערציילט,
אַז ער האָט אַמאָל געזען אַ ווייזע. עס האָט זיך פּאַווין צו אים
אַ יינגל, וואָס האָט געהאַט דערמאַרדעט אַ מיידל. די געשיכטע
האָט זיך מיר היינט געחלומט. איך האָב נאָר נישט געקאָנט אונט-
טערשיידן, צי איז דאָס געווען אַ מאַנספּערזאָן אָדער אַ פּרויען-
צימער. דער חלום מיינער איז אינגאָנצן אומדייטלעך געווען. אַ
פּראָפּאָס דעם דאַקטאָר סאַקראַטעס — דו ווייט וועמענס געליב-
טער ער איז. . . דער דאַמעס, וואָס האָט אַ ביבלאַטעק אויף ווער
מאַזאַן-גאַס. זי איז שוין נישט קיין יינגע, אָבער זייער אַן אינ-
ט ליגענטע. ווי מיינסאָ, ער פאַראַט זי? .. איך וועל אויסטון די
זאַץ. אזוי וועט זיין בעסער.

— איך האָב דעם איינדרוק, אַז איך וועל אויף קיין פּאַל
נישט בלייבן מער אין „אָדעאַן“.
— פאַרוואָס?

— דו וועסט זיך. פאַר דער פּרובע האָט מיר פּראַדעל גע-
זאָגט: „דו וויסט, קיך, צווישן אונז איז נאָך גאַרנישט פאַרגעקו-
מפּן.“ דאָס איז ווירקלעך קאָמיש. . . ער האָט זיך אַפּילו גאַנץ
אַנשט נדיק פאַרהאַלטן, ער האָט מיר אָבער געגעבן צו פאַרשטיין,
אַז מיר שטייען צווישן זיך אין אַן אומנאַרמאַלער באַציונג, און
דאָס קאָן זיך נישט אזוי פאַרגען אַן אַ סוף. דו וויסט דאָך
אווודאי אַז פּראַדעל האָט איינגעפירט אַ געוויסן סיסטעם. אַמאָל
פּלעגט ער קלויבן צווישן די אַרטיסטינס. ער פּלעגט האָבן זיינע
ליבלינגען. מען פּלעגט זיך באַליידיקן. איצט אָבער, אין נאָמען

פון דער געשיקלעכקייט פונם טעאטער-אפאראט, נעמט ער אַלע
נאָך דער ריי, אויך די, וואָס געפעלן אים אינגאנצן נישט. עס
איז שוין נישט דאָ קיין ליבלינגען. אַלץ גייט מוסטערהאַפט. יאָ,
יאָ, דער מענטש איז אַן אמתער דירעקטאָר.

צוליב דעם, וואָס ראָבערט איז געלעגן אין בעט אין אויס-
געהערט אירע רייד, נישט זאָגנדיק קיין וואָרט, איז זי צוגעגאָ-
גען צו אים, אויפצווועקן אים פון זיין גלייכגילטיקייט.

— הייסט עס, אַלואַ, אַז דו וואָלסט גלייכגילטיק געבליבן,
ווען איך זאָל לעבן מיט פראַדעלן?

— ניין, קינד, איך וואָלט זיכער נישט גלייכגילטיק געבליבן
דערצו. מײן מיינונג קאָן דאָן אָבער אויף דער זאך קיין שום
וויקונג נישט האָבן.

אַריבערבייגנדיק זיך איבער אים, האָט זי אים ליידנשאַפט-
לעך געפיעשטשעט. דאָס האָט געוואָלט זיין גלייכזייטיק אַ דראָנג
אין אַ שטראַף.

— דו האָסט מיך שוין גאַרנישט ליב — האָט זי הויך גע-
זאָגט — ווייל איך זע דאָך, אַז דיך אַרט עס גאַרנישט. איך וויל,
אַז דו זאָלסט זיין אייפערזיכטיק!

באַלד נאָך דעם איז זי פּליצלינג אָפגעשפרונגען פון אים,
און צוהאַלטנדיק מיט דער לינקער האַנט דאָס העמד, וואָס האָט
זיך איר אַראָפגערוקט ביז אונטער דער רעכטער ברוסט, האָט זי
זיך אָפגעשטעלט ביים טוואַלעט-טיש און האָט אומרוק אַ פרעג
געטון:

— ראָבערט, דו האָסט גאַרנישט מיטגענומען אַהער פון יע-
נעם צימער?

— ניין.

דאַמאָלס ערשט האָט זי זיך שטייל און שעמעוודיק צוריק
אַריינגערוקט אין בעט אַריין. זי האָט זיך אָבער קיים באַוווּן
אויסצוציען, האָט זי זיך גלייך געגעבן אַ כאַפּ אויף און אָנגע-
שפּאַרט זיך מיט די עלנבוינגס אויפן קישן. זי האָט אויסגע-
שטרעקט דעם האַלז, געעפנט אַ ביסל דאָס מויל און אָנגעהויבן
איך אויפמערקזאָם צוהאַרכן. עס האָט זיך איר געדאַכט, אַז זי

הערט דעם זעלבן לייכטן גערויש איפן זאמד, וואָס זי האָט שוין
בעהערט אויפן דע וויליערס בולוואַר. זי איז צוגעלאָפן צום פענס-
טער און אַרויסגעקוקט. זי האָט באַמערקט ביימער, דעם טראַטוואַר,
דעם פֿויט. דערמאָנענדיק זיך, וואָס זי וועט ווייטער דערזען, האָט
זי געוואָלט פאַרדעקן דאָס פנים מיט די הענט. זי האָט שוין אָבער
נישט געקאָנט אויפהייבן די הענט, און שעוואַליערס בילד האָט
זיך איר פאַרגעשטעלט.

XIII

די איז אהיימגעגאנגען אין גרויס היץ. ראָבערט איז, נאָכן אָפּעסן מיטאָג אין דער געזעלשאַפט פון זיין פאַמיליע, אַריינגעגאַנגען אין זיין צימער. פעליציעס אַויפּפירונג האָט אים צערייצט און אין אַ שלעכטער שטימונג אַריינגעברענגט.

דאָס העמד און דאָס אַנטווען, וואָס זענען צוגעגרייט געווען אויפן בעט דורכן דינער, האָבן אויסגעזען, ווי זיי וואָלטן אויף אים געהאַרכזאָם און אונטערטעניק געוואָרט. ער האָט זיך אָנגעהויבן געוואָלטיק שנעל אַנטווען. ער האָט געעפנט דאָס פענסטער און איינגע-האַרכט זיך אינם שטאַטישן גערויש. הויך איבער די דעכער האָט ער דערזען אַ רויטע פֿאַנע, וואָס פאַרזי האָט געוואָרפן איבערן הימל. עס האָט זיך אים געדאַכט, אַז ער פילט דעם ריח פון אַלע קערפערס, וואָס זענען אָנגעזאַפּט מיט פאַרגעניגן, וועלכע האָבן זיך אין דער ווינטערדיקער נאַכט צוגיפגעקליבן אין די טעאַטערן, קאַבאַרעטן, קאַזינאָריעס און באַרן.

ער איז געווען אויפגערעגט צוליב דעם, וואָס פעליציע האָט אים אַזוי גישט אָנשטענדיק באַהאַנדלט, און ער האָט שוין גע-האַט באַשלאַסן ביי זיך צו זוכן אַ באַפרידיקונג פאַר זיך ערגעץ אַנדערש-וואו. גישטפילנדיק קיין שום פאַרלאַנג און קיין שום ריכ-

טונג, האָט ער געמיינט, אַז עס איז אים גלאַט אַזוי שווער אויס-
צוקלויבן, ער האָט אָבער זיך אין קורצן איבערצייגט, אַז פון די
אַלע פרויען, וואָס ער האָט געקאָנט, באַנערט ער נישט קיין איי-
נע אויסער פעליציען. ער האָט צוריק פאַרמאַכט דאָס פענסטער
און זיך אַוועקגעזעצט ביים קוימענדל.

עס האָט געברענגט אַ פייער פון קאַס; פרוי דע ליני,
וועלכע פלעגט טראַגן מאַנטלען צו פינף און צוואַנציק טויזנט
פראַנק, האָט דערפאַר געקאַרגט אויפן טיש און אויפן הייצן.
זי האָט נישט דערלויבט צו באַהייצן די שטוב מיט האַלץ.
ער האָט זיך איצט אָנגעהויבן איבערלייגן אַלץ, וועגן
וועלכן ער האָט זיך ביז איצט הייניק געקומערט, ער האָט זיך
איצט אָנגעהויבן זאָרגן וועגן זיין אייגענער קאַריערע, וועלכע האָט
זיך אים גענוג טרויעריק פאַרגעשטעלט אין דער צוקונפט. דער
מיניסטער איז געווען אַ האַרציקער פריינט פון זיין פאַמיליע. גע-
שטאַמט האָט ער פון דער געבירגן-געגנד אין קאַווענעס, דערצוויגן
איז ער געוואָרן אין נויט, און ווען ער האָט פלוצלינג דערזען
פאַר זיך טישן מיט בלומען באַדעקטע, האָט אים אַזש אין די
אויגן געבלענדט און ער האָט זיי געמוזט פאַרמאַכן. גענוג פעיק
איז ער געווען, אַז ער זאָל אין באַצוג צו דער אַלטער אַריסטאָ-
קראַטיע, וועלכע האָט אים העפלעך אויפגענומען, פירן אַ פאַליטיק
פון אַ שטאַרקער האַנט און אַ דערהאַבענער פעסטקייט. דע-ליני
האַט אים גוט געקאָנט, און ער האָט זיך נישט געריכט אויף קיין
שום חסדים פון זיין זייט. אין דער הינזיכט איז ער גאָך פאַרויכ-
טיקער געווען פון זיין מוטער, וועלכע האָט געמיינט, אַז זי האָט
עפעס אַ שטיקל איבערגעוויכט איבער דעם קליינעם שוואַרץ-האַ-
ריקן מענטשל, וועמען זי פלעגט יעדן דאָנערשטיק פאַרבלענדן מיט
דער הערלעכקייט פון אירע טואַלעטן. ראַבערט האָט אים געהאַלטן
פאַר אַ שלעכט-דערצויגענעם מענש, און אויסער דעם, איז צווישן
זיי שטענדיק געווען עפעס אַ געוויסע מיספאַרשטענדניש.
ראַבערט האָט ביי זיין מיניסטער אויסגעכאַפט עפעס דורך אַ פאַ-
טאָלן צופאַל דעם חסד פון דער פערזאָן, וועלכע ער האָט געליבט
ביז משוגעה, דאָס איז געווען די פרוי גיילי אַדאַמע פון אַ ביי-

סעלע גידעריקן וועלטלעך. עס האט אים אויסגעזען, אז דער מיניס-
 טער האט זיך אויף דעם אָנגעשטויסן און האט דערפאר אויף
 אים קרום געקוקט. איבעריקנס, איז אויף קווי ד' ארסיי-גאס שוין
 לאנג אזא ווערטל ארומגעגאנגען, אז די מיניס-אַרן, נישט גענוג,
 וואָס זיי קאָנען נישט קיין סך „אויפטון“, האָבן זיי נאָך דערצו
 גאָנץ קליינע פארלאַנגען. ראַבערט פֿלעגט אָבער גאַרנישט איבער-
 טרייבן, און האָט געהאַלטן פאַר גאָנץ מעגלעך, אז ער זאָל אַמאָל
 ווערן וויצ-מ-ניסטער. דאָס איז ביז איצט געווען זיין איינציקער
 חלום. עס איז אים דערפאר טאקע געגאנגען דעריין, אז ער זאָל
 נישט אַרויספאַרן פון פאַריז. זיין מיטער ווידער האָט געוואָלט ער
 זאָל אַרויספאַרן קיין האַאג, וואו ער האָט געקאָנט איבערנעמען
 דעם פּאָסטן פון דריטן סעקרעטאַר אינם קאָנסולאַט. „איך וועל
 פאַרן — האָט ער ענדלעך צו זיך אליין אַ זאָג געטון — וואָס
 פריער, אַלץ בעסער וועט זיין.“ אָננעמענדיק דעם באַשלוס, האָט
 ער זיך אָנגעהויבן באַטראַכטן און אויפזוכן די מאָטיוון, וואָס ברענ-
 גען אים צום אַרויספאַרן. פריער פאַר אַלעם, איז דאָס גינסטיק
 געווען פאַר זיין צוקונפט. צווייטנס, האָט דאָס לעבן אין האַאג זיי-
 ער אָנגענעם געוואָלט זיין. איינער פון זיינע קאָלעגן, וועלכער
 האָט דאָרט געהאַט אַ פּאָסטן, האָט זייער גערימט די וואוילטעג-
 לעכע היפּאָקריזיע פונם קליינעם פאַרשלאָפּענעם הופּט-שיטעטל, וואו
 אַלץ איז געווען אויסגערעכנט אַזוי, אז עס זאָל אָנגענעם מאַכן דאָס לעבן
 פון דער דיפּלאָמאַטישער קע-פערשאפט. ער האָט אפילו געהאַלטן, אז
 האַאג איז אַ הויכווירדיק וויגעלע פאַר נייע אוינטערנאַציאָנאַלע
 געזעצן. ענדלעך איז ער אָבער צוגעקומען צו דער קאָנקלוזיע, אז
 אַרויספאַרן וויל ער נאָר צוליב פעליציען.

ער האָט אָנגעהויבן טראַכטן וועגן איר אויף גאַרנישט קיין
 פריינטלעכן אופן. זי זאָגט ליגנט. זי איז אַ פחדנטע, אַ שלעכטע
 אין איר באַצונג צו אירע חברטאַרינס. ער האָט געהאַט בולטע
 באַוווּיין, אז זי האָט געליבט די געמיינסטע קאָמעדיאַנטן, און אויב
 זי האָט זיי נישט געליבט, האָט זי יעדנפאַלס מיט זיי געלעבט צו-
 זאַמען, ער איז אויך נישט זיכער געווען, אז זי וועט אים נישט
 פאַראַטן, נישט דערפאַר, ווייל ער האָט אים אַרט פון איר לעבן

באַמערקט עפעס אַ פאַרדאַכט, נאָר דערפאַר, ווייל ער האָט אין
 אַלגעמיין קיין פרויען נישט געגלויבט. ער האָט זיך דערמאַנט אַן
 די אַלע שלעכטע אָנגעלעגנהייטן, וואָס ער האָט נאָר געוואוסט
 וועגן איר און האָט זיך ענדלעך איבערצייגט, אַז זי איז, און אַל-
 געמיין גענומען, ווייניק וואָס ווערט, און פילנדיק פינדעטוועגן,
 אַז ער האָט זי ליב, האָט ער נישט אַנדערש גערעכט, נאָר אַז
 דאָס ליבט ער זי נאָר צוליב איר געראַטנקיי. די סיבה האָט אים
 אויסגעזען צו זיין פאַלקאם טרעפלעך פאַרמולירט. אַריינקלערנדיק
 אָבער אין דער זאַך אַריין אַ ביסל טיפער, איז ער ווידער געקו-
 מען צו דער איבערצייגונג, אַז ער פאַרשטייט דאָך נישט איר אייגן
 וועגן אינגאַנצן; אַז נישט דערפאַר ליבט ער דאָס מיידל, ווייל זי
 איז שיין אויף איר ספעציעלן אופן, וועלכער איז נאָר אַנדערש.
 ווי ביי אַנדערע מיידלעך; אַז ער ליבט זי דערפאַר, ווייל זי פאַר-
 מאַגט עפעס אַריגינעלס און גאַנץ באַזונדערס, ענדלעך דערפאַר,
 ווייל זי איז אַ וואונדערבאַרע זאַך, וואָס פאַרמאַגט אין זיך קונסט
 און פאַרענגיגן. אַ לעבעדיק אומשאַצבאַר צירוג. און דערפילנד ק
 זיך שוואַך, האָט ער זיך צעוויינט איבער זיין פאַרלוירענער פריי-
 הייט, איבער דער פאַרקנעכעזקייט פון זיינע געדאַנקען, איבער
 דער אומרויקייט פון זיין נשמה, איבער זיין קערפער, וואָס איז
 מיטן פייב און לעבן איבערגעגעבן דעם שוואַכן און פאַרזאַרבענעם
 באַשעפּעניש.

די אויגן האָבן אים אָנגעהויבן וויי טון פונם אייניקלן זיך
 אינם ברענענדיקן קאָס. ער האָט זיי פון ווייטיק צוגעמאַכט און
 האָט דערזען אינטער די פאַרמאַכטע ברעמען אַ צוזאַמענגעשלאָסענע
 בלוטיקע באַנדע נעגערן. אין ווען ער האָט אין זיין געדאַנק אַנ-
 געהויבן זיך דערמאַנען פון וועלכע רייזע-באַשרייבונגען עס זענען
 די פיגורן, האָבן זיי אַנגעהויבן קלענער ווערן. עס זענען געוואָרן
 פון זיי קליינע פינטעלעך, ביז זיי זענען ענדלעך אינגאַנצן פאַר-
 שוואַנדן אויפן באַדן פון דער רויטער אַפריקע, אין דער באַדן
 האָט זיך לאַנגזאַם איבערגעענדערט אויף דער שרעקלעכער וואונד,

וואָס ער האָט דערזען ביי דער שיין פונם שוועבעלע אין יענער
 נאַכט פונם זעלבסטמאַרד.

— אַלץ די בהמה שעוואַליער. איך האָב אפילו גאַרנישט גע-
טראַכט וועגן אים.

פּלוצלינג האָבן זיך פון דעם בלוטיקן און פייערדיקן באַד
אַנגעהויבן אויסטיילן פעלציעס קערפער-טיילן און ער האָט דער-
פילט, ווי עס רייסט זיך צו אים אַ פייערדיקע תאוה פון איר קער-
פער.

XIV

צומאָרגנס איז ער זי גענאָנגען באַזוכן אין איר וואוינונג
אויפן סט-מישעל פּולוואַר. ער איז נישט געוואוינט געווען דאָס צו
טון. ער האָט זייער נישט ליב געהאַט צו טרעפן זיך מיט פרוי
נאַנטייל, כאָטש זי האָט אים אַרויסגעוויזן העפלעכקייט און אפילו
אינטערטעניקייט אין איר באַצונג צו אים. זי האָט אים געלאָנג-
ווייליקט און געשטערט.

זי טאַקע האָט אים אויפגענומען אינם באַשיידענעם אַלקערל.
זי האָט אים זייער געדאַנקט פאַר זיין זאָרגן זיך וועגן פעליציעס
געזונט-צולשטאַנד, און האָט אים דערקלערט, אַז דאָס אַרימע קינד
איז זייער אויפגערעגט געווען דעם פאַריקן טאַג, און האָט זייער
אַ סך געליטן, היינט אָבער איז איר שוין בעסער.

— זי לערנט זיך איצט איר ראַלע אין איר צימער. איך
יי איר זאָגן, אַז איר זענט געקומען. זי וועט זיך זייער דער-
פרייען, ווען זי וועט אייך דאָ דערזען, הער דע-ליגי, זי ווייסט,
אַז איר האָט זי זייער ליב, און אמתע פריינט טרעפט מען דאָך
אַזוי זעלטן, איבערהויפט אינם טעאַטער-וועלט.

ראַבערט האָט אָבסערווירט פרוי נאַנטייל מיט אַן אויסערגע-
וויינטלעכער אויפמערקזאַמקייט. קינדליך אויף איר, האָט ער זיך

געפרוויט פארשטעלן, ווי אזוי איר טאכטער וועט אין דער צוקונפט אויסזען. ער האָט ליב געהאט אַראָפּצולייענען פון די מוטערס פּנימער די צוקונפטיקע יאָרן פון זייערע טעכטער. אויך דאָס איצ-טיקע מאָל האָט ער זיך מיט עקשנות איינגעקוקט אין די געזיכטס-שטריכן אין פאָרמען פון פרוי נאַנטייל. זיין שטאַרק איינקוקן זיך אין איר האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט געקוקט אויף איר גנ-זיכט, ווי אויף עפעס אַן אינטערעסאַנטער נבואה. ער האָט אָבער דערפון גאַרנישט אַראָפּגעלייענט, נישט קיין גוטס און נישט קיין שלעכטס. די דיקע פרוי נאַנטייל מיט אירע פּרישע קאַלירן און עלאַסטישער הויט האָט נישט געהאט אין זיך קיין שום ליבלע-כעס, די טאכטער איז גאַרנישט ענלעך געווען צו איר.

דערווענדיק זי אַ רויקע און גלייכגעוויכטיקע, האָט ער זי אַ פּרעג געטון :

— איר מוזט נישט זיין קיין בערוועזע, אמת ?
 — איך בין קיינמאָל נישט געווען בערוועזע, מיין טאָכטער איז נישט געראַטן אַי מיר. זי איז איר פאָטער אויסן אויג. ער איז זייער אַ שוואַכענער געווען, נישט זייענדיק פון דעסזעענן קיין קרענקלעכער. געשטאַרבן איז ער צוליב דעם — וואָס ער איז אַראָפּגעפאַלן פון אַ פּערד. איר וועט אפשר דערלויבן אַ גלאַז טיי ?

פעליציע איז אַריינגעקומען. אירצ האָר זעענן ביי איר גע-ווען צעפלאַשעט, און זי איז איינגעהילט געווען אין אַ ווייסן וואָ-לענעם מאַנטל, וואָס איז נאָר אין דער טאַליע אַרומגעבוּדן גע-ווען מיט אַ דיק שנירל. אויף די פּיס האָט זי געהאַט רויטע פּאַנ-טאַפּעלעך, און אויסגעזען האָט זי, ווי אַ קליין מיידעלע. דער הויז-פּריינט, טאַני מייער, דער פּילדער-הענדלער, פלעגט זי שטענ-דיק, ווען ער פלעגט זי נאָר טרעפן אין דער אַ פּיסל רעליגיעזער קליידונג, רופן: דעם מלאך דע קאַראַלייס ברודערל. ער האָט באַ-מערקט, אַז זי איז זייער ענלעך צו נאַטיערס פּאַרטרעט, וועלכער שטעלט פאַר דאָס פּריילין דע קאַראַליי אינם רעליגיעזן קלייד פון אַ פּראַנטישקאָנער. לעבן דעם מיידל איז עס איצט געשטאַנען ראַ-בערט, דערשטיינט און שווייגנדיק.

— עס איז זייער שיין פון אייער זייט, וואָס איר האָט מיר
אַ וויזיט אָפגעשטאַט — האָט זי אַ זאָג געטון — איך דאַנק אייך
זייער. עס איז מיר בעסער.
— זי אַרבעט זייער אַ סך, צופיל, איבער די כוחות. — האָט
זיך פרוי נאַנטייל אָנגערופן. די ראַלע אירע אין „קראַטי“ מאַטערט
זי אָפּ.

— איי, וואָס דו רעדסט דאָרט, מאַמע!
זי האָט אָנגעהויבן רעדן וועגן טעאַטער. דער שמועס האָט
זיך אָבער נישט געקלעבט.
נאָך אַ קליינער הפסקה, האָט פרוי נאַנטייל אַ פרעג געטון
דע-לייני, צי ער פאַרנעמט זיך נאָך אַלץ מיטן אויפזוכן מוסטערן
פון די אַמאָליקע מאַדעס.

פעליציע און ראַבערט האָבן זיך אָנגעקוקט, נישט פאַרשטיי-
ענדיק, וואָס דאָס זאָל באַדייטן. זיי האָבן איר אַמאָל געהאַט דער-
ציילט וועגן געוויסע מוסטערן פון מאַדעס, וואָס ער פאַרנעמט זיך
מיטן אויפזוכן זיי, כדי צו האָבן אַן אויסרייך פאַר די ראַנדע-
וואוס, וועלכע עס איז זיי נישט געלונגען צו באַהאַלטן פון איר.
זיי האָבן שוין אָבער געהאַט וועגן דעם פאַרגעסן. פון יענער צייט
אַן איז שוין אויף זייער ליבע געפאַלן אַ ביסל לבנה-שיין — ווי
אַ געוויסער אַלטער פאַזט האָט זיך געהאַט אויסגעדריקט. בלויז
פרוי נאַנטייל אַליין, וועלכע האָט פאַרמאָגט אַ געוויסע אַכטונג צו
תירוצים, האָט נאָך וועגן דעם געדענקט.

— מיין טאָכטער האָט מיר געהאַט דערציילט, אַז איר האָט
זייער אַ סך אַלטע בילדער, און אַז איר שעפט פון זיי אייערע
איינפאַלן, צו די מוסטערן פון די קאַסטיומען.
— געוויס... נאַטירלעך...

— הער דע-לייני — האָט זיך פעליציע אָנגערופן — איך
וואָלט אייך געוואָלט ווייזן אַ פראַיעקט פון אַ קאַסטיום, צו דער
ראַלע פון צעציליאַ דע ראַטשעמאַר.
און האָט אים אַריינגעפירט צו זיך אין צימער.
געווען איז עס אַ קליין צימערל, וואָס איז אויסגעקלעבט
געווען מיט געבלומטע טאַפעטן. געשטאַנען איז דערין אַ שפיגל-

שענקל, צוויי שטולן און אן אייזערן בעטל, וואָס איז געווען אי-
בערגעדעקט מיט אַ ווייסער פּיקענער קאַלדערע. איבערן בעטל
איז געהאַנגען אַ רעליגיעזע בילדל און אַ צווייגעלע פון בוקי-
שפּאַן.

זי האָט אים אָפּגעפרעסט אויף די לייפן אַ לאַנג-דויערנדיגן
קיש.

— איך האָב דיר אַזוי שטאַרק לייב, ווייסטו!

— אין אמתן?

— געוויס! און דו?

— איך האָב דיר אויך לייב. איך האָב מיר קיינמאַל נישט
פאַרגעשטעלט, אַז איך זאַל דיר אַזוי לייב קריגן.

— הייסט עס, אַז די לייבע איז שפעטער געקומען?

— דאָס קומט שטענדיק דערנאָך.

— ביסט גערעכט, ראַבערט, פּרנער ווייסט מען קיינמאַל

נישט.

זי האָט געשאַקלט מיטן קאַפּ.

— נעכטן בין איך זייער קראַנק געווען.

— האָסטו שוין געפרעגט טרובלעטן? וואָס האָט ער גע-

זאָגט?

— ער האָט מיר געזאָגט, אַז איך דאַרף מיך אָפרווען.

— מיר מוזן נאָך לעבן מיט רעכנונג, טייערסטער, כאַטש אַ

צוויי וואַכן. דאָס פאַרדריסט דיר?

— געוויס.

— מיך אויך. וואָס קאָן מען אָבער טון?

ער האָט אָנגעהויבן שפּאַנען הין און צוריק איבערן צימער,

אַרומקונדיק זיך אין אַלע ווינקעלעך. זי ווידער האָט געקוקט

אויף אים מיט אַ געוויסער אומרויקייט, שרעקנדיק זיך, אַז ער זאַל

זי נישט אָנהייבן אויספרעגן וועגן די באַשיידענע צירונגען און

צאַצקעלעך, אימשוידיקע מתנות, וועגן וועלכע מען קאָן נישט

דערקלערן פּינוואַנען זיי שטאַמען. מען קאָן טאַקע זאָגן, וואָס מען

וויל, מען קאָן אָבער אַמאַל אַריינפאַלן, האָבן אומאַנגענעמלעכקייטן,

און דא איז אין אמתן נישטא פארוואס. זי האט זיך אלזא בא-
מיט אפצווענדן זיין אויפמערקזאמקייט.

— ראָבערט, עפן אויף מיין שעכטל פון די הענטשקעס.

— וואָס האָסטו דען דאָרט אינם שעכטל?

— די פּוּאַלקעס, וואָס דו האָסט מיר געהאַט געגעבן ביים
ערשטן מאָל, ווען מיר האָבן זיך געטראָפן. פּאַרלאָז מיר נישט,
טײַערער, גיי נישט אַוועק פון מיר! ווען איך דערמאָ מיך, אַז
דו קאָנסט היינט-מאָרגן אַוועקפּאַרן אין אַ פרעמד לאַנד אַרײַן, קײן
לאַנדאַן אָדער קײן קאָנסטאַנטאַנאָפּאָל — ווער איך פשוט
משוגע.

ער האָט זי באַרויקט. ער האָט איר געזאָגט, אַז מען האָט
אים געוואָלט שיקן קײן האַאג, ער וועט אָבער נישט פּאַרן. ער
וועט פּאַרבלייבן אין פּאַריז אין מינסט רײם.

— זאָגט מיר צו?

ער האָט איר אָפּגעהערציק ציגעזאָגט. פעלציע איז פּרײַלעך

געוואָרן.

— אַט אויף אַזא אופן — האָט זי מיטן פינגער אָנגעוויזן
אויפן שפּיגל-שענקל — שטודיר איך מיין ראָלע. ווען דו ביסט
געקומען, האָב איך פּונקט באאַרבעט די סצענע פונם פּערטן אַקט.
איך נוצ אױס די געלעגנהײט, ווױס איך געפון מיר אַלײן אין צײ-
מער און באַמי מיר צו כאַפן דעם געהעריקן טאַן. איך באַמי מיר
צו רעדן פּלייסיק און אויסדריקלעך. ווען איך זאָל פּאַלגן ראַמי-
לין, וואָלט איך אַרײַנגעפּאַלן אין געקײנסלעטקײט איך האָב צו זאָגן
אַ זאַץ: „איך האָב נישט קײן מורא פאַר אײך“. דאָס איז דער
שטאַרקסטער עפעקט פון דער גאַנצער ראָלע. וויינט, ווי אַזױ ראַ-
מילי וויל איך זאָל זאָגן. איך וועל דיר באַלד געבן צו פאַרשטיין.
איך דאַרף צולײגן די האַנט צו דער נאַז, צעשפּרייטן די פינגער
און בײַ יעדן פינגער זאָג אַ וואָרט, באַזונדער, מיט אַ ספּעציעלן
טאַן — און מיט אַ באַזונדערן אויסדריק אויפן געזיכט: „איך
האַב נישט קײן מורא פאַר אײך“, פּונקט ווי איך וואָלט געווען אַ
מאַריאַנעטקע. דאָס זאָל זײן אַזױ סובטל און וויציק — וואָס
זאָגסטו?

זי האָט זיך צעוואָרפן די האָר און אויפגעדעקט איר דרייטן שטערן.

— און איצט וועל איך דיר ווייזן, ווי אַזוי איך מאַך עס.

זי איז פּלוצלינג פאַרענדערט געוואָרן, ווי זי וואָלט מיט אַמאָל שטאַרק אויפגעוואַקסן, און האָט אָנגעהויבן זאָגן מיט אַ נאַ-
זון שטאַלץ און מיט אַ רויקער איינזאַכקייט.

— גיין, מיין הער, איך האָב נישט קיין מורא פאַר אייך, ווייל פאַר וואָס, אייגנטלעך, זאָל איך מורא האָבן? איר האָט גע-
מיינט, אַז איך וועל אַרײַנפאַלן אין אייער נעץ, און איר האָט איך
אינגאַנצן איבערגעגעבן אויף מיין גנאָד אַדער אַזמגנאָד. איר זענט
אַ מענטש מיט זעלבסטווינדע. איצט, ווען איך בין אונטער אייער
דאַך, זאָגט-זשע מיר דאָס זעלבע, וואָס איר האָט געזאָגט אייער
שונא, דעם הער דאַמבערע, ווען ער האָט די שוועל איבערגע-
טרעטן. זאָגט מיר: „איר זענט ביי זיך, באַפעלטן“

זי איז באַשענקט געווען מיט אַ געהיימיספּולער מתנה, צו
קאָנען איבעראַנדערשן מאַמענטאַל איר גייסט און פיזיאָלאָגיע.
דע-לײַבי איז געשטאַנען איבעראַשט פון איר שיינעם לײַגן זאָגן.
— דו ביסט אַנטציקנד!

— הער אויס, מיין קעצל! איך וועל גיין אָנגעטון אין אַ
ווייס באַטיסטן היטעלע מיט פאַלפּן. דו ווייסט דאָך אַודאי, אַז
איך שפּיל די ראָל פון אַ יונג מיידל פון דער רעוואָלוציע-צײַט.
איך מוז דאָס געבן צו פּילן. איך מוז איבערלעבן אין זיך אַלײן
אַ רעוואָלוציע — פאַרשטייט?

— דו קאָנסט די עפּאַכע פון דער רעוואָלוציע?
— געוויס, די דאָטעס געדענק איך טאַקע נישט. איך פּיל
אַבער און פאַרשטיי דעם גאַנצן גייסט פון דער רעוואָלוציע.
די רעוואָלוציע איז פאַר מיר אַ שטאַלצע ברוסט, אַרומגענו-
מען מיט אַ טוך, פּרייע פּיס אונטער אַן אונטער-קלײדל מיט
פּאַסן, די רעוואָלוציע איז פאַר מיר אויך — ברענענדיקע
בעקלעך...
ער האָט זי אָנגעהויבן אויספרעגן וועגן דער פּיעסע, און

האָט זיך איבערצייגט, אז פעליציע קאָן זי נישט גוט. זי האָט זי
גאַרנישט געדאַרפט קאַנען. זי האָט אינסטינקטיוו געטראָפּן און
געפילט דאָס, וואָס זי האָט געדאַרפט.

— אויף די פּרובעס דערקענט מען גאַרנישט אין מיר, אז
עס זאָל נישט מאַכן דעם געהעריקן עפעקט. אַלץ באַהאַלט איך
פאַרן פּובליקום. ראַמלי וועט בלוין-און-בלוי ווערן... און אַלע
וועלן אויפגערעגט ווערן... יא, יא, טייערסטער! פאַגעט וועט
דאָס זיכער איבערקרענקען!

זי האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף דער שטוף.

איר שטערן, וועלכער איז אַ מאַמענט פּריזער מאַרמאַר-חייס
געווען, איז איצט ראָזע געוואָרן. זי האָט ווידער אויסגעזען ווי אַ
קליין מיידלעך.

ראַבערט איז צוגעבאַנגען צו איר. ער האָט איר אַריינגע-
קוקט טיף אין אירע גרויע אויגן, און פונקט ווי מיט אַ טאָב
צוריק, ווען ער איז געזעסן ביים קווימענדל, האָט ער אויך איצט
געטראַכט, אז זי זאָגט ליגן, אז זי איז אַ פּחדנסע און אַ שלעכט-
טע צו אירע חברטאַרינס. ער האָט אָבער איצט געטראַכט אויף
אַ ליבלעכן און אויסגעהאַלטענעם אופן. ער האָט געטראַכט, אז
זי האָט געליבט די ערגסטע קאַמעדיאַנטן, און האָט יעדנפאַלס
מיט זיי צוזאַמען געלעבט. ער האָט עס אָבער געטראַכט, מיט אַ
גוטמוטיקן רחמנות-געפיל. ער האָט זיך טאַקע אויך דערמאַנט דאָס
גאַנצע שלעכטס, וואָס ער האָט וועגן איר געוואוסט, אָבער שוין
אַן שום פאַרביטערונג. ער האָט דערפילט נאַכאַמאָל, אז ער ליבט
זי נישט אַזוי דערפאַר, ווייל זי איז אַ שיינע, נאָר נישט דערפאַר,
ווייל זי איז שוין אויף איר ספּעציעלן אופן, אז ער ליבט זי ענד-
לעך דערפאַר, ווייל זי איז אַ לעבעדיקער אומשאַצבאַרער ברי-
ליאַנט, אַן אומפאַרגלייכלעך ווערק פון וואוילטאַג און קונסט. ער
האַט נאַכאַמאָל אַריינגעקוקט אינם גרויען אָפּגרונט פון אירע אויגן,
אין אירע פלאַמענדיקע אַפּלען. ער האָט אַזוי טיף אַריינגעקוקט,
אז דאָס קוקן זיינס האָט זי אַדורך און דורך געדרונגען. דערפילט-
דיק, אז ער לייענט אַלץ אין איר נשמה, האָט זי אַריינגענימען

זיין קאפ אין אירע עלנבויוגנס, און אריינקונדיק אים אין די אויגן,
זאָט זי שטיל געשעפּ: שעט:
— איך בין טאקע אַ געמיין שטיק און אַן אונזוירדיקע קאַ-
מעדיאַנטקע, איך האָב דין אָבער ליב און פייף אויף געלט. אַזעלכע
ווי איך, וועסטו קיין סך נישט געפינען. דו וויסט עס גאַנץ
גוט.

XV

זיי האָבן זיך יעדן טאָג געזען אינם טעאָטער און זענען
פון דאָרט צוזאמען געגאנגען שפּאַצירן. נאַנטייל האָט געשפּילט
כמעט יעדן אָונט, און האָט פלייסיק באַאַרבעט די ראָל פון צע-
ציליען. לאַנגזאַם האָט זי צוריק דערוואַרבן איר פּרזיקן גלייכ-
געוויכט. נעכט האָט זי שוין געהאַט רויקערע, די מוטער האָט זי
שוין נישט געדאַרפט צוהאַלטן ביי די הענט, ביז זי וועט אַנט-
שלאָפּן ווערן. די שרעקן פון ביינאַכט האָבן זי אויפגעהערט צו פיי-
ניקן. אויף אזא אופן זענען אַריבער אַ צוויי וואָכן, ביז פּלוצלינג
איז אַ געוויסן פאַרוואַלקנטן פּרימאַרגן, ווען זי איז געשטאַנען ביי
דעם טואַלעט, קעמענדיק זיך די האַר, האָט זי צובייגנדיק אַ ביסל
דאָס געזיכט צום שפיגל, דערזען אין אים, אַנשטאַט איר אייגן
געזיכט, דאָס געזיכט פונם פאַרשטאַרבענעם. פון די עקן מויל איז
אים גערונען אַ קליין טייכעלע בלוט; ער האָט לאַכנדיק געקוקט
אויף איר.

דאַמאָלס האָט זי זיך דעצידירט צו טון אַ זאַך, וואָס זי
האָט געהאַלטן פאַר נויטווענדיק און גוט. זי האָט גענומען אַ
דראַזשקע און איז געפאַרן אויפן בית-עולם אים אַ וויזיט אָפּשטאַטן
אויפן וועג האָט זי אין אַ בלומען-געשעפט געקויפט רויזן און זיי

אים אהינגעפירט. זי האָט אנדערגעקניט ביים קליינעם שוואַרצן צלם. זי האָט גערעדט צום טויטן און אים געבעטן ער זאָל זיך איבערעכענען און זי צורו לאָזן. זי האָט אים איבערגעבצטן, ער זאָל איר מוחל זיין דאָס, וואָס זי איז צו אים אזוי אומרחמות-דיק געווען. אין אַלטעגלעכן לעבן, לעבט זיך נישט שטענדיק אין האַרמאָניע, איצט אָבער דאַרף ער איר לאַגע פאַרשטיין און איר מוחל זיין. וואָס וועט אים אַרויסקומען פון דעם, וואָס ער פייניקט זי? ער וויל דאָך נאָר דערמיט, אָז זי זאָל אים געדענקען. זי וועט אים אזוי אויך אַלעמאַל באַזוכן. זאָל ער זי נאָר אויפהערן פאַרשאַלגן און איבערשרעקן.

זי האָט זיך באַמיט אים צו חנפענען און מילד צו מאַכן מיט זיסע ווערטלעך:

— איך פאַרשטיי, אָז דו האָסט דיך אזוי אַרום געוואָלט אין מיר נוקם זיין. דאָס איז גאַנץ נאַטירלעך. אין אמתן ביסטו דאָך אָבער גאַרנישט קיין שלעכטער מענש. זיי שוין נישט ביין, און שרעק מיך נישט איבער. איך וועל קומען צו דיר, איך וועל אָפט קומען. איך וועל דיר בלוימען ברענגען.

זי האָט חשק געהאַט אָפצונאַרן אים, איינשלעפען זיין פּיפּ-פאַרקייט מיט פאַלשע הבטחות. זי האָט חשק געהאַט צו זאָגן אים: באַרויך דיך, לייג רויק, איך שווער דיר צו, אָז איך וועל נישט טון מער קיין שום זאַך, וואָס איז דיר נישט ניאָה, איך זאָג דיר צו צו דערפילן דיין ווילן. זי האָט אָבער נישט געוואָגט לייגן צו זאָגן אויף זיין קבר. איבעריקנס, האָט זי גאַנץ גוט געוואוסט, אָז עס וועט איר גאַרנישט העלפן, ווייל טייטע ווייסן אַלסדינג.

כאָטש זי איז שוין געווען אָפגעמאַטערט, האָט זי דאָך נאָכ-מאַל איבערגעחזרט, שוין אַ ביסל שוואַכער, אירע געבעטן. זי האָט אָבער באַמערקט, אָז זי דערפילט נישט איצט דעם עקל, וואָס עס פלעגן אין איר, געוויינטלעך, דערוועקן קברים אין אָז זי האָט גאַרנישט קיין מורא פאַרן טויטן. זי האָט אָנגעהויבן צו זוכן די סיבה דערפון און איז געקומען צו דער איבערצייגונג, אָז זי האָט דערפאַר נישט קיין מורא פאַר אים, ווייל ער איז אינגאַנצן דאָ נישטאַ. -- ער איז דאָ נישטאַ; אומעטום איז ער דאָ, נאָר

נישט אויף דעם אָרט, וואו מען האָט אים באַגראָבן. ער פליט
אַרום אין די גאַסן, אין די הייזער, אין די צימערן.
און זי האָט זיך פאַרצוהייפלט אויפגעהויבן, שוין זייענדיק
זיכער, אַז אומעטום וועט זי אים קאַנען געפינען, נאָר נישט אויפן
בית-עולם.

XVI

נאך צוויי וואכן געדולדיק זיין, האָט דע=ליני אָנגעהויבן
 צוצושטיין צו פעליציען, אז זיי זאָלן אויפסניי אָנהייבן זייער אַמאָ-
 ליקן לעבנס-שטייגער. ער האָט נישט געוואָלט לענגער וואַרטן.
 פעליציע האָט, נישט קענענדיק זיך נאָך אים איבערגעבן, גלייך גע-
 ליטן מיט אים. זי האָט זיך אָבער שטאַרק געשראַקן, אז זי וועט
 נאָכאַמאָל דערזען דעם טויטן. אין אָנהייב האָט זי אויסגעטראַכט
 פאַרשידענע אויסריידן, פּדי צו נישט צו מאַכן די ראַנדע=וואַוס,
 נאָכדעם אָבער האָט זי אַליין מודה געווען, אז זי האָט מורא. ער
 האָט זי אָנגעהויבן פאַראַכטן צוליב דעם, וואָס עס האָט איר פאַר-
 פעלט קליין גר שכל און דרייסטקייט, און האָט ביסלעכווייז אויפ-
 געהערט פילן זיין ליבע צו איר, און אָנגעהויבן אויף אַ זייער
 אימאַנענטער אופן צו רעדן מי איר. ער האָט זי איצט אָן אויפ-
 הער פאַרפאַלגט מיט זיין תאוה.

עס זענען אָנגעקומען שלעכטע טעג אין ביטערע שעהן.
 צוליב דעם, וואָס זי האָט מורא געהאט אַריינצוגיין מיט אים צווישן
 פיר וועגט, זענען זיי אַריינגעזעסן אין אַ דראָזשקע אין לאַנגזאַם
 געפאַרן דורך גאַסן און פאַרשטעט, ביז זיי זענען זינדלעך אַרויס-
 געשטיגן אין זייער אַ ווייטער אַלעע און האָבן געטפאַנט מיט

גרויסע טריט, זייענדיק אונטערגעטריבן פון קאלטן מזרח-ווינט, ווי עס וואָלט זיי געיאָגט אָן אומגעזעענע ביזע קראַפט. אין אַ געוויסן טאָג איז אָבער דאָס וועטער אזוי שיין געווען, אז עס האָט זייערע בשמות דורכגעדרונגען מיט אַ זיסקייט. זיי זענען געגאנגען דורך דער ליידיקער אַלעע פּונם וואָלד, צוגע-טוילעט איינער צום צווייטן.

אויף די דינע און שוואַרצע צווייגלעך פון די ביימער האָבן שוין אָנגעהויבן אַרויסשפּראַצן קנאַספּן, אַפּשלאַגנדיק זיך מיט זייער פּיאָלעט-פאַרב אויפן ראָזן הימל. לינקס האָט זיך געצויגן אַ לאַנקע מיט פּונאַנדערגעוואַרפענע נאקעטע ביימער. מען האָט פונ-דערווייטנס אויך געזען די הייזער פון אוטייל. די פאַרמאכטע קאַ-רעטעס, אין וועלכע עס זענען געזעסן עלטערע מענשן, האָבן זיך לאַנגזאַם גערוקט. אַמען האָבן פאַר זיך געשטופּט וועגעלעך מיט קליינע קינדער. די שטיילקייט פונם וועלדס האָט פּלוצלינג איבערגעריסן דאָס רוישן פון אַן אויטאָמאָביל.

— האָסט לייב די מאַשינען? — האָט נאַנטייל אַ פרעג גע-טון.

— זיי זענען גאַנץ באַקוועם, אויסער דעם גאַרנישט. ראָבערט איז נישט געווען קיין שאַפּער און אויך נישט קיין ספּאַרטסמאַן. אינטערעסירט האָבן אים נאָר פּרויען.

— האָסט געזען? — האָט אים פעליציע אַ פרעג געטון, אַנזווייזנדיק אויף דער דראַזשקע, וואָס האָט זיי אויסגעמיטן.

— ביי .

— עס זענען דאָרט. עזעסן יאַנינאַ פּערין מיט אַ פּרוי.

זענענדיק, אז ראָבערט באַציט זיך צו דעם פּאַקט גאַנץ גלייכגילטיק, האָט זי זיך מיט אַ טאָן פון פּאַרוואָרף אָנגע-רופן:

— אפּשר ביסטו אויך ביי דער זעלבער מיינונג, וואָס דאָס-טאָר סאָקראַטעס, אז דאָס איז אַ גאַנץ נאַטירלעכע זאַך.

דער העלער טיך, וואָס ביי זיינע ברעגן זענען געוואַקסן פּיכטן, איז געשלאָפּן. זיי האָבן זיך אויסגעדרייט רעכטס מיט-

דער סטעזשקע, וואָס האָט זיך געצויגן לענגאויס דעם טייך, וואו די ווייסע גענו און שוואַנען האָבן זיך גענלעט די פּעדערין. ווען זיי זענען בענטער צום טייך צוגעקומען איז זיי אַקעגנגעשוואַמען אַ סטאַדע קאַטשקעס, וואָס האָט אויסגעזען ווי אַ נאַצע פּלאַטייע שיפּלעך.

— ווען איך בין נאָך קליין געווען, פלעגט מיך מיין פאָטער מיטנעמען מיט זיך, אַנצוקאַרמען די באַשעזענישן. דאָס פלעגט זיין פאַר מיר אַ באַלוינונג, אויב איך פלעג מיך ווי געהעריק אויפפירן און זיך גוט לערנען. ער פלעגט ליב האָבן הינט, פּערד, אַלע חיות: אין דער וועלט. געווען איז ער זייער אַ ליבלעכער און זייער אַן אינטעליגענטער. ער פלעגט אַ סך אַרבעטן. די עקזיסטענץ פון אַן אָפיציר, וואָס פאַרמאָגט גאַרנישט, איז אָבער זייער אַ שווערע. ער פלעגט זייער שטאַרק ליידן דערפון, וואָס ער האָט נישט גע-קאַנט פירן אַזאַ ברייט לעבן, ווי די רייכערע אָפיצירן, און צו דעם צו פלעגט ער נאָך נישט קאָנען לעבן אין האַרמאָניע מיט מיין מאַמען. ער איז קיינמאָל נישט גליקלעך געווען, און גאַנץ אָפּט פלעגט ער זיין טרויעריק. ער פלעגט זייער ווייניק רעדן; מיט מיר אָבער האָט ער זיך גאַנץ גוט פאַרשטענדיקט אויך אַן ווערטער. ער האָט מיך זייער ליב געהאַט... ראָבערט, אַמאָל... אַמאָל... אין אַ צייט אַרום וועל איך האָבן אַן אייגן הייזל אויפן דאָרף. און ווען דו וועסט מיך דאָרט באַזוכן, וועסטו מיך טרעפן, טייערער, אין אַ קורצן קליידל קאַרמען הינער.

ראָבערט האָט זי אַ פרעג געזאָגן פון וואַנען עס האָט זיך דערנומען צו איר דער געדאַנק אַריינצוטערעטן אין טעאַטער. — איך האָב געוואוסט, אַז איך וועל נישט קאָנען חתונה האָבן, ווייל איך האָב נישט קיין גדן. און דאָס אייסזען פון מיינע חברטעס אויף זייערע פּאָסטנס, אין די מאַדע-געשעפטן אַדער אינם טעלעגראַף, האָט מיר נישט געגעבן קיין חשק זיי נאַכצוטון. נאָך זייענדיק אַ קינד, איז מיר שוין געפעלן דאָס אַרטיסטישע פאַך. ווען איך בין געווען אין דערצוואַנגס-אַנשטאַלט, בין איך אויף דער סצענע אַרויסגעטרעטן אין אַ קליינער קאַמעדיע. דאָס האָט מיך דאַמאָס זייער געוויילט, די לערערין האָט אפילו גזאַגט, אַז איך

האב נישט גוט געשפילט. דאס איז אבער געווען צוליב דעם, וואָס מײן מאמע איז איר שולדיק געווען פאַר דריי חדשים לער-געלט. ווען איך בין אלט געוואָרן פופצען יאָר, האָב איך שוין אָנגעהויבן ערנסט טראַכטן וועגן טעאַטער, אין בין אַריינגעטרעטן אין דער דראַמאַטישער שולע. איך האָב דאַמאַלס אַ סך געהאַרעוועט, זייער אַ סך. אונזער פאָך איז אַ שווערס. ווען מען האָט דערפאַלג, רויט מען זיך שוין אָבער אויס.

לעבן פּאַויליאָן האָבן זיי געפונען אַ שיפּ, וואָס איז גע- שטאַנען צוגעפונדן צום ברעג. ראָבערט איז דער ערשטער אַריי- געשפּרונגען דערין און נאַכגעשלעפט נאָך זיך פעלציען. — ווייסט, די הויכע ביימער זענען אָן בלעטער אויך שיין — האָט זי זיך אָנגערופן. — איך האָב אָבער נישט גערעכנט, אַז אין דער איצטיקער צייט זאָל מען קריגן צו דינגען אַ שיפּ.

דער שיפער האָט דערקלערט, אַז אין די שיינע וו נטער-טעג געפינען זיך אַ סך געסט, וואָס האָבן ליב איבערצופאַרן זיך אַ ביסל איבערן אינזל, עס איז אינגאַנצן רויק, און אַז ערשט מיט אַ פאַר מינוט צוריק האָט ער טאַקע דאַרט אַהין אַריבערגעפירט צוויי פרויען.

דאָס יינגל, וואָס האָט געוואוינט אויפן איינזאַמען אינזל, האָט זיי דערלאָנגט טיי אינם באַשיידענעם אלטאַנקלע, פון וועלכן דאָס גאַנצע מעפל איז באַשטאַנען פון צוויי שטולן, אַ טיש, אַ פיאַניע און אַ קאַנאַפע. די פיטרינעס פון די פענסטער זענען שוין געווען פאַרפוילט און די פאַסאַצקענע פאַדלאָגע איז געווען אויס- געבויגן. פעלציע האָט דורכן פענסטער אַרויסגעקוקט אויפן גרי- נעם פלאַץ, וואָס איז אינגאַנצן מיט גראַז באַוואַקסן געווען, אין אויף די הויכע גרינע ביימער.

— וואָס איז דאָס פאַר אַ באַלעם, אָט דער גרויסער טוב- קעלער באַלעם אויפן בוים? — האָט זי אומרוק אַ פרעג גע- טון.

— אַ מיטל, טייערע.

— עס זעט עפעס צײס, ווי אַ חיה וואָלט געווען פעסט

ארוםגעפלאכטן ארום דער צווייג, וועלכע זי פרעסט אויף. אן !
וואס פאר אן אומאגענעם בילד !

זי האט אָנגעשפּאַרט דעם קאַפּ אויפן געליבטנס אַקסל און
האַט אים ליבלעך איינגערוימט :

— איך ה ב דך זייער ליב.

ער האָט זי צוגעצויגן צו זיך אויף דער קאַנאַפּע. זי האָט
דערפילט, ווי ער ה ט זיך אַראָפּגערוקט צו אירע פיס און זי
אָנגערירט מיט זייע הענט, וואָס זענען פון אומגעוולדיקייט נישט
געשיקט געווען. זייענדיק אָנמעכטיק, האָט זי זיך נישט געווערט,
און דאָך האָט זי אינסטינקטיוו געפילט, אַז אַלץ איז איצט אומ-
זיסט. אין די אויערן האָט איר גערוישט. פּלוצלינג האָט דאָס
רוישן אויפגעהערט, און זי האָט דערהערט אַ ווונדערלעכע, אָבער
א דייטלעך קאלטע שטימע, וואָס האָט געזאָגט :

— „איך פאַרווער אייך איר זאָלט געהערן צו זיך“ עס
האַט זיך איר געדאַכט, אַז די שטימע רעדט צו איר אַראָפּ פון
דער הייך, פון דער הייכקייט פון עפעס אַ הערלעכער העלקייט.
זי האָט אָבער נישט געוואָגט דעם קאַפּ אויסצורייען. געווען איז
עס אַן אומבאַקאַנטע שטימע. אומוילנדיק האָט זי זיך דאָך געפרווט
דערמאַנען, וועמענס די שטימע איז און האָט באַמערקט, אַז זי
האַט פאַרגעסן איר אָפּקלאַנג, אַז זי וועט שוין נישט אימשטאַנד
זיין קיינמאַל זיך צו דערמאַנען אָן איר „אפשר האָט ער איצט
אַזאַ שטימע“ — האָט זי אַ טראַכט געטון און מיט שרעק גיך
אַראָפּגעצויגן דאָס אונטערקליידל. זי האָט אָבער דאָך אָפּגעהאַלטן
זיך פון שרייען און האָט דע-לייגן גאַרנישט דערמאַנען וועגן דעם,
וואָס זי האָט געהערט, אויס מורא, ער זאָל נישט לאַכן פון איר
אין האַלטן זי פאַר אַ משוגענע. דערביי האָט זי אַליין געוואוסט,
אַז דאָס איז נאָר געווען אַ האַלוצינאַציע.

דע-לייג האָט זיך אָפּגערוקט פון איר.

— אויב דו ווילסט מיך נישט מער, זאָג אָפּ, מיט געוואַלט

זייעל איך דיך נישט נאָמען.

זי איז געווען שזייף, מיט צוזאַמענגעקוועטע פיס.

— איך ווייס נישט, וואָס דאָס א. נ. אַזוי לאַנג, ווי מיר גע-

פינען זיך צווישן מעשן, אזוי לאנג, ווי ארום אינז רוישט עס
פון פארשידענע מענשן, וויל איך דיך און באגער דיך. מיט
דער מינוט אבער, וואס מיר בלייבן אליין — קריג איך
מרא.

— אזוי היסט עס. כדי זיך או פצורייצן, דארפסטו האבן
אן עולם מענשן — האָט ער אַ זאָג געטון מיט אַ בייזוויליקער אין
ביליקער איראָניע.

פעליציע האָט זיך אָפּגעשטעלט אין אַ צוגעגאַנגען צום
פענסטער. אויף איר באַק איז גערונגען אַ טרער. זי האָט לאַנג
און שטיל געוויינט. פּלוצלינג האָט זי צו אים אין אַ לעבעדיקן טאָן
אַ געשריי געטון:
— זע!

און זי האָט אים געוויזן יאָניג פּערין, וועלכע האָט שפּאַ-
צירט מיט אַ יונגער פּרוי אויפן גראָז.
זיי האָבן זיך ביידע געהאַלטן אַרומ: ענומען ביי די טאַליעס,
זיך קעגנזייטיק דערלאַנגט פּיאַלקעס, אין דערביי ביידע גע-
לאַכט.

— זע! די פּרוי איז גליקל.ך און רויק.
יאָניג פּערין האָט רויק און צופּרידן שפּאַצירט, זי האָט
אפילו נישט געפרווט באַהאַלטן די גאוה. זי האָט שטאַלצירט מיט
אירע וואַנדע-לעכע אייפּאַלן.
פעליציע האָט זיך איינגעקוקט אין איר שטאַרק פּאַראַינטע-
רעסירט און האָט זי מקנא געווען מיט איר רויקייט.

— זי האָט נישט קיין מרא.
— לאַז זי צורו. וואָס שטערט זי דען אינז? ער האָט זי
געוואַלטיק שטאַרק אַרומגענומען ביי דער טאַליע.
צייטערנדיק אינגאַנצן, האָט זי זיך פון זיינע הענט אַרויסגע-
ריסן.

ראַבערט, וואָס האָט זיך איצט גופּילט נידערגעשלאָגן,
דערנידערקט און פּאַרפירט אין זיינע בעסטע האָפּנונגען, איז ענד-
לעך אַריינגע-אַלן אין אַ שטאַרקן כּעס. האָט זי גערופּן משוגענע:

און דערקלערט, אז מער וועט ער נישט דולדן אירע וואונדער-
לעכע און לעכערלעכע נארישקייטן.

זי האט גארנישט געענטפערט, נאָר אויפסניי זיך פונאָן-
דערגעוויינט.

ער איז נאָך מער אויפגערעגט געוואָרן פון אירע טרערן
און האָט איר שאַרף אַ זאָג געטון:

— צוליב דעם, וואָס דו קאַנסט מיר שוין נישט געבן דאָס,
וואָס איך וויל, איז אינגאנצן איבעריק, אז מיר זאָלן זיך ווייטע-
זען. מיר האָבן שוין גאַרנישט וואָס צו זאָגן זיך קעגנױטיק. און
אויב דו וואָלט כאַטש איין אין איינציק מאָל פעזק געווען צו
זאָגן דעם אמת, וואָלסטו אַליין מודה געווען, אז אויסער דעם גע-
מיינעם קאַמעדיאַנטל, האָסטו קיינעם נישט ליב געהאַט.

דאמאָלס האָט פעליציע אויסגעבראַכן מיט פעס, און האָט
אזש פון פאַרצווייפּלונג אַ זיפּץ געטון:

— ליגנער, ליגנער! דאָס איז עקל־האַפטיק, וואָס דו זאָגסט.
דו זעסט אזוי אויך, אז איך ווילן און בין פיל מיט יסורים, און
דו ווילסט, אז איך זאָל נאָך מער ליידן. דו ניצט אויס דאָס, וואָס
איך ליב דיך, כדי מיך צו פייניקן! דאָס איז געמייך, נידערטרעכ-
טיק. אויף אזא אופן האָב איך דיך שוין טאַקע מער נישט ליב!
גיי דיר אַוועק פון מיר! איך וויל דיך נישט מער אַנקוקן, גיי...
צוואָס זענען מיר דאָ צוזאַמען? צי מוזן מיר דען שטענדיק קוקן
אויף זיך מיט אזא פעס, מיט אזא פאַרצווייפּלונג אין פאַרביטע-
רונג? ... דאָס איז נישט מייך שולד... איך קאָן נישט... איך
קאָן נישט! זיי מיר מוחל, טייערסטער, געליבטער מינער! איך
האַב דיך ליב. איך פירגעטער דיך און באַגער דיך, אָבער טרייב
אים אַוועק! דו ביסט דאָך אַ מאַנספערשוין, און דו דאַרפסט דאָך גי-
כער וויסן, וואָס מען דאַרף טון, פאַרטרייב אים! דו האָסט אים
דערמאַרדעט, נישט איך. דו! דערהרגע-זשע אים שוין איג-
גאַנצן... ער זאָל שוין נישט מער צוריקקומען. איך פאַריר די
געדאַנקען... מייך גאַט... איך וועל משוגע ווערן!
צומאַנגס האָט דע-ליני געבעטן, אז מען זאָל אים נאַמ-

גירן אלס דריטן סעקרעטאר פונם קאנסולאט אין האנג. אין פאר-
לויף פון א וואך האט מען אים באשטימט אויף דעם פאסטן, ער
איז גלייך ארויסגעפארן, נישט זעענדיק זיך מער מיט פע-
ליציען.

XVII

פרוי נאנטייל האט נאך געקלערט וועגן איר טאכטער. איר
 באצונג מיטן בילדער-הענדלער טאני מייער פון דער קלישי-גאס
 האט ביי איר נאך נישט געהאט פארנומען דאס גאנצע הארץ
 און האט איר נאך גענוג פרייע צייט איבערגעלאזט פאר פעלי-
 ציען. אין טעאטער האט זי זיך באקאנט מיט דעם זייער העפלעכן
 און נאך נאך ינגן פאבריקאנט פון עלעקטרישע אפאראטן, הער
 באנדאט. זיין טעמפעראמענט איז אינגאנצן פול געווען מיט ליבע,
 און דערצו איז ער געווען געשטימט אומדרייסט. און צוליב דעם,
 וואס די יונגע און שיינע מיידלעך האבן אין אים דערוועקט א
 שרעק, האט ער זיך ביסלעכווייז צוגעוואוינט צום געדאנק, אז ער
 זאל חשק האבן צו עלטערע. פרוי נאנטייל איז נאך גענוג רייזנד
 געווען. אין א געוויסן אָוונט, ווען זי האט, אגב, זייער שלעכט
 אויסגעזען און זי איז געווען מיאוס געקליידט, האט ער איר
 א פאָרשלאָג געמאכט, און זי האט אים אָנגענומען, צוליב דעם,
 די צו קאָנען איר הויז בעסער פירן און פדי עס זאל איר טאָכ-
 טער גאָרנישט פעלן. איר מקריב זיין זיך האט איר פארשאפט גליק.

הער באנדאזיס האָט זי זייער ליב געהאַט און האָט געוואָרגט פאַר איר. אין אָנהייב האָט עס זי אפילו א ביסל געוואונדערט. מיט דער צייט אָבער האָט עס זי גליקלעך געמאַכט און איר פאַרשאפט רוב דאָס, וואָס זי איז איצט געליבט געווען, האָט זיך איר אויס-געווען, ווי אַ גוטע און נאַטירלעכע זאַך. זי האָט אויך אויפגעהערט צו אַנערקענען, אַז איר צייט איז שוין אַריבער, ווייל זי האָט דאָר געווען, אַז די ווירקלעכקייט האָט גאָר עפעס אַנדערש גע-ווירן.

זי איז פון אייביק אַן געווען אַ גוטע, און די שטימונג אי-רע איז שטענדיק געווען אַ לייכטע און אויך אַ רויקע. פונדעסט-וועגן האָט זי ביז איצט גאָר קיינמאָל נישט געקאָנט שאַפן אַרום זיך אַזאַ ליבע און וואַרעמע אַטמאָספערע. זי איז געווען אַ ליבלע-כע, האָט שטענדיק געשמייכלט — דער שמייכל פלעגט אַנטפלעקן אירע שיינע ציינדלעך, און אין אירע פולע באַקן איבערלאָזן חן-גריבלעך. — זי איז דאָנקבאַר געווען דעם גורל פאַר דעם, וואָס ער האָט איר געגעבן און איז ווי אויפסניי גליענדיק און צע-פלאַמט געוואָרן, און דאָס הויז האָט ווידער געאַטעמט מיט יוגנט.

אין דער צייט, ווען פרוי נאַנטייל איז געווען פריילעך און לוסטיק, איז פעליציע געווען טרויעריק, קאַפּריזונע און מרה שחורה-דיק. אויף איר שיינ פנים האָבן זיך נאַווירן, ווי בייטן, און די שטימע איז איר געוואָרן שאַרף. זי האָט זיך גלייך אַריענטירט, וואָס פאַר אַ ראלע דער הער באַנדאָזיס שפילט אין איר משפּחה. עס קאָן זיין, אַז ער איז איר געווען דערווידער, ווייל זי האָט גע-וואָלט, אַז איר מוטער זאָל לעבן און אַטעמען בלוז פאַר אירעט-וועגן, און אפשר דערפאַר, ווייל איר געפיל אַלס טאַכטער האָט שטאַרק געליטן דערפון, וואָס זי מוז איר מוטער ווייניקער אַכטן, אַדער אפשר גאָר צוליב דעם, וואָס זי האָט איר נישט פאַרגינען דאָס גליק, און עס איז אויך נישט אויסגעשלאָסן, אַז געאַרט האָט זי אַזוי שטאַרק דאָס קרעמפירן זיך, וואָס די ליבע-אומשטענדן, וואָס ווערן אַזוי גאַנט אַרום אונז געשאַפן, רופן אַרויס אין אונז.

גענוג איז געווען דאָס, וואָס פעליציע פלעגט יעדן טאָג ביים עסן פאָרוואַרפן דער מוטער מיט אַ באַזונדערן חשק און אויף אַ גאָר פאַרביטערטן אופן דעם נייעם הויז-פריינט. דעם הער באַנדאַס ווידער אַליין, ווען זי פלעגט אים גאָר טרעפן, פלעגט זי אַרויס-ווייזן אַ דייטלעכן ווידערווילן און גאַרנישט פאַרמאַסקירטן עקל. פרוי גאַנטייל פלעגט זיך אָבער מיט דעם נישט שטאַרק איבערנע-מען און פלעגט דער טאַכטער מוחל זיין, נעמענדיק דערביי אין אַכט איר קליינע לעבנס-דערפאַרונג. הער באַנדאַס ווידער, וועל-כער פלעגט זיך איינפאַך שרעקן פאַר פעליציען מיט אַן איבער-מעגשליכער שרעק, פלעגט אַנווענדן אַלע מעגלעכקייטן זי צו מילדערן מיט קלענערע מתנות און אויך מיט אַרויסווייזן איר צייכנס פון הויכער אַכטונג.

פעליציע איז געוואָרן געוואַלטיק אויפגערעגט, ווייל זי האָט זייער געליטן. די בריוו פון האַאג האָבן איר ליבע אַזוי ווייט אויפגערייצט, אַז זי איז אַזש דורכגענומען געוואָרן מיט שמערצן. זי האָט אָנגעהויבן וועלן, זייענדיק געפייניקט דורך דער היץ פון דער איינבילדונגס-קראַפט, וואָס האָט זי איצט אינגאַנצן באַהערשט. ווען עס פלעגט זיך פאַרשטעלן פאַר די אויגן דאָס בילד פונם דאָ נישט-אַנוועזנדן געליבטן, פלעגט איר אָנהויבן רוישן אין די שלעפן, דאָס האַרץ פלעגט אָנהויבן געוואַלטיק קלאַפן און אַ מרה-שחורהדיקע טונקלהייט פלעגט איר קאַפּ איינהילן. די גאַנצע גערוון-צערניצונג, די גאַנצע היץ פון איר בלוט, אַלע לעבעדיקע כוחות פלעגן זיך דאַמאַלס אין איר דערוועקן און אויסברעכן אין דער טיפקייט פון איר וועזן מיט אַ הייסן פלאַם פון ליידנשאַפט. קיין שום זאַך האָט זי דאַמאַלס נישט פאַרלאַנגט, גאָר זיך צו פאַראייניקן מיט דע-ליינען, גאָר אים אַליין האָט זי באַגערט, און זי האָט זיך זייער געוואונדערט, פון וואַנען עס דערנעמט זיך דער אָפשיי-וואָס זי פילט צו יעדערן אַנדערן מאַנספערשוינן. ביז איצט איז זי נאָך קיינמאַל נישט געווען אַזוי שטאַרק אין איר געפיל. זי האָט באַשלאָסן צו בעטן הער באַנדאַס, ער זאָל איר לייען געלט, פדי צו האָבן אויף הוצאות קיין האַאג, און פונדעסטוועגן האָט זי דאָס נישט געטון. אַפגעהאַלטן האָט זי דערפון, נישט אַזוי ווייט

די מורא, א' די רייזע אירע קאן אמאל נישט געפעלן איר גע-
ליבטן, וועלכער קאן דאס אָננעמען אלס פאַר אומטאַקטיש פון איר
זייט, ווי די אומרייטלעכע שרעק, וואָס זי האָט געפילט, אז די
וויזע קאן זיך אויפסניי ביי איר דערוועקן.

די וויזע האָט זיך איר שוין נישט געוווּן, זינט דע-לייני
איז אוועקגעפאַרן. פונדעסטוועגן פלעגן אַרום איר טרעפן זאַכן,
וואָס האָבן זי שטאַרק באַאומרויט. איינמאַל, ווען זי איז געגאַנגע-
גען אויף דער גאַס, האָט זי דערזען, אז עס גייט איר נאָך אן
עלטערער מענטש מיט אַ באַרד, און ווען זי האָט זיך אויסגעדרייט
אים גוט אַנצוקוקן, איז ער גלייך פאַרשוואונדן, און זי האָט אים
שוין מער נישט געקאָנט זען. אַ צווייט מאַל האָט זיך איר געטראַפן
פאַלגענדער פאַל: ווען זי איז אינדערפרי נאָך געלעגן אין בעט,
האָט איר די מוטער געזאָגט: „איך גיי צו דער שנייד ערין, און איז אַרויס-
געגאַנגען. אין אַ צוויי-דריי מינוט אַרום האָט פעליציע זי דערזען צוריק
אַריינקומען אין שטוב אַריין, פונקט ווי זי וואָלט געהאַט עפעס פאַר-
געסן. די וויזע האָט זיך גערוקט פלינד, שטום און אָן גערויש.
ווען זי איז אָבער צוגעקומען נאָנט צו איר בעט, איז זי פאַר-
שוונדן געוואָרן.

זי פלעגט האָבן פאַנטאַזיעס, וואָס האָבן זי נאָך מער פאַר-
אומרויט. אין אַ געוויסן זונטיק האָט זי געשפילט אין „סטעליע“
די ראַלע פונם יונגן זכריה. צוליב דעם, וואָס זי האָט געהאַט
זייער שיינע פיס, האָט איר דאָס איבערטון זיך זייער הנאה גע-
טון. זי איז אויך צופרידן געווען פון דעם, וואָס זי קאן זיך אויס-
צייכען מיט איר שוין דעקלאַמירן די לידער. זי האָט באַמערקט,
ווי צווישן די שטולן זיצט אַ גלח אָנגעטון אין אַ קיטל. נישט
איינמאַל פלעגט טרעפן, אז גלחים פלעגן קומען אויף דער נאָכ-
מיטאַנדיקער פאַרשטעלונג פון דער דאָזיקער טראַגעדיע, וואָס איר
אַינהאַלט איז גענומען געוואָרן פון דער ביבעל. אויף פעלי-
ציען האָט אָבער דאָס אויסזען געמאַכט אָן אומאַנגענעמע
איינדרוק. ווען זי איז אַרויפגעקומען אויף דער סצענע, האָט זי
באַנץ דייטלעך דערזען דואיראַ דאַלן, וועלכע איז געווען אָנגע-
טון אין יאָזאַבעטיס טורבאַן און האָט לעבן ספּלאַרס ביידל אָנגע-

געלאָדן אַ רעוואָלוציע. זי האָט אפילו פאַמאָנט אין זיך גענוג
ווילנס-קראַפט און באַוואַסטזיין אוועקצוטרייבן פון זיך די אומזי-
ניקע חזיוע, וועלכע איז טאַקע גלייך פאַרשוואַנדן געוואָרן.
פונדעסטוועגן האָט זי די ערשטע סטראָפּן געזאַגט מיט אַ פאַר-
שטיקער שטימע.

זי האָט געפילט, אַז עס זרענט זי עפעס אין מאַגן און
האַט אָפּ געליטן אויף דושנעקייט; עס פלעגט זי טיילמאָל אָנ-
כאַפּן אינעווייניק א שטערצלעכער קראַמף, דאָס האַרץ פלעגט איר
אַנהייבן שרעקלעך צו קלאַפּן און עס פלעגט זיך איר דאַכטן, אַז
זי שטאַרבט אוועק.

דאָקטאָר טרובלעט האָט זי פאַרזיכטיק און געוויסנהאַפּט
קירירט. גאַנץ אָפּ פלעגט זי אים זען אין טעאַטער, און טייל-
מאָל פלעגט זי אַהיימגיין צו אים אויף אַ וויזיט. אַדורכגיין
פלעגט זי נישט דורכן וואַרטע-צימער. דער שווייצער פלעגט זי
אַריינלאָזן אין קליינעם עס-צימער אַריין, וואו עס האָבן אין דער
האַלב-טונקלקייט געבלאַנקט די אַראַבישו פאַרצעליי-כלים, און
אין דאָקטאָרס קאַבינעט פלעגט זי שטענדיק אַריינקומען די
ערשטע. אין אַ געוויסן טאָג איז סאָקראַטעסן געלונגען איר
פאַרשטיין צו געבן אויף וואָס פאַר אַן אופן די בילדער ווערן גע-
שאפּן אינם מענשלעכן געדאַנק און ווי אָפּט זיי פאַסן זיך גאַר-
נישט צו צו די אויסערלעכע זאַכן, אַדער זיי פאַסן זיך צום וויי-
ניקטן גענוי נישט צו.

— די האַלוצינאַציעס — האָט ער צוגעגעבן — זענען צום
מערסטן טייל גאַר פאַלשע וואַרונגען. מיר זען טאַקע זאַכן, וועל-
ע קומען פאַר אין דער ווירקלעכקייט. מיר זען זיי אָבער שלעכט.
פון אַ פעדער קומט באַ אינדז אַרויס אַ קאַפּ מיט אויפגעשטעלעטע
האַר, פון אַ רויט קנעפל — אַ פּיסק פון אַ חיה, פון אַ העמד —
אַ טויטן-געשפּענסט.

פון די דערקלערונגען האָט זי כוחות געשעפט גרינגצו-
שעצן און אָפּצוטרייבן פון זיך די וויזיעס פון הינט, קעץ און
לעבעדיקע מענטשן. זי האָט פונדעסטוועגן גאָר מורא געהאַט, אַז

זי זאל נאכאזאל נישט דערזען דעם טויטן. די אבערגלויבערישע
שרעק, וואָס איז ערגעץ-וואו פארשטעקט געווען אין די טיפ-
סטע קעמערלעך פון איר געדאַנק, איז פיל שטאַרקער געווען פון
דעם דאָקטאָרט באַווייזן. לאָז ער זיך דאָרט איבערחזרן דאָס זעל-
בע, וויפיל מאָל ער וויל, אַז קיין טויטע קומען נישט מער צוריק.
זי וויסט אירס!

סאָקראַטעס האָט איר אַרויסגעגעבן פאַרשריפטן, אַז זי
זאל זיך אַפּוּזוכן פאַרוויילונגען, אַז זי זאל אַלץ אין איינעם
זיך נאָר געפינען אין דער געזעלשאַפּט פּוּן אירע באַקאַנטע,
איבערהויפּט נאָר מיט סימפּאַטישע מענשן זאל זי איר צייט פאַר-
ברענגען און אַז זי זאל אויסמיידן אירע צוויי גרעסטע קעג-
נער: די פינסטערניש און איינזאַמקייט.

— איבערהויפּט דאַרפסטו אויסמיידן אַזעלכע מענטשן און
זאַכן, וועלכע קאָנען האָבן וועלכע עס איז פאַרבינדונג מיט דער
אַנגעלעגנהייט פון דייע היזיעס.

ער האָט זיך נישט געכאַפּט, אַז דאָס איז אַן אומ-
מעגלעכע זאַך, אַזוי פעליציע האָט דאָס אויך נישט בא-
מערקט.

— וועט איר מיך אַלזאַ אויסקורירן, מיין גוטער סאָקראַט-
טעס? — האָט זי אַ פּרעג געטון, אַנשטעלנדיק אויף אים אירע
שיינע גרויע אויגן, וועלכע האָבן אויסגעדריקט הכּנעה און גע-
זעט.

— דו וועסט דיך אַליין אויסקורירן, קינד מיינס. דו
וועסט זיך געוויס אויסקורירן, ווייל דו ביסט אַן אַרבעטסזאַמע,
אַ פאַרשטענדיקע און אַ דרייטע... יאָ, יאָ, דו ביסט גלייכציי-
טיק אַ פּחדנאַע און אַ דרייטע. דו שרעקסט דיך פאַר אַ גע-
פאַר, וואָס קאָן דיר קומען פּוּן דער וויזיע, דו האָסט נאָך אַבער
גענוג חשק צום לעבן; דו וועסט אַלזאַ געזונט ווערן, ווייל דו
וויסט געזונט ווערן.

— איר רעכנט, אַז אויב מען וויל נאָר, קאָן מען געזונט
ווערן?

— אויב מען וויל אויף א געוויסן טיפן און סשעציעלן אופן,
אויב אזוי ווילן אינזערע קעמערלעך, אויב אזוי וויל אינזער בא-
וואסטזיין, אויב דער מענש וויל מיטן פרוכטבארן און מעכטיקן
ווילן פונם בוים, וועלכער וויל גרין ווערן אין פריילינג.

XVII.

די נאכט האָט זי נישט געקאָנט אַנטשלאָפֿן ווערן און זיך
 געדרייט אויפן געלעגער פון איין זייט אויף דער צווייטער, און
 פון גרויס היץ האָט זי פון זיך אַראָפּגעוואָרפֿן די קאַלדערע. זי
 האָט געפילט, אַז דער שלאָף איז נאָך ווייט פון איר און אַז ער
 וועט ערשט קומען דאַמאַלס, ווען עס וועלן זיך באַווייזן אויפן
 הימל די ערשטע שטראַלן פונם פרימאַרגן, וואָס זענען פיל מיטן
 גאַלדענעם שטויב, און דאַמאַלס, ווען די שטויבפֿלעך וועלן זיך אַרייַג
 שטופן צו איר אין צימער דורך די לעכלעך פון די פאַרהאַנגען.
 ער נאַכט-לאַמפּ, וואָס זיין קליין פייער האָט אַדורכגעפינקלט
 דורכן פאַרצעלייערנעם קלאָש, איז געווען איר טרייע און גע-
 היימנישפולע חברטע. פעליציע האָט געעפנט די אויגן און מיין
 בליק געשלאָנגען דאָס ווייסע פייער, וואָס האָט איר צוגעגעבן
 רוֹיקייט. פאַרמאַכנדיק דערנאָך ווידער די אויגן, איז זי צוריק
 אַרייַנגעפאַלן אין לאַנגווייליקייט און יסורים צוליב דער שלאָפֿ-
 לאַזיקייט. מאַמענטנווייז האָט זי זיך דערמאַנט געוויסע ווערטער
 פון אַ ראַלע, וועלכע זי האָט שוין איצט קיין שום באַדייטונג
 נישט צוגעגעבן און וועלכע האָבן זי דאָך פאַרפאַלגט: „אונזערע
 טעג זענען אַזעלכע, ווי מיר שאַפן זיי פאַר זיך“. ביסלעכווייז איז

איר געדאנק דערשעפט געוואָרן פון כסדרדיקן איבערהורן אלץ די אייגענע ווערטער.

מאָרגן מוז איר גיין צו פרוי ראַיאמאָן אַנמעסטן די קליי-
דער. נעכטן בין איך אַריינגעגאַנגען צוזאַמען מיט פאַגעטן אין
דער גאַרדעראָפּע צו יאַניגא פּערין, וועלכע האָט זיך פּונקט גע-
האַלטן אין אַנטון און האָט געוויזן אירע האַריקע פּיס, ווי זי
וואָלט זיך געהאַט מיט וואָס גרויס צו האַלטן. די דאָזיקע יאַניגא
פּערין איז גאַר נישט קיין מיאוסע; זי האָט אפילו אַ שיין קעפל.
עס געפּעלט מיר פּלוז גישט דער אויסדרוק פון איר געזיכט. ווי
אַזוי פאַרלאַנגט עפעס פרוי קאַלבערט פון מיר צוויי און דרייסיק
פּראַנק? פּרצען און דריי, איז זיבצען, און נאָך צען, איז פינף
און צוואַנציק. בין איך איר נאָר שולדיק זעקס און צוואַנציק פּראַנק.
„אונזערע טעג זענען אַזעלכע, ווי מיר שאַפן זיי פאַר זיך.“ איר,
ווי הייס מיר איז!

מיט אַ שנעלן וואָרף פון אירע בויגזאַמע לענדן האָט זי
זיך איבערגעדרייט אויף דער צווייטער זייט און האָט צעשפּרייט
אירע נאַקעטע אַרומס, וועלנדיק כאַפן אַ ביסל פּרישע ליגט.

עס דאַכט זיך מיר, אַז זייט ראַבערט איז אַוועקגעפאַרן זע-
נען שוין אַדורכגעלאָפן גאַנצע יאָרהונדערטער. עס איז זייער
מיאוס פון זיין זייט, וואָס ער האָט מיך אַזוי איינזאַם איבערגע-
לאָזט. עס בענקט זיך מיר אַזוי נאָך אים.

און איינקורטשענדיק זיך אינם בעטל, האָט זי זיך דער-
מאַנט, ווי עס איז געווען, ווען זיי זענען געלעגן צוזאַמען צוגע-
טוליעט.

— טייער קעצל, געליבטער מיינער — האָט זי אים גע-

רופן.

און ווידער זענען איר געקומען אין קאַפּ אַריין די פּרונד-
דיקע געדאַנקען, אלץ די זעלבע.

„אונזערע טעג זענען אַזעלכע, ווי מיר שאַפן זיי פאַר זיך.“
„אונזערע טעג זענען אַזעלכע, ווי מיר שאַפן זיי פאַר זיך.“ אונ-
זערע טעג זענען — פּרצען און דריי איז זיבצען און צען אי. זעקס
און צוואַנציק. איך האָב גאַנץ גוט געזען, ווי יאַניגא פּערין האָט

געוויזן אירע לאנגע מענערישע פיס, וואָס זענען אזוי באַוואַקסן
געווען, אַז זיי זענען אַזש אינגאַנצן שוואַרץ געווען. איז דאָס
אַמת, וואָס מען זאָגט, אַז זי קויפט זיך פרויען פאַר געלט? מאַרגן
פיר אַ זיגער מוז איך גיין אַנמעסטן דאָס קלייד. איין זאך איז
שרעקלעך, דאָס, וואָס פרוי ראַיאַמאַן נייט שטענדיק זייער שלעכט
איין די אַרבל. אוי! ווי הייס מיר איז! סאָק ראַטעס איז אַ גוטער
דאָקטאָר. טיילמאַל האָט ער אָפּער ליב צו נאַר צו מאַכן
מוזשן.

פּלוצלינג האָט זי אָנגעהויבן טראַכטן וועגן שוואַלדערן אין
האַט דערפּילט, ווי עפעס פּוין אים האָט זיך אָנגעהויבן רוקן אויף
דער וואַנט פּונם צימער. עס האָט זיך איר געדאַכט, אַז די שיינ
פּונם לעמפל איז אויך טונקעלער געוואָרן פּוין דעם. עס איז אפילו
געווען עפעס אַווינס, וואָס איז נאָך ווייניקער פּוין אַ שאַטן, און
דאָך האָט עס זי באַאומרויקט. פּלוצלינג איז איר געקומען אויפן
געדאַנק, אַז דאָס איידעלע „עפעס“ שטאַמט פּוין דעם פאַרשטאַר-
בענעמס פּאַטאַגראַפיע. אין איר צימער האָט זי שוין קיין שום
פּאַטאַגראַפיע זיינע נישט געהאַט, אין זייער וואוינונג זענען נאָך
אָפּער געבליבן עטלעכע, וואָס זי האָט נאָך נישט געהאַט פאַרניכ-
טעט. זי האָט אָנגעהויבן צוזאַמענרעכענען און איז געקומען צו
דער איבערצייגונג, אַז עס האָבן נאָך געדאַרפט בלייבן דריי: איי-
נע אויף אַ בעפל האַפטן גרונט, ווי ער איז געווען פּאַטאַגראַפירט
נאָך אַלס גאַר יונג יונגל. אַ צווייטע — אַ פּריילעכע און מיט אַ
שמייכל אויף די ליפּן, ווי ער זיצט אויף אַ שטול פּונקט ווי אויף
אַ פּערד, און אַ דריטע אַלס דאָן צעזאָר דע באַזאָן. צוליב דעם,
וואָס זי האָט זיי אַלע איצט געוואַלט פאַרניכטן ווי אַמגיכסטן, איז
זי אַרויסגעשפרונגען פּונם בעט, האָט אָנגעצינדן אַ ליכט, און נאָך-
שלעפּנדיק נאָך זיך די פּאַנטאַפעלעך, האָט זי זיך אין בלוזן
העמד אַריינגערוקט אין סאַלאַנדל. זי איז צוגעגאַנגען צום פּאַלי-
סאַנדראַוון טיש, אויף וועלכן עס איז געשטאַנען אַ פּאַלמע-פעניקס,
וואָס אויפּגעהויבן דאָס טישטוך און אָנגעהויבן דורכנישטערן דאָס
שוּפּלאַד. געווען זענען דאָרט פאַרשידענע זשעטאַנען, לייכטער,
אָפּגעבראַכענע שטיקלעך מעבל, אַ צוויי-דריי שטיקלעך פּוין אַ

זשיראנדערל אין עטלעכע פאטאגראפיעס, צווישן וועלכע נאָר איי-
נע איז געווען שעוואַליערס, די אלס יונג יונגל אויפן טונקעלן
נרוגט.

זי האט ווייטער געזוכט די צוויי איבערגעבליבענע אינם קליי-
נעם נאכט-שענקעלע, וואָס איז געשטאנען צווישן ביידע פענסטער,
אויף וועלכן עס זענען געשטאנען אויסגעשטעלט עטלעכע כינעזישע
לאַמפּן. דאָרט ווידער זענען געלעגן שטיקלעך גלאַז, קרישטאָלענע
אבאזשורן, בעכערס מיט באגילדטע קאנטן, אַ פאַסטומענט אויף
שוועבעלעך פון קאלירטן פאַרצעליי, עטלעכע אַלטע ביכער, אויך
שטיקלעך צעריסענע ביכער מיט נאָטן, צוויי צעבראָכענע וואַכ-
לאַזשן, א פלייט אין אַ פעקל פאַטאגראפיעס אויף קארטן. צווישן
דעם פעקל פאַטאגראפיעס האָט זי ווידער געפונען איינע שעוואַ-
ליערט, די אין קאָסטיום פון צעזאר דע באַזאָן. די דריטע פאַטאָ-
גראפיע האָט זי אָפּער נישט געפונען. אומויסט האָט זי זיך דעם
קאָפּ געבראַכן, וואו זי האָט געקאָנט אַהינקומען. אומויסט האָט זי
היין און צוריק געוואָרפן די שאַכטלעך, די קאלאָשן און די נאָטן
אויף דער עטאָזשערקע. בשעת זי האָט אַזוי פלייסיק געזוכט, איז
די פאַטאגראפיע אויבגעוואַקסן אין איר פאַנטאַזיע צו דער מאָס
פון אַן אמתן מענש, און זי האָט אָנגענומען אַן איראָנישן אויס-
דרוק, ווי זי וואָלט פון איר חוזק געמ. כּט. פעליציעס געזיכט האָט
איצט געפלאָמט, די פיס זענען איר געווען פאַרשטייפּט, און די
שרעק האָט זי אַדורכגעדריינגען ביזן ביין. אין דער מינוט אָפּער,
ווען זי האָט שוין געהאט באַשלאָסן ביי זיך צו רעזיגנירן פון
ווייטערדיקן זוכ און צוריק אַריינגיין אין בעט אַריין, פּדי צו באַ-
האַלטן דאָס פּים אין קישן אַריין, האָט זי זיך דערמאַנט, אַז די
מוטער אירע האָלט אויך פאַטאגראפיעס אין איר שפיגל-שענקל.
זי האָט ווייטער באַקומען דרייסטקייט און האָט זיך שטילערהייט
אַריינגעשאַרט אין פרוי נאַנטיילס שלאָף-צימער. אַרויפקונדיק
אויף אַ שטיבל, האָט זי געעפנט דאָס שענקל און אָנגעהויבן זוכן
צווישן די שאַכטלעך אין די פאַפּירן, וואָס זענען געלעגן אויף דער
העכסטער פּאך פון שענקעלע. זי האָט געפונען דעם אַלבוּם, וועל-
כער האָט נאָך געשטאַמט פון דער עפּאָכע פון דעם צווייטן קיסר-

טום, וואָס קיינער האָט שוין צייט צוואַנציק יאָר נישט געהאַט גע-
עפנט. זי האָט אַדורכגענישטערט אַ גאַנצן שטויס פאַפירן, ברייט
און לאַמבארד-קוויטן. פרוי נאַנטייל האָט זיך אויפגעכאַפט צוליב
דער שיין פונם ליכט און אויך צוליבן גערויש, וואָס עס האָט זיך
איר געדאַכט, אז עס איז פון אַ מיזל אין האָט אַ פרעג געטון
אומרויק:

— ווער איז דאָרט?

זי האָט אָבער באַלד באַמערקט שטיין אויף דער שטול אַ
לאַנג נאַכט-העמד, אַ דיקן צאַפּ האָר און די גאַנצע סילועטקע, וואָס
איז איר אַזוי באַקאַנט געווען.

— דאָס ביסטו פעליציע? ביסט נישט אַמאָל קראַנק? וואָס
טוטטו דאָרט?

— איך זוך עפעס.

— אין מיין שאַנק?

— יאָ, מאַמע.

— גיי שוין צוריק אין בעט אַריין! דו וועסט דיך נאָך
פאַרקילן! זאָג מיר כאָטש, וואָס דו זוכסט. אויב דו זוכסט די שאַ-
קאַלאַדע, ליגט זי אויף דער מיטלסטער פּאַך אינמיטן, לעבן דער
זילבערנער צוקער-פּושקע

פעליציע האָט אָבער געפונען דאָס פעקל פאַטאַגראַפֿיס און
האַט עס גיך דורכגעקוקט. דורך אירע אומגעווינדיקע פינגער האָבן
זיך אַדורכגערוקט: פרוי דולק, וואָס איז געפּוצט געווען מיט
האַפּטן; פּאַגעט, וועלכע האָט אימפּאַנירט מיט אירע רוטע האָר;
טאַני מייער מיט די אויגן, וואָס זענען אַריינגעזעצט געווען איינס
לעבן צווייטן, אין מיט דער לאַנגער נאַז, וואָס האָט אַזש געגרייכט
ביז די ליפּן; פּראַדעל מיט זיין פּרעכטיקער באַרד; טרויבלעט מיט
די אויסגעקראַכענע האָר; הער באַנדאַיס מיט די איבערגעשראַקע-
גע אויגן, גלייכער נאַז און געדיכטע האָר. כאָטש פעליציע האָט
איצט נישט געהאַט דעם קאַפּ צו פאַרנעמען זיך מיט באַנדאַיסן,
האַט זי אויף אים פּרודעסטוועגן געוואָרפן אַן אימגערענעם בליק, און
אַרויפגעטריפּט אים אויף דער נאַז אַ ביסל חלב. פרוי נאַנטייל,

וואָס האָט שוין געהאַט אינגאַנצן פון שלאָף דערוואַכט, האָט זיך געוואוּדערט.

— פעליציע, וואָס גריבלסטו אזוי אין מיין שאַנק?
פעליציע, וואָס האָט פונקט געפונען אין דעם זעלבן מאָמענט
די פּאַטאַגראַפיע, וואָס זי האָט געזוכט, האָט נאָר אָפגעענטפערט
מיט אַ ווילד געשריי און איז אַראָפגעשפרונגען פונם בענקל, צו-
געמענדיק על פּי טעית אַ הויך די פּאַטאַגראַפיע פון טויטן אויך
הער באַנדאָס פּאַטאַגראַפיע.

אַריינקומענדיק אין צווייטן צימער, האָט זי אַנידערגעקניט
ביים קוימען און אַנצוינדיק אַ פייער, האָט זי אַריינגעוואָרפן דע-
רין שעוואַליעריס אַלע דריי פּאַטאַגראַפיעס. זי האָט זיך גוט צוגע-
קוקט צום פייער, ווי זיי האָבן געברענט, און ווען עס איז שוין
נישט געבליבן פון זיי מער, ווי נאָר אַ ביסל אַש, האָט זי ערשט
פריי אָפגעאַטעמט. עס האָט איר איצט אויסגעוויזן, אַז צונעמענדיק
ביים טויטן די סובסטאַנץ פון זיינע וויזיעס, האָט זי זיך שוין איצט
אויף אַן אמת באַפרייט פון מת.

אויפהייבנדיק דאָס לייכט, האָט זי דערזען הער באַנדאָס,
זועמענס נאָז עס איז אַגאַנצן פאַרשוואַנדן געוואָרן אינטערן חלב,
און נישט וויסנדיק, וואָס זי האָט צו טון מיט אים האָט זי אים
אויך אַריינגעוואָרפן אין ברענענדיקן קוימען אַריין און דערביי
זיך שטאַרק צעלאַכט.

ווען זי איז צוריק אַריינגעקומען צו זיך אין שלאָף-צימער,
האָט זי זיך אַנידערגעשטעלט פאַרן שפיגל אין צוגעקוועטש דאָס
העמד אויף די ברוסטן, פּדי אירע פאַרמען זאָלן בולטער אויסזען.
דער איינפאַל, וועלכער פלעגט איר אַמאָל פלוצלינג אין קאַפּ
אַריין קומען, האָט זי דאָס איצטיקע מאָל מער באַרוקט ווי ווען
עס איז.

— פאַרוואָס — האָט זי געקלערט — ווערט מען עפעס
געבויט מיט אַ קאַפּ, הענט, פיס, ברוסטן זון אַ בויך? פאַרוואָס
עפעס פונקט אזוי און נישט אַנדערש? דאָס איז וואַנדערלעך!
זון דאָס געשטאַלט פון מענש האָט זיך איר אויסגעוויזן
קאַמיש און וואַנדערלעך, איר פאַרוואַנדערונג איז אַבער גיך

פארשוואנדן אין וואָס מער זי האָט זיך צוגעקוקט צו זיך, אַלץ
מער האָט זי זיך אָנגעהויבן אַליין צו געפֿעלן. זי האָט לײַב גע-
קריגן איר קערפער אין האָט אויפגעדעקט אירע ברוסטן, מיט דער
האנט האָט זי זיי איידל אָנגענומען און איינגעקוקט זיך אין זיי
אין שפיגל מיט געפיל, ווי זיי וואָלטן נישט געווען קיין קליינער
טייל פון איר קערפער, נאָר איר אייגנטום, ווי זיי וואָלטן געווען
צוויי באַזונדערע לעבעדיקע וועזנס, ווי זיי וואָלטן געווען צוויי
קליינע טייבעלעך.

זי האָט זיך שמייכלענדיק צו זיי צוריקגעלייגט, און אויפ-
כאַפנדיק זיך שפעט, האָט זי אין פאַרלויף פון אַ מינוט אַרומגע-
כאַפט אַ געפיל פון דערשטוינונג צוליב דעם, וואָס זי ליגט אַליין,
ווייל טיילמאַל פלעגט זיך איר אין שלאָף חלומען, אַז זי האָט זיך
צעטיילט אויף צווייען, און דערפילנדיק איר אייגענעם קערפער
האָט זיך איר געדאַכט, אַז עפֿזס אַ פרוי צערטלט זי אַזוי.

XIX

די בענעראל-פרובע פון „קראטי“ איז באשטימט געוואָרן אויף צוויי אַ זייגער נאַכמיטאָג. אַרום איינס אַ זייגער איז שוין דאָקטאר טרובלעט געזעסן אין נאַנטיילס גאַרדעראַבע אויף זיין געוויינט-לעבן אַרט.

פעליציע, וואָס האָט זיך איצט אינגאַנצן געפונען אין פרוי מיכאַנס פלינקע הענט, האָט פאַרגעוואָרפן דעם דאָקטאר, פאַרוואָס ער רעדט נישט מיט איר. אין אמתן אָבער האָט זי זייענדיק אינגאַנצן דורכגעדרונגען מיט דער ראַלע, וואָס זי האָט געדאַרפט צו שפּילן, אים גאַרנישט געהערט. זי האָט אפילו געהאַט אַנגעזאָגט, אַז מען זאָל צו איר אין גאַרדעראַבע אַריין קיינעם נישט אַרייבלאָזן, פונדעסטוועגן האָט זי אָבער גערן אויפגענומען קאָנסטאַנטי מאַרקן, מיט וועמען זי פלעגט זיך לעצטנס ליבן קעגן-זייטיק.

דער אויטאָר איז געווען זייער גערירט. וועלנדיק באַהאַלטן אין זיך זיין אימרוניקייט, אַז קיינער זאָל עס נישט דערקענען, האָט ער אַנגעהויבן דערציילן וועגן זיינע וועלדער אין וויאָריס, וועגן זיינע געיעגן און וועגן פויערן. ער האָט אָבער גאַרנישט געענד-דיקט.

— איך האָב איצט אַ טרעמאָ — האָט זיך באַנטייל אָנגע-
רופן — און איר, הער מאַרק, צי קוועטשט אייך באַרנישט אין
מאַגן?

ער האָט זיך באַרנישט געוואָלט מודה זיין, אַז ער זאָל
זיין אַ ביסל אומרויך. פעליציע איז אָבער צוגעשטאַנען צו
אים:

— זייט מודה, אַז איר קוקט אויס די מינוט, עס זאָל שוין
נעמען אָן עק.

— אויב עס גייט אייך אַזוי שטאַרק אין דעם, נו מילא זאָל
זיין, אַז איך קוק טאַקע אויס די מינוט, עס זאָל שוין זיין נאָך
אַלעמען.

— צי רעכנט איר נישט — האָט אים דאָקטאָר סאַקראַטעס
אַ פרעג געטון — אַז דאָס, וואָס מען דאַרף ערשט טו, איז שוין
לאַנג אָפגעטון געוואָרן, איז נאָך מיט הונדערטער יאָרן צוריק אָ-
געטון געוואָרן?

און נישט וואַרטנדיק אויף קיין ענטפער האָט ער צוגע-
געבן:

— אויב די לעבנס-דערשיינונגען קריגן זיך אַריין אין אונ-
זער באַוואוסטזיין לויט אַ רייע, דאַרפן מיר נאָך נישט דערפון קיין בא-
שרוס ציען, אַז זיי בלייבן אין דער ווירקלעכקייט צווישן זיך אין
אַ געוויסן סדר. נאָך ווייניקער זענען מיר באַרעכטיקט אַנצוגעמען,
אַז זיי ווערן געשאַפן אין דעם זעלבן מאַמענט, ווען מיר נעמען
זיי אויף.

— דאָס איז גאַנץ פאַרשטענדלעך — האָט מאַרק אָפגע-
אַנטפערט, כאַטש ער האָט באַרנישט געהערט.

— די אַלגעמלעכקייט — האָט דאָקטאָר סאַקראַטעס פאַר-
געזעצט — איז לויט ווי אונז דאַכט זיך, נישט קיין פּוילקאָמע,
און מיר פּאָנטאָזירן, אַז זי ענדיקט זיך פּסדר. אַזוי פאַרשי-
דענע דערשיינונגען קומען אַריין אין אונזער באַוואוסטזיין מיט אַ
סדר, דאַכט זיך אונז אַלץ, אַז זיי קומען אין אמתן פּאָר מיט אַ סדר
איינס נאָכן צווייטן. מיר שטעלן זיך פאַר, אַז דאָס וואָס מיר זען
שוין מער נישט, איז געוויס שוין לאַנג פאַריבער, און דאָס ווי-

דער, וואָס מיר זען נאָך נישט, דארף ערשט אָנהייבן עקזיסטירן.
פונדעסטוועגן קאָן מען זיך פאַרשטעלן אזעלכע וועזנס, וואָס זע-
נען קאָנסטרוירט אויף אזא אופן, אז זיי נעמען אַרום אינזער
פאַרגאַנגענהייט גלייכצייטיק מיט אינזער צוקונפט. מען קאָן זיך
ווידער פאַרשטעלן אזעלכע וועזנס, וואָס אַנטהאַלטן אין זיך דער-
שיינוגען מיט אַ פאַרקערטן סדר, אזעלכע, וועלכע אַנטוויקלען זיך
פון אינזער צוקונפט צו אינזער פאַרגאַנגענהייט. די חיות, וואָס
רעגירן אויפן שטח אַנדערש, ווי מיר, און וועלכע זענען צום
ביישפּיל אומשטאַנד צו באַוועגן זיך מיט אַ גרעסערער שנעלקייט,
ווי דאָס ליכט, וואָלטן זיך אַ גאַנץ אַנדערן באַגריף אויסגעאַרבעט
וועגן דעם סדר פון די דערשיינוגען, ווי מיר.

— דורווייל זאָל מיר נאָר נישט אויפּרעגן היינט אויף דער
סצענע — האָט נאָנטווייל הויך אַ זאָג געטון, אין דעם זעלבן מאָ-
מענט, וואָס פרוי מיכאַן האָט איר אַרויפגעצויגן די זאַקן אונטערן
קלייד.

מאַרק האָט זי פאַרויכערט, אַז דורווייל טראַכט אפילו גאָר-
נישט וועגן דעם, און האָט זי געבעטן, אַז זי זאָל זיך באַ-
רוקן.

און דאָקטאָר סאַקראַטעס האָט ווייטער פאַרגעזעצט זיינע
באווייזן:

— מיר אַליין, ווען מיר קוקן זיך צו אין אַ העלער נאַכט
די אַ שטערן, וואָס באַוועגט זיך הין און צוריק הויך איבער די
ביימער-שטיצן, זען מיר אין דער זעלבער צייט דאָס, וואָס איז
שוין לאַנג געווען, דאָס, וואָס עס איז איצט און אויך דאָס, וואָס
עס וועט זיין, ווייל מען מוז דאָך פאַרשטיין, אַז אויב דער שטערן,
אַזוי ווי מיר זען אים איצט, הייסט די פאַרגאַנגענהייט אין באַצויג
צום בוים, איז ווידער דער בוים די צוקונפט אין באַצויג צום
שטערן. אָבער נישט קוקנדיק אויף דעם, עקזיסטירן פאַר אונז אין
דער זעלבער צייט, צוזאַמען מיט דעם שטערן, וועלכער באַווייזט
זיך צו אונז פון גאָר ווייט מיט זיין קליינעם פייערדיקן פּנימל,
נישט בלויז מיט זיין איצטיקן אויסזען, נאָר אויך מיט זיין אויס-
זען פון נאָך איידער מיר זענען געבוירן געוואָרן — אויך די

ביימער, וועמענס קלייניטשקע בלעטעלעך עס ציטערן אין דער
 קילקייט פון ביינאכט, וואָס זענען פאַראייניקט מיט אונז אין דעם
 זעלבן מאַמענט. מיר זאָגן שטענדיק וועגן אַ געוויסער זאַך, אַז זי
 קומט פאַר אין דער קעגנוואַרט, אויב מיר באַמערקן זי גענוי,
 מיר זאָגן ווידער אויף דער זאַך, אַז זי איז פאַרגעקומען אין דער
 פאַרגאַנגענהייט, אויב עס איז אונז געבליבן פון איר בלויז אַן
 אומקלאַר בילד. נישט קוקנדיק אויף דעם, וואָס אַ געוויסע זאַך
 איז נאָך אַפּגעטון געוואָרן מיט מיליאָנען יאָרן צוריק, פּונדעסט-
 וועגן, אויב זי רופט אַרויס אין אונז איצט אַ שטאַרקן איינדרוק,
 וועט זי שוין נישט הייסן אַ זאַך פון דער פאַרגאַנגענהייט, נאָר
 נאָר פון דער קעגנוואַרט. דער סדר, לויט וועלכן די זאַכן קו-
 לערן זיך אַראָפּ אין די אַפּגרונטן פון דער אַלגעמיינע קייט, איז
 אונז אינגאַנצן אומבאַקאַנט. דער בלויזער סדר פון אונזערע באַאָפּ-
 אַכטונגען איז אונז באַקאַנט. רעכענען, אַז די צוקונפֿט עקזיסט-
 טירט פאַר אונז נישט, ווייל זי איז אונז אומבאַקאַנט. וואָלט גע-
 הייסן דאָס זעלבע, ווי מען זאָל זאָגן אויף אַ געוויסן ביכל, אַז
 עס איז נאָך נישט געענדיקט, דערפאַר, ווייל מיר האָבן עס נאָך
 נישט געענדיקט ליינען.

דאָ האָט דער דאָקטאָר אויפגעהערט אַ מאַמענט רעדן, און
 נאָנטוויי האָט אין דער שטילקייט דערהערט, ווי דאָס האַרץ קלאַפט
 איר.

— רעדט ווייטער, מיין גוטער און טייער סאַקראַטעסל —
 האָט זי הויך זיך אָנגערופן — רעדט ווייטער! ווען איר זאָלט
 וויסן, ווי גוט אייער רעדן ווירקט אויף מיר! איר מיינט זיכער,
 אַז איך ווייס נאָרנישט, וואָס איר רעדט, טאַקע אָבנר דאָס, וואָס
 איר רעדט וועגן ווייטע זאַכן, וויילט מיין געדאַנק און דערלויבט
 מיר צו פילן, אַז עס עקזיסטירן אויף דער וועלט אייך אַנדערע
 זאַכן, אויסער מיין אַרויסטרעטן אויף דער סצענע. גלייכצייטיק
 האַלט עס מיך אָפּ פון אַריינפאַלן אין דעם שוואַרצן אַפּגרונט...
 רעדט ווייטער, וואָס עס קומט אייך נאָר אויף דער צונג, און הער
 קיינמאָל נישט אויף צו רעדן...
 דער דורכגעטריבענער סאַקראַטעס, וועלכער האָט פאַרויסג-

זען דעם גוטן איינפלוס, וואָס זיינע ווערטער וועלן מאַכן אויף פעליציען, האָט הייטער גערעדט:

די אַלגעמיינע עקזיסטענץ פֿאַר זיך קאָנסטרוירן אויף פינקט אַז אומ און אַזוי אומפאַרענדערלעך, ווי דער דרייעק, אין וועלכן מיר געפינען איין זייט מיט צוויי ווינקלען. די צוקונפטיקע זאכן זענען שוין פֿון פֿאַנג אָנגעצייכנט און דערפֿאַר הייסן זיי שוין אָפגעטון. זיי עקזיסטירן, זיי עקזיסטירן אַזוי הייט, אַז אַ געוויסער טייל פֿון זיי איז אונז שוין באַקאַנט. און נישט קוקנדיק אויף דעם. וואָס דער קליינער טייל איז גענוג קליין מיט דער געוואַלטיקער גרויס-קייט פֿון דער זאך, איז ער אָפער גענוג גרויס און באַצוג צו דער טייל פֿו דער אָפגעטוענער זאך, וועלכע איז אונז שוין באַקאַנט. מיר קענען גאַנץ דרייַסט זאָגן, אַז די צוקונפֿט איז פֿאַר אונז נישט קיין סך טונקעלער, ווי די פֿאַרגאַנגנהייט. מיר ווייסן, אַז דורות וועלן אַרבעטן, פֿרייען זיך און אויך לייַדן צרות. מײַן בליק דער-גרייכט אָפער אַריבער די גרענעצן פֿון דער עקזיסטענץ פֿונם מענטשלעכען געשעלעכט. איך זע, ווי עס שפּאַנט זיך אויס דער גאַר אַלטער וואָגן פֿון הינדערטער דורות צוריק, ווי עס ווערט צע-בראַכן אַריאָנט פֿאַנצער, ווי סיריש ווערט פֿאַרלאָשן. מיר ווייסן, אַז די זון וועט מאַרגן אויפשיינען און אַז נאָך פֿאַנגע צייטן וועט זי יעדן פֿרימאַרגן אויפשיינען צונויפגעמישט מיט אַ געדויכטן בעפל אָדער מיט אַ לייכטן דאַמף.

אדאַלף מיינער איז שטיל אַרייַנגעקומען צוויף די שפיץ פֿינ-גער.

דער דאָקטאר האָט אים געדריקט די האַנט. — גוט מאַרגן, הער מיינער. מיר זען די נייע לבנה פֿונם צוקונפֿטיקן חודש. מיר זען זי נישט אַזוי דייטלעך, ווי די לבנה פֿון דער היינטיקער נאַכט, ווייַל מיר ווייסן נישט צי זי וועט זיך גאַ-ווייזן אויף אַ גרויען פֿאַן פֿון הימל אָדער גאַר אויף אַ רויטן. ווען מיר וואַלטן אָפער אומשטאַנד געווען גענוי פֿאַרויט צו זען אַלע קלענסטע אומשטענדן פֿון אויפשיינען פֿונם צוקונפֿטיקן חודש, וואַלטן מיר געקאָנט באַקומען אַ בילד פֿון דער נאַכט, וואָס דאַרף קומען, וואָס איך רעד וועגן איר מיט דער זעלבער גענויקייַט, וואָס

זענן דער היינטיקער נאכט — ביידע נענט וואָלטן פֿאַר אינו גע-
 ווען גלייך אַנוועזנד. דאָס קאַנען די פֿאַקטן, איז די איינציקע
 סיבה, וואָס הייסט אונו גלויבן אין זייער רעאַליטעט. עס זענען
 אונו פֿאַקאָנט געוויסע פֿאַקטן, וועלכע דאַרפֿן געשען, און דער-
 פֿאַר מוזן מיר זיי אָננעמען אַלס זיכערע. קוים ווידער זענען זיי
 שוין זיכערע, הייסן זיי שוין פֿאַרווירקלעכט. דעריבער, הער מאַרק,
 איז גאַנץ מעגלעך, אַז אייער פֿיעסע שפּילט מען שוין זינט טויזנט
 יאָר, אָדער אפשר גאַר זינט אַ האַלבע שעה, וואָס באַדייט איינס
 און דאָס זעלבע. עס איז גאַנץ מעגלעך, אַז מיר אַלע זענען שוין
 לאַנג געשטאַרבן. אויב איר וועט אַזוי טראַכטן, וועט איר קאַנען
 זיי רויקן.

קאַנסטאַנטי מאַרק, וועלכער האָט פֿין די אַלע אויספירונ-
 גען געהערט אפשר איינעם פֿון צען און האָט נישט פֿאַרשטאַנען
 זייער באַדייטונג פֿונקט ווי זייער צופֿאַסונג, האָט מיט אַ לייכטן
 געדולד געענטפֿערט, אַז די אַלע זאַכן קאַן מען נאָך געפינען ביי
 באַסעאָן.

— ביי באַסעאָן! — האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטון
 זייער אויפֿערעגט — איך גאַראַנטיר איך, אַז איר וועט דאַרט
 נישט געפינען קיין שום ענלעכס צו מיינע ווערטער, באַסעט האָט
 אין אַלגעמיין נישט פֿאַרמאָגט אין זיך קיין שום פֿילאָזאָפֿיע.
 נאַנטיל האָט זיך אויסגעדרייט צום דאָקטאָר. אויפֿן קאַפּ
 איז זי געבאַנגען אָנגעטון אַ ווייס באַטיסטן היטעלע מיט אַ הויך
 קיילעכדיק קעפל, וואָס איז געווען אַרומגענומען מיט אַ ברייטער
 ניי-בלוייער באַנד. אַ ברייטע פֿאַלב איז איר אַראָפּגעפֿאַלן אויפֿן
 שטערן און האָט געוואָרפֿן אַ שאַטן אויף אירע באַקן. זי האָט
 אויך געהאַט אויף זיך אַ טונקל רויטן פֿאַרוק, וואָס איז פֿאַרקעמט
 געווען אין לאַקן, וועלכע זענען איר אַראָפּגעהאַנגען ביז די
 אַקסלען. אויף די ברוסטן האָט זי געהאַט אַ טיולן טיכל, וואָס איז
 נעלעגן איבערעלייגט מיט איין עק אויפֿן צווייטן און איז געווען
 אַרומגענומען מיט אַ פֿילאָ-פֿאַסעק. דאָס ווייסע קליידל מיט די
 ראָזע פֿאַסן האָט זי נאָך העכער געמאַכט, ווי זי איז אין אמתן גע-
 ווען. זי האָט אויסגעזען ווי אַ פֿאַרהלומטע פיגור.

— דעלאזש — האָט זי געזאָגט — מוט איך אָפּ פאַרשי-
דענע שפּיצלעך. איר ווייסט, וואָס ער האָט געטון מאַריאַ קלאַרעך?
זיי האָבן צוזאַמען געשפּילט אין „פעמעס סעוואַנטעס“. ווען זיי
זענען געווען אויף דער סצענע, האָט ער איר אַריינגעלייגט אין
דער האַנט אַן אײ. זי האָט עס נישט געקאַנט פּטרן ביזן סוף
פונם אַקט.

דער טעאַטער-אויפזעער האָט זי גערופן אויף דער סצענע.
זי איז אַרצופגעגאַנגען אונטן, און קאַנסטאַנטי מאַרק איז איר נאָכ-
געגאַנגען. זיי האָבן געהערט דאָס גערויש פונם זאַל, און עס
האָט זיך זיי אויסגעוויזן, אַז זיי גיין אַריין אין אַ פּיסק פון אַ
געהיימישפּולער חיה, וואָס איז אינגאַנצן פּלאַם-פּייער.

„קראַזי“ איז גוט אויפגענומען געוואָרן צוליב דעם, וואָס
זי איז געשטעלט געוואָרן שוין אין סוף סעזאָן. אַן דער מינדסט-
טער האַפנונג, אַז זי זאָל לאַנג געשפּילט ווערן, האָט זי זיך דער-
וואָרפן חסד ביי אַלע. ביים ערשטן אַקט האָט מען באַלד דער-
פּילט סײַל און פּאַעזיע, אויף עטלעכע ערטער האָט מען אפּילו
געפּילט געוויסע אומקלאַרקייטן. קיין גרויסן איינדרוק האָט עס
אַבער נישט געמאַכט פון דעם מאַמענט אַן האָט מען שוין אָנגע-
געהויבן די פּיעסע צו אַכטן, מען האָט אָנגעהויבן צו מאַכן דעם
אַנשטעל, אַז זי געפּעלט זייער, מען האָט זיך אָנגעהויבן אפּילו
מי צוגעבן זי צו פאַרשטיין. מען האָט איר אײך מוחל געווען דאָס,
וואָס עס האָט אין איר געפּעלט דער דראַמאַטישער נערוו. זי איז
געווען אַ זאַך, וואָס איז דורך-אין-דורך געווען ליטעראַריש, און
דאָס איצטיקע מאַל האָט מען דווקא איינגעשטימט אויף דעם מי-
פּיעסן.

קאַנסטאַנטי מאַרק האָט נאָך קיינעם אין פאַרזי נישט גע-
קאַנט. ער האָט מיטגעברענגט אין טעאַטער אַריין אַ דריי-פּיר
באַלעבאַסטעס פון וויוואַריס, וועלכע זענען געזעסן אין דער ערשט-
טער רייע מיט זייערע רויטע געזיכטער און אָנגעטון אין ווייסע
קראַוואַטן. זיי האָבן גרייט געעפנט די דערשטוינטע אויגן און
האָבן נישט געהאַט אין זיך קיין מוט צו אפּלאַדירן וועמען עס
איז פון די שוישפּילערס. צוליב דעם, וואָס ער האָט נישט געהאַט

קײן גוטע קאלעגן, איז טאקע נישט געווען, ווער עס זאל שאַדן
ברענגען אָדער שטערן. אפילו אין די שמועסן, וואָס זענען פאַר-
געקומען אין די קולואַרן פּונם טעאָטער, האָט מען אים אין פאַר-
גלייך מיט אַנדערע אויטאָרן אויך געהאַלטן פאַר אַ מענטש מיט
טאַלאַנט. אָן אויפגערעגטער האָט ער זיך אַרומגעשלעפט פון איין
גאַרדעראַבע אין דער צווייטער אַרײַן און האָט זיך נאָכדעם באַ-
האַלטן אין דירעקטאָרס קאַזשע. אַזוי מורא האָט ער געהאַט פאַר
דער קריטיק.

— איר מעגט זיין רויק — האָט צו אים אַ זאָג געטון ראַ-
מילי — וועגן אייער פּיעסע. צי זי איז גוט אָדער שלעכט, וועט
אַנטשליסן דאָס, ווי אַזוי מען טראַכט וועגן פּראַדעקלן. טראַכט מען
וועגן אים גוטס, וועט מען אויף איר זאָגן, אַז זי איז גוט, פאַר-
קערט ווידער, קוים טראַכט מען וועגן אים שלעכטס, וועט מען
אויף איר זאָגן, אַז זי איז שלעכט. אין איצטיקן מאָמענט אָבער
טראַכט מען וועגן אים מער שלעכטס, ווי גוטס.

אַדאַקף מיינער האָט אים דערציילט מיט אַ שמייכלע, אַז
דער זאַל איז זייער גוט געשטימט, און די קריטיקער געפינען
איין אַז די פּיעסע איז זייער גוט אָנגעשריבן. ער האָט געוואַרט
אַ פאַר מינוט, ער זאַל אים אויך זאָגן אַ פאַר גוטע ווערטער וועגן
זיין פּיעסע „פּאַנדאַקף אין קלאַרימאָנד“. מאַרקן איז דאָס אָבער
נישט געקראַכן אין קאַפּ אַרײַן.

— מען דאַרף זיין צוגעגרייט צו האָבן אומאַנגענעמליכ-
קײטן — האָט ראַמילי זיך אַרײַנגעמישט.
— הער מיינער ווייסט שוין וועגן דעם. די פּרעסע איז

אין איר באַצונג צו אים געווען אויסטערליש אומגערעכט.
— כּוּם באַדויערן! — האָט מיינער אַ זיפּץ געטון — פּונ-
דעסטוועגן וועט מען וועגן אויגו קיינמאָל אַזוי פיל שלעכטס נישט
דערוין, היפּיל מען האָט גערעדט וועגן שעקספּירן אין מאַ-
דיערן.

גאַנטייל האָט געהאַט אַ גרויסן דערפאַלג, וועלכער האָט זיך
אַרויסגעוויזן, נישט אַזוי דורך די רוישנדע אַפּלאַדיסמענטן און
אַרויסרופונגען אויף ביס, ווי דורך דער דיסקרעטער און טיפּער

אָנערקענונג מצד די מבינים. זי האָט אַרויסגעוויזן, אַז זי פאַרמאָגט
אַזעלכע מעלות, וואָס מען האָט ביי קיין אַנדערן נישט געזען: אַ
ריינע אויסשפּראַך, איידלקייט אין אירע פּאָזעס, וואָס זענען געווען
פּרעכטיק און פּול מיט שטאַלץ.

ביים לעצטן אַנטראַקט האָט איר דער מיניסטער אַליין גליק גע-
וואונשן אויף דער סצענע. דאָס איז שוין געווען אַ דייטלעכער באַווייז,
אַז דער זאַל איז פון איר צופּרידן געווען. מיניסטאַרן דריקן קיינמאָל
גישט אויס קיין מיינונג, וועלכע איז דערווידער דעם פּובליקום.
נאָכן הויכוורידקן מיניסטער האָבן זיך נאָכגעשלאָפּט אַ גאַנצער
המון באַזאַמטע, פאַרשטייער פון דער „געזעלשאַפּט“ און אויטאָרן
פון דראַמעס, און אַלע מיט קאָמפּלימענטן. אַלע האָבן איר דער-
לאַנגט זייערע הענט און גלייכצייטיק אויסגעדריקט זייער אַנטזיי-
קונג. און פּרוי דולק, וואָס האָט זיך געפּאַקט צווישן המון, האָט
איבערגעלאָזט אויף די קנעפּ פון די מענער-אַנצוגן שטיקעלעך
פון אירע ביינוולנע טאַשמעס.

דער לעצטער אַקט איז געווען נאַנטיילס טרוומף. דאָס פּוב-
ליקום האָט איר איצט געשענקט עפעס מער ווי געשרייען און
טרערן. אַלע אויגן זענען איבערגעאנגען געווען מיט אַ נעפּל, וועל-
כער איז נישט איבערגעאנגען אין קיין טרערן, נאָר אין אַ טיפּן
און קוים הערבאַרן גערויש, וואָס האָט זיך אַרויסגעריסן פון אַלע
ברוסטן, וואָס נאָר אַ ווירקלעך שייגער מאַמענט איז אומשטאַנד
אַרויסצורופן.

זי האָט אַליין אויך דערפּילט, אַז אין איין-איינציקער מינוט
איז זי אַריבערגעוואַקסן איר ביז איצטיקער מאָס. און ווען דער
פאַרהאַנג האָט זיך אַראָפּגעלאָזט, האָט זי געשפּאַזשעט:

— דאָס איצטיקע מאָל האָט זיך עס מיר אין אמתן איין-

געגעבן.

זי האָט זיך אויסגעטון אין דער גאַרדעראַבע, וואָס איז אַן-
געשטעלט געווען מיט קוישן אַרכידעען, בוקעטן, רויזן און בינט-
לעך בעז. מען האָט איר אַרייגעברענגט אַ טעלעגראַמע. עפּענדוק
זי, האָט זי דערזען, אַז זי איז פון האַאַג. אַנטהאַלטן האָט זי פּאַל-
גנדע ווערטער:

מיטן גאנצן הארץ דריק איך דיר אויס מיין גליקוואנש
צו דיין גרויסן דערפאלג.

ראָבערט

אין דעם מאַמענט, ווען זי האָט אויפגעהערט לעזן, איז
אַריינגעקומען אין דער גאַרדעראַבע דער דאָקטאָר טרובלעט.
זי האָט אים פאַרוואָרפן אויפן האַלז אירע הענט, וואָס האָבן
פון מידעקייט און פרייד געברענט ווי פייער, און צוציענדיק אים
שטאַרק צו איר ברוסט, האָט זי אים אָפגעפרעסט אויף זיין גע-
זיכט, וואָס האָט אויסגעזען, ווי דאָס געזיכט פונם פאַרקלערטן סי-
לען, אַ הייסן קוש פון אירע ברענענדע ליפן.
סאָקראַטעס, וועלכער איז געווען אַ קלוגער יונג, האָט דעם
קוש אָנגענומען ווי אַ מתנה פון זיין גורל, וויסנדיק גאַנץ גוט, אַז
ער איז נישט באַשטימט געווען פאַר אים, נאָר איז געווידמעט גע-
ווען דער ליבע און רום.

נאַבטייל האָט נאָכדעם אַליין באַמערקט, אַז זייענדיק שטאַרק
באַרוישט, האָט זי אין דעם קוש אַ פּשר אַ ביסל צופיל פייער
אַריינגעלייגט, און אויסשפּרייטנדיק אירע אַרעמס אין דער לופט,
האָט זי הויך אַ זאָג געטון:

— אַ זאָל זיין וואָס עס וויל! אַזי איך בין גליקלעך!

XX

פסח איז אין איר לעבן געשען אן אויסערגעוויינטלעכער פארפאל, וואָס האָט נאָך אַ סך מער פאַרשטאַרקט איר פרייד. מען האָט זי אַנגעזשירט אין פראַנצויזיש קאָמעדיע-טעאַטער. שוין זייער אַ לאַנגע צייט האָט זי זיך באַמיט וועגן דעם פּאַסטן און האָט קיינעם וועגן דעם קיין וואָרט נישט דערמאָנט. די מו-טער האָט איר אין דעם צוגעהאַלפן. פון דער צייט אָן, וואָס פרוי נאַנטייל איז געוואָרן אַ געליבטע, איז זי זייער העפּלעך געוואָרן. זי האָט אָנגעהויבן טראַגן גאַרסעטן מיט אַ שטייפן פראַנט און אַזעלכע אונטערקליידלעך, מיט וועלכע זי פלעגט זיך אומעטום קאָנען ווייזן. זי איז פסדר געגאַנגען אין די ביוראָס פון מיניס-טעריום, און לויט פראַדעל האָט געזאָגט, האָט זי איינגעשטימט צו אַ געוויסער ביטע פונם וויצע-מיניסטער פון דער שיינער קונסט.

— נאַנטיילס מוטער קאָן מען גאַרנישט דערקענען! — האָט פראַדעל געזאָגט, שטראַלנדיק פון פרייד — זי איז איצט געוואָרן וייער רייזנד, און איך האָב איצט מער חשק צו איר, ווי צו דער מאַכטער. זי געפינט זיך איצט אין אַ ליבלעכער שטימונג. פעליציע פלעגט, פונקט אזוי ווי אַנדערע, פאַרזאָגן און

חווק מאַכן פֿונם פראַנצויזישן קאָמעדיע-טעאַטער. זי פֿלעגט דאָס
 זעלבע איבערהורן ווי אַלע איבעריקע: „איך האָב נישט דעם
 זינדסטן חשק אַריבערצוטערען די שוועל פֿון דער בודע“. ווען
 זי האָט זיך אָבער שוין געהאַט אַריינגעכאַפט דאָרט אַהין, האָט זי
 אָנגעהויבן צו שטראַלן פֿאַר פֿרייד און איז שטאַלץ געוואָרן. איר
 פֿרייד האָט זיך נאָך מער פֿאַרשטאַרקט צוליב דעם, וואָס זי
 האָט געדאַרפט אַרויסטרעטן אין די „פֿרויען-שוועל“. זי האָט שוין
 טאַקע באַזאַרבעט די ראַלע פֿון אַגניעשקאַ מיטן פֿראַפעסאָר מאַקי
 סימ. ווען זי איז ביינאַכט אַרויסגעטרעטן אין דער ראַלע פֿון צע-
 ציליע אין דער פֿיעסע „קראַטי“, האָט מען איר אָפּגעגעבן אַ ברויז
 פֿון ראַבערט דע-ליני, וועלכער האָט איר מיטגעטיילט, אַז ער
 קומט קיין פֿאַרייז.

אין דער צייט, וואָס ער האָט פֿאַרברענגט אין האַאָג, האָט
 ער דערוואָרפֿן אַ גאַנצע רייע דערפֿאַרונגען, וואָס האָבן אים אי-
 בערצייגט, ווי שטאַרק זיין ליבע איז צו פעליציען. ער האָט דאָרט
 געלעבט מיט פֿרויען, וועלכע זענען אָנגעגאַנגען אַלס שיינע און
 ליבלעכע, פֿונדעסטוועגן האָט ער נישט גענאָסן קיין אַמתן וואויל-
 טאָג און קיין פֿילקאָמע צופֿרידנהייט ביי זייער זייט. עס האָבן אים
 נישט געקאַנט צופֿרידנשטעלן, נישט די פֿרישע און גרויסע פֿרוי-
 באַום דערנאָט פֿון בריסל, נישט די שוועסטערן פֿאַן קרישן, וואָס
 זענען געווען מאַדיסטינס אין וויזער און אויך נישט ווזאַנאַ בער-
 גער פֿון פֿאַליעס-מאַריני, וועלכע האָט דאַמאָלס געמאַכט אַ רייווע
 איבער אייראָפּע. זייענדיק לעבן זיי, האָט ער אַלץ געבענקט נאָך
 פעליציען און האָט זיך איבערצייגט, אַז פֿון די אַלע פֿרויען זאַ-
 גערט ער נאָר פעליציען. אָן פֿרוי באַום דענאַרט, אָן די שוועסטערן
 קרישן און אָן ווזאַנאַ בערגער, וואָלט ער זיך קיינמאָל נישט געקאַנט
 איבערצייגן, וואָס פעליציע נאַנטייל איז פֿאַר אים. אויב מען זאָגט,
 וועלן פֿאַטראַכטן די זאַך, ווי זי האָט אויסגעזען, קאָן מען זאָגן,
 אַז ער האָט זי פֿאַראַטן, און די בעסטע באַצייכנונג דערפֿאַר איז:
 עס זענען אויך דאָ אַנדערע פֿרויען, וואָס באַדייטן דאָס זעלבע,
 וואָס נאַנטייל, פֿונדעסטוועגן קאָן מען זיי ווייניקער באַנוצן. ווען
 מען זאָגט זיך אָבער צוקוקן צו דער זאַך אַ ביסל נענטער — האָט

ער זי אין אמתן נישט פאראט. ער האָט זי בלויז געווכט אויך
 ערגעץ אנדערש, וואו זי געפינט זיך גארנישט, און געוואָלט זי
 געפינען אויסער אין איר אַליין, און איז גיך געקומען צו דער איבער-
 צייגונג, אַז אויסער אין איר זעלבסט, וועט ער זי ערגעץ אנדערש
 נישט געפינען. דער פאַרשטאַנד, וועלכער איז איבעריקנס דאָ נישט
 אינגאַנצן נייטיק געווען, האָט אים געהייסן זיך שרעקן, צוליב
 דעם, וואָס ער קאָן זי פאַרלירן. דער זעלבער פאַרשטאַנד האָט
 אים אויך געפרענגט דערצו, אַז ער האָט אָנגעהויבן ביזן ווערן
 צוליב דעם, וואָס ער מוז איצט אַלע זיינע פאַרלאַנגען קאַנצענט-
 רירן אויף דעם איין און איינציקן, אַזוי שוואַך און פאַרגענגליכען
 באַשעפּעניש. דעריבער טאַקע האָט ער איצט פעליציען נאָך מער
 ליב געקריגן, ווייל זיין איצטיקע ליבע, איז געווען געמישט מיט
 אַ ביסל בייקייט און פיינטשאַפט.

באַלד אינם זעלן טאָג, ווען ער איז געקומען צו פאָרן, האָט
 ער איר באַשטימט אַ ראַנדע-וואו אין אַ צימער, וואָס ער האָט גע-
 גימען אויף עטלעכע שעה ביי זיינס אַ רייכן קאַלעגע פּונם אויסערן-
 מיניסטעריום. געווען איז עס אויף דער אַלמאַ-גאַס אין פאַרטער פּון אַ
 שיין הייז, און באַשטאַנען איז עס פּון צוויי קליינע צימערלעך,
 וועלכע זענען אויסגעקלעבט געווען מיט געבלומטע טאַפען. דאָס
 העל גרינע מעבל „מאָדערן“ איז באַצירט געווען מיט בלומען אין
 אַ שיינעם סטיל. דער גרויסער שפיגל, וואָס איז אַ ביסל אויסגע-
 בויגן געווען, איז פאַרזעצט געווען אין אַ רעם מיט געשניצטע
 שלאַנקע ציבעלעס-מלאַנצונגען, וועמענס פאַרמאַכטע קעליכן עס
 האָבן צוגעגעבן דעם שפיגל-טאָול אַ פּרישקייט פּון וואָסער.
 אַ ווייסע בערן-פעל איז געלעגן אויסגעשפּרייט פאַר דעם
 שפיגל.

— דאָס ביסטו! אַך, ווי גוט!

מער האָט זי נישט געקאָנט אַרויסרעדן.

זי האָט געזען זיינע בלישטשענדיקע אַפּלען און זיינע ברייט-
 געעפנטע אויגן, וואָס האָבן זי איצט באַגערט, און וואָס מער זי
 האָט אויף אים געקוקט, אַלץ מער זענען אירע אויגן פאַרצויגן גע-
 וואָרן מ ט אַ געפּל, וואָס איז אַלץ געדיכטער געוואָרן. דאָס טוב-

טעלע פייער פון איר בלוז, דער פלאם פון איר שויט, דאָס הי-
ציקע אַטעמען פון אירע ברוסטן, דאָס פלאם-פייער פון אירע באָקן —
דאָס אַלץ האָט זיך צוזאַמענגענומען אויף אירע ליפּן, און זי האָט
אַפּגעפרעסט אויף איר געליבטנס ליפּן אַ פלאַמענדיקן קוש, וועל-
כער האָט דייטלעך אויסגעדריקט איר גאַנצע ליידנשאַפט און איז
גלייכצייטיק געווען פריש, ווי אַ בוים, וואָס אַז אויסגעבאָרן גע-
וואָרן אין טוי.

— האָסטו נאָך מיר געבענקט, ראָבערט?
— טרעסטו: היינט גאָר אַרויס אינם קאַמעדיע-טעאַטער?
— איז האָאָג אַ שיינע שטאַט?
— יאָ, געוויס. עס איז אַ קליין און רויק שטעטל. עס
איז שיינ מיט אירע רויטע, גרויע און געלע הייזער, וואָס זענען
באַהאַנגען מיט גרינע לאַדנז און באשטעלט מיט בלומען-טעפּ אין
די פענסטער.

— וואָס-זשע האָסטו דאָרט געטון?
— קיין שום אינטערעסאַנטעס... איך האָב דאָרט שפּאַצירט
אַרום דער וויווער.
— האָסטו דיך כאַטש נישט אַרומגעשעלעפט מיט קיין
פּרויען?
— אָבער ניין... אַך, ווי שיינ דו ביסט! ביסטו שוין איצט
געוונט?

— יאָ, יאָ, געוונט?
— ראָבערט, — האָט זי אַ זאָג געטון מיט אַ געבעט-שטי-
מע — איך האָב דיך ליב! — פאַרלאָז מיך נישט. ווען דו זאָלסט
מיך פאַרלאָזן, וואָלט איך שוין קיינעם נישט געהאַט, און וואָס
וואָלט אזוי אַרום פון מיר געוואָרן? גלייב מיר, אַז איך קאָן נישט
לעבן אָן ליבע.
ער האָט איר אַפּגעענטשערט שאַרק, שוין אפשר אַ ביסל
צו שאַרק, אַז ער האָט זי נאָך צופּל ליב, און אַז ער קלערט
באַר שטענדיק וועגן איר.
— איך ווער אַזש משוגע דערפון.
זיין איצטיק שאַרק רעדן האָט זי שאַרק אַנטציקט אין פיל

מער באַרויקט, ווי די שבועות אין הבטחות. זי האָט אַ שמיכל גע-
טון אין אַנגעהויבן זיך אויסטון.

— ווען טרעסטו ארויס אינם קאַמעדיע-טעאַטער ?
— דעם חודש.

זי האָט אויפגעפנט איר בייטל און צוזאַמען מיט איר פודער-
שעכטעלע אַרויסגענומען פון דאָרט איר ראָלע און זי דערלאָנגט
ראַבערטן. דאָס באַשריבענע פאַפיר האָט דערוועקט אין איר אַן
אומגעהייערע אַנטציקונג. עס האָט געהאַט אויף זיך דעם עמבלעם
פונם קאַמעדיע-טעאַטער און דערלעבן די דאָטע פון זיין גרינג-
דונג.

— זעסט, איך טרעט אַרויס אין דער ראָלע פון אַנגיעשקא
אין „די פרויען-שולע“.

— אַ שיינע ראָלע ?

— אוודאי איז זי שייין !

און אויסטוענדליך זיך, האָט זי אַנגעהויבן שעפטשען די
סטראָפן, וואָס זענען איר אַרויפגעקומען אויף די ליפן.

„איך האָב געזאָלט וועמען פאַרוואונדן, פרעג איך
פאַרוואונדערט ?

„יא, דו האָסט פאַרוואונדעט, צו שטאַרק האָסטו פאַרוואונדעט“,
געליבטע,

„דעם הער, וואָס האָסט געכטן געזען, ווען ביסט געזעסן
אויפן באַקאָן.“

— איך פרעג: וואָס האָט אַייגנטלעך געקאָנט זיין די סיבה
פון דעם גליק ?

„אפשר האָב איך נישט ווילנדיק אויף אים פאַלן געלאָזט
עפעס ?

— זעסט, ראַבערט, איך בין נישט אַפגעצערט געוואָרן...
„ניין, האָט זי געזאָגט, דיינע אויגן האָבן אַרויסגערופן

די ליידן.

„און דאָס גאַנצע שלעכטס נעמט זיך פון דיינע בליקן.
— איך בין אַ ביסל גרעבער געוואָרן, דאָכט זיך, אמת ?

אַ גאַט! האָב איך אַ געשריי געטון, דו נעמסט מיך אַדורך
מיט שרעק?

צײַ האָב איך אַזאַ שלעכטס אין די אויגן, וואָס איך קאָן
אַזוי פיל שאַדן ברענגען?

ראָבערט האָט זיך צוגעהערט צו די סט ראָפּן מיט פאַרנע-
ניגן. ער איז אפשר נישט געווען געבילדעטער און אָנגעלעזענער
אין דער אַלטער, קלאַסישער פראַנצויזישער ליטעראַטור, ווי די
גאַנצע יוגנט פון זיין צײַט, ער האָט אָבער פאַרמאָגט אין זיך אַן
אויסגעאַרבעטן אַרטיסטישן געשמאַק און אַ לעבחהפּטע פאַראינטע-
רעסירונג, און ער האָט ליב געהאַט מאַליערן, ווי אַלע פראַנצויזן,
און דערצו נאָך האָט ער אים געפילט און פאַרשטאַנען.

— דאָס איז זייער וואונדערבאַר! — האָט ער אַ זאָג גע-
טון — און איצט קום אַהער!

מיט אַ פאַוועגונג, וועלכע איז פול געווען מיט רויקן פראַכט
האַט זי אַראָפּגעצויגן פון זיך דאָס העמדל. אָבער דער איינגע-
בוירענער אַקטיאָרישער חוש און דער ווילן, אַז ער זאָל נאָך מער
חשק קריגן צו איר, האָפּן זי געהייסן אָנהייבן אָנגיעשקאַס דער-
צײלונג:

„איך בין מיר געזעסן און גענייט אויפן באַלקאָן.

האַב איך דערזען, אַז עס גייט דאָרט אויף יענער זײַט

„אַ זייער שיינער הער, וועלכער האָט זיך מיט מיין בליק...

ער האָט זי צוגערופּן און צו זיך צוגעצויגן. זי האָט זיך

אים אַרויסגעגלייטשט פון אונטער דער האַנט, און צוקומענדיק צום

שפּיגל, האָט זי זיך אָפּגעשטעלט און ווייטער דעקלאַמירט:

„באַגענגט. מיט אַ טיפּן גייג באַגריסט ער מיך.

זי האָט איינגעבויגן אירע קניען, פרעזער ווייניק, נאָכדעם

מער, דעם לינקן פוס האָט זי אַרויסגערוקט פאַרויס, און אַרונ-

טערואַרפנדיק דעם אויסגעגלייכטן רעכטן פוס אַהינטער, האָט זי

זיך טיף פאַרגייגט.

„איך, וועלנדיק אים ווייזן, אַז די וועלטלעכע מנהגים

זענען מיר נישט פרעמד.

הָאָב אִיך אים גלייך אָפגעזעטפערט מיט אַקעגנזייטיקן

נייג.

ער האָט זי אָנגעהויבן צורופן צו זיך שטאַרקער, זי אָבער
האָט זיך פאַר אים פאַר-ייגט צום צווייטן מאַל אין האָט אזוי וויי-
טער פאַרגעשטעלט, נישט אַדורכלאָזנדיק אפילו קיין איין נייג,
וואָס איז אָנגעוויזן דורך טעקסט:

דאָן זע איך, אַז ער איילט מיט אַ צווייטן נייג,
שיק איך אים באַלד פונדערווייטנס אויך אַ הכנעהדיקן
נייג;

אין ווען ער נייגט זיך ווידער, צום דריטן מאַל,
באַקומט ער פון מיר אויך אַ נייג אומגעוויינט צום דריטן
מאַל.

זי האָט געשפילט גאַנץ ערנסט און זאָרגפעלטיק איר ראַלע.
אירע פאַזעס, וועלכע זענען מינוצנדיג נישט גאַנץ בולט געווען,
ווייל עס האָט איר דאָך צום אינטערשטרייכן די פאַרשידענע
עפעקטן געפעלט אַ קלייד, זענען פונדעסטוועגן שייך און אינטע-
רעסאַנט געווען. זיי האָבן גאַנץ דייטלעך געוויזן, אַז אין דעם
יונגן קערפער, אינטער דער ווייכער איבערצויג, געפינען זיך
האַרטע מוסקולן, וועלכע רופן ביי יעדער באַוועגונג אַרויס די
האַרמאָניע, וואָס איז ביי געוויינטלעכע באַדינגונגען פאַר דעם אויג
נישט צוגעגלויבן.

צופאַסנדיק איר נאַקצטיקט צו דער אָנשטענדיקייט פון די
פאַזעס און צו דער אומשוואַכיקייט פונם אויסדרוק האָט זי איצט
געשאַפן אַ מייסטער-ווערק, אַן אַלעגאָריע פון דער אומשוואַכ-
אין דעם סטיל פון „אַלעגריין“ אָדער „קלאַדיאָן“.

אין מויל פון דער לעבנדיקער לאַלעקע האָבן איצט אָפגע-
קלונגען די סטראָפן מיט וואונדערבאַרער רייניקייט. זייענדיק פון
איר דעקלאַמירן אַנטציקט, האָט זי ראַבערט, נישט קוקנדיק אויף
זיין שטאַרקער ליירנשאַפּט, געלאָזט ענדיקן. אַ מערסטן האָט אים
געוויילט דאָס, וואָס אַז עפנטלעכע זאָך — אַ טעאָטער-סצענע —
האָט זיך אים איצט פאַרגעשטעלט אזוי געהיימניש.

אַכטעוויירנדיק די צערעמאָניעלע באַוועגונגען פון דעם יונגען

מידל, האָט ער געפילט אַ פּילאַזאַפּישע צופּרידנקייט, ערקונדיקט-
דיק זיך איצט אויף וואָס פאַר אַן אופן מען באַקומט אַן אייס-
צייכנונג אין דער העכערער געזעלשאַפט.

ער גייט, מיירט אויס, קערט זיך אום, און שטעלט זיך
ווידער אָפּ.

און יעדעס מאָל גיט ער זיך ווידער פאַר מיר אַ נויג.
איך אָבער, נישט אַראַפּלאַזנדיק פּון אים קיין אויג אפילו
אויף איין מינוט,

בין איך מיט קיין איין נויג נישט געפילט יבן הינטערשטעליק.
זי האָט אין שפּיגל באַוואונדערט די קוים אַנטוויקלטע
וואַרצלען פון אירע ברוסטן, איר פּויגעוודיקע טאַליע, די אַ ביסל
מאַגערע, אָבער קיינעכדיקע אַרעמס, אירע שלאַנקע פּיס, אירע
בלענצנדע קניען, און זענדיק, ווי די אַלע זאכן נעמען אויך אַ-
טייל אינם שפּילן, איז זי אַ ביסל אויפגערייצט געוואָרן און זיך
אַ ביסל אָנגעצווּנדן; די בעקלעך אירע זענען לייכט ראַזע געוואָרן.
אַזוי, אַז ווען נישט די פּינסטערניש, וואָס איז צוגעפאלן
צוגלייך מיט דער נאַכט,

וואָלט איך זיכער געווען שטענדיק אַזוי אויפן באַלקאָן
געשטאַנען.

ווייל איך האָב נישט געוואָלט אַוועקגיין די ערשטאַ,
און דערלאָזן דערצו.

אַז איך זאָל מיך ווייניקער חייזן פון אים...

— נג, איצט קום שוין אַהער — האָט ער גערופן פון בעט

אַרויס, וואו ער האָט זיך מיט אומגעוואָלט אויסגעצויגן.

— און איך, מיינסטו, האָב דיך נישט ליב! — האָט זי צע-

רייצט הויך אַ זאַג געטון און האָט זיך אינגאַנצן פאַררייטלט.

זי האָט זיך לעבן אים אויסגעצויגן, אַ פּויגעוודיקע זיך אים

איבערגעגעבן און דעם קאַפּ אַהינטערגעוואָרפן. אַנטערן האָגל

פון זיינע קושן האָט זי אירע אויגן אַנטערגעגעבן, די אויגן, וואָס

זענען באַשאַטנט געווען מיט די לאַנגע ברעמען, און אויך איר

ברייט געעפנט מויל...

פּלוצלינג האָט זי זיך אַ כאַפּ אויף געטון, און אַרע פאַר-

שטארטע אויגן זענען פול געווארן מיט אן אומבאשרייבלעכער
לירעק. פון איר האלד האט זיך ארויסגעריסן א כאַרכלענדיק גע-
שריי און באַלד דערנאָך אַ לאַנג דויערנדער טרויעריקער קוויטש,
וואָס האָט אויסגעזען, ווי דער אַפּקלאַנג פון אַן אַרגל. אויסדריי-
ענדיק דעם קאַפּ, האָט זי מיטן פינגער געוויזן אויפן ווייסן פוטער,
וואָס איז געלעגן אונטערן בעט:

— דאָרט! דאָרט ליגט ער מיט אַן אַדורכגעשאַסענעם קאַפּ...
ער קוקט אויף מיר און לאַכט, און דאָס בלוט רינט אים פון די
מויל-ווינקלעך.

אירע ברייט-געעפנטע אויגן האָבן שרעקלעך אויסגעזען מיט
זייערע ווייסלעך, און איר קערפער האָט זיך אויסגעבויגן, ווי אַ
פייף-און בויגן, און ווען זי איז צום באַוואוסטזיין געקומען, איז זי
אַנידערגעפאלן, ווי אַ טויטע.

ראַבערט האָט איר באַנעצט די שלעפּן מיט קאַלט וואַסער
און זי צוריק צום באַוואוסטזיין געברענגט. מיט אַ קינדערישער
שטימע האָט זי זיך פאַר אים געקלאַגט, אַז זי פילט זיך איצט
אינגאַנצן צוזאַמענגעבראַכן און אַלע גלידער טוען איר וויי. פילג-
דיק ווי די הענט ברענען איר, האָט זי אַ קוק געטון אויף זיי און
דערזען, אַז זיי זענען אַ ביסל פאַרוואונדעט און עס רינט פון
זיי בלוט.

— דאָס האָבן זיך די נעגל אַזוי איינגעגעסן אין די הענט —
האַט זי אַ זאַג געטון — גיב נאָר אַ קוק, וויפיל בלוט איך האָב
אויף די נעגל.

זי האָט אים געדאַנקט פאַר זיין באַמיען זיך אַרום איר אין
האַט אים ליבלעך איבערגעבעטן, וואָס זי האָט אים פאַרשאַפט אַזאַ
אומאַנגענעמלעכקייט.

— גישט אויף דעם ביסטו אַהערגעקמען, אמת?
זי האָט זיך באַמיט צו לאַכן און האָט זיך אַרומגעקוקט אין
אַלע זייטן.

— עס איז דאָ שוין.
איר בליק האָט זיך אָפגעשטעלט אויפן פאַפיר מיט דער

ראַלע, וואָס איז געלעגן אויפן גאַכט-שענקעלע און האָט אַ זיפן
געטון :

— וואָס קומט מיר אַרויס דערפון, וואָס איך בין אַ גרויסע
אַרטיסטין, אַז איך בין נישט גליקלעך.

לאַנגזאַם האָט זי איבערגעחזרט וואָרט ביי וואָרט אַלץ, וואָס
שעוואַליער האָט איר געזאָגט, ווען זי האָט אים פון זיך אָפגעשטויסן.
דערנאָך, אויפהייבנדיק דעם נאָך-שווערן קאַפּ פונם קושן,
אויף וועלכן עס איז געבליבן אַ גרויסע איינטיפונג, אַ צייכן פון
איר ליגן, האָט זי געווענדט אירע טרויעריקע אויגן צום געליבטן
און מיט יאוש אַ זאָג געטון :

— מיר האָבן זיך זייער ליב געהאַט! אַלץ איז שוין געענ-
דיקט! מיר וועלן שוין קיינמאַל נישט געהערן צו זיך... קיינ-
מאַל נישט! ער וויל נישט.